

ҚАЗАҚТЕЛЕКОМ

2021

БІРІКТІРІЛГЕН
ЖЫЛДЫҚ ЕСЕБІ

Шексіз мүмкіндіктер жолымен

Открывая
неограниченные
возможности

Offering
Infinite
Opportunities

Мазмұны

Алғысөз	004
Директорлар кеңесі Төрағасының үндеуі	006
Басқарма Төрағасының үндеуі	008
Компанияның цифрлық көрсеткіштері — 2021 жылғы негізгі индикаторлар	012
2021 жылғы негізгі оқиғалар	016
«Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобының өсу тарихы	020

1

Компания туралы

022

Қысқаша бейін	024
«Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобының құрылымы	026
Бизнес-портфель	032

2

Стратегиялық есеп

034

Компанияның даму стратегиясы	036
SERPIN трансформация бағдарламасы	047
Құндылықтар	054
Реттеу саласын шолу	056
Әлемдегі телекоммуникация саласын шолу және дамыту	059

3

Бизнс және қаржы бойынша шолу

064

Бөлшек сауда бизнесі	066
Корпоративтік бизнес	068
Инновациялық бизнес және жобалар	077
Ақпараттық технолгиялар	080
Инфрақұрылым мен желіні дамыту	087
Қызметтің қаржылық нәтижелері	091
Қаржылық жағдайға шолу	095

4

Орнықты даму туралы есеп

096

Орнықты дамуды басқару	098
Әлеуметтік жауапкершілік	120
Қоршаған ортаны қорғау	143
Әлеуметтік-экономикалық үлес	151

5

Корпоративтік басқару туралы есеп

164

Корпоративтік басқару жүйесі	166
Капитал құрылымы	168
Дивидендтік саясат	169
Акционерлер жиналысы	169
Ақпаратты ашу	170
Директорлар кеңесі	171
Басқарма	188
Ішкі аудит	200
Комплаенс	200
Корпоративтік этика	201
Тәуекелдерді басқару жүйесі	202

6

Қосымшалар

208

1-қосымша. Есеп туралы	210
2-қосымша. Байланысу ақпараты	211
3-қосымша. GRI индексі	212
4-қосымша. Глоссарий	215
5-қосымша. Жасалуына мүдделі бар мәмілелер туралы ақпарат	217
6-қосымша. «Қазақтелеком» АҚ-ның 2021 жылғы корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін сақтауы туралы есеп	219
7-қосымша. Шоғырландырылған қаржылық есептілік	221

Алғысөз

Сіздердің назарларыңызға «Қазақтелеком» АҚ (бұдан әрі — «Қазақтелеком/Компания» АҚ) өткен 2021 жылғы қызметі туралы кезекті біріктірілген есеп ұсынылады, оны біз қуана және мақтанышпен барлық мүдделі тұлғалармен бөлісеміз. Компанияның қаржылық көрсеткіштерін, стратегиялық бағдары мен бизнес-нәтижелерін қамтитын бұл құжат біздің барлық стейкхолдерлер, инвесторлар және жұртшылық алдында ашықтығымызды көрсетеді. Есеп компанияның өткен кезеңдегі нақты жағдайын жан-жақты көрсетеді, оның негізінде тұтастай алғанда Қазақстанның бүкіл телеком-саласын дамыту пайымы қалыптасады. Осындай түрдегі есептілік сараптамалық қоғамдастықтың кәсіби қызығушылығын қанағаттандырып қана қоймайды — бұл Компанияның өзі үшін өзінің барлық ішкі процестеріне тағы бір рет назар аудара отырып, data driven decision менеджментін қамтамасыз етудің нақты мүмкіндігі. Сондықтан «Қазақтелеком» АҚ, басқалар сияқты, оның барлық құрылымдары мен бөлімшелерінің Қаржы-шаруашылық қызметіне толық және объективті шолу жасауға мүдделі.

2020 жылы пандемиялық шектеулер аясында туындаған телекоммуникациялық нарықты дамыту үшін күшті серпіннен кейін өткен жыл Компания үшін, ең алдымен, шешім қабылдау жеделдігі мен бизнес-процестерді басқарудағы ұтқырлықты қамтамасыз етуге бағытталған ішкі қайта құрылумен атап өтілді. Іс жүзінде бұл біздің басқаруға деген көзқарасымыз бұрынғыға қарағанда мақсатты және клиентке бағдарланған болды дегенді білдіреді. Біз белгілі бір дәрежеде мәлімделген мақсаттарға қажетті қарқынмен қол жеткізуге мүмкіндік бермейтін және осы жерде және қазір нақты уақыт режимінде клиенттердің қажеттіліктерін шешуге мүмкіндік бермейтін біздің жүйеміздегі кедергілерді жоюға назар аудардық. Бұл қайта құру өте көп уақытты қажет ететін процесс, өйткені кейбір жағдайларда біз «тығыз түйіндерден» тұратын тиімсіз өзара байланысты процестердің үлкен тізбегін шешуге тура келеді. Сіздердің әрқайсысыңыз технологиялық компания — бұл көп сатылы және тармақталған жүйе екенін түсінеді, онда процестерді басымдылыққа және маңыздыға бөлу қиын, өйткені бұл процестер көбінесе бір-бірімен тығыз байланысты.

Алайда, өткен жылы біз тиімді кросс-функционалдылыққа қол жеткіздік және ең бастысы, клиенттеріміздің күш-жігерінің оң бағасын көрдік, өйткені біздің механизмдеріміз мүлдем басқа жылдамдықта жұмыс істеді. Біздің басқарушылық реформаларымыздың нәтижелерінің бірі клиенттерге өз қызметтерін кеңселерімізбен физикалық өзара іс-қимылсыз дербес басқаруға мүмкіндік беретін цифрлық өнімдер болды: егер 2020 жылы біз клиенттерге енгізілген онлайн-чаттар арқылы бізбен байланысқа шығуға мүмкіндік берсек, өткен жылы диджитал-арналар абоненттердің сұраныстарын консультациялық және заңдық сүйемелдеу бойынша толыққанды функцияны өз мойнына алды. Сонымен қатар, мемлекеттік реттеу нормаларын жетілдіру арқылы біз жеке тұлғаларға арналған мобильді қосымшада толық онлайн-сүйемелдеуді және шарттарға қол қоюды қамтамасыз еттік. Сондай-ақ, онлайн-ортаға клиенттермен өзара іс-қимыл процестері және жеке және заңды тұлғаларға арналған біздің порталдарымызда аударылды. 2021 жыл «Қазақтелеком» АҚ-да цифрлық белсенділік белгісімен өткені сөзсіз.

Сонымен бір мезгілде біз мемлекетпен бірлескен «АЕМ-дегі ТОВЖ» жобасының негізінде жаңа жергілікті желілерді дамыту есебінен елімізде абоненттік база мен телекоммуникациялық инфрақұрылымды ұлғайтуды жалғастырдық. Бұл жерде біз екі маңызды бастаманы іске асырдық: кәсіпкерлермен ынтымақтастықты көздейтін және түпкі тұтынушыны жақын арадағы байланыс желісінен Интернетке өз бетінше қосу құқығын беретін «АЕМ-дегі әріптес» пилоттық жобасын іске қостық. Сонымен қатар, біз eQldau интернетіне ашық қолжетімділік пункттерін іске қостық, оның порталдары USB-қосқыштармен, пайдаланушыны сәйкестендіру үшін биометриялық деректерді оқу жүйесімен және т. б. жабдықталған. Мұндай терминалдар жеке басты куәландыратын құжаттарға тапсырыс беруге, флеш-картаға кез келген мемлекеттік анықтаманы алуға және жүктеуге, дәрігерге кезекке жазылуға, кез келген мемлекеттік анықтаманы сатып алуға мүмкіндік береді. тауарды жеткізу және курьерлік жеткізуге тапсырыс беру-яғни олар біздің қала тұрғындарына қол жетімді барлық сандық қызметтерді ауылға әкеледі. Осылайша, «Қазақтелеком» АҚ мемлекеттің қатысуынсыз ауыл және қала тұрғындары арасындағы цифрлық теңсіздікті түпкілікті жою бойынша жұмысты жалғастыруда.

Бұл ретте басты инфрақұрылымдық проблемалардың бірі оптикалық — талшықты Интернетке қосылу болып табылады — бұл байланыс бүгінгі күні шын мәнінде тұтынушыны Интернет желісіне сапалы кең жолақты қолжетімділікпен қамтамасыз етудегі негізгі технология болып табылады. Алайда бұл әр пәтерге немесе үй шаруашылығына сымды желілерді төсеу үшін үлкен еңбек шығындары бар технологиялық тұрғыдан өте қымбат өнім. Сондықтан Компания өткен жылы Орталық Азияда бірінші және әлемдегі санаулы компанияның бірі интернетке тіркелген сымсыз қол жеткізу үшін FWA желілерін іске қосу бойынша жұмысты бастады. Бұл технология 2300 МГц (band 40) жеке радиожилік диапазоны бар бөлінген желілерді пайдалануды көздейді және жеке сектордағы үй шаруашылықтары үшін кең жолақты қолжетімділікті ұсыну бойынша қызметтер көрсетуге мүмкіндік береді. Биылғы жылы біз еліміздің барлық аумағы бойынша FWA пилоттық желілерін құру жөніндегі тәжірибені кеңейтуге ниеттіміз, бұл ретте FWA желілері шағын жаңғырту жүргізілгеннен кейін болашақта 5G технологиясына көшуге дайын болатынын атап өткен жөн, бұл олардың сыйымдылығын арттыруға мүмкіндік береді.

Өткен жыл да біздің бизнесімізді әртараптандыру бойынша кезекті кезең болды — біз Телекоммен сабақтас салаларды қамтып, оларға жаңа өнімдер мен сервистер шығарамыз. Атап айтқанда, халықтың тыныс-тіршілігі біртіндеп цифрлық кеңістікке көшетінін түсіне отырып, Өткен жылы біз IMedicus онлайн — сервисін-цифрлық форматта медициналық қызмет көрсетуді дамытуды жалғастырдық. Бүгінгі күні осы қосымша арқылы қазақстандықтар түрлі бейіндегі 220-дан астам дәрігермен 120 мыңнан астам консультация өткізді. Сандық әртараптандырудың мысалы ретінде 2021 жылдың көктемінде іске қосылған және пайдаланушыларға шетелдік және отандық мазмұнның кең спектрін ұсынатын TV+ платформасын атауға болады. Егер іске қосу кезінде тек «Қазақтелеком» абоненттері ғана платформаны пайдаланушылар бола алатын болса, бүгінгі күні мұндай мүмкіндік барлық ниет білдірушілерге берілді — еліміздің 200 мыңнан астам тұрғыны платформаны пайдаланушылар болды.

Сөз жоқ, біз өзіміз және барлық стейкхолдерлер әлеуетті инвесторлармен бірге басшылыққа алатын компания қызметі тиімділігінің аса маңызды көрсеткіштері елдің ірі телеком-операторының қаржы-экономикалық қызметі туралы деректер болып табылады. Сіз олармен толығырақ біздің есепте таныса аласыз. Соңғы онжылдықта қалыптасқан компанияның кірісі мен таза кірісінің өсу тенденциясы жалғасқанын атап өтеміз. Бір мезгілде «Қазақтелеком» АҚ нарықтың жаңа сегменттерін белсенді игергеніне және жаңа жобалардың өрістеуіне қарамастан, активтің қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін өзінің борыштық міндеттемелерін қалыпты деңгейде ұстайды: 2021 жылғы қазанда Standard&Poor's Global Ratings халықаралық агенттігі өзінің кезекті есебінде компанияға бұрын берілген BB + деңгейін растады (болжам «Тұрақты»).. Желтоқсан айында Fitch Ratings тағы бір рейтингтік агенттігі біздің компанияның рейтингін BBB– деңгейінде растады (болжам «Тұрақты»).

Екі жағдайда да халықаралық рейтингтік құрылымдардың тұжырымдары компания кірістілігінің жоғары көрсеткіштеріне және операциялық қызметтен пайда болатын бос ақша ағымының едәуір мөлшерімен қарыздың қалыпты деңгейіне негізделді. Компания менеджменті үшін біз қабылдайтын барлық іс-қимылдардың табыстылығының тағы бір маңызды критерийі абоненттерден оң кері байланыс — біздің NPS, «Қазақтелеком» АҚ брендіне тұтынушылық ниеттестік индексі болып табылады. Төменде келтірілген есепте көрсетілгендей, біздің абоненттеріміздің Компанияның өнімдері мен қызметтерін қайта сатып алуға дайындығының бұл көрсеткіші жыл сайынғы өсімді көрсетеді, бұл біздің таңдаған даму жолымыздың дұрыстығын куәландырады. Біз алдағы уақытта да өз іс-әрекетімізде акционерлер мен жұртшылық тарапынан бізге жүктелген міндеттемелерді, телекоммуникация саласының қандай да бір сегментін дамытудағы нарықтың нақты қажеттіліктерін, сондай-ақ «Қазақтелеком» АҚ клиенттері тарапынан көрсетілетін қызметтер мен сервистің сапасы жөніндегі талаптарды басшылыққа алатын боламыз.

Директорлар кеңесі Төрағасының үндеуі

Құрметті акционерлер, әріптестер, клиенттер мен серіктестер!

Қазіргі уақытта «Қазақтелеком» АҚ еліміздің әлеуметтік-экономикалық дамуының ауқымды міндеттерін шешуде үлкен рөл атқаратын Қазақстанның цифрлық индустриясының көшбасшысы болып табылады.

2021 жылы негізгі бизнесті әртараптандыру, желіні кеңейту және нарыққа жаңа өнімдер мен сервистерді шығару стратегиясын іске асыру жалғастырылды. Осы жұмыстың қорытындысы Компания қызметінің соңғы жылдар үшін дәстүрлі негізгі қаржы-экономикалық көрсеткіштерінің өсуі болды.

Соңғы жылдары Компания сәтті дамып, қазақстандық қоғам өмірінің барлық салаларын дамыту үшін жағдай жасады. «Қазақтелеком» АҚ өз бетінше, сондай-ақ ұялы операторлармен және жеке сервистік компаниялармен әріптестікте ауылдық жерлерде АЕМ-дегі ТОВЖ жобасының негізінде кең жолақты қолжетімділікпен қамтудың жергілікті желілерін құруды жалғастыруда.

Биылғы жылы біз FWA технологиясы бойынша желілер салу есебінен жеке қалалық секторда өзіміздің қатысуымызды айтарлықтай кеңейтеміз. Сондай-ақ Ақылды қалалар элементтерін енгізу және 5G стандарты бойынша желімен қамту аймақтарын құру бойынша жұмыстар жалғастырылатын болады.

Компания еліміздің жетекші телекоммуникациялық операторы ретіндегі ұстанымын айтарлықтай нығайта отырып, қойылған міндеттерді іске асыруға және өз қызметінің барлық бағыттары бойынша белгіленген жоспарларға қол жеткізуге қол жеткізді.

2021 жылғы жұмыс тиімділігі халықаралық агенттіктердің көрсеткіштерімен расталды — өткен жылдың қазан айында Standard&Poor 's Global Ratings халықаралық агенттігі өзінің кезекті есебінде компанияға бұрын берілген BB+ (болжам «Тұрақты») деңгейіндегі кредиттік рейтингін растады. Бұл үшін сарапшылардың қорытындыларына сәйкес жоғары рентабельділік және операциялық қызметтен пайда болатын бос ақша ағымының едәуір мөлшерімен қарыздың қалыпты деңгейі негіз болды. Осы көрсеткіштер 2021 жылғы желтоқсанда «Қазақтелеком» АҚ рейтингін BBB — (болжам «Тұрақты») деңгейінде растаған басқа халықаралық рейтингтік агенттік — Fitch Ratings тарапынан компания қызметінің оң бағалануына ықпал етті.

Алайда Директорлар кеңесі, менеджмент және біздің Компаниямыздың ұжымы қол жеткізген жетістіктермен тоқтап қалмақ емес.

Біз алдағы уақытта да қазақстандық нарықты тек телеком-саланың ғана емес, сондай-ақ клиенттеріміздің өсуіне мүмкіндік беретін озық технологиялармен қамтамасыз ететін боламыз. «Қазақтелеком» АҚ қызмет көрсету және қызмет көрсету сапасын арттыру жұмыстарын жалғастырады, өз бизнесін әртараптандырып, нарықтың жаңа сегменттерін игеруге ұмтылатын болады. Компания сондай-ақ өз қызметкерлерін әрқайсысының

Н. Байдәулетов

«Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің төрағасы

Биылғы жылы біз FWA технологиясы бойынша желілер салу есебінен жеке қалалық секторда өзіміздің қатысуымызды айтарлықтай кеңейтеміз. Сондай-ақ Ақылды қалалар элементтерін енгізу және 5G стандарты бойынша желімен қамту аймақтарын құру бойынша жұмыстар жалғастырылатын болады.

табысқа қосқан үлесіне сәйкес келетін материалдық сыйақы есебінен де, сондай-ақ әрбір өз қызметкерінің жеке және кәсіби өсу мүмкіндіктері арқылы да барынша тиімді қызметке ынталандыратын болады.

Директорлар кеңесінің атынан «Қазақтелеком» АҚ акционерлеріне, әріптестеріне, серіктестеріне және клиенттеріне қол жеткізген нәтижелері және іске адал көзқарасы үшін алғысымды білдіремін.

Басқарма Төрағасының үндеуі

**Құрметті акционерлер, инвесторлар,
клиенттер мен серіктестер!**

**Өткен 2021 жыл біздің «Қазақтелеком» АҚ компаниясы
өзінің цифрлық инфрақұрылымын ұлғайтуды және жаңа
өнімдер мен сервистер шығаруды жалғастыра отырып,
тағы да, соңғы он жылдықтағыдай, акционерлер алдына
қойған барлық міндеттерге қол жеткізді.**

Ағымдағы операциялық қызмет пен болашаққа инвестициялар арасындағы тиімді теңгерімді сақтау есебінен біз дәстүрлі сегменттердегі позицияларымызды нығайтып қана қоймай, біз үшін жаңа нарықтық тауашаларды табысты игере бастадық. Біздің жаңа жобаларға салған инвестицияларымыз Қазақстан экономикасын коронавирус пандемиясынан біртіндеп, жоспарлы түрде қалпына келтіру аясында орын алып жатқанын ескере отырып, біз олардың компанияның өзі үшін де, біздің клиенттеріміз үшін де қажеттілігі мен пайдалылығына сенімдіміз.

Құрметті достар, біздің есеп бойынша жұмыстың соңғы кезеңі Украинадағы оқиғаларға байланысты экономикалық және қаржылық белгісіздік кезеңіне келді. Бағамның құбылмалылығы, жабдықтар мен шикізатты жеткізудегі белгісіздік, Батыс пен Ресей ақпан айының соңында және наурыздың басында бір-біріне қатысты белгіленген жаңа санкциялар пакеттері экономиканың барлық салаларына әсер етеді. Телеком секторы бұл оқиғалардан тыс қала алмайды, егер оның клиенттері мен төлем қабілеттілігі, өкінішке орай, осы жағымсыз үрдістерге тікелей әсер етсе, бірақ біз бұл жерде проблеманы емес, сын-тегеурінді көріп отырмыз. Шығындарды оңтайландыру және жаңа пакеттік ұсыныстар беру есебінен біздің абоненттік базаны да, табыстылықтың өсуін де сақтау міндеті тұр.

Жақында, 2020 жылы біздің Компаниямыздың алдында осындай сын-тегеурін тұрғанын еске сала кетейін: пандемияның әсері және онымен байланысты шектеулер, тұтас салалар айлар бойы тоқтап тұрған кезде, әлемдік және қазақстандық экономика үшін де ықтимал апатты болып көрінген. 2020 жылдың көктемінде елдің халқы мен бизнесі кірістерінің төмендеуі, мүмкін, қазір санкциялардың болжамды әсерінен де үлкен болды, бірақ біз сол кезде Компания он жыл бойы көрсетіп келе жатқан қаржы-шаруашылық қызметіміздің негізгі көрсеткіштерінің тұрақты өсу үрдісін сақтап қала алдық. Біз қазақстандық экономика мен халыққа шоктан айығуға және 2021 жылы біздің акционерлеріміздің табысын өсіре отырып, пандемияға дейінгі өмір салты мен деңгейіне қайта оралуға көмектестік.

Осының барлығы «Қазақтелеком» АҚ шынымен де мықты және тұрақты нарықтық құрылымдардың қатарына кіретіндігін көрсетеді, олар тек қана өздері табысты дамуға ғана емес, сонымен қатар өз клиенттері үшін бөлшек саудада да, бизнес-сегментте де жаңа мүмкіндіктер ұсынуға қабілетті. Қазір байланыс пен ақпарат әлемдік нарықта өсудің жаңа нүктесіне айналуға, телекоммуникациялар кез келген елдің экономикасы үшін өзекті салаға айналуға — біздің Компания осы жалпы планетарлық трендті біздің клиенттеріміздің мүддесіне, серіктестеріміздің мүдделеріне және біздің акционерлеріміздің мүдделеріне пайдалануға ниетті. Біз өзіміздің дамуымыз бүкіл ел үшін револьверлік, жинақтаушы әсер беретін кезге жеттік.

Қ. Есекеев

«Қазақтелеком» АҚ Басқарма
төрағасы

Мен біздің Компаниямыздың барлық жетістіктері біз таңдаған бизнес-модельдің үлкен бейімделуімен байланысты деп есептедім және сенемін, ол «Қазақтелеком» АҚ-ға операциялық тұрақтылықты сақтап, уақыт сын-қатерлеріне, адамдардың өмір салтын және тұтынушылық сұранысты өзгертуге тиімді әрекет етуге мүмкіндік береді.

Нақты бір мысал келтірейін: біздің Компания Data-орталықтар салумен айналысатын Қазақстандағы жалғыз құрылым болып табылады — «Қазақтелеком» АҚ осы қуаттылықтарында бүгінгі күні 500 терабайт түрлі деректер жинақталған. Олардың негізінде социумдағы, медицинадағы, саудадағы, логистикадағы жағымсыз сценарийлерді болдырмауға мүмкіндік беретін түрлі құралдар мен өнімдерді құруға, сондай-ақ мемлекет-

тік мекемелер мен бизнес-құрылымдардың неғұрлым тиімді жұмыс істеу модельдерін әзірлеуге болады. Бізде пандемия кезінде үлкен деректерді қолданудың оң тәжірибесі бар, онда Компанияның әзірлемелері дәрігерлер мен ел билігіне көлік артериялары мен қоғамдық мекемелерге жүктемені біркелкі бөлу арқылы коронавирустың таралу қаупін азайтуға мүмкіндік берді.

Сол сияқты, үлкен деректерді пайдалана отырып, біз өзіміздің коммерциялық кәсіпорындарымызға олардың тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді тұтынушылармен өзара іс-қимылының неғұрлым тиімді желісін құруға көмектесеміз. Бұл ретте Big Data құралдарын пайдалану есебінен қазақстандық кәсіпкерліктің шығындарын оңтайландыру қосымша қаражатты босатады. Олар экономиканың барлық салаларында, оның ішінде «Қазақтелеком» АҚ компаниясының жаңа әзірлемелері есебінен бизнес-процестерді одан әрі жаңғыртуға бағытталуы мүмкін: бұл әрбір жаңа айналымда тек біздің Компаниямыздың ғана емес, сонымен қатар оның клиенттерінің де кірістерін ұлғайтатын дәл сол револьверлік әсер. Алайда, мұндай процесті үнемі қамтамасыз ету үшін біз алдын-ала жұмыс жасауымыз керек: тұтынушыға бір өнімді ұсына отырып, болашақта оны дамыту бойынша практикалық әзірлемелерге ие болуымыз керек.

Осы жерде мен Компания менеджментін жаппай инвестициялық саясат жүргізуде қолдайтын акционерлерімізге терең ризашылығымды білдіргім келеді. Компанияның тұрақты дамуы бір сәттік кірісті арттырудан гөрі тиімдірек деп сену өте әділетті, өйткені мұндай толыққанды даму тек сыртқы жағымсыз факторлардың әсерінен жарылып кетуі мүмкін «көпіршік» нарығында «үрлеусіз» өз акцияларының құны мен кірістілігін арттыруға мүмкіндік береді. Нарықтардағы бүгінгі жағдай осыны растайды — 2022 жылдың ақпан айының соңында көптеген компаниялардың бағалы қағаздары құнының құлдырауы кезінде «Қазақтелеком» АҚ жай акциялары шамамен 35 мың теңге бағалық диапазонда болды, бірақ бір жыл бұрын олар 27 мың теңге тұрды.

Құрметті акционерлер, инвесторлар, клиенттер мен серіктестер, бұл көрсеткіш, сондай-ақ біздің қаржы-шаруашылық қызметіміздің басқа да көрсеткіштері біздің Компаниямыздың 10 жылдан астам бойы өсуі шын мәнінде сапалы болып табылатынын, оның тұрақтылығы мен орнықтылығына кепілдік беретінін көрсетеді. Мен мұны менеджментіміздің басты жетістіктерінің бірі деп санаймын және Компанияны дамытудың дәл осы моделі бізге қазіргі жағдайдың барлық жағымсыз салдарын ойдағыдай еңсеруге және Қазақстан экономикасының басқа секторларындағы осы жағымсыз салдарды жою үшін тірек болуға көмектеседі деп сендіре аламын: біз үшін клиенттеріміздің қаржылық және экономикалық «денсаулығы» өте маңызды, сондықтан біз ұлттық экономиканы дамытудың қозғаушы күштерінің біріне айналуға дайынбыз.

Өткен жылы біз бірқатар жаңа өнімдерді іске қостық және біз үшін мүлдем жаңа нарықтарға шықтық: 2021 жылы қабылданған барлық маңызды оқиғалар мен шешімдер жылдық есепте көрініс тапты, оны сіздердің назарларыңызға ұсынуға қуаныштымын. Онда сіздер Компанияның қызметі бағаланатын негізгі индикаторларды таба аласыз — техникалық, қаржылық және

салалық көрсеткіштер, нарықтың әртүрлі сегменттеріндегі жұмысты талдау, жобаларды іске асыру барысы, сондай-ақ еншілес компаниялардың қызметі туралы ақпарат және алдағы кезеңге арналған жоспарлар. Осы жылы алдымызға қойған барлық міндеттеріміздің орындалғанын, барлық мақсаттарымызға қол жеткізілгенін тағы да атап өткім келеді, сонымен бір мезгілде біз өз құзыретімізді, оның ішінде Internet of Things, Big Data, жүйелік интеграция және басқа да бірқатар салаларда ұлғайтуды жалғастырдық.

2021 жылы біздің Компания қызметінің қаржылық құраушысы табыс тұрғысынан да, мақсатты пайдалылық және акционерлер үшін табыстылықты қамтамасыз ету бойынша барлық міндеттемелерді орындау тұрғысынан да табысты болды. Біз «Қазақтелеком» АҚ-ның бизнес экожүйесінде трансформациялау жөніндегі жұмыстарымызды табысты жалғастырдық және телеком-саладағы көшбасшылықты нығайттық — бұл бизнестің базалық бөлігі, ол бізге әлі де негізгі түсім үлесін әкеледі. Біз ұсынатын қызметтердің сапасы абоненттердің адалдығына әкеледі, клиенттік базаны үнемі өсуі соның куәсі. EBITDA көрсеткіштерінің нақты деңгейі / пайыздық шығындар және EBITDA қарызы 2021 жылға жоспарланған деңгейден гөрі жақсы және 2020 жылға қарағанда едәуір жақсы, ал Компания борышының қалыпты мөлшері бүгінгі шындықта оның тұрақтылығының негізгі сипаттамаларының біріне айналады.

Біздің бұл бағыттағы күш-жігеріміз тәуелсіз халықаралық бағалаумен расталды: Мәселен, Standard&Poor's Global Ratings агенттігінің талдаушылары 2021 жылы қазан айындағы есебінде Компанияға бұрын берілген BB+ деңгейін (болжам «Тұрақты») растады, бұл рентабельділіктің жоғары көрсеткіштерін және операциялық қызметтен пайда болатын бос ақша ағынының елеулі шамасы кезіндегі борыштың қалыпты деңгейін ерекше атап өтті.

Дәл осы пікірлер 2021 жылғы желтоқсанда Fitch Ratings агенттігі тарапынан «Қазақтелеком» АҚ-ның кредиттік әлеуетін бағалау негізіне алынды, ол біздің Компаниямыздың рейтингін BBB- (болжам «Тұрақты») деңгейінде растады, яғни халықаралық талдамалық құрылымдар елдің ең ірі телеком-операторы кірістердегі оңтайлы

теңгерімге қол жеткізді деп есептейді және осымен бір мезгілде және дамуда тоқтамауға және акционерлердің барлық сұраныстарына жауап беруге мүмкіндік беретін шығындар.

Мен біздің Компаниямыздың барлық жетістіктері біз таңдаған бизнес-модельдің үлкен бейімделуімен байланысты деп есептедім және сенемін, ол «Қазақтелеком» АҚ-ға операциялық тұрақтылықты сақтап, уақыт сын-қатерлеріне, адамдардың өмір салтын және тұтынушылық сұранысты өзгертуге тиімді әрекет етуге мүмкіндік береді. Біз клиенттермен өзара әрекеттесу формаларын үнемі және тез өзгертеміз, бұл біздің қызметтерімізді тұтынушы үшін мүмкіндігінше ыңғайлы етеді — өткен жылы біз пандемия кезінде дамыған онлайн-арналар желісін жетілдірдік және жаңа мүмкіндіктермен толықтырдық және бұл жұмысты 2022 жылы жалғастырамыз. Бұл мысал — біздің активтеріміздің акционерлік құнын арттыра отырып, ұзақ мерзімді перспективада жаһандық қоғамдық міндеттерді шешуге жәрдемдесу және өсу үшін жаңа ашылатын мүмкіндіктерді тиімді пайдалану үшін «Қазақтелеком» АҚ тұрақты жүргізетін бизнесті жаһандық қайта құру жөніндегі үлкен жұмыстың аз ғана бөлігі.

Біз басқарушылық күш-жігеріміздің шоғырлануын digital бағытына дәйекті және жүйелі түрде ауыстыратынымызды атап өтеміз, бұл ішкі ұйымдық құрылымның функционалды өнімге бағытталған эволюциясында көрінеді. Біз жаңа стратегиямыздың негізгі қағидаттарына нақты ұстанамыз, оған сәйкес Компания бірінші таңдау брендіне, цифрлық платформаға және тиімді ұйымға айналуы тиіс. Біздің осы бағыттағы әрекеттеріміз клиенттеріміздің оң бағасын алды. Қазіргі уақытта олардың көпшілігі компаниямен өзара әрекеттесудің онлайн құралдарын қолдануға түпкілікті көшті, ал біз өткен жылдың көктемінде іске қосқан TV+ телеплатформасы оны кез-келген гаджетте пайдалануға мүмкіндік береді, қысқа мерзімде 200 мың абоненттен тұратын аудиторияны жинады деп айту жеткілікті. Біздің өнімдеріміз Заттар интернеті, бірегей объектілерді тану, деректерді бұлтты сақтау және өңдеу, Big Data сервистері сияқты технологияларды пайдалана отырып жасалады — және алға қарай көз жүгіртіп, осы 2022 жылы біздің өнімдеріміздің қатары тағы да кеңейтілетін болады деп айтамын.

Трансформациялау бағдарламасының іске қосылуымен біз менеджментте икемді Agile-әдіснаманы пайдалана отырып, бизнес-процестерді басқару тәсілдерін қайта қарадық, енді «Қазақтелеком» АҚ құрылымының ішінде де, сондай-ақ нарықта да цифрландыру жылдам шешімдер практикасын енгізу және нақты нәтижеге нақты назар аудару арқылы іске асырылады. Осыған байланысты цифрландыру процесіне қатысатын негізгі кадрлық актив (InDigiCo — онлайн-клиенттік жолдарды тікелей әзірлейтін және енгізетін B2C және B2B команда-

лары) цифрлық құзыреттер орталығына айналады. Бұл бізге 2021 жылы шамамен 6 млрд теңгені құраған Serpin трансформациялау бағдарламасын іске асырудан алған қаржылық әсерімізді айтарлықтай арттыруға мүмкіндік береді. Бұл ретте, сөзсіз, «Қазақтелеком» АҚ-тың табысты дамуының негізі технологиялар емес, оларды құратын адамдар болып табылады, сондықтан Компания қызметкерлердің шығармашылық әлеуетін ашу үшін барлық жағдайларды жасай отырып, олардың әлеуметтік қорғалу қағидаттарын бұлжытпай ұстанады. Кадрларға деген мұндай көзқарас, басқалармен қатар, «Қазақтелеком» АҚ-ның ең күрделі уақытта табысқа жетуінің кепілі болып табылады.

2022 жылы біз барлық күш-жігерімізді абоненттеріміз үшін ең жақсы телекоммуникациялық провайдер және осы саладағы ең жақсы жұмыс беруші болуға бағыттаймыз. Бұл үшін біз абоненттердің сапалық және сандық қажеттіліктерін ескере отырып, оларға арналған тарифтік желіні жетілдіруді, жеке және корпоративтік клиенттер үшін цифрлық қызметтер портфелін кеңейтуді жалғастыратын боламыз. Адал, жауапты және клиентке бағдарланған телеком-оператор ретінде «Қазақтелеком» АҚ деректерді адал пайдалануға және ақпаратты қорғауға ерекше назар аударатын болады. Біз төртінші буын желілерін дамыту процестерін тоқтатпаймыз, бірақ сонымен бір мезгілде елде заттар интернетін дамытуға, ақылды қалалар, пилотсыз көлік, телемедицина элементтерін пайдалануды әдетке айналдыруға, сайып келгенде, әрбір қазақстандықтың өмірін жақсартуға көмектесетін 5G стандартын іске қосуға жедел көшуді көздеп, компанияның инфрақұрылымын белсенді түрде жаңғыртатын боламыз.

Қорытындылай келе, мен Директорлар кеңесінің, Басқарманың барлық мүшелеріне және Компанияның барлық қызметкерлеріне олардың адалдығы, креативтілігі және кәсібилігі үшін шынайы алғысымды білдіргім келеді. Біздің ұжым маған Біздің компания үшін жүзеге асырылмайтын міндеттердің, қол жеткізбейтін мақсаттардың жоқтығына сенімділік береді-және мен жақын арада жаңа цифрлық сегменттерде бизнес құра алатынымызға, желілік инфрақұрылымды технологиялық трансформациялау жөніндегі жаңа бағдарламаларды іске қоса алатынымызға және «Қазақтелеком» АҚ-ны мүлдем жаңа сапалы деңгейге шығара алатынымызға сенімдімін. Клиенттеріміздің, серіктестеріміздің және акционерлеріміздің қолдауымен біз алға қойған барлық мақсаттарымызға қол жеткізе аламыз.

Компанияның цифрлық көрсеткіштері — 2021 жылғы негізгі индикаторлар

GRI 102-7

Қаржылық көрсеткіштер

Активтер туралы мәліметтер

Өндірістік көрсеткіштер

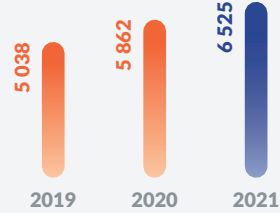

1,5%

ARPU (еншілес және тәуелді ұйымдарды қоспағанда)

6 525

теңге ↑ 11,3%

ROACE

13,6

% ↑ 2,1%

Макроэкономикалық көрсеткіштер

Тұтыну бағасының индексі

12

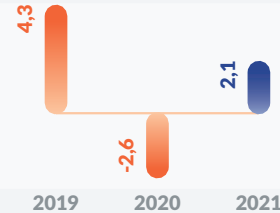
% ↑ 4,5%

ЖІӨ өсімі

2,1

% ↑ 4,7%

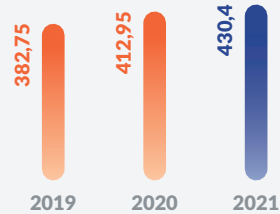

4,7%

Теңге бағамы, жылына орта есеппен

430,4

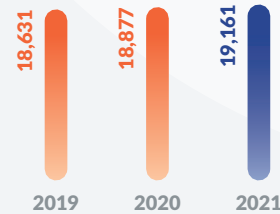
теңге ↑ 4,2%

Қазақстан халқы, барлығы

19,161

млн адам ↑ 1,5%

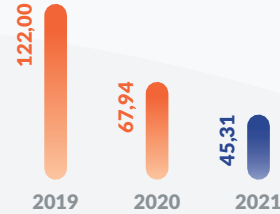
1,5%

ККО-көрсеткіштер

Қоршаған ортаны қорғауға арналған шығындар

45,31

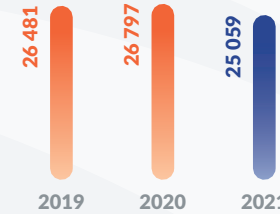
млн теңге ↑ 33,3%

Қызметкерлердің жалпы саны

25 059

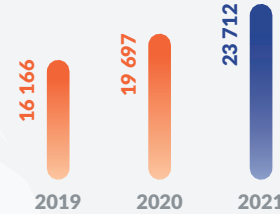
адам ↑ 6,5%

1 қызметкерге шаққандағы кірістер

23 712

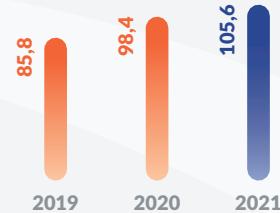
мың теңге ↑ 20,4%

Еңбекақы төлеу қоры

105,6

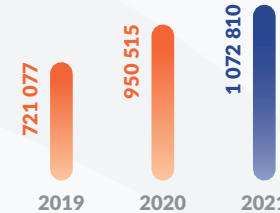
млрд теңге ↑ 7,3%

Қауіпсіз еңбек жағдайларын қамтамасыз етуге салынатын инвестициялар

1 072 810

мың теңге ↑ 12,9%

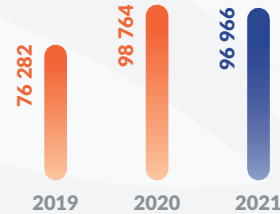

13%

Барлық деңгейдегі бюджеттерге төленген салықтардың көлемі

96 966

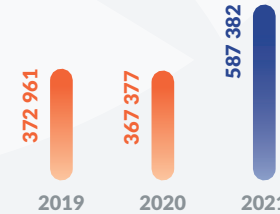
млн теңге ↑ 1,8%

Қызметкерлерді оқытуға және дамытуға инвестициялар

587 382

мың теңге ↑ 59,9%

60%

2021 жылғы негізгі оқиғалар

01 Қаңтар

- Қазақстанда «Кселл» АҚ желілерінің базасында бизнеске немесе оның филиалына елдің кез келген нүктесінде жұмыс істеуге және қолжетімділік параметрлерін өзгертпей, өзінің ақпараттық желісіне қол жеткізуге, ал қызметкерлерге мобильді болуға мүмкіндік беретін «Мобильді кеңсе» сервисі іске қосылды.
- «Қазақтелеком» АҚ жаңа буын — eSIM қызметін іске қосты. Енді «Қазақтелеком» АҚ абоненттеріне жаңа eSIM қызметі — пластикалық SIM-картаның цифрлық баламасы қолжетімді.
- Digital Almaty 2021 халықаралық форумында «Қазақтелеком» АҚ пандемия кезінде карантиндік шаралардың сақталуын қамтамасыз ететін технологияларды ұсынды.
- «Қазақтелеком» АҚ үлкен деректердің көмегімен іске асырылған Data-талдау жобаларын ұсынды.
- WhatsApp Business Онлайн-арнасы тәулік бойы жұмыс режиміне өтті.

eSIM

пластикалық SIM-картаның цифрлық баламасы

03 Наурыз

- «Қазақтелеком» АҚ орталық өңірлік телекоммуникация дирекциясы Шахтинск қаласындағы бірінші абоненттерді бір талшықты-оптикалық желі арқылы бірден бірнеше қызмет көрсетуге мүмкіндік беретін GPON технологиясы бойынша жоғары жылдамдықты интернетке қосты.
- «Қазақтелеком» АҚ қазақстандықтарға өз үйінде эфирді басқаруға және бір уақытта бірнеше гаджеттерден түрлі бағдарламаларды көруге мүмкіндік беретін IPTV технологиясы бойынша жаңа буындағы телехабар тарату қызметін ұсынды.
- «Қазақтелеком» АҚ TV+ жаңа телевизиялық платформасы нарықта бірінші аптада 20 мыңнан астам адамды жинады.
- «Қазақтелеком» АҚ 2020 жылға аудиттелген шоғырландырылған есептілікті ұсынды, оған сәйкес 12 айда түсім 23,8%-ға өсті.

TV+

20 000

абонент

23,8%

2020 жылғы 12 айдағы түсімнің өсуі

- «Қазақтелеком» АҚ командасы ШФЛ қысқы чемпионаттың алтынын жеңіп алды.
- «Қазақтелеком» АҚ Қарағанды облысының Жарлы ауылында жоғары жылдамдықты Интернет өткізді. Елді мекен облыс орталығынан 255 шақырым жерде орналасқан және ауылдың қашықтығына байланысты тұрғындар ұзақ жылдар бойы сапалы Интернетке қол жеткізуде қиындықтарға тап болды.
- «Қазақтелеком» АҚ-ның «Онлайн-медицина» өнімін пайдаланушылар саны 50 мыңды құрады.

ОНЛАЙН-МЕДИЦИНА

50 000

пайдаланушы

04 Сәуір

- Елордада Chocomart.kz онлайн гипермаркетинің өзі алып кету нүктесі ашылды.
- Halyk Finance және Freedom Finance «Қазақтелеком» АҚ жоғары өсу әлеуетін бағалады.
- Алғаш рет жоғары жылдамдықты Интернет Қарағанды облысы Ақтоғай ауданы Абай ауылының тұрғындарына қолжетімді болды. Бұған дейін бұл ауылда ұялы байланыс немесе Интернет болған жоқ. Кентте 270-тен астам адам тұрады, олар үшін соңғы уақытқа дейін байланыстың негізгі арнасы сымсыз технология бойынша телефон болды.
- «Қазақтелеком» АҚ InDigiCo цифрлық бөлімшесінің мамандары IT-шешімдерді тек бас компания үшін ғана емес, «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» акционерлік қоғамының (бұдан әрі — «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ) АҚ/Қор) портфельдік кәсіпорындары үшін де әзірлейтін болады.
- Қарағанды облысының 40 медициналық мекемесіндегі сараптамасы бар 80 бейнебақылау камерасын «Карантиндік шаралар мониторингі жүйесі» жобасы аясында «Қазақтелеком» АҚ Орталық өңірлік дирекциясы орнатқан болатын.

80

талдамасы бар бейнебақылау камерасы

40

медицина мекемесі

GPON

35

тұрғын үй кешені

05 Мамыр

- Қазақстан 2021 жылдың сәуір айында Ookla Speedtest Global Index компаниясының нұсқасы бойынша Жаһандық мобильді интернет жылдамдығы рейтингінде ЕАЭО және Орталық Азия елдері арасында көшбасшы болды.

06 Маусым

- «Қазақтелеком» АҚ отандық киберспортты TV+ платформасына шығарды. Ағымдағы жылы «Қазақтелеком» АҚ іске қосқан TV+ платформасында киберспорт бойынша отандық турнирлердің алғашқы онлайн-көрсетілімдері болып өтті.
- Ақмола облысының шалғайдағы Бестөбе ауылының 6 мыңнан астам тұрғыны ТОВЖ технологиясы бойынша кең жолақты Интернетке қол жеткізді.

ТОВЖ ТЕХНОЛОГИЯСЫ БОЙЫНША КЕҢ ЖОЛАҚТЫ ИНТЕРНЕТ

6 000

тұрғын

07 Шілде

- «Қазақтелеком» АҚ әлеуетті және жұмыс істеп тұрған клиенттермен жұмыс істеудің жаңа тетігін енгізуде — өз пәтерлерінің кілттерімен бірге енді жаңа қоныстанушылар бірден телекоммуникация қызметтеріне қосылу мүмкіндігін алады.

08 Тамыз

- Онлайн-арналар арқылы өтініштер саны 1,2 млн-нан асты. Цифрлық құралдар арқылы абоненттік бөлімшелерге қарағанда клиенттерге 42%-ға көп қызмет көрсетілді.
- «Қазақтелеком» АҚ 2021 жылдың бірінші жартыжылдығы бойынша шоғырландырылған есептілікті жариялады. Құжатқа сәйкес «Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобының қаржылық нәтижелері (бұдан әрі — «Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобы/Топтар) тұрақты өсім көрсетіп келеді. Алғашқы 6 айда түсім 2020 жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 15%-ға артып, 282,5 млрд теңгені құрады (2020 жылдың бірінші жарты жылдығының қорытындысы бойынша 244,9 млрд теңге).

282,5

млрд теңге

2021 жылдың алғашқы 6 айда түсім

09 Қыркүйек

- TV+ платформасын пайдаланушылар саны 200 мың абоненттен асты.
- «Қазақтелеком» АҚ КИМЭП Университетінің «Басшы кадрларға арналған білім беру орталығымен» ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойды.
- Цифрлық технологияларды енгізу бағдарламасы шеңберінде әзірленген бизнеске арналған қазақстандық порталдың пайдаланушылары ISMET.KZ еліміздің ең ірі телеком-операторы соңғы 2,5 жылда 54 мыңнан астам кәсіпкер мен бизнес-қоғамдастық өкілдері болды.
- QazCloud және «Mail.ru цифрлық технологиялар» компаниялары ниет туралы меморандумға қол қойды, оған сәйкес қазақстандық бизнес Mail.ru Cloud Solutions бұлтты платформаға қол жеткізе алады.

ismet.kz

54 000

кәсіпкер

TV+

200 000

абонент

10 Қазан

- «Қазақтелеком» АҚ елордада ақылды қала элементтерін енгізу және әкімдікке қалалық ортаны цифрландыруға көмек көрсету, сондай-ақ Нұр-Сұлтанның цифрлық қос порталын құру туралы бастама көтерді.
- «Қазақтелеком» АҚ Түркістан облысының Полиция департаментімен бірлесіп мектептердің бейнебақылау камераларынан Полиция департаментінің жедел басқару орталығына деректерді шығару жобасын іске асырды.
- Қазақстандық инфрақұрылымдық провайдер QazCloud ЖШС өзінің деректерді өңдеу орталығын іске қосты, ол «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ компаниялар тобының барлық ақпараттық жүйелерінің тиімді жұмысын қамтамасыз етеді, сондай-ақ Қордың еншілес компаниясына өз клиенттеріне қызмет көрсету көлемін елеулі кеңейтуге мүмкіндік береді.
- «Қазақтелеком» АҚ Түркістандағы 5G базалық станциясын іске қосты.

5G

Түркістанда

- «Қазақтелеком» АҚ Smart Turkistan жобасын іске асырудың белсенді кезеңіне өтіп, қаланың коммуналдық және муниципалдық объектілерін ірі телеком-оператор салған IoT желісіне қосыла отырып, суды тұтыну туралы деректерді қашықтықтан беретін құрылғылармен жарақтандыруды бастады.
- «Қазақтелеком» АҚ ауылдық жерлерде интернет пен кәсіпкерлікті дамытуды көздейтін «Ауылдағы цифрлық серіктес» пилоттық жобасын іске қосты.
- S & P Global Ratings халықаралық рейтингтік агенттігі «Қазақтелеком» АҚ-ның BB+ (болжам «Тұрақты») деңгейіндегі кредиттік рейтингі туралы есепті жариялады, онда 2021-2022 жылдар кезеңінде Қазақстанның ірі телеком-операторы түсімінің одан әрі органикалық өсуін болжады.

BB+

болжам «Тұрақты»

11 Қараша

- «Қазақтелеком» АҚ Қазақстан Республикасының (бұдан әрі — ҚР) ауылдық елді мекендерінде eGoldau ашық қол жеткізу пункттерінің желісін құрады, соның арқасында тұрғындарда цифрлық қызметтер мен электрондық сервистер әлеміне қол жеткізудің тағы бір құралы пайда болады.
- «Қазақтелеком» АҚ ірі телеком-операторы мен «Қазпошта» пошта желісінің ұлттық операторы теле-медицина және Заттар интернеті саласында ынтымақтасатын болады. Тиісті меморандумға компания басшылары Қуанышбек Есекеев пен Серік Саудабаев қол қойды.
- COVID-19 таралуын мониторингтеу үшін ең ірі оператор «Қазақтелеком» АҚ Smart Turkistan жобасы шеңберінде Түркістан қалалық емханасында интеллектуалды бейнебақылау жүйесін орнатты.

eQoldau

цифрлық қызметтер мен электрондық сервистер әлеміне ашық қол жеткізу пункттерінің желісі

12 Желтоқсан

- «Қазақтелеком» АҚ Түркістан облысында 63 eGoldau қоғамдық қол жеткізу пунктін орнатты.
- «Қазақтелеком» АҚ КИМЭП университетімен бірлесіп өз қызметкерлерінің басқарушылық және кәсіби құзыреттерін дамыту жөніндегі жобаны іске қосты.
- Fitch Ratings халықаралық рейтингтік агенттігі «Қазақтелеком» АҚ-ның кредиттік рейтингін BBB — (болжам «Тұрақты») деңгейінде растады.
- «Қазақтелеком» АҚ 28 маусымда Бұқаралық ақпарат құралдары қызметкерлерінің күніне орай журналистер арасында шығармашылық конкурстың жеңімпаздарын жариялады.
- «Қазақтелеком» АҚ Нұр-Сұлтанда FWA желісін іске қосты.

63

eQoldau пункті

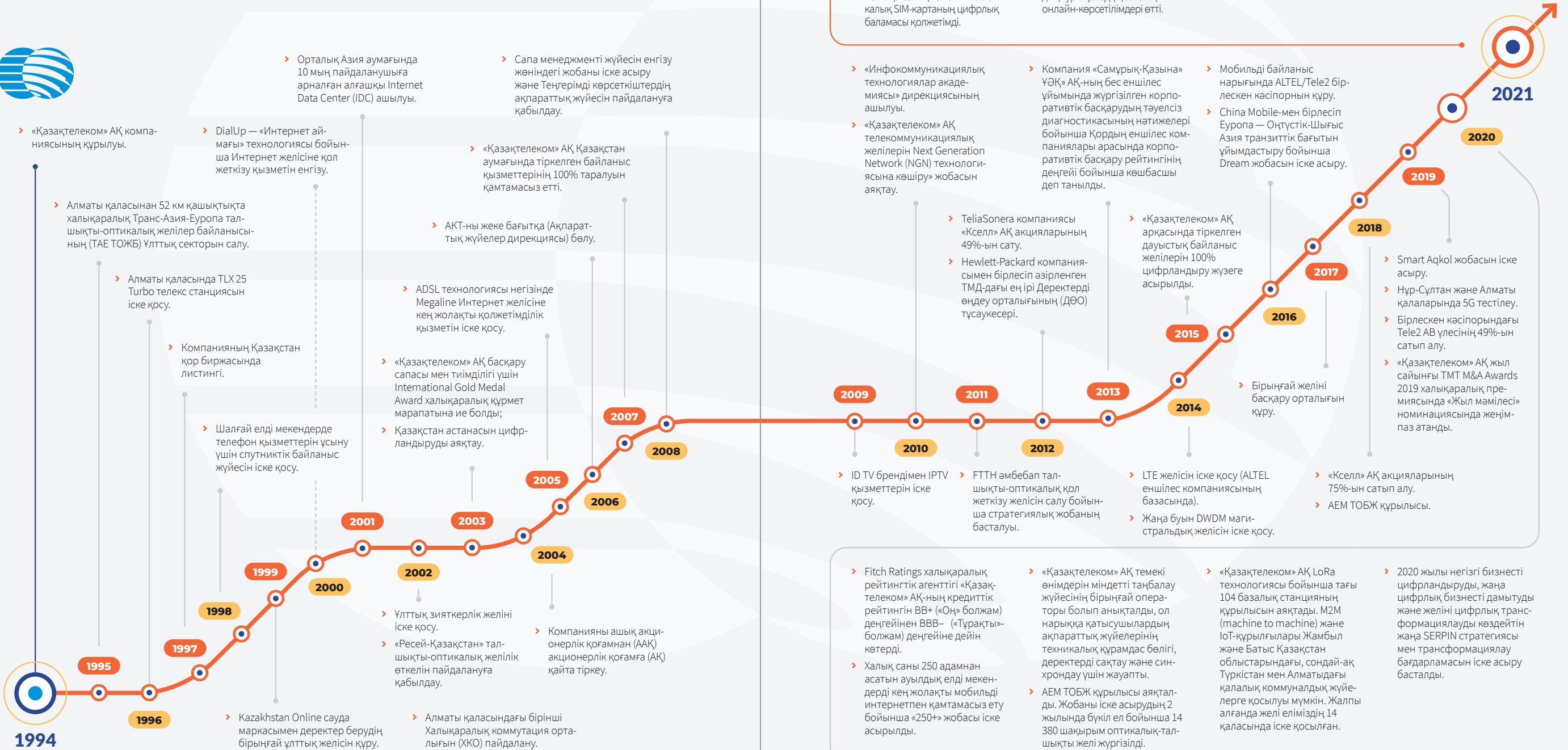
BBB-

болжам «Тұрақты»

FWA

желісі

«Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобының өсу тарихы

2021 жылы АТ-бағыты бөлімшелерінің фокустарын іске асыру нәтижелері

DATA GOVERNANCE, ДЕРЕКТЕРМЕН ЖҰМЫС ІСТЕУ НЕГІЗІ РЕТІНДЕ

- Компанияда метадеректерді басқару/жүргізу бірыңғай орталығы құрылды;
- Мекенжай қабатының эталондық анықтамалығын қалыптастыру үшін «Мекенжай тіркелімі» АЖ деректер жүктелді.

СЕРІКТЕСТЕР МЕН КЛИЕНТТЕРДІ 30 МИНУТ ІШІНДЕ ҚОСУ (ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ СЕРПІЛІС)

- Ішкі және сыртқы әзірлеушілерге арналған әзірлеуші порталы құрылды.

АТ-ИНФРАҚҰРЫЛЫМЫНА ӘЛЕМДІК СТАНДАРТТАР ДЕҢГЕЙІНДЕ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ ЖӘНЕ ҚОЛДАУ

- Инфрақұрылымды жаңғырту және пайдалану процестерін өзгерту бойынша жұмыстар басталды.

1 Компания туралы

Қысқаша бейін

Компания туралы фактілер

«Қазақтелеком» АҚ қызметі туралы негізгі фактілер

«Қазақтелеком» АҚ — Қазақстандағы ең ірі телекоммуникациялық компания.

Негізгі офистер Нұр-Сұлтан және Алматы қалаларында, өңірлік өкілдіктер — Қазақстанның барлық бөліктерінде орналасқан.

«Қазақтелеком» ҰАК ҚР Министрлер Кабинетінің 1994 жылғы 17 маусымдағы № 666 қаулысының негізінде құрылды.

2000 жылдардың ортасынан бастап «Қазақтелеком» АҚ жылдық айналымы ондаған миллиард теңге болатын еліміздің ең табысты кәсіпорындарының рейтингінде тұрақты жоғары позицияға ие.

«Қазақтелеком» АҚ Қазақстанның ірі қалаларын цифрлық ағындармен деректерді берудің жоғары жылдамдығымен байланыстыратын көліктік оптикалық-талшықты сақина болып табылатын ұлттық ақпараттық супермагистральға ие.

Қызмет бағыты

«Қазақтелеком» АҚ Қазақстандағы ең ірі тіркелген телефония операторы, байланыс қызметтерін, оның ішінде ауылдық жерлердегі байланыс қызметтерін ұсынуда көшбасшы, сондай-ақ ұлттық деректер беру желісінің ең ірі операторларының бірі болып танылған.

«Қазақтелеком» АҚ — ұлттық Компания «Қазақтелеком» «ұлттық акционерлік компаниясын құру туралы» Қазақстан Республикасы Министрлер Кабинетінің 1994 жылғы 17 маусымдағы № 666 қаулысына сәйкес мемлекеттік кәсіпорындардың, акционерлік қоғамдардың және телекоммуникация ұйымдарының мүлкін ҚР бүкіл аумағында байланыс қызметтерінің кең ауқымын ұсынатын ұлттық ауқымдағы құрылатын акционерлік қоғамның жарғылық қорына беру арқылы құрылған.

Компания «Қазақтелеком» ұлттық акционерлік компаниясының құқықтық мирасқоры болып табылады (ҚР Әділет органдары алғашқы мемлекеттік тіркеуді 1994 жылғы 1 желтоқсанда жүргізді).

«Қазақтелеком» АҚ өз қызметін жүзеге асыру үшін қаражат тарту мақсатында акциялар шығаратын, өзінің негізгі мақсаты акционерлердің мүддесі үшін табыс табу болып табылатын коммерциялық ұйым болып табылады.

Акционерлік қоғамның қызметі оны ұйымдастыру мен оның жұмыс істеуінің құқықтық негіздерін айқындайтын бекітілген Жарғы шеңберінде жүзеге асырылады.

«Қазақтелеком» АҚ қызметінің негізгі мақсаттары:

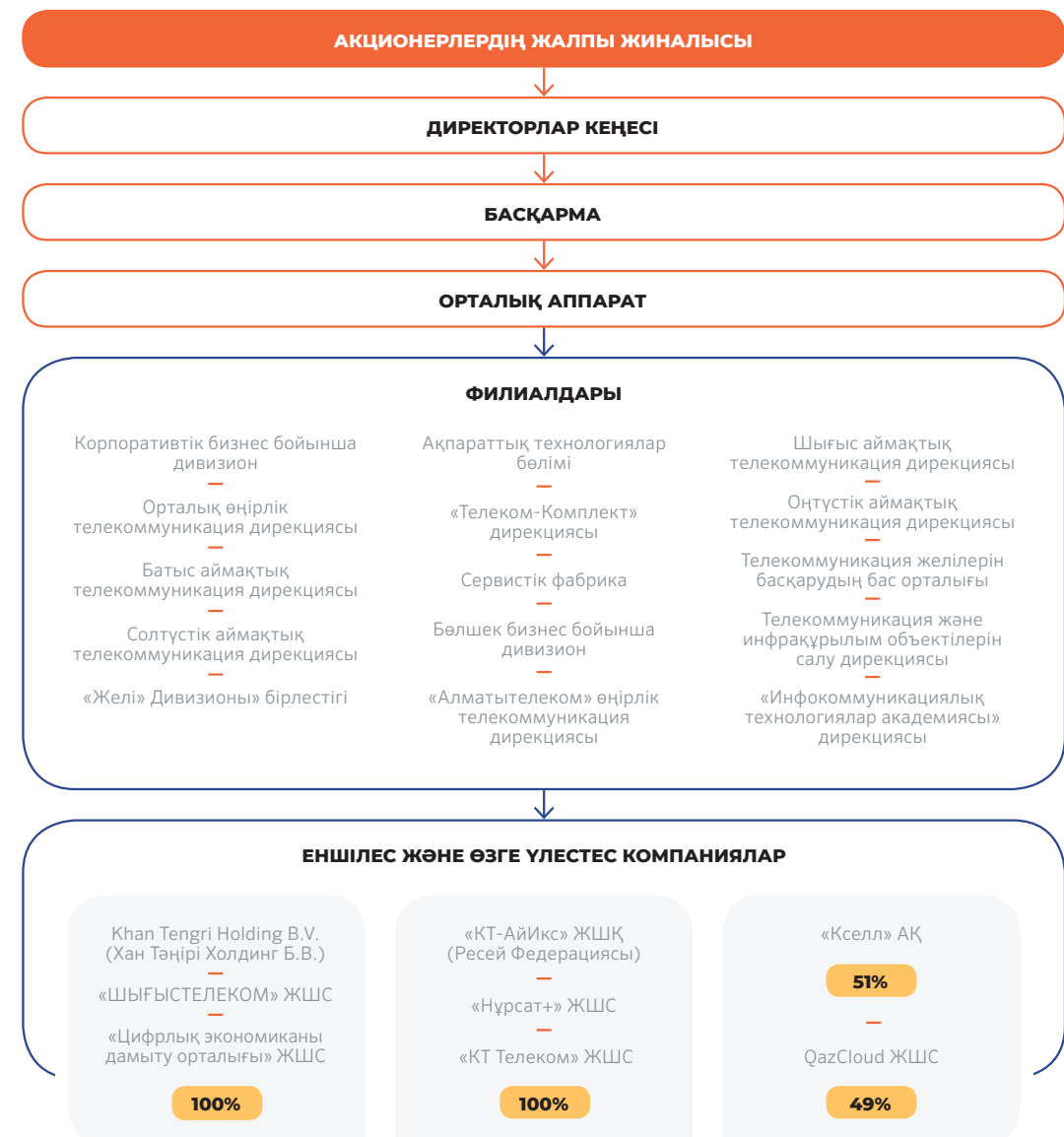
- коммерциялық қызметтен пайда алу және оны акционерлердің мүддесі үшін пайдалану;
- ҚР аумағында заманауи телекоммуникациялық желілерді құру және олардың әлемдік телекоммуникация желісіне бірігуі;
- ҚР аумағында және шетелде пайдаланушыларға телекоммуникациялық қызметтердің барлық түрлерін ұсыну.

«Қазақтелеком» АҚ ортақ пайдаланылатын телекоммуникация желісін және жеке телекоммуникация жүйелерін құру, монтаждау, пайдалану және техникалық қызмет көрсету үшін ҚР байланыс операторы ретінде қызметін жүзеге асырады, ортақ пайдаланылатын телекоммуникация желісі операторының, оның ішінде Халықаралық Электр байланысы одағының регламентіне және ҚР заңнамасына сәйкес басқа мемлекеттердің байланыс әкімшіліктерімен, компаниялармен, пайдаланушылармен есеп айырысуды жүргізу құқығымен қалааралық және халықаралық байланыс операторының функцияларын орындайды.

Компания Қытаймен, Ресеймен, Еуропамен және Орта Азия республикаларымен байланысты қамтамасыз ете отырып, барлық шекара маңындағы учаскелерді қосатын магистральдық талшықты-оптикалық байланыс желілерінің желісіне ие болғандықтан, Қазақстан арқылы транзиттік әлеуетті дамытуға және транзиттік телекоммуникациялық ағындардың ұлғаюына зор көңіл бөледі.

«Қазақтелеком» АҚ-ның еліміздің барлық аумағында 248 пункттен тұратын сервис желісі, 17 Дата-орталықтан тұратын жеке желісі, сондай-ақ байланыс орталықтары бар.

«Қазақтелеком» АҚ ұйымдық құрылымы

«Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобының құрылымы

Еншілес компаниялар:

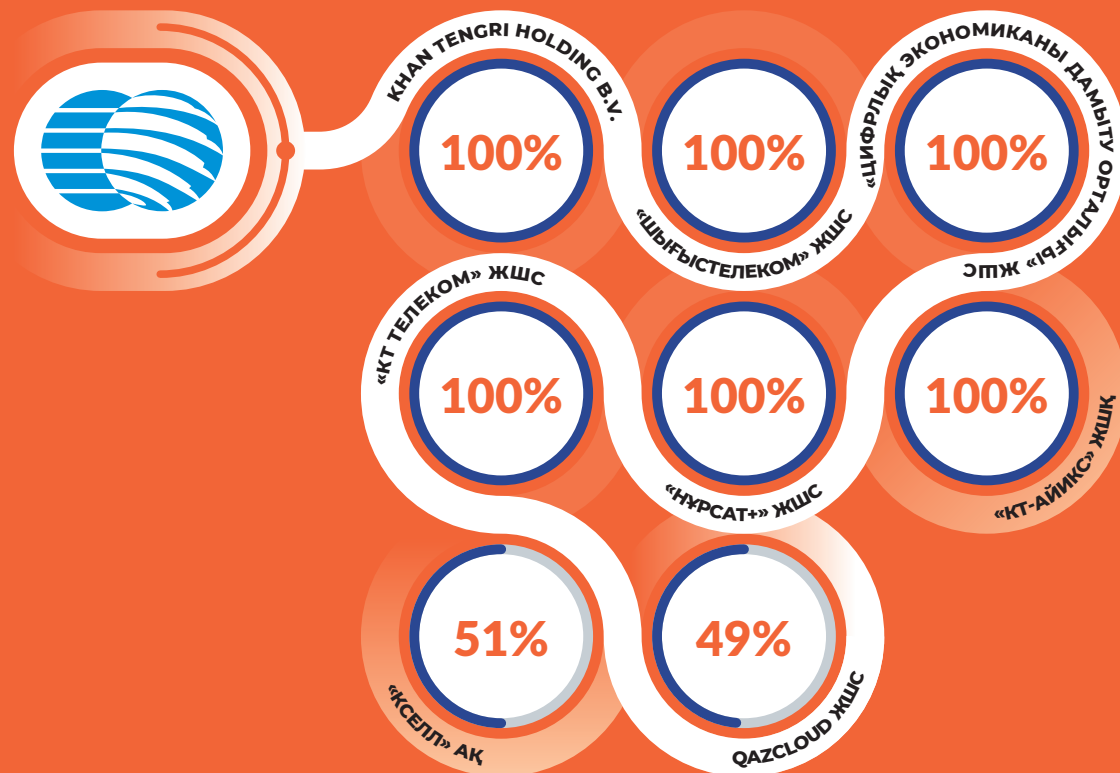
телекоммуникация нарығының мобильдік сегментінде «Қазақтелеком» АҚ тобының позициясын күшейту және телекоммуникацияның дәстүрлі қызметтерін дамытуға үлес қосу;

«Қазақтелеком» АҚ қызметтердің негізгі желісін толықтыратын жаңа өнімдерді шығару;

электрондық коммерция (Chocomart және Intermarket) сияқты жаңа бағыттарды дамыту, цифрландыруды қамтамасыз ету және үлкен деректермен жұмыс істеу арқылы «Қазақтелеком» АҚ инфокоммуникациялар нарығында интеграцияланған сервис-провайдер қалыптасуда маңызды рөл атқарады.

ҰЯЛЫ БИЗНЕС

- Өз қызметін «Кселл» және Activ, Tele2 және Altel брендтерімен өз қызметін жүзеге асыратын Қазақстанның телекоммуникациялық нарығындағы жетекші ұялы операторлар;
- B2B және B2C сегменттерінде қызметтер желісін кеңейте отырып, «Қазақтелеком» АҚ-мен интеграция;

Күшті жақтары:

- Қызметтердің кең спектрі;
- Инновациялылық;
- Қамту.

БИЗНЕС ҮШІН ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕР

- Chocomart.kz тауарлар алаңы арқылы электрондық коммерцияны дамыту;
- «Қазақтелеком» АҚ-мен жаңа бағытты бірлесіп іске асыру — ҚР-да тауарларды таңбалау және қадағалау;
- Қордың портфельдік компаниялары үшін ақпараттық қауіпсіздіктің бірыңғай орталығын қалыптастыру.

«ЦИФРЛЫҚ ҚАЗАҚСТАН»

- «Кселл» АҚ «Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС-мен және «Кар-Тел» ЖШС-мен бірлесіп, «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасының бір бөлігі болып табылатын «250+» жобасына қатысудың арқасында бүкіл ел бойынша ұялы байланыспен қамтуды кеңейтуде айтарлықтай прогреске қол жеткізді, оның мақсаты 250 және одан да көп адам тұратын ауылдық елді мекендерде кең жолақты мобильді интернетке қолжетімділікті ұсыну есебінен Қазақстанның бүкіл халқын цифрландырудың жоғары деңгейіне қол жеткізу.

ПОЗИЦИЯЛАРДЫ КҮШЕЙТУ

- Ауылдық жерлерде тіркелген байланыс;
- Ресей Федерациясымен байланыс торабы;
- Аутсорсингтік байланыс орталығының қызметтері;
- Нұр-Сұлтан қаласындағы жаңа деректерді өңдеу орталығы (ДӨО).

Ұялы байланыс

«Кселл» АҚ

51%

Соңғы 20 жыл ішінде «Кселл» АҚ Қазақстандағы ең заманауи, технологиялық жағынан ілгері дамыған және ауқымды ұялы байланыс желілерінің бірін құра алды. Қазіргі уақытта «Қазақтелеком» АҚ интеграция жүргізілуде, бұл шығындарды азайтып, қызмет көрсету сапасын арттыра отырып, B2B және B2C сегменттерінде қызметтер желісін едәуір кеңейтуге мүмкіндік береді.

«Кселл» компаниясы мобильді дауыстық байланыс, қысқа хабарламалар жіберу қызметтерін, мультимедиялық хабарламалармен алмасу, мобильді контентке қолжетімділік сияқты қосымша қызметтерді (VAS), сондай-ақ деректерді беру, оның ішінде Интернет желісіне қолжетімділік қызметтерін ұсынады.

«Кселл» және Activ брендтері B2B және B2C сегменттерінің жоғары бәсекелі телекоммуникациялық нарықтарында өздерін жақсы жағынан көрсете білді және өзінің қызмет көрсету сапасы мен құндылығымен танымал. «Кселл» 2G, 3G және 4G/LTE желілерінде жұмыс істеуге мерзімсіз лицензияға ие.

2021 ЖЫЛҒЫ НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕР

2021 жылы «Кселл» АҚ қаржылық және операциялық көрсеткіштердің өскенін көрсетті. «Кселл» АҚ-ның жалпы түсімі 2021 жылы 12,3%-ға ұлғайды. Бір жыл ішінде EBITDA бір реттік мақалаларды қоспағанда, кірістің өсуіне байланысты 11,8 пайызға өсті.

Бұл қаржылық көрсеткіштер -компанияның болашақтағы нарықтағы ұстанымын нығайту және компанияның бес жылдық даму стратегиясында қойылған мақсаттарға қол жеткізу үшін берік негіз болып табылады, ол түбегейлі жаңа коммерциялық стратегияны, процестер мен шығындарды оңтайландыруды, сондай-ақ икемді ұйым құруды қамтитын трансформациялау жөніндегі үш жылдық бағдарламаны қамтиды.

Сонымен қатар, пайдаланушылардың қажеттіліктері мен негізгі байланыс арналары арқылы алға жылжудың арқасында пакеттік ұсыныстардың интеграциясының өсуі байқалады. Сондай-ақ «Кселл» АҚ абоненттік базаның жаңартылған сегментациясын әзірлеуді бастады және клиенттік NPS пен жаңа маркетингтік науқандарды арттыру бағдарламасын дайындады.

Компания үшін ең маңызды оқиғалардың бірі 5G желісін тестілеудің күрделі кезеңінің сәтті аяқталуы болды. Желі пайдалануға толық дайын, жақын арада «Кселл» АҚ Түркістан қаласының барлық алаңын жаба отырып, бесінші буын желісін өрістетуге кіріседі.

12,3%

2021 жылы түсімнің өсуі

11,8%

EBITDA көрсеткішінің өсуі

Khan Tengri Holding B.V.

100%

Khan Tengri Holding B. V. басқарушы компания болып табылады және 2G/3G/4G (LTE/LTE Advanced) ұялы байланыс қызметтерінің толық спектрін ұсынатын және Tele2 және Altel брендтерімен қызметтер көрсететін Қазақстандағы мобильді оператор — «Мобайл Телеком — Сервис» ЖШС-де 100% қатысу үлесіне ие.

«Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС мобильді дауыстық байланыс, қысқа хабарламалар жіберу қызметтерін, мультимедиялық хабарламалармен алмасу, мобильді контентке қолжетімділік сияқты қосымша қызметтерді (VAS), сондай-ақ деректерді беру, оның ішінде Интернет желісіне қолжетімділік қызметтерін ұсынады.

2021 ЖЫЛҒЫ НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕР

«Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС (MT-C) өз қызметін сәтті жүзеге асырады және 2021 жылдың қорытындысы бойынша MT-C негізгі жоспарлы қаржылық көрсеткіштері асыра орындалды. 2021 жылы түсім 2020 жылмен салыстырғанда 15%-ға өсті, EBITDA 2020 жылға қарай 22%-ға өсті, ал тиімділігі 54%-ды құрады.

MT-C ҚР телекоммуникация саласындағы технологиялық көшбасшылығын сақтайды және соңғы пайдаланушылар үшін алдыңғы қатарлы технологияларды енгізуді жалғастыруда. 2021 жылы соңғы буынның VoLTE — дауыстық байланысы коммерциялық іске қосылды және жыл соңына қарай осы қызметті пайдаланушылар саны **1,5 млн.** құрады, сондай-ақ Алматыда 5G 2 тесттік аймағы іске қосылды, жүктеу жылдамдығы **1,5 гигабайтқа** жетеді. Сонымен қатар, Speedtest халықаралық беделді рейтингінің деректеріне сәйкес, MT-C мобильді интернет, қамту және мобильді желі жылдамдығы бойынша үздік мобильді оператор болып танылды.

Жоспарлы көрсеткіштерге қол жеткізу мақсатында MT-C ЖШС жыл бойы, соның ішінде Компанияның 10 жылдығын мерекелеу шеңберінде түрлі іс-шаралар өткізді.

Сондай-ақ, 2021 жылы MT-C және «Кселл» АҚ технологиялар мен қызметтерді одан әрі жетілдіруге ықпал ететіндей озық тәжірибемен бөлісуді жалғастыра отырып, барлық әлеуетті синергияларды барынша пайдалану үшін өз желілерін интеграциялау бойынша жұмыстарды жалғастырды.

15%

2021 жылы түсімнің өсуі

22%

EBITDA көрсеткішінің өсуі

Инфокоммуникациялық қызметтер

«QazCloud» ЖШС

100%

Компания Қор Компаниялары тобында қызмет көрсету үшін бірыңғай сервистік провайдер ретінде жұмыс істейді. Есепті кезеңде кірістер 2 есеге жуық — 3,4 млрд теңгеден 6,6 млрд теңгеге дейін өсті.

Қызмет көрсету спектрі:

- › IaaS-Инфрақұрылым қызмет ретінде;
- › ақпараттық қауіпсіздіктің жедел орталығының қызметтері, «Кибер қалқан» жобасы;
- › лицензияланған бағдарламалық қамтымды жалға алу;
- › IT-аутсорсинг / аутстаффинг;
- › компьютерлік жабдықтар мен оргтехниканы жалға алу;
- › цифрлық трансформация;
- › SAP жүйелерін техникалық қолдау және дамыту;
- › басқа IT-қызметтер.

2021 ЖЫЛҒЫ НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕР

- › 2021 жылы QazCloud ЖШС ДӨӨ ресми ашылуы өткізілді, тапсырыс берушілер үшін бұлтты орта дайындалды және сыналды;
- › қордың портфельдік қазылымдары үшін АЖҚО жобасы іске қосылды;
- › ISO 27001 және 27017 стандарты бойынша халықаралық аудиттен өту аяқталды.

«KT Cloud Lab» ЖШС

100%

Компания «Инновациялық технологиялар паркі» АЭА тіркелген, онда компанияның Дата-орталығы орналасқан (TIER II сыныбы). Компанияның Қазақстанның үш қаласында — Алматы, Нұр-Сұлтан және Қарағандыда 3 географиялық байланыс орталығы бар.

Қызмет көрсету спектрі:

- › Республикалық байланыс орталығының қызметтерін көрсету;
- › АТП АЭА Дата-орталығының қызметтерін көрсету (ДӨӨ);
- › IT-аутсорсинг қызметтерін көрсету.

2021 ЖЫЛҒЫ НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕР

2021 жылы «KT Cloud Lab» ЖШС 100% қатысу үлесін сату бойынша рәсімдер аяқталды. 2021 жылдың қараша айында Компания қайта тіркеуден өтті.

100%

"KT Cloud Lab" ЖШС үлестерін сату бойынша рәсімдерді аяқтау

Техникалық ресурстар

«Шығыстелеком» ЖШС

100%

«Шығыстелеком» ЖШС ауылдық елді мекендерде (АЕМ) телефония және интернет қызметтерін ұсыну үшін «Қазақтелеком» АҚ-ның жиілік-техникалық ресурсы болып табылады.

2021 жылы саланы реттеуші айқындаған, халқы 50-ден 250 адамға дейінгі АЕМ-де КЖҚ-ны қамтамасыз ету жөніндегі жобаны іске асыру басталды. Сондай-ақ «Қазақтелеком» АҚ-мен бірлесіп «Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС мобильді оператор желісіне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асырады.

«КТ АйИкс» ЖШС

100%

Компания Ресей Федерациясындағы «Қазақтелеком» АҚ техникалық торабы ретінде IPPLC және IP VPN арқылы клиенттерге қызмет көрсете отырып жұмыс істейді:

- › өз торабына №9 МТС қосады және IPTV және IP VPN арналарын жалға алу бойынша операторлар мен корпоративтік клиенттерге қызмет көрсетеді;
- › «Қазақтелеком» АҚ желісіндегі HD, UHD, 4K форматтарындағы Google, Вконтакте, Майлр трафигін, ажыратымдылығы жоғары теледидар контентін бағыттап отырып, Интернет желісінің пирингтік алаңы болып табылады;
- › Telepresence жоғары сапалы бейнеконференцбайланыс қызметін көрсетеді.

Жаңа бизнестер

«НҰРСӘТ+» ЖШС

100%

«Нұрсәт+» ЖШС — электрондық коммерция саласындағы бизнестің жаңа бағыттарын дамытатын «Қазақтелеком» АҚ-ның еншілес компаниясы.

2021 жылы Компания электрондық коммерция қызметтерін дамытуды жалғастырды. Chocomart.kz өнімі бойынша:

- › chocomart.kz тауарлардың ассортименттік матрицасы ұлғайтылды;
- › telecom.kz сайтында chocomart.kz тауар топтарын және chocomart.kz «Қазақтелеком» АҚ Компаниялар тобының қызметтерін орналастыру арқылы «Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобының ішінде синергетикалық әсер күшейтілді;
- › ktfitness.kz пилоттық жоба, Android, ios және web қосымшалары негізінде қол жетімді онлайн фитнес, 12 бейнероликтен тұратын жеке әзірленген фитнес контент іске асырылды.

«Цифрлық экономиканы дамыту орталығы» ЖШС

100%

2021 жылы «Цифрлық экономиканы дамыту орталығы» ЖШС «Қазақтелеком» АҚ-мен бірлесіп ҚР-да тауарларды таңбалау мен олардың қадағалануын дамыту бойынша іс-шараларды жүзеге асырды.

2021 жылғы 1 сәуірден бастап темекі өнімдерінің басқа түрлерін міндетті таңбалау, 2021 жылғы қарашадан бастап аяқ киім өнімдерін таңбалау іске қосылды. 2021 жылы дәрі-дәрмектерді, алкоголь өнімдерін, сүт өнімдері мен тондарды таңбалау бойынша пилоттық жобалар жүзеге асырылды.

«КТ-Телеком» ЖШС

100%

2021 жылғы қазанда «Қазақтелеком» АҚ Жылжымайтын мүлік қорын құру жөніндегі жоба шеңберінде Компанияны «Жылжымайтын мүлік қоры» АҚ етіп одан әрі қайта құру мақсатында «Кселл» АҚ-дан «КТ-Телеком» ЖШС-ны 100% сатып алды. Қазіргі уақытта ұйымдастыру іс-шаралары жүргізілуде.

Бизнес-портфель

«Қазақтелеком» АҚ бизнес-портфелі телекоммуникациялық қызметтердің толық спектрін қамтиды және ҚР барлық өңірлерінде және одан тыс жерлерде ұсынылған.

Компанияның қызметтері байланыс қызметтерінің бөлшек сауда нарығында да, көтерме нарығында да ұсынылған.

Байланыс қызметтерінің көтерме сауда нарығында компания қолданыстағы заңнама нормаларын және өзара тиімді серіктестік қағида-дәттарын қатаң сақтай отырып, операторлық сегментте қызметтер ұсынады.

Компания бәсекелестіктің артықшылық факторларын сақтауға және дамытуға ұмтылады — операторлар желілерін қосу және трафиктің барлық түрлерін өткізу үшін желілік ресурстардың қажетті санының, операторлар мен олардың абоненттеріне сапалы және сенімді сервисті қамтамасыз ететін өткізу қабілеті жоғары жаңа цифрлық жабдыққа салынған телекоммуникациялардың тармақталған желісінің болуы.

ОПЕРАТОРЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕР

- телекоммуникация желілерін қосу және желіаралық, жергілікті, қалааралық және халықаралық трафикті өткізу;
- Интернет желісіне қолжетімділік;
- магистральдық байланыс арналарын жалға беру;
- кабель кәрізі бойынша желілерді төсеуге арналған қосымша қызметтер;
- биллинг қызметтері — байланыс операторларына трафик бойынша деректерді есепке алу және өңдеу бойынша қызметтер ұсыну;
- ТЖУ желісіне қосылу — «Қазақтелеком» АҚ тактілік желілік үндестіру (ТЖУ) жүйесіне қосылу қызметтері.

СЕРІКТЕСТІК БАҒДАРЛАМАЛАРЫ

- жергілікті телефон байланысы желілері операторларының абоненттеріне Megaline брендімен Интернет желісіне кең жолақты қолжетімділік қызметтерін алу мүмкіндігі;
- Интернет-қызметтердің алғашқы қазақстандық провайдерлерін интернет-трафикпен алмасу орталығының жабдықтарына қосу.

Байланыс қызметтерінің бөлшек сауда нарығында «Қазақтелеком» АҚ соңғы тұтынушылар — жеке (B2C) және заңды тұлғалар (B2B, B2G) үшін телекоммуникациялық қызметтерді ұсынады.

ДӘСТҮРЛІ ТЕЛЕФОНИЯ

- жергілікті, МГ/МН байланыс қызметтері;
- «Тарлан» телефон карталары;
- виртуалды нөмір;
- қоңырау соғушы абонент есебінен қоңырау шалу;
- сайттан қоңырау шалу (ClickTo-Call);
- виртуалды Call-Centre.

ИНТЕРНЕТ ЖЕЛІСІНЕ ҚОЛЖЕТІМДІЛІК

- ADSL, FTTH, WiMAX, WLL, WI-FI технологиялары бойынша кең жолақты қолжетімділік;
- коммутиацияланатын қол жеткізу;
- LTE технологиясы бойынша сымсыз жоғары жылдамдықты қатынау;
- «Smart Internet» Cisco VPN IPSec арқылы клиентке тиесілі IP-менкейілер бойынша Интернет

- желісіне қолжетімділікті ұсыну бойынша қызмет;
- ата-ана бақылауы — үй желісіне қосылған кез-келген құрылғыда мазмұнды пайдалануға қол жеткізуді шектеу.

3

Заңды тұлғаларға көрсетілетін қызметтер (B2B және B2G)

БҮЛТТЫ СЕРВИСТЕР

- бұлтты бейнеконференция — арнайы жабдықты пайдаланбай, қатысушылардың шектеусіз санымен бейнеконференция байланысын ұйымдастыру;
- бейнебақылау — бейнебақылау сервисінің қызметі;
- виртуалды АТС;
- цифрлық медициналық карта — дәрігерлер мен ұйымдарды іздеу сервисі;
- цифрлық платформа ISMET.KZ — кәсіпкерлерге арналған ашық цифрлық платформа;
- блокчейн — блокчейн өнімдеріне арналған инфрақұрылым.

ДЕРЕКТЕР БЕРУ

- Бизнеске арналған интернет — барлық қолжетімді технологиялармен ЖҚ ортасын құру;
- Wi-Fitarget — сымсыз технологиялармен желілерге қол жеткізу;
- мобильді Кеңсе — қорғалған хаттамалар бойынша кез келген нүктеден корпоративтік желілерге қол жеткізу;
- IPVpn — қорғалған арналар арқылы кіру;
- Бақылау-кассалық машиналар — ФДО фискалдык деректер сервисі.

ҚОСЫМША ҚЫЗМЕТТЕР

- Ақылды қала — LoRa технологиясы бойынша қызметтер;
- Ақылды ТКШ — су, электр энергиясы, газ есептеуіштерінің деректерін жинау қызметтері және деректерді қызметтерді жеткізушілерге жіберу;
- Ақылды жарықтандыру — қаланың жарықтандыру жүйелерін бақылау;
- Ақылды люк — ашық люктерді басқару жүйесі;
- DDoS шабуылдардан қорғау;
- виртуалды Firewall.

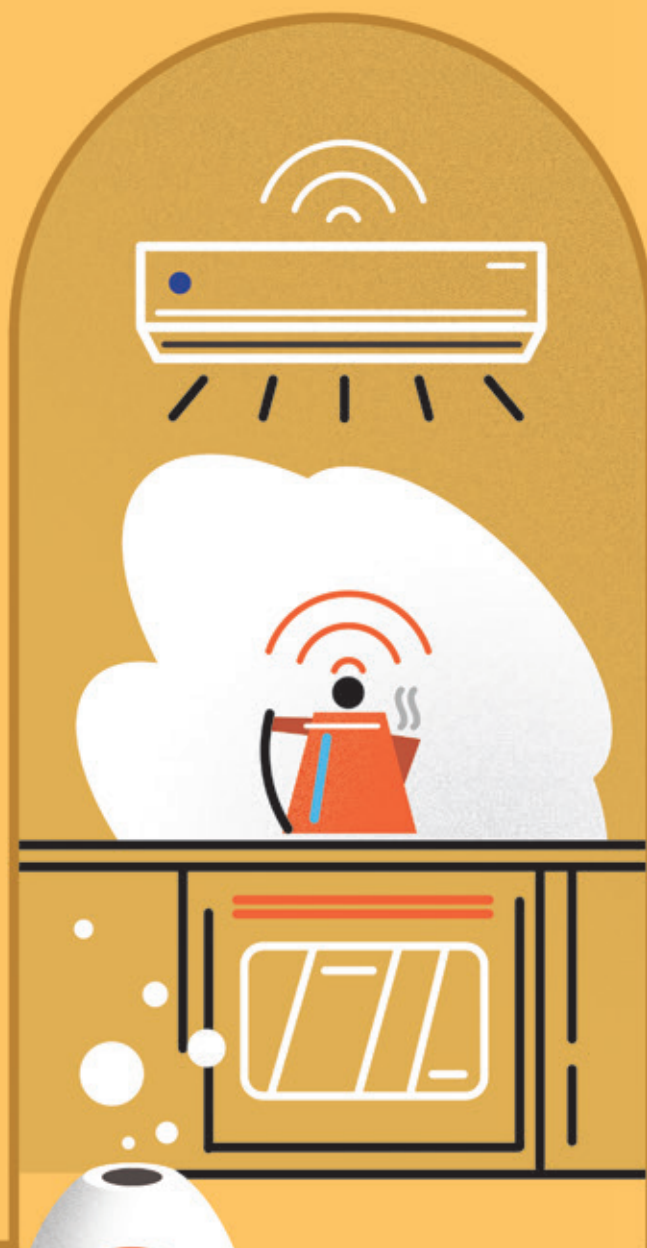
2021 жылы техникалық бағыттағы бөлімшелердің фокустарын іске асыру нәтижелері

1 САҒАТ / 4 САҒАТ ІШІНДЕ МТҚ/АТҚ ДЕҢГЕЙІНДЕ ТЕХНИКАЛЫҚ СЕРВИСТЕРДІҢ ҚОЛЖЕТІМДІЛІГІН ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ

- Сыртқы арналардың өткізу қабілеті 520 Гбит/с және Cache-серверлердің өткізу қабілеті 594 Гбит/с кеңейтілді;
- Бірлі-жарым зақымдануларды жоюдың орташа уақыты 3 сағатқа қысқартылды;
- Арналық сыйымдылықты кеңейту және оңтайландыру жүргізілді (өткізу қабілеті ~4 Тбит/с 585 арна қосымша ұйымдастырылды).

FRR ЖОҒАРЫЛАТУ

- Кері байланысы бар клиенттерге қызмет көрсетудің цифрлық арналары енгізілді;
- Алматы қаласында, Талдықорған қаласында клиенттермен жұмыс істеу орталықтары құрылды;
- ЛАС және ЦОЦИ бөлімшелері біріктірілген.

2 Стратегиялық есеп

Компанияның даму стратегиясы

Миссия, пайымдау, құндылықтар

Миссия

Әр адамның өмірінің ажырамас және таныс бөлігі болу, өзгеру, таңдану және күткеннен асып түсу. Топ миссиясының негізгілері мынадай ұғымдар болып табылады:

БОЛУ

Топтың стратегиясына сәйкес оның трансформациясының негізін қалау

ТАПТЫРМАЙТЫН

инновациялардағы, бағадағы, өңірлік қамтудағы және қызметтер кешеніндегі көшбасшылық есебінен нарықта бірегей ұсыныс беру жолымен бәсекелесу

ҮЙРЕНШІКТІ

ыңғайлылықты, қолжетімділікті және тұрақтылықты қамтамасыз ету

ӨМІРДІҢ БІР БӨЛІГІ

қарым-қатынас ортасын құру, ақпарат алу мен алмасуды қамтамасыз ету, білімді басқару, ойын-сауық және әлеуметтік бағыт

ӘРҚАЙСЫСЫН

барлық сегменттерді қамту, сараланған тәсілді қолдану

ӨЗГЕРТУ

технология, нарық, сұраныс және бәсекелестік жағдайдың өзгеруіне уақтылы және икемді жауап беруге бағытталған құрылым мен процестерді құру

ТАҢҚАЛАРЛЫҚ

бірегей клиенттік тәжірибені құруды қамтамасыз ету

КҮТКЕННЕН АСЫП ТҮСУ

қажеттіліктерді қалыптастыру және қанағаттандыру, инновацияда көшбасшы болу

Пайымдау

Инфокоммуникациялар нарығындағы жетекші қазақстандық интеграцияланған сервис-провайдер.

Стратегиялық бастамалар мен даму бағыттарын іске асыру арқылы ҚР инфокоммуникациялар нарығының негізгі сегменттерінде жетекші көшбасшылық ұстанымдарды сақтау, нығайту және қалыптастыру мақсатында топтың барлық қатысушыларының үйлесімді іс-қимылы.

Телекоммуникация саласының өзекті жаһандық трендтері

Әлемдегі телекоммуникация саласының (оның ішінде Қазақстандағы) бейнесі мен дамуы бүгінде алты негізгі трендпен айқындалады:

- 1 нарықтағы бәсекелестіктің өсуі және байланысты салалардағы ойыншылардың қысымының артуы (банктер, цифрлық компаниялар, бөлшек сауда саласының ойыншылары);
- 2 қарапайым, интуитивті азық-түлік ұсыныстарына және цифрлық өзіне-өзі қызмет көрсетуге тұтынушылық преференциялардың қозғалысы;
- 3 Интернеттің жалпыға бірдей енуі және мобильді Интернет жағына артықшылық беру;
- 4 OTT платформаларынан желіге тез өсіп келе жатқан жүктеме және оларды инфрақұрылымды одан әрі дамытуға тарту;
- 5 5G мобильді желілерін жылжыту;
- 6 2020 жылы COVID-19 пандемиясының тұтынушылық сұраныс құрылымына әсері, цифрлық трансформация тенденциясын жеделдету (экожүйелер құру, online режиміне «мәжбүрлі» көшу және т.б.).

Осы трендтер индустрияның көшбасшы компанияларының басқарудың жаңа тиімділігі жоғары модельдерін (agile) белсенді енгізу, шығындарды оңтайландыру, оның ішінде клиенттік және ішкі процестерді цифрландыру, қызметті әртараптандыру және экожүйелерге қатысу, сондай-ақ желілік инфрақұрылым эволюциясының келесі кезеңіне дайындық арқылы қозғалысын айқындайды.

Стратегияны іске асырудың негізгі көрсеткіштері

Жаңа стратегияның негізгі мақсаты аралас салалардағы негізгі қызметтен түсетін кірісті ұлғайту, сондай-ақ шығындар базасын оңтайландыру арқылы топтың акционерлік құнын арттыру болып табылады.

АСР 1 Бірінші таңдау бренді

- АСР 1 мақсаты В2С және В2Х (В2В, В2G және В2О нарықтарын қоса алғанда), В2С тіркелген байланысы (ЮЖҚ, телефония және ақылы телевизияның азық-түлік сегменттерін қоса алғанда), кірістерді ұлғайта отырып және маркетинг пен сату шығындарын оңтайландыра отырып, В2Х тіркелген байланысы үшін ұялы байланыс нарықтарында ұзақ мерзімді көшбасшылықты сақтау болып табылады, олар мыналар арқылы жүзеге асырылады:
  - More For More қағидаты бойынша өсіп келе жатқан трафикті монетизациялауда көшбасшылықты қамтамасыз ету, сондай-ақ тіркелген және ұялы байланыс нарықтарындағы бәсекелестердің агрессивті баға саясатын бақылау;
  - бір-бірін толықтыратын бәсекеге қабілетті өнімдер портфелін құру;
  - клиенттерді сегментациялаудың озық әдістеріне негізделген өнімдерді дамыту, баға белгілеу және сату;
  - маркетинг және сату шығындарын оңтайландыру.

АСР 2 Цифрлық платформа

Әр түрлі салалардағы көптеген мысалдар экономиканың цифрлық трансформациясының сөзсіз болуын көрсетеді: түбегейлі жаңа, бастапқыда цифрлық операциялық модельдері бар ойыншылардың шығуы дәстүрлі ойыншылардың көрсеткіштеріне қысымның едәуір артуымен бірге жүреді. Нарықтағы өзгерістерге барынша тұрақтылықты қысқа мерзімде жаңа нарықтық жағдайға бейімделуге қабілетті цифрландырудың дәстүрлі көшбасшы компаниялары көрсетуде.

Бұл тренд телекоммуникациялық сала сияқты технологиялық тұрғыдан неғұрлым ілгері дамыған салаларда ерекше байқалады, мұнда осы өсімнің басым бөлігі цифрлық және технологиялық компанияларға тиесілі болды, ал телекоммуникациялық ойыншылардың үлесі 35%-ға қысқарды. Дүние жүзіндегі телекоммуникациялық компаниялардың қаржылық көрсеткіштерінің төмендеуі шығындарды азайту және жаңа кіріс көздерін іздеу үшін сандық жұмыс әдістері мен аналитиканы жедел енгізу қажеттілігін көрсетеді. Бұл ретте цифрлық трансформацияларды жүргізудің тиімділігі дәлелденген — аталған шаралар кешенін енгізу:

- пайданы **15–20%-ға** ұлғайтуға;
- операциялық шығындарды **20–30%-ға** азайтуға;
- күрделі шығындарды **5–10%-ға** төмендетуге мүмкіндік береді.

«Қазақтелеком» АҚ Цифрлық платформа АСР шеңберінде өзінің алдына негізгі бизнес пен желіні цифрлық трансформациялау, сондай-ақ жаңа цифрлық бизнес-модельдер мен серіктестіктерді пайдалана отырып, бірегей нарықтық жағдайды монетизациялау бойынша мақсаттар қояды:

- клиенттік жолдарды цифрландырып, сатудың цифрлық әдістерін қолданып, қосалқы функцияларды автоматтандырып және роботтандырып «Барлығы Онлайн!» қағидаты бойынша жұмыс істеу;
- өзіңіздің сараптамалық біліміңізді, тәжірибеңізді және деректеріңізді қолдана отырып, СVM және терең талдамадағы көшбасшылықты қамтамасыз ету (Топ шеңберінде де, сыртқы монетизация үшін де);
- желілік функцияларды виртуализациялау және 5G буын желісін орналастыру арқылы желіні цифрландыру;

АСР 3 Тиімді ұйымдастыру

АСР 3-тің негізгі міндеттері тиімділікті арттырудың ауқымды бағдарламасын іске қосу және топтың оңтайлы ұйымдық құрылымына көшу болып табылады, оның ішінде:

- желілік инфрақұрылымдағы қайталануды жою, ауылдық жерлерде сымсыз технологияларға көшу және қызмет көрсету көлемін ұлғайту;
- күнделікті тапсырмаларды автоматтандыру және персоналдың тиімділігін басқару;
- ЖҚКО-ны одан әрі оңтайландыруды қоса алғанда әкімшілік функцияларды оңтайландыру және белгілі бір функцияларды аутсорсингке шығару;

- портфельді әртараптандыру және сабақтас салаларға шығу үшін бизнес пен әріптестіктің цифрлық бағыттарын дамыту.

Стратегия шеңберінде Цифрлық трансформация үш бағыт (негізгі бизнесті цифрлық трансформациялау, бизнестің жаңа цифрлық бағыттарын дамыту, желіні цифрлық трансформациялау) және әртүрлі міндеттері бар екі уақыт көкжиегі тұрғысынан қаралады:

- **бірінші көкжиек (2022 жылға дейін):** клиенттік жолдарды оңтайландыру және цифрландыру және сандық маркетинг құралдарын енгізу арқылы цифрлық жетілуге қол жеткізу;
- **екінші көкжиек (2023 ж. +):** қызметтің барлық салаларындағы процестерді оңтайландыру үшін талдауды ауқымды енгізу, бэк-офисті және қосалқы функцияларды роботтандыру, желіні ауқымды виртуалдандыру және 5G іске қосу, бизнестің жаңа цифрлық бағыттарын дамыту.

- Холдинг пен негізгі бизнес-бірліктерді бөле отырып, топтың ұйымдық құрылымын оңтайландыру.

Осы АСР шеңберінде операциялық және күрделі шығындар бөлігінде синергияны іске асыру үшін топ құрамындағы ұтқыр активтер желілерін интеграциялау тақырыбы да қамтылады.

Жаңа стратегияны іске асыру көкжиекте келесі стратегиялық мақсаттарға 5 жыл қол жеткізуге мүмкіндік береді (2024 жылға арналған нысаналы жай-күйі).

«ҚАЗАҚТЕЛЕКОМ» АҚ КОМПАНИЯЛАР ТОБЫНЫҢ
СТРАТЕГИЯЛЫҚ МАҚСАТТАРЫ 5 ЖЫЛ Алғашқы таңдау
брендi

Ұялы байланыс нарығының үлесін

66-68%

тіркелген байланыстың

73-75%

деңгейінде ұстап тұру

Ұялы байланыс операторларының маркетинг және сату шығындарын азайту

15-20%

B2B сегментінде КЖҚ абоненттерінің кетуін азайту

15% Тиімді
ұйымдастыру

Мыс желісінен FTTX-ға ауыстыру

740 000 абонент

Ауылдық елді мекендердің сымсыз желілерге көшуі

2 000 ауыл Цифрлық
платформа

Онлайн арналары арқылы сату

30%

Клиенттерге қызмет көрсету шығындарын азайту

40%

Маркетинг шығындарын азайту*

20%

Сайттың және қосымшаның MAU деңгейі

30%

Колл-орталықтар мен физикалық бөлімшелерге жүгінулер санын азайту

30-50%

Клиенттердің қанағаттанушылығын арттыру — NPS өсуі

20 п.т.Стратегияны іске асыру
кезіндегі тәуекелдерді бағалау

«Қазақтелеком» АҚ-ның қызметіне түрлі қауіп-қатерлер әсер етеді, олар мақсатқа жету үшін елеулі белгісіздік тудырады. Осыған байланысты тәуекелдерді басқару жөніндегі алдын алу шараларын қамтамасыз ету үшін АСР бойынша ықтимал қатерлер айқындалып, олардың ықпалы мен оларды азайту жөніндегі іс-шаралар көрсетілді.

Алайда «Қазақтелеком» АҚ қазіргі уақытта ештеңе белгісіз немесе «Қазақтелеком» АҚ маңызды емес деп санайтын тәуекелдерді қоса алғанда, басқа қауіптердің болуын жоққа шығармайды.

Алғашқы таңдау брендi

КОМПАНИЯ БИЗНЕСІН ЖҮРГІЗУДІ ШЕКТЕУГЕ
АЛЫП КЕЛЕТІН ЗАҢНАМАДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР

ТӨМЕНДЕТУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР

1. Байланыс саласындағы уәкілетті органмен тығыз өзара іс-қимыл жасау. Заң жобалары мен НҚА мониторингі, жобалар / заң өзгерістері туралы мүдделі тұлғаларды уақтылы хабардар ету.
2. Уәкілетті органда, ҒТА, ҰКП-да байланыс саласындағы заңнаманы өзгерту мәселелері бойынша жұмыс топтарына қатысу. Проблемалық мәселелерді Парламенттегі, РСПП-дағы, экономикалық саясат жөніндегі кеңестегі дөңгелек үстелге шығару. Депутаттармен кездесулер ұйымдастыру.

ӘСЕР ЕТУ

Ең күтілетіні

Абоненттердің кетуінің өсуі 7%-дан аспайды. Нарық үлесін 3%-дан асырмай төмендету.

Қолайлы

Абоненттердің кетуінің өсуі 12%-дан аспайды. Нарық үлесін 10%-дан асырмай төмендету.

ӘСЕР ЕТУДІ БАҒАЛАУ/ЫҚТИМАЛДЫҚ

3/4ТОП ДЕҢГЕЙІНДЕГІ КІРІСТЕРДІ
КАННИБАЛИЗАЦИЯЛАУ ЖӘНЕ ТОП ІШІНДЕГІ
БӘСЕКЕЛЕСТІК

ТӨМЕНДЕТУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР

1. Top деңгейінде стратегиялық басқару бөлімшесін құру.
2. Topтың барлық қатысушыларына корпоративтік деңгейде теңгерімделген ҚНҚ құру.
3. Клиенттік бейіндерді сегментациялауды қамтамасыз ету және оған сәйкес топ мүшелерінің бизнес-қызметін жүргізу.

ӘСЕР ЕТУДІ БАҒАЛАУ/ЫҚТИМАЛДЫҚ

3/3

Алғашқы таңдау бренді

ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯ НАРЫҒЫНДА БАҒА СОҒЫСЫНЫҢ ЖАҢА КЕЗЕҢІН ІСКЕ ҚОСУ

ТӨМЕНДЕТУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР

1. Топ деңгейінде стратегиялық басқару бөлімшесін құру (тарифтерді келісу, инвестициялау, реттеушімен өзара іс-қимыл жасау).
2. Топтың барлық қатысушыларына корпоративтік деңгейде теңгерімделген ҚНҚ құру.
3. Маржиналдылықты және Акционерлік құнға әсерді бағалау үшін бизнес-бірліктер, топ өнімдері бойынша басқарушылық есепті енгізу.

ӘСЕР ЕТУ

Ең күтілетіні

Топ түсімін 7-15%-ға төмендету.

ӘСЕР ЕТУДІ БАҒАЛАУ/ЫҚТИМАЛДЫҚ

3/3

FMS-ӨНІМДЕРДІҢ ҮДЕМЕЛІ ДАМУЫ КЕЗІНДЕ ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯ НАРЫҒЫНДАҒЫ ҚҰННЫҢ БҰЗЫЛУЫ

ТӨМЕНДЕТУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР

1. Топ деңгейінде стратегиялық басқару бөлімшесін құру (Тарифтерді келісу, инвестициялау, реттеушімен өзара іс-қимыл жасау).
2. Параметрлерді сақтау үшін топтың барлық мүшелеріне корпоративтік деңгейде теңдестірілген тиімділік құру:
  - FMS ПӘК-ін ARPU деңгейінде 1050 теңгеден төмен емес деңгейде қамтамасыз ету;
  - сим-карталар саны 1,1 млн бірліктен аспайды;
  - түсім 13 млрд теңгеден төмен емес;
  - бәсекелестің агрессивті әрекеттері жағдайында—параметрлердің тиісті өзгеруі.
3. Маржиналдылықты және Акционерлік құнға әсерді бағалау үшін бизнес-бірліктер, топ өнімдері бойынша басқарушылық есепті енгізу.
4. Бөлшек сауда нарығында жаңа өсу нүктелерін іздеу.

ӘСЕР ЕТУДІ БАҒАЛАУ/ЫҚТИМАЛДЫҚ

3/3

РЕТТЕУШІ ТАРАПЫНАН САНКЦИЯЛАР САЛУ (ҚР ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКА МИНИСТРЛІГІНІҢ ТАБИҒИ МОНОПОЛИЯЛАРДЫ РЕТТЕУ КОМИТЕТІ)

ТӨМЕНДЕТУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР

1. Позицияны құру, шарттарды қайта қарау үшін реттеушімен өзара әрекеттесуді ұйымдастыру (уақыт шектеулі және тұрақты).
2. Мобильді нарықта жаңа өсу нүктелерін іздеу.

ӘСЕР ЕТУ

Ең күтілетіні

Шартсыздыққа байланысты бағаланбайды.

Қолайлы

Шартсыздыққа байланысты бағаланбайды.

ӘСЕР ЕТУДІ БАҒАЛАУ/ЫҚТИМАЛДЫҚ

3/3

МЕМЛЕКЕТ ҚАТЫСАТЫН ІРІ ИНФРАҚҰРЫЛЫМДЫҚ ЖОБАЛАРДЫҢ КІДІРУІ ЖӘНЕ БҰЗЫЛУЫ

ТӨМЕНДЕТУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР

1. Нақты нәтижелілікті және Акционерлік құнға әсерді есептеу үшін Басқару есебін енгізу.
2. Жобалардың Елеулі бұзылу қаупі анықталған жағдайда жобаның шарттарын қайта қарау бойынша мемлекеттік органмен өзара іс-қимыл жасау.
3. Жобалардың барлық қатысушыларына корпоративтік деңгейде теңгерімделген ҚТК құру.

ӘСЕР ЕТУ

Ең күтілетіні

Күтілетін әсерлерге 20-30%-ға қол жеткізбеу.

Қолайлы

0 күтілетін әсерлерге қол жеткізбеу.

ӘСЕР ЕТУДІ БАҒАЛАУ/ЫҚТИМАЛДЫҚ

3/3

Цифрлық платформа

ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАР БОЙЫНША СЫРТҚЫ РЕГЛАМЕНТТІК БАЗАНЫҢ ШЕКТЕУЛІЛІГІ

ТӨМЕНДЕТУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР

1. Жаңа технологиялар бойынша стандарттарды енгізу.
2. Жетекші өндірушілердің жабдықты мен шешімдерін қолдану.

ӘСЕР ЕТУ

Ең күтілетіні

Жаңа бизнесті енгізу мерзімін 3 айға ауыстыру.

Қолайлы

Жаңа бизнесті енгізу мерзімін 6 айға ауыстыру.

ӘСЕР ЕТУДІ БАҒАЛАУ/ЫҚТИМАЛДЫҚ

3/3

БАСТАМАЛАРДЫ ІСКЕ АСЫРУ ҮШІН РЕСУРСТАРДЫҢ ЖЕТКІЛІКСІЗДІГІ

ТӨМЕНДЕТУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР

1. . Бастамаларды іске асыру үшін қызметкерлерді жалдау және/немесе қайта даярлау.
2. Цифрлық платформа саласында жаңа тәсілдерді енгізу, оқытуды жүргізу.
3. Қажет болған кезде сертификаттауды қамтамасыз ету.

ӘСЕР ЕТУ

Ең күтілетіні

Бастамаларды іске асыру үшін ресурстармен қамтамасыз ету 80%.

Қолайлы

Бастамаларды іске асыру үшін ресурстармен қамтамасыз ету 95%.

ӘСЕР ЕТУДІ БАҒАЛАУ/ЫҚТИМАЛДЫҚ

3/3

КОРПОРАТИВТІК ИНФОКОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕР МЕН ШЕШІМДЕР ПОРТФЕЛИНІҢ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІГІНІҢ ЖЕТКІЛІКСІЗДІГІ

ТӨМЕНДЕТУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР

1. Компания филиалдарының АКТ қызметтерін корпоративтік сатуды дамыту, деректер орталықтары негізінде IaaS, PaaS және SaaS бұлтты қызметтерін іске асыру және жылжыту, бұлтты сақтау жүйесі, АКТ қызметтерін жылжытудың ұзақ мерзімді стратегиясын әзірлеу (маркетингтік және жарнамалық шаралар).
2. Жүйелерді интеграциялау мәселелерін шешу үшін сарапшыларды тарту, күшті мемлекет құру, ірі клиенттер сегментінде сату персоналын көбейту.
3. Сапа жүйесі бойынша Дата — орталықтарды сертифициқтау.
4. Ірі кәсіпорындарға қосымша консалтингтік қызметтер көрсету, жүйелерді интеграциялау қызметтерін дамыту және жылжыту және аутсорсинг.

ӘСЕР ЕТУ

Ең күтілетіні

АКТ нарығы кірістерінің үлесін 6%-дан артық емес төмендету.

ӘСЕР ЕТУДІ БАҒАЛАУ/ЫҚТИМАЛДЫҚ

4/3

Тиімді ұйымдастыру

ВАЛЮТАЛЫҚ ТӘУЕКЕЛ

ТӨМЕНДЕТУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР

1. Құнын төмендету бойынша келіссөздер жүргізу.
2. Келісімшарттарды шетелдік құқық иеленушілерге теңге және рубльге аудару.
3. Компанияның уақытша бос ақша қаражатын валюта қоржынына сақтау және орналастыру жағынан валюталық позицияларды әртараптандыру.

ӘСЕР ЕТУ

Ең күтілетіні

Компанияның тәуекел-тәбеті шегінде валюталық тәуекелді іске асыру кезіндегі ықтимал шығындардың өсуі.

Қолайлы

Компания басшылығы айқындаған шектерде тәуекелді іске асыру кезіндегі ықтимал шығындардың өсуі.

ӘСЕР ЕТУДІ БАҒАЛАУ/ЫҚТИМАЛДЫҚ

4/3

БАНКТЕРДІҢ КОМПАНИЯ АЛДЫНДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕРІН ОРЫНДАМАУЫ

ТӨМЕНДЕТУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР

1. Банк капиталының өтімділігі мен жеткіліктілігін бағалау.
2. «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ қазынашылық операциялары бойынша корпоративтік стандартты ұстану.

ӘСЕР ЕТУ

Ең күтілетіні

Банктердің Компания алдындағы орындалмаған міндеттемелері Компанияның тәуекел-табетінің 25%-ына дейін.

Қолайлы

Банктердің Компания алдындағы міндеттемелерін орындамау Компанияның тәуекел-табетінің 50%-ы.

ӘСЕР ЕТУДІ БАҒАЛАУ/ЫҚТИМАЛДЫҚ

4/3

КОМПАНИЯНЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІ БОЙЫНША НОРМАТИВТІК БАЗАНЫҢ ШЕКТЕУЛІЛІГІ

ТӨМЕНДЕТУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР

1. Әрбір нақты жағдайда қолдану үшін оңтайлы техникалық шешімдерді таңдау мақсатында желілік инфрақұрылым объектілерін жүйелеу.
2. Компанияның инвестициялық қызметі бойынша нормативтік базаны өзектендіру.

ӘСЕР ЕТУ

Ең күтілетіні

Регламенттеуші талаптарға сәйкес келмейтін іске асыруға қабылданған жобалардың болмауы

Қолайлы

Менеджмент айқындаған және іске асыруға қабылданған, сыртқы регламенттік талаптарды сақтаумен қамтамасыз етілген жобалардың болуы.

ӘСЕР ЕТУДІ БАҒАЛАУ/ЫҚТИМАЛДЫҚ

3/3

НЕГІЗГІ БІЛІКТІ ПЕРСОНАЛДЫ ЖОҒАЛТУ ҚАУПІ

ТӨМЕНДЕТУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР

1. Негізгі персоналды ынталандырудың ашық жүйесін құру/ негізгі персоналды тану құралдарын дамыту.
2. Негізгі лауазымдарға орналасуды жоспарлау.
3. Білікті қызметкерлерді оқыту мен дамытудың мақсатты моделін құру (функционалдық Академиялар, Кәшбасшылық мектебі).

ӘСЕР ЕТУ

Ең күтілетіні

Негізгі білікті персонал кадрларының тұрақтамау деңгейі 3%-дан артық емес.

Қолайлы

Негізгі білікті персонал кадрларының тұрақтамау деңгейі 5%-дан артық емес.

ӘСЕР ЕТУДІ БАҒАЛАУ/ЫҚТИМАЛДЫҚ

3/2

Тиімді ұйымдастыру

ӘЛЕУМЕТТІК ШИЕЛЕНІСТІҢ ӨСУІ

ТӨМЕНДЕТУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР

1. Компанияда өткізілетін іс-шаралар мен өзгерістер туралы персонал арасында түсіндіру жұмыстарын жүргізу.
2. Персоналды HR-бағыттағы іс-шаралар туралы уақтылы хабардар ету.
3. Моральдық-психологиялық ахуалды жүйелі бақылау.
4. Басшы мен қызметкер арасындағы кері байланыс бойынша тұрақты сессияларды енгізу.
5. Желілік менеджерлердің жауапкершілік аймақтарын нақты анықтау.
6. Персонал қызметінің тиімділігін бағалау жүйесін жетілдіру.
7. Персоналға әлеуметтік сауалнама жүргізу.

ӘСЕР ЕТУ

Ең күтілетіні

Әлеуметтік тұрақтылық рейтингі 73%-дан кем емес.

Қолайлы

Әлеуметтік тұрақтылық рейтингі 70%-дан кем емес.

ӘСЕР ЕТУДІ БАҒАЛАУ/ЫҚТИМАЛДЫҚ

2/4

ҰЯЛЫ БАЙЛАНЫС ОПЕРАТОРЛАРЫНЫҢ ИНТЕГРАЦИЯСЫ АЯСЫНДА ЖЕЛІНІҢ ЫҚТИМАЛ БҰЗЫЛУЫ, КІДІРІСТЕР ЖӘНЕ/НЕМЕСЕ СИНЕРГИЯНЫ ТОЛЫҚ ІСКЕ АСЫРМАУ

ТӨМЕНДЕТУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР

1. Топтың стратегиялық басқару бөлімшесімен коллаборацияға интеграциялау жобасы бойынша орган құру.
2. Нақты синергияны және акционерлік құнға әсерді есептеу үшін басқару есебін енгізу.
3. Топтың барлық қатысушыларына корпоративтік деңгейде теңгерімделген ҚНҚ құру.

ӘСЕР ЕТУ

Ең күтілетіні

Күтілетін әсерге 1-3%-ға қол жеткізбеу.

ӘСЕР ЕТУДІ БАҒАЛАУ/ЫҚТИМАЛДЫҚ

3/3

SERPİN

трансформациялау бағдарламасы

Жаңғырту бағдарламасы бойынша басқарушы директор Д. Ж. Керейбаевтың үндеуі

Құрметті әріптестер!

«Қазақтелеком» АҚ цифрлық трансформациясы клиенттік жолдарды жетілдіруге бағытталған және берілген стратегиялық мақсаттар мен міндеттерге сәйкес іске асырылады. Клиенттің бағдарлану жағына қарай өзгеру процесі Қоғам қызметінің негізгі бағыттарының бірі болып табылады. Клиенттің қажеттіліктерін анықтау үшін клиенттердің көзімен көрсетілетін қызметке қарау керек — бұл клиент жолдарының дамуын түсіну және оңтайландыру үшін өте маңызды. Өткен жылы көрсетілетін қызметтерді жетілдіру аясында көп жұмыс атқардық.

Біріншіден, біз бүкіл Компанияны цифрлық түрлендірудің жалпы мақсаттарын анықтадық, клиенттік қызметке, желі сапасына және ішкі дамуға қатысты нақты мәселелерге назар аудардық. Бірыңғай пулға құрылымдалған өлшенетін мақсаттардан тұратын фокус-карта бекітілді, ол бойынша біз жоспарлы түрде жұмыс істей бастадық. Орындалу мәртебесін бақылау апта сайын Scrum сессияларында жүргізіледі.

Екіншіден, өзгерістер мәдениетін қалыптастыру маңызды болып табылады. Біз бір-бірімізді естіп, тыңдай бастадық және кросс-функционалды бөлімдерді тарта бастадық. Біз Компанияның дамуына кедергі келтіретін мәселелер туралы ашық айта бастадық, бұрын өзекті болып саналмаған мәселелерді көтердік, үлкен Компания үшін өте маңызды болып табылатын бөлімшелер арасындағы командалық жұмысты жолға қойдық.

Үшіншіден, біз клиенттік жолдарды дамыту және қызмет көрсету деңгейін арттыру бойынша нәтижелерге қол жеткіздік. Бірқатар процестерді оңтайландыру мен цифрландырудан кейін біз қызметтерімізді қосуды жеделдеттік. Бұл ретте біз қол жеткізген жетістіктерімізбен тоқтап қалмаймыз және осы жұмысты жалғастырамыз. «Ауылдағы жоба» жобасы іске қосылды, қазіргі уақытта «Қазақтелеком» АҚ Түркістан облысында пилоттық жоба жүргізуде. Жоба ауыл тұрғындарына Интернет желісіне көбірек қолжетімділік береді және жаңа жұмыс орындарын құру арқылы өзін-өзі жұмыспен қамту деңгейін арттырады. Микросервистік архитектураға көшу процесі басталды, үлкен деректердің мүмкіндіктерін белсенді пайдаланамыз. Сондай-ақ, біз аяқтаған дивизиондық құрылымға көшу бизнес-процестерді басқаруды айтарлықтай жеңілдететінін, шешім қабылдау жылдамдығын арттыратынын атап өткім келеді.

Қорытындылай келе, мен Қоғамның әр қызметкеріне шын жүректен алғысымды білдіргім келеді, өйткені трансформация — бұл Компаниядағы жеке бағыт немесе қызмет емес, әр қызметкердің санасын өзгерту. Біз Компания клиенттерінің ниеттестігін арттыруға бағытталған міндеттерді шешу бойынша жұмысты жалғастыруды және клиенттік орталықтың қағидадарын ұстануды жоспарлап отырмыз.

SERPIN қалыптасу тарихы

SERPIN (бұдан әрі — SERPIN) стратегиялық бастамаларын іске асырудың жол картасы — басым түрде клиенттік жолдарды, маркетингті, ішкі бизнес-процестерді цифрландыруға бағытталған «Қазақтелеком» АҚ трансформациясының үшінші кезеңі.

Трансформация мақсаттары:

- 1 **НАРЫҚ ТАЛАПТАРЫ МЕН ҮМІТТЕРІНЕ ЖАУАП БЕРУ**
- 2 **ӨЗГЕРІСТЕР МЕН СЫНАҚТАРҒА ДАЙЫН КОМПАНИЯНЫ ҚҰРУ**
- 3 **БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІКТІ ЖАҚСARTU ЖӘНЕ АРТТЫРУ**

Тұтастай алғанда, трансформациялау бағдарламасы үш стратегиялық бағыт бойынша іске асырылады: Алғашқы таңдау бренді, Цифрлық платформа және Тиімді ұйымдастыру. Әр бағыт **48 жобаны** құрайтын бірқатар мәселелерді шешеді.

Алғашқы таңдау бренді

1. Нарықты сегменттерге бөлу және тұтынушының белгілі бір санатының сұранысы бойынша нақты ұсыныс қалыптастыру. Бұл тәсіл «Қазақтелеком» АҚ холдингтік құрылымы шарттарында нарықтың барлық қатысушыларын қамтуға мүмкіндік береді.
2. Микротаргетинг. Тұтынушылық мінез-құлықты талдау құралдарына сүйене отырып, тұтынушыға оның сұраныстарына сәйкес нүктелік өнімді ұсынуға болады.
3. Түсімді сақтау. Қызметтердің ағымдағы тұтынушыларын ұстап қалу және бәсекелестердің клиенттерін жаулап алу мақсатында нарықтағы ұқсас ұсыныстармен бәсекелесетін қызметтер пакетін қалыптастыру саясаты әзірленеді. Сондай-ақ кетуді басқару үшін істен шығу алғышарттарын талдау және ықтимал ағып кетуге алдын-ала жауап беру құралдары жасалады. Бұл жағдайда клиентке ол үшін неғұрлым тиімді икемді пакет ұсынылуы мүмкін.
4. Пакеттік ұсыныстарды инновациялық шешімдермен толықтыру. Осы бағыттағы жобалар IPTV платформасын және озық пайдаланушы тәжірибесін дамытуға, бейне ағындарын енгізуге бағытталған. Бастама қазіргі заманғы телекоммуникациялық қызметтерді алуда клиенттердің үнемі өсіп келе жатқан қажеттілігіне сәйкес іске асырылады.
5. Сыртқы ұйымдармен бірлесіп жаңа қызметтерді енгізу және қолданыстағы бағыттарды дамыту. Аралас салалармен өзара іс-қимылдың жоғары әлеуетін ескере отырып, Ақылды қалаларда бейнебақылау және бақылау-кассалық аппараттарға арналған қосымша сервистер сияқты қызметтерді енгізу жоспарлануда.
6. Операторлық бизнесті жергілікті және халықаралық деңгейде дамыту. Бағыт операторлармен жұмысты, Еуропа, Азия және ТМД нарықтарына шығуды білдіреді.

Цифрлық платформа

Цифрландыру — трансформациялау бағдарламасын дамытудың негізгі тармағы.

Цифрлық шешімдердің көмегімен стратегия міндеттері жүзеге асырылады. Осы бағыт шеңберінде табысты бизнес үшін қажетті цифрлық инфрақұрылым құру, компанияның барлық процестерін цифрлық басқаруды енгізу көзделеді.

1. Клиенттік жолдарды цифрландыру. Барлық сервистер онлайн қолжетімді: клиенттер жеке бөлімшелерге бармай-ақ және байланыс орталықтарына қоңырау шалусыз өнімдерді сатып алу және сервистік қолдау бойынша қызметтердің толық спектрін ала алады.
2. Онлайн-өзіне-өзі қызмет көрсету сервистерін енгізу. Төлеу, тарифті ауыстыру, шоттың жай-күйі, қосу/ауыстырып қосу және басқа да сервистер сайттарда, «Қазақтелеком» АҚ қосымшасында жеке кабинеттер арқылы қолжетімді.
3. Әлеуетті клиенттермен өзара әрекеттесудің барлық түрлерін цифрландыру. Қызметтер мен қосылу шарттары туралы толық ақпарат, өзін-өзі қосу қызметі, маркетингтік жылжыту және басқалар.

Тиімді ұйымдастыру

Инфрақұрылымның тұрақты және барлық жерде дамуы Компанияның операциялық тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді. Осылайша, үшінші стратегиялық бағыт мынадай міндеттерді шешеді:

1. Инфрақұрылым шығындарын оңтайландыру: АЕМ сымсыз қызметтерге көшу, абоненттік желіні көбейту.
  2. Персоналдың тиімділігін арттыру: қызметкерлердің тиімділігін арттырудың негізгі тетіктері жұмысты орталықтандыру, автоматтандыру, роботтандыру және нормалау болады. Тиісті жобалар функцияларды қолдайтын техникалық бағытта жүзеге асырылады.
  3. Ұйымдық құрылымды жетілдіру басқарудың дивизиондық моделіне және холдингтік құрылымға көшуді аяқтауды көздейді.
  4. Indigo ішкі цифрлық фабрикасын құру.
- Сонымен қатар, ұйымның тиімділігін арттыру бойынша жұмыс инвестициялық қызметті бюджеттеу мен постмониторингті автоматтандыруды көздейді, бұл Компанияның операциялық және инвестициялық портфельдерін тиімді басқаруға мүмкіндік береді.

Мұнда корпоративтік мәдениетті өзгерту, SERPIN трансформациялау бағдарламасы шеңберінде барлық бастамаларды табысты іске асыру үшін компанияда қолайлы микроклимат жасау бойынша жұмыстар жүргізілуде.

SERPIN 2021 жылғы нәтижелері

SERPIN трансформациялау бағдарламасы өткен жылы қаржылық тұрғыда Компания үшін шамамен 6 млрд теңге көлемінде бос ақша қаражатын қамтамасыз етті. Бұл көрсеткіш жоспарланған мәндерден үш есе көп. SERPIN жол картасы — бұл 2029 жылға дейін белгіленген Қоғамның корпоративтік стратегиясының жобалық орындалуын қамтамасыз ететін стратегиялық және бизнес-бастамалардың жиынтығы.

Өткен жылдың нәтижелері бойынша желтоқсан айының соңына жоспарланған барлық кезеңдердің орындалуы 100%-дық мәнде орындалды, бұл жоспардың айтарлықтай асыра орындалуын қамтамасыз етті.

2021 жылы цифрлық трансформацияның негізгі әсерлері

КОММЕРЦИЯЛЫҚ ДИВИЗИОНДАРДА

1. GPON технологиясы бойынша бөлшек сауда клиенттері үшін алғашқы толық цифрлық жол құрылды.
2. Бөлшек сауда клиенттерін қосудың орташа уақыты **16%-ға** қысқарды (50-ден 42 сағатқа дейін).
3. 6 ай ішінде **«Ауылдағы цифрлық серіктес»** жаңа өнімі жасалды.
4. Ірі қалаларда КЖҚ қызметтерін оптикалық технология бойынша қосу (серпін) ШОБ клиенттері **үшін 2 есеге 24 жұмыс сағатына дейін** қысқарды.

ҚОЛДАУ ДИВИЗИОНДАРЫНДА

1. Ақпараттық технологиялар дивизионы цифрландыруды дамыту базасы ретінде **АКТ-инфрақұрылымын** трансформациялауға кірісті.
2. Корпоративтік және бөлшек клиенттердің геометриялық өсіп келе жатқан қажеттіліктерін болжайтын қызметтердің сапасын жақсарту үшін Компанияның желілік архитектурасын дамытудың болжамдары мен жоспарлары келісілді.

БҮКІЛ КОМПАНИЯДА

Деректер талдамасын болашақ кірістерді құру және нарықтағы көшбасшылық позицияны сақтау құралы ретінде енгізу.

«Қазақтелеком» АҚ-ның 2022 жылға арналған даму фокустары

ЖАЛПЫ ШОҒЫРЛАНУЛАР

- абоненттердің қосылу уақытын **24 сағат** ішінде қысқарту;
- кросс-функционалды өзара әрекеттесу мәдениетін тереңдету және цифрлық платформаларды одан әрі дамыту және АТ-инфрақұрылымының өзегін «қайта жасау» процесінде үйлестіру;
- нақты цифрлық трансформацияға қызметкерлердің көбірек санын тарту;
- TELECOM.KZ мобильді қосымша — негізгі жүйелерді өнеркәсіптік деңгейге шығару, платформалар **ISMET.KZ** және мобильді қосымша **ISMET.KZ**;
- B2C және B2B үшін толық цифрлық қызметтер тізімін кеңейту;
- ішкі және сыртқы монетизация есебінен **Big Data**-дан ақша табуды бастау.

КОРПОРАТИВТІК БИЗНЕС ДИВИЗИОНЫ

- ЖК транзакцияларының **100%** онлайн.

«ЖЕЛІ» ДИВИЗИОНЫ

- желідегі бірлі-жарым зақымдануларды жою ұзақтығын қысқарту;
- FRR деңгейін арттыру (бір өтініш бергеннен клиенттің міндетін шешу).

БӨЛШЕК БИЗНЕС ДИВИЗИОНЫ:

- GPON-да МТЖ-да **24 сағат** ішінде онбординг;
- **60%** деңгейдегі цифрлық арналар арқылы өз өзіне қызмет көрсету;
- Цифрлық арналар арқылы барлық сатылымдардың **30%-ы**.

АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР БӨЛІМІ

- әлемдік стандарттардың инфрақұрылымын құру;
- Big Data дамыту;
- ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін Zero Trust тұжырымдамасын енгізу.

ҚАРЖЫ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ БАҒЫТ

- үлкен деректерді монетизациялау;
- инвестициялардың қайтарылуын бақылауды қамтамасыз ету.

СЕРВИСТІК ФАБРИКА

- ЖҚО процестерін автоматтандыру;
- SMART жабдықтауды енгізу.

EMPLOYEE EXPERIENCE

- оқыту және дамыту функциясын трансформациялау;
- қызметкерлер үшін бірыңғай экожүйе платформасын құру;
- Корпоративтік университет құру.

Құндылықтар

CREDO

CLIENT

Клиент

КЛИЕНТТИҢ КҮТКЕНІНЕН АСЫП ТҮСУ

- › сыртқы және ішкі клиенттердің қажеттіліктерін дәл және толық қанағаттандыруға тырысыңыз;
- › клиенттен кері байланысқа сүйене отырып, клиенттік сервисті үнемі жетілдіру;
- › бір қадам алда болу — клиенттің үмітін алдын ала білу, оны таң қалдыру жағымды.

ENTREPRENEURSHIP

Кәсіпкерлік рух

НАРЫҚ КӨШБАСШЫСЫНЫҢ КӘСІПКЕРЛІК БАТЫЛДЫҒЫ

- › кәсіпкерлік бастаманы көрсету: жаңа идеяларды батыл түрде ұсыну, тәуекелге баруға және жеңіске жетуге дайын болу;
- › өршіл болу, жетістіктерге ұмтылу;
- › бизнесті дамыту үшін үнемі жаңа мүмкіндіктер іздеу.

OUTSTANDING DECISIONS

Көрнекті шешімдер

БИЗНЕСТИҢ СӘТТІЛІГІ ҮШІН ШЕШІМДЕРДІҢ САПАСЫ

- › шешім қабылдай отырып, барлық тараптардың мүдделерін және әр түрлі факторларды ескеру;
- › міндеттерді шешуде стандартты емес тәсілдерді қолдану;
- › IQ + EQ + DQ* теңгерімін сақтау-логиканы, жаңа технологияларды білуді, жаңа әлемнің әлеуметтік-психологиялық трендтерін біріктіре отырып шешімдер қабылдау.

RESPONSIBILITY

Нәтиже үшін жауапкершілік

ӨЗІНЕ МІНДЕТТЕМЕ АЛДЫ — НӘТИЖЕГЕ ЖАУАП БЕРЕСІҢ

- › соңғы нәтиже үшін жеке жауапкершілік;
- › шешімдер қабылдауда дербестік білдіру;
- › процестерге емес, нәтижеге назар аударыңыз.

DIGITAL CULTURE

Цифрлық мәдениет

ЖҰМЫСТАҒЫ ЖӘНЕ ӨМІРДЕГІ ЦИФРЛЫҚ КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

- › жаңа нәрселерге ашық болу және дамуға ұмтылу;
- › жаңашыл әрекет ету: цифрлық технологиялар арқылы бизнесті өзгерту;
- › өзгерістерге дайын болу.

Тұрақты даму саласындағы бастамалар

* Интеллект + эмоционалды интеллект + цифрлық интеллект.

Реттеу саласын шолу

«Қазақтелеком» АҚ қызметін реттейтін ҚР негізгі заңнамалық актілері ҚР Кәсіпкерлік Кодексі, «Байланыс туралы», «Табиғи монополиялар туралы», «Акционерлік қоғамдар туралы» ҚР Заңдары болып табылады.

ҚР Кәсіпкерлік Кодексі (бұдан әрі — КК) ҚР-да кәсіпкерлік еркіндігін қамтамасыз ететін құқықтық, экономикалық және әлеуметтік жағдайлар мен кепілдіктерді айқындайды, кәсіпкерлік субъектілері мен мемлекеттің өзара іс-қимылына, оның ішінде кәсіпкерлікті мемлекеттік реттеу мен қолдауға байланысты туындайтын қоғамдық қатынастарды реттейді.

ДК-ге 2021 жыл ішінде әртүрлі сипаттағы өзгерістер енгізілді.

ҚР 02.01.2021 жылғы Заңына сәйкес ӨК 25-1-баппен толықтырылды, оған сәйкес кәсіпкерлік субъектілеріне және өзге де тұлғаларға бизнес-серіктестердің сенімділігі мен адалдығы туралы ақпарат беру үшін ҚР Ұлттық Кәсіпкерлер Палатасы бизнес-серіктестердің тізілімін құрады және жүргізеді. «ҚР кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік сатып алу, жер қойнауын пайдаланушылар мен табиғи монополиялар субъектілерінің сатып алуы, байланыс, автомобиль көлігі, қорғаныс және ғылымды қаржыландыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2021 жылғы 15.11. ҚР Заңымен (2022 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілді) КҚ 28-бабының 13-тармағы кәсіпкерлік субъектісінің жалпыға қол жетімді ақпаратқа жатқызылатын ақпараттымен толықтырылды, атап айтқанда: ҚР Ұлттық Банкінің құрылымына кіретін ұйымдарды және дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) елу және одан астам пайызы ҚР Ұлттық Банкіне тиесілі немесе сенімгерлік басқарудағы заңды тұлғаларды қоспағанда, квазимемлекеттік сектор субъектілерінің жүргізлетін мемлекеттік сатып алу және сатып алу бойынша ақпарат, оның ішінде жоспарлар, хабарландырулар, қатысушылар, қорытындылар, жасалған шарттар, шарт міндеттемелерін орындау және төлем туралы мәліметтер, сондай-ақ Қазақстан Республикасының мемлекеттік құпиялар туралы заңнамасына сәйкес мемлекеттік құпияларды құрайтын

және (немесе) Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындаған таратылуы шектеулі қызметтік ақпаратты қамтитын мәліметтерді қоспағанда, жергілікті қамту жөніндегі ақпарат.

ҚР 27.12.2021 жылғы Заңымен КК 23-1 «Инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау» тарауымен толықтырылды, онда инновациялық қызмет түсінігі мен мазмұны беріледі, инновациялық қызметті мемлекеттік қолдаудың мақсаты, міндеттері мен негіздері белгіленген. Бұл ретте КҚ-ның 241-3-бабына сәйкес инновациялық қызметті мемлекеттік қолдауға қатысатын инновациялық жүйенің субъектілеріне инновациялық даму саласындағы ұлттық даму институты және дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) елу және одан да көп пайызы тікелей не жанама түрде мемлекетке тиесілі, инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау шараларын іске асыруға уәкілетті өзге де заңды тұлғалар жатады қызмет. КҚ 241-7-бабында инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау шаралары белгіленген.

2023 жылғы 1 қаңтардан бастап 30.12.2021 жылғы ҚР Заңына сәйкес КҚ 7-тарауы «Кәсіпкерлік саласындағы міндетті талаптар тізілімі» деген 83-1-бабымен толықтырылады. Кәсіпкерлік саласындағы міндетті талаптар тізілімі деп кәсіпкерлік қызметті реттеу салалары бөлінісінде реттегіш актілердің жалпыға қолжетімді дерекқоры түсініледі. Осы баптың мақсаттары үшін реттеушілік актілер деп қолданыстағы нормативтік құқықтық актілер, сондай-ақ ҚР заңнамасына сәйкес кәсіпкерлік субъектілерінің орындауы үшін міндетті талаптарды қамтитын өзге де құжаттар түсініледі. Талаптар тізіліміне реттеудің тиісті салаларындағы кәсіпкерлік субъектілерінің орындауы үшін міндетті талаптарды қамтитын қолданыстағы реттегіш актілер енгізіледі. Талаптар тізілімін қалыптастыруды және жүргізуді кәсіпкерлік жөніндегі уәкілетті орган

Құқықтық ақпараттың бірыңғай жүйесі базасында жүзеге асырады.

ҚР 03.01.2022 жылғы Заңына сәйкес 01.07.2022 жылдан бастап «Мемлекеттік монополия және арнайы құқық» КК 193-бабының жаңа редакциясы қолданысқа енгізіледі. Бұл ретте заңда бекітілетін нарық субъектісінің бәсекелес нарықта қандай да бір тауарды өндіруге, өткізуге және (немесе) сатып алуға айрықша немесе басым құқығы арнайы құқық болып табылады. ҚР Үкіметі белгілеген тәртіппен айқындалған мемлекеттік кәсіпорын, акционерлік қоғам, жауапкершілігі шектеулі серіктестік арнайы құқық субъектісі бола алады. Акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) жүз пайызынан азы тікелей немесе жанама мемлекетке тиесілі заңды тұлғаны арнаулы құқық субъектісінің айқындауына акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 100%-ы тікелей немесе жанама түрде мемлекетке тиесілі заңды тұлғаны арнаулы құқық субъектісінің айқындауы мүмкін болмаған кезде ғана жол беріледі. Сондай-ақ мемлекеттік монополия, арнайы құқық субъектілері үшін шектеулер белгіленеді.

Ең маңыздысы 07.03.2022 жылдан бастап осы Заңмен күшіне енетін 176-1-баптың ережелері. Бұл нормада Негізгі қуатқа қол жеткізу тетігін енгізу көзделеді. Мәселен, КК-нің 176-1-бабының 1-тармағында негізгі қуат тауар, үстем немесе монополиялық жағдайға ие нарық субъектісінің инфрақұрылым объектісі болып табылады, оған нарықтың басқа субъектілері қол жеткізбей тиісті немесе аралас тауар нарығында тауарды (жұмысты, көрсетілетін қызметті) өндіруді және (немесе) өткізуді жүзеге асыра алмайды. Осы норма шеңберінде Компания, сондай-ақ оның еншілес компаниялары, оның ішінде «Кселл» АҚ және «Мобайл Телеком Сервис» ЖШС нарықтың басқа субъектілеріне өзінің телекоммуникациялар желісін, ұялы байланыс желісін, РЖС желісін

және монополияға қарсы орган айқындаған шарттарда негізгі қуат деп танылған басқа инфрақұрылымды пайдалануға беруге мәжбүр болады.

«Байланыс туралы» ҚР Заңы (бұдан әрі — Байланыс туралы заң) ҚР аумағында байланыс саласындағы қызметтің құқықтық негіздерін белгілейді, мемлекеттік органдардың осы қызметті реттеу жөніндегі өкілеттіктерін, байланыс қызметтерін көрсететін немесе пайдаланатын жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен міндеттерін айқындайды.

Байланыс туралы Заңға 15.11.2021 жылғы ҚР Заңымен өзгерістер енгізілді. Мәселен, радиожилік спектрін бөлу, жиілік белдеулерін, радиожиліктерді (радиожилік арналарын) бөлу және беру (тағайындау) жөніндегі жалпы ережелерді регламенттейтін 12-бап 6-тармақтағы нормамен толықтырылды, оған сәйкес байланыс қызметтеріне кең жолақты қолжетімділікті ұйымдастыру үшін берілген радиожилік спектрін пайдалануға рұқсат алған жеке және заңды тұлғалар радиожилік спектрін пайдалануға рұқсат алған күннен бастап күнтізбелік он күн өткен соң мұндай рұқсаттарды алған кезден бастап екі жылдан аспайтын уақыт ішінде байланыс қызметтеріне қол жеткізуді ұсыну үшін техникалық инфрақұрылымның болуын қамтамасыз етсін, берілген рұқсаттарды пайдалану аумағындағы әрбір елді мекендегі халықтың кемінде отыз пайызының сапасы бойынша ең төменгі шекті мәндеріне сәйкес келуі тиіс.

Мұндай талап Байланыс туралы заңның 12-бабы 6-тармағының екінші бөлігіне сәйкес елді мекендерді және (немесе) аумақтарды байланыс қызметтерімен қамтамасыз ету бойынша радиожилік спектрін пайдалануға уәкілетті орган берген рұқсаттар шеңберінде өзіне міндеттемелер алған байланыс операторларына қолданылмайды.

Радиожилілік спектрін пайдалануға рұқсаттың қолданысын тоқтату үшін негіз толықтырылды: әрбір елді мекенде және (немесе) радиожилілік спектрін пайдалануға берілген рұқсатты алғаннан кейін екі жыл өткен соң оны пайдалану аумағында халықтың кемінде отыз пайызы байланыс қызметтеріне кең жолақты қол жеткізуді ұсыну үшін жағдайларды қамтамасыз ететін техникалық инфрақұрылымның болмауы (12-баптың 8-1-тармағының 5) тармақшасы).

Байланыс туралы заңның 12-бабының 9-тармағында радиожилілік спектрін пайдалануға рұқсатты ресімдеу және беру тәртібін уәкілетті орган айқындайды деп бекітілген.

«Табиғи монополиялар туралы» ҚР Заңының негізгі мақсаттары құқықтық негіздерді айқындау, табиғи монополиялар салаларындағы қызметті мемлекеттік реттеу рәсімдерінің жариялылығы мен ашықтығын қамтамасыз ету, тұтынушылар мен табиғи монополиялар субъектілерінің мүдделерін қорғауды қамтамасыз ету, реттеліп көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыруды және оларға сұранысты қанағаттандыруды ынталандыру болып табылады.

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне экономикалық өсуді қалпына келтіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 02.01.2021 жылғы ҚР Заңына сәйкес 25-бап 6-1-тармақпен

толықтырылды, оған сәйкес табиғи монополия субъектілері Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен бизнес-серіктестердің тізілімін құру, жүргізу және пайдалану үшін Қазақстан Республикасының Ұлттық Кәсіпкерлер палатасына ақпарат ұсынады.

Сондай-ақ «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сауда қызметі, биржалық сауданы дамыту және дербес деректерді қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 30.12.2021 жылғы ҚР Заңымен (02.03.2022 жылдан бастап қолданысқа енгізіледі) дербес деректер және оларды қорғау саласындағы заңнама бөлігінде уәкілетті органның функциялары айтарлықтай кеңейетінін атап өткен жөн. Осындай өкілеттіктер шеңберінде уәкілетті орган дербес деректерді жинау және өңдеу мәселелері бойынша заңға тәуелді бірқатар актілер қабылдауға құқылы, олар дербес деректерді жинау мен өңдеудің, мемлекеттік дерекқорлардағы дербес деректерге қол жеткізудің қолданыстағы тәртібін айтарлықтай өзгерте алады.

Бұдан басқа, 2021 жылы Азаматтық кодекс, Салық кодексі, Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодекс, «Бағалы қағаздар нарығы туралы» заң, «Рұқсаттар және хабарламалар туралы» заң, «Акционерлік қоғамдар туралы» заң сияқты «Қазақтелеком»АҚ қызметінде пайдаланылатын ҚР кейбір заңнамалық актілеріне жалпы сипаттағы түрлі өзгерістер енгізілді.

Әлемдегі телеком-муникация саласын шолу және дамыту

2021 жылғы телекоммуникация нарығының негізгі үрдістері

Телекоммуникация секторы қаржыдан бастап ауыл шаруашылығына дейінгі барлық секторларда бизнес-процестерді қамтамасыз ете отырып, экономиканың негізгі сегментіне айналады. Бұл сала пандемия кезеңі мен пандемиядан кейінгі карантиндік шектеулерден пайда көретін санаулылардың бірі болды:

- 2021 жылдың қорытындысы бойынша байланыс қызметтері нарығының жалпы көлемі өткен жылдың көрсеткішінен **8,6%-ға** асып түсіп, **1 012,068 млрд теңгені** құрады;
- қызмет түрлері бойынша ұялы байланыс басымдыққа ие. Ұялы байланыс қызметтерінен түскен пайда нарықтың жалпы көлемінің жартысынан көбін — **54,1%-ды** құрайды;
- тіркелген телефониядан түскен кірістер **53,7 млрд теңгені** құрады;
- соңғы жылдары деректерді беру және тіркелген желілердегі Интернет желісіне қол жеткізу қызметтері сегментінің үлесі абсолюттік көріністе кірістердің өсуіне қарамастан қысқару үрдісін көрсетіп отыр. 2021 жылы нарық үлесі шамамен **15,8%-ды** құрады;
- ақылы теледидар қызметтерінің сегменті 2021 жылы байланыс қызметтерінен түскен жиынтық кірістің **4,3%-ын** қамтамасыз етті;
- байланыс операторларына көрсетілетін қызметтерден түсетін кірістер құрылымдық ауысулардың әсерінен өседі — бөлшек сауда нарығының өсуімен байланыс операторлары көрсететін қызметтердің көлемі де артады, бұл телеком-қызметтерден түсетін жиынтық түсімдегі сегмент үлесінің өсуіне әсер етеді.

2021 жылғы қазақстандық телекоммуникация нарығының сыйымдылығы мен құрылымын бағалау

1 012,068

млрд теңге

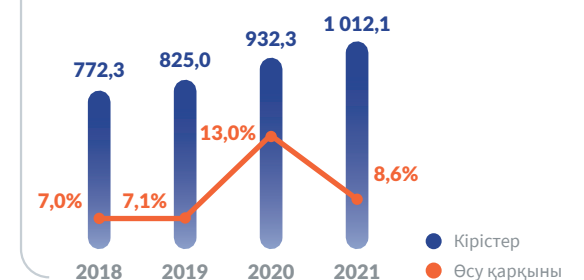
2021 жылдың қорытындысы бойынша байланыс қызметтері нарығының жиынтық көлемі

8,6%

орташа жылдық өсу қарқыны (CAGR)

ҚР байланыс қызметтерінен түскен кірістер

млрд теңге

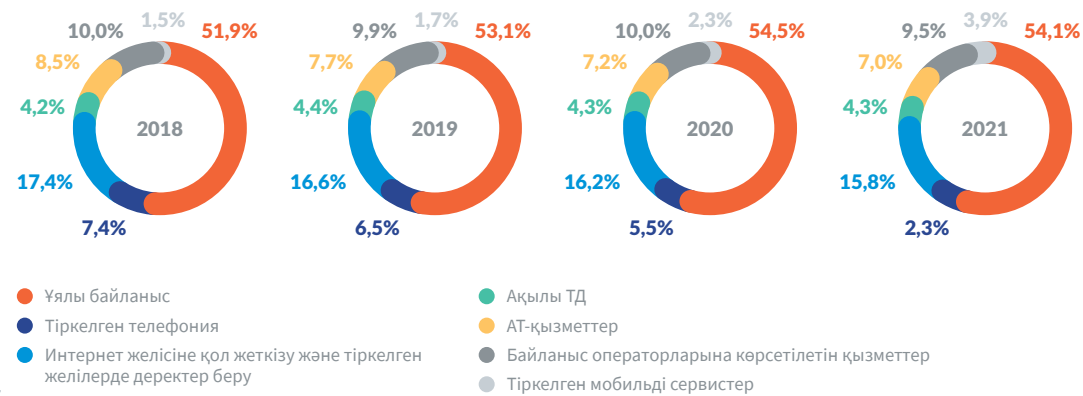
Дереккөз: ҚР ҰЭМ СК деректері, CloudSystems бағалауы.

Кірістер құрылымында негізгі кіріс құрайтын сегменттер ұялы байланыс қызметтері және деректерді беру және Интернет желісіне қол жеткізу қызметтері болып табылады. Олардың нарықтың жалпы көлеміндегі үлесі 2021 жылы тиісінше **54,1%** және **15,8%-ды** құрады. Ұялы желілердегі трафик көлемінің қарқынды өсуінің себебі-мазмұнның үнемі өсіп келе жатқан салмағы, яғни ол арқылы берілетін мәліметтер мөлшері.

54,1%

кірістер құрылымындағы ұялы байланыс қызметтерінің үлесі

Қызмет түрлері бойынша ҚР Байланыс саласы кірістерінің құрылымы

Дереккөз: ҚР ҰЭМ СК деректері, CloudSystems.

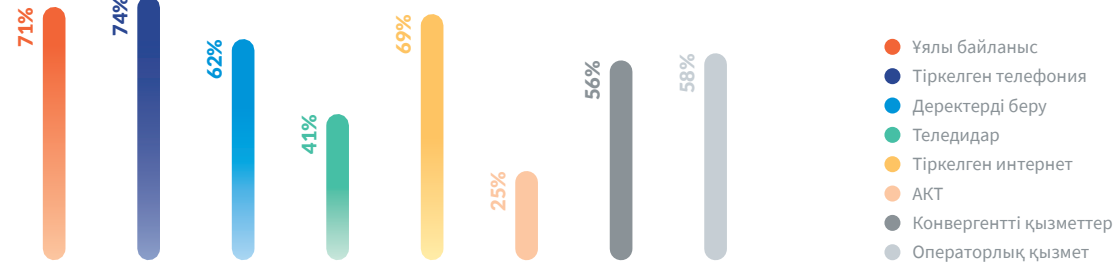
«Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобының нарықтағы позициялары

«Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобының нарық үлесі 2021 жылы **66,6%-ды** құрады. Топ үлесінің 2019 жылы — 28,9% — дан 63%-ға дейін және 2020 жылы — 2019 жылғы фактіге қатысты 4,1 тармақшаға өсуі орын алған сатып алулармен байланысты: 2019 жылғы маусымда мәміле аяқталды, нәтижесінде «Қазақтелеком» АҚ Khan Tengri Holding B. V. жалғыз акционері болды.

66,6%

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ-ның нарық үлесі

Нарық сегменттері бойынша «Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобының позициялары

Тіркелген телефония

Соңғы бірнеше жылда классикалық тіркелген телефония нарығы табиғи тоқырау кезеңінде болды. Ұялы телефон мен ауыстырудың әсерінен телефон сөйлесулерінен түскен кірістер азаяды және абоненттер стационарлық телефон желілерінен қажеттіліктің болмауына байланысты бас тартады. Бұл үрдіс 2021 жылы да жалғасты. Жыл қорытындысы бойынша тіркелген телефония нарығының көлемі **53,7 млрд теңгені** құрады.

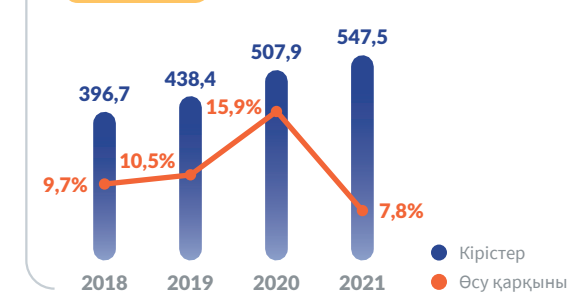
2021 жылғы қаңтар-желтоқсанда қалааралық және халықаралық телефон байланысы қызметтерінің көлемі **18,781 млрд теңгені** құрады, бұл салыстырмалы бағада 2020 жылға қарағанда 12,2%-ға аз.

Ұялы байланыс

2021 жылы ұялы байланыс қызметтерінен түскен табыстар 7,8% деңгейінде өсімді көрсетті. Нарық көлемі **547,5 млрд теңгеге** жетті. Осылайша, пандемия жағдайында нарық айтарлықтай нығайды, нақты қарым-қатынастың қысқаруы және соның салдарынан азаматтар арасындағы виртуалды қарым-қатынастың тұрмыстық мақсатта да, бизнес жүргізу үшін де күшеюі.

Ұялы байланыс қызметтерінен түсетін кірістер құрылымында B2C сегменті тарихи түрде басым. Алайда соңғы жылдары барлық қазақстандық операторлардың стратегиялары кешенді ұсыныстар, сабақтас нарықтарға шығу (тіркелген байланыс, АТ-интеграция, электрондық коммерция, өнеркәсіптік Интернет), дайын салалық шешімдер ұсыну есебінен корпоративтік секторды дамытуға бағытталған.

Ұялы байланыс қызметінен түскен кірістер млрд теңге

Дереккөз: ҚР ҰЭМ СК деректері, CloudSystems.

КЖҚ қызметінен түскен кірістер

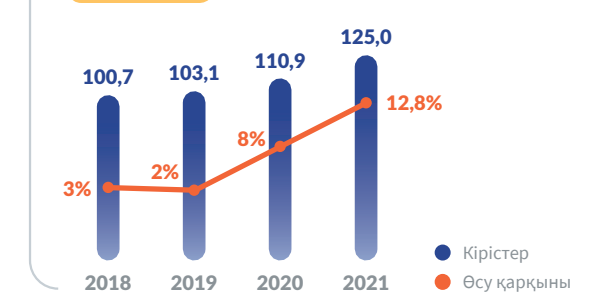
Бекітілген КЖҚ сегменті жетілген, бірақ өсуді жалғастыруда. Соңғы жылдары өсім ұстамды сипатқа ие болды, алайда 2020-2021 жылдары нарық өзін-өзі оқшаулау жағдайында азаматтардың жұмыс істеуі мен тыныс-тіршілігінің барлық жерде қашықтан жұмыс істеу форматы есебінен жанданды. Жоғары жылдамдыққа және қосымша трафик көлеміне қажеттілік артты.

Жетілген нарықтардағы кірісті өсірудің ең тиімді және дәлелденген құралдарының бірі қызметтерді пакеттеу болып табылады. Жетекші интернет-провайдерлер 2021 жылы пакеттік ұсыныстарды қосымша қызметтермен, оның ішінде тіркелген ғана емес, сонымен қатар ұялы телефонияны да қызметтер пакеттеріне қосу арқылы белсенді түрде толықтырды. Бұл шаралар пакетте жеке алынған қызметтердің құнын арзандата отырып, Интернет-қолжетімділік қызметтерінен түсетін жалпы табыстылыққа оң әсер етеді.

Кірістердің өсуіне Интернет-провайдерлердің абоненттік жабдықты ұсыну бөлігіндегі саясатындағы өзгерістер де әсер етті — егер бұрын ол абоненттерге сақталу шарттарымен берілген болса, онда соңғы жылдары компаниялар оны пайдаланғаны үшін жалдау ақысын алады.

Бағалау бойынша 2021 жылы тіркелген КЖҚ нарығының көлемі **125 млрд теңгені** құрады, бұл бір жыл бұрынғыға қарағанда 12,8%-ға жоғары.

Тіркелген желілердегі КЖҚ қызметтерінен түскен кірістер млрд теңге

Дереккөз: ҚР ҰЭМ СК деректері, CloudSystems.

Деректерді беру арналарын жалға алу

Интернет желісіне кең жолақты қолжетімділік қызметтерінен түсетін кірістердің өсуімен қатар деректерді беру қызметтерінің сегменті айтарлықтай өсуді көрсетті. 2021 жылдың қорытындысы бойынша корпоративтік VPN-желілерін ұйымдастырудан түскен табыс **35,1 млрд теңгеге** дейін өсті, бұл өткен жылмен салыстырғанда 7,3%-ға өсуге сәйкес келеді.

Арналарды жалға беру және корпоративтік желілерді ұйымдастыру қызметтері тек заңды тұлғалардың сегментіне жатады. Осы қызметтердің белсенді тұтынушылары мемлекеттік ұйымдар болып табылады.

Дереккөз: ҚР ҰЭМ СК деректері, CloudSystems.

Ақылы теледидар

Өзін-өзі оқшаулау жағдайында теледидардың ақпарат көзі ретінде ғана емес, ойын-сауық құралы ретінде де рөлі артты. Үйде көп уақыт өткізген және шектеу шараларына байланысты айтарлықтай эмоционалды күйзеліске ұшыраған балалар мен ересектер үшін әртүрлі фильмдерді, ойын-сауық бағдарламаларын көру қажеттілігі артты, бұл онлайн-ТД, желілік кинотеатрлардың қызметтеріне қосылу және т. б. қатысты ұсыныстардың танымалдылығының артуына түрткі болды.

Ақылы ТД қызметтеріне сұранысты ынталандыру үшін операторлар жарнаманың жаңа әдістерін белсенді қолданады, оның ішінде:

- жабдықты сатып алуға арналған кредиттік ұсыныстар (ең алдымен спутниктік ТД жиынтығы);
- бөлшек желілермен интеграция (мысалы, «Технодом» Sulrak, Мечта сияқты тұрмыстық электрониканың ірі желілерінде Алматы ТД-жабдығын және қосылу пакеттерін сату);
- дилерлік желіні дамыту (мысалы «Транстелеком» АҚ интерактивті теледидарға қосылу үшін өзінің Set-top-box ұсыну бөлігінде өңірлік Интернет-провайдерлермен ынтымақтасады);
- абоненттік құрылғылар өндірушілерімен серіктестік (мысалы SamsungTV және Alma TV бірлескен брендтік қосымшасын іске қосу);
- эксклюзивті контентті дамыту (мысалы, UFC матчтарын трансляциялау бөлігінде TV+ ұсынған эксклюзивті ұсыныстар).

Операторлар контентті локализациялауға-танымал балалар арналарының қазақ тіліне аударылуына, «Қазақ киносы» және «Қазақ ситком» сериалдық арналарының іске қосылуына ерекше назар аударады. Ақылы ТД операторларының OTT-ұсыныстары аясында қазақтілді контент белсенді түрде ілгерілеуде (Beeline-дан TV 360, «Қазақтелекомнан» ТВ+, Alma TV-ден AlmaBox). Контентті оқшаулау операторларға өңірлерде, әсіресе ірі қалалардан тыс жерлерде қызметтерді ілгерілетудің негізгі шарттарының бірі ретінде көрінеді.

Ақылы ТД қызметтерінен түсітен кірістер серпіні

Ақылы теледидардың жоғары енуіне қарамастан, осы қызмет түрінен түсетін кірістер жылдан жылға артып келеді. 2021 жылы ақылы ТД нарығының көлемі өткен жылмен салыстырғанда 10,3%-ға артып, **43,9 млрд теңгені** құрады.

Бұрынғыдай, Ақылы ТД қызметтерінен түсетін негізгі кірісті үй шаруашылықтары жинақтайды — барлық көлемнің 98%-дан астамы немесе ақшалай мәнде **33,022 млрд теңге**. Соңғы жылдары ақылы ТД операторлары корпоративтік сегментке көбірек көңіл бөліп, оны қосымша қосылымдар үшін ресурс ретінде пайдалануға тырысты.

Байланыс операторларына көрсетілетін қызметтер

B2o сегментінде операторлар көрсеткен қызметтер көлемі 2021 жылдың қорытындысы бойынша **96,6 млрд теңгені** құрап, өткен жылмен салыстырғанда 3,1%-ға артты.

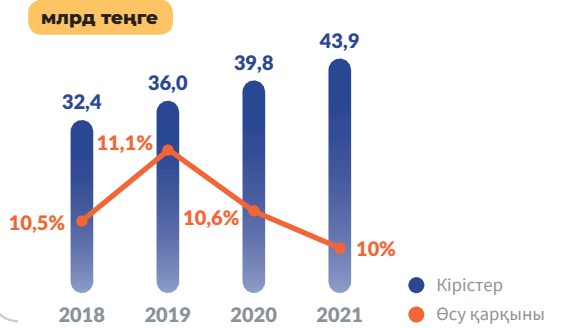
Байланыс операторлары көрсететін қызметтерден түсетін кірістер мынадай ірі сегменттерден қалыптастырылады:

- ортақ пайдаланылатын телекоммуникация желісіне қосылу және дауыстық трафикті өткізу;
- ұлттық және халықаралық арналарды жалға беру;
- виртуалды арналарды ұйымдастыру бойынша қызметтер (IP-VPN);
- байланыс операторлары үшін Интернет желісіне қолжетімділік;
- дауыстық және Дата-трафик транзиті (IP-транзит).

АТ-қызметтер

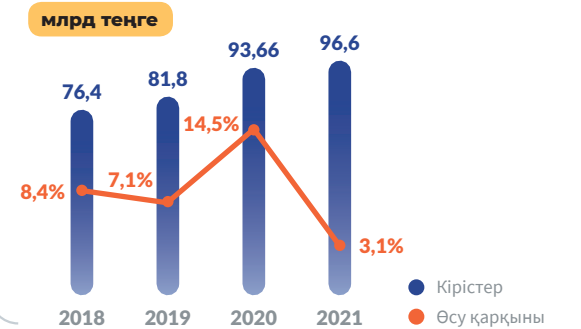
2021 жылы АТ нарығының көлемі **71,1 млрд теңгені** құрап, 2020 жылмен салыстырғанда 5,3%-ға артты.

Ақылы ТД қызметтерінен түсетін кірістер серпіні

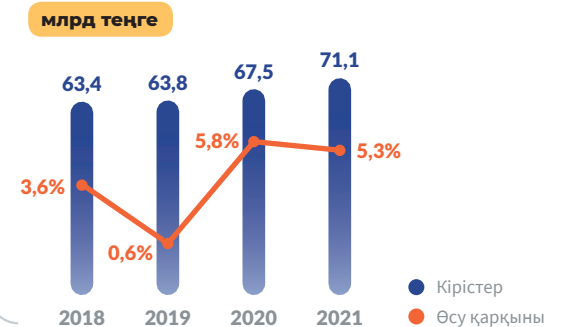
Дереккөз: ҚР ҰЭМ СК деректері, CloudSystems

Байланыс операторларына көрсетілетін қызметтерден түсетін кірістер

Дереккөз: ҚР ҰЭМ СК деректері, операторлардың деректері, CloudSystems бағалауы.

АТ қызметтерінен түсетінен табыс серпіні

Дереккөз: ҚР ҰЭМ СК деректері, операторлардың деректері, CloudSystems бағалауы.

2021 жылы B2C бағыты бөлімшелерінің фокустарын іске асыру нәтижелері

24 САҒАТ ІШІНДЕГІ ЦИФРЛЫҚ ONBOARDING

- Мобильді қосымшаны құру және іске қосу (2021 ж. 88 мың жүктеу);
- ADSL бойынша қызметтерді қосудың орташа уақыты (сағатпен) 23,5%-ға, GPON 44,4%-ға, АЕМ-де 21,6%-ға (B2C) қысқарды;
- Жеке кабинетте және мобильді қосымшада картада орнатушының орналасқан жерін көрсету функциясын құру;
- Sms-хабарламалар арқылы шарттар мен өтініштерді онлайн қалыптастыру және оларға қол қою функционалын іске асыру.

ЦИФРЛЫҚ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ

- Биометрия сервисінің іске қосылуы;
- Онлайн арналар-оператордың бірыңғай терезесі (2021 жылы онлайн арналар арқылы сатылымдар саны 33%-ға артты).

3

Бизнес және қаржы бойынша шолу

Бөлшек сауда бизнесі

2021 жылы Компания бөлшек сегменттегі түсім бойынша жеке рекордын кезекті рет жаңартты, ол 128 млрд теңгені құрады. Сондай-ақ, 2020 жылға қарай бұрын-соңды болмаған 8,1% немесе 9,6 млрд теңге өсім тіркелді. Түсім бойынша жоспар 12,4 млрд теңгеге немесе 10,7%-ға асыра орындалды. Абоненттің орташа кірістілігі (ARPU) 9,2%-ға өсті.

↑
1,8%

Интернетке кең жолақты қолжетімділіктің абоненттік базасының өсуі

↑
6,5%

ақылы теледидардың абоненттік базасының өсуі

↑
10,3%

конвергентті қызметтердің абоненттік базасының өсуі

Есепті кезеңде Интернет желісіне кең жолақты қолжетімділіктің абоненттік базасының 1,8%-ға, ақылы теледидардың — 6,5%-ға және конвергентті қызметтердің — 10,3%-ға өсуі жалғасты.

2021 жылдың соңында 1,9 млрд теңге мөлшерінде мерзімі өткен және күмәнді дебиторлық берешектің рекордтық төмен жиынтық деңгейі тіркелді. 2018 жылғы қыркүйекке қарағанда, мерзімі өткен және күмәнді дебиторлық берешектің ең жоғары шыңы байқалған кезде көрсеткіш 4,1 млрд теңгеге немесе 64%-ға, ал өткен жылға қарағанда — 252 млн теңгеге немесе 12%-ға төмендеді.

Өнімді ұсыныстарды дамыту

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ TV+медиа сервисін коммерциялық пайдалануға берді. Ресми тұсаукесер «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ «АҚ Басқарма Төрағасы мен Ақпарат және қоғамдық даму министрінің қатысуымен өтті. TV + теледидар платформасы жаңа заманауи IPTV/OTT гибриді кешенінің негізінде жасалған.

Қызметтің негізгі артықшылықтары телеарналардың эфирін басқару мүмкіндігі (үзіліс, қайта айналдыру және т.б.), сондай-ақ теледидарда да, мобильді құрылғыларда да пайдалану мүмкіндігі болып табылады. Бұл ретте таңдалған бағдарламалар мен арналарды бір уақытта бірнеше гаджеттерден көруге болады.

Сервисте мұқият таңдалған контент кітапханасы бар. Ең рейтингті және танымал телеарналардан басқа, TV+ арсеналында арнайы TV+үшін әзірленген қазақстандық контенттің бірегей эксклюзивті топтамасы бар. «KZ-те жасалған» — бұл жалпы 2,7 мың бірлік контенттен тұратын отандық картиналардың үлкен каталогы. Фильмдер топтамасында прокат хиттері (Нұртас Адамбай, Әсел Сәдуақасованың фильмдері), сондай-ақ «Қазақфильм» компаниясымен келісімшарт жасалған тарихи контент («Томирис», «Барымташылар». Уақыт жолдары», «Анаға апарар жол») бар. «Хабар», «Қазақстан» телеарналарының («Барыс Generation», «Абысындар», «Ана қадірі» және т.б.) сериалдарына көп көңіл бөлінеді. Жоспарда — таңдауды өз өндірісіне дейін белсенді түрде дамытуды жалғастыру. Сондай-ақ пайдаланушыларға интеграцияның арқасында «Меого», «Амедiateка», «Старт», More.tv кинотеатрларының контенті қолжетімді.

TV+-ді жылжытудың толық емес жылында, 2021 жылдың наурызынан бастап, медиа-сервисті пайдаланушылар саны 300 мың белгіге жақындады, олардың 175 мыңы қызметті сатып алды және 113 мыңы промокезеңде.

Промокезеңді іске қосу үшін барынша жеңілдетілген клиенттік жол әзірленді — қосымшаны жүктеу, телефон

нөмірін және СМС-тен кодты енгізу. Картаны байлау қажеттілігі промо кезең аяқталғаннан кейін пайда болады.

Сервистің тегін промокезеңі қызметті іске қосудың басынан бастап пайдаланушыларға қолжетімді. Промокезеңде тегін ұсынылатын контент ең жоғары толықтыруды қамтиды:

- 150 телеарна, оның 65-і — HD сапасында, оның ішінде республикалық телеарналар және Viasat, Red Media, Discovery, Setanta, Eurosport, Nickelodeon және т. б. сияқты барлық жетекші шетелдік контент провайдерлер;
- «KZ-те жасалған» қазақстандық контенттің арнайы әзірленген топтамасы;
- қосымшаға біріктірілген «Меого» және «Амедiateка» танымал онлайн-кинотеатрлары.

Сондай-ақ 2021 жылы нарядтардың өту маршруттарын оңтайландыру және инсталляторлар персоналы үшін ынталандыру жүйесін жақсарту есебінен қол жеткізілген қосылудың орташа уақытын жақсартудың оң серпіні атап өтілді.

Әлеуметтік жауапкершілік

Жоғары әлеуметтік жауапкершілікті сезіне отырып, «Қазақтелеком» АҚ бөлшек сауда сегментінде қолжетімді азық-түлік ұсыныстарының саясатын іске асыруды жалғастыруда. Мәселен, 2021 жылы абоненттерге байланыс қызметтеріндегі абоненттердің кең тобының қажеттіліктерін қанағаттандыруға мүмкіндік беретін жаңа бірегей тарифтік жоспарлар ұсынылды.

2020 жылы енгізілген 8 Мбит/сек (ADSL) және 30 Мбит/сек (FTTH) жылдамдықтағы лимитсіз интернетті, ҚР бойынша тіркелген нөмірлерге лимитсіз қоңырауларды, «Алтел» және «Теле2» операторларының нөмірлеріне лимитсіз қоңырауларды қамтитын «Бастапқы» жеңілдікті тарифтік жоспары әрекет етуін жалғастыруда. Пакеттің құны ҚҚС-мен 3 499 теңге.

2022 жылға арналған жоспарлар мен міндеттер

Бөлшек сауда бизнесі бойынша 2022 жылға арналған жоспарда функционал мен контенттік толтыру бөліктерінде TV+ медиа сервисін дамытуды жалғастыру бар. 2022 жылдың бірінші жартысында пайдаланушылар мазмұнның жақсаруын күтуде, атап айтқанда — каталогқа әйгілі Голливуд студияларының Universal және Paramount фильмдері қосылады. Сондай-ақ iDTV пайдаланушыларының TV+ кілем көші-қонын іске қосу жоспарда бар, осылайша «Қазақтелеком» АҚ-ның адал пайдаланушыларына неғұрлым заманауи және прогрессивті өнімді қосуға мүмкіндік береді.

Бөлшек сегменттегі 2022 жылға арналған негізгі міндеттер:

- Big Data технологияларын қолдана отырып жобаларды іске асыру есебінен түсімнің өсуі;
- ақылы теледидар қызметтерін сату көлемін арттыру;
- автоматтандыру құралдарын енгізу және инсталляторлардың дилерлік желісін кеңейту арқылы 2022 жылдың соңына қарай GPON желісіне қызметтерді қосу уақытын 24 сағатқа дейін қысқарту;
- қызмет көрсетудің цифрлық арналарын белсенді дамытуды жалғастыру.

Корпоративтік бизнес

Компанияның корпоративтік сегменттегі түсімі 2021 жылы B2B, B2G, B2O сегменттері бөлінісінде ҚҚС-сыз 149 млрд 337 млн теңгені құрады.

Компанияның корпоративтік сегменттегі кірістері
млрд теңге

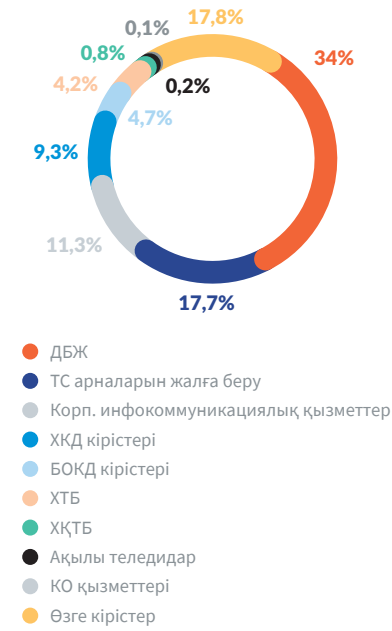
2021 жылы корпоративтік сегментте негізгі өнім желісін дамыту, неғұрлым тиімді цифрлық арналарды анықтау және оларды дамыту, қызмет көрсетуді дербестендіру және цифрландыру, ФДО жобасын дамыту сияқты бағыттарға жасалған.

«Қазақтелеком «АҚ — цифрлық экономиканың бизнес-серіктесі» стратегиялық міндетін іске асыру шеңберінде корпоративтік сегментте 2021 жылы жаңа бизнесерден түскен түсімнің өсімі өткен жылмен салыстырғанда 209%-ды, ал жаңа қызметтерден — 53%-ды құрады.

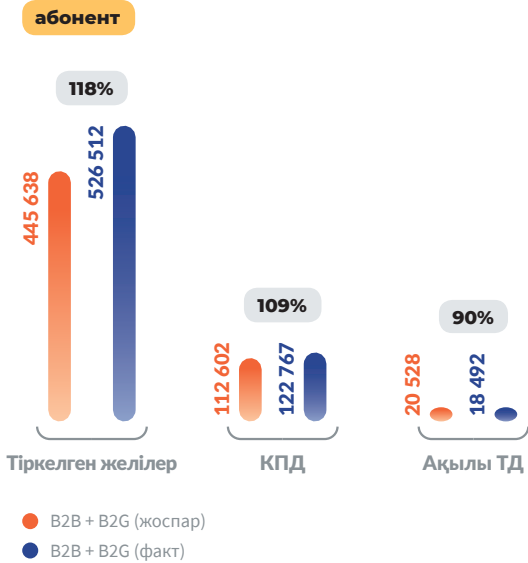
Карантиндік шараларға байланысты шектеулерге қарамастан, корпоративтік сегменттегі қызметтердің жылыстауын 3,2 мыңға (немесе 4%) төмендетуге қол жеткізілді.

Корпоративтік сегменттегі кірістер құрылымында 33,95% мөлшеріндегі ең үлкен үлесті деректерді беру желісінің қызметтерін ұсынудан түскен кірістер құрайды. Көлік желісінің арналарын жалға беруден түсетін кірістердің үлесі 17,66%-ды құрайды, ал халықаралық операторлармен келісім бойынша кірістердің үлесі 9,29%-ды құрады.

Корпоративтік сегменттегі компания кірістерінің құрылымы

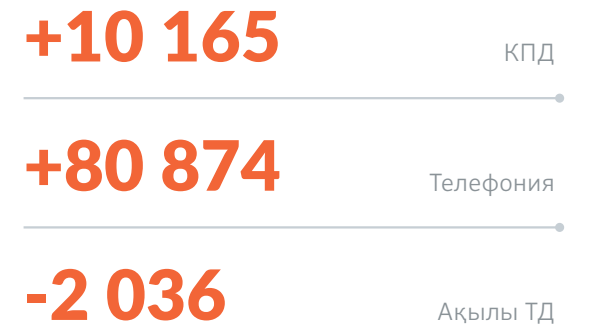
2021 жылға корпоративтік сегменттегі көлемдер бойынша жоспарды орындау

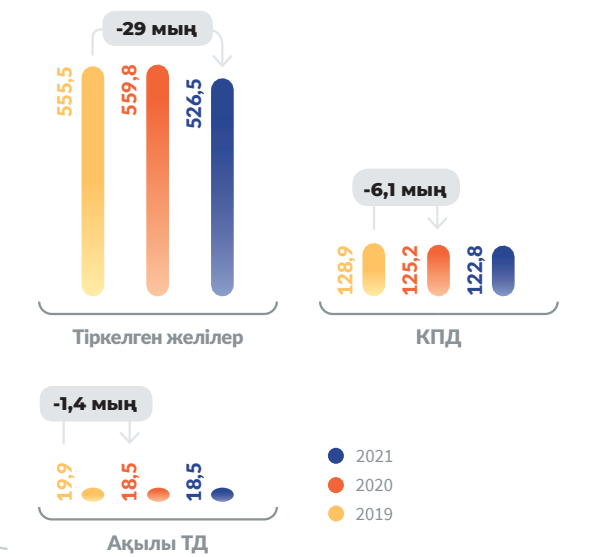
Көлемдік көрсеткіштер

Абсолютті мәнде
мың порт

B2B/B2G сегментіндегі көлемдердің өсуі
мың порт

Көлем жоспарының орындалуы **115,4%**, абсолюттік мәнде — **89 мың порт**.

B2B клиенттер портфелінің 2021 жылдың соңында құрағаны

87

мың клиенттен астам

Компанияның B2G клиенттер портфелі

16

мыңнан астам мемлекеттік кәсіпорын

2021 жылдың қорытындысы бойынша «Қазақтелеком» АҚ корпоративтік сегментінде тартылғаны шамамен

11 900

жаңа клиент

3 500
астам заңды тұлға

7 400
дара кәсіпкер

955
мемлекеттік кәсіпорын

Өнім желісін кеңейту және саралау

Корпоративтік клиенттердің қажеттіліктерін тиімді зерттеудің арқасында Компания өз қызметінің нәтижелілігі мен тиімділігін арттыруға бағытталған бірқатар жаңа өнімдерді әзірлеп шығарды. Жаңа өнімдерді әзірлеудегі міндетті критерий бұл жаңашылдық, Компанияның қолданыстағы өнімдерімен біріктіру мүмкіндігі.

2021 жылы AntiDDoS абоненттерінің жазылым бойынша құпия ақпаратын қорғау үшін ақпараттық қауіпсіздік өнімі іске қосылды. DDoS-шабуылдардан қорғаудың бұл сервисі сайт деректерін ұрлауға немесе ауыстыруға бағытталған шабуылдарды анықтауға және бұғаттауға мүмкіндік береді. Сондай-ақ сайттың осалдықтары белсенді сканерленеді және оларды пайдалануға бағытталған трафик бұғатталады.

Сондай-ақ 2021 жылы Компания шағын және орта бизнеске арналған шешім ретінде Imou Kazakhtelecom бейнебақылау өнімін іске қосты. Бұл қосымша жабдықты қоспай жылдам бақылауды ұйымдастыруға арналған қорап шешімі.

Бұдан басқа, Компания TV+B2B теледидары өнімін әзірледі, ол заңды тұлғаларға арналған және Smart TV теледидарын «Қазақтелеком» АҚ теледидарына TV+ платформасы базасында қосымша жабдықыз қосуға мүмкіндік береді.

Цифрландыру

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ клиенттерге онлайн-қызмет көрсету тәжірибесін енгізуді жедел қарқынмен жалғастырды. Жұмыс өсуге және жаңа клиенттерді тартуға, клиенттерді онлайн-қызмет көрсетуге ауыстыруға, сондай-ақ клиенттік сервисті жақсартуға және клиенттердің адалдығын арттыруға бағытталған.

2021 жылдың қорытындысы бойынша WhatsApp ең сұранысқа ие онлайн-арналарының бірі бойынша B2B клиенттерінің 34 мыңнан астам өтініші өңделді, бұл клиенттердің барлық онлайн-өтініштерінің 25%-ын құрады, олардың 40%-ы чат-боттың көмегімен өңделді. Клиенттерді цифрлық арналарға қызмет көрсетуге ауыстыру байланыс орталығына жүктемені 25%-ға қысқартты.

34 000

B2B клиенттерінің өтініштері

ең танымал WhatsApp онлайн-арналарынан өңделген

ISMET.KZ БИЗНЕС-ПЛАТФОРМАСЫНДА КЕҢСЕДЕН ШЫҚПАЙ-АҚ ТҮРЛІ ҚЫЗМЕТТЕРДІ АЛУҒА БОЛАДЫ. ПАЙДАЛАНУШЫЛАР:

- » «Қазақтелеком» АҚ қызметтеріне тапсырыс берудің ыңғайлы процесін пайдалана алады. КЖК (оптика) цифрлық форматта қосылу мүмкіндігімен (орнату сәтіне дейін);
- » өтінімдерді/өтініштерді беру/мониторингтеу және қызмет тапсырыстарының мәртебесін бақылау үшін жеке кабинетті пайдалана алады. Оператордың қатысуынсыз проблема мен шешімнің өзін-өзі диагностикалауды жүзеге асыру мүмкіндігі. Дербес шот, теңгерім, нақтылау, толықтыру бойынша ақпарат алады;
- » электрондық құжаттарды (шарттар, АВР, ЭШФ және т. б.) алады және оларға қол қояды;
- » өз бизнесін алға жылжыта алады;
- » өз тауарын немесе қызметі туралы ақпаратты орналастыра алады;
- » серіктестерді, клиенттерді, мердігерлерді және т. б. іздеуді жүзеге асырады.

Цифрлық клиенттік жолдың пайда болуы ISMET.KZ платформасының тіркелген пайдаланушыларының санын 2 есеге арттырды, бұл 63 мың пайдаланушының табалдырығын аттауға мүмкіндік берді, ал цифрлық арналар арқылы бір жыл ішінде сату көлемі 1,2%-дан 13,2%-ға дейін өсті.

Цифрлық трансформация шеңберінде «Қазақтелеком» АҚ Түркістан облысында «Ауылдағы цифрлық серіктес» пилоттық жобасын іске қосты. Жобаның идеясы ауыл халқын Интернетпен қамтамасыз етуге жеке кәсіпкерлерді тарту болып табылады, бұл ретте серіктес оператормен бірге ақша табу мүмкіндігі бар. Жоба серіктесімен барлық өзара іс-қимыл цифрлық арна арқылы жүзеге асырылады.

2021 жылдың қорытындысы бойынша «NPS B2B ниет-стік деңгейі» төмендеп, 15%-ды құрады. Көрсеткіштің төмендеуінің негізгі себептері клиенттің қызмет сапасына қанағаттанбауы болып табылады. Пандемия

кезінде интернеттегі өзара әрекеттесудің белсенді өсуі басталды. Сатылымдар online режиміне ауыстырылды, қызметкерлерді қашықтықтан жұмыс режиміне ауыстырды, сондай-ақ оқушылар мен студенттерді қашықтықтан оқыту форматына ауыстыру желіге бұрын-соңды болмаған жүктемені тудырды.

B2x сегментіндегі кіріс және шығыс трафик 1,5-2 есе өсті. Пандемияға дейінгі кезеңде салыстырмалы түрде төмен жылдамдықтары бар бизнес бүгінде оптикалық технологиялар мен жоғары жылдамдықты қажет етеді. Сондықтан 2022 жылы корпоративтік сегменттің алдында бизнесті жақсартылған техникалық сипаттамаларға көшіру бойынша жаһандық міндеттер тұр. Бұдан басқа, 2022 жылға арналған міндеттер қағаз, логистика шығындарын қысқартуға, сервистік транзакцияларды онлайн аудару есебінен және оптикалық-талшықты байланыс бойынша қосылу үдерістерін цифрландыру есебінен сату және қызмет көрсету персоналының еңбек шығындарын азайтуға бағытталған.

Фискалдық деректер операторы

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 29 желтоқсандағы №1393 қаулысына сәйкес фискалдық деректер операторы жалпы пайдаланымдағы телекоммуникация желілері бойынша мәліметтерді беруді қамтамасыз ету үшін «Қазақтелеком» АҚ анықталды.

«Фискалдық деректер операторы» (ФДО) жобасы мемлекеттік кірістер органдарына сауда операциялары және/немесе қызмет көрсету кезінде жасалатын БКМ пайдалану арқылы ақшалай есеп айырысулар туралы мәліметтерді жедел режимде беруді қамтамасыз етеді.

«Ортақ пайдаланылатын телекоммуникация желілері бойынша мемлекеттік кірістер органдарына ақшалай есеп айырысулар туралы мәліметтерді жедел режимде беруді қамтамасыз ететін заңды тұлғаны айқындау туралы» Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2018 жылғы 16 ақпандағы № 205 бұйрығына өзгеріс енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің Бірінші орынбасары — Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2019 жылғы 19 сәуірдегі № 363 бұйрығына сәйкес фискалдық деректердің тағы екі операторы — «Транстелеком» АҚ, «Кар-Тел» ЖШС және KazTransCom АҚ анықталды.

«Қазақтелеком» АҚ 2015 жылдан бастап сымды және сымсыз VPN арналары («Алтел «АҚ», Кселл «АҚ», «Кар-Тел» ЖШС сим-карталары) арқылы салық органдарына фискалдық деректерді өзгеріссіз түрде қабылдау, өңдеу, сақтау және беру қызметтерін ұсынады.

«Транстелеком» АҚ, KazTransCom АҚ және «Кар-Тел» ЖШС сияқты фискалдық деректер операторлары нарығында жаңа ойыншылардың пайда болуына қарамастан, Компания бизнес-процестерді оңтайландыру және цифрландыру және соңғы пайдаланушыларға қызмет көрсету есебінен Қазақстанның ФДО нарығында көшбасшылық позицияны сақтап келеді.

2021 жылы БКМ белсенді қосылыстарының саны 14 мыңға төмендеді. Төмендеу себебі ФДО нарығы конъюнктурасының өзгеруі және өткір бағалық бәсекелестік болды.

2020 жылғы қаңтарда «Салық төлеушілер Қазақстан Республикасының аумағында қызметін жүзеге асырғанда ақшалай есеп айырысулар кезінде деректерді тіркеу және (немесе) беру функциясы бар бақылау-касса машиналарын қолданатын қызмет түрлерін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2018 жылғы 27 қарашадағы № 1029 бұйрығына сәйкес ЭҚЖЖ кезең-кезеңмен енгізудің соңғы кезеңі аяқталды. Бұл дегеніміз, қызмет түрі мен салық салу режиміне қарамастан, барлық кәсіпкерлер ҚР ҚМ МКК ФДО арқылы сауда операциялары туралы ақпарат беретін жаңа буынның онлайн-кассаларына көшуге міндетті болды.

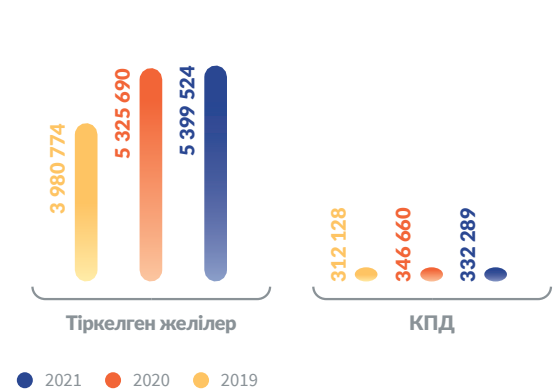
2020 жылдың қаңтар айынан кейін БКМ белсенді қосылуының өсуі ҚР-да тіркелген жаңа заңды тұлғалардың өсуі және кәсіпкерлердің көлеңкелі экономикадан шығуы есебінен ғана мүмкін болды. Жоба қызметінің барлық уақытында клиенттік базаны барынша қамту тиісінше 2020 жылы ҚР Қаржы министрінің МКК жоспарын іске асыру кезеңінде тіркелді.

2021 жылы ФДО жобасын дамыту шеңберінде «Банктермен скоринг» жаңа сервисі іске қосылды. Бұл ФДО деректері бойынша цифрлық статистикалық әдістерге негізделген тұлғаның кредит қабілеттілігін (кредиттік тәуекелдерді) бағалау жүйесі. Жоба техникалық қолдау көрсететін әріптестермен бірлескен қызмет көрсету туралы шарт шеңберінде іске асырылды. 2021 жылы жобадан түскен кіріс шамамен 27 млн. теңгені құрады. Компания бәсекелестік нарық жағдайында клиенттік базаны сақтауға және сақтауға бағытталған.

ФДО жобасы аясында 2022 жылы «Қазақтелеком» АҚ мыналарды жоспарлап отыр:

- бәсекеге қабілетті тарифтермен 1, 3, 6, 12 айға жазылу жүйесін іске қосу;
- постпейдтік жылдық келісімшарттық тарифтерді әзірлеу;
- 100%-ға дейінгі тарифке жеңілдікпен промо-кодтарды әзірлеу;
- дәстүрлі қызметтермен пакеттік шешімдер үшін CRM 2.0 интеграциясы;
- БКМ тегін бағдарламасын іске қосу;
- бизнеске арналған бағдарламалық қамтамасыз етуді — тауарды есепке алу жүйесін әзірлеу.

ФДО-дан түскен кірістер, мың теңге және БКМ саны

B2O

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ-ның жергілікті операторлық сегмент бойынша кірістері жоспарда 38 686 млн.теңге болғанда 43 116 млн. теңгені құрады. Жоспар 111,45%-ға орындалды, ал 2020 жылмен салыстырғанда өсім 5,43%-ды құрады.

Байланыс операторларына Интернет-арналарды ұсыну бойынша кірістер 5,1 млрд теңгені құрады, ал ҚР байланыс операторлары үшін Интернет арналарының жалпы өткізу қабілеті 871 789 Мбит/с құрады, жыл басынан бері өсім 23,3%-ды құрады.

Интернет-арналардың өткізу қабілетінің артуы бөгде байланыс операторларын тарту бойынша белсенді жұмысқа және «Кселл» АҚ мен «Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС қосымша көлемдерін сатуға байланысты. Ұялы байланыс операторларының Интернет қызметін тұтынуының артуы ұялы байланыс операторларының соңғы пайдаланушылары тарапынан мобильді Интернет-трафикті тұтынудың өсуінің жалғасуының салдары болып табылады.

Байланыс арналарын, соның ішінде деректерді беру арналарын жалға беруден түскен табыс 24,5 млрд теңгені құрады. ҚР байланыс операторлары көлік ортасының арналарын жалдау бойынша сатып алатын арналардың өткізу қабілеті 5 186 Мбит/с құрады, IP VPN қызметтері бойынша 1 364 520 Мбит/с құрады, жыл басынан бері өсім 61,1%-ды құрады. Арналарды жалға беру бойынша өткізу қабілетінің артуы «Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС-мен көлемдерді ұлғайтуға қосымша келісім жасаумен түсіндіріледі.

Дауыстық трафикті өткізу бойынша кірістер 6,99 млрд теңгені құрады. Транзиттік халықаралық трафикті өткізу көлемі жыл соңында 44 106 мың минутты құрады.

43 116

млн теңге

«Қазақтелеком» АҚ-ның жергілікті операторлық сегмент бойынша кірістері

B2G

2020 жылдың қараша айында ҚР Ішкі істер министрлігі мен ҚР Ішкі істер министрлігі арасында Өзара ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойылды.

ҚР ІІМ облыстық полиция департаменттерінің ЖБО-да кірме бейнебақылау камераларынан бейнетрафиканы бейнемониторинг платформаларына беруді қамтамасыз ету мақсатында 2021 жылы Компания «ҚР ІІМ бейнебақылау үшін көлік» жобасын сәтті іске асырды, оның шеңберінде:

- полиция департаменттерінде 10G коммутаторларын орнату бойынша жұмыстар жүргізілді;
- ҚР 17 қаласында 84 жоғары жылдамдықты VPN порттары қосылды: Тараз, Көкшетау, Щучинск, Нұр-Сұлтан, Алматы, Ақтөбе, Ақтау, Атырау, Өскемен, Павлодар, Петропавл, Қарағанды, Қызылорда, Орал, Талдықорған, Қостанай, Шымкент;
- Нұр-Сұлтан, Көкшетау, Щучинск, Тараз қалаларында полиция департаментінің платформасымен интеграция жүргізілді;
- басқа 13 қалада ЖІБ-ке қол жетімділік алынып, АЖО орнатылды;
- 17 қалада барлығы 34 мың камера қосылған.

Осы жоба бойынша кірістер 2021 жылы 529 млн.теңгені құрады.

529

млн теңге

«Қазақстан Республикасы ІІМ бейнебақылауына арналған көлік» жобасы бойынша кірістер

Даму жобалары

2021 жылы «ҚР ауылдық елді мекендерін ТОВЖ технологиясы бойынша кең жолақты интернетпен қамтамасыз ету» жобасына сәйкес жалпы сыйымдылығы 13 261 Мбит/с болатын 164 елді мекенде ОЖ базалық станцияларын қосу жүзеге асырылды.

Халықаралық операторлық сегментте 2021 жылы мынадай жобалар іске асырылды:

- IRU интернет жобасы, онда Интернеттің сыртқы арналарын кеңейту 520 Гбит/с-қа артып, жыл соңында 2 100 Гбит/с құрады, құны 1 Мбит/с 0,8 АҚШ долларынан 0,52 АҚШ долларына дейін немесе 35%-ға төмендеді;
- Қытай — Еуропа транзиттік арналарын ұсыну үшін желіні жаңғырту жобасы. «Транзит 20x100G» жобасын іске асыру барысында Қытай — Еуропа бағытында қосымша 5x100G транзиттік арналар ұйымдастырылды;
- «Орал-Озинки ТОВЖ құрылысы» жобасы бойынша ресейлік әріптес «Ростелеком» жаңа халықаралық шекара маңы түйісі ұйымдастырылды, бұл өз кезегінде сыртқы Интернет арналарын сатып алу және транзиттік пх100 арналарды ұйымдастыру бөлігінде дамудың қосымша перспективаларын ашады.

«Ауылдық елді мекендерді талшықты-оптикалық байланыс желілері технологиясы бойынша ҚР кең жолақты қолжетімділікпен қамтамасыз ету» жобасы

2021 жылы МЖӘ жобасы шеңберінде «Қазақтелеком» АҚ АЕМ ТОВЖ елдің ауылдарында 553 eQoldau (ҚҚД) қоғамдық қол жеткізу пунктін орнатты. Енді цифрлық көмекшінің көмегімен елді мекендердің тұрғындары электрондық форматта мемлекеттік қызметтер мен сервистерді ала алады, қаржылық операцияларды жүзеге асыра алады, маркетплейстерде тауарлар мен қызметтерге тапсырыс бере алады және сатып ала алады және т. б.

ПОД орнату жобасы мынадай мақсаттарды көздейді:

- АЕМ мен қала арасындағы цифрлық теңсіздік деңгейін төмендету;
- аудан орталығына бармай — ақ қызмет алу мүмкіндігін іске асыру.

ПОД — бұл әртүрлі анықтамалар, құжаттар алу үшін мемлекеттік органдардың орталық серверлерімен интуитивті түсінікті интерфейс және сенімді байланысы бар ақпараттық терминал. Сыртқы жағынан, мультикассаға ұқсас, толыққанды компьютерлер сенсорлық дисплеймен, Экрандағы пернетақтамен, принтермен және дыбыстық құрылғымен жабдықталған.

2021 жылы АЕМ-де ТОВЖ құрылысының жобасы сәтті аяқталды, оның шеңберінде «Қазақтелеком» АҚ 837 АЕМ-ді қосып, Қазақстанның ауылдық елді мекендеріндегі мектептер мен мемлекеттік мекемелерді кең жолақты Интернетке қосу үшін 14 380 км ТОВЖ салды.

164

елді мекен

ОЖ базалық станцияларын қосу жүзеге асырылды

14 380

км ТОВЖ

Қазақстанның ауылдық елді мекендеріндегі мектептер мен мемлекеттік мекемелерді кең жолақты Интернетке қосу үшін салынған

Маркетинг саясаты

2021 жылы цифрлық және өнімдік бағыттар, сондай-ақ зерттеулер мен бренд-жайғастыру бойынша бірқатар маркетингтік іс-шаралар жоспарланып, жүзеге асырылды.

SERPIN 2021 Жол картасына сәйкес цифрлық бағыт бойынша клиенттерге онлайн қызмет көрсету үлесін арттыру мақсатында цифрлық қызмет көрсету арналарын қолдау бойынша жүйелі жұмыс жүргізілді. Сондай-ақ клиенттердің білім деңгейін арттыру үшін өнімдерді, жаңа бизнестерді, науқандық ұсыныстарды, ISMET.KZ кәсіпкерлерге арналған цифрлық платформасын корпоративтік сегментте Kazakhtelecom Business брендин қолдау үшін digital-науқандар өткізілді.

Өнім бағыты бойынша 2021 жылы үш сегментте: B2O, B2G, B2B (ККК/ШОБ) жүйелік маркетингтік саясат іске асырылды.

B2B (ККК) және B2O сегменттерінде:

- нарық үлесін сақтауға, жаңа клиенттерді тартуға және жаңа өнімдер мен кейстерді енгізу есебінен сараптауға баса назар аударылды;
- киберқауіпсіздік, трафик транзиті, оптикалық инфрақұрылым бойынша өнімдер мен кейстер іске асырылды.
- жергілікті және халықаралық ірі бизнес өкілдері, серік-тестер үшін бірқатар іс-шаралар өткізілді, олардың шеңберінде халықаралық компаниялармен және қазақстандық инвестициялық холдинг компанияларымен ынтымақтастық туралы меморандумдар жасалды.

Зерттеулер

Тұрақты негізде жүргізілетін сыртқы және ішкі ортаны зерттеу мен талдау маркетингтік бағыттың ажырамас бөлігі болып табылады. Талдамалық материалдарды қалыптастыру Телекоммуникациялар нарығының корпоративтік сегменті бойынша деректерді жүйелі жинауға және нақтылауға негізделеді.

Бүгінгі таңда Qlik Sense ақпараттық жүйесінде Big Data мамандандырылған платформасында API арқылы жинақталатын телекоммуникациялар нарығы бойынша деректер негізінде дашбордтар құруды іске асыру жұмысы жүргізілуде.

B2G сегментінде цифрлық трансформация (Ақылды қалалар), жаңа технологияларды енгізу және инновацияларды дамыту (IoT инфрақұрылым) бойынша әлеуметтік маңызы бар мемлекеттік жобаларды іске асыруда әріптестікті одан әрі нығайту, мемлекет ішінде де, одан тыс жерлерде де мониторинг пен талдау жүргізе отырып, бейнебақылау жүйесі бар. Компания мемлекеттік құрылымдардың өкілдерімен бірқатар іс-шараларға қатысты, олардың шеңберінде өзара тиімді ынтымақтастық және осы бағыттарда тәжірибе алмасу мүмкіндіктері талқыланды.

B2B (ШОБ) сегментінде максималды маркетингтік қызмет жалғасын тапты. 2021 жылы Қазақстанда және әлемде коронавирустың салдарымен күресу жылы маркетингтік іс-шаралар жоспары әзірленді, оның шеңберінде шағын және орта бизнесті қолдау үшін түрлі маркетингтік акциялар өткізілді. Жеке кәсіпкерлерге арналған арнайы тарифтік желіні ұсынумен («Іскерлік ұсыныс» акциясы), ФДО қосумен («ФДО-ға қосыл және ұтып ал» акциясы) акциялар іске қосылды. Клиенттер үшін қосымша бонус бизнес қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін техниканы, білім беру курстарын сатып алу үшін сыйлық ұтып алу мүмкіндігі болды.

Almaty Business 2021 оқыту және акселерациялау бағдарламасы және Almaty Business-2025 кәсіпкерлікті дамытудың өңірлік бағдарламасы шеңберінде Қазақстандағы отбасылық бизнес қауымдастығымен (ҚБСА) бірлесіп іс-шара өткізілді, онда Компания цифрлық платформа және сервистер арқылы бизнесті дамыту мен нығайтуда ШОБ-қа көмек көрсету туралы кейспен сөз сөйледі.

Нарық субъектілерінің ISMET.KZ ашық цифрлық платформа брендіне жалпы Kazakhtelecom Business брендіне қатысты қатынасын зерттеу бойынша белсенді жұмыс жүргізілуде. Сонымен қатар телекоммуникация нарығының «жас» кәсіпорындар (5 жылға дейінгі), шағын және орта бизнес және бәсекелестік орта сияқты негізгі сегменттеріне талдау жүргізіледі.

Өңірлік телекоммуникация нарығындағы ахуалды түсіну мақсатында тоқсан сайынғы негізде Өңірдің паспорты қалыптастырылады, онда Компанияның жеке алынған өңірдегі позициялары және жергілікті бәсекелестер бойынша егжей-тегжейлі ақпарат көрсетіледі.

Бренд-позициялау

Жүйелі түрде жүргізілетін сауалнамалар мен зерттеулер телекоммуникациялық қызметтерді жеткізушіні таңдау кезінде брендтің маңыздылығын көрсетеді. Брендті одан әрі нығайту мақсатында-өнімдер, арнайы жобалар, цифрлық платформа арқылы

корпоративтік сегменттегі позиция ISMET.KZ 2021 жылы Kazakhtelecom Business бренді туралы білімді арттыру мақсатында клиенттердің брендпен жүйелі коммуникациясына бағытталған онлайн және офлайн маркетингтік жылжыту жүргізілді.

2022 жылға арналған жоспарлар мен міндеттер

Корпоративтік бизнес бойынша 2022 жылға арналған жоспарларға Интернет-трафикті тұтынудың өсу үрдісін сақтау кіреді. Өткен кезеңге ұқсас кірістердің негізгі өсімін Қытай — Еуропа бағыты бойынша транзиттік арналарды, сондай-ақ Орталық Азияға арналарды сату есебінен қамтамасыз ету жоспарлануда:

- 1 Қытай-Еуропа бағытында жаңа 2x100G транзиттік арналарды сату;
- 2 «7x100G Өзбекстан, Қырғызстан» жобасын іске асыру шартымен Өзбекстан және Қырғызстан бағытында жаңа транзиттік арналарды сату;
- 3 «Антифрод» жүйесін енгізу және дауыстық трафик көлемін арттыру.

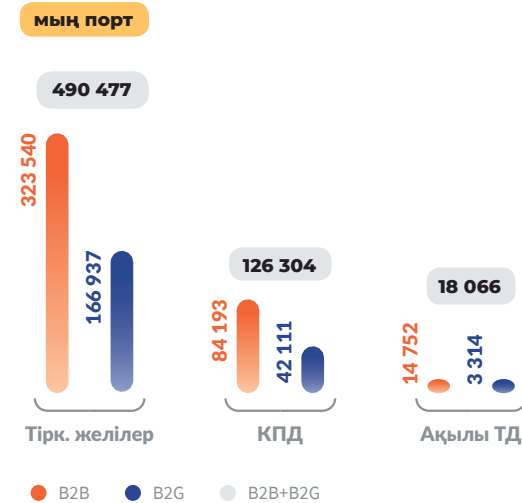
2022 ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН НЕГІЗГІ МІНДЕТТЕР:

1. Интернет-арналардың жұмыс істеп тұрған көлемдерін ұстап қалу және ұлғайту және келісімшарттарды мерзімінен бұрын бұзуға жол бермеу бойынша белсенді жұмыс жүргізу.
2. Жергілікті B2O нарығына қатысу үлесін ұлғайту және екінші деңгейдегі байланыс операторларымен жаңа тиімді келісімшарттар жасасу.
3. Ұялы байланыс операторларының көлемге деген қажеттілігін қанағаттандыру.
4. Танымал халықаралық бағыттарға жеңілдіктер беру арқылы ұялы операторлар желілерінен халықаралық трафик көлемін сақтау бойынша іс-шаралар өткізу.

2021 жылдың қорытындысы бойынша «NPS B2B ниеттестік деңгейі» төмендеп, 15%-ды құрады. Көрсеткіштің төмендеуінің негізгі себептері клиенттің қызмет сапасына қанағаттанбауы болып табылады. Пандемия кезінде интернеттегі өзара әрекеттестіктің белсенді өсуі басталды. Сатылымдар онлайн-режимде жүргізілді, қызметкерлер қашықтықтан жұмыс істеу режиміне ауыстырылды, сондай-ақ оқушылар мен студенттерді қашықтықтан оқыту форматына ауыстыру желіге бұрын-соңды болмаған жүктемені тудырды.

B2X сегментіндегі кіріс және шығыс трафик 1,5-2 есе өсті. Пандемияға дейінгі кезеңде салыстырмалы түрде төмен жылдамдықтары бар Бизнес бүгінде оптикалық технологиялар мен жоғары жылдамдықты қажет етеді. Сондықтан 2022 жылы корпоративтік сегменттің алдында бизнесті жақсартылған техникалық сипаттамаларға көшіру бойынша жаһандық міндеттер тұр. Бұдан басқа, 2022 жылға арналған міндеттер қағаз, логистика шығындарын қысқартуға, онлайн форматтағы сервистік транзакцияларды аудару есебінен, сондай-ақ Оптика бойынша қосылу процестерін цифрландыру есебінен сату және қызмет көрсету персоналының еңбек шығындарын азайтуға бағытталған.

Көлемдердің жоспарлы мәндері

Инновациялық бизнес және жобалар

5G технологиясын енгізу

«Қазақтелеком» АҚ ҚР-да 5G технологияларын белсенді түрде тестілеуде және табысты енгізуде. 2021 жылы ҚР Премьер-Министрінің төрағалығымен ҚР Радиожиліктер жөніндегі ведомствоаралық комиссиясының 31.08.2021 №17-04/07-1000 хаттамасы бекітілді. Осы Хаттама шеңберінде «Қазақтелеком» АҚ Нұр-Сұлтан қаласындағы Astana Hub аумағында және Шымкент қаласының орталық алаңында 5G жеке спотын іске қосты. Сондай-ақ 2021 жылдың қазан айында компания Rixos Turkistan қонақ үйінің аумағында 5G спотын іске қосты.

Жоғарыда аталған барлық хот-спорттар EMBB (ұялы 5G) тестілеу және көрсету үшін іске қосылды және әлемдегі ең танымал және танымал радиожилік диапазонында Cc-band-қа орналастырылды. Компания 5G NR базалық станциясын қолданыстағы LTE желісіне біріктіруді қамтамасыз етті, яғни 5G пилоттық желісі қолданыстағы LTE желісінің өзегін қолдана отырып NSA (non-Standalone) режимінде орналастырылды.

Fixed Wireless Access желісін іске қосу

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ тіркелген сымсыз Интернетке қол жеткізу үшін Шымкент қаласында FWA желісін іске қосты. Желіні іске қосу үшін Компания мынадай негізгі техникалық шешімдерді қолданды:

1. Интерференцияны болдырмау үшін жеке радиожилік диапазоны (band 40) — бұл радиотолқын-дардың бір-біріне қабаттасуына байланысты сигналдың әлсіреуі;
2. LTE қол жетімділік ретінде басқа сымсыз қатынау технологияларымен салыстырғанда (band 40) диапазонында радиожиліктерді пайдаланудың ең жоғары тиімділігін (бит/Гц) қамтамасыз етеді;
3. SIM based тәсіл икемді қызметтерді басқаруға мүмкіндік береді;
4. IP breakout FWA абоненттері үшін Интернет желісіне PGW арнайы қосылуын береді;
5. Пайдаланылған 4T4R базалық станциялары тіркелген FWA абоненттері үшін үлкен желілік сыйымдылықты қамтамасыз етеді және болашақта бірнеше тасымалдаушыларды біріктіруге мүмкіндік береді;
6. Core доменінде NFV инфрақұрылымына негізделген желілік функцияларды виртуализациялайтын техникалық шешім қолданылады, яғни барлық Core элементтері VNF түрінде жүзеге асырылады;
7. Абоненттік кіру доменінде тіркелген сымсыз қосылу үшін мамандандырылған CPE (1T2R) терминалдары қолданылады. Шымкент, Нұр-Сұлтан (Оңтүстік-Шығыс), Алматы (Алғабас), Қосшы қалаларының белгілі бір аудандарында желі іске қосылды;
8. Сондай-ақ, Нұр-Сұлтан және Алматы қалаларында FWA Rollout желісі басталды.

Ақпараттық қауіпсіздік

«Қазақтелеком» АҚ мақсатты түрде өзінің АЖҚО ұйымдастыруға және АЖҚО лицензиясын алуға дайындықты бастады. 2021 жылы біліктілік талаптарына сәйкес ақпараттық қауіпсіздік бойынша барлық қажетті сертификаттар алынды:

1. GIAC Reverse Engineering Malware (реверс-инжиниринг);
2. EC-Council CHFI (компьютерлік қауіпсіздік инциденттерін тергеу);
3. EC-Council Ethical Hacker (этикалық хакинг);
4. RedHat Certified System Administrator Exam.

Компания ақпараттық қауіпсіздік қызметтерін ұсыну үшін «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ мен ҚР ҰҚК аудиттерінен өтті. Сондай-ақ «Қазақтелеком» АҚ ақпараттық қауіпсіздік саласында қызмет көрсетуге ресми рұқсат алып, өз құзыреттерін растады. Бұл кезеңде еліміздің аса маңызды инфрақұрылым объектілері үшін өнім дайындалуда.

Бұлтты бейнебақылау

Қазіргі уақытта «Қазақтелеком» АҚ платформасында ҚР 17 қаласында 34 мыңнан астам бейнекамера орнатылған. ҚР ІІМ Жедел басқару орталықтарында «Қазақтелеком» АҚ Бұлтты бейнебақылау жүйесін интеграциялау аяқталды. Интеграция аясында компания мынадай міндеттерді іске асырды:

1. 2021 жыл ішінде ҚР-ның 17 ірі қаласында кезең-кезеңімен 34 мың кіреберіс бейнекамералардан бейне ағындары шығарылды. Бейнекамералар көп пәтерлі үйлердің кіру тобына және кіреберістерінде орнатылған. Бейне ағындары әрбір қаладағы полиция департаменттерінің өңірлік жедел басқару орталықтарына беріледі;
2. Нұр-Сұлтан қаласында ҚР ІІМ республикалық ЖБО-ға барлық кірме бейнекамералардан бейне ағындарын беру қамтамасыз етілді. Жалпы ҚР ІІМ ЖБО-ға 17 мың кіреберістен бейне ағындары беріледі;
3. Бейне ағындарын ҚР ІІМ ЖБО-ға беру мақсатында ҚР ІІМ үшін 10гбит/с деңгейінде өнімді және сенімді оптикалық желілік инфрақұрылым ұйымдастырылған. Ол үшін ҚР ІІМ ЖБО-ға дейін ТОВЖ салынды (техникалық мүмкіндік болмаған жерде) және коммутаторлар мен маршрутизаторлардың көмегімен салынған ІР желісі ұйымдастырылды;
4. Қажет болған қалаларда ҚР ІІМ ЖБО-да 13 автоматтандырылған жұмыс орны ұйымдастырылды, онлайн және бейне мұрағат режимінде бейне ағындарды мониторингілеу үшін «Қазақтелеком» АҚ Бұлтты бейнебақылау платформасына қол жеткізілді.

НҰР-СҰЛТАН ҚАЛАСЫНЫҢ ҚОҒАМДЫҚ ОРЫНДАРЫНДАҒЫ БЕЙНЕБАҚЫЛАУ ЖҮЙЕЛЕРІ

2021 жылы Корпоративтік бизнес дивизионы бейнебақылау бойынша жаңа клиенттік жобаларды дамыту бойынша табысты жұмыс жүргізді. «Қоғамдық қауіпсіздік» аса өзекті тақырыпқа айналды, онда еліміздің қалаларында бейнебақылау жүйесі жеке компаниялар деңгейінде емес, қала деңгейінде іске асырылып, түрлі қалалық қызметтердің жұмысын жедел мониторингілеу үшін қуатты құрал құрады. Бұл жүйелер қоғамдық орындардағы жағдайды бақылауға және қар шығарумен, қоқыс жинаумен және т. б. айналысатын қалалық қызметтердің жұмысын бақылауға мүмкіндік береді.

Бүгінгі таңда қалалық бейнебақылау жүйелері — бұл өз тұрғындары үшін мүмкіндігінше қауіпсіз және ыңғайлы болуға тырысатын ақылды қала экожүйесінің маңызды құрамдас бөлігі. Мәселен, Нұр-Сұлтан қаласында 118 объектіде қоғамдық орындарда бейнебақылау жүйелерін орнату бойынша жобалар іске асырылды.

2020 жылдың желтоқсан айында Нұр-Сұлтан қаласының әкімдігі мен компания арасында «Қазақтелеком» АҚ осы жобаны іске асыру туралы Меморандумға қол қойды. Меморандум шеңберінде толыққанды жобалау алдындағы тексеру жүргізілді және әрбір объектідегі жергілікті бейнесерверлерде қосымша резервте сақтай отырып, бұлтты бейнебақылау платформасына қосылған жалпы саны 1 877 камерасы бар барлық денсаулық сақтау объектілерін бейнебақылау жүйесін жарақтандыру бойынша жоба әзірленді.

Мекеме объектілерінің бейнебақылау камераларына қол жеткізе отырып, Денсаулық сақтау басқармасында денсаулық сақтау объектілеріндегі жағдайларға жедел мониторинг жүргізу мүмкіндігі пайда болды, бұл мекемелерге келушілер үшін қауіпсіздікті арттыруға алып келеді.

Бұл жобалар Компанияның қалалық бейнебақылау бойынша ауқымды жобаларды іске асыру мүмкіндіктерін көрсетуге мүмкіндік берді және еліміздің басқа өңірлерінде одан әрі таралымдау үшін табысты кейстер болып табылады, өйткені мемлекеттік тапсырыс берушілер үшін шешім қабылдау кезінде маңызды триггерлердің бірі ҚР аумағында іске асырылған кейстердің болуы болып табылады.

Контент провайдерлерімен жұмыс

2021 жылы Компания жергілікті контент-провайдерлердің кэш-серверлерін 1 200 Гбит/с астам трафикке кеңейтті. Трафиктің жаппай өсуі кезеңінде Компания контентке қолжетімділікті оңтайландыру бойынша бірқатар бастамаларды іске асырды:

1. Ірі CDN операторларының бірінің қосымша кэш кластері ұйымдастырылды. Нәтижесінде ҚЖҚ абоненттерінің web-ресурстар мен: Adobe, Apple, Amazon.com, BBC, Steam, IBM, GitHub, L'Oréal, Microsoft, NASA, Nintendo, Nvidia, Sony, Symantec, Red Hat, Reuters, Siemens, Yahoo сияқты контентке және т. б. қолжетімділігі оңтайландырылды;
2. Жалпы сыйымдылығы 400 Гбит/с болатын Алматы және Нұр-Сұлтан қалаларында Google кэш-серверінің қосымша кластерлері кеңейтілді. Осылайша негізінен Youtube бейне контентіне қолжетімділікті оңтайландырылды, нәтижесінде бейне көріністерінің 89% HD сапасында орын алады. Бұл ретте трафикті тұтыну Қазақстанның 12 қаласында CDN таратылған желісінен жүреді;
3. Жалпы сыйымдылығы 600 Гбит/с болатын Алматы және Павлодар қалаларында Facebook/Meta кэш-серверінің қосымша кластерлері ұйымдастырылды. Компания Facebook, Instagram, IGTV/Reels контентіне Қазақстанның оңтүстік және солтүстік өңірлері үшін қолжетімділікті оңтайландырды;
4. Жалпы сыйымдылығы 80 Гбит/с болатын Қазақстандағы алғашқы Valve кэш кластері салынды;
5. Жалпы сыйымдылығы 40 Гбит/с болатын тағы бір ірі CDN операторларының бірінші кэш кластері салынды. Бұл ретте одан әрі оның сыйымдылығын 2 есеге кеңейту бойынша жұмыстар жүргізілуде.

2021 жылдың қорытындысы бойынша Google, Facebook, Cloudflare, Akamai, Yandex, Steam және т.б. кэш-серверлердің 2,5 Тбит/с астамы орнатылды. Сондай-ақ Microsoft компаниясымен тікелей пиринг ұйымдастырылды. Тікелей пиринг (қосылу) Microsoft Teams, Microsoft Office 365 және Microsoft Azure қызметтері сияқты Microsoft мазмұны мен өнімдеріне қолжетімділікті сапалы жақсартуға мүмкіндік береді. Алдағы уақытта компания Microsoft (Xbox) тобының ойын өнімдеріне қолжетімділікті, оның ішінде Қазақстан геймерлерінің кідірісін (пинг) жақсартуды жоспарлап отыр.

Ақпараттық технологиялар

Өткен жылдың қорытындысы бойынша АКТ саласы қызметінің нәтижелері оң серпінді көрсетіп, барлық бағыттар бойынша өсуді көрсетті. 2020 жылдан бастап Компанияның коммерциялық Дата-орталықтарының қызметтеріне сұраныс жоғары болды. Бұлтты қызметтер де сұранысқа ие болды. АКТ-бағыты бойынша түсімнің жиынтық үлесі 2021 жылдың қорытындысы бойынша 17,4 млрд теңгені құрады, яғни 2020 жылмен салыстырғанда өсім 57%-ға жетті.

Инфрақұрылымды жалға беру, «Қазақтелеком» АҚ Дата-орталықтар желісінде клиенттік жабдықтар мен серверлерді және Виртуалды Дата-орталық (VDC) және қауіпсіздік қызметтері сияқты бірқатар бұлтты сервистерді орналастыру қызметтері кіріс драйверлері болып қала береді.

Қазақтелеком АҚ АКТ-қызметтерінен түскен кірістер

млн теңге

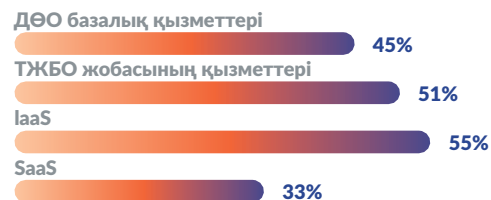
2021 жылы АКТ қызметтері бойынша бекітілген кірістер жоспарының орындалуы

105% (+816)

млн теңге

АКТ қызметтерінің орташа маржиналдығы

~51%

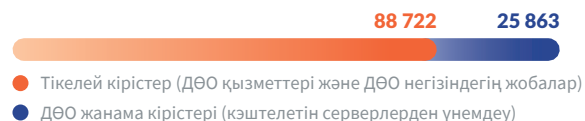
2021 жылы АКТ қызметтері бойынша кірістердің өсуі

+57% (+6 324)

млн теңге

2010-2021 жылдар кезеңінде ДӨО инвестициялары ақталды

2,6 есе

Жиыны: ДӨО іске асырудан түсетін кірістер — 114 585 млн теңге
Жиыны: ДӨО инвестициялық жобалар — 44 420 млн теңге

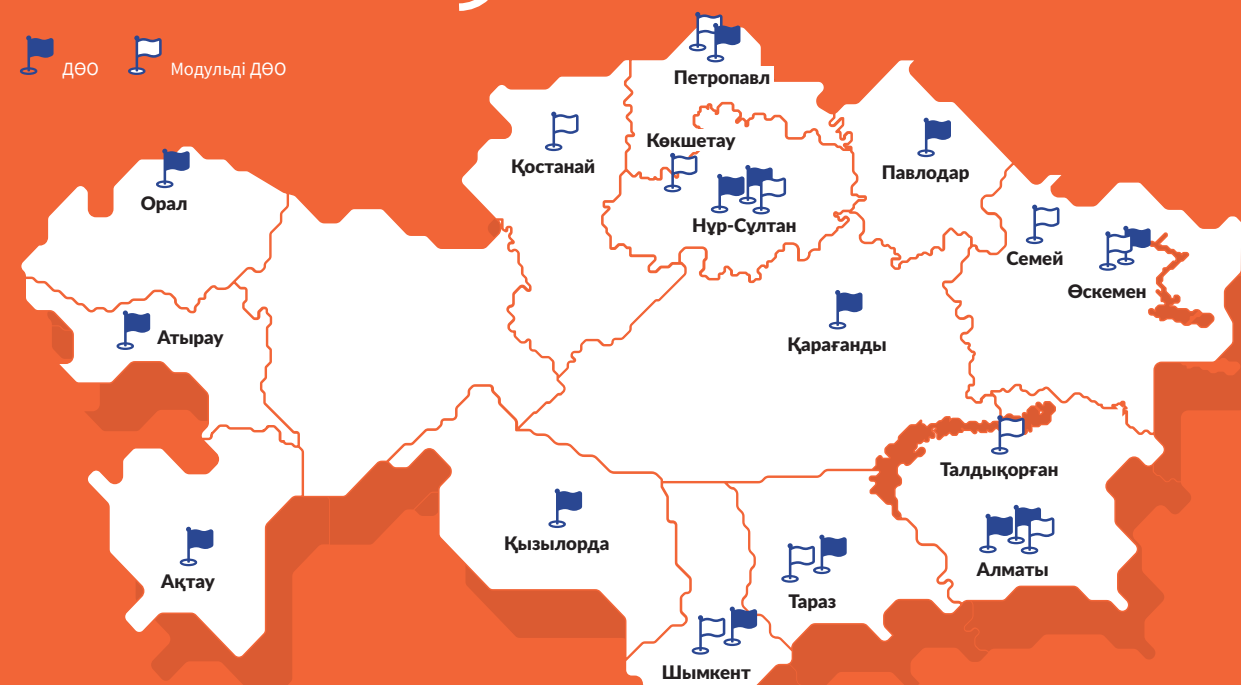
Дата-орталықтар желісін дамыту

2021 жыл Компанияға өзінің даму көкжиегін кеңейтуге, сондай-ақ ақпаратты сақтау нарығында жетекші ойыншы ретінде өз позициясын бекітуге мүмкіндік берді. 2020 жылы өзара іс-қимыл мен жұмыстың қашықтықтан модельдеріне жедел көшу, сондай-ақ мемлекеттік сектор мен компанияларға жаңа жағдайларда жұмыс істеуге мүмкіндік беретін технологиялардың кең спектрін енгізу сапалы және сенімді инфрақұрылымның, оның ішінде деректердің үлкен көлемін сақтау мен өңдеу тұрғысынан маңыздылығын көрсетті.

Бүгінгі таңда «Қазақтелеком» АҚ бүкіл ел бойынша 25 Дата-орталықтың ішіндегі ең ірі желіге ие және бизнес үшін серверлерді жалға беруден бастап IT-аутсорсингке дейін шамамен 50 түрлі сервисті ұсынады. Деректерді сақтау және өңдеу нарығының ең көп үлесін алатын телеком-оператордың Дата-орталықтарын мемлекеттік компаниялар, ірі отандық және шетелдік бизнес таңдайды. «Қазақтелеком» АҚ ДӨО-да Google, Facebook, Akamai, Youtube, Megogo, Wargaming және т. б. алыптардың инфрақұрылымы орналасқан.

ДЕРЕКТЕРДІ ӨҢДЕУ ОРТАЛЫҚТАРЫ

ДӨО Модульді ДӨО

25

дата-орталық

~1 500

тірек

98%

ағымдағы кәдеге жарату

2022-2023 ЖЫЛДАРЫ МЫНАЛАР ЖОСПАРЛАНАДЫ:

Алматы қаласында cloud ДӨО tier II /III, Диваев, 126 тірек.

Ақкөл қаласында ДӨО 106 тірекке кеңейту.

«Қазақтелеком» АҚ виртуалдық ресурстары және серіктестік шешімдер базасында cloud сервистерді дамыту.

Өткен жылы стратегиялық маңызды бағыттардың бірі Алматы қаласында жалпы ауданы 180 м2 болатын қуаты 168 тірек орын жаңа модульдік ДӨО пайдалануға беру болды. Ол құрылыс алаңында орнатылған және жинақталған бірнеше дайын құрылымдардан тұрады. Сонымен қатар, Дата-орталықта ыңғайлы басқару және бақылау жүйесі қолданылады: тіректер стандартты 42 бірлік сыйымдылығына қарағанда 50 дана үлкен физикалық сыйымдылығы бар жеке қораптармен орнатылады.

Модульдік ДӨО жұмыс істеу қауіпсіздігі мен тиімділігі үшін электр қуатын тұтыну шығындарын төмендетуге мүмкіндік беретін заманауи желдету жүйесі қолданылады. ДӨО сыртқы электрмен жабдықтау бір тарату қосалқы станциясының әртүрлі секцияларынан екі тәуелсіз желі бойынша жүзеге асырылады. Дата-орталықты резервтік электрмен жабдықтау үшін екі дизель-генератор орнатылған. Олардың жұмысының сенімділігін қамтамасыз ету үшін резервті автоматты түрде қосу жүйесі қарастырылған.

Осылайша, ДӨО қуаттылығының артуы (3,3 МВт) және қорғаудың жоғары дәрежесі, сәйкесінше, істен шығуға төзімділіктің жоғары деңгейі Алматы қаласының компаниялары мен кәсіпкерлеріне қалааралық деректер беру арнасы үшін артық төлем жасамай, виртуалды қуаттылықтарда цифрлық жобаларды үнемді және жедел өрістетуге мүмкіндік береді.

Инфрақұрылымды және АТ-архитектураны дамыту

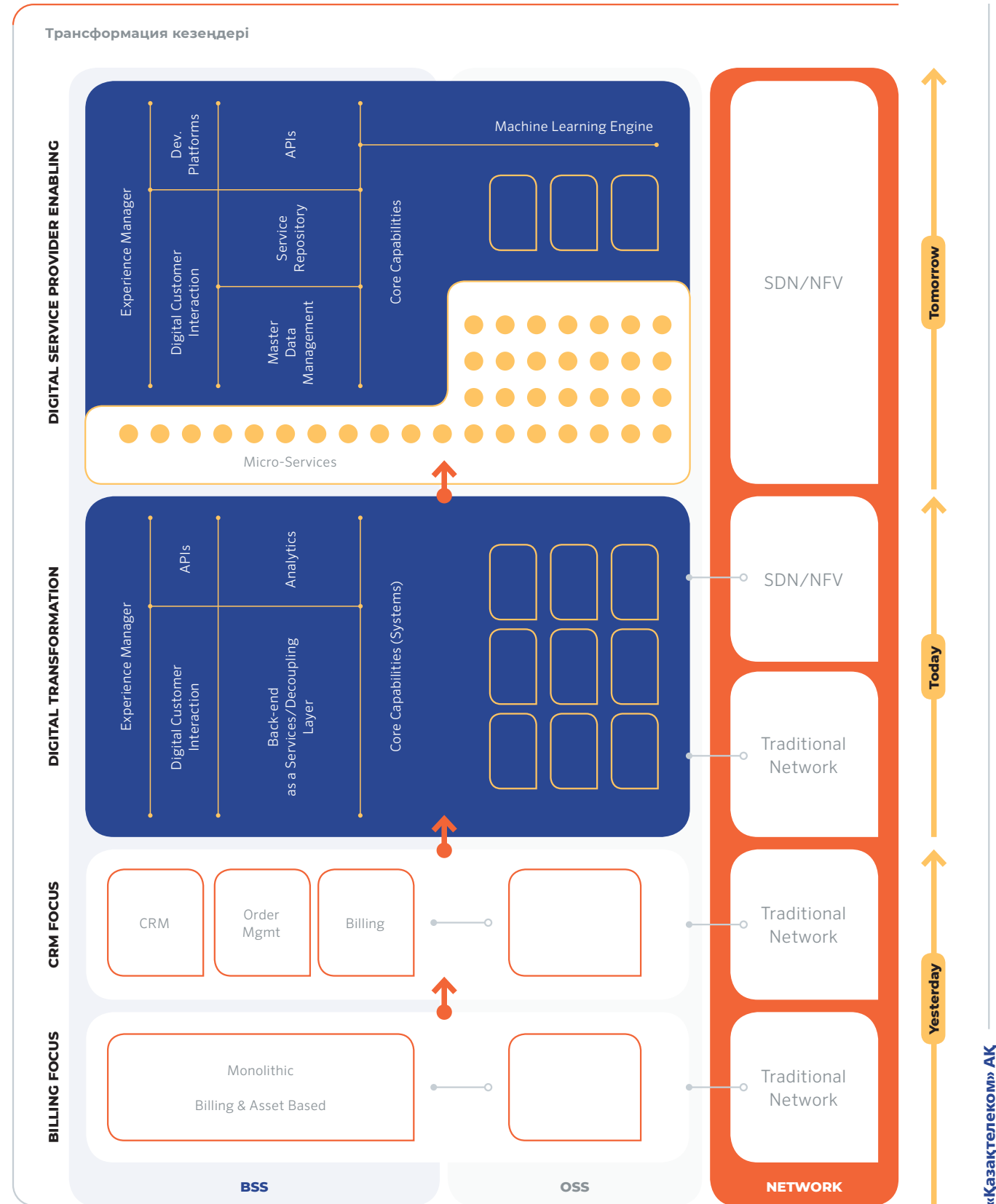
2021 жыл Компанияның АТ-бағыты үшін мазмұнды болды. Пандемия цифрлық трендтердің дамуына, олардың өсуі мен бизнестің қалыптасуына үлкен әсер етті. Соңғы екі жылда Компанияда клиенттермен өзара іс-қимыл форматтары түбегейлі өзгерді, «Қазақтелеком» АҚ-ның АТ-бөлімшесінен кез келген цифрлық түрлендірулер үшін іргетас болып табылатын икемді және масштабталатын АТ-инфрақұрылымын көбірек талап ететін жаңа цифрлық шешімдер енгізілді.

Клиенттердің қажеттіліктерін ескере отырып, Компания осы ДӨО ресурстарын физикалық жабдықтарды орналастыру үшін ғана емес, виртуалды инфрақұрылымды («Виртуалды Дата-орталық (VDC)») жалға беру шеңберінде де пайдалану мүмкіндігін ұсынады, осылайша виртуалды және бұлтты сервистерді дамытуға көңіл бөледі.

Айта кету керек, 2021 жылы Ақмола облысының Қосшы қаласында 100 тірек орынға арналған тағы бір деректерді өңдеу орталығы іске қосылды. Мұндай орталық «Самұрық-Қазына «ҰӘҚ» АҚ компаниялар тобының барлық ақпараттық жүйелерінің тиімді жұмысын қамтамасыз етеді және «Қазақтелеком» АҚ-ға өз клиенттеріне қызмет көрсету көлемін айтарлықтай кеңейтуге мүмкіндік береді. Жаңа ДӨО-ның технологиялық ерекшеліктері Дата-орталық инфрақұрылымында күтпеген іркілістердің туындауын айтарлықтай төмендетеді, сол арқылы ақпараттық жүйелердің қауіпсіздігін қамтамасыз етеді және қызмет көрсету сапасын арттырады.

«Қазақтелеком» АҚ қол жеткізілген нәтижелермен тоқтамайды және осы бағытта дамуды жалғастыруды жоспарлап отыр. Ағымдағы жылы Ақкөл қаласындағы қуаттылығын 106 тірек орынға дейін кеңейте отырып, қолданыстағы Дата-орталықты жаңғырту, сондай-ақ Нұр-Сұлтан қаласында tier TIER4 класты модульді ДӨО салу бойынша бірқатар мәселелерді шешуге мүмкіндік беретін алдын ала жұмыстар жүргізу жоспарда бар.

Өткен жылдың маңызды нәтижелерінің бірі микро сервистік АТ-архитектурасына көшу және Development және Operation (DevOps) тәжірибесін енгізу болды. Микросервистік архитектураға өзгерістер мен өтудің негізіне іс жүзінде барлық әлемдік телекоммуникациялық компанияларды-байланыс операторларын, провайдерлерді, жүйелік интеграторларды, жабдықтар мен бағдарламалық қамтамасыз етуді жеткізушілерді біріктіре отырып, TeleManagement Forum (TM Forum) халықаралық коммерциялық емес ұйымының ұсынымдары алынды. Бүгінгі таңда бұл сан 195 елден 775 компанияны құрайды.

TM Forum әдіснамасы мен стандарттарын қолдану Компанияға бизнес-процестерді оңтайландыру есебінен бизнес жұмысының тиімділігін арттыруға, сондай-ақ жабдықты, бағдарламалық қамтамасыз етуді және ақпараттық жүйелерді қоса алғанда, компанияның бүкіл АТ-ландшафтын ABACUS бірыңғай жүйесіне көшіру арқылы неғұрлым тиімді АТ-архитектурасына көшуді жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Бұл жүйе Компанияның АТ архитектурасын модельдеу үшін қолданылатын бағдарламалық жасақтама жиынтығы. Енді АТ-ортаға енгізілген барлық өзгерістер «Қазақтелеком» АҚ ABACUS жүйесінде онлайн-режимде көрсетіледі.

Осылайша, цифрлық архитектураның орталықтандырылған және үздіксіз дамуы тек Компания ішіндегі өзара әрекеттесуді ғана емес, сонымен қатар жаңа цифрлық қызмет арналарын дамыта отырып, клиенттермен жұмыс жасауды жеңілдетеді.

Компанияның АТ-архитектурасын одан әрі жаңғырту үшін әлемнің жетекші сарапшыларымен бірқатар кездесулер өткізілді. T-Systems International еншілес компаниясы болып табылатын Detecon консалтингтік компаниясын, Deutsche Telekom негізгі брендін және стратегиялық басқаруға байланысты мәселелерді шешуге мамандандырылған McKinsey & Company халықаралық консалтингтік компаниясын бөлек атап өтеміз. Болашақта «Қазақтелеком» АҚ аталған бағытта олардың практикасы мен тәжірибесін қолдануды жоспарлап отыр.

Компанияның барлық бастамалары микросервистік АТ-архитектурасына кезең-кезеңмен көшуге бағытталған. 2021 жылы 43 ақпараттық жүйенің 15-і микросервистерге ауыстырылды. Бұл процесс жалғасады. Жүргізілетін жұмыстар Компанияға жаңа өнімдер мен сервистерді цифрлық форматта шығаруды жылдамдатуға, олардың са-

пасын арттыруға, сондай-ақ time to market-ке қойылатын жаңа талаптарға сәйкес клиенттердің қажеттіліктеріне белсенді ден қоюға мүмкіндік береді.

Егер бұрын әзірлеме үш айдан алты айға дейін созылса, қазір микросервистік архитектураға көшкеннен кейін үш-алты апта талап етіледі. Тиісінше, жаңа қызметтер мен сервистерді нарыққа шығару уақыты қысқарады. Яғни Компания бизнес-идеяларды өте тез іске асыра алады және оларды өнеркәсіптік пайдалануға бере алады.

Озық тәжірибелерді қолдану және АТ-ресурстарын әлемдік стандарттар деңгейінде қолдау мен пайдалануды қамтамасыз ету мақсатында қазір «Қазақтелеком» АҚ

АТ-бағытының алдында ISO/IEC 20000 халықаралық стандартына сәйкестікке сертификаттаудан өтудің стратегиялық маңызды міндеті тұр.

Бұл АТ қызметтерінің сапасын басқарудың алғашқы халықаралық стандарты. Бұл сертификаттың болуы Компанияда қолданылатын қызметтер мен сервистерді ұсыну сапасының әлемдік практика әдістемелерінен тәуелсіз бағасын алуға мүмкіндік береді. Ағымдағы жылы АТ-бөлімшесі АТ-қызметтерін басқару стандарттарын енгізуді және осы стандарттың талаптарына сәйкес қолданыстағы процестерді өзгертуді жоспарлап отыр. 2023 жылы аудит процесінен толық өтіп, халықаралық сертификаттауды алу жоспарланып отыр.

Дивизионалды басқару құрылымына көшу және АТ-бағытының негізгі шоғырланулары

Компанияның АТ-бағыты үшін 2021 жылдың маңызды оқиғаларының бірі барлық құрылымдық АТ-бөлімшелерін Ақпараттық технологиялар дивизионына (бұдан әрі — АТД) біріктіру, сондай-ақ Дивизион базасында деректер фабрикасын құру болып табылады. Бұл бастама Компанияның құрылымын жетілдіруге және жұмысты одан әрі дамыту жоспарын, соның ішінде Big Data бағытында да анықтауға мүмкіндік берді.

«Қазақтелеком» АҚ-да жинақталатын деректер көлемі қарқынды өсіп келе жатқанын атап өту маңызды, тек оларды сауатты пайдалану мен талдау Компанияға нарықта үлкен бәсекелестік артықшылыққа қол жеткізуге мүмкіндік береді.

«Қазақтелеком» АҚ-да деректер фабрикасын қалыптастыру стратегиялық маңызды жоба және алдағы кезеңге АТД дамытудың негізгі бағыты болды. Бүгінгі таңда бұл

бөлімше ақпараттың үлкен көлемін өңдейді және оның негізінде талдаушылар болашақта клиенттерге жеке қызметтер мен өнімдерді таңдауға мүмкіндік беретін мінез-құлық гипотезаларын жасайды.

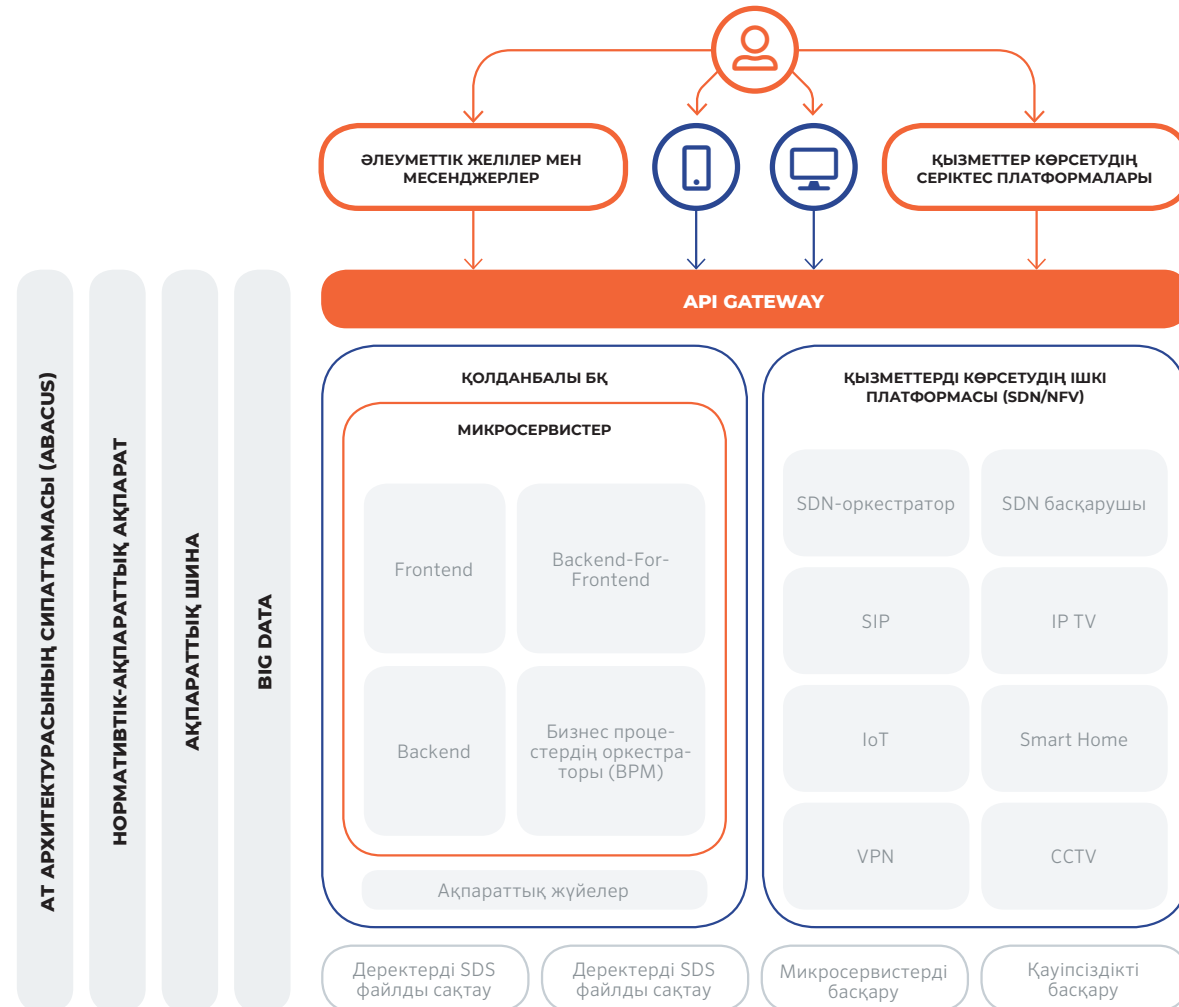
Сонымен қатар, қолданыстағы цифрлық трансформация бағдарламасы аясында қазіргі уақытта Компанияның АТ бағыты технологиялық серпіліс, қызмет көрсету, әлемдік стандарттар деңгейінде АТ инфрақұрылымын қолдау және бірнеше технологиялар мен ақпараттық қауіпсіздік процестерін қамтитын ZeroTrust тұжырымдамасын іске асыру сияқты басым міндеттерге бағытталған. Осы шоғырлануларды іске асыру сенімділік пен икемділіктің қажетті деңгейін қамтамасыз ете отырып, ішкі процестерді едәуір жылдамдатады. Компания ұмтылатын түпкі мақсат нәтижелеріне клиенттер мен қызметкерлер қанағаттанатын жұмыс сапасының деңгейіне жету.

В2В және В2С сегменттерінің клиенттік жолдарын цифрландыру

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ АТ-бағыты telecom.kz және ISMET.KZ порталдары арқылы бөлшек сауда және корпоративтік клиенттерге цифрлық сервистік қызмет көрсетуді жақсарту жұмыстарын жалғастырды.

Мәселен, ISMET.KZ порталында В2В корпоративтік сегментінің клиенттеріне қызмет көрсету үшін авторландырылған және авторландырылмаған пайдаланушылар үшін зақымдарды жоюға өтініштер беру функционалы

Мақсатты АТ-архитектура

іске асырылды. Жаңа функционалдың арқасында Компания клиенттері зақымдануларды жоюға жедел сервистік өтінімдер бере алады, олардың орындалу мәртебесін және зақымдануларды жоюға жауап беретін монтердің дәл геопозициясын онлайн режимінде бақылай алады.

ISMET.KZ порталында B2B сегментінде шоғырландыру міндеттерін орындау шеңберінде жеке кабинет іске асырылды, ол арқылы елдің ауылдық жерлеріндегі кәсіпкерлер «Қазақтелеком» АҚ-мен серіктесуге өтінім бере алады, онлайн цифрлық шарттар жасай алады, техникалық шарттарды әзірлеуге тапсырыстар ресімдей алады және орналасқан жері бойынша елді мекендерде желіні өрістете алады.

Сондай-ақ, 2021 жылы порталда корпоративтік клиенттер үшін «Интернетті таңдаймын» жаңа функционалы іске асырылды. Енді Компания клиенттері үйден шықпай-ақ Интернет қызметін қажетті мекенжай бойынша қосуға техникалық мүмкіндіктің бар-жоғын тексере алады, ұсынылған тарифтік жоспарлардан қызметтерді таңдай алады, қызметке автоматтандырылған тапсырыс бере алады, онлайн шарттар немесе қосымша келісімдер жасай алады, тапсырыстар бойынша мәртебелерді уақтылы ала алады, инсталляциялық жұмыстарды жүргізу күнін таңдай алады, техникалық жұмыстарды жүргізуге үшін жауапты монтердің нақты геопозициясын қадағалай алады.

Өткен жылғы жұмыстың тағы бір нәтижесі ISMET.KZ платформасының ФДО фискалдық деректер операторының платформасымен интеграциясын атап өтуге болады. Корпоративтік бизнес бойынша дивизиондағы әріптестермен бірлесіп, ФДО клиенттері үшін SSO арқылы электрондық құжат айналымының функционалын қамтамасыз ету және цифрлық арнадағы клиенттер санын арттыру бойынша жұмыс жүргізілді.

ISMET.KZ мобильді қосымшасын жаңғырту жұмыстары аясында порталдың веб-нұсқасының негізгі функционалын қосымшаға көшіру жүзеге асырылды, сондай-ақ ФДО жүйесімен интеграцияланған бақылау-касса машинасын

тіркеу мүмкіндігі іске асырылды. Сондай-ақ, бүгінгі таңда мобильдік қосымшада «Қазақтелеком» АҚ клиенттерінен келіп түскен өтініштер мен өтініштердің барлық түрлерін қабылдау функционалы әзірленген.

Айта кету керек, өткен жылы telecom.kz. порталында B2C бөлшек сегментінің клиенттері үшін де бірқатар жаңалықтар іске асырылғанын атап өткен жөн. Атап айтқанда порталды пайдаланушыларды тіркеу және авторизациялау процесі барынша жеңілдетілді, мәзір интерфейсі мен жеке кабинеттің баптаулары жаңартылды, TV+ Телемедицина сияқты қосымша қызметтер мен сервистерді бір шертүмен қосу/ажырату функционалы және тарифтік жоспарлардың ұсыныстары мен атауларының кеңейтілген ақпаратын қарау кеңейтілді.

Сонымен қатар Компания клиенттерінен келіп түскен өтініштердің жаңа түрлері цифрландырылған. Енді онлайн-режимде абоненттер негізгі қызметтерді ұсыну сапасын бағалап, қандай да бір қызметті алып тастауға өтініш бере алады. Мобильді нұсқа мен порталдың веб-нұсқасының жеке кабинетінде NPS-сауалнамадан өту мүмкіндігі қосымша әзірленді.

Бұдан басқа, Компанияда жинақталған үлкен деректерді пайдалану арқылы СМС-жіберілімдер арқылы «Қазақтелеком» АҚ пайдаланушыларына NPS-сауалнама жүргізу тетігі іске қосылды. Бұл құрал бөлшек және корпоративтік бизнес қызметкерлеріне сауалнаманың сұрақтары мен жауаптарының құрылымын өз бетінше толықтыруға мүмкіндік береді.

Жаңа TV + қызметін және eQoldau қоғамдық қол жеткізу пункттерін іске қосу шеңберінде Компанияның АТ-мамандары «Қазақтелеком» АҚ корпоративтік порталдарында тақырыптық лендинг-беттерді әзірледі.

Өткен жылдың негізгі жетістігі telecom.kz және ISMET.KZ порталдарының мемлекеттік органдармен және ҚР цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігімен, «Жеке тұлғалар» мемлекеттік деректер базасымен, сондай-ақ ҚР Әділет министрлігімен интеграциясын атап өтуге болады.

2022 жылға арналған жоспарлар мен міндеттер

Ағымдағы жылы АТ-бағыты Компанияның корпоративтік порталдарында цифрлық арналар мен сервистер арқылы клиенттік жолдарды жақсарту бойынша жұмыстарды жалғастыруды жоспарлап отыр. Ол үшін алдағы кезеңге арналған қосымша шоғырланулар мен міндеттер айқындалды.

Инфрақұрылым мен желіні дамыту

2021 жылы телекоммуникация желілерін техникалық дамыту мен қолдаудың инвестициялық жобаларын іске асыру шеңберінде «Қазақтелеком» АҚ телекоммуникация желілерін дамытудың мынадай негізгі бағыттары бойынша жұмыстарын жалғастырды:

- магистральдық және аймақтық көлік желісі;
- деректерді берудің магистральдық желісі;
- кеңжолақты қатынау желілері;
- коммутациялық желілер.

Нәтижесінде мынадай көрсеткіштерге қол жеткізілді:

Көлік желісі:

- Интернеттің сыртқы арналарының жиынтық қуаты 1 580 Гбит/с-тан 2 100 Гбит/с-қа дейін ұлғайтылды;
- сыйымдылығы 20*100 Гбит/с Ресей — Қытай бағытында арналарды өткізу және РФ — ҚР, ҚР — ҚХР шекаралық өткелдерін кеңейту үшін DWDM жаңа транзиттік желісі салынды;
- 2*100 Гбит/с Еуропа — Қытай транзиттік арнасы ұйымдастырылды;
- VEON 5*100 Гбит/с операторымен DWDM Орал — Үлкен Черниговка РФ түйісуі ұйымдастырылды;
- КЖҚ қызметтерінің қажеттіліктерін қанағаттандыру мақсатында DWDM магистральдық желісі орталық тораптардан Алматы қаласындағы ДӨО-ға дейін 30*100 Гбит/с арналарға және АҚТС-дан Шымкент қаласындағы ДӨО-ға дейін 18*100 Гбит/с және 20*10 Гбит/с арналарға жиынтықтап кеңейтілді;
- Қарағанды-Саран, Қарағанды-Шахтинск, Қарағанды-Абай учаскелерінде оптикалық қолжетімділік желісінің жаңа тораптарын 6*10 Гбит/с қосу үшін Қарағанды облысының DWDM аймақтық көлік желісі кеңейтілді.

Деректерді беру желісі:

- ДБМЖ желісі 100G 383 портқа, 40G 149 портқа, 10G 130 портқа және 1G 30 портқа кеңейтілді;
- Нұр-Сұлтан қаласында SDN желісі салынды, Ақтау, Орал қалаларында SDN желісіне қолжетімділік деңгейіндегі жабдықтардың жоспарлы көші-қоны орындалды;
- Нұр-Сұлтан, Павлодар, Алматы қалаларында кэш-серверлер үшін инфрақұрылым салынды, Cache-серверлерді қосудың порттық өткізу қабілеті 2 260 Гбит/с-дан 2 854 Гбит/с-ға дейін (серверлік жабдықтың өткізу қабілеті бойынша 1 937 Гбит/с-дан 2 505 Гбит/с-ға дейін ұлғайтылды);
- Шымкент, Павлодар қалаларында BNGMX деректерді берудің магистральдық желісі кеңейтілді (1-кезең);
- Нұр-Сұлтан, Алматы қалаларында ASBR жабдығы жаңғыртылды, Нұр-Сұлтан, Ақтөбе қалаларында ACBR жабдығы толық жинақталды;
- операторлық қосылыстар үшін порт сыйымдылығын қамтамасыз ету мақсатында Mobile Backhaul желісі кеңейтілді;
- 8*100 Гбит/с сыртқы Интернет арналары қосылды;
- Нұр-Сұлтан, Алматы, Ақтөбе қалаларында RTX10008 бірінші жазықтығы пайдалануға берілді.

Қол жеткізу желісі:

- 1 178 көппәтерлі үйді қамти отырып, FTTH желісі салынды, оның ішінде Нұр-Сұлтан қаласында — 122 және 87 коттедж, Алматы — 104, Түркістан — 26, Кентау — 96, Шымкент — 140 коттедж, Абай — 247, Саран — 263, Шахтинск — 285, Ақтау — 33, Жаңаөзен — 2;
- GPON желісін 1 376 портқа кеңейту жүргізілді.

IPTV қызметін енгізу және дамыту:

- Алматы қаласында сыртқы интерфейсін 40 Гбит/с «ЛайфСтрим» ЖШҚ компаниясы әзірлеген IPTV/OTT (TV+ сауда маркасымен) жаңа платформасы коммерциялық пайдалануға іске қосылды;
- TV+ платформасының алдыңғы интерфейсін 120 Гбит/с дейін бірнеше рет кеңейту жүргізілді.

Коммутациялық желілер:

- халықаралық байланыстарды Нұр-Сұлтан және Алматы қалаларына SSW ауыстыра отырып, Ақтөбе қаласындағы MCK пайдаланудан шығарылды;
- Ақтөбе қаласында қалааралық байланыстарды өңірлік SSW-ге ауыстырып, АҚТС пайдаланудан шығарылды;
- Алматы және Орал қалаларында АҚТС тарату жұмыстары аяқталуда;
- екі SSW-ны бір орталықтандырылған SSW-ге біріктіру арқылы SSW SoftX-3000 оңтайландыру жүргізілді;
- мысты көбейту және FTTH-ке көшіру жобасын іске асыру басталды — 17,5 мыңнан астам абонент ауыстырылды.

2022 жылға арналған жоспарлар мен міндеттер

Көлік желісі:

- сыйымдылығы 2*100 Гбит/с Ресей — Өзбекстан бағытында транзиттік арналарды ұйымдастыру;
- ДБМЖ кеңейту жобаларына сәйкес магистральдық желіде арналарды ұйымдастыру үшін DWDM жабдығын кеңейту;
- ДБМЖ арналарын пайдаланудан шығарылған DWDM ALU жабдығынан DWDM HWT жаңа транзиттік желісіне ауыстыру.

Қатынау желісі:

- Қазақстан Республикасының 14 қаласында және Нұр-Сұлтан, Алматы, Шымкент қалаларында талшықты-оптикалық қол жеткізу желісін кеңейту;
- Алматы және Қарағанды қалаларында ескірген G-PON OLT жабдығын ауыстыру;
- даму жобалары бойынша және ескірген жабдықтарды біртіндеп ауыстыру мақсатында XG-PON/GPON 2 жабдығын қолдана отырып, оптикалық қол жеткізу желілерін салу;
- КЖҚ қызметтерін ұйымдастыру үшін сымды инфрақұрылымы жоқ желі учаскелерінде FWA технологияларын қолдану жоспарланады.

Деректерді беру желісі:

- Алматы және Нұр-Сұлтан қалаларында сервистерді SDN жаңа желісіне көшіру;
- сервистік шекара жабдығы мен агрегаттау жабдығын орната отырып, ОО деңгейіндегі желіні ұйымдастыра отырып, ескірген жабдықты кешенді жаңартуды көздейтін Түркістан қаласының желісін жаңғырту;
- Атырау, Өскемен, Көкшетау және Ақтөбе қалаларында деректерді берудің магистральдық желісінің сервистік шекара (BNG) жабдығын кеңейту (2-кезең);
- Желі жұмысын ағымдағы деңгейде одан әрі қамтамасыз ету үшін Нұр-Сұлтан, Алматы, Ақтөбе қалаларында РТХ10008 құрылғылары негізінде салынған IP/ MPLS ядросының жаңа жазықтығына көшу (сыни іркілістерсіз және тұрақты штаттық режимде);
- Алматы қаласындағы ДБМЖ кэш-серверлері үшін инфрақұрылымды ұйымдастыру (800 Гбит/с);
- TV+ платформасының желілік бөлігін толықтыру және қызметтерді Netris платформасынан көшіру;
- ұялы байланыс операторларының БС қосу үшін MBH желісін жаңарту (1-кезең).

Коммутациялық желілер:

- АҚТС функциясын Қарағанды, Жезқазған, Қызылорда, Көкшетау, Петропавл, Ақтау, Атырау қалаларындағы NGN желісіне ауыстыру. Абоненттердің кетуіне және олардың басқа технологияларға көшуіне қарай монтаждалған сыйымдылықты қысқартуды қоса алғанда, жергілікті АТС оңтайландыруды жалғастыру;
- 2023 жылы ХКО-1 және ХКО-2 пайдаланудан шығара отырып, қалааралық/ халықаралық байланыс желісін NGN желісіне ауыстыруды аяқтау;
- NGN SoftX-3000 жабдығын оңтайландыруды аяқтау (екі SSW пайдаланудан шығару);
- Алматы, Орал қалаларының АҚТС пайдаланудан шығаруды аяқтау, АҚТС функциясын Қарағанды, Жезқазған, Қызылорда, Көкшетау, Петропавл, Ақтау, Атырау қалаларындағы NGN желілеріне ауыстыру;
- АЖІШ функционалымен C&C08 30 коммутациялық жүйесін қамтамасыз ету;
- 30 C&C08 коммутациялық жүйесін қосу және сертификаттау үшін ТС желісінде АЖІШ мониторингі орталығын кеңейту.

IPTV қызметін енгізу және дамыту:

- контентті жеткізу желісінің торабын кеңейту: Ақтөбе қаласында 2 дана маршрутизаторды, 4 серверлік жабдықты сатып алу және Нұр-Сұлтан қаласында резервтік платформаны орнату, сондай-ақ Алматы қаласында платформаны одан әрі кеңейту.

Қызметтің қаржылық нәтижелері

Басшылықтың қаржы-шаруашылық қызметінің нәтижелері туралы есебі

2021 жылы Компания Ұзақ мерзімді стратегияны іске асыруда оң нәтижелерге қол жеткізді. «Қазақтелеком» АҚ-ның 2021 жылғы жұмыс қорытындысы бойынша:

- «Қазақтелеком» АҚ желісіндегі тіркелген желілер саны **2 774 555 желі** немесе 2020 жылғы фактіге қарағанда 96% құрады. Тіркелген желілер санының төмендеуі пайдаланушылардың ұялы байланыстың пайдасына тіркелген телефония қызметтерінен бас тартуымен түсіндіріледі, бұл әлемдік үрдістерге сәйкес келеді;
- ЖКҚ абоненттерінің саны **1 860 706 портты** құрады немесе 2020 жылғы фактіге қарағанда 102%;
- ақылы теледидар абоненттерінің саны **918 720 нүктені** құрады немесе өткен жылғы фактіге қарағанда 106%, оның ішінде IDTV бойынша — **815 572 нүкте**;
- ұялы байланыс абоненттерінің саны **14 543 325 абонентті** құрады немесе 2020 жылғы фактіге қарағанда 98%.

Қызметтерді сатудан түскен шоғырландырылған кірістер

594 193

млн теңге

Шоғырландырылған таза пайда

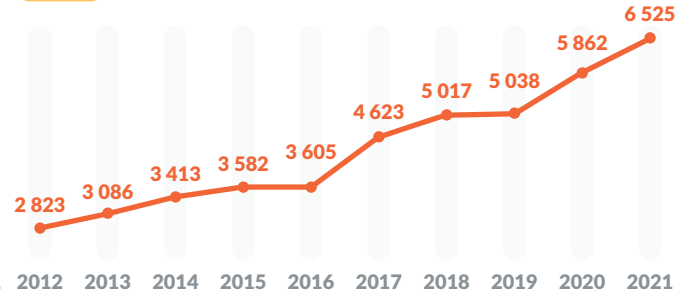
97 444

млн теңге

2021 жылдың қорытындысы бойынша EBITDA — салықтар, кредит үшін пайыздар және амортизациялық аударымдар шегерілгенге дейінгі пайда 278 180 млн теңгені құрады. Операциялық қызметтің тиімділігін арттыруға және шығындарды оңтайландыруға бағытталған стратегияны іске асырудың арқасында EBITDA маржасының деңгейі 46,82%-ды құрады. Есепті кезеңде «Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобы бойынша шоғырландырылған операциялық шығыстар (Кезеңнің өзіндік құны мен шығыстары) 430 606 млн теңгені құрады.

ARPU өзгеру серпіні

теңге

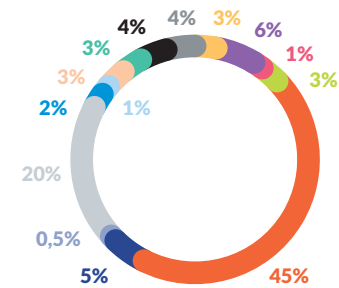
6 525

теңге

ARPU (абоненттің орташа табысы), еншілес және тәуелді ұйымдарды қоспағанда

Қаржылық шолу

Компаниялар тобы бойынша кірістердің құрылымы «Қазақтелеком» АҚ

- Деректерді беру желісі
- Жергілікті телефон байланысы
- Көлік байланысы желілерін жалға беру
- Ұялы байланыс
- Халықаралық операторлармен келісімдер
- Қалааралық, халықаралық телефон байланысы
- Корпоративтік инфокоммуникациялық қызметтер
- Ұялы байланыс операторларын қоса алғанда бөгде операторлардың абоненттерімен сөйлесулер
- Өзгелер
- Айырбасталған қызметтерді беруден түсетін кірістер (FMS/FMC)
- Ақылы теледидар
- Тауарларды сатудан түсетін кірістер
- Фискалдық деректер операторының (ФДО) қызметтері
- «Қазақтелеком» АҚ желісіне қосылған байланыс операторларымен келісімдер бойынша кірістер

594 193

млн теңге

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ бойынша қызметтерді сатудан түскен шоғырландырылған кірістер

2021 ЖЫЛЫ ЕҢ ҮЛКЕН ҮЛЕС САЛМАҒЫН КІРІСТЕР АЛАДЫ:

Деректерді беру желісінің қызметтерінен «Қазақтелеком» АҚ кірістерінің жалпы құрылымындағы үлесі

45,1%

Корпоративтік инфокоммуникациялық қызметтерден

3%

Ұялы байланыстан кірістердің жалпы құрылымындағы үлесі

19,9%

Ақылы теледидар, кірістердің жалпы құрылымындағы үлесі

3%

Тауарларды өткізуден түскен кірістер, кірістердің жалпы құрылымындағы үлесі

6,4%

Ұялы байланыс операторларын қоса алғанда, бөгде операторлардың абоненттерімен сөйлесу, кірістердің жалпы құрылымындағы үлесі

2,7%

Жергілікті телефон байланысы қызметтерін ұсынудан кірістердің жалпы құрылымындағы үлесі

4,7%

Байланыс операторларымен келісімдер бойынша кірістердің жалпы құрылымындағы үлесі

2,5%

Конвергентті қызметтерді ұсынудан түскен кірістер (fms/fmc), кірістердің жалпы құрылымындағы үлесі

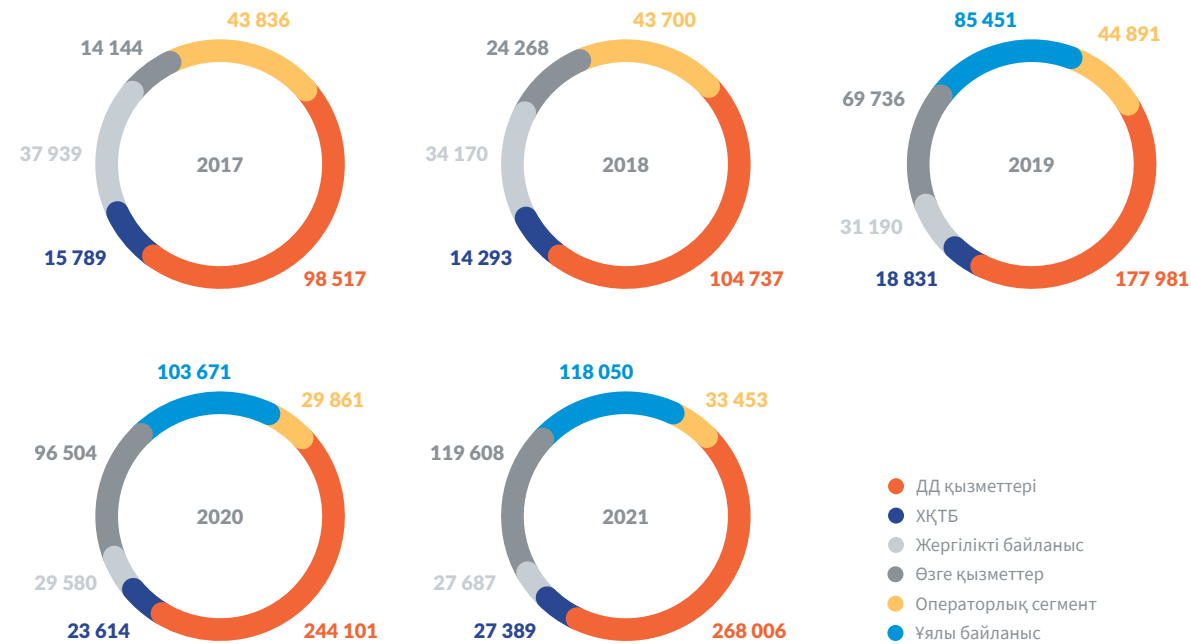
3,7%

Халықаралық операторлармен келісімдер бойынша кірістердің жалпы құрылымындағы үлесі

2,4%

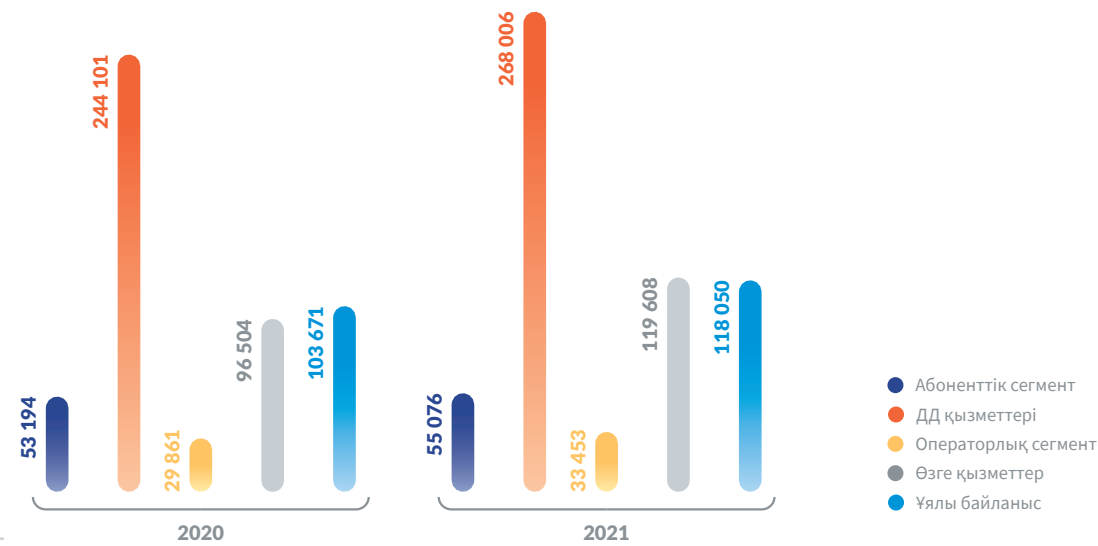
5 жыл ішіндегі кірістердің неғұрлым маңызды баптарының серпіні

млн теңге

2020 жылға қарағанда 2021 жылғы кірістер құрылымындағы өзгерістер

млн теңге

Қаржылық жағдайға шолу

1,2

↑ 11%

трлн теңге

Компанияның активтері

590,4

↓ 1%

млрд теңге

міндеттемелер көлемі

Міндеттемелер құрылымында **68%** ұзақ мерзімді міндеттемелерге және **32%** қысқа мерзімді міндеттемелерге тиесілі.

306,7

↑ 65%

млрд теңге

айналымдағы активтер

Олардың активтердегі үлесі **25%-ды** құрады. Өсім, бірінші кезекте, ақшалай қаражат көлемінің **77%-ға 167,1 млрд теңгеге** дейін ұлғаюмен қамтамасыз етілді.

+17,4

↑ 10%

млрд теңге

қысқа мерзімді міндеттемелер

Сауда кредиторлық берешектің ұлғаюына байланысты өсім-**37%-ға** немесе **20,2 млрд теңгеге** өсті.

927,9

↓ 0,2%

млрд теңге

айналымнан тыс активтер

Төмендеу негізінен пайдалану құқығы нысанындағы активтердің **11%-ға** қысқаруына байланысты болды, олар жыл соңында **70,9 млрд теңгені** құрады. Айналымнан тыс активтердің **51%-ы** жыл қорытындысы бойынша **3%-ға** өсімді құраған негізгі құралдарға тиесілі.

-23,9

↓ 6%

млрд теңге

ұзақ мерзімді міндеттемелер

Төмендеу қарыздардың ұзақ мерзімді бөлігінің (**11%-ға** немесе **34 млрд теңгеге**) және жалдау бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігінің (**20%-ға** немесе **12,6 млрд теңгеге**) қысқаруымен байланысты.

644,2

↑ 24%

млрд теңге

Компанияның капиталы

Активтердегі капиталдың үлесі **52%-ды** құрады, бұл Компанияның жеткілікті тұрақты қаржылық жағдайын көрсетеді.

157,7

↓ 13%

млрд теңге

Компания қарыздарының көлемі

Негізгі кредиторлар «Қазақстан Халық Банкі» АҚ және «First Heartland Jusan Bank» АҚ болып табылады. Қаржыландыру ашық кредиттік желілер шеңберінде жүзеге асырылады.

158,1

↓ 13%

млрд теңге

шығарылған борыштық облигациялардың көлемі

2021 жылы ЕХ бағыттары бөлімшелерінің фокустарын іске асыру нәтижелері

ЦИФРЛЫҚ ТРАСФОРМАЦИЯ КОМАНДАСЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ

- Цифрлық трансформация командасын ынталандыру бағдарламасы әзірленді және бекітілді;
- «Data Vizualization» тақырыбында 135 қызметкер оқытылды.

КОМПАНИЯНЫҢ ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯСЫНА ПЕРСОНАЛДЫҢ ТАРТЫЛУ ДЕҢГЕЙІН АРТТЫРУ

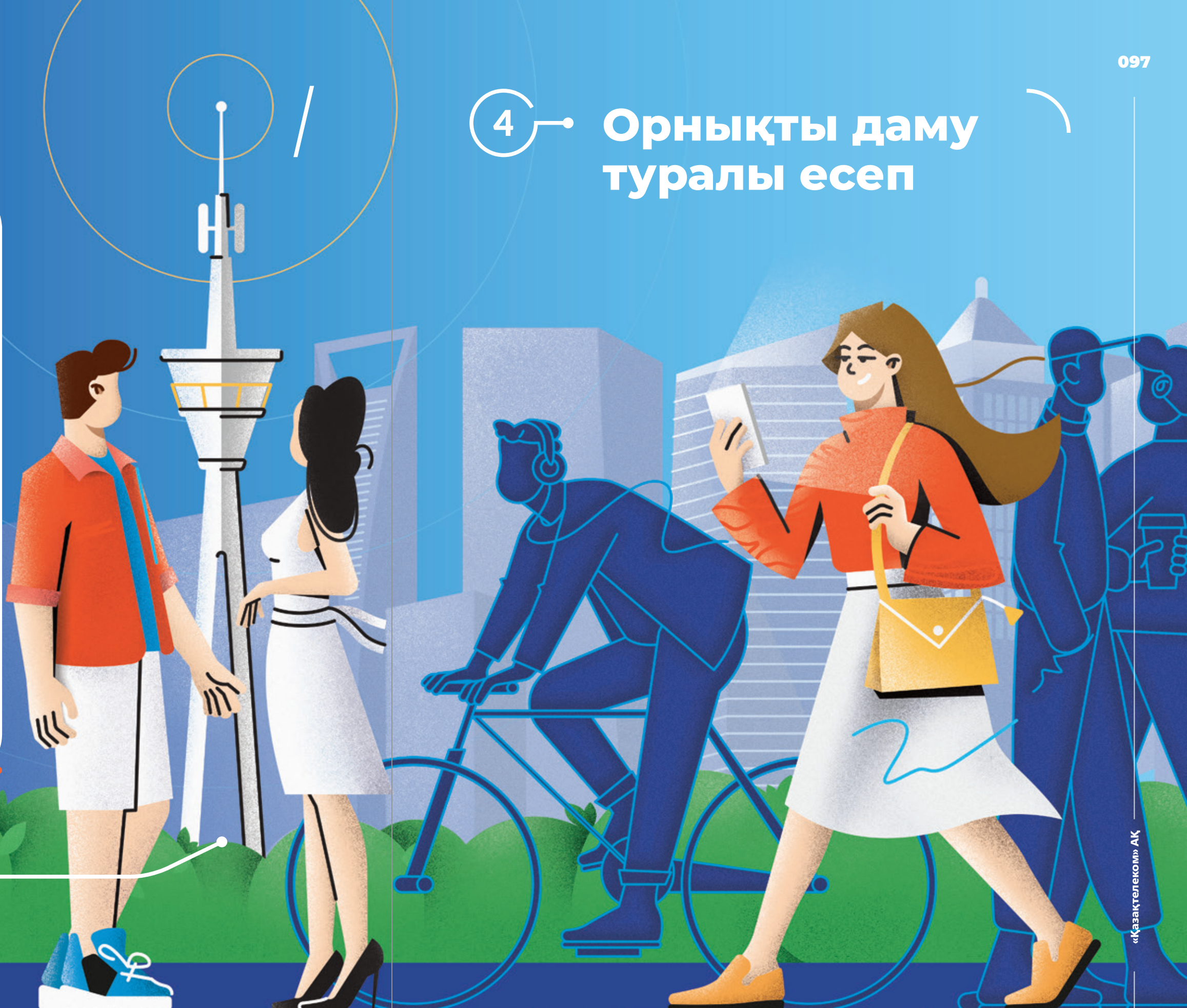
- «Қазақтелеком» АҚ бірінші цифрлық марафоны өткізілді;
- Цифрлық трансформация командасының рөлдік моделі мен құзыреттік моделі әзірленді және бекітілді.

DIGITAL EX (EMPLOYEE EXPERIENCE)

- Бизнес-процестерді автоматтандыру бойынша жұмыстарды іске асыру үшін жауапты орындаушыларға берілген техникалық тапсырмалар әзірленді.

4 Орнықты даму туралы есеп

Орнықты дамуды басқару

Басқару тәсілдері

«Қазақтелеком» АҚ-ның орнықты дамуды басқаруға деген көзқарасы Компанияның дамуы мен қызметінің стратегиялық басымдықтарының корпоративтік жауапкершілік пен орнықты даму, ұлттық және Өңірлік даму саласындағы негіз қалаушы қағидаттармен келісілуіне негізделген және мыналарға бағытталған:

- нормативтік және заңнамалық талаптарды сақтау;
- орнықты даму саласындағы тәуекелдерді тиімді басқару;
- өз қызметінде озық салалық практикалар мен орнықты даму саласындағы халықаралық стандарттардың ұсынымдарын дәйекті қолдану;
- орнықты даму саласындағы неғұрлым маңызды мәселелерді тиімді шешу үшін мүдделі тараптармен өзара іс-қимылды кеңейту.

«Қазақтелеком» АҚ-ның 2024 жылға дейін Стратегиясының негізгі бағыттарының бірі орнықты даму жүйесін жетілдіру болып табылады.

«Қазақтелеком» АҚ-ның орнықты даму саласындағы міндеті -экологиялық және әлеуметтік жауапкершілік қағидаттарын сақтай отырып, қазіргі заманның қажеттіліктеріне сәйкес болашақ ұрпақтың мүмкіндіктерін сақтау және көбейту үшін қатысатын өңірлердің әлеуметтік-экономикалық дамуына оң үлес қосу.

Компания үш негізгі қағиданы қамтитын тұрақты даму саласында белсенді қызмет атқарады:

- 1 стратегиялық интеграция** — орнықты даму қағидаттары Стратегияға енгізілді (миссия, құндылықтар және стратегиялық мақсаттар);
- 2 операциялық интеграция** — барлық корпоративтік шешімдерді Компания басшылығы тұрақты даму саласындағы қағидаттар мен мақсаттарға сәйкестік критерийлеріне сүйене отырып қабылдайды;
- 3 мәдени интеграция** оқытуды жүргізу, мақалаларды Компанияның корпоративтік порталына орналастыру шеңберінде, сондай-ақ іскерлік этика Кодексі шеңберінде іске асырылады.

«Қазақтелеком» АҚ-ның орнықты даму саласындағы қызметтің басым бағыттарын айқындауға деген көзқарасы бизнес бетпе-бет келетін орнықты даму саласындағы негізгі тәуекелдерді талдауға және мүдделі тараптар мен Компанияның қызметі үшін шешуші маңызы бар экологиялық, әлеуметтік және басқарушылық мәселелерді (ESG) анықтау үшін ішкі және сыртқы мүдделі тараптармен өзара іс-қимылға негізделген. Бұл процесс Компанияға күш-жігерінің басымдылығын арттыруға және ең үлкен әсер етуі мүмкін салаларда прогреске ықпал етуге мүмкіндік береді.

«Қазақтелеком» АҚ орнықты дамудың әртүрлі аспектілерін реттейтін ішкі саясатты әзірлей және енгізе, сондай-ақ орнықты даму қағидаттарын өзінің корпоративтік басқару жүйесіне біріктіре отырып, орнықты дамуды басқарудың корпоративтік практикасын жетілдіруді жалғастыруда.

«Қазақтелеком» АҚ-ның Тұрақты даму саласындағы негізгі корпоративтік қағидаттары ESG саласындағы негізгі саясаттар мен құжаттарда көрсетілген:

- Орнықты даму саясаты;
- Экологиялық саясат;
- Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау саласындағы саясат;
- Орнықты даму саласындағы басшылық;

- Алаяқтыққа қарсы саясат;
- Болжалды этикалық әдепсіз/заңсыз әрекеттер туралы хабарлау саясаты;
- Кадр саясаты;
- Іскерлік этика кодексі;
- Корпоративтік басқару кодексі;
- «Самұрық-Қазына «ҰӘҚ» АҚ портфельдік компаниялары үшін орнықты даму бойынша референс моделі;
- «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ сатып алу қызметін басқару стандарты;
- ISO 14001, ISO 26000, ISO 9001, ISO 45001 халықаралық стандарттары.

Орнықты даму саласындағы басшылық (бұдан әрі — Нұсқаулық) Компанияның осы бағыттағы қызметін жетілдіру үшін негіз қалаушы құжат болып табылады.

Орнықты дамуды басқару құрылымы

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ орнықты дамуды басқаруға деген өзінің тәсілін жетілдіруді жалғастырды. Осы практиканы одан әрі дамыту мақсатында орнықты даму мәселелеріне жетекшілік ететін корпоративтік басқару қызметінің функциялары кеңейтілді, сондай-ақ Компанияның жоғары басшылығы қатарынан жетекшілік ететін тұлға тағайындалды.

Бөлінген бөлімше Компанияның қолданыстағы саясаттарына, рәсімдеріне және ішкі бақылауларына, сондай-ақ тұрақты даму саласындағы заңнамалық талаптарға толық ауқымды түгендеу жүргізеді. Арнайы бөлімше осы тәуекелдерді басқару жөніндегі шараларды одан әрі қабылдау үшін орнықты даму саласындағы тәуекелдерді айқындайды. Бөлімше сондай-ақ жобаларды іске асыру мәселелері бойынша жергілікті қоғамдастықтармен байланысты қамтамасыз етеді және өз құзыреті шеңберінде орнықты даму бойынша ақпаратты ашуға жауапты болады.

Нұсқаулыққа сәйкес Директорлар кеңесі мен Кадрлар, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитет стратегиялық басшылықты және «Қазақтелеком» АҚ-да орнықты даму жүйесінің енгізілуін бақылауды жүзеге асырады.

Басқарма Төрағасы мен Компания филиалдарының бас директорлары Орнықты даму саласындағы бастамалар бағдарламасын бақылауға, уақтылы орындауға, орнықты даму саласындағы қағидаттарды енгізуге, сондай-ақ ақпаратты дұрыс ашуға жауапты болады.

Орнықты даму бағытына жетекшілік ететін «Қазақтелеком» АҚ басқарушы директоры орнықты даму саласындағы іс-шараларды үйлестіруді қамтамасыз етеді.

Комплаенс-бақылаушы/Комплаенс қызметінің басшысы этикалық қағидаттарға қатысты ішкі коммуникация процесіне жауапты болады. Коммуникациялар департаментінің басшысы сыртқы коммуникацияларды, оның ішінде жұртшылықпен байланысты қамтамасыз етеді.

Орнықты дамудың жекелеген мәселелерін басқаруды персоналмен жұмыс, еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік салаларына жетекшілік ететін бейінді бөлімшелер де жүзеге асырады. Бөлімшелердің жұмысы Компанияның орталық аппаратымен тікелей өзара іс-қимыл шеңберінде үйлестіріледі және келісіледі.

«Қазақтелеком» АҚ барлық бизнес-процестерге тұрақты даму қағидаттарын енгізу бойынша жұмыс істейді және барлық мүдделі тараптармен өзара тиімді қатынастар құруға ұмтылады. Компанияның стратегиясына интеграцияланған орнықты даму мәселелері оның ажырамас бөлігі және ұзақ мерзімді перспективада «Қазақтелеком» АҚ бизнесін құру платформасы болып табылады.

«Қазақтелеком» АҚ-ның орнықты даму саласындағы стратегиялық бағыттары:

- › инновациялық инфокоммуникациялық технологияларды енгізу және адамдардың өмірін жақсарту мақсатында көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыру;
- › тұрақты экономикалық өсім;
- › қоршаған ортаға әсерді азайту;
- › тартымды жұмыс жағдайларын жасау және қызметкерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету.

Орнықты даму стратегиясы «Қазақтелеком» АҚ қоршаған ортаны қорғау саласында Компания үлкен әсер ететін және әсер ету мүмкіндігі бар салаларға үлкен үлес қосуда.

ESG САЛАСЫНДАҒЫ БАСЫМ БАҒЫТТАР

Қоршаған орта (Environment)

- › табиғи ресурстарды тұтынуды төмендету
- › энергия тиімділігі

Қоғам (Society)

- › персоналды оқыту және дамыту
- › персоналды тарту деңгейінің өсуі
- › еңбек қауіпсіздігін және еңбекті қорғауды қамтамасыз ету
- › цифрлық теңсіздікті төмендету

Корпоративтік басқару (Governance)

- › акционерлердің құқықтары
- › корпоративтік басқарудың озық тәжірибелері
- › әділ сыйақы

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ 2022-2023 жылдарға арналған ESG рейтингін алу жөніндегі іс-шаралар жоспары әзірленді және бекітілді. **Жоспарға:**

- › орнықты даму саласындағы ақпаратты ашу тәртібін айқындайтын жетекші әлемдік GRI стандарттарына сәйкес климаттық ақпаратты ашу;
- › ESG рейтингін алуға дайындық;
- › ESG декарбонизация және жүйенің негізгі бағыттары бойынша компанияның жауапты тұлғаларының хабардар болуы жөніндегі іс-шаралар мен бастамалар кіреді.

ESG саласындағы стратегиялық мақсаттар

Экология

«Қазақтелеком» АҚ тұтынатын басты ресурстардың бірі электр энергиясы болып табылады. Дәл осы салада Компания климаттың өзгеруіне қарсы күреске үлкен үлес қосу мүмкіндігін көреді.

ПӘК:

«Энергетикалық және табиғи ресурстарды тұтынуды азайту»

2030 ж. дейінгі мақсат:

Электр энергиясын тұтынуды жылына 1-3%-ға төмендету

2021 жылы:

Электр энергиясын тұтыну 11%-ға ұлғайды*

* 2021 жылы ТЖОБ-2 жобасын іске асыру, объектілерді сұйық-отынмен жылытудан электрге көшіру, сондай-ақ ДӨӨ-ға клиенттік жүктемені ұлғайту нәтижесінде тұтынылатын электр энергиясының көлемі 2020 жылмен салыстырғанда 11%-ға ұлғайды.

Қоғам

«Қазақтелеком» АҚ Қазақстандағы жетекші байланыс провайдері ғана емес, сонымен қатар бүкіл ел бойынша жұмыс орындарын құратын ірі жұмыс беруші болып табылады. Компания қызметкерлердің өмір сүру деңгейіне де, қатысатын аймақтардағы тұрғындарға да әсерін түсінеді.

Компания өз қызметкерлерінің әл-ауқатын жақсартуға ұмтылады. Тартылу деңгейін анықтау үшін жыл сайын әлеуметтік тұрақтылық рейтингін (индексін) зерттеу жүргізіледі және оны арттыру бойынша іс-шаралар іске асырылады. Сапалы дамуға ықпал етуге ұмтылып «Қазақтелеком» АҚ адамдардың өмір сүру сапасын жақсартуға және цифрлық теңсіздікті төмендетуге ықпал ететін жобаларды іске асырады.

ПӘК:

«Әлеуметтік тұрақтылық индексі»

«Жарақаттануды болдырмау»

2030 ж. дейінгі мақсат:

64-79% деңгейінде ұстау

0% жазатайым оқиғалар

2021 жылы:

78%

0,025

Корпоративтік басқару

«Қазақтелеком» АҚ мүдделі тараптардың кең ауқымының мүдделерін ескеруге ұмтыла отырып, барлық талаптар мен халықаралық озық тәжірибелерге сәйкес корпоративтік басқарудың тиімді жүйесін құрады және қолдайды.

ПӘК:

«Корпоративтік басқару рейтингі»

2030 ж. дейінгі мақсат:

AA деңгейінде ұстау

2021 жылы:

BBB

Орнықты даму саласындағы тәуекелге бағдарланған тәсіл

«Қазақтелеком» АҚ-да орнықты дамудың құрамдас бөліктері бойынша негізгі мүмкіндіктер мен тәуекелдерге талдау жүргізіледі. 2021 жылы COVID-19 пандемиясы өзекті қауіптер тізімінде үлкен маңызға ие болды. ESG факторларының ішкі және сыртқы мүдделі тараптар үшін әсері кеңінен қарастырылды.

Қазақтелеком АҚ-ның Орнықты даму саласындағы негізгі әсерлері, тәуекелдері мен мүмкіндіктері (SWOT-талдау)

Күшті жақтары

ЭКОНОМИКАЛЫҚ АСПЕКТ

- › Инновация және технологиялық ілгерілеу;
- › Жергілікті экономикалық өсу.

ӘЛЕУМЕТТІК АСПЕКТ

- › Компанияның серпінді дамуы;
- › Урбандалудың өсуі.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ АСПЕКТ

- › Қоршаған ортаның ластануы мен табиғи ресурстардың сарқылуы проблемаларының маңыздылығын арттыру.

Әлсіз жақтары

ЭКОНОМИКАЛЫҚ АСПЕКТ

- › Әлемдік экономиканың өсу қарқынының төмендеуі;
- › Саяси тұрақсыздық әлеуеті;
- › Пандемияға байланысты ықтимал экономикалық дағдарыс.

ӘЛЕУМЕТТІК АСПЕКТ

- › АКТ-қызметтерін ұсынудың техникалық проблемаларына байланысты адамдардың наразылығының өсуі;
- › Бәсекелестіктің өсуін күшейту.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ АСПЕКТ

- › Табиғи ресурстардың сарқылуы;
- › Климаттың өзгеруі;
- › Қоршаған ортаның ластануы;
- › Тұтынудың жаһандық өсуі.

Мүмкіндіктер

ЭКОНОМИКАЛЫҚ АСПЕКТ

- › Нарықтағы қамту пайызын арттыру;
- › Бизнес пен мемлекет үшін жаңа технологияларды дамыту;
- › Пандемияға байланысты АКТ-қызметтеріне сұраныстың өсуі.

ӘЛЕУМЕТТІК АСПЕКТ

- › «Ақылды үйдің» технологиялық шешімдері;
- › Халыққа бұлтты сақтауды қолданудың артықшылықтары;
- › АКТ-технологиясы арқылы білім беру мен медицина деңгейін арттыру.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ АСПЕКТ

- › Орнықты даму қағидаттарын енгізу;
- › Салаларды экологияландыру.

Тәуекелдер

ЭКОНОМИКАЛЫҚ АСПЕКТ

- › Басқарудың саяси құрылымындағы өзгеріс;
- › Саяси шиеленіс, кибершабуылдар.

ӘЛЕУМЕТТІК АСПЕКТ

- › Пандемиялар;
- › Ереуілдерге, митингтерге байланысты әлеуметтік осал мәселелер.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ АСПЕКТ

- › Жергілікті экологиялық проблемалардың өсуі;
- › Табиғат қорғау заңнамасының талаптарын қатаңдату.

Орнықты даму саласындағы бастамаларды іске асыру бағдарламасы

Тұрақты даму саласындағы бастамаларды айқындау кезінде назар аударуға тұрарлық тақырыптардың кең ауқымы, оның ішінде Компанияның даму стратегиясы мен бизнес-моделі, орнықты даму тұрғысынан Компания үшін ғана емес, мүдделі тараптар үшін де маңызды тақырыптар қаралды.

Компания орнықты даму саласындағы мынадай бастамаларды анықтады:

- экономикалық нәтижелілікті және қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету;
- корпоративтік басқару жүйесінің тиімділігін арттыру;
- Цифрлық трансформация бағдарламасы арқылы тиімділікті арттыру;
- орнықты дамуға қосқан үлесі шеңберінде адами ресурстарды дамыту;
- жоғары этикалық стандарттар және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл;
- әлеуметтік жауапты серіктестік;
- жарақаттануды төмендету және қауіпсіз еңбек мәдениетінің деңгейін арттыру;
- Компания қызметінің қоршаған ортаға әсерін төмендету.

2021 жылы Орнықты даму саласындағы 2021 жылға арналған бастамалар бағдарламасын іске асыру аяқталды.

ОД саласындағы бастамалар бағдарламасын іске асыру жөніндегі 2021 жылғы есеп

ЭКОНОМИКА САЛАСЫ

ЭКОНОМИКАЛЫҚ НӘТИЖЕЛІЛІКТІ ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ТҰРАҚТЫЛЫҚТЫ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

ІС-ШАРА

- › Түсімнің ұлғаюы
- › Шығындарды азайту

ЕСЕП

2021 жылғы аудиттелген қаржылық есептілікке сәйкес «Қазақтелеком» АҚ бойынша қызметтерді іске асырудан түскен шоғырландырылған кірістер 594 193 млн.теңгені құрады. Өткен жылмен салыстырғанда кірістің өсуі 13%-ды құрады.

2021 жылғы аудиттелген қаржылық есептілікке сәйкес «Қазақтелеком» АҚ бойынша шоғырландырылған операциялық шығыстар 430 606 млн.теңгені құрады. Өткен жылмен салыстырғанда-түсімнің 11%-ға өсуі.

КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІНІҢ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ

ІС-ШАРА

- › Бағдарланған орнықты даму тәуекелін қамтамасыз ету
- › Ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін бағалауды сақтау

ЕСЕП

2021 жылы PwC тәуелсіз аудиторлық компаниясы «Қазақтелеком» АҚ Корпоративтік басқару диагностикасын жүргізді. Жүргізілген іс-шаралардың нәтижелері бойынша «Тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және аудит» бөлімі бойынша жалпы рейтинг ВВ-дан ВВВ-ға дейін көтерілді.

ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯ БАҒДАРЛАМАСЫ АРҚЫЛЫ ТИІМДІЛІКТІ АРТТЫРУ

ІС-ШАРА

- › Өнім портфелін және цифрлық платформаларды дамыту

ЕСЕП

2021 цифрлық трансформация шеңберіндегі өзектер:

- › Full digital қызметтерді қосу процесі іске асырылды;
- › мобильді қосымшаның MVP іске қосылды;
- › CRM 2.0 жүйесін енгізу кезеңі аяқталды;
- › ISMET.KZ және telecom.kz жеке кабинеттер жаңартылды.

ІС-ШАРА

- › Клиенттердің өзара әрекеттесуінің тиімділігін қамтамасыз ету және клиенттердің тәжірибесін жақсарту

ЕСЕП

Адалдық индексі (NPS) 2021 жылы 7%-ды құрады. 2021 жылы мессенджерлерге 929К өтініш келіп түсті, бұл қызмет көрсету пункттеріне (610К) қарағанда 52% — ға көп. 160 клиенттік орталыққа жүгінулер саны 27%-ға қысқарды және 3,3 млн қоңырау шалуды құрады.

2021 жылдың тамыз айынан бастап Бөлшек бизнес дирекциясында Front Line операторларының қызмет көрсету сапасын транзакциялық бағалау жүйесі енгізілді.

ІС-ШАРА

- › Жылжыту, сату және клиенттерге қызмет көрсету арналарын цифрландыру

ЕСЕП

2021 жылы «Клиенттік жолдарды цифрландыру» ПӘК орындау мақсатында мынадай іс-шаралар іске асырылды:

1. WhatsApp онлайн-арнасын дамыту;
2. Мобильді қосымшаны іске қосу;
3. Әлеуметтік желілердегі көшбасшылық;
4. Жеке кабинетте және Мобильдік қосымшада өтініштер функционалын енгізу;
5. КЦ 160 операторларының жұмысын бағалау үшін FCR (First call resolution) көрсеткішін енгізу;
6. 24 сағат ішінде цифрлық онбординг;
7. Цифрлық қызмет көрсету:
  - › WhatsApp онлайн арнасы арқылы;
  - › self-service арқылы мобильдік қосымшадағы және жеке кабинеттегі құралдар;
  - › жаңа ТВ + өнімі арқылы;
  - › Лидогенерация арнасы арқылы.

B2B сандық сатылымының 2021 жылғы үлесі — 13,2%.

Факторлық талдау деректері бойынша, SAC 2021 өсуі 2019 жылға қарағанда 23%-ды құрады — жаңа дербес шоттардың аз саны (14%-ға әсер ету) және цифрландыру және инсталляция бойынша дилерлер шығындарының өсуі (8%-ға әсер ету) есебінен.

ОД саласындағы бастамалар бағдарламасын іске асыру жөніндегі 2021 жылғы есеп (жалғасы)

ӘЛЕУМЕТТІК САЛА

АДАМ РЕСУРСТАРЫН ОЛАРДЫҢ РБ-ҒА ҚОСҚАН ҮЛЕСІ ШЕҢБЕРІНДЕ ДАМУ

ІС-ШАРА

- Бір қызметкерге оқу сағаттарының санын ұлғайту

ЕСЕП

«Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобының бір қызметкерін оқытуға жұмсалған сағаттардың орташа саны:

- 2019 жылы — 47,30 сағат;
- 2020 жылы — 52,60 сағат;
- 2021 жылы — 68,80 сағат.

ІС-ШАРА

- Орташа жалақыны көбейту

ЕСЕП

EBITDA (Profit Sharing Plan) жоспарын асыра орындағаны үшін» Қазақтелеком «АҚ филиалдары қызметкерлеріне қосымша сыйақы беру туралы ереже әзірленді және бекітілді

ІС-ШАРА

- ҚР заңнамасының ережелерін және Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша қолданыстағы саясатты жария ете отырып, алдын алу іс-шараларын ұйымдастыру

ЕСЕП

2021 жылы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл, мүдделер қақтығысы және Мінез-құлық кодексі бойынша Қоғамның регламенттерін білуге арналған 1200-ден астам жұмыскерді қамтитын 5 оқыту турнирі өткізілді. Қатысушылар ерікті негізде жарыс режимінде ішкі құжаттарды арнайы әзірленген онлайн-ойын (геймификация) түрінде зерттеп, жеңімпаздарды анықтап, тестілеуден өткізді.

Қоғам қызметкерлері 100% сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатының талаптарымен танысты.

ӘЛЕУМЕТТІК ЖАУАПТЫ СЕРІКТЕСТІК

ІС-ШАРА

- Штат/штат санын оңтайландыру кезінде жұмыстан босатылатын қызметкерлерді жұмыспен қамтуға жәрдемдесу

ЕСЕП

01.02.2022 жылғы № 12 бұйрықпен «Қазақтелеком» АҚ-да босатылатын қызметкерлерді жұмыспен қамтуға жәрдемдесудің 2022-2024 жылдарға арналған бағдарламасы бекітілді. Аталған бағдарлама шеңберінде босатылатын персоналмен тиісті жұмыс жүргізіледі. Жұмыстан босатылған қызметкерлер тарапынан шағымдар түскен жоқ.

ІС-ШАРА

- Әлеуметтік тұрақтылық рейтингін өткен жылғы деңгейден төмен емес деңгейде ұстау. Даму салаларын анықтау, іс-қимыл жоспарын құру, іс-шараларды іске асыру. 2021 жылға арналған мазасыз аймақтармен жұмыс жөніндегі іс-шаралар жоспары бекітілді

ЕСЕП

2020 жылы әлеуметтік өзара іс-қимыл және коммуникациялар орталығы COVID-19 туындаған түбегейлі жаңа сыртқы жағдайларға сүйене отырып, негізгі индекстер бойынша сабақтастықты және әлеуметтік ақпаратты жинау және өңдеу процесін сақтай отырып, жаңа әдіснаманы әзірледі. 2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ-дағы әлеуметтік тұрақтылықтың интегралдық көрсеткіші 74%-ды құрады, бұл мәндердің рангтық шәкіліне сәйкес оны тұрақты дамып келе жатқан компаниялар санатына жатқызады.

Әлеуметтік өзара іс-қимыл және коммуникация орталығының ұсынымдарын ескере отырып, Компания 2022 жылға арналған мазасыз аймақтармен жұмыс істеу жөніндегі іс-шаралар жоспарын бекітті (05.03.2022 ж. № 45 бұйрық). Тоқсан сайынғы негізде көрсетілген жоспардың орындалуы бойынша «Самұрық-Қазына «ҰӘҚ» АҚ-ға есеп ұсынылады.

ЖАРАҚАТТАНУДЫ ТӨМЕНДЕТУ ЖӘНЕ ҚАУІПСІЗ ЕҢБЕК МӘДЕНИЕТІНІҢ ДЕҢГЕЙІН АРТТЫРУ

ІС-ШАРА

- Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі процестерді цифрландыру үшін бағдарламалық қамтамасыз етуді енгізу

ЕСЕП

Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі процестерді цифрландыру үшін «HSE Telecom» бағдарламалық қамтымы әзірленді және енгізілді.

ІС-ШАРА

- Жарақаттануды болдырмауға қол жеткізу жөніндегі іс-шаралар жоспарын орындау

ЕСЕП

Тоқсан сайынғы негізде «Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесіне кейіннен ұсына отырып, жарақаттануды болдырмауға қол жеткізу жөніндегі іс-шаралар жоспарын іске асыру бойынша есептер қалыптастырылады. 2021 жылы 6 жазатайым оқиға орын алды, оның ішінде өндірістік ауырлық дәрежесі ауыр — 5.

ІС-ШАРА

- OHSAS 18001: 2007 халықаралық стандартынан ISO 45001:2018 стандартына көшу жөніндегі іс-шаралар жоспарын іске асыру

ЕСЕП

ISO 45001:2018 стандартының талаптарына сәйкес бекітілген рәсімдерді енгізу. Жоспар 100% іске асырылды. Сертификаттау жөніндегі ұлттық орган Қоғамға ISO 45001:2018 талаптарына сәйкестік сертификатын берді.

ІС-ШАРА

- Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау бойынша ішкі бақылау жүргізу жоспарын іске асыру

ЕСЕП

Компания филиалдарының 19 өңірлік бөлімшелерінде еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау бойынша тексерулер жүргізу.

ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ ӘЛ-АУҚАТЫ МЕН ДЕНСАУЛЫҒЫ

ІС-ШАРА

- Спорттық іс-шаралар арқылы дене саулығын қолдау бағдарламасы әзірленді. Салауатты өмір салтын насихаттау

ЕСЕП

Әлеуметтік серіктестік шеңберінде кәсіподақтар Компаниямен бірлесіп спорттық-сауықтыру іс-шараларын өткізеді.

ІС-ШАРА

- Қызметкерлерді коронавирустық инфекцияға қарсы вакцинациялау ұйымдастырылды

ЕСЕП

Компания 88% ұжымдық иммунитетке қол жеткізді.

ОД саласындағы бастамалар бағдарламасын іске асыру жөніндегі 2021 жылғы есеп (жалғасы)

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ САЛА

КОМПАНИЯНЫҢ ҚОРШАҒАН ОРТАҒА ӘСЕРІН АЗАЙТУ

ІС-ШАРА

- Автомомды жылыту жүйелерін дизель отынынан газбен/орталықтан жылытуға ауыстыру

ЕСЕП

2021 жылы бір дизель қазандық станциясы орталықтан жылытуға көшті (Ақмола облысы), 2 қазандық станциясы — дизельден газға көшті (Қостанай облысы).

ІС-ШАРА

- «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ Басқарма Төрағасының тапсырмасына сәйкес стратегиялық жоспарлау шеңберінде энергияға көшу жоспары әзірленді

ЕСЕП

2021 жылғы 12 желтоқсанда Басқарманың № 57/348 шешімімен «Қазақтелеком» АҚ 2030 жылға дейін төмен көміртекті дамуға көшуі жөніндегі іс-шаралар жоспары бекітілді.

КОМПАНИЯНЫҢ ҚОРШАҒАН ОРТАҒА ӘСЕРІН АЗАЙТУ

ІС-ШАРА

- Есептен шығарылған телекоммуникация құралдары мен кабель сынықтарын кәдеге жаратуға беру

ЕСЕП

2021 жылы жеке тұлғаларға кәдеге жаратуға мыналар берілді:

- 71,88 тонна құрамында мыс бар кабель сынықтары;
- күл-қож қалдықтары — 125 тонна;
- сатылған жабдық — 128 024 дана.

Қалдықтарды көмуге 135 тонна жіберілді.

БҰҰ тұрақты дамуының басым мақсаттары

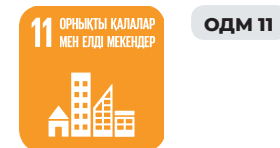
Бірінші таңдау бренді

Құрлық экожүйелерін қорғау және қалпына келтіру және оларды ұтымды пайдалануға жәрдемдесу, орманды ұтымды пайдалану, шөлейттенуге қарсы күрес, жердің тозу процесін тоқтату және кері бұру және биоәртүрлілікті жоғалту процесін тоқтату

Орнықты даму мүддесінде Жаһандық серіктестік шеңберінде жүзеге асыру құралдарын нығайту және жұмысты жандандыру

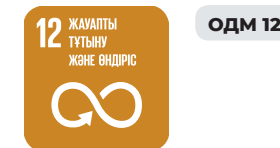

Қалалар мен елді мекендердің ашықтығын, қауіпсіздігін, өмірге төзімділігін және экологиялық тұрақтылығын қамтамасыз ету

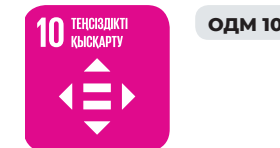
Цифрлық платформа

Орнықты даму мүддесінде бейбітшілік сүйгіш және ашық қоғам құруға жәрдемдесу, барлығы үшін сот төрелігіне қол жеткізуді қамтамасыз ету және барлық деңгейлерде тиімді, есеп беретін және көпшіліктің қатысуына негізделген мекемелер құру

Тұтыну мен өндірудің ұтымды модельдеріне көшуді қамтамасыз ету

Елдер ішіндегі және олардың арасындағы теңсіздікті азайту

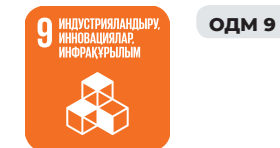
Тиімді ұйымдастыру

Түсімді, жан-жақты және орнықты экономикалық өсуге, толық және өнімді жұмыспен қамтуға және барлығына лайықты жұмыс істеуге жәрдемдесу

Жан-жақты және әділ сапалы білім беруді қамтамасыз ету және барлық адамдар үшін өмір бойы білім алуды ынталандыру

Орнықты инфрақұрылым құру, барлығын қамтитын және тұрақты индустрияландыру мен инновацияларға жәрдемдесу

БҰҰ Орнықты даму мақсаттарына қол жеткізуге қосқан үлесі

ОДМ 4

Жан-жақты және әділ сапалы білім беруді қамтамасыз ету және барлық адамдар үшін өмір бойы білім алуды ынталандыру

ОДМ ӨЗЕКТІ МІНДЕТТЕРІ

4.4 2030 жылға қарай жұмысқа орналасу, лайықты жұмыс алу және кәсіпкерлік қызметпен айналысу үшін қажетті дағдыларға, оның ішінде кәсіптік-техникалық дағдыларға ие жас және ересек адамдардың санын едәуір ұлғайту

ОРЫНДАЙТЫН ЖОБАЛАРЫ, БАСТАМАЛАРЫ, ІС-ШАРАЛАРЫ

- Онлайн-білім беруге арналған CDN-білім беру трафигін оқшаулау үшін Блокчейн инфрақұрылымы негізінде өнім әзірленді.
- Пандемия кезінде ҚР бойынша онлайн-білім беру процесі ұйымдастырылды.
- Болашақ түлектерді тәжірибеден өткізу/ одан әрі жұмысқа орналастыру/бейімдеу және жас мамандарды дамыту бағдарламаларын іске асыру.
- Қызметкерлердің тұрақты кәсіби дамуын қамтамасыз ету.

ОДМ ӨЗЕКТІ МІНДЕТТЕРІ

4.7 2030 жылға қарай барлық оқушылардың орнықты дамуға жәрдемдесу үшін, оның ішінде орнықты даму және орнықты өмір салты, адам құқықтары, гендерлік теңдік, бейбітшілік пен зорлық-зомбылықсыз мәдениетті насихаттау, бейбітшілік азаматтығы және мәдени әртүрліліктің құндылығын және мәдениеттің орнықты дамуға қосқан үлесін сезіну мәселелері бойынша оқыту арқылы қажетті білім мен дағдыға ие болуын қамтамасыз ету

ОРЫНДАЙТЫН ЖОБАЛАРЫ, БАСТАМАЛАРЫ, ІС-ШАРАЛАРЫ

- Компанияның және еншілес ұйымдардың барлық қызметкерлері үшін орнықты даму бойынша вебинарлар өткізілді. Оқу материалдары жіберілді.
- «Орнықты даму және экологиялық сауаттылық» онлайн-курсы әзірленіп, қашықтықтан білім беру порталына орналастырылды.

ОДМ 8

Түсімді, жан-жақты және орнықты экономикалық өсуге, толық және өнімді жұмыспен қамтуға және барлығына лайықты жұмыс істеуге жәрдемдесу

ОДМ ӨЗЕКТІ МІНДЕТТЕРІ

8.2 Эртараптандыру, техникалық жаңғырту және инновациялық қызмет арқылы, оның ішінде қосылған құны жоғары секторларға және еңбекті көп қажет ететін секторларға ерекше назар аудару арқылы экономикадағы өнімділікті арттыруға қол жеткізу

ОРЫНДАЙТЫН ЖОБАЛАРЫ, БАСТАМАЛАРЫ, ІС-ШАРАЛАРЫ

- Желілік инфрақұрылымды үнемі жақсарту.
- Инновациялық қызметті және жаңа бизнесті дамыту: 5G, Iop, Smart city, тауарларды таңбалау және т. б.
- Желілерді техникалық дамыту және қолдау.

ОДМ ӨЗЕКТІ МІНДЕТТЕРІ

8.8 Еңбек құқықтарын қорғау және көшіп-қонушы еңбекшілерді, әсіресе көшіп-қонушы әйелдерді және тұрақты жұмыспен қамтылмаған адамдарды қоса алғанда, барлық еңбекшілер үшін сенімді және қауіпсіз жұмыс жағдайларын қамтамасыз етуге жәрдемдесу

ОРЫНДАЙТЫН ЖОБАЛАРЫ, БАСТАМАЛАРЫ, ІС-ШАРАЛАРЫ

- Жарақаттануды болдырмауға ұмтылу бойынша іс-шаралар жоспарын орындау.
- OHSAS 18001 халықаралық стандарт талаптарына сәйкестігі тұрғысынан сыртқы аудиттен өту.
- Еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік бойынша ағымдағы іс-шараларды орындау.
- Инциденттерге жедел әрекет ету және төтенше жағдайлардың алдын алу, өндірістік қауіпсіздік саласындағы тәуекелдерді талдау, мониторинг және бақылау.
- Жұмыскерлердің әлеуметтік-тұрмыстық жағдайларын жақсарту бойынша бағдарламаларды іске асыру, жоғары нормаларға сәйкес келетін еңбек жағдайларын қамтамасыз ету, мерзімдік медициналық тексерулер жүргізу.
- Жұмыскерлерге, оның ішінде Ұжымдық шарт шеңберінде әлеуметтік қолдау көрсету.

ОДМ 9

Тұрақты инфрақұрылым құру, барлығын қамтитын және тұрақты индустрияландыру мен инновацияларға жәрдемдесу

ОДМ ӨЗЕКТІ МІНДЕТТЕРІ

9.1 Экономикалық дамуды және адамдардың әл-ауқатын қолдау мақсатында, барлық адамдар үшін арзан әрі тең құқылы қолжетімділікті қамтамасыз етуге ерекше назар аудару отырып, өңірлік және трансшекаралық инфрақұрылымды қоса алғанда, сапалы, сенімді, орнықты және орнықты инфрақұрылымды дамыту

9.2 Ақпараттық-коммуникациялық технологияларға қолжетімділікті едәуір кеңейту және неғұрлым төмен дамыған елдерде Интернетке жалпыға бірдей және арзан қолжетімділікті қамтамасыз етуге ұмтылу

ОРЫНДАЙТЫН ЖОБАЛАРЫ, БАСТАМАЛАРЫ, ІС-ШАРАЛАРЫ

- «Талшықты-оптикалық байланыс желілері технологиясы бойынша ҚР ауылдық елді мекендерін кеңжолақты қолжетімділікпен қамтамасыз ету» жобасы ауылдық елді мекендердегі мемлекеттік мекемелер мен бюджеттік ұйымдар үшін телекоммуникация желілеріне және КЖҚ қызметтеріне қолжетімділікті кеңейтуге бағытталған.
- Халық саны 250 адамнан асатын ауылдық елді мекендерді кең жолақты мобильді Интернетпен қамтамасыз ету бойынша «250+» жобасын іске асыруға қатысу.
- Ауылды интернеттендіруге арналған жобаның басталуы — «Ауылдағы цифрлық әріптес», оған кез келген қазақстандық кәсіпкер қатыса алады.
- «Қазақтелеком» АҚ Интернет желісі шалғай ауылдарда телемедицинаны дамытуда.
- «Қазақтелеком» АҚ Түркістан көшелерінде 5G-ге еркін кіру аймағын ашты.
- Түркістан облысының 300-ден астам мектебі ЖП ЖБО-да деректерді шығара отырып, бейнебақылау жүйесіне қосылған.
- «Қазақтелеком» АҚ Smart Turkistan жобасын іске асырудың белсенді кезеңіне өтіп, Түркістанның коммуналдық нысандарын өзінің IoT желісіне қоса бастады.
- Түркістан облысында eQoldau бірінші қоғамдық қол жеткізу пункті іске қосылды, соның арқасында тұрғындарда цифрлық қызметтер мен электрондық сервистер әлеміне қол жеткізудің тағы бір құралы пайда болды.

ОДМ 10

Елдер ішіндегі және олардың арасындағы теңсіздікті азайту

ОДМ ӨЗЕКТІ МІНДЕТТЕРІ

10.3 Мүмкіндіктер теңдігін қамтамасыз ету және нәтижелер теңсіздігін, оның ішінде кемсітушілік заңдарды, саясат пен практиканы жою және осы бағытта тиісті заңнаманы, саясат пен шараларды қабылдауға жәрдемдесу арқылы азайту

ОРЫНДАЙТЫН ЖОБАЛАРЫ, БАСТАМАЛАРЫ, ІС-ШАРАЛАРЫ

- Елдің барлық өңірлерінде Интернетке қол жеткізуді ұсыну арқылы цифрлық теңсіздікті қысқарту:
- «Талшықты-оптикалық байланыс желілері технологиясы бойынша ҚР ауылдық елді мекендерін кеңжолақты қолжетімділікпен қамтамасыз ету», 250+, «ауылдағы цифрлық серіктес», eQoldau, Smart Turkistan, телемедицина, ISMET.KZ, FWA жобалары.

БҰҰ Орнықты даму мақсаттарына қол жеткізуге қосқан үлесі (жалғасы)

ОДМ 11

Қалалар мен елді мекендердің ашықтығын, қауіпсіздігін, өмірге төзімділігін және экологиялық орнықтылығын қамтамасыз ету

ОДМ ӨЗЕКТІ МІНДЕТТЕРІ

11.3 2030 жылға қарай елді мекендерді кешенді және орнықты жоспарлау және оларды барлық елдерге кеңінен қатысу негізінде басқару үшін баршаға ашық және экологиялық тұрақты урбандалу мен мүмкіндіктер ауқымын кеңейту

ОРЫНДАЙТЫН ЖОБАЛАРЫ, БАСТАМАЛАРЫ, ІС-ШАРАЛАРЫ

- IoT жобалары мен жаңа өнімдерін (Заттар интернеті), Smart city, бейнеталдама, КЖҚ цифрлық картасы және т. б. іске асыру.

ОДМ 12

Тұтыну мен өндірістің ұтымды модельдеріне көшуді қамтамасыз ету

ОДМ ӨЗЕКТІ МІНДЕТТЕРІ

12.2 2030 жылға қарай табиғи ресурстарды ұтымды игеруге және тиімді пайдалануға қол жеткізу

ОРЫНДАЙТЫН ЖОБАЛАРЫ, БАСТАМАЛАРЫ, ІС-ШАРАЛАРЫ

- «Қазақтелеком» АҚ телекоммуникация желілерінің электр қоректендіру жүйелері мен климаттехникасын дамыту және пайдалану тұжырымдамалары.
- Экологиялық менеджмент саласындағы ұзақ мерзімді мақсаттарға қол жеткізу бойынша жоспарда электр энергиясын тұтынуды жыл сайын 1-3%-ға төмендету жоспарланған.
- «Қазақтелеком» АҚ-ның 2030 жылға дейін төмен көміртекті дамуға көшу жоспары.

ОДМ ӨЗЕКТІ МІНДЕТТЕРІ

12.6 Компанияларға, әсіресе ірі және трансұлттық компанияларға өндірістің тұрақты әдістерін қолдануды және өз есептерінде ресурстарды ұтымды пайдалану туралы ақпаратты көрсетуді ұсыну

ОРЫНДАЙТЫН ЖОБАЛАРЫ, БАСТАМАЛАРЫ, ІС-ШАРАЛАРЫ

- Орнықты даму қағидаттары мен құндылықтарын енгізу.
- Орнықты даму саласындағы бастамалар бағдарламасын іске асыру.
- GRI стандарттарының талаптарына сәйкес орнықты даму бойынша жыл сайынғы есепті шығару.
- 2023 жылға дейін ESG рейтингін алу бойынша іс-шаралар жоспарын іске асыру.

ОДМ 15

Құрлық экожүйелерін қорғау және қалпына келтіру және оларды ұтымды пайдалануға жәрдемдесу, орманды ұтымды пайдалану, шөлейттенуге қарсы күрес, жердің тозу процесін тоқтату және кері бұру және биоәртүрлілікті жоғалту процесін тоқтату

ОДМ ӨЗЕКТІ МІНДЕТТЕРІ

15.1 Халықаралық келісімдерден туындайтын міндеттемелерге сәйкес жер үсті және ішкі тұщы су экожүйелері мен олардың қызметтерін, оның ішінде ормандарды, сулы-батпақты алқаптарды, таулар мен қуаң жерлерді сақтауды, қалпына келтіруді және ұтымды пайдалануды қамтамасыз ету

ОРЫНДАЙТЫН ЖОБАЛАРЫ, БАСТАМАЛАРЫ, ІС-ШАРАЛАРЫ

- Желілер салынғаннан кейін жерді қалпына келтіру жөніндегі іс-шараларды жүргізу.
- Қоршаған ортаға әсерді бағалау жобасын әзірлеу және санитариялық-эпидемиологиялық және экологиялық қорытындылар алу.

ОДМ 16

Орнықты даму мүддесінде бейбітшілік сүйгіш және ашық қоғам құруға жәрдемдесу, барлығы үшін сот төрелігіне қол жеткізуді қамтамасыз ету және барлық деңгейлерде тиімді, есеп беретін және көпшіліктің қатысуына негізделген мекемелер құру

ОДМ ӨЗЕКТІ МІНДЕТТЕРІ

16.5 Сыбайлас жемқорлық пен парақорлықтың барлық түрлерін едәуір қысқарту

ОРЫНДАЙТЫН ЖОБАЛАРЫ, БАСТАМАЛАРЫ, ІС-ШАРАЛАРЫ

- Әдеп кодексінің, «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты», «Мүдделер қақтығысын реттеу саясаты», «Болжамды этикалық емес/заңсыз іс-әрекеттер туралы хабарлау саясаты» ережелерін мүлтіксіз сақтау.
- Комплаенс-мәдениетті қалыптастыру және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласында білім деңгейін арттыру, оқыту, ойын турнирлерін, вебинарларды және т. б. өткізу арқылы этиканы сақтау.

Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл

Компанияның тұрақты және табысты дамуының негізгі факторларының бірі мүдделі тараптармен сапалы өзара іс-қимыл жасау болып табылады. Мүдделі тараптардың мүдделері мен талаптары Компанияның стратегиялық мақсаттарын қалыптастыруға және оларды іске асыруға үлкен әсер етеді. Мүдделі тараптармен ұзақ мерзімді қатынастарды құрудағы маңызды элемент мүдделі тараптардың мүдделерін, пікірлері мен қалауларын құрметтеу және ескеру, мүдделі тараптарды уақтылы және тұрақты хабардар ету, сондай-ақ қабылданған міндеттемелерді жауапты орындау қағидаттары болып табылады.

Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл саласындағы үздік тәжірибелерге сәйкес (AA1000, GRI сериялы стандарттар) тиімді өзара іс-қимыл жасау мақсатында «қосылу» қағидаты қолданылады. Осы қағидат Компания қызметін басқару процесінің барлық сатыларында барлық мүдделі тараптардың мүдделерін назарға алады және ескереді. «Қосылу» қағидаты өзара әрекеттесудің үш негізгі қағидатына негізделген:

- **«маңыздылық»** (стейкхолдерлер мен ұйымдар үшін проблемалардың маңыздылығын дұрыс бағалау);
- **«толықтық»** (Компания қызметінің салдарының маңыздылығын түсіну);
- **«жауап беру»** (барабар жауапты көрсету).

Әрбір қағидатты ұстану мүдделі тараптармен жан-жақты, өзара тиімді және тиімді өзара іс-қимыл жасауға кепілдік береді.

Компанияның мүдделі тараптармен өзара іс-қимылының негізі мүдделі тараптардың топтарын мұқият талдау және анықтау болып табылады. Мүдделі тараптардың топтарын анықтау негізіне мыналар жатады:

- 1 **Бизнес-процестерді жүзеге асыру кезінде белгілі бір топпен тікелей өзара әрекеттесу.**
- 2 **Компания қызметінің негізгі мәселелерін шешуге ықпал ету дәрежесін анықтау.**
- 3 **Компанияның қызметіне топтың маңыздылық дәрежесін (үлесін) анықтау.**

Төменде мүдделі тараптардың негізгі топтары, олардың мүдделері мен үлестері келтірілген.

Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл

Акционерлер

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ МҮДДЕЛЕРІ

- Компания құнын арттыру;
- дивидендтер алу;
- қызметтің тұрақтылығы және ауқымын кеңейту;
- ашықтық;
- тәуекелдерді тиімді басқару;
- Компанияның құнын және дивиденд мөлшерін барынша арттыру.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ САЛЫМЫ

- қаржы қаражатын бөлу;
- жарғылық капиталды толықтыру.

ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ МЕХАНИЗМДЕРІ

- дивидендтер төлеу;
- жылдық қаржылық және қаржылық емес есептілікті бекіту;
- SERPIN трансформациялау бағдарламасын іске асыру;
- кеңестер, келіссөздер, кездесулер өткізу;
- сауалнама, сауалнама, тестілеу жүргізу.

Қызметкерлер

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ МҮДДЕЛЕРІ

- Компанияның нәтижелері мен жетістіктері;
- Компанияның даму болашағы;
- кадрлық және әлеуметтік саясат;
- персоналды тарту және дамыту перспективалары;
- материалдық және материалдық ынталандыру бойынша іс-шара, жастар саясаты;
- Ұжымдық шарт.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ САЛЫМЫ

- адами ресурстар;
- ниеттестік.

ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ МЕХАНИЗМДЕРІ

- нөлдік жарақаттануды қамтамасыз ету бойынша іс-шаралар өткізу;
- басшылықпен тұрақты кездесулер, келіссөздер жүргізу;
- корпоратившілік коммуникация арналарының жұмыс істеуі, «жедел» желі;
- қауіпсіз және лайықты еңбек жағдайлары;
- кәсіби өсуді, біліктілікті арттыруды қамтамасыз ету.

Еншілес ұйымдар

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ МҮДДЕЛЕРІ

- мемлекеттік органдармен жұмыс істеу кезінде жәрдемдесу;
- коммерциялық мүдделер.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ САЛЫМЫ

- акционерлердің мүдделерін сақтау.

ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ МЕХАНИЗМДЕРІ

- ЕҰ қызметінің нәтижелеріне тұрақты мониторинг жүргізу;
- ЕҰ-мен бірлесіп мобильді бизнесті дамыту бойынша жұмысты жалғастыру;
- ЕҰ-ның акционер ретінде компанияның стратегиялық шешімдерін қабылдауға қатысуы.

Кәсіподақ

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ МҮДДЕЛЕРІ

- әлеуметтік жауапкершілік қызметкерлердің қорғалуы;
- Ұжымдық шарт;
- заңнама нормаларын сақтау.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ САЛЫМЫ

- әлеуметтік тұрақтылықты қамтамасыз етуге жәрдемдесу;
- еңбек қатынастарын реттеу және жанжалдарды шешу.

ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ МЕХАНИЗМДЕРІ

- Ұжымдық шарттың барлық тармақтарын орындау;
- Компания қызметкерлеріне пайызсыз қарыздар беру түрінде материалдық көмек көрсету;
- қоғамдық тыңдаулар өткізу;
- корпоратившілік коммуникация арналарының жұмыс істеуі, «жедел» желі.

Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл (жалғасы)

Серіктестер

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ МҮДДЕЛЕРІ

- › коммерциялық мүдделер.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ САЛЫМЫ

- › жобаларды бірлесіп іске асыру;
- › технологиялар, құзыреттер және инновациялар трансфері.

ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ МЕХАНИЗМДЕРІ

- › серіктестердің акционер ретінде Компанияның стратегиялық шешімдерін қабылдауға қатысуы;
- › кеңестер, келіссөздер, іскерлік хат алмасуы;
- › ағымдағы қызмет туралы есептер.

Клиенттер

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ МҮДДЕЛЕРІ

- › коммерциялық мүдделер;
- › қызметтердің сапалық сипаттамалары;
- › қызмет алудың үздіксіздігі;
- › қызметтерді білікті сервистік қолдау.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ САЛЫМЫ

- › Компанияның адалдығы;
- › тауарлар мен қызметтерді сатып алу арқылы қаржылық ресурстар.

ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ МЕХАНИЗМДЕРІ

- › онлайн-қызмет көрсету;
- › қолдау қызметтерінің арналарын көбейту және жетілдіру;
- › тұтынушылармен кері байланыс жүйесі.
- › тұтынушылардың қанағаттанушылығын талдау;
- › шарттар жасасуы.

Мемлекеттік органдар

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ МҮДДЕЛЕРІ

- › заңнамалық және атқарушы функцияларды жүзеге асыру;
- › телекоммуникация саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру, жұмыс орындарын құру.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ САЛЫМЫ

- › мемлекеттік реттеу.

ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ МЕХАНИЗМДЕРІ

- › кеңестер, келіссөздер, іскерлік хат алмасуы;
- › ағымдағы қызмет туралы есептер беру;
- › ҚР заңнамасының сақталуын тексеру.

БАҚ

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ МҮДДЕЛЕРІ

- › Компания қызметі туралы жұртшылықты хабардар ету.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ САЛЫМЫ

- › сындарлы ынтымақтастық;
- › адал қоғамдық пікір.

ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ МЕХАНИЗМДЕРІ

- › Компания туралы ақпаратты БАҚ-та жариялау;
- › әлеуметтік желілер, «жедел» желі.

Халықаралық ұйымдар

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ МҮДДЕЛЕРІ

- › ITU, ӨҮК мүше елдердің халықаралық ынтымақтастығын дамыту, тәжірибе алмасу, технологияларды пайдалануда жалпы стандарттарды қабылдау;
- › тұрақты даму саласындағы халықаралық стандарттар мен келісімдердің талаптарын, экологиялық нормаларды сақтаудағы және инфокоммуникациялық қызметтерді дамытудағы әділ және теңгерімді есуді қамтамасыз ету.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ САЛЫМЫ

- › халықаралық гранттар;
- › болашақ даму мүмкіндіктері.

ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ МЕХАНИЗМДЕРІ

- › конференция, сессия, форум отырыстары;
- › ынтымақтастық туралы келісімдерге, шарттар мен меморандумдарға қол қою.

Жергілікті қоғамдастықтар

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ МҮДДЕЛЕРІ

- › жұмысқа орналасу мүмкіндігі;
- › қызмет сапасы;
- › Қызметтердегі тарифтердің тартымдылығы;
- › қайырымдылық көмек алу;
- › денсаулық қауіпсіздігі.

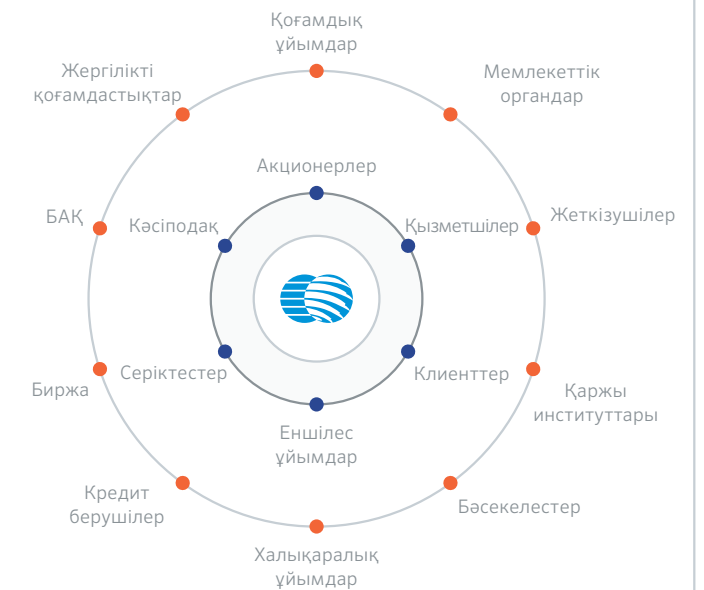
МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ САЛЫМЫ

- › қызметті жүзеге асыру орындарында қолдау көрсету.

ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ МЕХАНИЗМДЕРІ

- › қатысу аймақтарын дамыту;
- › әлеуметтік желілер арқылы өзара, іс-қимыл жасау, «жедел» желі;
- › бедел аудиті;
- › қайырымдылық қызметі.

Мүдделі тараптардың картасы

- Мүдделі тараптардың алыс шеңбері
- Мүдделі тараптардың жақын шеңбері

Компанияның Директорлар кеңесі жыл сайын бекітетін мүдделі тараптардың картасы мүдделі тараптардың әрбір тобымен өзара іс-қимыл жасау әдістерін әзірлеу мақсатында Компанияның айналасы туралы ақпаратты жүйелендіруге және визуализациялауға арналған. Компания мүдделі тараптарды екі топқа бөліп көрсетеді:

- › **жақын шеңбер** (жақын ықпал ету саласы) Компания қабылдайтын шешімдерге елеулі ықпалы бар немесе осы шешімдердің ықпалында болатын мүдделі тараптар топтарын қамтиды;
- › **алыс шеңберге** (жанама әсер ету аймағы) Компания қабылдаған шешімдерге айтарлықтай аз әсер ететін мүдделі тараптардың топтары кіреді.

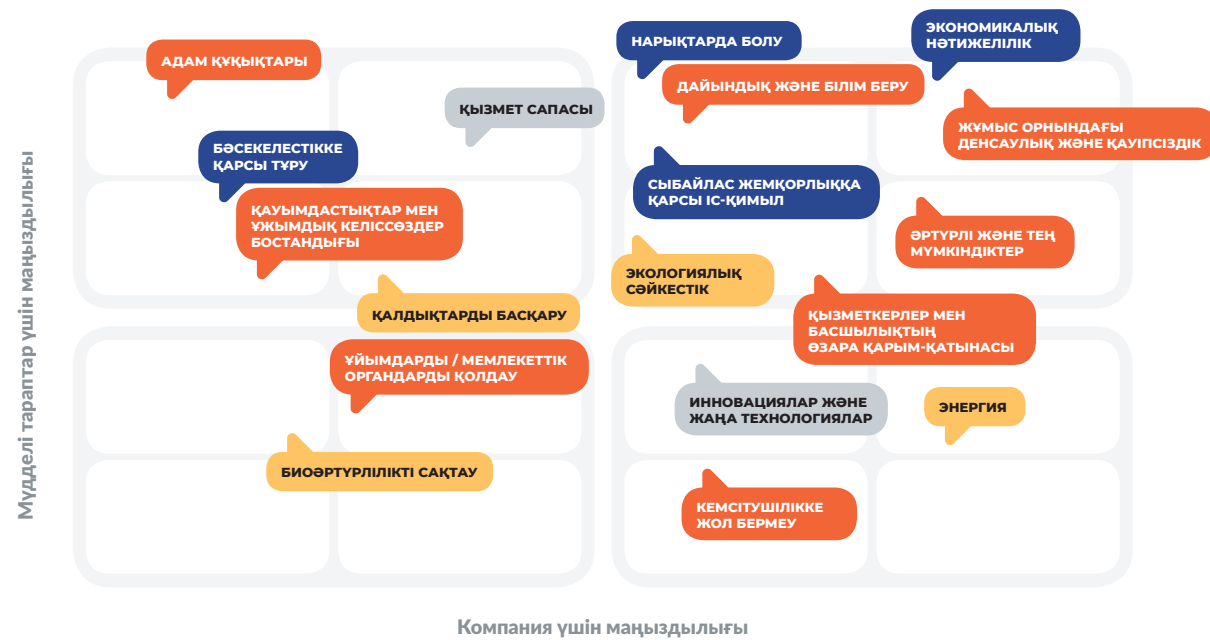
Маңыздылықты талдау

Мүдделі тараптарды талдау шеңберінде маңызды (Компания үшін де, мүдделі тараптар үшін де) тақырыптар мен мәселелерді анықтау және саралау жүзеге асырылады.

Маңызды тақырыптар мен мәселелерді анықтау олардың басымдықтарын нақты түсіну негізінде мүдделі тараптармен өзара іс-қимылды сындарлы түрде қалыптастыруға мүмкіндік береді. Компания басшылығы мен мүдделі тараптар өкілдерінің бірлескен жұмысының нәтижесі ретінде компания мен мүдделі тараптар үшін елеулі тұрақты даму тақырыптары туралы көрнекі

көрініс беретін және GRI стандарттарының ұсынымдарын ескере отырып, сондай-ақ мүдделі тараптардың сауалнамасын пайдалана отырып қалыптастырылған «маңыздылық матрицасы» қалыптастырылады. Компанияның маңыздылық матрицасына Компания мен мүдделі тараптар үшін маңыздылық бағасын төрт баллдан жоғары алған тақырыптар кіреді. Қажет болған жағдайда сарапшылармен және Компания басшылығымен бірлескен консультациялардың қорытындылары бойынша шекті балл ақпаратты неғұрлым толық ашу мақсатында қайта қаралуы мүмкін.

Маңыздылық матрицасы

- Әлеуметтік аспектілері
- Экономикалық аспектілері
- Экологиялық аспектілері
- Компания мен телекоммуникация саласына қатысты тақырыптар

ӘЛЕУМЕТТІК АСПЕКТІЛЕРІ

1. Адам құқықтары.
2. Қауымдастықтар мен ұжымдық келіссөздер бостандығы.
3. Дайындық және білім беру.
4. Жұмыс орнындағы денсаулық және қауіпсіздік.
5. Әртүрлі және тең мүмкіндіктер.
6. Қызметкерлер мен басшылықтың өзара қарым-қатынасы.
7. Ұйымдарды/мемлекеттік органдарды қолдау.
8. Кемсітушілікке жол бермеу.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ

1. Экологиялық сәйкестік.
2. Қалдықтарды басқару.
3. Биоәртүрлілікті сақтау.
4. Энергия.

ЭКОНОМИКАЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ

1. Нарықтарда болу.
2. Экономикалық нәтижелілік.
3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл.

КОМПАНИЯ МЕН ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯ САЛАСЫНА ҚАТЫСТЫ ТАҚЫРЫПТАР

1. Қызмет сапасы.
2. Инновациялар және жаңа технологиялар.

2022 жылға және орта мерзімді перспективаға арналған жоспарлар

1. Технологиялық процестерді цифрландыруды қамтамасыз ету (энергия жабдықтарын есепке алу және мониторинг жүйесін енгізу);
2. 2030 жылға дейін төмен көміртекті дамуға көшу жөніндегі іс-шаралар жоспарын орындау;
3. Цифрлық трансформация жөніндегі бағдарламаның тиімділігін арттыру;
4. Әлеуметтік және қайырымдылық бағдарламалар арқылы өңірлердің әлеуметтік дамуына қатысу.

Әлеуметтік жауапкершілік

«Қазақтелеком» АҚ өз қызметкерлерін әлеуметтік қорғау мәселелеріне жауапкершілікпен қарайды, қолайлы еңбек жағдайларын жасауға ықпал ете отырып, олардың қажеттіліктері мен қажеттіліктеріне бағдарланады. Компания әлеуметтік және білім беру бағдарламаларының көмегімен қатысатын жерлерде халықтың өмір сүру сапасын жақсартуға, қызметтің ашықтығына, қоршаған ортаға теріс әсерді азайтуға бағытталған.

Персоналды басқару

Персоналды басқару тәсілдері

Адами капитал — «Қазақтелеком» АҚ-ның акционерлік құнын арттырудың басты факторы және телекоммуникацияның жылдам өзгертін саласы жағдайындағы басты бәсекелестік артықшылық. Сондықтан Компания Компанияның стратегиялық міндеттері мен мақсаттарына қол жеткізуге ықпал ететін, сондай-ақ қызметкерлер үшін қолайлы еңбек жағдайларын жасауға бағдарланған тиімді кадр саясатын құруға көп көңіл бөледі.

Компания ҚР еңбек заңнамасының талаптарын және мүдделердің келісушілігіне, әлеуметтік тұрақтылыққа және жалпы әл-ауқатқа қол жеткізуге бағытталған әлеуметтік әріптестік қағидаттарын қатаң сақтай отырып, қызметкерлермен өзара қарым-қатынас орнатады.

Компания қызметкерлермен ұзақ мерзімді қарым-қатынасқа ұмтылады.

«Қазақтелеком» АҚ-да қабылдау (тағайындау), жоғарылату (мансаптық өсу), дамыту (оқыту/біліктілікті арттыру), қызмет тиімділігін бағалау және қызметкерлерді ынталандыруды қоса алғанда, персоналды басқарудың ашық және ашық рәсімдері қолданылады.

Компания үшін қызметкерлерді оқыту-бұл қызметкерлердің дамуына нақты инвестициялар, олардың өтелімділігі ұйымның алдында тұрған негізгі мақсаттар мен міндеттерді орындауға жанама түрде ықпал етеді.

«Қазақтелеком» АҚ Кадр саясаты тиімділігінің негізгі көрсеткіштері

КАДРЛАРДЫҢ
ТҰРАҚТАМАУЫ

ТҰРАҚТЫЛЫҚ
КОЭФИЦИЕНТІ

ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ
ҚАНАҒАТТАНУ
ДӘРЕЖЕСІ

Employee Experience стратегиясы

2021 жылғы 21 шілдеде Директорлар кеңесінің бетпе-бет отырысының хаттамасымен «Қазақтелеком» АҚ-ның Employee Experience (бұдан әрі — EX) стратегиясы бекітілді, онда Компаниядағы адами ресурстарды басқару саласындағы негізгі стратегиялық бастамалар сипатталған.

«Қазақтелеком» EX стратегиясы жоғары деңгейлі құжат болып табылады, оны әзірлеу алдында телекоммуникациялық және технологиялық компанияларда COVID-19 призмасы арқылы болып жатқан жағдайды өзгерген шындық пен қабылдау болды.

Әрбір стратегиялық бастама Компанияның HR құрылымының операциялық қызметінде негіз болуы тиіс нақты жобалармен толтырылған.

Икемді Ұйымдық құрылым, сондай-ақ корпоративтік мәдениет, басымдықтарды жылдам өзгерту, өнімдерді қайта қарау, ресурстарды неғұрлым перспективалы бағыттарға қайта бағыттау қабілеті — бұл «Қазақтелеком» АҚ EX стратегиясын іске асыру нәтижесі. Компания қызметкерлерді назарға ала отырып, EX бағыт шеңберінде тәсілдер мен стратегиялық бастамаларды анықтайды.

EX стратегиясы дамудың 4 бағытына ие

Персоналдың саны және құрылымы

Стратегия аясында Компанияның операциялық тиімділікті арттыру мақсаттарының бірі бизнесті басқарудың ең жақсы әлемдік тәжірибелеріне сәйкес басқарудың бөлу құрылымына көшу болды. Нысаналы құрылымға көшу 5 жыл бойы екі кезеңде жүзеге асырылды:

- **1-кезең** — облыстық дирекцияларды өңірлік дирекцияларға ірілендіру;
- **2-кезең** — корпоративтік бизнес, бөлшек бизнес, желі, IT және қолдау функциялары сияқты негізгі бағыттар бойынша дивизиондар құру.

Бұл ретте қызметкерлердің жұмыс орындарының географиялық орналасуын сақтай отырып, барлық өңірлерде дивизиондарды орталықтандырылған басқаруға көшу көзделген.

Бөлудің басқару құрылымының негізгі артықшылықтары мыналар болып табылады:

1. артық әкімшілік буындарды алып тастау есебінен жекелеген бизнес-бағыттар ішінде шешімдер қабылдау жылдамдығы;
2. нәтиже үшін бірыңғай жауапкершілік: бұрын жауапкершілік әкімшілік және функционалды менеджерлер арасында бөлінді, бұл ішкі қайшылықтарды тудырды;
3. барлық бөлім қызметкерлері үшін түсінікті және айқын нәтиже — коммерциядан бастап бухгалтерияға дейін және әкімшілік қызметкерлерге дейін;

4. әрбір бағыт бойынша жеке өңірлік құрылымды қалыптастыру мүмкіндігі;
5. жергілікті жерлерде әкімшілік басқаруды қысқарту — өңірлерде тек функционалдық басшылар ғана қалады;
6. алдыңғы қатарлы халықаралық тәжірибеге негізделген басқарудың заманауи моделіне көшу.

Осылайша, Компанияда филиалдардың саны оңтайландырылды, олардың негізінде келесі дивизиондар құрылды:

1	БӨЛШЕК САУДА БИЗНЕСІ БӨЛІМІ
2	КОРПОРАТИВТІК БИЗНЕС ЖӨНІНДЕГІ ДИВИЗИОН
3	«ЖЕЛІ» ДИВИЗИОНЫ» БІРЛЕСТІГІ
4	АТД

2021 жылдың соңында «Қазақтелеком» АҚ қызметкерлерінің штат саны

20 934

адам

оның ішінде 1359 әкімшілік-басқару персоналы

Қызметкерлердің штат саны 31.12.2021 ж., адам

Филиал/ОА	Қызметкерлердің штат саны	
	Барлығы	оның ішінде ӘБП
Орталық аппарат	285	285
Бөлшек бизнес бөлімі	2 845	102
Корпоративтік бизнес дивизионы	1 209	125
«Желі» дивизион бірлестігі	13 335	183
Ақпараттық технологиялар бөлімі	610	139
Сервистік фабрикасы	2 260	485
«Телеком-Комплект» дирекциясы	267	20
«Ақпараттық технологиялар академиясы» дирекциясы	79	7
Телекоммуникация және инфрақұрылым объектілерін салу дирекциясы	44	13
Жиыны	20 934	1 359

21 582

қызметкер

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ қызметкерлерінің тізімдік саны

10,4%

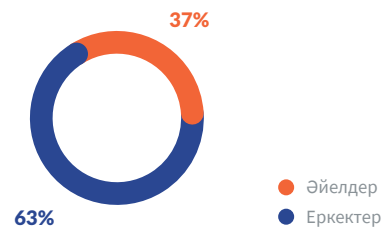
2021 жылы кадрлардың тұрақтамауы

Жыл ішінде Компаниядан өз еркімен 3 149 адам кетті. 1 962 адам жалданды, бұл жыл соңындағы нақты қызметкерлердің 9,8%-ын құрайды.

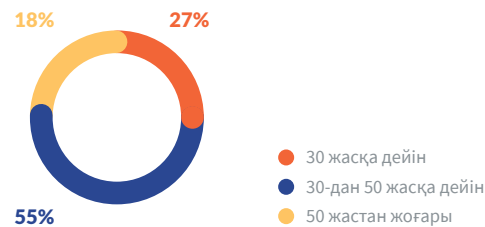
2021 жылдың соңындағы персонал құрылымы, адам

Көрсеткіш	Барлығы	оның ішінде гендерлік топтар бойынша		оның ішінде жас топтары бойынша		
		еркек	әйел	30 жасқа дейін	30-50 жас	50 жастан жоғары
Персонал саны, барлығы	21 582	13 605	7 977	5 758	11 933	3 891
Басқарма	9	9	0	0	7	2
Әкімшілік-басқару персоналы	1 429	461	968	209	909	311
Басшылық лауазымдарда	291	138	153	4	227	60
Мамандар	1 138	323	815	205	682	251
Өндірістік персонал	20 153	14 661	5 492	5 470	10 298	4 385
Басшылық лауазымдарда	1 043	804	239	27	605	411
Мамандар	11 583	6 975	4 608	3 443	6 579	1 561
Жұмысшылар	7 527	6 882	645	2 000	3 114	2 413
2021 жылы Компаниядан кеткен қызметкерлер саны	3 149	2 206	943	1 427	1 172	550
2021 жылы жалдап алынған қызметкерлер саны	1 962	1 245	717			

2021 жылдың соңындағы персоналдың гендерлік құрылымы

2021 жылдың соңындағы жас топтары бойынша персоналдың құрылымы

Қызметкерлерді тарту және бейімдеу

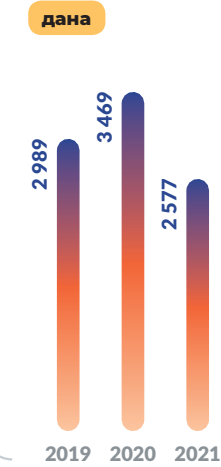
2021 жылы персоналды іріктеу және бейімдеу қашықтықтан форматында жалғасты. Тұтас алғанда, персоналды іріктеу және бейімдеу процесінде айтарлықтай өзгерістер болған жоқ. Үш жыл бұрын жалдау функциясы компанияның барлық бөлімшелері мен филиалдары үшін орталықтандырылып, біріктірілді. Бос лауазымдарға мамандарды іріктеу барлық өңірлер үшін Алматы қаласынан жүзеге асырылады.

Рекрутерлер мен тапсырыс берушілер кандидаттармен аудио/бейне сұхбат жүргізеді. Үміткерлерді тестілеу толығымен онлайн-режимде жүзеге асырылады. Персоналды іріктеуге өтінімді қабылдаудан бастап, қызметкер жұмысқа шыққанға дейінгі бүкіл процесс — автоматтандырылған. 2021 жылы бос лауазымдарға орналасуға **2 577 конкурс** аяқталды. Өтімділіктің төмендеуіне байланысты жұмыстың бірінші жылында жұмыстан босату мен бос жұмыс орындарының саны азайды.

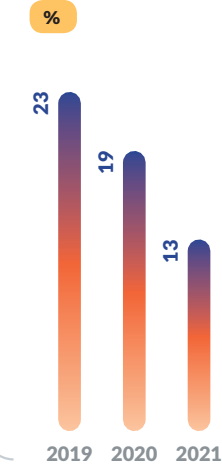
Персоналды іріктеу процесінің қағидаттары:

1. Бизнес қажеттіліктерін ескере отырып, кадрларды іріктеуді жоспарлау;
2. Лауазымға қойылатын талаптарға және құзыреттер моделіне негізделген іріктеудің айқын және айқын өлшемшарттары;
3. Ашық конкурстық рәсімдер;

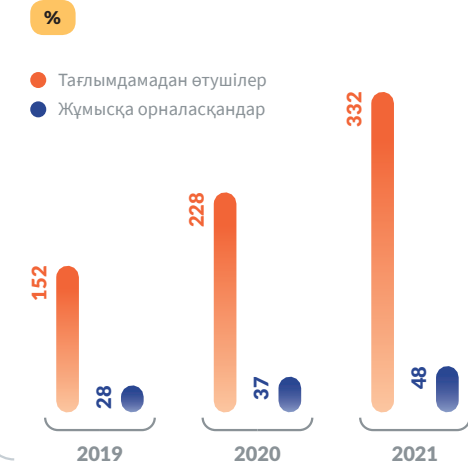
Аяқталған конкурстар саны

Жұмыстың бірінші жылындағы тұрақтамау

Жылдар бойынша серпінде PROTelecom қорытындылары

Сыйақы және уәждеме

«Қазақтелеком» АҚ-да қабылданған ынталандыру жүйесі қызметкерлердің жұмысын бағалаудың енгізілген жүйесін қоса алғанда, олардың жұмыс нәтижелерінен қызметкерлерге сыйақы берудің нақты өзара байланысын қамтамасыз етеді.

«Қазақтелеком» АҚ-да Hay Group әдіснамасы бойынша грейдтер жүйесі жұмыс істейді. Еңбекақы төлеу, қосымша ақылар, үстемеақылар, ағымдағы және біржолғы сыйлықақылар, разрядты/лауазым санатын дәрежеаралық коэффициентті қолдана отырып саралау бойынша тәсілдер біріздендірілген.

Қызметкерлерді тарту, ұстап қалу және ынталандыру үшін қажетті экономикалық тиімді сыйақы жүйесін құру компанияның басты міндеті болып табылады. Қызметкерлердің жиынтық табысына назар аударылады, оған жалақы мен бонустардан басқа жеңілдіктер мен материалдық емес ынталандыру кіреді.

Есепті кезеңде Компанияда материалдық сыйақының мынадай тәсілдері жүзеге асырылды:

- B2C және B2B сегменттеріндегі бірыңғай уәждемелік бағдарламалар (БУБ);
- B2B және B2C сегментінде телекоммуникация қызметтерін инсталляциялау үшін еңбекақы төлеудің бірыңғай кесімді жүйелері;

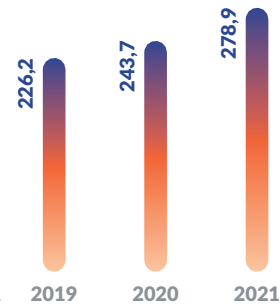
4. Кандидаттың кәсібилігі, жеке қасиеттері және оның лауазымға қойылатын біліктілік талаптары мен құзыреттеріне сәйкестігі;
5. Меритократия қағидаты негізінде қабылданатын шешімдердің негізділігі;
6. Персоналды жалдау кезінде объективті шешімдер қабылдауға мүмкіндік беретін әрбір лауазымға сәйкес келетін кандидаттарды бағалау әдістерін пайдалану;
7. Кемсітушіліктің болмауы, барлық кандидаттарға кәсіби, ашық және құрметпен қарау;
8. ҚР заңнамасына сәйкестігі;
9. Персоналды тартуға және іріктеуге ресурстарды пайдаланудың ұтымдылығы.

«Қазақтелеком» АҚ-да төртінші жыл **PROTelecom** жас мамандарына арналған тағылымдама бағдарламасы іске асырылуда. Осы уақыт ішінде Компанияның құрылымдық бөлімшелерінде **700-ден астам студент** тағылымдамадан өтті, олардың 120-дан астамы жұмысқа қабылданды және бүгінде ірі байланыс операторын ғана емес, жалпы отандық телекоммуникациялық секторды дамытуға өз үлесін қоса отырып, компаниялар тобында мансабын табысты жалғастыруда.

Конкурстар мен тағылымдамалар бағдарламасының басталуы туралы барлық ақпарат корпоративтік сайтта орналастырылады.

«Қазақтелеком» АҚ қызметкерлерінің орташа айлық жалақысының өсу серпіні

мың теңге

- » өтемақы төлемдерінің, «Қазақтелеком» АҚ-ның көшуі және тұрғын үйді жалға алу төлемі кезіндегі шығыстарды өтеудің бірыңғай қағидалары;
- » алынған экономикалық әсерді ескере отырып, «негізгі жобаларды» іске асырғаны үшін біржолғы ынталандыру сыйлықақысының бірыңғай қағидаларыбі;
- » Компания қызметкерлері үшін грейдтер негізінде еңбекақы төлеудің бірыңғай тәсілі.

Компания қандай да бір белгілер бойынша кемсітушілікке жол бермеуді және сыйақыға әділ және тең құқықты тәсілді қамтамасыз етуді қадағалайды. Ерлердің орташа жалақысына қатысты әйелдердің орташа жалақысы 2021 жылы **107,5%-ды** құрады.

Персоналды бағалау жүйесі

Өнімділікті басқару жүйесі қызметкердің алдында алынатын сыйақы орындалуына байланысты болатын қызметтің негізгі көрсеткіштері (ҚНК) түрінде тиісті кезеңге нақты, өлшенетін мақсаттар мен міндеттерді қою болып табылады. Сондай-ақ жеке даму жоспарының (ЖДЖ) жүйесі енгізілді, оның арқасында әрбір қызметкер өзінің білімі мен дағдыларын дамытуға назар аударуға, жеке тиімділігі мен нәтижелілігін арттыруға мүмкіндік алады.

Қызметкерлер қызметінің тиімділігін бағалау Компанияның стратегиялық мақсаттарына қол жеткізу үшін қызметкерлердің жұмыс нәтижелеріне, дағдыларына, білімі мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды айқындауға мүмкіндік береді.

«Қазақтелеком» АҚ персоналын бағалау жүйесі мынадай қағидаларға негізделеді:

1. Сыйақының компания мүддесіне сай келетін міндеттерді орындаумен өзара байланысы;
2. Сыйақы мөлшерін анықтау қағидаларының қарапайымдылығы мен ашықтығы;
3. Сыйақы мөлшерінің Компания қызметінің нәтижелеріне және қызметкерлердің нәтижелілігіне тәуелділігі.

ҚНК жүйесін басқару Стратегияда, Бизнес-жоспарда және басқа да басқару құжаттарында айқындалған Компанияның стратегиялық мақсаттарына қол жеткізуге бағытталған және ұзақ мерзімді, орта мерзімді және операциялық жоспарлауды қамтиды.

Қызметкерлердің қызметтің негізгі бағыттары бойынша нәтижелерге қол жеткізгені үшін жауапкершілігі және олардың стратегиялық мақсаттарды, міндеттер мен бастамаларды орындауын бақылау айқындалады. Бұл ретте Компания қаржылық және қаржылық емес ҚНК теңгерімінің сақталуын қадағалайды. Факторлық талдау жүргізуді және ұсынымдар әзірлеуді қоса алғанда, тұрақты негізде (тоқсан сайын/жылдық) жоспарланған ҚНК-ға қол жеткізуді мониторингтеу және бағалау міндеттілігі сақталады.

Қызметтің нәтижелілігін жоспарлау және бағалау циклі ағымдағы күнтізбелік жыл ішінде қызметкерлер қызметінің нәтижелілігін үздіксіз басқаруға бағытталған. Есепті кезеңдегі жұмыс қорытындылары бойынша сыйақылар төлеудің негізгі шарты сыйақы төлеу үшін жоспарланған соманы ескере отырып есептелген есепті кезеңдегі шоғырландырылған қорытынды пайданың болуы болып табылады.

2021 жылы Компания қызмет тиімділігін бағалауға мынадай өзгерістер енгізді:

1. 2021 жылдан бастап 15 (ОА) грейдпен жұмыс істейтіндер қызметтің тиімділігін бағалауға қатысады, яғни Компания жеке ҚНК белгілейді.
2. Тиімділікке қойылатын талаптардың сипаты міндетті талаптардан ұсынылғанға өзгерді. Сондай-ақ, шекті мәнді белгілеуге қойылатын талаптар өзгертілді.
3. Жалпы бағалаудағы корпоративтік және жеке ҚНК үлес салмағы, қорытынды нақты нәтижеліліктен тікелей басшының ҚНК бойынша нәтижелілігін алып тастауға байланысты өзгертілді.

Персоналды оқыту және дамыту

2020ж.17.09 № 247 бұйрығымен бекітілген Білімді басқару қағидалары «Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобының негізгі құжаты болып табылады, олар қызметкерлерді оқыту және дамыту саласындағы жұмысын реттейді.

2021 жылы персоналды оқытуға жауап беретін құрылымдық бөлімше жұмысының негізгі қорытындысы мына бағыттар бойынша **7 000-нан астам тыңдаушыны** оқыту болып табылады: Сату академиясы, Қаржы академиясы, Техникалық академия, Диджитал академия, Цифрлық трансформациялау, Дағдарысқа қарсы менеджмент және Компанияның кадрлық резервінде тұрған қызметкерлерге арналған оқыту.

2021 жылғы жұмыс қорытындылары, компания қызметкерлерін оқыту және дамыту жөніндегі бағдарламалар, сондай-ақ олардың 2021 жылғы негізгі сандық және сапалық нәтижелері:

- » «Маркетинг академиясы». **50 қызметкер** оқытылды, оның ішінде ТОП-менеджерлер, жоғары және орта буын басшылары, сондай-ақ мамандар. Теория мен әдістеме арқылы бағдарлама тыңдаушылары арасында цифрлық маркетинг саласында бірыңғай ұғымдық аппарат қалыптасты. Кейстер арқылы компаниялардың цифрлық маркетингі саласындағы нақты практикалар көрсетілді, олар қатысушыларға «Қазақтелеком» АҚ қызметіне қону үшін теория мен практиканы синтездеуді жүзеге асыруға мүмкіндік берді;

4. Функционалдық жауапкершілік матрицасы әзірленді, онда ҚНК әзірлеу, келісу, шығару және қорғау жөніндегі жауапкершілік персонал, техника қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі басқарушы директорға және СжОТҚ жауапты құрылымдық бөлімшесіне бекітілген. Стратегияның ҚНК, ПР, БКВ сәйкестігін, сондай-ақ басқарушылық және қаржылық есептілік негізінде нақты орындалуын растауды қамтамасыз ететін жетекшілік ететін басшылар мен құрылымдық бөлімшелер айқындалды. Сондай-ақ, дивизиондардың ҚНК жүйесін басқару тиісті дивизиондардың бас директорларына және Дивизиондардың HR директорларына бекітілген.

- » «Көшбасшылық мектебі». Компанияның кадрлық резервінде тұрған филиалдардың **39 қызметкері** оқытылды. Бағдарлама барысында шешілетін ұтымды және эмоционалды негізгі міндеттер: менеджерлердің жеке басқарушылық шектеулерін талдау және оларды жеңудің жолдарын анықтау, жеке басқару стилін анықтау және жаңаларын алу, ситуациялық көшбасшылық қағидаларын қолдана отырып, қызметкерлерді басқару дағдыларын жетілдіру, көшбасшылық әлеуетті дамыту, өзіңіздің басқарушылық жұмысыңызға сыртқы жағынан қарау мүмкіндігі, уәждеменің өсуі, басқару командасын қалыптастыру;

- » «Стратегия және бизнесті басқару» тақырыбындағы Mini MBA. Компанияның кадрлық резервінде тұрған филиалдардың **38 қызметкері** оқытылды. Оқыту нәтижесінде қызметкерлер тұрақты даму негіздері мен бизнестің корпоративтік әлеуметтік жауапкершілігі, трансформация жағдайында стратегиялық менеджмент пен жоспарлауды пайдалана білу, корпоративтік қаржы деген не екенін түсіну, компанияның кірісін стратегиялық басқару және басқарушылық есеп, сондай-ақ өзгерістер мен инновацияларды басқару стратегиясын түсіну дағдыларына ие болды;

- » Басшылар мен мамандарға арналған «mini MBA for Leaders» қарқынды бағдарламасы. Компанияның кадрлық резервінде тұрған филиалдардың **40 қызметкері** оқытылды. Оқыту нәтижесінде қызметкерлер маркетингті басқару саласындағы негізгі ұғымдар мен терминологияны меңгеріп, басқарушылық шешімдер қабылдау үшін экономикалық ойлауды қалыптастырып, сонымен қатар алынған маркетингті басқару дағдыларын өздерінің кәсіби қызметінде қолдана алды.

Сағат бойынша оқудан өткен персонал саны

Еркектер **11 657** **261** **11 828**

810 931,4 **76,6**

сағат, барлығы сағат, орта есеппен

Әйелдер **5 835** **657** **6 492**

497 248,1 **68,6**

сағат, барлығы сағат, орта есеппен

● өп ● әбп

Таланттарды басқару және кадрлар резерві

Персоналды басқару стратегиясына сәйкес «Қазақтелеком» АҚ-да «Таланттарды басқару» жобасы іске асырылуда, оның мақсаты негізгі лауазымдарды алмастырудың негізгі ішкі көзі ретінде кадрлық пулды қалыптастыру және дайындау болып табылады.

Бұл жоба жоғары кәсіби деңгейдегі дарынды қызметкерлерді анықтау және ұстап қалу құралы болып табылады. Бұл жоба жоғары кәсіби деңгейдегі дарынды қызметкерлерді анықтау және ұстап қалу құралы болып табылады. Осы жоба шеңберінде «Көшбасшылық мектеп» — резервшілер басқарушылық және көшбасшылық құзыреттерді дамыту бойынша кезең-кезеңімен оқытудан өтетін бағдарлама бар. Көшбасшылық мектебінің шеңберінде резервшілердің әмбебап басқарушылық құзыреттілігі мен көшбасшылық қасиеттерін дамыту үшін оқыту іс-шараларының кешенін қамтитын басқарушылық шеберлік негіздерін оқытудың кешенді бағдарламасы әзірленді.

51,43%

есепті кезеңде негізгі бос лауазымдарға кадр резервінен қызметкерлердің тағайындалды

Оқу орындарымен ынтымақтастық бастамалары шеңберінде 2021 жылы Қазақстан-Британ техникалық университетімен, Назарбаев Университетімен және ҚМЭБИ университетімен ынтымақтастық туралы меморандумдар жасалды. Осылайша, 2021 жылы Executive MBA бағдарламасы бойынша ҚМЭБИ университетіне 20 қызметкер, Назарбаев Университетіне — 10 қызметкер оқуға жіберілді.

«Қазақтелеком» АҚ-да Д. Киркпатрик моделі бойынша оқыту процесінің тиімділігін бағалау жүргізілуде. Бірінші деңгей бойынша бағалау «Қызметкерді оқыту тиімділігін бағалау: тыңдаушылардың оқу бағдарламасына реакциясы» сауалнамасы бойынша жүргізіледі. «Талдау» екінші деңгей бойынша бағалау оқудан өткен тыңдаушыларды тестілеу қорытындысы бойынша жүргізіледі.

Төрт оқыту модулінен тұратын көшбасшылық мектебінің бірінші кезеңі өткізілді. Сондай-ақ, 2019-2020 жж. көшбасшылық мектебінің түлектері үшін «Стратегия және бизнесті басқару» оқыту бағдарламасы әзірленді және өткізілді, ол бес модульден тұрады: «Тұрақты даму негіздері және корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік», «Трансформация жағдайындағы стратегиялық менеджмент және жоспарлау», «Корпоративтік қаржы, компанияның кірісін стратегиялық басқару және басқарушылық есеп». «Кәсіпкерлік ойлау және инновация маркетингі» және «Өзгерістер мен инновацияларды басқару стратегиясы».

Көшбасшылық мектебінің түлектері үшін Advanced Mini MBA оқу бағдарламасы әзірленіп, іске асырылды, бұл кадрлық резервтегілердің практикалық дағдыларын дамыту, сондай-ақ операциялық және стратегиялық менеджмент, корпоративтік қаржы және басқару, маркетинг, статистика, бухгалтерлік есеп саласында біліктілікті арттыру мақсатында жеті айға есептелген қарқынды бағдарлама.

2021 жылы қызметкерлерді HiPo және HiPro деп бөлу өлшемшартымен «Қазақтелеком» АҚ кадрлық пулын қалыптастыру жөніндегі қағидалар жаңартылды.

Корпоративтік мәдениетті дамыту

Корпоративтік мәдениетті трансформациялау жобасы «Қазақтелеком» АҚ-да бірнеше жыл бойы табысты енгізілуде. Корпоративтік мәдениеттің ағымдағы жай-күйіне диагностика жүргізілді, құндылықтар моделі қалыптастырылды және корпоративтік мәдениеттің нысаналы бейнесі — табыс мәдениетін енгізу бойынша бағдарлама жасалды.

2021 жыл ішінде Компанияның корпоративтік мәдениетін дамыту үшін келесі іс-шаралар өткізілді:

- «Қазақтелеком» АҚ 2021 жылдың бірінші тоқсанында «Сколково» ЖММ-мен топ менеджерлер мен басшылар үшін «корпоративтік мәдениет» сессиясы өткізілді;
- «Қазақтелеком» АҚ Басқармасының шешімімен 13.05.2021 жылғы № 133 «Қазақтелеком» АҚ корпоративтік мәдениетін басқару қағидалары бекітілді;

төртінші тоқсанда «Компанияның нысаналы корпоративтік мәдениетін, көшбасшылық моделін және құндылықтар жиынтығын анықтау және (немесе) қайта қарау» тақырыбында сессия өткізілді;

гар-талдау жүргізілді;

Компанияның басқарма мүшелерінен Credo корпоративтік құндылықтарының амбассадорлары тағайындалды;

СӨТД-да «CREDO — табыс мәдениетіне жол» жобасын іске асыру;

АӨТД-да «Credo-табыс мәдениетіне жол» жобасын іске асыру.

Әлеуметтік саясат

«Қазақтелеком» АҚ әлеуметтік саясаты білікті бәсекеге қабілетті қызметкерлерді тартуға және ұстап қалуға, сондай-ақ қызметкерлердің жекелеген санаттарын әлеуметтік қолдауға бағытталған әкімшілік-басқарушылық міндеттердің тұтас кешенін шешуге ықпал ететін әлеуметтік бағдарламаларды әзірлеуді және енгізуді көздейді.

Компанияда әлеуметтік саясаттың келесі бағыттары іске асырылуда:

- кірістер саясаты;
- кәсіподақтармен ынтымақтастыққа қатысты саясат;
- әлеуметтік қолдау саясаты.

Компания қызметкерлері мен зейнеткерлерінің әлеуметтік қорғалуы оның әлеуметтік саясатының ажырамас бөлігі болып табылады.

Ұжымдық шартпен қамтылған компания қызметкерлерінің пайызы 96%-ды құрайды. Компания ұжымдық шартқа сәйкес қызметкердің жұмыспен қамтылу сипатына қарамастан (тұрақты немесе уақытша) әлеуметтік қолдаудың келесі түрлерін көрсетеді:

- некені тіркеу кезіндегі материалдық көмек;

жаңа туған баланы тууға, асырап алуға байланысты материалдық көмек;

жыл сайынғы еңбек демалысын беру кезінде сауықтыруға арналған материалдық көмек;

еңбекке уақытша жарамсыздық бойынша әлеуметтік жәрдемақы төлеу;

бала бір жарым жасқа толғанға дейін оның күтімі бойынша қосымша демалыс ақысын төлеу;

бірінші рет зейнетке шығу кезіндегі біржолғы жәрдемақы;

қызметкерге 1 немесе 2-топтағы мүгедектік белгіленген жағдайда біржолғы жәрдемақы;

қызметкердің жақын туысының қайтыс болуына байланысты жерлеуді ұйымдастыру үшін материалдық көмек;

жұмыскерлерге ерікті медициналық сақтандыру шеңберінде медициналық көмек көрсету;

зейнеткерлікке шыққан қызметкерге біржолғы жәрдемақы төлеу.

Ана/әке болу бойынша демалыстан жынысы бойынша бөліністе алынған және қайтып келген қызметкерлердің саны, адам

Көрсеткіш	2019		2020		2021	
	Е	Ә	Е	Ә	Е	Ә
Демалыс алғандар	23	739	19	803	22	878
Демалыс аяқталғаннан кейін жұмысқа оралғандар	5	489	18	428	9	437

ҚР Еңбек кодексі бойынша ұйым қызметіндегі елеулі өзгерістерге қатысты хабарламаның ең аз кезеңі 4 аптаны (30 күнтізбелік күнді), Ұжымдық шарт бойынша 45 күнтізбелік күнді құрайды.

Бүгінгі таңда Компания 10 мыңнан астам зейнеткерге әлеуметтік қолдау көрсетуде. Жыл сайын оларға атаулы қайырымдылық көмек көрсету, байланысшылардың кәсіби мерекесіне және Қарттар күніне кездесулер өткізу қарастырылған.

Бүгінгі таңда Компания зейнеткерге әлеуметтік қолдау көрсетуде

10 000

зейнеткерлер

Әлеуметтік тұрақтылық

Филиалдардағы еңбек заңнамасы және еңбекке ақы төлеу мәселелері бойынша еңбек ұжымдары арасында ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізу мақсатында әлеуметтік-еңбек қатынастары мәселелері бойынша «Қазақтелеком» АҚ басшылардың кәсіподақтар мен Омбудсменнің қатысуымен еңбек ұжымдарымен кездесулер кестесін бекітті. Басқарма мүшелері анықталған проблемалық мәселелер бойынша кері байланысты қамтамасыз ету мақсатында тұрақты негізде онлайн конференциялар өткізеді.

Әлеуметтік-еңбек жанжалдары туындаған кезде Компания өтініштерді/шағымдарды мұқият қарау үшін арнайы комиссиялар құрады, басшылық жергілікті кәсіподақтар мен омбудсменді тарта отырып, жергілікті жерлерге шығады. Комиссия жұмысының және басшылықтың еңбек ұжымдарымен кездесулерінің нәтижелері бойынша проблемалық мәселелерді шешу үшін іс-шаралар әзірленеді.

«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ компаниялар тобында өндірістік ұжымдардағы әлеуметтік ахуалдың жыл сайынғы мониторингі жүргізіледі. Жасырын әлеуметтік шиеленісті уақтылы анықтау және осы процесті басқару мақсатында «Қазақтелеком» АҚ, «Әлеуметтік өзара іс-қимыл және коммуникациялар орталығы» ЖМ «Samruk Research Services» (SRS) әлеуметтік зерттеу жүргізілуде. Сауалнама нәтижелері бойынша әлеуметтанушылардың ұсынымдарына сәйкес жыл сайынғы негізде дабыл аймақтарымен жұмыс істеу жөніндегі іс-шаралар жоспары бекітіледі.

2021 жылы әлеуметтік өзара іс-қимыл және коммуникациялар орталығы COVID-19 туындаған түбегейлі жаңа сыртқы жағдайларға сүйене отырып, негізгі индекстер бойынша сабақтастықты және әлеуметтік ақпаратты жинау және өңдеу процесін сақтай отырып, жаңа әдіс-нәтижелерді әзірледі.

↘ 4%

74%

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ-дағы әлеуметтік тұрақтылықтың жалпы көрсеткіші

94%

сауал қойылғандар жұмыс беруші барлық қажетті еңбек жағдайларын жасады деп санайды

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ-дағы **әлеуметтік тұрақтылықтың жалпы көрсеткіші** 74%-ды құрады, бұл мәндердің рангтық шәкіліне сәйкес оны тұрақты дамып келе жатқан компаниялар санатына жатқызады.

SRS жиынтық мәні үш индексден тұрады: Тартылу индексі, Әлеуметтік әл-ауқат индексі және Әлеуметтік тыныштық индексі.

Қатысу индексі еңбек жағдайлары мен қауіпсіздігіне, Компаниядағы қарым-қатынас пен қарым-қатынасқа қанағаттану деңгейін, сондай-ақ қызметкерлердің адалдық деңгейін өлшейді. Тұтастай алғанда, 2013 жылдан бастап бүкіл зерттеу кезеңінде компанияға тартылу деңгейі 37-83% шегінде ауытқиды, мұнда соңғы екі жылдың көрсеткіштері ең жоғары болып табылады. Мәселен, «Қазақтелеком» АҚ-ға тартылу индексі 2021 жылы 81%-ды құрады, өткен жылдан бастап тек 2%-ға төмендеп, сол арқылы ранг шкаласының қолайлы аймағында өз позициясын сақтап қалды.

Респонденттердің 94%-ының пікірінше, жұмыс беруші 2021 жылы да, шектеулі карантиндік жағдайлар кезінде де барлық қажетті еңбек жағдайларын жасады. Сонымен қатар, компанияның барлық филиалдары бойынша ұқсас пікірді ұстанатын респонденттердің саны 90%-дан асады.

Компанияның әділдігі, сенімі мен адалдығын қызметкерлер де жоғары бағалады. Тапсырмаларды түсінуден және қызметкерлер арасындағы өзара қарым-қатынастармен байланысты негізгі көрсеткіштер бойынша проблемалық аспектілер анықталған жоқ.

↘ 2%

81%

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ-дағы Қатысу индексі

↘ 4%

83%

Әлеуметтік тыныштық индексі

Әлеуметтік тыныштық индексі басшылық пен бағыныштылар арасындағы қатынастардың шиеленіс деңгейін, сондай-ақ наразылық әлеуетінің деңгейін (митингілер мен ереуілдер ықтималдығы) көрсетеді. Тұтастай алғанда, 2013 жылдан бастап бүкіл зерттеу кезеңінде әлеуметтік тұрақтылық индексі көрсеткіштерінің 2013 жылғы ең төменгі мәннен 2020 жылғы 87% көрсеткіштің ең қолайлы деңгейіне дейін ауытқуы байқалады. 2021 жылы әлеуметтік тұрақтылық индексінің 4%-ға төмендеуіне қарамастан, ағымдағы көрсеткіш (83%) қолайлы аймақта өз позициясын сақтап қалды.

Респонденттер әріптестер мен басшылық арасындағы қарым-қатынастарда шиеленістің жоқтығын (87%), сондай-ақ ашық наразылықтар-митингілер мен ереуілдердің туындау ықтималдығының төмендігін (5%) атап өтті.

2021 жылғы SRS нәтижелерін талдау қорытындысы бойынша компания еңбектің қолайлы және қауіпсіз жағдайларын қамтамасыз ету, сондай-ақ ұжымдарда салауатты және сындарлы қарым-қатынастарды қолдау бойынша жоспарлы және табысты жұмыс жүргізгенін атап өткен жөн. SRS нәтижелері бойынша қызметкерлердің жұмыс жағдайларының деңгейіне қанағаттануын жақсарту мақсатында компания 2022 жылға арналған дабыл аймақтарымен жұмыс істеу жөніндегі іс-шаралар жоспарын бекітті.

Персоналды әлеуметтік қолдау

Қолданыстағы әлеуметтік пакет шеңберінде салалық кәсіподақтармен үш жақты тәртіпте жасалған «Қазақтелеком» АҚ Ұжымдық шарты шеңберінде компания қызметкерлері мен зейнеткерлерге әлеуметтік қолдау көрсетіледі, оның ішінде:

- ▶ еңбек демалысына материалдық көмек;
- ▶ еңбекке уақытша жарамсыздық бойынша әлеуметтік жәрдемақылар;
- ▶ зейнеткерлікке мерзімінен бұрын шығу кезіндегі біржолғы жәрдемақы;
- ▶ бала тууына байланысты төлемдер;
- ▶ түрлі өмірлік жағдайларда көмек көрсету үшін төлемдер.

2021 жылы Компания қызметкерлерді әлеуметтік қолдау бойынша келесі іс-шараларды өткізді:

- ▶ «Қазақтелеком» АҚ қызметкерлерін әлеуметтік қолдау бағдарламасы бекітілді (көп балалы отбасылар, ерекше балалары бар отбасылар және 2-ден астам бала асырап алған отбасылар);
- ▶ «Қазақтелеком» АҚ қызметкерлерін материалдық емес ынталандыру туралы ереже» бекітілді;
- ▶ Компания қызметкерлерінің физикалық денсаулығының мониторингі жүйесі әзірленді және енгізілді;
- ▶ кәсіподақтармен бірлесіп бекітілген кестеге сәйкес қызметкерлердің физикалық денсаулығын қолдау бойынша спорттық іс-шаралар өткізіледі.

COVID-19 коронавирустық инфекциясы пандемиясының басталуымен «Қазақтелеком» АҚ қызметкерлері арасында оның таралуына жол бермеу мақсатында 2020 жылғы наурыздан бастап, өндірістік функцияларына байланысты жұмыс орындарында болуы міндетті қызметкерлерді қоспағанда,

қызметкерлер үшін қашықтықтан жұмыс форматы ұйымдастырылды. Бұл ретте қашықтықтан жұмыс істеу форматы қызметкерлердің келесі санаттары үшін сақталған:

- ▶ зейнеткерлік және зейнеткерлік алдындағы жастағы (55 жастан асқан адамдар);
- ▶ ауыр созылмалы аурулармен;
- ▶ жүкті әйелдерге, көп балалы аналарға, он төрт жасқа дейінгі баланы (он сегіз жасқа дейінгі мүгедек баланы) тәрбиелеп отырған жалғызілікті аналарға және аталған балалар санатын анасыз тәрбиелеп отырған өзге де адамдарға;
- ▶ үш жасқа дейінгі баласы және төменгі сынып оқушылары (4-сыныпқа дейін) бар әйелдерге.

Қашықтан жұмыс істеу форматына ауыстырылған компания қызметкерлерінің пайызы — 50% (10 000-нан астам қызметкер) құрады.

2021 жылғы 1 мамырдан бастап Компанияда тұрақты негізде қашықтықтан жұмыс істеу форматы іске асырылды. Мұндай ауыстырылған қызметкерлердің саны Компания бойынша 200-ден астам адамды құрады.

«Қазақтелеком» АҚ-ның «Шектеу карантиндік шараларына байланысты персоналдың жұмыс жағдайлары туралы» бұйрығымен қызметкерлерді Қазақстан Республикасынан тыс жерлерге іссапарға жіберу және бұқаралық іс-шаралар (мерекелік, концерттік, мәдени, спорттық іс-шаралар, конференциялар, форумдар, көрмелер және т.б.) өткізу тоқтатылды.

Сондай-ақ, қызметкерлерді әлеуметтік қолдау шеңберінде компания COVID-19 және вирустық пневмония диагнозы қойылған қызметкерлерге айына орташа жалақысының 100% мөлшерінде (Компаниядағы жұмыс өтілін есепке алмағанда) уақытша еңбекке жарамсыздық жағдайында төлемдер туралы шешім қабылдады, ол 2021 жылғы 1 тамызға дейін сақталды.

88%

COVID-19-ға ұжымдық иммунитет

17 726

вакциналанған қызметкер

2022 жылға және орта мерзімді перспективаға арналған жоспарлар

Қазақстан Республикасы бойынша жаппай вакцинациялаудың басталуымен ұжымдық иммунитетке қол жеткізу үшін компания жұмыскерлерді вакцинациялау және компанияның кеңселерінде көшпелі егу пункттерін ұйымдастыру мақсатында жергілікті денсаулық сақтау органдарымен өзара іс-қимылды қамтамасыз етті.

Вакцинациялаудың әрбір кезеңі үшін растайтын құжаттар болған кезде кейіннен тиісті бұйрықты ресімдей отырып, қызметкердің жазбаша өтініші негізінде қызметкерлерге бір демалыс күні берілді.

2021 жылдың соңына дейін Компания COVID-19-ға ұжымдық иммунитетке қол жеткізді және Компания бойынша 88%-ды құрады, бұл вакцинацияланған 17 726 қызметкерді құрайды.

Өндірістік қауіпсіздік және еңбекті қорғау

Басқару тәсілдері

«Қазақтелеком» АҚ адам өмірі мен денсаулығын жоғары құндылық ретінде қарастырады және қауіпсіз еңбек жағдайларын қамтамасыз етуге тікелей жауапты. Өз қызметкерлері үшін салауатты еңбек жағдайларын жасау, сондай-ақ өндірістік қызметпен байланысты тәуекелдерді азайту компанияның Даму стратегиясының негізгі бағыттарының бірі болып табылады.

Компания озық әлемдік практикаларға сәйкес келуге, ұлттық және халықаралық талаптарды мүлтіксіз сақтауға және еңбекті қорғау мен өнеркәсіптік қауіпсіздікті басқару жүйесін (ҚЖЕҚ) ұдайы жақсартуға ұмтылады.

Тұрғын үй жағдайын қолдау және жақсарту мақсатында Компания 2022 жылы өндірістік персоналға, аз қамтылған, көп балалы отбасыларға бірінші кезекте қарыз бере отырып, персоналдың әлеуметтік жағдайын ескере отырып, пайызсыз несиелер беру мүмкіндігін қарастыруды жоспарлап отыр. Сондай-ақ, жоғары оқу орындарында өндірістік персонал қатарындағы қызметкерлердің балаларын оқытуды ұйымдастыру және Нұр-Сұлтан және Алматы қалаларында Компания қызметкерлерінің балалары үшін IT дағдылары бойынша жазғы демалысты ұйымдастыру жоспарлануда.

«Қазақтелеком» АҚ ҚЖЕҚ саласындағы басым міндеттері:

- 1 ҚР Еңбек кодексін сақтау және қолдану;
- 2 қауіпсіз еңбек жағдайлары мен жұмыс орындарын ұсыну;
- 3 қазіргі заманғы технологияларды пайдалану және еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғау саласындағы озық тәжірибе практикасы;
- 4 өндірістік жарақаттану мен кәсіптік аурулардың алдын алудың заманауи құралдары мен әдістерін енгізу.

«Қазақтелеком» АҚ қызметкерлердің, мердігерлік ұйымдардың және халықтың денсаулығы мен қауіпсіздігіне қолайсыз әсерлерді күні бұрын болдырмаудың немесе жеңілдетудің маңыздылығын түсінеді. Компанияда еңбекті қорғау және еңбек қауіпсіздігі жағдайына тұрақты әдістемелік басшылықты, талдауды және бақылауды қамтамасыз ететін еңбекті қорғау және қауіпсіздік басқару жүйесі жұмыс істейді.

ҚжЕҚ саласындағы негізгі құжат «Қазақтелеком» АҚ-ның еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғауды қамтамасыз ету саласындағы саясаты болып табылады. Саясат жиырма негізгі қағидатты қамтиды және Компанияның барлық қызметкерлері мен мердігерлеріне қолданылады.

«Қазақтелеком» АҚ еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздікті басқару жүйесі қолданылатын кәсіптік денсаулық, қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы ішкі құжатталған ақпарат мыналардан тұрады:

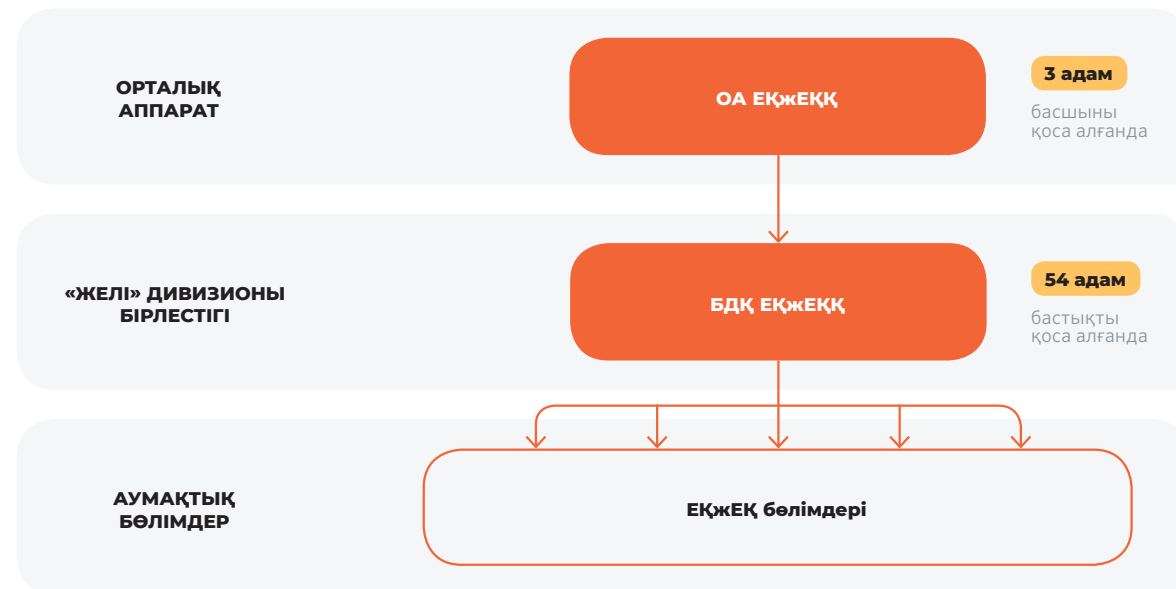
- MS ТҚО-дағы жұмыс түрлері бойынша еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі нұсқаулықтар жинағы;

- «Қазақтелеком» АҚ филиалдарының жергілікті желілеріне техникалық қызмет көрсету орталығының мамандықтары бойынша еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі нұсқаулықтар жинағы;
- «Арнайы киім мен жеке қорғану құралдарына қойылатын техникалық талаптар мен ерекшеліктер» стандарты;
- ҚжЕҚ бойынша статистикалық есептіліктің бекітілген нысандары;
- Мерзімді міндетті медициналық тексерулерді жүргізу қағидалары;
- Наряд-рұқсатнама бойынша қауіптілігі жоғары жағдайларда жұмыс жүргізу қағидалары;
- «Қазақтелеком» АҚ өрт қауіпсіздігі қағидалары» стандарты;
- Қашықтықтан жұмыс істеу кезінде еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидалары.

Басқару құрылымы мен құралдары

Компанияның орталық аппаратының арнайы функционалдық бөлімшесі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қызметі (ЕҚжЕҚ) «Қазақтелеком» АҚ-дағы еңбекті қорғау жөніндегі барлық ұйымдастыру жұмыстарын үйлестіруге және күнделікті басқаруға жауапты.

«Қазақтелеком» АҚ ЕҚжЕҚ ұйымдық құрылымы

Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ішкі бақылау жоспары шеңберінде орталық аппараттың еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қызметтері еңбек қауіпсіздігі және еңбек жағдайлары бойынша кездесулер, талқылаулар өткізеді. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қызметінің негізгі функциялары:

- жұмыскерлерді оқытуды және олардың білімін тексеруді ұйымдастырады;
- ҚР қолданыстағы еңбек заңнамасымен белгіленген тәртіпте компания қызметкерлері денсаулығының жазатайым оқиғалары мен басқа да зақымдануларына тергеудің уақтылы және объективті жүргізілуін қамтамасыз етеді;
- қызметкерлердің өмірі мен денсаулығына қауіп төнген жағдайда объектілердің қызметін, оның ішінде қауіптілігі жоғары жұмыстар жүргізуді, машиналар мен механизмдерді тоқтата тұрады немесе шектейді;
- Компанияның құрылымдық бөлімшелерінің және Компания филиалдарының басқа да өңірлік бөлімшелерінің басшыларына еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік және өрт қауіпсіздігі бойынша анықталған бұзушылықтарды жою жөнінде шаралар қабылдау туралы нұсқаулар береді;
- мемлекеттік органдармен және «Ақпарат және байланыс қызметкерлерінің салалық кәсіптік одағы» қоғамдық бірлестігімен еңбек қауіпсіздігі және еңбек

ті қорғауды қамтамасыз ету саласындағы үйлестіруді және өзара іс-қимылды жүзеге асырады;

- Компания филиалының құрылымдық бөлімшелерімен бірлесіп, ҚР қолданыстағы заңнамасымен белгіленген тәртіпке сәйкес өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттауды жүргізеді;
- бекітілген бағдарламаға сәйкес жаңадан түсушілермен кіріспе нұсқамалар өткізеді.

«Қазақтелеком» АҚ қызметкерлері еңбекті қорғауды басқару жүйесін әзірлеуге, енгізуге және бағалауға белсенді қатысады. Барлық филиалдар мен орталық аппаратта еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі өндірістік кеңестер құрылды, олар тұрақты негізде жұмыс беруші мен жұмыскерлердің еңбекті қорғау талаптарын қамтамасыз ету, өндірістік жарақаттану мен кәсіптік аурулардың алдын алу жөніндегі бірлескен іс-қимылдарын ұйымдастырады, сондай-ақ техникалық еңбек инспекторларының жұмыс орындарындағы еңбек жағдайлары мен еңбекті қорғауға тексерулер жүргізуін ұйымдастырады.

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ Басқармасының қарауына алдыңғы қатарлы халықаралық стандарттарға негізделген және қауіпсіз еңбек мәдениетін дамытуға, жазатайым оқиғаларды азайтуға, нөлдік жарақаттануға қол жеткізуге және барлық деңгейдегі басшылардың оқуына ықпал ететін Компанияда еңбекті қорғауды басқару жүйесін құру үшін HSE тұжырымдамасы мен 2022-2026 жылдарға арналған «Қауіпсіз еңбек» жол картасы енгізілді.

Менеджмент жүйесінің халықаралық стандарттарға сәйкестігі

Компания шеңберінде халықаралық стандарттарға сәйкес келетін денсаулық сақтау және еңбек қауіпсіздігі менеджменті жүйелері кеңінен енгізілуде. «Қазақтелеком» АҚ-да ISO 9001, ISO 14001 және OHSAS 18001 халықаралық стандарттарына сәйкес біріктірілген менеджмент жүйесі енгізілген.

Еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздікті басқару жүйесі «2001 ILO-OSH 2001 ХЕҰ еңбекті қорғауды басқару жүйелері жөніндегі нұсқаулыққа» және OHSAS 18001 халықаралық стандартына сәйкес еңбек қауіпсіздігін ұйымдастыруға бірыңғай талаптарды белгілейді.

Компанияның ОТиБ саласындағы саясатының негізгі қағидаттарының бірі ILO-OSH халықаралық стандартының және олардың ҚР СТ OHSAS 18001-2008 ұлттық аналогының талаптарына сәйкес өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау жүйесін тұрақты жетілдіру және оның нәтижелілігін арттыру болып табылады.

2021 жылы құжаттаманың кәсіби Денсаулық, қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау менеджменті жүйелерінің құжатталған ақпаратына ISO 45001:2018 және ISO 14001:2015 стандарттарының талаптарына сәйкестігіне талдау жүргізілді.

Тәуекелдерді бағалау

ЕҚЖЕК саласындағы негізгі тәуекелдерді басқару процесі тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесінің де, сондай-ақ компанияның еңбекті қорғау және қауіпсіздік мәселелерін басқару жүйесінің де ажырамас бөлігі болып табылады. Жол берілмейтін қауіптер мен тәуекелдерді бағалау «Қауіптерді, экологиялық аспектілерді сәйкестендіру және тәуекелдерді бағалау. Басқару шараларын айқындау тәртібі» деген бекітілген құжатталған рәсімге сәйкес жүзеге асырылады.

2021 жылы «Қауіптерді, экологиялық аспектілерді сәйкестендіру және тәуекелдерді бағалау» талаптарына сәйкес елеулі қауіптер мен жол берілмейтін тәуекелдер тізілімі бекітілді. Тәуекелдердің ықтималдығы мен әсерін талдау және бағалау, ағымдағы жағдайды ескере отырып, тәуекелді азайту жөніндегі іс-шараларды қайта қарау жүргізіледі.

Компания жобалық тәуекелдерді және олар болатын жерлердегі халық топтарының денсаулығы мен қауіпсіздігіне қолайсыз әсерлерді анықтайды және бағалайды, қорғау, алдын алу шараларын және әсерлер мен тәуекелдерге мөлшерлес тәуекелдерді жұмсарту жөніндегі шараларды әзірлейді. «Қазақтелеком» ықпал етуді жеңілдету жөніндегі шаралар мен жоспарларға қатысты қажеттілігіне қарай тиісті билік органдарымен және басқа да мүдделі тараптармен ынтымақтастықты жүзеге асырады.

Қауіптерді сәйкестендіру және қауіптерді бағалау рәсімі барлық персоналдың күнделікті және қызметін, адам-

Өндірістік жарақаттанудың алдын алу

«Қазақтелеком» АҚ-да орын алған жазатайым оқиғалардың себептерін талдау және олардың алдын алу бойынша іс-шараларды әзірлеу бойынша тұрақты кеңестер өткізу практикасы қолданылады.

Өндірістік жарақаттану мен ЖКО талдау нәтижелері бойынша филиалдарда жазатайым оқиғалардың алдын алу және ескерту бойынша іс-шаралар тізбесі бар ақпараттық хаттарды дайындау және тарату жүзеге асырылады. Сондай-ақ, қауіпсіздік техникасы

ның мінез-құлқы мен оның қабілеттерін, жұмыстарды орындау аймағына жақын немесе одан тыс анықталған қауіптерді, инфрақұрылымды, жабдықтар мен материалдарды, технологиялық процестерді ескереді. Тәуекелдерді басқару бойынша іс-шаралар анықталып, жүргізілуде.

Орталық аппараттың еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қызметі 2020-2021 жылдары еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік және өрт қауіпсіздігі бойынша анықталған бұзушылықтарды жою жөнінде шаралар қабылдау туралы берілген нұсқаулар бойынша түзету іс-шараларын сипаттай отырып, деректерге талдау жүргізді және филиалдарға жіберілді.

Жұмыспен байланысты қауіптерді анықтау және қауіптерді бағалау үшін негізгі қауіп-қатер оқиғасы бойынша іс-шаралар жоспары жасалды, өндірістегі жарақаттану және авариялар, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау бойынша ішкі бақылау жөніндегі ақпарат негізінде негізгі тәуекел оқиғалары үшін негізгі қауіп-қатер индикаторлары бойынша өзекті мәртебе берілді.

Компанияның тәуекелдер тіркелімінде өндірістік жарақаттанушылық негізгі тәуекелдердің бірі ретінде анықталған. Осы тәуекел бойынша компанияда тәуекелді іске асыруды болдырмауға және оны іске асырудың салдарын азайтуға бағытталған іс-шаралар тізбесі қалыптастырылған.

бойынша жоспардан тыс нұсқама жүргізумен қатар, барлық бөлімшелердегі қызметкерлермен болған инциденттердің мән-жайлары мен себептерін талқылау жүргізіледі.

Еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғауды қамтамасыз ету мақсатында нөлдік жарақаттануды қамтамасыз ету бойынша жыл сайынғы жоспар іске асырылуда. Жоспардың орындалуы жөніндегі есепті Директорлар кеңесі тоқсан сайын қарайды.

«Қазақтелеком» АҚ-дағы өндірістік жарақаттану деңгейі

Барлық қызметкерлер үшін	2019	2020	2021
Өліммен аяқталған жазатайым оқиғалардың жалпы саны	0	0	0
Өліммен аяқталған жазатайым оқиғалардың жиілік коэффициенті	0	0	0
Салдары жоғары дәрежедегі өндірістік жарақаттанудың жалпы саны (өлім жағдайларын қоспағанда)	0	0	0
Салдары жоғары дәрежедегі өндірістік жарақаттану жиілігі коэффициенті (өлім жағдайларын қоспағанда)	0	0	0
Тіркелген өндірістік жарақаттардың жалпы саны	2	4	6
Өндірістік жарақаттану жиілігінің коэффициенті	0,1	0,2	0,3

2021 жылы Компанияда алты жазатайым оқиға орын алды, оның бесеуі — өндірістік ауырлықтың ауыр дәреже-сімен. Компанияда кәсіби аурулар жағдайлары, сондай-ақ 2021 жылы оқыс оқиғалар мен оқиғалар тіркелген жоқ.

Жарақаттың негізгі себептері:

жауапты басшылардың қауіпсіз еңбекті дұрыс ұйымдастырмауы;

еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау бойынша тиісті емес ішкі бақылау;

зардап шеккендердің жұмыстарды жүргізу кезінде еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі нұсқаулықты бұзуы;

ұжымдық және жеке қорғану құралдарының жеткілікті санымен қамтамасыз етпеу.

Жұмыстарды қауіпсіз жүргізуді оқыту және дамыту

Компанияның қызметі еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік жөніндегі талаптарды сақтай отырып жүргізіледі. Тұрақты негізде авариялар мен жазатайым оқиғалардың алдын алу бойынша кешенді іс-шаралар жүргізіледі. «Қазақтелеком» АҚ қауіпсіздік мәдениетін алдыңғы қатарлы халықаралық практика деңгейіне дейін жетілдіру және барлық деңгейдегі қызметкерлер мен басшылардың өндірістік қауіпсіздік талаптарын саналы түрде сақтау деңгейін арттыру бойынша жүйелі жұмыс жүргізуде.

«Қазақтелеком» АҚ-да жыл сайын жұмыскерлерді еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік, өрт-техникалық минимум, электр қондырғыларында жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік техникасы бойынша бөгде оқу ұйымдарында да, жұмыс орындарында да оқыту жүргізіледі. 2021 жылы 14 465 қызметкер оқытылды, бұл оқытылғандар саны бойынша жоспарлы көрсеткіштерге сәйкес келеді.

14 465

қызметкер

2021 жылы оқытылды

2021 ЖЫЛЫ ЕҢБЕКТІ ҚОРҒАУ ЖӘНЕ ӨНЕРКӘСІПТІК ҚАУІПСІЗДІК, ӨРТ-ТЕХНИКАЛЫҚ МИНИМУМ, ҚАУІПСІЗДІК ТЕХНИКАСЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ БОЙЫНША ОҚЫТУ ЖҮРГІЗУ

9 629

қызметкер

еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау бойынша

1 601

қызметкер

өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары бойынша

855

қызметкер

өрт-техникалық минимум бойынша

0

қызметкер

медициналық білімі жоқ адамдарды даярлау бойынша

0

қызметкер

«Қорғалған жүргізу» тақырыбына

0

қызметкер

«Қысқы кезеңде қорғалған жүргізу» тақырыбына

1

қызметкер

NEBOSH IGC (Өндірістергі еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы жөніндегі халықаралық сертификат)

0

қызметкер

IOSH Managing Safely (жұмысты қауіпсіз ұйымдастырудың халықаралық сертификаты)

0

қызметкер

Қозғалыс қауіпсіздігін басқару, Автомобильдерді техникалық тексеру

398

қызметкер

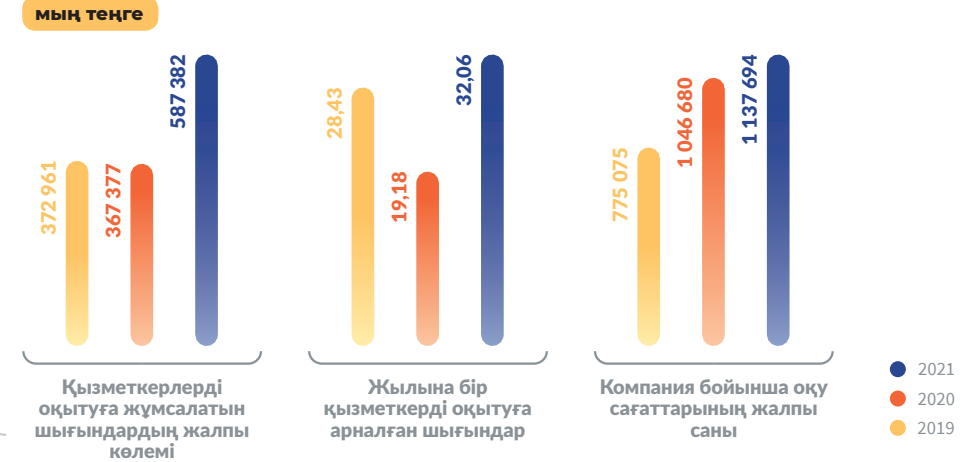
Биікте жұмыс істеу және жоғары өрмелеу жұмыстары кезіндегі ҚҚБ-дағы қауіпсіздік техникасы қағидалары

2 380

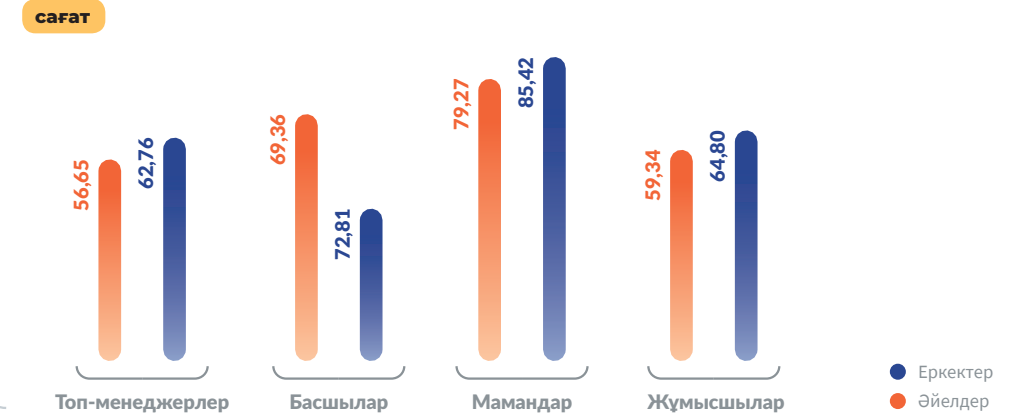
қызметкер

ҚР Жол қозғалысы ережелері. Жол қозғалысы қауіпсіздігінің негіздері

«Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобының қызметкерлерді оқытуға жұмсаған шығындары

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ бір қызметкерін оқытуға жұмсалған сағат саны

Есептік кезеңде Компания филиалдарының еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қызметтері қызметкерлерінің біліктілігін арттыру мақсатында «Еңбекті қорғауды басқарудың озық халықаралық практикасы» тақырыбы бойынша мастер-класс өткізілді. 2021 жылы HSE басқару жүйесінің тиімділігін арттыру бойынша жобаны іске асыру шеңберінде орталық аппараттың еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қызметінің басшысы NEBOSH IGC (Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы бойынша халықаралық сертификат) курсы бойынша оқудан өтті. ЕҚЖЕҚ негізгі қызметкерлері үшін «Біріктірілген басқару жүйелерінің ішкі аудиті» бағдарламасы бойынша оқыту жүргізілді. Компанияда еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау бойынша оқыту бейнеролигі жасалды.

«Қазақтелеком» АҚ-ның «SERPIN» трансформациялау бағдарламасы бойынша цифрлық трансформация бағытында стратегиясын іске асыру шеңберінде компания филиалдарында «HSE Telecom» бағдарламалық қамтылымы өнеркәсіптік пайдалануға енгізілді. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау саласындағы процестерді цифрландыру үшін бағдарламалық қамтамасыз етуді енгізу шеңберінде модульдер әзірленді:

- қауіптілігі жоғары жұмыстарға электрондық наряд-рұқсаттарды беру жүйесі;
- электр қондырғыларындағы жұмыстарға электрондық наряд-рұқсаттарды беру жүйесі;
- бұзушылықты фотофиксациялау және жою үшін жұмыстардың жауапты басшысына жіберу үшін ұялы телефон арқылы еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі нұсқауларды тіркеу жүйесі.

Өнеркәсіптік қауіпсіздік пен еңбекті қорғауға инвестициялар

2021 жылы осы салаға салынған инвестициялардың жалпы көлемі

млн теңге

1 072

Өнеркәсіптік қауіпсіздік пен еңбекті қорғауға инвестициялар көлемі, млн теңге

Атауы	2019	2020	2021	Өзгеріс, %
Еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік	463	463	480	4
Денсаулықты қорғау	153	149	172	12
Жеке қорғану құралдары	84	96	113	18

Кәсіптік аурулардың алдын алу және денсаулықты қорғау

«Қазақтелекомда» қызметкерлердің денсаулығына ерекше көңіл бөлінеді. Осылайша, қызметкерлердің әлеуметтік пакеті толық медициналық сақтандыруды қамтиды, сондай-ақ ұжымдық шарттарда көзделген қызметкерлерді сауықтыру және санаториялық-курорттық емдеу бағдарламалары жұмыс істейді. Қызметкерлерді алдын ала, мерзімдік және кезектен тыс медициналық тексеру тұрақты түрде жүргізіледі. Медициналық қарап-тексеру нәтижелері бойынша, қажет болған жағдайда, қызметкерлер тереңдетілген профилактикалық қарап-тексеруге жіберіледі. Медициналық тексеруден өтпеген қызметкерлер жұмыс жүргізуге жіберілмейді.

ҚР Еңбек кодексінің талаптарына сәйкес Топтың қауіптілігі жоғары жұмыстарда, машиналармен және механизмдермен байланысты жұмыстарда істейтін мердігерлік ұйымдарының қызметкерлері міндетті түрде ауысым алдындағы және ауысымнан кейінгі медициналық тексеруден өтеді.

2021 жылы міндетті мерзімдік медициналық тексеруден өткен «Қазақтелеком» АҚ қызметкерлерінің саны — 13 209 адамды құрады (ұсынылған қорытынды актілерге сәйкес), бұл міндетті мерзімдік медициналық тексеруге жататын қызметкерлердің жалпы санының 100%-ын құрайды.

13 209

қызметкер

2021 жылы міндетті мерзімдік медициналық тексеруден өткен

Пандемия жағдайында қызметкерлерге қамқорлық жасау

COVID-19 пандемиясының басталуымен компания қызметкерлерді әлеуметтік қолдау шараларын қабылдады, бұл компанияның кеңселері мен өндірістік нысандарын вирустың таралуынан қорғауға мүмкіндік берді. Атап айтқанда, компанияда вакцинацияны насихаттау бойынша белсенді жұмыс жүргізілді:

- 1 Компания қызметкерлерін COVID-19 коронавирустық инфекциясынан ерікті вакцинациялауды ұйымдастыру және жүргізуге дайындық жөніндегі іс-шаралар жоспары бекітілді;
- 2 ішкі байланыс арналарында COVID-19 алдын алу және вакцинацияның пайдасы туралы ақпараттық материалдар жарияланды;
- 3 «COVID-19 алдын алу» тақырыбы бойынша оқыту жүргізілді;
- 4 COVID-19-дан ревакцинация бойынша іс-шараларды дайындау.

Есепті кезеңдегі өзге де іс-шаралар арасында:

- 1 қызметкерлерге «Ashyq» платформасы арқылы кіруге бақылау ұйымдастырылды;
- 2 байланыс іс-шараларын өткізуді және оған Компания қызметкерлерінің қатысуын шектеу;
- 3 персоналды жеке қорғауды қамтамасыз ету;
- 4 жұмыскерлердің еңбек және демалыс режимдерін өзгерту;
- 5 Компанияның қызметкерлері болып табылмайтын тұлғаларды объектілерге жіберуді шектеу.

2021 жылдың соңына дейін Компания COVID-19-ға ұжымдық иммунитетке қол жеткізді және Компания бойынша 88%-ды құрады, бұл вакцинацияланған 17 726 қызметкерді құрайды. «Қазақтелеком» АҚ Денсаулық сақтау және қауіпсіздік саласындағы ішкі қағидаларға сәйкес қызметкерлердің медициналық деректерінің құпиялылығын сақтауды қамтамасыз етеді және оған жауапты болады.

Қауіптілігі жоғары жұмыстарды ұйымдастыру

«Қазақтелеком» АҚ объектілерінде өндірістік және өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін 2021 жылы бөгде оқу ұйымдарында да, жұмыс орындарында да электр қондырғыларында жұмыс істеу кезінде еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік, өрт-техникалық минимум, қауіпсіздік техникасы бойынша жұмыскерлерді оқыту жүргізілді.

Жұмыс кезінде қауіпті жоюды қамтамасыз ету және жарақат алу қаупін азайту мақсатында бірқатар түзету шаралары жүргізілді:

- Компания филиалдарының қызметкерлерімен жаза-тайым оқиғаның себептері мен жағдайларын талдай отырып, жоспардан тыс нұсқаулық;
- Зардап шеккендердің электр монтері үшін және биіктікте жұмыс істеу кезінде еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі нұсқаулықтарын білуін жоспардан тыс тексеру;
- 1,8 метрден жоғары биіктікте және биіктігі бойынша қоршалмаған ауытқулардан 2 метрден кем қашықтықта жұмыс істеу кезінде қорғаныс құралдары мен ЖҚҚ пайдаланылды;
- қауіптілігі жоғары жұмыстарға рұқсат беру жұмыстардың жауапты өндірушісі жұмыстарды қауіпсіз жүргізуге әзірлігі туралы растауды ұсынғаннан кейін жүзеге асырылды (арнайы киімнің, арнайы аяқ киімнің, қорғаныш каскасының, сақтандыру — ұстап тұратын байламның, сақтандыру арқанының, бекітудің және т.б. болуы);
- ұжымдық және жеке қорғану құралдарын пайдаланбай жұмыс жүргізуге жол беретін басшылар мен қызметкерлерге қатысты еңбек шарттарын бұзуға дейінгі тәртіптік сипаттағы шараларды қолдану.

Тексеру шұңқырларына жұмысшылардың құлауын болдырмау үшін қызмет көрсету фабрикасы:

- барлық жөндеу бокстарын қалыңдығы 4 см кем емес қарау шұңқырларын жабу үшін қорғаныс қалқандарымен қамтамасыз ету;
- қарау шұңқырында жұмыстарды орындау кезінде қызметкерлерді кейіннен қол қойғызып таныстыра отырып, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі нұсқаулықты әзірлеу;
- жөндеу бокстарын кернеуі 12 Вольт тасымалды жартықандырудың жеткілікті санымен қамтамасыз ету.

Сондай-ақ, 2021 жылы компания өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау мәселелерін басқару шеңберінде іс-шаралар мен бастамалардың кең тізбесін іске асырды:

- **10 130 қызметкер** қажетті арнайы киіммен, аяқ киіммен және жеке қорғану құралдарымен (ЖҚҚ) қамтамасыз етілген;
- Компания жабдығында техникалық қызмет көрсету немесе жөндеу жұмыстарын жүргізу кезінде қауіпті энергия көздерін оқшаулауға қойылатын бірыңғай талаптардың сақталуын бақылау;
- еңбек қауіпсіздігі тәуекелдерін бағалау, өндірістік жарақаттану жағдайларының алдын алу және ескерту;
- еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, сондай-ақ қоршаған ортаны қорғау мәселелері бойынша қызметкерлермен тоқсан сайынғы негізде тұрақты жиналыстар өткізілді;

➤ **14 465 жұмыскерді** еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау мәселелері, өрт-техникалық минимум және өнеркәсіптік қауіпсіздік көлемінде өрт қауіпсіздігі шаралары бойынша оқыту;

- Компанияның **1 601 қызметкері** өнеркәсіптік қауіпсіздік мәселесі бойынша дайындықтан, қайта даярлаудан өтті;
- 84 өрт-техникалық сабақтар, 16 өрт-техникалық оқу-жаттығулар өткізілді, 56 өрт нұсқаулары, өрт қауіпсіздігі жүргізілді, өрт-техникалық минимум көлемінде **855 қызметкер** оқытылды.

2021 жылы өндірістік қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша бағдарламаларды іске асыру қорытындысы бойынша компания филиалдарының еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қызметтерінің қызметкерлері «Қазақтелеком» АҚ құрмет грамоталарымен және алғыс хаттарымен марапатталды.

Мердігерлік ұйымдардағы өндірістік қауіпсіздік пен еңбекті қорғауды басқару

Компания объектілерінде жұмыс жүргізетін мердігер ұйымдардың қоршаған ортаны қорғау саласындағы талаптарды, өндірістік қауіпсіздік саласындағы стандарттар мен нормаларды сақтауы міндетті қағида болып табылады. ЕҚЖЕҚ аспектілерін басқару бөлігінде тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді жеткізушілерге, сондай-ақ мердігерлерге өндірістік қауіпсіздік саласындағы корпоративтік стандартқа

сәйкес талаптар қойылады. ЕҚЖЕҚ саласындағы талаптардың сақталуын бақылауды мердігер ұйымдар дербес жүзеге асырады.

Компанияда өндірістік қауіпсіздік мәселелері бойынша мердігерлік ұйымдарды бағалау жүйесі енгізілген. Мердігер қызметкерлер үшін Компания биотехнология аспектілері бойынша оқытуды ұйымдастырады.

2022 жылға және орта мерзімді перспективаға арналған жоспарлар

1. Корпоративтік ҚНҚ-ге нөлдік жарақаттануға қол жеткізу бойынша көрсеткіштерді енгізу.
2. Анықталатын қауіпті жағдайлардың, қауіпті әрекеттердің, Near-Miss ықтимал қауіпті жағдайлардың жиілігі мен сипатына және қабылданатын түзету шараларының жеткіліктілігіне талдау жүргізу.
3. Өндірістік қауіпсіздік мәселелері бойынша мердігер ұйымдарға қойылатын талаптарды арттыру.

Қоршаған ортаны қорғау

Басқару тәсілі

2021 жылы экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге, ең озық қолжетімді технологияларды енгізуге, қоршаған ортаға теріс әсер етпеу үшін алдын алу шараларын қабылдауға, сондай-ақ ҚР табиғатты қорғау заңнамасының талаптарын бұзғаны үшін жауапкершілікті күшейтуге бағытталған ҚР жаңа Экологиялық кодексі бекітіліп, қолданысқа енгізілді.

Телекоммуникация саласы басқа салалармен салыстырғанда қоршаған ортаға шамалы әсер етеді. «Қазақтелеком» АҚ қоршаған ортаға, халықтың денсаулығына, қауіпсіздігі мен өмір сүру сапасына әсер ету үшін өзінің жауапкершілігін мойындайды және экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, табиғи табиғи ортаны сақтау, табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану және тұрақты дамуға қол жеткізу үшін экологиялық әсерді барынша азайту бойынша барлық қажетті шараларды қабылдайды.

Экологиялық аспектіні басқару үшін компанияда экологиялық менеджмент жүйесі (ЭМЖ) құрылған, ол корпоративтік басқару жүйесінің құрамдас бөлігі және қаржылық емес тәуекелдерді басқару жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Компания ISO 14001 халықаралық стандартына сәйкестікке сертификатталған және ЭМЖ-ні тұрақты жетілдіру бойынша жұмыстар жүргізеді.

«Қазақтелеком» АҚ-ның қоршаған ортаны қорғау саласындағы ішкі нормативтік құжаттары:

- Экологиялық саясат;
- «Қазақтелеком» АҚ-ның Төмен көміртекті дамуға көшуі жөніндегі 2030 жылға дейінгі іс-шаралар жоспары;
- Қауіптерді, экологиялық аспектілерді анықтау және қауіптерді бағалау бойынша құжатталған рәсім;
- Еңбек қауіпсіздігі, денсаулық сақтау және қоршаған ортаны қорғау саласындағы заңнамалық және басқа да талаптарды сәйкестендіру бойынша құжатталған рәсім;
- Кәсіби денсаулық, қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау саласындағы көрсеткіштердің мониторингі бойынша құжатталған рәсім;
- Өндіріс және тұтыну қалдықтарын басқару бойынша құжатталған рәсім;
- Төтенше жағдайларға дайындық және ден қою бойынша құжатталған рәсім.

«Қазақтелеком» АҚ Компанияның стратегиясы мен экологиялық саясатына сәйкес табиғатты қорғау саласындағы дамудың келесі басым бағыттарын анықтады:

- атмосфераға ластаушы заттардың шығарындыларын азайту;
- экологиялық қауіпсіз ақпарат беру технологияларын пайдалану;
- қызметті іске асыру барысында экологиялық тәуекелдер мен ықтимал экологиялық салдарлардың есебін жүргізу;
- энергия тұтыну құрылымында жаңартылатын энергия көздерін пайдалану және компания объектілерінде энергия үнемдеу және ресурс үнемдеу технологияларын енгізу есебінен телекоммуникациялық қызметтерді көрсету процесінде энергия тұтынудың үлестік үлесін төмендету, олардың экономикалық тиімділігі мен орындылығына байланысты;

- қоршаған табиғи ортаға ең аз жүктеме көрсететін «жасыл», экологиялық таза, қалдықсыз және энергия үнемдейтін өндірістік технологияларды енгізу;
- тұрмыстық және өндірістік қалдықтардың түзілу көлемін азайту;
- экологиялық жайлы орта құру, оның ішінде компания орналасқан аумақтарды абаттандыру және көгалдандыру есебінен;
- қоршаған ортаны қорғаумен байланысты мәселелерді шешуде компания қызметкерлерінің біліктілігі мен рөлінің хабардарлығын арттыру.

Басқару құрылымы және құралдары

Қоршаған ортаны қорғау мәселелерін басқару екі деңгейде жүзеге асырылады. Орталық аппаратта және филиалдар деңгейінде жұмысты еңбекті қорғау және өндірістік қауіпсіздік мәселелеріне жетекшілік ететін бөлімше үйлестіреді.

Қоршаған ортаны қорғауды басқару жүйесі ISO 14001:2015 «Экологиялық менеджмент жүйесі. Талап-

тар және қолдану жөніндегі нұсқаулық» және Компанияның өндірістік қызметінің барлық бағыттарын қамтиды.

Стратегиялық басқару жөніндегі бас директор Компания бойынша қауіптерді, экологиялық аспектілерді сәйкестендіруді және тәуекелдерді бағалауды жүргізу жөніндегі жұмыстарды жалпы ұйымдастыру, үйлестіру және олардың тиімділігі үшін жауапты болады.

Табиғатты қорғау іс-шараларына инвестициялар

«Қазақтелеком» АҚ ҚР табиғатты қорғау заңнамасының талаптарын қатаң орындайды және тұрақты негізде қоршаған ортаға теріс әсерді төмендетуге бағытталған бірқатар іс-шараларды жүзеге асырады. Компанияның қоршаған ортаны қорғау шығындары мынадай бірнеше бөліктен тұрады:

- атмосфералық ауаға ластаушы заттардың шығарындылары, ағынды суларды ағызу кезінде ластаушы заттардың болуы, өндіріс және тұтыну қалдықтарын басқару операциясы үшін экологиялық төлемдер;

- атмосфераға зиянды заттардың шекті жол берілетін шығарындылары нормативтерінің жобаларын әзірлеуге және атмосфераға ластаушы заттардың шығарындыларына рұқсат алуға инвестициялар, қоршаған ортаға әсерді бағалау жобаларын әзірлеу.

2021 жылы табиғат қорғау заңнамасын бұзушылықтар тіркелген жоқ. Есепті жылы табиғат қорғау нормативтерін бұзғаны үшін қаржылық емес санкциялар мен өзге де әкімшілік жазалар қолданылған жоқ.

2021 жылы табиғатты қорғау іс-шараларына арналған шығындар

45 313

мың теңге

38 212 мың теңге

ҚОӘБ жобаларын, шығарындылар нормативтерінің жобаларын әзірлеу және өндірістік экологиялық мониторинг жүргізу, санаттарды растау

7 101 мың теңге

Эмиссия үшін төлемдер

Парниктік газдар

«Қазақтелеком» АҚ Қазақстанның парниктік газдар шығарындыларын азайту жөніндегі жаһандық ұмтылыстарға қатысуын қолдайды және климаттың жаһандық өзгеруін болдырмау жөніндегі іс-шаралардың маңыздылығын түсінеді. **Қамту 1** және **Қамту 2** парниктік газдар шығарындыларын азайту бойынша шаралар қабылдайды.

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ-ның 2030 жылға дейін төмен көміртекті дамуға көшуі жөніндегі іс-шаралар жоспары әзірленді және бекітілді. Жоспар энергия тұтынуды жылына 1,5%-ға төмендету бойынша стратегиялық мақсатқа қол жеткізу, Компанияның инвестициялық тартымдылығын және ационерлік құнын арттыру, Компанияның көміртегі ізін 2030 жылға дейін 13%-ға қысқарту бойынша іс-шаралар мен бастамаларды қамтиды.

Компанияда тұрақты негізде парниктік газдар (ПГ) шығарындыларының мониторингі бойынша қызмет жүзеге асырылады, «Қазақтелеком» АҚ бақылайтын объектілерден тікелей шығарындылардың, сондай-ақ электр энергиясын сатып алумен байланысты жанама шығарындылардың көлемін цифрлық бағалау жүргізіледі.

2021 жылы Компания бойынша, еншілес және тәуелді ұйымдарды қоспағанда, жиынтықта тікелей шығарындылар (1 — қамту) — 28,750 мың тонна CO₂ — эквивалентін, жанама шығарындылар (2 — қамту) — 225,417 мың тонна CO₂ — эквивалентін құрады.

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ төмен көміртекті даму саласында бірнеше бастаманы іске асырды, олардың бірі төмен көміртекті энергия көздерін (газ) пайдалануға көшу болды.

Энергия тиімділігі

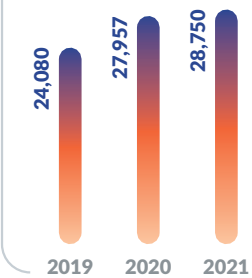
Энергияны тұтыну және энергия тиімділігі экологиялық көрсеткіштерге тікелей әсер етеді. «Қазақтелеком» АҚ қызметінің ерекшелігі энергияны көп тұтынуды көздейді.

Стратегия мен Экологиялық саясатқа сәйкес Компания энергия тиімділігі саласындағы дамудың мынадай басым бағыттарын айқындады:

- энергия тұтыну құрылымында жаңартылатын энергия көздерін пайдалану және компания объектілерінде энергия үнемдеу және ресурс үнемдеу технологияларын енгізу есебінен телекоммуникациялық қызметтерді көрсету процесінде энергия тұтынудың үлестік үлесін төмендету, олардың экономикалық орындылығы мен өтелуіне байланысты;

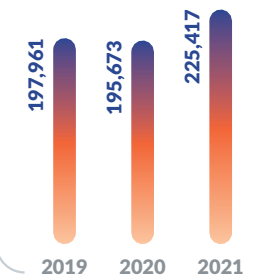
Парниктік газдардың тікелей шығарындыларының көлемі

CO₂-экв. мың тонна

Парниктік газдардың жанама шығарындыларының көлемі

CO₂-экв. мың тонна

Энергетикалық ресурстарды тұтынуды төмендетуге ұмтыла отырып, Компания есепті жылы бір дизель қазандық станциясын орталық жылуға (Нұр-Сұлтан қ.), екі қазандық станциясын дизель отынынан газға (Қостанай облысы) ауыстырды.

«Қазақтелеком» АҚ автопарктегі газды мотор отыны ретінде пайдалануға ауыстыру жұмысын жалғастыруда. Бүгінгі таңда газға көшірілген автомобильдер саны «Қазақтелеком» АҚ автопарктерінің 30%-дан астамын құрайды.

- қоршаған табиғи ортаға ең аз жүктеме көрсететін «жасыл», экологиялық таза, қалдықсыз және энергия үнемдейтін өндірістік технологияларды ендіру, олардың экономикалық орындылығы мен өтелуіне байланысты.

«Қазақтелеком» АҚ тікелей жаңартылатын энергия көздерін өз тұтынуы үшін пайдаланады, атап айтқанда: бензин, дизель отыны, көмір, табиғи газ.

Энергияны тікелей пайдалану, ГДж

Отын түрі	2019 жыл	2020 жыл	2021 жыл
Бензин	151 558	165 043	136 640
Дизель отыны	86 530	86 400	83 584
Көмір	19 968	25 064	23 348
Газ	115 625	144 298	141 099
Жиыны	373 681	420 805	384 671

2021 жылы отын ресурстарын тікелей пайдалану жиынтығы **384 166 ГДж** құрады, бұл 2020 жылдың көрсеткішінен 9%-ға төмен. Отынның барлық түрлері бойынша төмендеу байқалды.

Компанияның бөлімшелері жылуэнергетикалық ресурстарды ұтымды пайдалануды қамтамасыз етуге бағытталған іс-шараларды үнемі өткізіп тұрады:

- ▶ Компания объектілерін жылыту маусымына дайындау жөніндегі іс-шаралар шеңберінде ғимараттарды жылыту арқылы жылу шығынын жою;
- ▶ автономды жылыту жүйелеріне техникалық қызмет көрсету;
- ▶ «Жылжымайтын мүлікті басқаруды оңтайландыру» жобасын іске асыру шеңберінде жылжымайтын мүлік объектілерінің шығуы бойынша іс-шаралар.

2021 жылы электр энергиясын тұтыну 717 085 ГДж құрады. 2021 жылы ЦУСТ-2 жобасын іске асыру, объектілердің сұйық-отынды жылытудан электрге өтуі, сондай-ақ ДӨО-ға клиенттік жүктеменің артуы нәтижесінде тұтынылатын электр энергиясының көлемі 2020 жылмен салыстырғанда 11%-ға ұлғайды.

Атмосфераға шығарындылар

Сондай-ақ, «Қазақтелеком» АҚ зиянды заттар шығарындыларын азайтуға ықпал ете отырып, технологиялық жетілдірулерді үнемі енгізе отырып, Компания қызметінен ауа сапасына теріс әсерді төмендетуді қамтамасыз етуге ұмтылады. Осы мақсатта Компанияда атмосфераға ластаушы заттардың шығарындыларын азайтуды қамтамасыз ететін экологиялық таза және энергия үнемдейтін өндірістік технологиялар қолданылады.

Энергияны жанама пайдалану, CO₂-экв. тонна

Отын түрі	2019 жыл	2020 жыл	2021 жыл
Электр энергиясы	153 072	146 114	184 948
Жылу	44 889	49 558	40 469
Жиыны	197 961	195 673	225 417

Электр энергиясын тұтыну

Бүгінгі таңда Компания бойынша автономды жылыту жүйелерімен 254 жылжымайтын мүлік объектісі жылытылады, оның ішінде дизель отынымен — 108, газбен жылытумен — 108 және қатты отынмен 38 жылжымайтын мүлік объектісі жылытылады. 2021 жылы дизель отынынан газға екі объект ауыстырылды және бір объект дизель отынынан орталық жылуға ауыстырылды. Бұл дизель отынын пайдалануды азайтуға мүмкіндік береді, бұл өз кезегінде қоршаған ортаға жағымды әсер етеді.

2021 жылы атмосфералық ауаға ластаушы заттар шығарындыларының жалпы көлемі белгіленген нормативтердің мәндерінен аспады.

Су ресурстары

«Қазақтелеком» АҚ қызметі су жинауға айтарлықтай әсер етпейді, алайда суды пайдалануды қысқартуға тырысады.

Компанияның бөлімшелерін сумен жабдықтау үшін негізінен сумен жабдықтау ұйымдарының желілерінен су пайдаланылады. Сумен жабдықтау ұйымдарының су алу экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің қорғауында болатын бастапқы екі көзден — жерасты суларынан (ұңғымалардан) және жерүсті суларынан (өзендерден, көлдерден, теңіздерден) жүргізіледі.

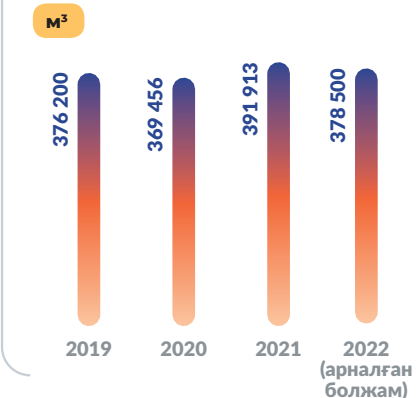
Жалпы, 2021 жылы компания бөлімшелерінің су тұтынуы жылына 391 913 м³ құрады. Ұйымның су тұтынуы (Компания су алуды жүзеге асырмайды) барлық су объектілерінің орташа жылдық көлемінің 5%-ынан аз, сондықтан су көздеріне елеулі әсер етпейді.

Компания бөлімшелері жыл сайын су ресурстарын ұтымды пайдалануды, ауыз су сапасындағы суды үнемді жұмсауды қамтамасыз етуге, су құбырларының тозған учаскелерін ауыстыру жолымен сумен жабдықтау желілеріндегі жылытауларды жоюға, сумен жабдықтау желілеріндегі құрылыстарды жөндеуге бағытталған іс-шараларды өткізеді. Сондай-ақ, су тарту көрсеткіштеріне «Жылжымайтын мүлікті басқаруды оңтайландыру» жобасын іске асыру шеңберінде жылжымайтын мүлік объектілерінің істен шығуы бойынша іс-шаралар әсер етті.

2021 жылы атмосфераға ластаушы заттар шығарындыларының құрылымы

Су тұтыну

Компанияның бөлімшелері телекоммуникация қызметтерін ұсыну жөніндегі өндірістік процесте суды қайта қолдануды жүзеге асырмайды. Компания суды тек санитарлық және тұрмыстық қажеттіліктер үшін пайдаланады. Тұтынылатын суды есепке алудың орнатылған аспаптары техникалық жарамды күйде ұсталады.

Қалдықтарды басқару

Қалдықтарды қауіпсіз пайдалану және басқару Компаниядағы экологиялық жоспарлау мен басқарудың негізгі аспектілерінің бірі болып табылады.

Қалдықтарды басқару — бұл өндіріс және тұтыну қалдықтарын басқару жөніндегі іс-шараларды жоспарлау, іске асыру, мониторингілеу және талдау жөніндегі қызмет. 2021 жылы Компания «Өндіріс және тұтыну қалдықтарын басқару» құжаттастырылған процедура-сын бекітті. Құжат өндіріс пен тұтыну құрылымына оң өзгерістер енгізу үшін экономикалық немесе басқа тетіктерді пайдалана отырып, қалдықтарды азайтудың жедел саясатын әзірлеу мақсатында қалдықтардың көлемі мен құрамында болып жатқан өзгерістерді бағалау рәсімдерінің тиімділігін арттыруға бағытталған.

Бағдарламаға сәйкес қайта өңдеуге арналған қалдықтар бөге ұйымдарға беріледі. Химиялық ток көздері немесе құрамында сынабы бар қалдықтар сияқты қауіпті түрлерге жататын қалдықтар мамандандырылған ұйымдарға кәдеге жаратуға беріледі. ҚР Экологиялық кодексын, сондай-ақ Компанияның ішкі құжатталған рәсімдерін орындау үшін сервистік фабрика «Қазақтелеком» АҚ қалдықтарының негізгі бөлігін құрайтын физикалық немесе моральдық тозу нәтижесінде тұтынушылық қасиеттерін (қалдықтарын) жоғалтқан бұйымдар мен материалдарды жинайды.

Сервистік фабриканың негізгі мақсаттары мен міндеттері қалдықтармен жұмыс істеу жөніндегі компанияны қолдау, қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы бизнес-процестерді жетілдіру және оңтайландыру жөніндегі

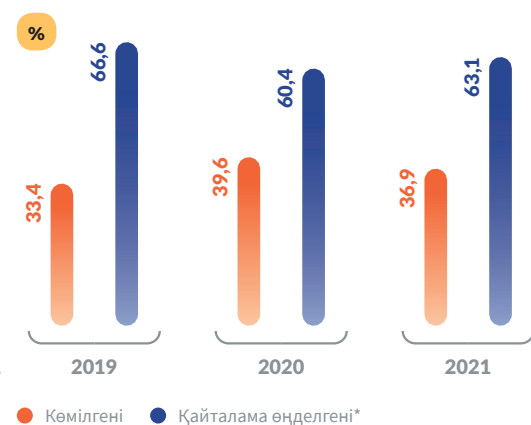
жаңа жобаларды енгізу, сондай-ақ кәсіпорындарда шығарылатын қалдықтар көлемін біртіндеп азайту болып табылады.

2021 жылы «Қазақтелеком» Компаниясының филиалы — Сервистік фабрика қалдықтарының келесі түрлерін жинау бойынша келісімшарт жасасты:

- электронды-электр жабдығы (климаттехника, тұрмыстық электр аспаптары, электр энергиясын есепке алу аспаптары, қоректің резервтік көздері (ДГҚ, ДГА, шағын электр станциялары), үздіксіз қорек көздері, ЭӨҚ жабдықтары, трансформаторлық қосалқы станциялар, электр аспабы және т.б.);
- химиялық ток көздері (әртүрлі аккумуляторлы батареялар);
- құрамында сынабы бар қалдықтар (люминесцентті шамдар);
- пайдаланылған майлар (ДГА, автокөлік құралдарынан, трансформаторлық қосалқы станциялардан және т.б. пайдаланылған майлар);
- макулатура (қағаз);
- қаптама (орау материалының барлық түрлері).

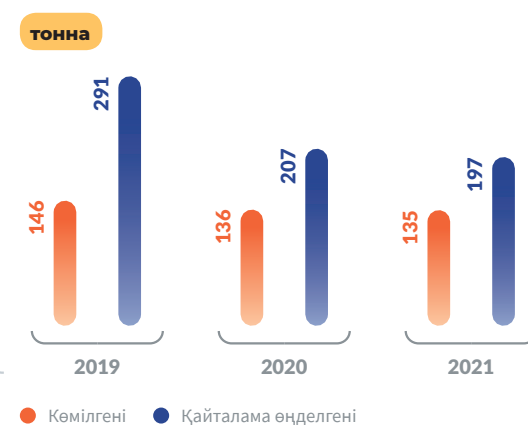
Коммуналдық қалдықтарды шығаруға және көмуге лицензиясы бар мамандандырылған ұйым шығарады. Телекоммуникация құралдары мен ұйымдастыру техникасын есептен шығару және кәдеге жаратуға және қайта өңдеуге беру ұйымның «телекоммуникацияның есептен шығарылған құралдарын бөлшектеу және кәдеге жарату қағидалары» стандарты негізінде жүзеге асырылады.

«Қазақтелеком» АҚ көмілуге және қайта өңдеуге жіберілген қалдықтарының арақатынасы

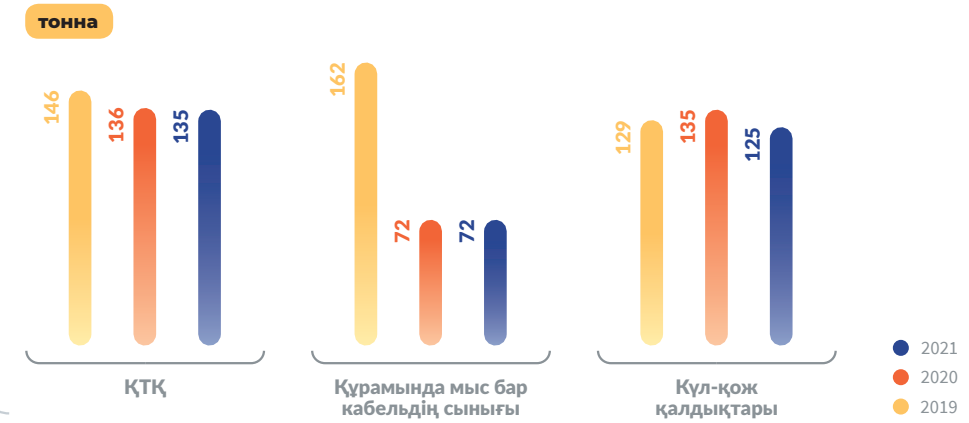

* Осы пайыздық арақатынаста бөлшектік өлшемде көрсетілген және қайта өңделген қалдықтар ескерілмеген.

«Қазақтелеком» АҚ көмілуге және қайта өңдеуге жіберілген қалдықтарының серпіні

«Қазақтелеком» АҚ қалдықтарын есепке алу серпіні

2021 жылы 108 024 бірлік телекоммуникация құралдары (PCM, ИКМ, клиенттік, цифрлық жабдықтар (STB приставкалар, CDMA терминалдары, модемдер, маршрутизаторлар, мультиметрлер, модульдер, басқару платалары, терминалдар және өзге де жабдықтар) мен ұйымдастыру техникасы кәдеге жаратуға берілді.

Есептен шығарылған жабдық, кәбілдер және ұйымдастыру техникасы түсті және қара металдарды жинауға, сақтауға және кәдеге жаратуға лицензиясы бар мамандандырылған ұйымға беріледі. Егер рұқсат етілсе, пайдалану қызметі жабдықтың бір бөлігін қосалқы бөлшектер ретінде одан әрі пайдалану жөнінде шешім қабылдайды.

Биоәртүрлілікке әсері

Компания орналасқан аймақтағы биологиялық әртүрлілікті сақтаудың маңыздылығын түсінеді және өзінің инфрақұрылым объектілерінің аумағындағы флора мен фаунаның жағдайын зерттеуге күш салады. Компанияның қызметі флора мен фаунаның қорғалатын объектілерінің бар болуына қауіп төндірмейді.

Экологиялық саясат шеңберінде «Қазақтелекомның» алдында тұрған міндеттердің бірі компанияның инфрақұрылымдық объектілерінің мекендеу ортасына, өсімдіктерге және қорғалатын жануарлар түрлеріне әсер ету деңгейін айқындау және биоәртүрлілікті қорғаудың профилактикалық шараларын жасау болып табылады.

2021 жылы флора мен фаунаның қорғалатын объектілері мекендейтін жерлерде, сондай-ақ қорғалатын табиғи аумақтарда құрылыс және басқа да жұмыс түрлері жүргізілген жоқ.

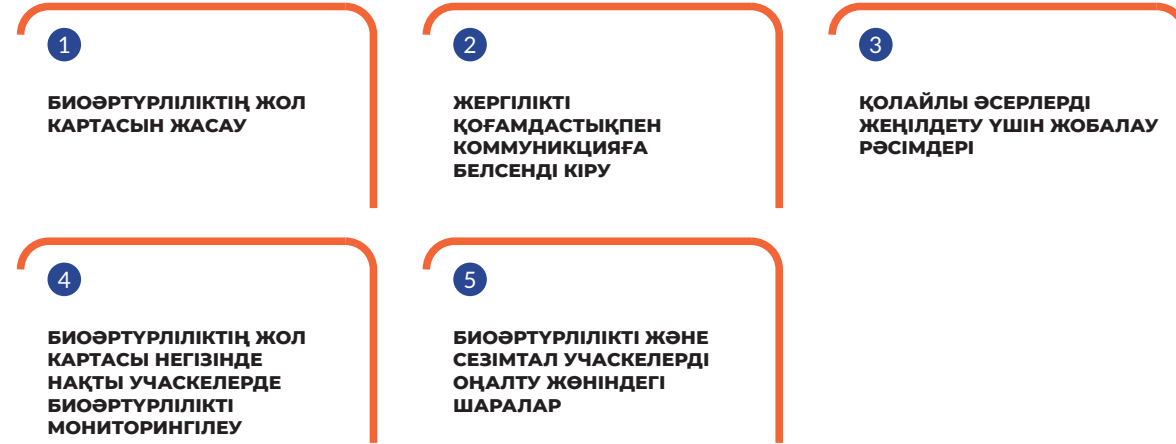
Құрылыстың жер бетіндегі мекендеу ортасына кері әсерін болдырмау және бейтараптандыру мақсатында «Қазақтелеком» АҚ мынадай шараларды ұстанады:

- негізгі табиғи аумақтарды қозғамай, «Қазақтелеком» АҚ инфрақұрылымының жаңа объектілерін орналастыруға мүмкіндік беретін қолданыстағы инженерлік коммуникациялар трассалары мен көлік дәліздерін пайдалану;
- бүлінген жер учаскелерінде өсімдік жамылғысын өсімдіктердің жергілікті түрлерін пайдалана отырып қалпына келтіру.

Инфрақұрылым объектілерімен құстардың соқтығысуын азайту үшін мынадай бақылау-алдын алу шаралары қабылданады:

- негізгі биотоптардан тыс инфрақұрылымды орналастыру;
- жаңа мұнараларды жобалау кезінде болашақ қосымша пайдаланушыларды қосудың конструктивтік және электротехникалық мүмкіндіктерін қарастыра отырып, қолданыстағы мұнараларға немесе өзге де стационарлық құрылыстарға орналастырылған антенналардың кумулятивтік әсеріне жол бермеу;
- пайдаланылмайтын мұнараларды демонстрациядау.

Биоәртүрлілікке ықтимал әсерді басқару

«Қазақтелеком» АҚ ҚР заңнамасының Экологиялық кодекс бөлігіндегі талаптарын орындайтынын және әлеуетті экологиялық залал тұрғысынан аумақты тиісінше бағалауды көздейтінін және қалпына келтіру іс-шараларын жүргізетінін атап өту маңызды. «Қазақтелеком» АҚ жобаларының құрамына міндетті түрде жер учаскелерін рекультивациялау және қоршаған ортаға әсерді бағалау сияқты келтірілген экологиялық залалды жою жөніндегі іс-шаралар кіреді. Бүлінген жерлерді қалпына келтіру жоспарлары, оның ішінде учаскенің жануарлар және өсімдіктер дүниесі туралы мәліметтерді қамтиды.

2022 жылға және орта мерзімді перспективаға арналған жоспарлар

1. Энергия тиімділігі көрсеткіштерінің өсуіне жол бермеу;
2. Көлікте қазбалы отынды тұтынуды төмендету;
3. «Жасыл кеңсе» бағдарламасын жүзеге асыру;
4. 2022 жылдан бастап салмақ санатында қалдықтарды есепке алуды және өткізуді жүргізу;
5. 2023 жылдан бастап биоәртүрлілікке мониторинг жүргізу (жылына 1 рет әсер етуді сипаттай отырып, биоәртүрлілікті бақылау талдауы).

Әлеуметтік-экономикалық үлес

Басқару тәсілі

Әлеуметтік қызмет бизнестің корпоративтік әлеуметтік жауапкершілігінің маңызды құрамдас бөліктерінің бірі және «Қазақтелеком» АҚ тұрақты даму саласындағы қызметінің негізгі көрсеткіштерінің бірі болып табылады.

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ түрлі корпоративтік деңгейлерде жергілікті қоғамдастықтармен және сыртқы коммуникациялармен байланысты басқару жүйесіне өзінің тәсілін жетілдіруді жалғастырды. Осы практиканы одан әрі дамыту мақсатында тұрақты даму мәселелеріне жетекшілік ететін және жобаларды іске асыру мәселелері бойынша жергілікті қоғамдастықтармен өзара іс-қимыл жасауға жауап беретін арнайы бөлімше құрылды.

Компанияның жергілікті қоғамдастықтармен қарым-қатынасы корпоративтік басқару кодексінің ережелерімен және БҰҰ-ның Орнықты даму мақсаттары, есептілік жөніндегі жаһандық бастама (GRI), ХҚК мен ЕҚДБ-ның Экологиялық және әлеуметтік стандарттары, БҰҰ-ның жауапты инвестициялау қағидаттары және т.б. сияқты халықаралық стандарттармен реттеледі.

2021 жылы саясатқа негізгі өзгерістер енгізілді «Қазақтелеком» АҚ инвестициялық қызметтің толық циклін басқару бойынша келесі аспектілер бойынша:

- › инвестициялық қызмет мәселелері бойынша ЕТҰ-мен өзара іс-қимыл және жобаларды бекіту деңгейлері;
- › «Жаңа бизнес» санатындағы жобаларды жоспарлау мен бюджеттеуде үнемді іске қосу (lean start-up) қағидаттарын пайдалану;
- › жоба нәтижелері үшін Демеушілердің (mini-CEO) жауапкершілігін күшейту/Тапсырыс беруші мен жоба Менеджеріне жауапкершілікті каскадтау;
- › жобаның іске асырылу мониторингін және постмониторинг тиімділігін бақылауды күшейту.

«Қазақтелеком» АҚ өзінің жауапкершілігін сезінеді және жүзеге асырылатын Инвестициялар қатысатын өңірлерде өндірістік-экономикалық базаны дамытуға, табиғи ортаны сақтауға және еңбек ету құқығын іске асыруға ықпал етуге ұмтылады. Компания экологиялық, әлеуметтік қағидаттар мен басқару қағидаттарының элементтерін, сондай-ақ тұрақты даму жоспарларын қамтитын экономикалық дамудың ұлттық бағдарламаларын қолдайды.

Мүдделі тараптар үшін экономикалық құндылық құру

Тұрақты дамудың әлеуметтік аспектісі шеңберінде «Қазақтелеком» АҚ әлеуметтік және білім беру бағдарламаларының көмегімен қатысатын жерлерде халықтың өмір сүру сапасын жақсартуға, қызметтің ашықтығына, қоршаған ортаға теріс әсерді төмендетуге назар аударады.

«Қазақтелеком» АҚ тиімді және табысты бизнес жүргізу үшін жауапты тәсілді ұстанады, сондай-ақ қатысу өңірлерінің орнықты дамуына өзінің қатысуының маңыздылығын мойындайды. Компания өзінің негізгі қызметін іске асыру және қатысатын өңірлерде әлеуметтік-экономикалық инвестициялар арқылы үлес қосуда.

Компания өз қызметін Қазақстанның барлық өңірлерінде жүзеге асырады және ірі жұмыс беруші мен салық төлеуші болып табылады. Компанияның жергілікті және ұлттық экономикаға, сондай-ақ жергілікті қауымдастықтарға қосқан үлесі:

- тікелей іскерлік белсенділік және тиімділікті арттыруға назар аудару;
- тікелей және жанама жұмыспен қамту мүмкіндіктерін құру;
- әлеуметтік инвестициялар.

Даму стратегиясын іске асыра отырып, сондай-ақ жергілікті еңбек нарықтарына тұрақты үлес қосуды жалғастыра отырып, «Қазақтелеком» АҚ жергілікті қоғамдастықтар үшін елеулі экономикалық пайда әкеледі. Осылайша, тікелей экономикалық құн кіріс әкелетін компанияның негізгі қызметі арқылы жасалады. Құрылған экономикалық құнды бөлу мемлекет пайдасына жалақы, дивидендтер, салықтар мен басқа да төлемдерді төлеу, тауарлар мен қызметтерді сатып алу және ерікті әлеуметтік инвестициялар процесінде жүреді.

QIang онлайн мектеп курстары

QIang қазақстандық онлайн-мектебі «Қазақтелеком» АҚ мен бірлесіп, 2020 жылы іске қосылған коронавируспен ауыратын науқастардың алдыңғы қатарлы емдеуіндегі медицина қызметкерлерінің балаларын ағылшын тіліне тегін оқыту жөніндегі әлеуметтік жоба бойынша жұмысты жалғастырды. Қазақстандық медицина қызметкерлерінің барлық ниет білдірген балалары www.med.qiang.kz платформасында онлайн-режимде ағылшын тілінің тегін курсынан өту мүмкіндігіне ие болды.

QIang онлайн-мектебінің курстары балаға ыңғайлы кез келген уақытта платформада орналастырылған

интерактивті тапсырмаларды өз бетінше орындауды, сондай-ақ әрбір бала үшін ең қолайлы кестені таңдап, тәжірибелі және білікті оқытушылармен сабақтарды білдіреді. Сондай-ақ, онлайн-клубта ағылшын тілінде сөйлесуге және курсты аяқтағаннан кейін QIang онлайн мектебінен курсты бітіргені туралы сертификат алуға мүмкіндік бар.

«Қазақтелеком» АҚ жобаның техникалық серіктесі ғана емес, сонымен қатар балаларға арналған онлайн-сабақтар өткізетін оқытушылардың жұмысына ақы төлеу міндеттемесін алды.

Өңірлерді дамыту

EQoldau — «цифрлық теңсіздікке» қарсы күрестегі тиімді құрал.

ҚР цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігі «Қазақтелеком»-мен бірлесіп, ауылдық елді мекендерде ашық қолжетімділік пункттерінің желісін құруда.

Eqoldau — бұл төлемдерді қабылдау құрылғыларына ұқсас құрылғылар, бірақ бұл сенсорлық дисплеймен, экрандағы пернетақтамен, принтермен және дыбыстық құрылғымен жабдықталған толық компьютер.

Оның көмегімен ауыл тұрғындары:

- мемлекеттік қызметтерді ала алады;
- электрондық еңбек биржасы сервисін пайдалана алады;
- интернет-дүкендерден техника мен түрлі тауарлар сатып ала алады;
- теміржол және әуе билеттерін сатып ала алады;
- коммуналдық қызметтер үшін онлайн-төлемдерді жүзеге асыра алады;
- аударымдар жасай алады;

- «Азаматтарға арналған үкімет»/ Правительство для граждан, Портал Egov.kz порталының және БЖЗҚ Бірыңғай зейнетақы қоры сайтының барлық мүмкіндіктерін пайдалану мүмкіндігі;
- пошта қызметтері мен курьерлік жеткізілімдерге тапсырыс бере алады.

Жоғарыда аталған қызметтерден басқа, eQoldau Wi-Fi сигналын тарата алады, сондықтан ауыл тұрғындары Интернетке оңай қосылып, оны телефондарында қолдана алады.

EQoldau құру өткен жылы «Қазақтелеком» АҚ-ның АЕМ ТОБЖ құрылысы бойынша ірі жобасы аяқталғаннан кейін мүмкін болды.

Демеушілік қызмет

«Қазақтелеком» АҚ қатысу өңірлерінің және жалпы мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық дамуына қамқорлық жасайды, олардың дамуының жоғары көрсеткіштері компанияның ұзақ мерзімді перспективада орнықты даму саласында алға қойған мақсаттарына қол жеткізуге ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылатынын түсінеді. Өзінің жұмыс істеу аймақтарында Компания өзінің іскерлік белсенділігінде де, мемлекеттік билік және басқару органдарымен, білім беру, коммерциялық емес және қоғамдық мекемелермен, корпоративтік клиенттермен, тұтынушылармен және жалпы қоғаммен өзара қарым-қатынаста да үздік жұмыс беруші және үздік серіктес мәртебесіне қол жеткізуге және оны ұстап тұруға ұмтылады.

«Қазақтелеком» АҚ-ның осы бағыттағы қызметі мыналарды қамтиды:

- қатысатын өңірлердің өндірістік және экономикалық дамуына, оның ішінде жаңа телекоммуникациялық инфрақұрылым мен жұмыс орындарын құру жөніндегі жобаларды іске асыру арқылы қатысу;

- әлеуметтік және қайырымдылық бағдарламалар арқылы өңірлердің әлеуметтік дамуына қатысу;
- жас мамандарды даярлауды ұйымдастыру, бейінді орта-арнайы және жоғары оқу орындарымен серіктестік қарым-қатынас құру және ұйымда студенттер үшін практика мен тағылымдамалар ұйымдастыру арқылы білім беру жүйесін дамытуға жәрдемдесу;
- балалар мен жасөспірімдер спорты мен дене шынықтыруды дамытуды қоса алғанда, спорттық-сауықтыру қозғалысын дамытуға қолдау көрсету;
- халықты желі сапасының жоғары деңгейімен, тарифтер мен жылдамдықтардың бәсекеге қабілеттілігімен байланыс қызметтерімен кеңінен қамту;
- Компанияның стратегиялық даму жоспарларына сәйкес және ҚР өңірлерімен өзара тиімді ынтымақтастық негізінде интеграцияланған операторды кезең-кезеңімен құра отырып, мобильді желіні дамыту.

Экономиканы цифрландыру мақсатында Digital Almaty 2021 форумын қолдау

«Қазақтелеком» АҚ «Digital Almaty 2021» форумының бас серіктесі ретінде сөз сөйлеп, экономиканы цифрландыру бойынша бірқатар жобаларды таныстырды.

Digital Almaty жаһандық және өңірлік цифрлық күн тәртібін, сын-тегеуріндерді, шешімдерді және бүкіл әлемде цифрландыру саласындағы саясатты қалыптастыру және талқылау үшін негізгі алаңдардың бірі болып табылады.

Digital Bridge форумын қолдау

«Қазақтелеком» АҚ, сондай-ақ BTS Digital, «Теңіз-шевройл» және «Транстелеком» компанияларының қолдауымен Нұр-Сұлтанда Digital Bridge форумы өтті. Іскерлік бағдарламаның негізгі тақырыптары: венчурлік нарықты дамыту, IT-өнімді шетелге масштабтау тәжірибесі, цифрлық инклюзия, онлайн-білім, IT саласындағы әйелдер, GameDev индустриясын дамыту және басқалар.

Форумның мақсаты COVID-19 жағдайындағы цифрлық күн тәртібін, пандемия кезеңіндегі жаңа технологиялар саласындағы цифрлық трансформацияның жаңа стратегиялары мен трендтерін талқылау мақсатында өңірлік және жаһандық деңгейлерде диалог алаңын қамтамасыз ету болып табылады.

Digital Bridge 2018 жылдан бастап IT саласындағы идеялармен алмасу алаңы болып табылады және осымен үшінші рет технологиялық кәсіпкерлерді, венчурлық инвесторларды, бизнес-періштелерді, мемлекеттік қайраткерлерді, IT-мамандарды, блогерлер мен БАҚ-ты біріктірді. Форум алаңында Қазақстанның цифрлық экожүйесінің қатысушылары мен шетелдік сарапшылар елді цифрландыру нәтижелерін талқылауда, цифрлық технологиялар мен инновацияларды дамыту мәселелері бойынша жаңа идеялар мен бастамалар көтеруде.

Жауапты инвестициялар

«Қазақтелеком» АҚ-да «Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобының инвестициялық қызметтің толық циклін басқару жөніндегі саясаты жаңартылып, оны Директорлар кеңесі бекітті.

Тұрақты дамуды жүзеге асыру мақсатында Компания жасыл инвестициялар ұғымын енгізді. Бұл жобаларға күрделі салымдар портфеліндегі жобаларға басымдық беру кезінде қосымша стратегиялық ұпайлар берілген.

«Жасыл инвестициялар» жобаларына орнықты даму мақсаттарына қол жеткізуге ұзақ мерзімді әсері бар, биологиялық және физикалық табиғи жүйелерге әсерді барынша азайтуды, шектеулі ресурстарды оңтайлы пайдалануды, қалдықтарды барынша азайтуды, қайта өңдеуді және жоюды, экологиялық, энергия және материал үнемдеуші технологияларды («жасыл» технология-

ларды) қолдануды қамтамасыз ететін күрделі салымдар жобалары жатады.

Инвестициялық талдау шеңберінде және инвестициялық шешімдер қабылдау кезінде экологиялық, әлеуметтік факторларды және адал корпоративтік басқару факторларын бағалауды көздейтін жауапты инвестициялық практикасын дамыту мақсатында Компания инвестициялармен тікелей байланысты орнықты дамудың мынадай түйінді қағидаттарын ұстанады:

- жоғары этикалық стандарттарды енгізу және сенімге негізделген корпоративтік мәдениетті құру;
- адами капиталды инвестициялау және бәсекеге қабілетті білім алу; беделді, брендті нығайту және ашықтықты арттыру;

3 718

мемлекеттік орган мен мекеме

Қазақстан Республикасының ауылдық елді мекендерін кең жолақты қолжетімділікпен қамтамасыз ету жобасын біріктіреді

- қаржылық тұрақтылықты арттыру;
- жауапты сатып алуларға және ESG қағидаттарын инвестициялық қызметке интеграциялауға жәрдемдесу;
- денсаулық пен қауіпсіздік мәдениетін қалыптастыру және қолдау;
- экологиялық тұрақтылықты қамтамасыз ету.

2021 жылдың қорытындысы бойынша қоғам мен экономика үшін маңыздылығы жоғары «Қазақтелеком» АҚ-ның негізгі жобаларының бірі «Талшықты-оптикалық желілер технологиясы бойынша ҚР ауылдық елді мекендерін кең жолақты қолжетімділікпен қамтамасыз ету» жобасы болып табылады.

Жоба КЖҚ қызметтеріне қолжетімділіктегі қалалар мен ауылдар арасындағы теңсіздік деңгейін төмендету үшін ауылдық елді мекендердегі мемлекеттік мекемелер мен

164

елді мекен

жалпы сыйымдылығы 13 261 Мбит/с ОЖ базалық станцияларына қосылған

бюджеттік ұйымдар үшін телекоммуникация желілеріне және КЖҚ қызметтеріне қолжетімділікті кеңейтуге бағытталған. Жоба 1 249 ауыл бойынша 3 718 мемлекеттік органдар мен бюджеттік мекемелерді біріктіре отырып, 2,4 млн тұрғынға әсер етеді. Бұл көрсеткіш жоғары жылдамдықты кең жолақты желімен қосылатын облыстардың (аудандардың) 7,75 миллион тұрғынының елу пайызын көрсетеді. Қоршаған ортаға әсер ету деңгейі минималды деп анықталған.

2018-2020 жылдар кезеңінде ҚР 837 ауылдық елді мекенін ТӨБЖ технологиясы бойынша телекоммуникация желілеріне қосу орындалды және «Қазақтелеком» АҚ КЖҚ қызметтеріне ауылдық елді мекендердегі 2 505 мемлекеттік мекемелер мен бюджеттік ұйымдар қосылды.

2021 жылы жалпы сыйымдылығы 13 261 Мбит/с болатын 164 елді мекенде ОЖ базалық станцияларын қосу жүзеге асырылды.

Инновациялық қызмет

Инновациялық технологиялар Компанияның стратегиялық мақсаттарына қол жеткізуде маңызды рөл атқарады, өйткені олар оларды жүзеге асыру процесіне тікелей әсер етеді. Инновациялық жобаларды енгізу

және цифрлық трансформация басқару тиімділігін арттыруға, тәуекелдерді барынша азайтуға, ESG қағидаттарына жәрдемдесуге және ТДМ-ға қол жеткізуге ықпал етеді.

«Smart Turkistan» жобасы шеңберінде суды тұтыну туралы деректерді қашықтықтан беретін коммуналдық және муниципалдық объектілерді құрылғылармен жарақтандыру

Компания IoT желісіне қосыла отырып, суды тұтыну туралы деректерді қашықтықтан беруге негізделген Smart Turkistan жобасын іске асыруға кірісті. Жоба қашықтықтан мониторингті қамтамасыз етуге және есептегіштерден көрсеткіштерді алуға, ресурстарды тұтынудың күрт өсуіне ашықтық пен жедел ден қоюға,

қала тұрғындарының қауіпсіздігін қамтамасыз етуге және «Ақылды люк» шешімінің арқасында люктерді рұқсатсыз ашу фактілерінің алдын алуға, суару жұмыстары кезінде су тұтынуды бақылау мен бақылауға және топырақ ылғалдылығына мониторинг жүргізуге бағытталған.

FWA технологиясы негізінде КЖҚ ұйымдастыру

Қазақстан Орталық Азиядағы бірінші ел және «Қазақтелеком» АҚ арқасында толық бөлінген FWA желісін әлемде алғаш іске қосқандардың бірі болып табылады. Орналастыру үшін тіркелген абоненттер үшін үлкен желілік сыйымдылықты қамтамасыз ететін базалық станциялар пайдаланылды. Есепті жылы Компания Нұр-Сұлтан қаласында, Оңтүстік-Шығыс шағын ауданында **FWA** желісін іске қосты. Базалық

станциялар Шымкент қаласының маңында және жеке секторында, Алматы және Қосшы қалаларында орнатылған.

Компания Қазақстанда **5G** технологияларын белсенді енгізуде. Нұрсұлтан, Алматы, Түркістан және Шымкент қалаларында 5G ұялы телефондарын тестілеу және көрсету үшін іске қосылған хот-споттар орнатылды.

Цифрландыру

Цифрландыру компанияның бизнес-процестерін оңтайландыру және автоматтандыру сияқты мақсаттарға қол жеткізудегі маңызды элемент болып табылады. Компания енгізетін ақпараттық технологиялар деректермен жұмыс істеу, клиенттік сервис, серіктестік және басқару сияқты салаларды дамытуға бағытталған.

Компанияда негізгі функциясы цифрлық өнімдерді әзірлеу болып табылатын **InDigiCo** цифрлық кадрлық құзыреттер орталығы жұмыс істейді. Бөлімше ішінде бірнеше команда құрылды, оларға компания қызметкерлері де, тартылған мамандар да кіреді. Бұл скрам-шеберлер, продакт-оунерлер, әзірлеушілер, АТ-сәулетшілер, дизайнерлер, тестерлер және басқалар.

Цифрландыру саласындағы негізгі жобалар

«Қазақтелеком» АҚ шалғай кенттер мен ауылдардың тұрғындарын желіге қол жеткізумен қамтамасыз ету бойынша белсенді жұмыс жүргізуде. Осылайша, Интернетке қол жеткізудің арқасында білім беру, бизнес, медицина, мәдениет, спорт сияқты салалар жаңа деңгейге шығады. Бұл салалар ауылдық жерлерде белсенді

дамып келеді және халықтың күнделікті өміріне тікелей әсер етеді. Тұрғындар мемлекеттік органдармен және басқа да ведомстволармен өзара іс-қимыл жасайды, қалаға бармай-ақ, тікелей үйден онлайн түрде қажетті ақпаратты жедел алады, әлеуметтік желілерде сөйлеседі, қашықтықтан оқиды және бизнесті белсенді жүргізеді.

Ауылдар мен кенттердегі цифрландырудың әлеуметтік-экономикалық әсері

Білім беру

Ақпараттық технологиялардың арқасында қызметкерлер онлайн-оқыту арқылы өздерінің кәсіби біліктілігін арттырады, сондай-ақ оқушылар мен студенттер түрлі курстардан, семинарлардан қашықтықтан өтуге, зияткерлік конкурстарға қатысуға мүмкіндік алады.

Медицина

Білікті дәрігерлік кеңес алудағы күрделі қиындықтарға байланысты телемедицина платформасы әзірленді, онда пациенттер кез келген ыңғайлы уақытта онлайн сапалы қызметтерді пайдалана алады.

Мәдениет

Осакаров ауданының алты ауылында кең жолақты қолжетімділіктің пайда болуы мәдениет саласын, кітапхана ісін дамытуға, сондай-ақ кітапхана жұмысын қайта форматтауға мүмкіндік берді. Жастарға бейімделген ақпараттармен, мекеме қызметі туралы түрлі жаңалықтармен, іс-шаралар анонстарымен және презентациялармен кітапхананың әлеуметтік желілердегі ресми парақшаларын құру осы салаға деген назардың артуына алып келеді.

Спорт

Интернеттің пайда болуы Атакент ауылының «Мақтаарал» футбол клубының қызметіне әсер етті. Клуб матчтары Youtube арнасында көрсетіледі, осылайша жанкүйерлерді көбірек тартады.

Бизнес

Көптеген кәсіпкерлер өз бизнесерін интернетте дамыта, өйткені қазіргі уақытта бұл әлеуетті клиенттерді табудың негізгі элементі болып табылады. Бүгінгі күннің өзекті кәсіптері — SMM-менеджер, бизнес-аккаунт менеджері, таргетологтар, визуал жасау бойынша сарапшылар. Бұл лауазымдар Интернетке тұрақты және жоғары жылдамдықты қол жеткізуді талап етеді.

Жаңаөзен және Ақкөл — Қазақстанның цифрлы қалалары

«Қазақтелеком» АҚ Жаңаөзенде қала тіршілігінің барлық негізгі салаларын қамтитын Smart City технологияларын енгізуді ұсынады. COVID-19 таралу қаупін бақылау, азаматтардың қауіпсіздігі, мектеп оқушыларына арналған онлайн конференцияларды оқшаулау, деректерді талдау, ТКШ саласындағы барлық объектілерден деректерді басқару және жинау арқылы қалалық ортаны басқару

тетіктері, қоғамдық көлікті басқару, басқа да көптеген элементтер басқаруды жүзеге асыруға болатын бірыңғай платформаға біріктіріледі. Smart City технологияларын енгізу қалалық қызметтердің жұмысын оңтайландыруға және тұрғындардың өмір сүру деңгейін арттыруға мүмкіндік береді. Бұл жоба Ақкөл қаласында сәтті жүзеге асырылды.

Ауылдағы «Цифрлық серіктес»

Бұл жобаның мақсаты — ауыл халқын интернетпен қамтамасыз етуге жеке кәсіпкерлерді тарту. Сонымен қатар, серіктестер оператормен бірге ақша табуға мүмкіндік алады.

Жобаға кез келген қазақстандық кәсіпкер **ISMET.KZ** цифрлық платформасында өтінім ресімдей отырып қатыса алады.

Жобаның арқасында ауыл халқын жоғары жылдамдықты интернетпен қамтамасыз ете отырып, ауылдық және қалалық жерлер арасындағы цифрлық теңсіздікті жедел жоюға, сондай-ақ бизнесті дамытудың жаңа векторларын беруге және ауылдық жерлерде кәсіпкерлікті дамытуды ынталандыруға болады.

WhatsApp онлайн-арнасы

WhatsApp онлайн-арнасы ең көп сұранысқа ие болды, ал клиенттер үшін бұл уақытты үнемдеу, жеңілдік пен ыңғайлылық. Ай сайын WhatsApp онлайн-арнасынан 60 мыңнан астам өтініш келіп түседі және өңделеді,

бұл өзара іс-қимыл тиімділігінің және клиенттердің қанағаттануын арттырудың көрсеткіші болып табылады. Сондай-ақ, биылғы жылы арна тәулік бойы жұмыс режиміне ауыстырылды.

eSIM

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ клиенттеріне жаңа қызмет — eSIM картасы қолжетімді болды. Бұл клиентке SIM-картаны пайдаланбай ұялы байланыс операторының барлық қызметтерін пайдалануға мүмкіндік беретін микрочип. Бұл бастама тұтынушыларға, құрылғы

өндірушілеріне және байланыс операторларына пайдалы, өйткені ол қос SIM-карталы гаджеттерге балама болып табылады және бір құрылғыда беске дейін eSIM профиліне ие болуға және қажет болған жағдайда олардың арасында ауысуға мүмкіндік береді.

«Мобильді бизнес» сервисі

«Кселл» желілерінің базасында «Мобильді бизнес» сервисі іске қосылды, ол бизнеске елдің кез келген нүктесінде жұмыс істеуге және қолжетімділік параметр-

лерін өзгертпей, өз ақпараттық желісіне қол жеткізуге, бұл ретте цифрлық хаттамалардың қорғауында қалуға мүмкіндік береді.

«Карантиндік шаралар мониторингі жүйесі»

Бұл жобаның мақсаты медициналық мекемелерде COVID-19 таралу қаупін азайту болып табылады. Бейне аналитиктің кіріктірілген функциялары арқасында әлеуметтік қашықтық қағидаларын сақтамайтын және дұрыс емес немесе бетперде кимеген адамдарды тану қамтамасыз етіледі.

Коронавирустың таралуына қарсы күресте Қарағанды облысының барлық медициналық мекемелерінде антиковидті бейнебақылау камералары орнатылды, олар карантин режимін бұзушыларға және қорғаныс құралдарын елемей жүргендерге жедел әрекет етуге және оларды анықтауға мүмкіндік береді.

Сатып алу тәжірибесі

Сатып алу процестерін басқару «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ сатып алу мәселелері жөніндегі уәкілетті органның нормативтік құжаттарына және Компанияның ішкі құжаттарына сәйкес жүргізіледі. Сатып алу процестерін басқару құралы қордың электрондық сатып алу ақпараттық жүйесі болып табылады.

Сатып алу жүйесін дамыту Қор деңгейінде жүргізіледі. Қормен бірлесіп Сатып алуды санаттық басқару бойынша стратегиялар әзірленуде.

Компанияның сатып алу саласындағы қағидаттары:

- › шығындарды азайту;
- › қажетті тауарлармен, жұмыстармен және талап етілетін сападағы қызметтермен уақтылы қамтамасыз ету;
- › сатып алу процесінің жариялылығы мен ашықтығы;
- › қабылданатын шешімдерді бақылау және олардың жауапкершілігі.

Сатып алынатын тауарлардағы жергілікті қамтуды ұлғайту үшін «Телеком Комплект» дирекциясының базасында сатып алу және импортты алмастыру мәселелері бойынша уәкілетті органдардың тапсырмаларымен жұмыс істеу үшін импортты алмастыру жөніндегі жергілікті жобалық кеңсе және «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ орталық жобалық кеңсесі құрылды. Сондай-ақ Қордың сатып алу мәселелері жөніндегі уәкілетті органы жыл сайын сатып алынатын тауарлардағы, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердегі жергілікті қамту үлесін ұлғайту жөніндегі нысаналы ҚНҚ белгілейді.

2021 жылы

сатып алу өткізілді

4 108

2 312 жеткізушімен
6 430 шарт жасалды

млрд теңге сомасына

70,5

ОНЫҢ ІШІНДЕ:

2,5

млрд теңге

холдингішілік кооперациялар бойынша

2,8

млрд теңге

баға ұсыныстарын сұрату

11

млрд теңге

бір көзден

46,1

млрд теңге

ашық тендер/төмендетуге ашық тендер

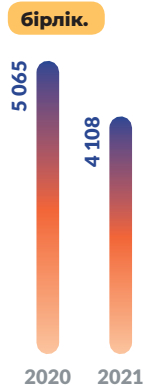
8,1

млрд теңге

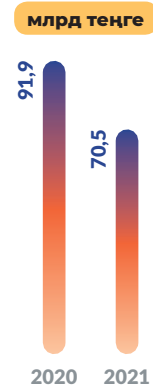
бәсекелестік келіссөздер арқылы тендер

2020-2021 жылдардағы сатып алу саны

2020-2021 жылдардағы сатып алу сомасы

Жеткізушілерді әлеуметтік және экологиялық критерийлер мәніне бағалауды және аудитті Қор жүргізеді. Өнім берушілердің біліктілік іріктеуінен өтуі үшін «Телеком Комплект» дирекциясы 2021 жылы алдын ала білікті өнім берушілерден сатып алынатын ТЖҚ номенклатурасына енгізу үшін ТЖҚ санаттарының тізбесін жіберді.

«Қазақтелеком» АҚ-да сынақ зертханасы құрылды. Сынақ зертханасы ДТК-ның құрылымдық бөлімшесі болып табылады және мәлімделген аккредиттеу саласындағы өнімдерді сынауға, сондай-ақ Кабельдік-өткізгіш өнімдерді, патчкордтарды, сплиттерлерді, АКБ-ны кіру бақылауына арналған. Аккредиттеу аттестаты № KZ.T.02.2382 2020 жылғы 30 қыркүйекте алынды.

Зертхана қызметін жоғары білікті сарапшылар қамтамасыз етеді, сынақ хаттамаларын ұсына отырып, 60-қа жуық түрлі тексерулер жүзеге асырылады. Зертхананы NCA аккредиттеді, бұл жүргізілетін сынақтардың барынша шынайылығын растайды.

Шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінен сатып алу көлемі

2021 жылы ШОҚ-тан сатып алудың жалпы көлемі

Сатып алудың жалпы көлемінен ШОҚ үлесі

Жергілікті қамтуды дамыту

«Қазақтелеком» АҚ тауарлар мен қызметтерді сатып алу кезінде оларға артықшылық бере отырып, жергілікті жеткізушілермен жұмыс істеуге ерекше назар аударады. Компания ұлттық экономиканы және жергілікті қамтуды дамыту бойынша мемлекеттің саясатын іске асырады.

2021 жылдың қорытындысы бойынша «Қазақтелеком» АҚ тауарлары бойынша сатып алулардағы жергілікті қамту үлесі — **27%-ды**, жұмыстар мен қызметтер бойынша — **87%-ды** құрады.

Тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алудағы жергілікті қамтудың үлесі

Қауымдастықтарға мүшелік

Компания өз қызметінің тұрақтылығын арттыру шеңберінде ұзақ мерзімді ынтымақтастықты дамыта отырып, ұлттық және халықаралық деңгейлерде түрлі қауымдастықтардың міндеттерін іске асыруға қатысады. «Қазақтелеком» АҚ мемлекеттік органдармен, бизнеспен және компаниялармен ашық, конструктивті диалогқа және жауапты қарым-қатынасқа бағытталған және бұл ретте заңнама нормалары мен корпоративтік және іскерлік этиканың жоғары стандарттарын басшылыққа алады.

Өзара іс-қимылдың түйінді бағыттары: телекоммуникациялық нарықты дамыту, заңнама мен нормативтік базаны дамыту және жетілдіру, бірлескен жобаларға бастамашылық ету және іске асыру, сала мен өңірлерді тұрақты дамыту бойынша түйінді бастамаларды ілгерілету.

Компания өз қызметін төменде көрсетілген халықаралық және ұлттық қауымдастықтарда түрлі нысаналы топтармен жұмыс істей отырып жүзеге асырады:

1

«Қазақстандағы блокчейн және Дата-орталықтар индустриясын дамыту қауымдастығы» ЗТБ ҚР аумағында және одан тыс жерлерде блокчейн мен Дата-орталықтар индустриясын дамыту және танымал ету, осы технологияларды мемлекеттік органдарда, квазимемлекеттік секторда, отандық бизнесі және халықаралық деңгейде дамытатын компаниялардың мүдделерін білдіру мақсатында құрылған заңды тұлғалардың ерікті бірлестігі болып табылады. Қазіргі уақытта қауымдастық блокчейн технологиясын пайдалану және Дата-орталықтар индустриясын дамыту мәселелері бойынша елдегі жетекші сараптама және құзыреттілік орталығы болып табылады;

2

«Бәсекелестікті және тауар нарықтарын дамыту қауымдастығы» ЗТБ мүшелерінің заңды құқықтары мен мүдделерін қорғауға жәрдемдесу, бәсекелестікті және кәсіпкерлікті дамыту, монополияға қарсы заңнаманы жетілдіру, сондай-ақ компаниялардың құқықтық санасының деңгейін арттыру және ҚР-да бәсекелестік мәдениетті қалыптастыру мақсатында 2016 жылы құрылған коммерциялық емес ұйым болып табылады;

3

«Қазақстан машина жасаушылар одағы» ЗТБ еліміздің машина жасау саласын тиімді дамыту үшін отандық кәсіпорындарды топтастыру, саланың жүйелі проблемаларын шешуге жәрдем көрсету, кәсіпорындар арасында ынтымақтастықты жолға қою, мемлекеттік органдармен және басқа да ұйымдармен өзара іс-қимыл кезінде олардың мүдделерін білдіру, заңнаманы, нормативтік саланы және техникалық реттеуді жетілдіру жөніндегі жұмысқа қатысу, жұмысқа қатысу мақсатында құрылды жұмыс топтарын, комиссияларды құру, сондай-ақ басқа да функцияларды орындау, отандық машина жасау кәсіпорындарының табысты қызметіне ықпал етеді. Қазіргі уақытта одақ өз құрамында 616-дан астам қатысушыны біріктіреді;

4

Халықаралық электр байланысы одағы (the International Telecommunication Union (ITU) Біріккен Ұлттар Ұйымының Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (АКТ) саласындағы мамандандырылған мекемесі болып табылады. 1865 жылы құрылған байланыс желілерінде халықаралық байланыстарды орнатуға жәрдемдесу үшін ХЭО жаһандық радиоспектр мен спутниктік орбиталарды бөлуді жүзеге асырады, желілер мен технологиялардың кедергісіз өзара іс-қимылын қамтамасыз ететін техникалық стандарттарды әзірлейді және бүкіл әлемде жеткіліксіз дәрежеде қызмет көрсетілетін АКТ-ға қолжетімділікті кеңейтуге күш-жігер жұмсайды. Ұялы телефоннан қоңырау шалу, Интернетке кіру немесе электрондық пошта хабарын жіберу арқылы сіз ХЭО жұмысынан пайда көресіз;

2022 жылға және орта мерзімді перспективаға арналған жоспарлар

2022 жылы Компания жергілікті қоғамдастықтармен серіктестік қарым-қатынастарды әртүрлі тәсілдермен нығайтуға ниетті. Бұл инфрақұрылым объектілерін жаңғырту, білім беру және мәдени жобаларға демеушілік ету, халықтың әлеуметтік қорғалмаған топтарына көмек көрсету болады. Сондай-ақ тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алудағы жергілікті қамту үлесінің мониторингі бойынша қызмет жалғасады.

5

«Қазақстанның ұлттық телекоммуникациялық қауымдастығы» заңды тұлғалар бірлестігі 2002 жылғы 27 желтоқсанда құрылды. ҒТА барлық ұялы байланыс операторларын, барлық магистральдық операторлар мен бірінші деңгейдегі провайдерлерді біріктіретін жалғыз телекоммуникациялық қауымдастық болып табылады. ҒТА қызметі әкімшілік кедергілерді жою, Нормативтік-құқықтық базаға және телекоммуникациялық компаниялардың ұйымдастырушылық-өндірістік қызметін реттейтін басқа да нормативтік-құқықтық актілерге ықпал ету мүмкіндігі арқылы телекоммуникациялық нарықты дамытуға бағытталған;

6

«Атамекен» ҚР ұлттық кәсіпкерлер палатасы — бұл коммерциялық емес ұйым. «Атамекен» ҰҚП ҚР Үкіметімен және мемлекеттік органдармен Бизнесінің келіссөздік Күшін күшейту үшін құрылған. Кәсіпкерлер палатасы ішкі және сыртқы сауданы қоса алғанда, кәсіпкерліктің барлық саласын өз қызметімен қамти отырып, шағын, орта және ірі бизнестің мүдделерін білдіреді. «Атамекен» ҰҚП-ның басты міндеті-бизнестің құқықтары мен мүдделерін қорғау және бизнес жұмысының заңнамалық және өзге де нормативтік қағидаларын қалыптастыру процесіне барлық кәсіпкерлердің кеңінен қамтылуын және тартылуын қамтамасыз ету. 2020 жылы «Қазақтелеком» АҚ Telecom Infra Project (TIP) жаһандық ашық қоғамдастық жұмысына қатысу туралы келісімге қол қойды. TIP — бұл 2016 жылдың ақпан айында іске қосылған, ғаламдық желінің негізін қалайтын инфрақұрылымды дамытатын телекоммуникациялық қауымдастық. TIP миссиясы-стандарттарға негізделген ашық және бөлінген желілік шешімдерді әзірлеу, құру, тестілеу және енгізу арқылы жаңа буын телекоммуникациялық желілеріне инновацияны енгізу қарқынын арттыру. Біздің Компания Орталық Азия өңірінде бірінші және ТМД-да екінші болып, әлемнің жетекші акт-компанияларының инновациялық қызметін біріктіретін жаһандық бастамаға қосылды. Қазіргі уақытта TIP-тің 500-ден астам мүшесі бар. Қоғамдастық жұмысының шеңберінде радиоға қол жеткізу, көлік және пакеттік ядро технологиялары бағыттары бойынша жобалар қалыптастырылды. «Қазақтелеком» АҚ басым бағыттар ретінде «OpenRAN 5g NR» радиоқолжетімділік жобасын және көліктік OOPT-жобаларын (Open Optical & Packet Transport) айқындады.

7

Байланыс саласындағы аймақтық достастық. ӨҮК электр және пошта байланысы саласындағы ТМД-ның Мемлекетаралық үйлестіруші органының функциялары бар халықаралық ұйым болып табылады, сондай-ақ Халықаралық Электр байланысы одағында (ХЭБ) және Дүниежүзілік пошта Одағында (ДПО) байқаушы мәртебесіне ие, сондай-ақ халықаралық және өңірлік ұйымдармен өзара іс-қимыл жасайды, конференцияларға, форумдарға белсенді қатысады;

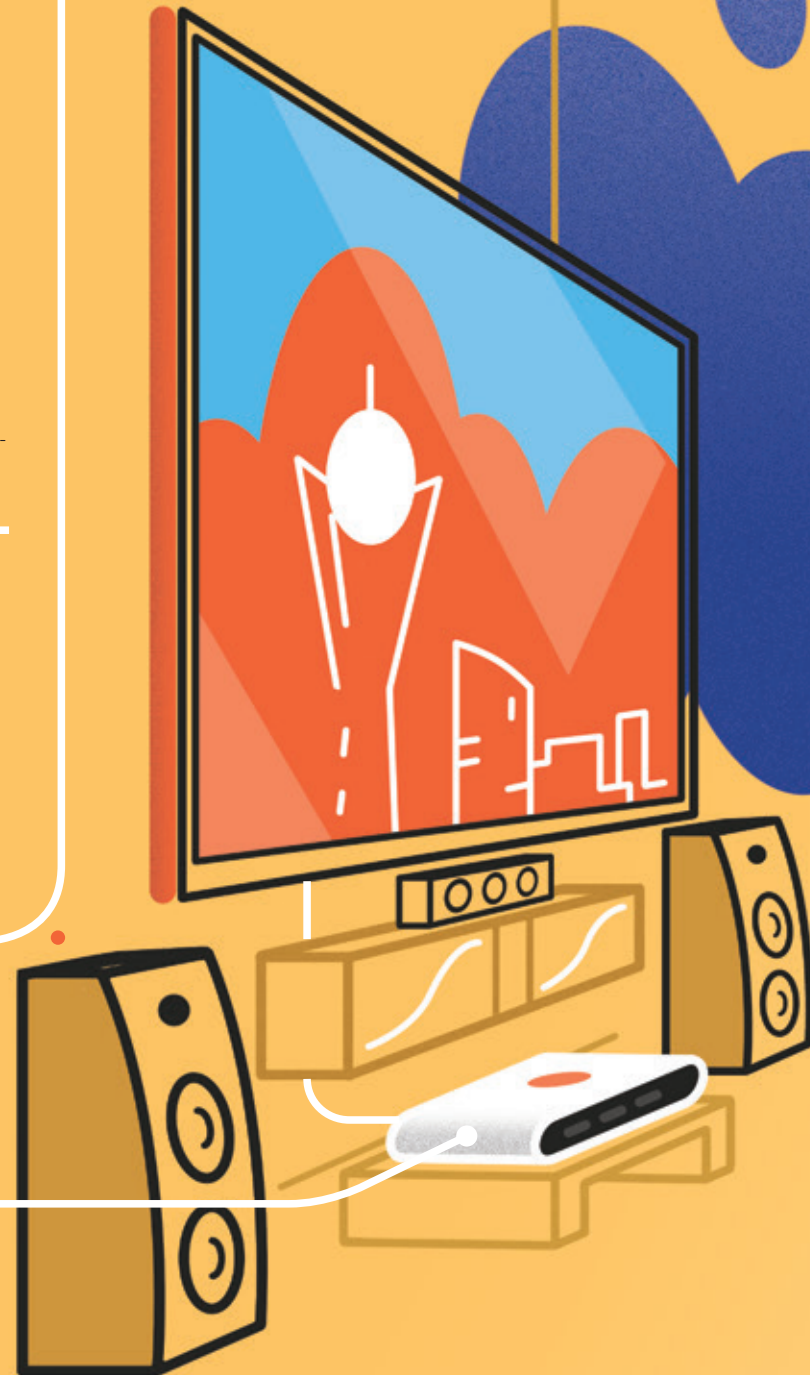
2021 жылы инновациялық бағыттағы бөлімшелердің фокустарын іске асыру нәтижелері

ЖЕЛІНІҢ/ИНФРАҚҰРЫЛЫМНЫҢ ТИІМДІЛІГІ

- Еркін адрестік IP кеңістігін ұлғайту үшін vCGNAT кеңейту (225 573 абонент Алматы қаласындағы А10 vCGNAT кешеніне ауыстырылды, бұл 7,5 мыңнан астам жария ір-адресстерді босатуға мүмкіндік берді);
- Cache-серверлерді +1 120 Гбит/с (2 681 Гбит/с дейін) кеңейту;
- Алматы, Нұр-Сұлтан қалаларында Telco Cloud бұлтының іске қосылуы;
- Алматы, Нұр-Сұлтан, Шымкент қалаларында FWA құрылысы басталды.

3 АЙҒА TIME TO MARKET

- Компания өнімдерін іске қосу/соңғы тұтынушыларға жеткізу процесі әзірленді;
- Сатудың негізгі арнасы анықталды — telecom.kz.

5 Корпоративтік басқару туралы есеп

Корпоративтік басқару жүйесі

Компанияның корпоративтік басқаруының негізі акционерлік қоғам қызметіне мүдделі барлық тұлғалардың құқықтары мен мүдделерін құрметтеуді көздейтін және оның табысты қызметіне, оның ішінде оның беделінің өсуіне, қаржылық тұрақтылық пен табыстылықты қолдауға ықпал ететін менеджменттің тиімді құрылымы болып табылады.

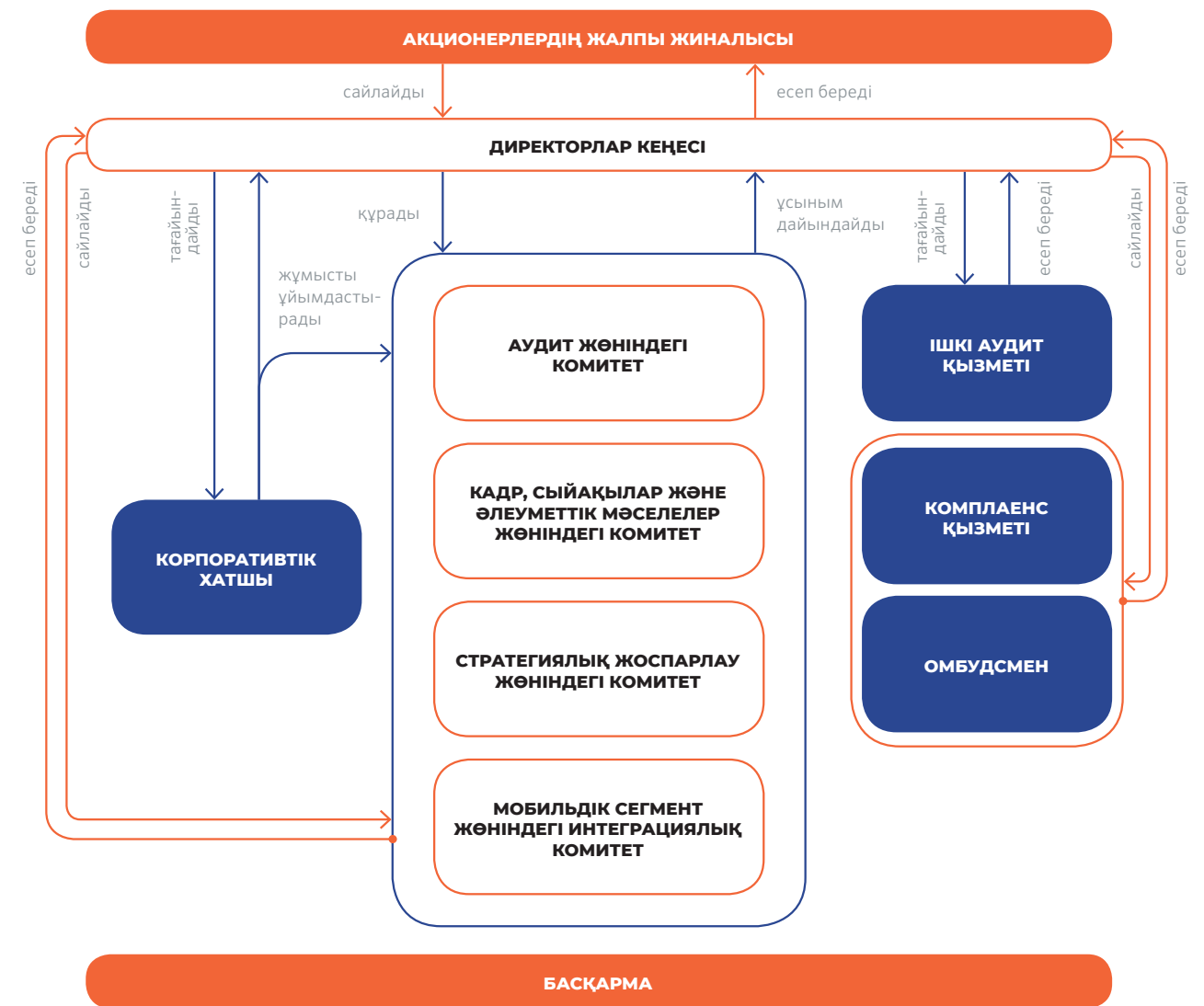
Корпоративтік басқарудың негізгі қағидаттары орнықты даму, акционерлердің құқықтары және оларға әділ көзқарас, Директорлар кеңесінің тиімділігі, ашықтық болып табылады. Осы қағидаттар мен корпоративтік басқару кодексінің ережелерін сақтау жыл сайын корпоративтік хатшы дайындайтын Директорлар кеңесіне арналған есепте көрсетіледі.

2021 жылдың қорытындысы бойынша талдау көрсеткендей, «Қазақтелеком» АҚ және оның корпоративтік тәжірибесі корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелеріне толық сәйкестігін көрсетеді. Қазақтеле-

ком АҚ-ның 2021 жылғы корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін сақтауы туралы есеп Есептің 6-қосымшасында келтірілген.

«Қазақтелеком» АҚ Корпоративтік басқару жүйесі акционерлік қоғам қызметін басқару мен бақылауды қамтамасыз ететін процестер жиынтығын, сондай-ақ атқарушы орган, Директорлар кеңесі, акционерлер мен мүдделі тараптар арасындағы өзара қатынастар жүйесін білдіреді. Органдардың құзыреттері мен шешімдер қабылдау тәртібі «Қазақтелеком» АҚ Жарғысында айқындалып, бекітілген.

«Қазақтелеком» АҚ Корпоративтік басқару құрылымы

Капитал құрылымы

«Қазақтелеком» АҚ жарғылық капиталы 12 136 529 мың теңгені құрайды және 10 922 876 жай акция мен 1 213 653 артықшылықты акциядан тұрады. Бір акцияның номиналды құны — 1 000 теңге. Шығарылған акциялардың жалпы санынан «Қазақтелеком» АҚ-ның артықшылықты акцияларының үлесі 10%-ды құрайды.

«Қазақтелеком» АҚ жай және артықшылықты акциялары «Қазақстан қор биржасы» АҚ-ның (Биржа) 1997 жылғы 16 қазаннан бастап «А» санатындағы ресми тізіміне енгізілді, 2008 жылғы 1 қыркүйектен бастап биржаның ресми тізімінің бірінші санатына ауыстырылды.

Қазіргі уақытта Компанияның жай және артықшылықты акциялары «Қазақстан қор биржасы» АҚ ресми тізімінің «Премиум» санатына кіреді және Биржаның негізгі алаңында саудаланады.

2006 жылғы 28 сәуірде «Қазақтелеком» АҚ-ның мемлекеттік акциялар пакеті Қазақстанның бірқатар ірі

компанияларының мемлекеттік үлестерін тиімді басқару үшін Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006 жылғы 23 ақпандағы № 117 қаулысына сәйкес құрылған «Самұрық» мемлекеттік активтерді басқару жөніндегі қазақстандық холдингі» АҚ-ға берілді. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2008 жылғы 13 қазандағы № 669 Жарлығын іске асыру жөніндегі шаралар туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 17 қазандағы № 962 қаулысымен «Қазына» орнықты даму қоры» және «Самұрық» мемлекеттік активтерді басқару жөніндегі қазақстандық холдинг» акционерлік қоғамдарын қосу жолымен «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ құрылды. Бүгінгі таңда Қор Компанияның ең ірі акционері болып табылады.

2018 жылғы шілдеде Skyline INVESTMENT COMPANY S.A компаниясы «Қазақтелеком» АҚ-ның жаңа ірі акционері болды.

2021 жылы ірі акционерлер құрамында өзгерістер болған жоқ.

2022 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша «Қазақтелеком» АҚ жай акцияларының меншік иелері

Акционерлер	Акциялар саны	Үлес, %*
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ	5 570 668	51,00%
Skyline Investment Company S.A.	2 671 481	24,46%
Депозитарлық қолхаттар (номиналды ұстаушы — BNY Mellon)	1 046 150	9,58%
Үлесі 5%-дан кем өзге акционерлер**	1 634 577	14,96%
Жарияланған жай акциялардың барлығы	10 922 876	100%

* Үлес орналастырылған жай акциялардың жалпы санынан есептелген

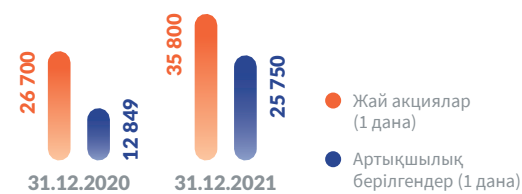
** Оның ішінде «Қазақтелеком» АҚ сатып алған акциялар

01.01.2022 ж. жағдай бойынша Компанияның Басқарма, Директорлар кеңесінің мүшелері «Қазақтелеком» АҚ жай акцияларының меншік иелері болып табылмайды, акцияларды тоғыспалы иелену жоқ.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Қазақстан қор биржасы» АҚ-дағы «Қазақтелеком» АҚ (ISIN KZ0009093241) жай акцияларының құны 35 800,00 теңгені, «Қазақтелеком» АҚ (ISIN KZ0009094645) артықшылықты акцияларының құны 25 750,00 теңгені құрады.

Акциялардың саны

теңге*

* жылдың соңғы сауда күніндегі жабылу бағасы

Дивидендтік саясат

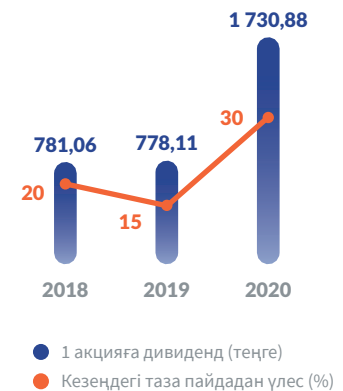
«Қазақтелеком» АҚ дивидендтік саясатының мақсаты Компания мен Акционерлер мүдделерінің теңгерімін, дивидендтердің мөлшерін, оларды төлеу шарттары мен тәртібін айқындау кезіндегі тәсілдің болжамдылығы мен ашықтығын қамтамасыз ету болып табылады.

Компанияның дивидендтік саясатының негізгі қағидаттары айналыстағы акциялардың барлық пакетіне дивидендтердің кепілді төленуін қамтамасыз ету қағидаты және Компанияның қаражаты есебінен іске асырылатын қызметтің жаңа түрлерін және инвестициялық жобаларды қаржыландыруды қоса алғанда, Компанияның қызметін қаржыландыруды қамтамасыз ету қағидаты болып табылады.

Төленетін дивидендтердің мөлшері қаржылық тұрақтылық пен өтімділік көрсеткіштері негізінде айқындалатын «Қазақтелеком» АҚ-ның қаржы-экономикалық жағдайына байланысты.

Компания төлеуге ұсынатын дивидендтердің мөлшері «Қазақтелеком» АҚ Акционерлерінің кезектен тыс жалпы жиналысының 2013 жылғы 27 желтоқсандағы № 51 шешіміне сәйкес өзгерістер мен толықтырулар енгізілген Акционерлердің кезектен тыс жалпы жиналысының шешімімен (2013 ж. 18.01 № 49 хаттама) бекітілген «Қазақтелеком» АҚ дивидендтік саясаты туралы ережеде жазылған дивидендтерді есептеу әдістемесіне сәйкес ай-

2018-2020 жылдардың қорытындысы бойынша «Қазақтелеком» АҚ акциялары бойынша жарияланған дивидендтер

қындалады. Дивидендтердің мөлшері туралы түпкілікті шешімді акционерлердің жалпы жиналысы қабылдайды.

2021 жылы Акционерлердің жылдық жалпы жиналысының шешіміне сәйкес (2021 жылғы 30 сәуірдегі № 70 хаттама) негізгі Компанияның меншік иелеріне тиесілі 2020 жылғы шоғырландырылған пайданың 30% дивиденд төлеуге жіберілді.

Акционерлер жиналысы

Акционерлердің құқықтары және оларды сақтау «Қазақтелеком» АҚ корпоративтік басқарудың маңызды қағидаттары болып табылады. Компания акцияларды иелену үлесіне қарамастан миноритарлық акционерлерді қоса алғанда, барлық акционерлерге бірдей қарайды және ақпаратты жеткізуді тең тәртіппен жүзеге асырады.

2021 жылы Акционерлердің 3 жалпы жиналысы (22 ақпан, 30 сәуір және 12 тамыз) өткізілді. Қаралған негізгі мәселелердің тізбесінде — 2020 жылға жылдық қаржылық есептілікті бекіту, 2020 жылға таза пайданы бөлу тәртібі, «Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің құрамын сайлау, «Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің тәуелсіз мүшелеріне сыйақы беру саясатына өзгерістер енгізу мәселелері бар.

Ақпаратты ашу

«Қазақтелеком» АҚ «Бағалы қағаздар нарығы туралы» және «Акционерлік қоғамдар туралы» ҚР Заңдарына, сондай-ақ «Қазақстан қор биржасы» АҚ, Astana International Exchange Ltd. және ҚР Ұлттық Банкінің талаптарына сәйкес ақпаратты ашуды жүзеге асырады.

«Қазақстан қор биржасы» АҚ Интернет-ресурстарында (kase.kz), Astana International Exchange Ltd. (aix.kz) және «Ақпараттық-есептеу орталығы» АҚ (dfo.kz) Компанияның басқару органы мен атқарушы органының құрамы туралы, корпоративтік оқиғалар туралы, ірі акционерлердің құрамы, акционерлердің алдағы жалпы жиналыстары мен олардың қорытындылары туралы, бағалы қағаздар шығару туралы ақпарат, сондай-ақ акционерлер мен инвесторлардың мүдделеріндегі қаржылық есептілік пен басқа да ақпарат жарияланады.

Бұдан басқа, акционерлер мен мүдделі тұлғаларды кеңінен қамту үшін ақпарат Компанияның сайтында ашылады.

Ақпараттық саясат

«Қазақтелеком» АҚ акционерлік қоғамының ақпараттық саясаты ҚР заңнамасына, Жарғыға және «Қазақтелеком» АҚ Корпоративтік басқару кодексіне және 2025 жылға дейінгі бизнесті дамыту стратегиясына сәйкес әзірленген.

Ақпараттық саясаттың мақсаты — мүдделі тараптармен ұзақ мерзімді, адал қарым-қатынас құру үшін Компания туралы күтілетін оң пікірді қалыптастыру. Саясат әртүрлі байланыс арналары арқылы тарату және өзекті ақпаратты нысаналы аудиторияға жеткізу үшін Компанияның қызметі туралы бірегей ақпараттық себептер жасау арқылы жүзеге асырылады. Әрбір ақпараттық хабарламаның мақсаты бар: қол жетімді және түсінікті түрде нысаналы аудиторияға жету.

Саясат Компания өз қызметі туралы мынадай негізгі нысаналы аудиторияға:

- акционерлерге, инвесторларға;
- клиенттерге (B2B, B2C, B2G сегменттеріндегі корпоративтік серіктестерге);

Басқару органдары:

- жоғарғы орган — Акционерлердің жалпы жиналысы;
- басқару органы — Директорлар кеңесі;
- атқарушы орган — Басқарма.

Басқарма Директорлар кеңесіне бағынады және есеп береді, ол өз кезегінде Акционерлердің жалпы жиналысының алдында жауапты болады. Компанияның әрбір органының егжей-тегжейлі рөлі мен функциялары «Акционерлік қоғамдар туралы» Заңда, Жарғыда және Компанияның басқа да ішкі құжаттарында жазылған.

Ішкі аудит қызметі Компанияның қаржы-шаруашылық қызметін бақылауды, ішкі бақылау, тәуекелдерді басқару саласындағы бағалауды және корпоративтік басқару саласындағы құжаттардың орындалуын, сондай-ақ акционерлік қоғам қызметін жетілдіру мақсатында консультация беруді жүзеге асыратын орган болып табылады.

- ҚР мемлекеттік органдарына;
- бұқаралық ақпарат құралдарына, сондай-ақ Компания, оның өнімдері мен қызметтері туралы ақпарат алуға мүдделі басқа тараптарға ұсынатын ақпараттың негізгі қағидаттары мен нақты талаптарын анықтайды.

Сонымен бірге саясат инсайдерлік, қызметтік, коммерциялық ақпаратты қорғауға, сондай-ақ заңнамамен жеке деректерге жатқызылған ақпаратқа талаптар қояды.

Саясат қағидаттары:

- сенімділік қағидаты;
- тиімділік қағидаты;
- жүйелілік қағидаты;
- проактивті және достық қағидаты;
- прагматизм және нысаналы аудиторияның мүддесі үшін қамқорлық қағидасы;
- цифрландыру және мультимедиялық қағидаты;
- құпиялылық қағидаты.

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі Компанияның басқару органы болып табылады, ол өз қызметінің стратегиялық бағыттарын айқындайды, даму стратегиясын, бюджетті бекітеді, атқарушы органды сайлайды және өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

Директорлар кеңесінің қызметі Жарғымен, Корпоративтік басқару кодексімен, Директорлар кеңесі туралы ережемен және Акционерлердің жалпы жиналысында қабылданған басқа да құжаттармен реттеледі.

Директорлар кеңесі мүшелерінің рөлі

Төраға Директорлар кеңесін басқарады, Директорлар кеңесінің жұмысын ұйымдастырады және тиімді қызметін қамтамасыз етеді, оның отырыстарын жүргізеді, сондай-ақ Жарғыда және Директорлар кеңесі туралы ережеде көзделген өзге де функцияларды жүзеге асырады.

Директорлар кеңесінің мүшелері — **акционерлердің өкілдері** – Директорлар кеңесі өз қызметін жүзеге асырған кезде ірі акционерлердің мүдделерін білдіреді.

Директорлар кеңесінің **тәуелсіз директорлары** барлық комитеттердің құрамына кіреді, барлық мәселелерді қарайды және Директорлар кеңесі үшін ұсынымдар қабылдайды. Тек қана тәуелсіз директорлар кіретін аудит жөніндегі комитеттің құрамында олар қаржылық есептілік, ішкі және сыртқы аудит, тәуекелдер және қызметтің басқа да маңызды салалары мәселелері бойынша шешімдерді қарайды және қабылдайды. Бұдан басқа, тәуелсіз директорларға, сондай-ақ жасалуына мүдделілік бар мәмілелерді олардың тәуелсіздігіне орай жасасу туралы шешімдер қабылдау да жүктелген.

Директорлар кеңесінің мүшелерін сайлау

Директорлар кеңесінің мүшелерін Акционерлердің жылдық жалпы жиналысы сайлайды және ҚР заңнамасында, акционерлік қоғамның Жарғысында және «Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесі туралы ережеде белгіленген тәртіппен акционерлік қоғамның Директорлар кеңесінің бұрын сайланған мүшелерінің өкілеттіктері мерзімінен бұрын тоқтатылған жағдайда кезектен тыс жалпы жиналыс қайта сайлайды.

Директорлар кеңесінде бір орынға бір кандидат дауысқа түсетін жағдайларды қоспағанда, акционерлер Директорлар кеңесінің мүшелерін сайлауды дауыс беруге арналған бюллетеньдерді пайдалана отырып, кумулятивтік дауыс беру арқылы жүзеге асырады.

Директорлар кеңесінің мүшесі лауазымына сайлау үшін кандидатуралар:

1. Акционерлер — жеке тұлғалар;
2. Директорлар кеңесіне акционерлердің өкілдері ретінде сайлауға ұсынылған (ұсынылған) тұлғалар;
3. Компанияның акционері болып табылмайтын және Директорлар кеңесіне акционердің өкілі ретінде сайлауға ұсынылмаған (ұсыным берілмеген) жеке тұлғалар қатарынан ұсынылуы мүмкін.

Директорлар кеңесінің кандидатары мен мүшелерінің өз міндеттерін орындау және акционерлер мен Компанияның мүдделерінде бүкіл Директорлар кеңесінің тиімді жұмысын ұйымдастыру үшін қажетті тиісті жұмыс тәжірибесі, білімі, біліктілігі, оң жетістіктері және іскерлік және/немесе салалық ортадағы мінсіз беделі болуға тиіс.

Директорлар кеңесінің құрамы

Директорлар кеңесі 9 адамнан тұрады, олардың 4-еуі тәуелсіз болып табылады. Директорлар кеңесінің ағымдағы құрамы акционерлердің жылдық жиналысында 2021 жылғы 30 сәуірде сайланды.

Директорлар кеңесі мүшелерінің негізгі құзыреттері:

- **Байдәулетов Нұржан Тәліпұлы** — Директорлар кеңесіне басшылық ету, Телекоммуникациялар, стратегия, ірі акционердің шешімдерін іске асыру;
- **Есекеев Қуанышбек Бақытбекұлы** — телекоммуникациялар, стратегия, бизнес-жоспарлау;
- **Әлімов Абай Сәбитұлы** — заң мәселелері, стратегия;
- **Құсайынов Ерұлан Айташұлы** — стратегия, кадрлық және қаржылық мәселелер;
- **Саудабаев Серік Болатұлы** — стратегия, заң мәселелері, телекоммуникациялар, ірі акционердің шешімдерін іске асыру;
- **Тәуелсіз директорлар:** Буянов Алексей Николаевич, Заика Дмитрий Александрович, Найзабеков Тимур Құрманғазыұлы, Александр фон Гляйх қаржы, маркетинг, телекоммуникация, стратегиялық менеджмент, кадр және басқа салалардағы мамандар болып табылады. Директорлар кеңесі мен оның комитеттерінің қызметі шеңберінде олар өкілеттіктердің кең ауқымын орындайды.

Байдәулетов Нұржан Тәліпұлы

Директорлар кеңесінің төрағасы, «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ акционерінің өкілі (5 570 668 жай (дауыс беретін) акция)

Туған күні

1960 жылғы 1 қыркүйек

Азаматтығы

Қазақстан Республикасы

Директорлар кеңесінің құрамына алғаш сайланған күні: 08.05.2012

Директорлар кеңесінің құрамына ағымдағы сайланған күні: 30.04.2021

Акцияларға иелік етуі: иелік етпейді

Білімі

- 09.1977–06.1986: Мәскеу теміржол көлігі институты, мамандығы: «Теміржол көлігіндегі тасымалдау процестерін басқару»;
- 2017–2019: Ұлыбритания Директорлар институтының IOD директорларын сертификаттаудың халықаралық бағдарламасы.

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- 27.11.2008–01.06.2014: «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ — Басқарушы директор;
- 02.06.2014–17.04.2016: «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ — Активтерді басқару жөніндегі басшы директор;
- 17.04.2016 — қазіргі уақытта: «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ — «Самұрық-Қазына» АҚ-ны «Қазақтелеком» АҚ, «Қазақстан темір жолы» ҰК» АҚ (2018 ж. 4.12 бастап), Qazak Air АҚ (2019 ж. 1.04. дейін), «Эйр Астана» АҚ (2019 ж. 31.05 бастап) Директорлар кеңесіндегі өкілі.

Саудабаев Серік Болатұлы

Директорлар кеңесінің мүшесі,
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ
акционерінің өкілі (5 570 668 жай
(дауыс беретін) акция)

Туған күні

1977 жылғы 8 желтоқсан

Азаматтығы

Қазақстан Республикасы

Директорлар кеңесінің құрамына алғаш

сайланған күні: 12.07.2010

Директорлар кеңесінің құрамына ағымдағы

сайланған күні: 30.04.2021

Акцияларға иелік етуі: иелік етпейді

Білімі

- 1995–1999: Абай атындағы Алматы мемлекеттік университеті, мамандығы: «Құқықтану»;
- 2004–2006: Т. Рысқұлов атындағы Қазақ экономикалық университеті, мамандығы: «Экономика».

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- 17.06.2010–10.05.2014: «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ — Коммуникациялық активтерді басқару жөніндегі директор;
- 11.05.2014–10.07.2016: «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ — Басшы директордың активтерді басқару жөніндегі орынбасары;
- 11.07.2016–01.05.2018: «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ — Коммуникациялар дирекциясының директоры;
- 02.05.2018–12.04.2021: «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ — Активтерді басқару дирекциясы «Коммуникациялар» секторының басшысы;
- 12.04.2021–08.2021: «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ — «Коммуникация» дирекциясының директоры, «Қазпошта» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі (13.08.2010–01.04.2014, 26.10.2016 бастап қазіргі уақытқа дейін), QazCloud ЖШС Байқаушы кеңесінің мүшесі (07.11.2019 бастап), «Кселл» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі (26.02.2021 бастап);
- 09.2021 — қазіргі уақытта: «Қазпошта» АҚ Басқарма төрағасы.

Есекеев Қуанышбек Бақытбекұлы

Директорлар кеңесінің мүшесі —
«Қазақтелеком» АҚ Басқарма
төрағасы

Туған күні

1975 жылғы 10 маусым

Азаматтығы

Қазақстан Республикасы

Директорлар кеңесінің құрамына алғаш

сайланған күні: 16.12.2006

Директорлар кеңесінің құрамына ағымдағы

сайланған күні: 30.04.2021

Акцияларға иелік етуі: иелік етпейді

Білімі

- 1991–1995: Әл-Фараби атындағы Қазақ мемлекеттік университеті, мамандығы: «Қолданбалы математика», математика ғылымдарының кандидаты;
- 2001–2002: Қазақ мемлекеттік басқару академиясы, мамандығы: «Менеджмент»;
- 2015–2017: Hult Business School, London, GB, мамандығы: «Қаржы» дәрежесі Executive MBA.

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- 23.02.2007–15.03.2010: ҚР Ақпараттандыру және байланыс агенттігі — Төраға;
- 15.03.2010 — қазіргі уақытта: «Қазақтелеком» АҚ — Басқарма төрағасы, Директорлар кеңесінің мүшесі, «Кселл» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі, QazCloud ЖШС Байқаушы кеңесінің мүшесі, «Цифрлық экономиканы дамыту орталығы» ЖШС Байқаушы кеңесінің төрағасы.

Әлімов Абай Сәбитұлы

Директорлар кеңесінің мүшесі,
акционер — Skyline Investment
Company компаниясының өкілі

Туған күні

1975 жылғы 29 қазан

Азаматтығы

Қазақстан Республикасы

Директорлар кеңесінің құрамына алғаш

сайланған күні: 19.11.2018

Директорлар кеңесінің құрамына ағымдағы

сайланған күні: 30.04.2021

Акцияларға иелік етуі: иелік етпейді

Білімі

- 1993–1997: Әл-Фараби атындағы Қазақ мемлекеттік ұлттық университеті, мамандығы: «Құқықтану»;
- 1998–2000: Т. Рысқұлов атындағы Қазақ ұлттық басқару академиясы, мамандығы: «Қаржы және кредит».

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- 03.2010–12.2015: PetroKazakhstan мұнай холдингі — Құқықтық мәселелер жөніндегі директор;
- 08.2016–12.2017: «КИПРОС» ЖШС — Басқарушы директор;
- 01.2018 — қазіргі уақытта: Parasat Advising Group ЖШС — Басқарушы директор;
- 05.2018 — қазіргі уақытта: Skyline Investment Company — Өкіл.

Құсайынов Ерұлан Айташұлы

Директорлар кеңесінің мүшесі,
акционер — Skyline Investment
Company компаниясының өкілі

Туған күні

1976 жылғы 28 қаңтар

Азаматтығы

Қазақстан Республикасы

Директорлар кеңесінің құрамына алғаш

сайланған күні: 30.05.2018

Директорлар кеңесінің құрамына ағымдағы

сайланған күні: 30.04.2021

Акцияларға иелік етуі: иелік етпейді

Білімі

- 1993–1996: Қазақ мемлекеттік басқару академиясының Қарағанды банк колледжі, мамандығы: «Банк ісі»;
- 2001–2005: Ө. А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті, мамандығы: «Қаржы және кредит»;
- 2012–2013: Я. Коменский атындағы университет. (Прага, Чехия). Іскерлік әкімшілендіру магистрі.

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- 08.2006–12.2013: «Темірбанк» АҚ — Басқарма төрағасының кеңесшісі, Басқарушы директор, Басқарма мүшесі, филиал директоры, Басқарушы директор — Басқарма мүшесі, Басқарма төрағасының Орынбасары — Басқарма мүшесі;
- 07.2014–10.2014: «Самұрық-Қазына Инвест» — Бас директордың орынбасары;
- 04.2016–07.2017: «Қазкоммерцбанк» АҚ — Атқарушы директор, Басқарма мүшесі, Басқарушы директор;
- 12.2014 — қазіргі уақытта: «Damina» білім беру орталығы» ЖШС — Бас директор; Khan Tengri Holding B.V. Директорлар кеңесінің мүшесі (02.08.2019 бастап), «Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС Байқаушы кеңесінің мүшесі (09.08.2019 бастап), «Цифрлық экономиканы дамыту орталығы» ЖШС Байқаушы кеңесінің мүшесі.

Буянов Алексей Николаевич

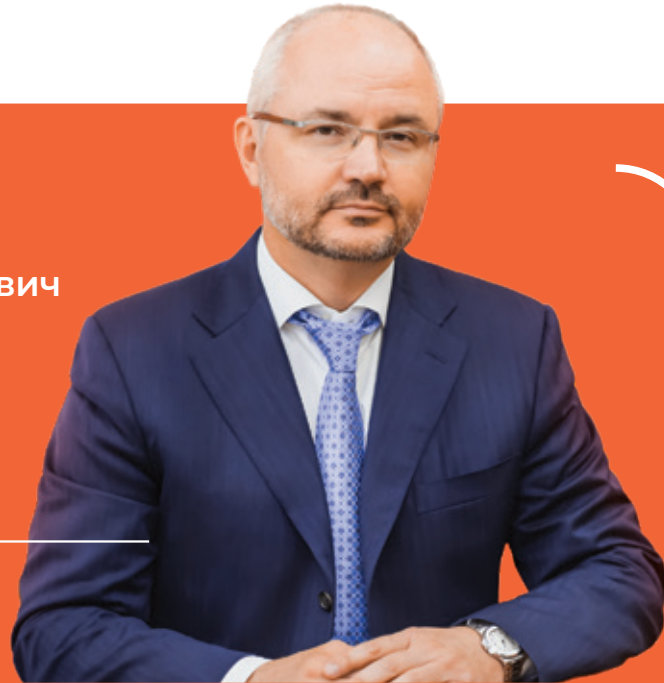
Тәуелсіз директор

Туған күні

1969 жылғы 15 тамыз

Азаматтығы

Ресей Федерациясы

Директорлар кеңесінің құрамына алғаш

сайланған күні: 30.06.2015

Директорлар кеңесінің құрамына ағымдағы

сайланған күні: 30.04.2021

Акцияларға иелік етуі: иелік етпейді

Тәуелсіздік өлшемшарттары: «Акционерлік қоғамдар туралы» ҚР Заңының 1-бабының 20) тармақшасында көрсетілген өлшемшарттарға сәйкес келеді

Білімі

- 1986–1992: Мәскеу физика-техникалық институты (МФТИ), мамандығы: «Қолданбалы математика және физика», біліктілігі: инженер-физик.

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- 2014–2016: Redline Capital Management — басқарушы директоры, «Мәскеу биржасы» ААҚ Биржалық кеңесінің мүшесі;
- 01.2016 — қазіргі уақытта: Bengala Investments SA инвестициялық компаниясы — Директор; «Кселл» АҚ Директорлар кеңесінің төрағасы (25.01.2019 ж. бастап).

Александр фон Гляйх

Тәуелсіз директор

Туған күні

1967 жылғы 6 маусым

Азаматтығы

Германия

Директорлар кеңесінің құрамына алғаш

сайланған күні: 30.04.2021

Директорлар кеңесінің құрамына ағымдағы

сайланған күні: 30.04.2021

Акцияларға иелік етуі: иелік етпейді

Тәуелсіздік өлшемшарттары: «Акционерлік қоғамдар туралы» ҚР Заңының 1-бабының 20) тармақшасында көрсетілген өлшемшарттарға сәйкес келеді

Білімі

- 1985–1987: Дрезднер Банк Гамбург, неміс дуалды білім беру жүйесі бойынша банкир;
- 1987–1994: Бонн университеті, Германия, экономика және құқық факультеті, экономика магистрі.

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- 08.2014–07.2017: Allianz страхование қаржы директоры (Ресей);
- 03.2018 — қазіргі уақытта: Глобал Девелопмент Директорлар кеңесінің мүшесі, Нұр-Сұлтан, Қазақстан;
- 06.2020 — қазіргі уақытта: Узпромстройбанк Директорлар кеңесінің мүшесі, Ташкент, Өзбекстан.

Заика Дмитрий Александрович

Тәуелсіз директор

Туған күні

1975 жылғы 27 сәуір

Азаматтығы

Қазақстан Республикасы

Директорлар кеңесінің құрамына алғаш

сайланған күні: 30.06.2015

Директорлар кеңесінің құрамына ағымдағы

сайланған күні: 30.04.2021

Акцияларға иелік етуі: иелік етпейді

Тәуелсіздік өлшемшарттары: «Акционерлік қоғамдар туралы» ҚР Заңының 1-бабының 20) тармақшасында көрсетілген өлшемшарттарға сәйкес келеді

Білімі

- 1992–1998: Алматы энергетика және байланыс институты, мамандануы: «Радиотехника», біліктілігі: радиоинженер;
- 2003–2005: Қазақ мемлекеттік экономикалық университеті, мамандануы: «Қаржы менеджменті», біліктілігі: экономист (үздік диплом).

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- 29.08.2011 — қазіргі уақытта: «Химфарм» АҚ — Тәуелсіз директор;
- 20.04.2012–15.08.2016: «АЛТЕЛ» АҚ — Тәуелсіз директор.

Найзабеков Тимур Курмангазиевич

Тәуелсіз директор

Туған күні

1983 жылғы 21 сәуір

Азаматтығы

Қазақстан Республикасы

Директорлар кеңесінің құрамына алғаш

сайланған күні: 30.05.2018

Директорлар кеңесінің құрамына ағымдағы

сайланған күні: 30.04.2021

Акцияларға иелік етуі: иелік етпейді

Тәуелсіздік өлшемшарттары: «Акционерлік қоғамдар туралы» ҚР Заңының 1-бабының 20) тармақшасында көрсетілген өлшемшарттарға сәйкес келеді

Білімі

- 2000–2004: Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Бизнестегі математика және ақпараттық жүйелер бакалавры (үздік диплом);
- 2005–2007: Халықаралық бизнес университеті, қаржы магистрі (үздік диплом);
- 2014–2015: Лондон Университеттік Колледжі (UCL) (үздік диплом).

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- 10.2012–07.2014: Ұлттық инвестициялық корпорация — Басқарушы директор, Басқарма мүшесі/Басқарма төрағасының кеңесшісі;
- 09.2014–09.2015: Union Bancaire Privée (Ұлыбритания) — қаржы талдаушысы/Еуропалық акциялар нарығы;
- 09.2015–04.2016: Commercial RE ЖШС — Қаржы директоры, Бас директор;
- 05.2016–06.2016: BP Service ЖШС — Директорлар кеңесінің төрағасы;
- 04.2016–08.2017: «Казкоммерц Секьюритиз» АҚ — Директорлар кеңесінің мүшесі, тәуелсіз директор, Кадрлық сыйақы комитетінің, Стратегиялық даму комитетінің төрағасы;
- 08.2016–12.2016: «БТА Секьюритиз» АҚ («Fincraft» инвестициялық үйі болып қайта алды) АҚ — Директорлар кеңесінің мүшесі, тәуелсіз директор;
- 04.2016–09.2017: Estate Management Company АҚ — Басқарма төрағасы, Директорлар кеңесінің мүшесі, Ішкі аудит жөніндегі комитеттің, Стратегиялық жоспарлау, кадр және сыйақылар жөніндегі комитеттің мүшесі;
- 10.2017–02.2018: Facility Management Group — Бас директордың кеңесшісі;
- 03.2020 — қазіргі уақытта: «Орталық-Азия энергетикалық корпорациясы» АҚ — Директорлар кеңесінің мүшесі.

Директорлар кеңесінің бағалауы

Компанияда Директорлар кеңесінің және оның комитеттерінің, Директорлар кеңесі мүшелерінің және Корпоративтік хатшының қызметін бағалау қағидалары қолданылады. Осы құжатқа сәйкес Директорлар кеңесін бағалау жылына бір рет ДК өз күшімен және кемінде үш жылда бір рет тәуелсіз консультанттарды тарта отырып жүргізіледі.

2021 жылы Директорлар кеңесі мүшелерінің қызметін бағалауды «Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің мықты құрамын атап өткен PricewaterhouseCoopers консультанттары жүзеге асырды.

PricewaterhouseCoopers бағалауы бойынша «Директорлар кеңесі мен атқарушы органның тиімділігі» көрсеткіші бойынша рейтинг 2018 жылғы ВВ деңгейінен 2021 жылы ВВВ деңгейіне дейін өсті.

Директорлар кеңесінің тәуелсіздігі

«Акционерлік қоғамдар туралы» Заңның талаптарына сәйкес Директорлар кеңесінің тәуелсіз мүшелерінің саны кемінде 30% болуы тиіс. Компаниядағы бұл пропорция 44%-ды құрайды.

Тәуелсіз директор-Директорлар кеңесінің мүшесі, ол:

- осы акционерлік қоғамның үлестес тұлғасы болып табылмайды және Директорлар кеңесіне сайланар алдындағы үш жыл ішінде болған жоқ (оның осы акционерлік қоғамның тәуелсіз директоры лауазымында болған жағдайды қоспағанда);
- осы акционерлік қоғамның үлестес тұлғаларына қатысты үлестес тұлға болып табылмайды;
- осы акционерлік қоғамның немесе осы акционерлік қоғамның үлестес тұлғаларының лауазымды тұлғала-

рына бағыныстылықпен байланысты емес және ол Директорлар кеңесіне сайланар алдындағы үш жыл ішінде осы тұлғалармен бағыныстылықпен байланысты емес;

- мемлекеттік қызметші болып табылмайды;
- осы акционерлік қоғам органдарының отырыстарында акционердің өкілі болып табылмайды және ол Директорлар кеңесіне сайланар алдындағы үш жыл ішінде болған жоқ;
- осы акционерлік қоғамның аудитіне аудиторлық ұйымның құрамында жұмыс істейтін аудитор ретінде қатыспайды және өзі Директорлар кеңесіне сайланар алдындағы үш жыл ішінде мұндай аудитке қатыспады.

Компанияның тәуелсіз директорлары 2021 жылы тәуелсіздік өлшемшарттарына толық сәйкес келді.

Мүдделер қақтығысын басқару

«Қазақтелеком» АҚ-да мүдделер қақтығысын реттеу саясаты жұмыс істейді. Саясат мүдделер қақтығысының алдын алу, анықтау және реттеу тәртібін; мүдделер қақтығысы туындаған немесе туындауы ықтимал жағдайда Компания органдарының және/немесе тұлға-

ларының өзара іс-қимылы және үйлестіру рәсімдерін айқындайды.

2021 жылы Директорлар кеңесінің жұмысында мүдделер қақтығысы тіркелмеген.

Директорлар кеңесі мүшелерінің кәсіби құзыретін арттыру

Компанияда Директорлар кеңесі мүшелерінің біліктілігін арттыру және сыртқы сарапшыларды тарту саясаты жұмыс істейді. Бұл саясат Директорлар кеңесі мүшелерінің дағдыларын дамыту және біліктілігін арттыру жүйесін енгізу және егер Директорлар кеңесі қарайтын мәселелер сыртқы кәсіби және тәуелсіз сараптаманы талап ететін болса, олардың сыртқы сарапшыларды

тарту құқықтарын іске асыру жолымен Директорлар кеңесі жұмысының тиімділігін арттыру мақсатында корпоративтік басқарудың үздік практикасын ескере отырып әзірленді.

2021 жылы пандемия себебінен Директорлар кеңесінің мүшелерін оқыту жүргізілген жоқ.

Директорлар кеңесінің қызметі

2021 жылы коронавирус пандемиясына байланысты Директорлар кеңесінің отырыстары бейнеконференцияларды өткізудің қолданыстағы платформаларын пайдалана отырып, онлайн-форматта өткізілді.

Бір жыл ішінде Директорлар кеңесінің 15 отырысы өткізілді (11 күндізгі және 4 сырттай), онда 125 мәселе қаралды.

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ-ның 2022-2026 жылдарға арналған Бизнес-жоспарын, топтың инвестициялық қызметінің параметрлерін бекіту, қызметтің ұзақ мерзімді түйінді көрсеткіштерінің карталарын және оларды есептеу әдістемелерін бекіту, еншілес компаниялардың жұмыс істеу мәселелерін шешу түйінді шешімдер болды. Сондай-ақ тұрақты негізде Басқарманың даму жоспарын орындау, еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз ету және еңбекті қорғау, стратегиялық жобаларды іске асыру, тәуекелдер, Стратегияны орындау, ұялы операторлардың қызметі мәселелері бойынша есептерін тыңдау жүзеге асырылды.

Директорлар кеңесінің комитеттері

Директорлар кеңесінің жанында төрт комитет жұмыс істеді: аудит, кадрлар, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер бойынша, стратегиялық жоспарлау бойынша және мобильді сегмент бойынша Интеграциялық комитет.

Аудит жөніндегі комитет

«Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің Аудит жөніндегі комитеті Директорлар кеңесінің шешімімен 2006 жылы құрылған және «Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің консультациялық-кеңесші органы болып табылады, өз қызметін аудит жөніндегі комитет туралы ережеге сәйкес жүзеге асырады.

2021 жылғы аудит жөніндегі комитеттің құрамы

«Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің Аудит жөніндегі комитетінің қазіргі құрамын Директорлар кеңесі 2021 жылғы 4 мамырда бекітті.

Комитет төрағасы:

- Найзабеков Тимур Құрманғазыұлы — тәуелсіз директор;

Комитет мүшелері*:

- Буянов Алексей Николаевич — тәуелсіз директор;
- Александр фон Гляйх — тәуелсіз директор (ДҚ-да 30.04.2021 сайланды);
- Заика Дмитрий Александрович — тәуелсіз директор.

«Қазақтелеком» АҚ Корпоративтік басқару кодексіне сәйкес аудит жөніндегі Комитет толығымен тәуелсіз директорлардан тұрады, олар «Акционерлік қоғамдар туралы» ҚР Заңының 1-бабының 20) тармақшасында көзделген директорлардың тәуелсіздігін тану өлшемдеріне сәйкес келеді.

Аудит жөніндегі комитет туралы ережеге сәйкес Комитет төрағасы күн тәртібіндегі мәселелер бойынша ақпарат беру үшін отырыстарға шақырылды:

- Директорлар кеңесінің мүшелері;
- ішкі аудит қызметінің басшысы;
- «Эрнст энд Янг» ЖШС сыртқы аудиторының өкілдері;
- Компания қызметкерлері (топ-менеджмент, құрылымдық бөлімшелердің басшылары, мамандар) және еншілес ұйымдардың қызметкерлері.

2021 жылғы қызмет

Аудит жөніндегі комитет тоқсанына кемінде бір рет тұрақты бетпе-бет отырыстар және қажеттілігіне қарай кезектен тыс отырыстар өткізеді.

2021 жылы **10 бетпе-бет отырыс** өткізілді, онда **27 мәселе** қаралды және Компанияның Директорлар кеңесіне тиісті ұсынымдар берілді, оның ішінде ішкі аудит қызметінің, комплаенс қызметінің жұмысы, ішкі бақылау және тәуекелдер, қаржылық есептілік, сыртқы аудит және басқа да маңызды мәселелер. Комитет 2021 жылға арналған жұмыс жоспарына сәйкес жұмыс істеді.

2021 жылы Аудит жөніндегі комитеттің отырыстарына қатысу

Директорлар кеңесінің мүшелері	Қатысу пайызы
Найзабеков Т. Қ.	100%
Гарретт Мартин Джонстон/Александр фон Гляйх	100%
Буянов А. Н.	100%
Заика Д. А.	100%

Кадр, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитет

Директорлар кеңесінің Кадр, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитеті «Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің шешімімен 2015 жылы құрылды.

Комитет өз қызметінде Директорлар кеңесіне толық есеп береді және өз қызметін «Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің Кадр, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитеті туралы ережеге сәйкес жүзеге асырады.

*2021 жылғы 30 сәуірге дейінгі АҚ құрамына тәуелсіз директор Гарретт Мартин Джонстон кіреді.

«Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің Кадр, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитетінің құрамы 2021 жылғы 4 мамырда белгіленді*

Комитет төрағасы:

- Буянов Алексей Николаевич — тәуелсіз директор.

Комитет мүшелері*:

- Құсайынов Ерұлан Айташұлы — Директорлар кеңесінің мүшесі;
- Саудабаев Серік Болатұлы — Директорлар кеңесінің мүшесі;
- Заика Дмитрий Александрович — тәуелсіз директор;
- Александр фон Гляйх — тәуелсіз директор;
- Найзабеков Тимур Құрманғазыұлы — тәуелсіз директор.

Кадр, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитет туралы ережеге сәйкес Комитет төрағасы отырыстарға баяндамашылар, байқаушылар ретінде, сондай-ақ күн тәртібіндегі мәселелер бойынша ақпарат беру үшін шақырылды:

- Директорлар кеңесінің мүшелері;
- Компания қызметкерлері (топ-менеджмент, құрылымдық бөлімшелердің басшылары, мамандар);
- басшы қызметкерлер лауазымдарының тізбесіне сәйкес басшы лауазымдарға кандидаттар.

2021 жылғы қызмет

Кадр, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитет 2021 жылы **12 бетпе-бет отырыс** өткізді, онда **55 мәселе** қаралды және олар бойынша Компанияның Директорлар кеңесіне тиісті ұсынымдар берілді. Атап айтқанда, бұл әлеуметтік сипаттағы мәселелер (филиал қызметкерлерінің жалақысын көтеру), орталық аппарат құрылымының өзгеруі, қызметкерлерді Компания Басқармасының құрамына сайлау, еншілес ұйымдардың бірінші басшыларын қызметке тағайындау, басшы қызметкерлерге ҚНҚ бекіту, еңбекақы төлеу, персоналды басқару және басқа да мәселелер.

2021 жылы Кадр, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитеттің отырыстарына қатысу

Директорлар кеңесінің мүшелері	Қатысу пайызы
Буянов А. Н.	100%
Заика Д. А.	100%
Саудабаев С. Б. / Керейбаев Д. Ж.	100%
Гарретт М. Джонстон / Александр фон Гляйх	100%
Құсайынов Е. А.	100%
Найзабеков Т. Қ.	100%

Стратегиялық жоспарлау комитеті

«Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің Стратегиялық жоспарлау жөніндегі комитеті Директорлар кеңесінің шешімімен 2010 жылы құрылды. Стратегиялық жоспарлау жөніндегі комитет Директорлар кеңесінің консультациялық-кеңесші органы болып табылады және өз қызметін Стратегиялық жоспарлау жөніндегі комитет туралы ережеге сәйкес жүзеге асырады.

*2021 жылғы 30 сәуірге дейінгі КСӘМК құрамына тәуелсіз директор Гарретт Мартин Джонстон кірді. 2021 жылғы 16 наурыз — 30 сәуір аралығындағы кезеңде КСӘМК құрамына 2021 жылғы 22 ақпандағы ДК шешімімен ДК құрамына сайланған Керейбаев Дәурен Жұмағалиұлы кірді.

2021 жылғы 4 мамырда бекітілген «Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің Стратегиялық жоспарлау жөніндегі комитетінің құрамы*

Комитет төрағасы:

- Заика Дмитрий Александрович — тәуелсіз директор.

Комитет мүшелері:

- Александр фон Гляйх — тәуелсіз директор;
- Буянов Алексей Николаевич — тәуелсіз директор;
- Найзабеков Тимур Құрманғазыұлы — тәуелсіз директор;
- Құсайынов Ерұлан Айташұлы — Директорлар кеңесінің мүшесі;
- Саудабаев Серік Болатұлы — Директорлар кеңесінің мүшесі;

- Әлімов Абай Сәбитұлы — Директорлар кеңесінің мүшесі.

Комитет төрағасы отырыстарға бақылаушылар, баяндамашылар ретінде, сондай-ақ күн тәртібіндегі мәселелер бойынша ақпарат беру үшін шақырылды:

- Директорлар кеңесінің, Басқарманың мүшелері;
- Компанияның, сондай-ақ еншілес ұйымдардың басшы және өзге де қызметкерлері;
- консалтингтік компаниялардың өкілдері.

2021 жылғы қызмет

Стратегиялық жоспарлау жөніндегі Комитет комитеттің шешімімен бекітілген жыл сайынғы жоспар бойынша, бірақ тоқсанына кемінде бір рет отырыстар, кезектен тыс отырыстар — қажеттілігіне қарай өткізеді.

Стратегиялық жоспарлау жөніндегі комитет 2021 жылы **9 бетпе-бет отырыс** өткізді, онда **26 мәселе** қаралды және олар бойынша Компанияның Директорлар кеңесіне тиісті ұсынымдар берілді. Бұл стратегия, бизнес-жоспарлау, консультациялық қызметтерді тарту, Компанияның даму жоспары және Компания қызметінің басқа да маңызды мәселелері.

Мобильді сегмент бойынша интеграциялық комитет

«Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің мобильдік сегмент бойынша Интеграциялық комитеті Директорлар кеңесінің шешімімен 2019 жылы құрылды және Директорлар кеңесінің консультациялық-кеңесші органы болды, өз қызметін «Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің мобильдік сегмент бойынша интеграциялық комитеті туралы ережеге сәйкес жүзеге асырды.

Интеграциялық комитет «Қазақтелеком» АҚ ұялы операторларының технологиялық инфрақұрылымдарын интеграциялау кезеңінде құрылды.

2021 жылы Стратегиялық жоспарлау комитетінің отырыстарына қатысу

Директорлар кеңесінің мүшелері	Қатысу пайызы
Заика Д. А.	100%
Буянов А. Н.	100%
Г. М. Джонстон / А. Гляйх	100%
Найзабеков Т. Қ.	100%
Әлімов А. С.	100%
Құсайынов Е. А.	100%
Саудабаев С. Б.	100%

*2021 жылғы 30 сәуірге дейін СЖК құрамына тәуелсіз директор Гарретт Мартин Джонстон кірді. 2021 жылғы 16 наурыз — 30 сәуір аралығындағы кезектен тыс СЖК құрамына 2021 жылғы 22 ақпандағы ДҚ шешімімен ДК құрамына сайланған Керейбаев Дәурен Жұмағалиұлы кірді.

Интеграциялық комитеттің құрамы

Комитет төрағасы:

- Буянов Алексей Николаевич — тәуелсіз директор.

Комитет мүшелері:

- Заика Дмитрий Александрович — тәуелсіз директор;
- Құсайынов Ерұлан Айташұлы — Директорлар кеңесінің мүшесі;
- Лезговко Александр Владимирович — «Қазақтелеком» АҚ бас техникалық директоры;

2021 жылғы қызмет

Интеграциялық Комитет 2021 жылы **3 отырыс** өткізді. Онда **6 мәселе** қаралды, оның ішінде интеграция бойынша сатып алу мерзімдерінің ауысуын ескере отырып, интеграция бойынша өзектендірілген мастер-жоспар келісілді, мөсп іске қосу нәтижелері және ұялы операторлардың технологиялық инфрақұрылымдарын интеграциялау бойынша басқа да маңызды мәселелер қаралды.

«Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің тапсырмасына сәйкес 2021 жылдың жазында «Қазақтелеком» АҚ Басқармасы жанындағы синергиялар жөніндегі басқарушы комитет құрылды, оның ішінде интеграция мәсе-

- Құдайбердиев Тимур Тельманұлы — «Қазақтелеком» АҚ бизнесті қамтамасыз ету және қолдау жөніндегі бас директоры;
- Лян Наталья Валерьевна — «Қазақтелеком» АҚ сыртқы активтерді басқару жөніндегі басқарушы директоры;
- Коньков Сергей Федорович — «Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС Бас директоры;
- Харламов Юрий Евгеньевич — «Кселл» АҚ Басқарма төрағасы.

лелерін де қарастырды, осыған байланысты Интеграциялық комитет «Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің 21.07.2021 жылғы шешімімен, № 8 хаттама таратылды.

Директорлар кеңесі мүшелерінің Интеграциялық комитеттің 2021 жылғы отырыстарына қатысуы

Директорлар кеңесінің мүшелері	Қатысу пайызы
Буянов А. Н.	100%
Заика Д. А.	67%
Құсайынов Е. А.	100%

Директорлар кеңесінің сыйақысы

Тәуелсіз директорлардың 2021 жылы Директорлар кеңесі Комитеттің әрбір бетпе-бет отырысына қатысуы үшін жылдық тіркелген сыйақының және сыйақының мөлшері «Қазақтелеком» АҚ Акционерлерінің жалпы жиналысының шешімдеріне сәйкес айқындалған.

Тәуелсіз директор үшін жылдық тіркелген сыйақы мөлшері:

- ҚР бейрезиденттері үшін — 45000 (қырық бес мың) АҚШ доллары мөлшеріндегі тіркелген жылдық сыйақы және ҚР заңнамасына сәйкес салықтар мен басқа да міндетті аударымдарды ұстағаннан кейін Компанияның Директорлар кеңесінің комитеттеріне мүшелігі/төрағалығы үшін 11000 (он бір мың) АҚШ доллары мөлшеріндегі қосымша сыйақы;
- ҚР резиденттері үшін — 16650000 (он алты миллион алты жүз елу мың) теңге мөлшеріндегі тіркелген жылдық сыйақы және ҚР заңнамасына сәйкес салық және басқа да міндетті аударымдарды ұстағаннан кейін Компанияның Директорлар кеңесінің комитеттеріне

мүшелік/төрағалық ету үшін 4000000 (төрт миллион) теңге мөлшеріндегі қосымша сыйақы.

Акционерлердің жалпы жиналысының 2021ж.12.08 шешіміне сәйкес «Қазақтелеком» АҚ Компанияның Директорлар кеңесінің Төрағасына тіркелген жылдық сыйақы мөлшері ҚР заңнамасына сәйкес салық және басқа да міндетті аударымдарды ұстағаннан кейін 16000000 (он алты миллион) теңгені құрайды.

Компанияның Директорлар кеңесінің мүшелеріне-резиденттерге төленген жиынтық сыйақы 2021 жылы **70 792 мың теңгені** құрайды. Резидент емес компаниялардың Директорлар кеңесінің мүшелеріне төленген жиынтық сыйақы 2021 жылы **161 989 АҚШ долларын** құрайды.

Компанияның Директорлар кеңесінің мүшелеріне 2021 жылы төленген жалпы жиынтық сыйақы **139 918 мың теңгені** құрайды.

Корпоративтік хатшы

Корпоративтік хатшы өз қызметінде Директорлар кеңесіне есеп береді, өз қызметін ҚР заңнамасының, Жарғының, Корпоративтік басқару кодексінің, өзге ішкі құжаттардың нормаларына, сондай-ақ Акционерлердің жалпы жиналысы мен Директорлар кеңесінің шешімдеріне сәйкес жүзеге асырады.

Корпоративтік хатшы өз қызметі шеңберінде Акционерлердің жалпы жиналыстарын және Директорлар кеңесінің отырыстарын дайындау мен өткізуді бақылайды, іс жүргізуді ұйымдастырады және Директорлар кеңесінің құжат айналымын қамтамасыз етеді, Директорлар кеңесінің отырыстарын шақыруды қамтамасыз етеді және осы отырыстардың хаттамаларын жүргізеді, Директорлар кеңесінің мүшелеріне қажетті ақпаратты береді.

«Қазақтелеком» АҚ корпоративтік хатшысы Б.Қ. Әбдіқалықов мемлекеттік наградаларға, «Үздік байланысшы» салалық атағына ие. «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ компаниялар тобының үздік корпоративтік хатшыларының бірі, корпоративтік басқаруды және корпоративтік хатшылар институтын одан әрі жетілдіру жөніндегі түрлі іс-шаралардың тұрақты қатысушысы болып танылды.

Корпоративтік хатшы туралы ережемен Компанияның корпоративтік интернет-ресурсында «Корпоративтік басқару» бөлімінде танысуға болады.

Басқарма

Басқарма акционерлік қоғамның міндеттерін орындау және стратегиясын іске асыру мақсатында ағымдағы қызметке басшылықты жүзеге асыратын алқалы атқарушы орган болып табылады.

Басқарманың қызметі акционерлердің мүдделерін барынша сақтау және Акционерлердің жалпы жиналысы мен Директорлар кеңесінің шешімдеріне толық есеп беру қағидаты негізінде құрылады.

Басқарма 9 мүшеден — Басқарма төрағасынан және Директорлар кеңесі сайлаған басқа тұлғалардан тұрады.

2021 жылы Компанияның Басқармасының құрамына мыналар сайланды:

- Қараманов Алмат Болатұлы, Корпоративтік сегмент бойынша бас директор — «Қазақтелеком» АҚ филиалы — Корпоративтік бизнес бойынша дивизионның Бас директоры;
- Ерекешев Болат Ерланұлы, Басшы техникалық директор — «Қазақтелеком» АҚ «Желі» дивизионының — филиалының бас директоры.

Есекеев Қуанышбек Бақытбекұлы

«Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі, Басқарма төрағасы

Туған күні

1975 жылғы 10 маусым

Азаматтығы

Қазақстан Республикасы

«Қазақтелеком» АҚ Басқарма құрамына алғаш сайланған күні: 15.03.2010
«Қазақтелеком» АҚ Басқармасының құрамына ағымдағы сайланған күні: 06.02.2019

Компания акцияларын, Компания жеткізушілері мен бәсекелестерінің акцияларын иеленуі: жоқ

Білімі: жоғары, математика ғылымдарының кандидаты

- 1991–1995: Әл-Фараби атындағы Қазақ мемлекеттік университеті, мамандығы: «Қолданбалы математика», математика ғылымдарының кандидаты;
- 2001–2002: Қазақ мемлекеттік басқару академиясы, мамандығы: «Менеджмент»;
- 2015–2017: Hult Business School, London, GB, мамандығы: «Қаржы», дәрежесі: Executive MBA.

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- 23.02.2007–15.03.2010: ҚР Ақпараттандыру және байланыс агенттігі — төраға;
- 15.03.2010 — қазіргі уақытта: «Қазақтелеком» АҚ — Басқарма төрағасы, Директорлар кеңесінің мүшесі.

Қоса атқаратын жұмыс және басқа ұйымдардың Директорлар кеңестеріндегі мүшелік

- «Кселл» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі, QazCloud ЖШС Байқаушы кеңесінің мүшесі, «Цифрлық экономиканы дамыту орталығы» ЖШС Байқаушы кеңесінің төрағасы.

Өзбеков Асхат Архатұлы

«Қазақтелеком» АҚ
Басқарма мүшесі,
«Қазақтелеком» АҚ Бас
қаржы директоры

Туған күні

1980 жылғы 18 маусым

Азаматтығы

Қазақстан Республикасы

«Қазақтелеком» АҚ Басқарма құрамына алғаш
сайланған күні: 27.09.2016
«Қазақтелеком» АҚ Басқармасының құрамына
ағымдағы сайланған күні: 14.03.2017

Компания акцияларын, Компания жеткізушілері
мен бәсекелестерінің акцияларын иеленуі: жоқ

Білімі: жоғары

- › 1996–2000: Тұран университеті, амандығы: «Халықара-
лық экономика».

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- › 02.2012–12.2014: KMG EP International — Қаржы дирек-
торы;
- › 01.2015 — қазіргі уақытқа: «Қазақтелеком» АҚ —
Басқарушы директор — Бас қазынашы, Басқарушы
директор — Қаржылық бақылаушы, Басшы қаржы
директоры.

Қоса атқаратын жұмыс және басқа ұйымдардың Директорлар кеңестеріндегі мүшелік

- › «Цифрлық экономиканы дамыту орта-
лығы» ЖШС Байқаушы кеңесінің мүшесі.

Маханбетәжиев Батыр Әпенұлы

«Қазақтелеком» АҚ Басқарма
мүшесі, «Қазақтелеком» АҚ
Стратегиялық басқару жөніндегі
бас директоры

Туған күні

1972 жылғы 12 наурыз

Азаматтығы

Қазақстан Республикасы

«Қазақтелеком» АҚ Басқарма құрамына алғаш
сайланған күні: 07.06.2010
«Қазақтелеком» АҚ Басқармасының құрамына
ағымдағы сайланған күні: 17.03.2017

Компания акцияларын, Компания жеткізушілері
мен бәсекелестерінің акцияларын иеленуі: жоқ

Білімі: жоғары

- › 1989–1994: М. Ломоносов атындағы Мәскеу мемлекет-
тік университеті, мамандығы: «Экономикалық кибер-
нетика», біліктілігі: «Экономист-математик»;
- › 2015–2017: Hult Business School, London, GB, маман-
дығы: «Қаржы», дәрежесі: Executive MBA.

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- › 04.2010 — қазіргі уақытқа дейін: «Қазақтелеком» АҚ —
«Қазақтелеком» АҚ бас әкімшілік директоры, Страте-
гиялық басқару жөніндегі бас директоры.

Қоса атқаратын жұмыс және басқа ұйымдардың Директорлар кеңестеріндегі мүшелік

- › жоқ.

Әбділдабеков Марат Мұхтарұлы

«Қазақтелеком» АҚ Басқарма мүшесі, «Қазақтелеком» АҚ Ақпараттық технологиялар жөніндегі басшы директоры

Туған күні

1967 жылғы 13 қараша

Азаматтығы

Қазақстан Республикасы

«Қазақтелеком» АҚ Басқарма құрамына алғаш сайланған күні: 08.06.2007
«Қазақтелеком» АҚ Басқармасының құрамына ағымдағы сайланған күні: 14.03.2017

Компания акцияларын, Компания жеткізушілері мен бәсекелестерінің акцияларын иеленуі: жоқ

Білімі: жоғары

- 1984–1991: С. М. Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университеті, мамандығы: «Механика және қолданбалы математика».

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- 05.2007 — қазіргі уақытқа: «Қазақтелеком» АҚ — Вице-президент — Ақпараттық технологиялар жөніндегі бас директор, «Қазақтелеком» АҚ Ақпараттық технологиялар жөніндегі басшы директоры.

Қоса атқаратын жұмыс және басқа ұйымдардың Директорлар кеңестеріндегі мүшелік

- «KT Cloud Lab» ЖШС Байқаушы кеңесінің төрағасы, «QazCloud» ЖШС Байқаушы кеңесінің мүшесі.

Қараманов Алмат Болатұлы

«Қазақтелеком» АҚ Басқарма мүшесі, Корпоративтік сегмент бойынша басшы директоры — «Қазақтелеком» АҚ филиалы — Корпоративтік бизнес бойынша дивизионның бас директоры

Туған күні

1984 жылғы 23 қаңтар

Азаматтығы

Қазақстан Республикасы

«Қазақтелеком» АҚ Басқарма құрамына алғаш сайланған күні: 01.06.2021
«Қазақтелеком» АҚ Басқармасының құрамына ағымдағы сайланған күні: 01.06.2021

Компания акцияларын, Компания жеткізушілері мен бәсекелестерінің акцияларын иеленуі: жоқ

Білімі: жоғары

- 2001–2005: Т. Рысқұлов атындағы Қазақ экономикалық университеті, мамандығы: «Экономика»;
- 2005–2007: Т. Рысқұлов атындағы Қазақ экономикалық университетінің MBA, мамандығы: «Талдама»;
- 2012–2014: Ян Коменский және РФФА Академиясы университеті, мамандығы: «Жалпы және стратегиялық менеджмент».

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- 01.12.2017–01.07.2018: «Қазақтелеком» АҚ, «Қазақтелеком» АҚ филиалы — «Телеком-комплект» дирекциясы, Бас директордың орынбасары/өндіріс жөніндегі директор;
- 01.07.2018–31.05.2019: «Қазақтелеком» АҚ, «Қазақтелеком» АҚ филиалы — Сервистік фабриканың әкімшілік жалпы қызмет көрсету орталығының директоры;
- 01.06.2019–31.05.2021: «Қазақтелеком» АҚ, «Қазақтелеком» АҚ Сервистік фабрика — филиалының бас директоры;
- с 01.06.2021 — қазіргі уақытқа: «Қазақтелеком» АҚ, Корпоративтік сегмент бойынша басшы директор — «Қазақтелеком» АҚ филиалы-Корпоративтік бизнес бойынша дивизионның бас директоры.

Қоса атқаратын жұмыс және басқа ұйымдардың Директорлар кеңестеріндегі мүшелік

- жоқ.

Ерекешев Болат Ерланұлы

«Қазақтелеком» АҚ Басқарма мүшесі, «Қазақтелеком» АҚ бас техникалық директоры — «Желі» дивизионы» бірлестігінің — филиалының бас директоры

Туған күні

1962 жылғы 02 қаңтар

Азаматтығы

Қазақстан Республикасы

«Қазақтелеком» АҚ Басқарма құрамына алғаш сайланған күні: 01.06.2021
«Қазақтелеком» АҚ Басқармасының құрамына ағымдағы сайланған күні: 01.06.2021

Компания акцияларын, Компания жеткізушілері мен бәсекелестерінің акцияларын иеленуі: жоқ

Білімі: жоғары

- 1983–1988: Ленинград электротехникалық байланыс институты, мамандығы: «Автоматты электр байланысы».

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- 02.2005–06.2021: «Қазақтелеком» АҚ басқарушы директоры — ҚДБ бас директоры;
- 06.2021 — қазіргі уақытқа: «Қазақтелеком» АҚ, «Қазақтелеком» АҚ бас техникалық директоры — «Желі» дивизионы» бірлестігінің — филиалының бас директоры.

Қоса атқаратын жұмыс және басқа ұйымдардың Директорлар кеңестеріндегі мүшелік

- жоқ.

Погребницкий Игорь Евгеньевич

«Қазақтелеком» АҚ Басқарма мүшесі, «Қазақтелеком» АҚ Бөлшек сегмент бойынша бас директоры — Бөлшек бизнес бойынша дивизионының — филиалының бас директоры

Туған күні

1978 жылғы 19 мамыр

Азаматтығы

Қазақстан Республикасы

«Қазақтелеком» АҚ Басқарма құрамына алғаш сайланған күні: 29.03.2019

Компания акцияларын, Компания жеткізушілері мен бәсекелестерінің акцияларын иеленуі: жоқ

Білімі: жоғары

- 1995–2000: Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университеті, мамандығы: «Радиотехника».

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- 01.2009–01.2018: АО «Кселл» АҚ Өңірлік филиалының басшысы;
- 01.2018 — қазіргі уақытқа: «Қазақтелеком» АҚ, «Қазақтелеком» АҚ бөлшек бизнес дивизионының сауда жөніндегі директоры, «Қазақтелеком» АҚ бөлшек сегмент жөніндегі басшы директоры — Бөлшек бизнес дивизионының — филиалының бас директоры, «Қазақтелеком» АҚ бөлшек бизнес дивизионының — филиалының бас директоры.

Қоса атқаратын жұмыс және басқа ұйымдардың Директорлар кеңестеріндегі мүшелік

- «НҰРСӘТ+» ЖШС Байқаушы кеңесінің мүшесі.

Мейірманов Нұрлан Кемалұлы

«Қазақтелеком» АҚ Басқарма мүшесі, Инновациялар жөніндегі басшы директоры

Туған күні

1972 жылғы 03 тамыз

Азаматтығы

Қазақстан Республикасы

«Қазақтелеком» АҚ Басқарма құрамына алғаш сайланған күні: 02.05.2019

Компания акцияларын, Компания жеткізушілері мен бәсекелестерінің акцияларын иеленуі: жоқ

Білімі: жоғары

- › 1989–1995: Қазақ химия-технологиялық институты, мамандығы: «Химиялық өндірістің негізгі процестері және химиялық кибернетика»;
- › 2008–2011: Ресей Федерациясы Президенті жанындағы Ресей халық шаруашылығы және Мемлекеттік қызмет Академиясы, мамандығы: «Іскерлік әкімшілендіру докторы»;
- › 2011: Халықаралық бизнес академиясы, мамандығы: «Іскерлік әкімшілендіру докторы».

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- › 01.2012–05.2019: «Қазақтелеком» АҚ — Инновациялар жөніндегі басқарушы директор;
- › 05.2019 — қазіргі уақытқа: «Қазақтелеком» АҚ — Инновациялар жөніндегі басшы директоры.

Қоса атқаратын жұмыс және басқа ұйымдардың Директорлар кеңестеріндегі мүшелік

- › «НҰРСӘТ+» ЖШС Байқаушы кеңесінің төрағасы.

Құдайбердиев Тимур Тельманұлы

Басқарма мүшесі, «Қазақтелеком» АҚ Бизнесі қамтамасыз ету және қолдау жөніндегі басшы директоры — «Телеком Комплект» дирекциясының — филиалының бас директоры

Туған күні

1981 жылғы 25 наурыз

Азаматтығы

Қазақстан Республикасы

«Қазақтелеком» АҚ Басқарма құрамына алғаш сайланған күні: 01.05.2021

Компания акцияларын, Компания жеткізушілері мен бәсекелестерінің акцияларын иеленуі: жоқ

Білімі: жоғары

- › 1998–2002: ҚР Ішкі істер министрлігінің академиясы, мамандығы: «Заңгер».

Соңғы бес жылдағы ұйымдардағы жұмыс орны және атқаратын лауазымы

- › 03.2011–04.2014: «Темірбанк» АҚ филиалы — филиал директорының орынбасары;
- › 01.2015–02.2016: «Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ, Проблемалық қарыздармен жұмыс жөніндегі бастық;
- › 02.2016–03.2017: «Qazag Financial Group» АҚ, «Global Building Contract» ЖШС атқарушы директоры және Байқаушы кеңесінің мүшесі;
- › 04.2017 — қазіргі уақытқа: «Қазақтелеком» АҚ, «Қазақтелеком» АҚ филиалы «Телеком Комплект» дирекциясының бас директоры, «Қазақтелеком» АҚ Басқарушы директоры, «Қазақтелеком» АҚ Бизнесі қамтамасыз ету және қолдау жөніндегі басшы директоры — «Телеком Комплект» дирекциясының — филиалының бас директоры.

Қоса атқаратын жұмыс және басқа ұйымдардың Директорлар кеңестеріндегі мүшелік

- › «ШЫҒЫСТЕЛЕКОМ» ЖШС Байқаушы кеңесінің мүшесі.

Басқарманың қызметі

«Қазақтелеком» АҚ Басқармасы ұйымның стратегиясына, Даму жоспарына және Акционерлердің жалпы жиналысы мен Директорлар кеңесі қабылдаған шешімдерге сәйкестігін қамтамасыз ете отырып, оның күнделікті қызметіне басшылықты жүзеге асырады.

Басқарма күндізгі отырыстарды аптасына бір рет өткізеді, қажет болған жағдайда қосымша отырыстар тағайындайды.

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ Басқармасы **57 бет-пе-бет отырыс** өткізіп, онда Басқарманың **299 шешімі** қабылданды. Сырттай дауыс беру арқылы қабылданған шешімдер болған жоқ.

Есепті кезеңде басқарма келесі негізгі мәселелер бойынша шешімдер қабылдады:

- «Қазақтелеком» АҚ еншілес және қауымдасқан ұйымдарының 2020 жылғы жылдық қаржылық есептілігі, «Талшықты-оптикалық байланыс желілері технологиясы бойынша ҚР ауылдық елді мекендерін кең жолақты қолжетімділікпен қамтамасыз ету» стратегиялық жобасының бизнес-жоспары, «Қазақтелеком» АҚ Employee Experience стратегиясы, «Қазақтелеком» АҚ жұмыс регламенті, «Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобының қаржылық стратегиясы, «Қазақтелеком» АҚ аудиторлық ұйымдардың қызметтерін тарту саласындағы саясаты, «Қазақтелеком» АҚ Ақпараттық саясаты қаралып, мақұлданды;

Басқарманың сыйақысы

Есепті кезең үшін Қоғамның басшы қызметкерлеріне сыйақы төлеу шарттары мен тәртібі Директорлар кеңесінің 2019ж.23.07 № 15, 2020ж.16.03 № 4 шешімдерімен енгізілген өзгерістерді ескере отырып, 2017ж.08.02 № 1 шешімімен бекітілген Басшы персоналға жыл ішіндегі жұмыс қорытындылары бойынша сыйақы төлеу қағидаларымен (бұдан әрі — қағидалар) регламенттелген.

Қағидалардың негізгі қағидалары:

- сыйақының Қоғам мен оның акционерлерінің мүдделеріне жауап беретін міндеттерді орындаумен байланысы;
- сыйақы мөлшерін анықтау қағидаларының қарапайымдылығы мен ашықтығы;
- сыйақының Қоғам қызметінің нәтижелеріне және жұмыскердің жеке нәтижелілігіне тәуелділігі.

- «Қазақтелеком» АҚ-ның және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) елу және одан да көп пайызы меншік немесе сенімгерлік басқару құқығымен «Қазақтелеком» АҚ-ға тікелей немесе жанама тиесілі ұйымдардың сатып алу қызметін басқару қағидалары, «Қазақтелеком» АҚ-ның 2021 жылға арналған Сатып алу бюджеті және Кассалық бюджеті, «Қазақтелеком» АҚ-да мемлекеттік тілді дамыту мен қолдану 2021-2023 жылдарға арналған бағдарламасы (I кезең), «Қазақтелеком» АҚ стратегиялық және бизнес-бастамаларын іске асырудың жол картасы — Жол картасының жобаларын іске асырудан болатын қаржылық нәтижелер және SERPIN бағдарламалары, «Қазақтелеком» АҚ-ның орнықты даму саласындағы бастамаларын және «Қазақтелеком» АҚ-ның мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жөніндегі 2021 жылға арналған коммуникациялар жоспарын іске асыру бағдарламасы, «Қазақтелеком» АҚ объектілерінің қауіпсіздігін (физикалық күзет, пульттік күзет және техникалық қорғау) қамтамасыз ету стратегиясы, «Қазақтелеком» АҚ объектілерінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар жоспары, «Қазақтелеком» АҚ-ның 2030 жылға дейін төмен көміртекті дамуға көшуі және 2022-2023 жылдарға арналған ESG рейтингін алуы жөніндегі іс-шаралар жоспары, «Қазақтелеком» АҚ-ның ақшаны және қазынашылық операцияларды басқару қағидалары бекітілді, «Қазақтелеком» АҚ-да басқарудың дивизиондық құрылымына ету бойынша бірқатар шешімдер қабылданды.

Басшы қызметкерлерге есепті кезеңдегі жұмыс қорытындылары бойынша сыйақы төлеу шарттары:

- сыйақы төлеу үшін жоспарланған соманы ескере отырып есептелген есепті кезең үшін шоғырландырылған қорытынды пайданың болуы;
- Қоғамның контрагент-банктерге кредиттік тәуекелдерді басқару бойынша «Самұрық-Қазына» АҚ Ішкі құжатын сақтауы. Мұндай жағдайларда төлем туралы шешімді Директорлар кеңесі жеке қабылдайды.

Басшы қызметкерлердің қызметін бағалау үшін уәждемелік ҚНҚ қолданылады.

Басшы қызметкерлер қызметінің тиімділігін бағалау рәсімі мынадай кезеңдерден тұрады:

- уәждемелік ҚНҚ және оның нысаналы мәндерін қою;
- уәждемелік ҚНҚ-ны бекіту;
- нәтижелілік мониторингі;
- нақты нәтижелілікті есептеу және бекіту.

Есепті кезеңдегі жұмыс қорытындылары бойынша сыйақы есепті кезеңдегі аудиттелген қаржылық есептілік негізінде қаржы-шаруашылық қызметінің нәтижелері белгіленген тәртіппен бекітілгеннен кейін Қоғам бюджетінде осы мақсаттарға көзделген ақша қаражаты шегінде төленеді.

Есепті кезеңдегі жұмыс қорытындылары бойынша сыйақылардың шекті мөлшерлері келтірілген еңбекақы төлеу құрылымына сәйкес айқындалады.

Еңбекке ақы төлеу құрылымы, %

	Еңбекке ақы төлеу құрылымы		
	Жылдық лауазымдық жалақы (оның ішінде жыл сайынғы ақылы еңбек демалысына материалдық көмек)	Қысқа мерзімді сыйақы	Ұзақ мерзімді сыйақы
Атқарушы органның басшысы	30	30	40
Атқарушы органның мүшелері	40	30	30

Ұзақ мерзімді ҚНҚ картасын бекітуді Кадр, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитеттің (бұдан әрі — КСӘМК) ұсынымы бойынша Қоғамның Директорлар кеңесі жыл сайын үш жылдық кезеңге жүзеге асырады.

Басшы қызметкерлерге сыйақы төлеу Ұзақ мерзімді сыйақы бағдарламасы кезеңінің қорытындылары бойынша жүзеге асырылады және келесі үш жыл ішінде жыл сайынғы негізде мынадай схема бойынша төленеді:

Сыйақы төлеу схемасы, %

	Төлем кезеңі		
	1 жыл	2 жыл	3 жыл
Ұзақ мерзімді сыйақының шекті мөлшерінің пайызы	70	15	15

500 434,9

мың теңге

2021 жылы Қоғам Басқармасының мүшелеріне ақшалай нысанда төленген жалақының және көтермелеудің барлық түрлерінің жиынтық мөлшері

2021 жылы Қоғам Басқармасының мүшелеріне ақшалай нысанда төленген жалақының және көтермелеудің барлық түрлерінің жиынтық мөлшері **500 434,9 мың теңгені** құрады. Сома 2021 жыл ішінде шығып қалған Басқарма мүшелеріне — Бас техникалық директор А.В. Лезговқа, Корпоративтік сегмент бойынша басшы директорға — Корпоративтік бизнес жөніндегі дивизионның бас директоры Р. Е. Әбіхановқа төлемдерді қамтиды.

Ішкі аудит

Ішкі аудит қызметі (бұдан әрі — ІАҚ) Директорлар кеңесіне тікелей бағынатын және есеп беретін және Аудит жөніндегі комитет жетекшілік ететін, Компанияның ішкі аудитін ұйымдастыруды және жүзеге асыруды қамтамасыз ететін Компанияның Директорлар кеңесінің органы болып табылады. ІАҚ қызметі Ішкі аудит қызметі туралы ережеге және «Қазақтелеком» АҚ жылдық аудит жоспарларына сәйкес жүзеге асырылады. Қызмет өз қызметінде тәуелсіздік, объективтілік, құзыреттілік және жұмысқа кәсіби көзқарас қағидаттарын, Ішкі аудиторлар институтының ішкі аудитінің халықаралық кәсіптік стандарттарымен белгіленген ішкі аудиторлар қызметінің сапалық стандарттары мен стандарттарын басшылыққа алады. 1110 стандартына сәйкес — Ұйымдық тәуелсіздік — ІАҚ ұйымдық тәуелсіздікті сақтайды.

Негізгі қызмет шеңберінде 2021 жылы қызмет Жылдық аудиторлық жоспарға және Директорлар кеңесінің тапсырмаларына сәйкес **14** аудиторлық іс-шара өткізді, жоспар 100%-ға орындалды.

2021 жылы KPMG жүргізген ІАҚ қызметін тәуелсіз сыртқы бағалау нәтижелері бойынша ІАҚ қызметінің барлық елеулі аспектілерде ішкі аудиттің халықаралық кәсіби стандарттарының талаптарына сәйкес келетіні расталды. Стандарттардың талаптарына сәйкестігін бағалау нәтижелері бойынша ІАҚ сәйкестік пайызы **98%-ды** құрады.

Комплаенс

Компанияда комплаенс қызметі құрылды. Бөлімшенің негізгі міндеті сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл, этиканы сақтау және Компанияның ішкі корпоративтік мәдениетін қалыптастыру мәселелері бойынша міндетті реттеушілік талаптар мен халықаралық практиканың сақталуын қамтамасыз ету болып табылады.

Компанияда мынадай ішкі құжаттар енгізілді*:

- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат;
- Болжалды этикалық емес/заңсыз әрекеттер туралы хабарлау саясаты;
- Мүдделер қақтығысын реттеу саясаты;
- Іскерлік этика кодексі;
- Корпоративтік басқару кодексі.

Компанияда сыбайлас жемқорлыққа қарсы әрекет ету келесі негізгі қағидаттарға негізделеді:

- Компания қызметінің заңдылығы;
- Компания қызметінің жариялылығы мен ашықтығы;
- қызметкерлер, серіктестер және клиенттер арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы насихат жүргізу;
- мемлекеттік органдармен, сондай-ақ Компанияның серіктестері мен клиенттерімен сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет саласындағы ынтымақтастық;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы және Компанияның ішкі саясатын бұзу фактілері бойынша қызметтік тексерулерді міндетті түрде жүргізу.

2021 жылы Директорлар кеңесі сатып алу қызметі және персоналды басқару бойынша сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін талдау нәтижелері бойынша жасалған есепті бекітті.

Өткен жылы комплаенс-мәдениетті арттыру мақсатында Сыбайлас жемқорлыққа, алаяқтыққа, мүдделер қақтығысына және т.б. қарсы іс-қимыл бойынша Компанияның регламенттерін білуге арналған «Мінез-құлық этикасы» 5 оқыту турнирлері өткізілді, онда **1 200-ден астам қызметкер** жарыс режимінде арнайы әзірленген онлайн-ойын (геймификация) түрінде ішкі құжаттарды зерделеп, кейіннен тестілеп, жеңімпаздарды анықтады.

Компанияның барлық қызметкерлеріне шағымдар мен өтініштерді қарау нәтижелерін және ішкі құжаттар талаптарының бұзылуына жол берген қызметкерлерге қабылданған шараларды көрсете отырып, комплаенс қызметінің жұмысы туралы ақпараттық тарату тұрақты негізде жүзеге асырылады.

2021 жылы сыбайлас жемқорлық оқиғалары **тіркелген жоқ**.

Әдепсіз немесе заңсыз мінез-құлық фактілері туралы хабарлау тетіктері Болжамды әдепсіз/заңсыз іс-әрекеттер туралы хабарлау саясатымен реттеледі, оған сәйкес Компания Компаниядағы елеулі проблемалар туралы хабарлаған қызметкерлердің, іскер серіктестердің және басқа да мүдделі тұлғалардың толық құпиялылығына, сондай-ақ қудалаудың және/немесе кемсітушіліктің болмауына кепілдік береді.

Компанияның ішкі және корпоративтік сайттарында «жедел желі» және Комплаенс қызметінің байланыс деректері орналастырылған, олар бойынша кез келген еңбек, сыбайлас жемқорлық және өзге құқық бұзушылық фактілері туралы хабарлауға болады.

2021 жылы келесі тақырыптарға 130 өтініш қаралды:

- шарттық міндеттемелерді орындамау;
- әділетсіз жалақы;
- тең емес жалдау және еңбек шарттары;
- рәсімдердің бұзылуы, теріс пайдалану;
- сатып алу саласындағы бұзушылықтар.

Корпоративтік этика

Корпоративтік этика мәселелері Іскерлік этика кодексімен және корпоративтік басқару кодексімен реттеледі. Іскерлік этика кодексінің ережелері қызметкерлер мен лауазымды тұлғалардың барлық санаттары үшін сақталуға міндетті.

Компанияның іскерлік этикасының негізгі қағидаттары:

- заңнама талаптарын сақтау;
- әділдік;
- адалдық;
- ашықтық;
- жауапкершілік;
- құзыреттілік және кәсібилік;
- сенім;
- меритократия.

Омбудсмен іскерлік этика қағидаттарының сақталуын және әлеуметтік-еңбек дауларын оңтайлы реттеуді қамтамасыз етеді.

Тәуекелдерді басқару жүйесі

2019-2029 жылдарға арналған даму стратегиясын ұстана отырып, «Қазақтелеком» АҚ тәуекел-менеджменттің ең озық тәжірибесін енгізеді.

Тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесін (ТБКЖ) және ішкі бақылауды (ІБ) дамыту мақсаты активтерді пайдаланудың барынша тиімділігіне қол жеткізу, қолайсыз оқиғалар туындаған кезде шығындарды азайту, мүмкіндіктерді анықтау және инновацияларды ынталандыру болып табылады, бұл өз кезегінде акционерлер, кредиторлар және басқа да мүдделі тараптар үшін компанияның құнын құруға және қорғауға ықпал етеді.

Тәуекел-менеджменттің тиісінше жобаланған және қолданылған құрылымы оның шешім қабылдау процесін қоса алғанда, қызметтің барлық түрлеріне енгізілуін, сондай-ақ сыртқы және ішкі бизнес-ортадағы өзгерістерді тиісінше есепке алуды қамтамасыз етеді.

Тәуекелдерді басқару процесіне қатысушылар

Компанияның ТБКЖ ұйымдық құрылымы бірнеше деңгейде ұсынылған және тәуекелдерді басқару процесінің келесі қатысушыларын қамтиды:

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІ

- Компаниядағы тәуекелдерді басқару мәселелері үшін акционер (лер) алдында негізгі жауапкершілікте болатын басқару органы болып табылады

БАСҚАРМА

- Компанияның атқарушы органы болып табылады және Компанияда тәуекелдерді басқару саясатын іске асыруға жауапты

ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ КОМИТЕТІ

- Басқарма жанындағы консультативтік-кеңесші орган болып табылады, оның негізгі мақсаттары мен міндеттері тәуекелдерді басқару мәселелері бойынша сапалы ақпаратты және Компанияның құрылымдық бөлімшелері арасындағы тиісті байланыс арналарын қамтамасыз ету, сондай-ақ басқарма деңгейінде келісуді/бекітуді талап ететін мәселелерді жұмыстық талқылау болып табылады

ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ ҚЫЗМЕТІ

- Тәуекелдерді басқару қызметі ТБКЖ-ның негізгі құрылымдық бөлімшесі болып табылады, ол Компания деңгейінде ТБКЖ-ның барлық қатысушыларына тәуекелдерді басқару мәселелері бойынша үйлестіруді, қажетті талдауды және әдіснамалық қолдауды қамтамасыз етеді

ІШКІ БАҚЫЛАУ ҚЫЗМЕТІ

- Компания бизнесінің ауқымы мен күрделілігіне барабар ішкі бақылау мен үдерісті басқарудың тиімді жүйесін енгізуге және оның жұмыс істеуін қолдауға жауапты болады

ҚҰРЫЛЫМДЫҚ БӨЛІМШЕ

- ТБКР маңызды қатысушылары болып табылады, өйткені олар өз өкілеттіктері мен құзыреттері шегінде тәуекелдерді басқаруға жауапты

ТӘУЕКЕЛ-ҮЙЛЕСТІРУШІЛЕР ЖӘНЕ ТӘУЕКЕЛДЕР БОЙЫНША ЖҰМЫС ТОПТАРЫ

- Компанияның құрылымдық бөлімшелерінде қорғаудың бірінші желісінде тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету үшін тағайындалады

ІШКІ АУДИТ ҚЫЗМЕТІ

- Директорлар кеңесіне тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және корпоративтік басқару жүйелерін бағалауға және тиімділігін арттыруға жүйелі және дәйекті көзқарас арқылы Компанияның қызметін жетілдіруге бағытталған тәуелсіз және объективті ұсынымдар беретін қызмет болып табылады

Ішкі бақылау жүйесі

Ішкі бақылау жүйесінің (ІБЖ) негізгі мақсаты Компанияның стратегиялық және операциялық мақсаттарға, сондай-ақ қызметтің заңнамалық талаптар мен ішкі құжаттарға сәйкестігі бойынша мақсаттарға қол жеткізуде ақылға қонымды сенімділікті қамтамасыз ету үшін ішкі құжаттар мен процестерді бұзуды қоса алғанда, процестік тәуекелдерді анықтау және алдын алу жолымен бизнесті ұйымдастыру процестерін жетілдіру және қаржылық және басқарушылық есептілікті дайындау болып табылады. ІБК басқармасы тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау, үдерісті басқару, ақпараттық және телекоммуникациялық технологиялар саласындағы халықаралық кәсіби ұйымдардың, оның ішінде Трэдуэй комиссиясының (COSO), TMForum демеушілік ұйымдары комитетінің, ISO сериялы стандарттарының стандарттары мен практикалық ұсынымдарын ескере отырып құрылады.

Компанияның SVK үш қорғаныс желісінің моделіне негізделген және оның Компанияда жұмыс істеуі үшін жауапкершілік қатысушылар арасында келесідей бөлінеді:

1 Бірінші қорғаныс желісі

ПРОЦЕСС ИЕЛЕРІ/БӨЛІМШЕ БАСШЫЛАРЫ (ОНЫҢ ІШІНДЕ БАС ЖӘНЕ БАСҚАРУШЫ ДИРЕКТОРЛАР)

ЖАУАПКЕРШІЛІК

1. Процестердің тәуекелдерін сәйкестендіру және бағалау, сәйкестендірілген тәуекелдерді төмендету үшін бақылау рәсімдерін әзірлеу (дизайн) және енгізу;
2. Бақылау рәсімдерінің дизайны мен операциялық тиімділігін тексеру;
3. Процеске қатысушылардың/Бөлімше қызметкерлерінің бақылауды орындауына үздіксіз мониторинг;
4. Қызметкерлердің функция-лары мен жауапкершілігін қоса алғанда, саясат ережелерін есеп беретін бөлімше қызметкерлерінің назарына жеткізу;
5. Процестің және оның бақылау рәсімдерінің (бар болса) ішкі құжаттардың талаптары мен ережелеріне сәйкестігін қамтамасыз ету;
6. Өз өкілеттіктері шегінде IBҚ жетілдіру жөніндегі іс-шаралар жоспарын іске асыру үшін жағдайлар ұйымдастыру және оның орындалуын, оның ішінде анықталған бұзушылықтарды жою бойынша бақылау;
7. Екінші қорғаныс сызығымен ақпарат алмасу.

ЕСЕП БЕРУШІЛІК

- › Жетекшілік ететін басшы/Басқарма төрағасы

ҚЫЗМЕТКЕРЛЕР

ЖАУАПКЕРШІЛІК

1. Лауазымдық нұсқаулықтарға және ішкі құжаттардың талаптарына сәйкес бақылауды сапалы енгізу және орындау;
2. Бөлімше қызметіндегі өзгерістерді ескере отырып, процестер бойынша құжаттаманы және қолданыстағы бақылау рәсімдерін жаңартуға қатысу;
3. Тәуекелдерді анықтау және бақылау рәсімдерінің тиімділігін бағалау процесіне қатысу;
4. Өз құзыреті шеңберінде IBЖ кемшіліктерін жою бойынша ұсыныстар қалыптастыру;
5. Екінші қорғаныс желісімен ақпарат алмасу.

ЕСЕП БЕРУШІЛІК

- › Тікелей басшы

2 Екінші қорғаныс желісі

ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ ҚЫЗМЕТІ

ЖАУАПКЕРШІЛІК

1. Тәуекелдерді бағалау әдіснамасын, оларға ден қою жөніндегі ұсынымдарды, тәуекелдердің жол берілетін деңгейін айқындау әдістемесін әзірлеу;
2. Тәуекелдерді бағалау нәтижелерін жинау, шоғырландыру;
3. Бірінші қорғау желісінің тәуекелдерді бағалау нәтижелерін сыни талдау;
4. Үшінші қорғау желісімен ақпарат алмасу.

ЕСЕП БЕРУШІЛІК

- › Басқарма төрағасы

КОМПЛАЕНС ҚЫЗМЕТІ

ЖАУАПКЕРШІЛІК

1. Тәуекелдерді комплаенс бағалау әдіснамасын әзірлеу;
2. Компанияда сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша сыртқы реттеу талаптарының, сондай-ақ Компанияның ішкі құжаттарының мониторингі және орындалуын қамтамасыз ету;
3. Үшінші тұлғалардың сенімділігіне тексерулерді енгізуді және жүргізуді қамтамасыз ету;
4. Қызметтік тексерулер мен тергеулерді үйлестіру.

ЕСЕП БЕРУШІЛІК

- › Директорлар кеңесі

ІШКІ БАҚЫЛАУ ҚЫЗМЕТІ

ЖАУАПКЕРШІЛІК

1. Ішкі бақылау әдіснамасын әзірлеу;
2. Бақылау рәсімдерін жақсарту бойынша процестік тәуекелдерді сәйкестендіруде және құжаттауда IBЖ қатысушыларын қолдау;
3. Дизайнды тестілеу нәтижелерін және бақылау рәсімдерінің операциялық тиімділігін шоғырландыру;
4. Дизайнды әзірлеу мен тестілеуді және бақылау рәсімдерінің операциялық тиімділігін қамтамасыз ету;
5. ТБЖ және IBЖ интеграциясын қамтамасыз ету;
6. Компания қызметкерлерін IBЖ әдіснамасына оқыту;
7. Ішкі бақылау бойынша түзету іс-шаралары жоспарларының орындалуын мониторингілеу;
8. Компанияда IBЖ дамыту және еншілес ұйымдарда ішкі бақылауды жүзеге асыруды үйлестіру;
9. Екінші және үшінші қорғаныс желілерімен ақпарат алмасу.

ЕСЕП БЕРУШІЛІК

- › Басқарма төрағасы

3 Үшінші қорғаныс желісі

ІАҚ

ЖАУАПКЕРШІЛІК

1. IBҚ тиімділігін бағалау;
2. Екінші қорғаныс сызығымен ақпарат алмасу.

ЕСЕП БЕРУШІЛІК

- › Директорлар кеңесі

2021 жылы ТБКЖ-ны дамыту

Компания Басқармасы бекіткен «Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобының ТБЖ және ШҚ дамытудың 2019-2021 жылдарға арналған негізгі бағыттарымен көзделген іс-шаралар жүзеге асырылды.

Тәуекелдерді басқару қызметі жыл бойы тәуекелдерді басқару бойынша әдіснамалық және нормативтік құжаттарды әзірлеу және бекіту бойынша жұмыс жүргізді. Іске асырылған тәуекелдер мен оқыс оқиғалардың дерекқоры енгізілді.

Корпоративтік басқару кодексінің талаптарына сәйкес жыл сайынғы негізде «Қазақтелеком» АҚ-да тәуекелдерді басқару жүйесі, ішкі бақылау, үдерісті басқару бойынша қабылданған ішкі нормативтік құжаттаманы білуге қызметкерлерді тестілеу жүргізіледі. Тестілеуден өткен қызметкерлердің жалпы саны **2 162 адамды** құрады.

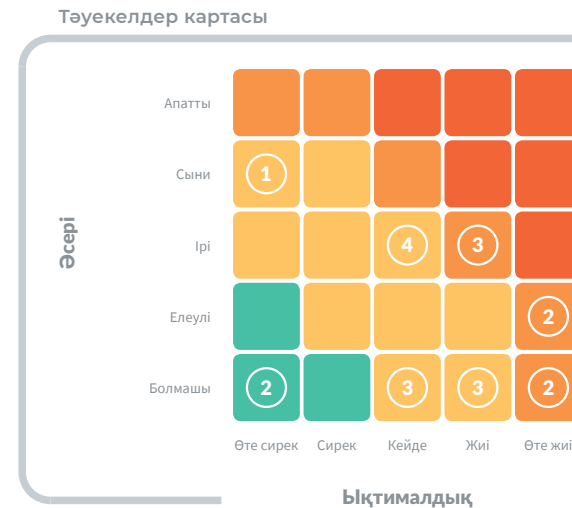
2021 жылдың III-IV тоқсанында PwC тәуелсіз аудиторлық компаниясы «Қазақтелеком» АҚ корпоративтік басқару диагностикасын жүргізді. Жүргізілген іс-шаралардың нәтижелері бойынша тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және аудит бөлімі бойынша жалпы рейтинг — ВВВ-ны құрады.

Компанияда және оның еншілес ұйымдарында тәуекелдерді басқарудың және ішкі бақылаудың тиімді жүйелерінің болуы бөлігінде Компанияның корпоративтік басқару стандарттарының талаптарын сақтауын қамтамасыз ету мақсатында Компанияның еншілес ұйымдарында ТБКЖ және ІБЖ диагностика-калауға арналған өлшемшарттар тізбесі бар ішкі құжат әзірленді. 2021 жылы «Кселл» АҚ мен «Цифрлық экономиканы дамыту орталығы» ЖШС жүйелердің диагностикасы жүргізілді.

2021 жылы тәуекелдерді басқару

Компанияда жыл сайын Компанияның тәуекелдерін сәйкестендіру жүргізіледі, оның нәтижелері Директорлар кеңесі бекітетін тәуекелдер тіркелімінде көрсетіледі. Тіркелімге ұзақ мерзімді стратегиялық мақсаттарға және Даму жоспары қызметінің негізгі көрсеткіштеріне қол жеткізуге ықпал етуге қабілетті тәуекелдер енгізілген.

2021 жылдың соңында Компанияның тәуекелдер тіркеліміне және тәуекелдер картасына сәйкес Компанияда 21 тәуекел.

2021 жылғы негізгі тәуекелдер

Тәуекелдерді басқару қызметі негізгі тәуекелдер серпініне тұрақты мониторинг және тәуекелдерді митигациялауға бағытталған іс-шаралардың орындалуын бақылайды. Мониторинг нәтижелері тоқсан сайын Компанияның Директорлар кеңесіне тәуекелдер бойынша есептілік түрінде жіберіледі.

Компания негізгі тәуекелдердің кезең мақсаттарына әсерін төмендету үшін оларды проактивті басқару бойынша іс-шараларды іске асырады:

Негізгі тәуекелдер	Компания тәуекелді азайту бойынша қабылдаған іс-шаралар
Инновациялар жөніндегі тәуекел	<ul style="list-style-type: none"> Автоматты ақпараттандыру жүйесі енгізілді (клиенттерді жаңа өнімдер туралы ақпараттандыру, қосылуға бастапқы өтінімдерді қалыптастыру, қосымша сату арнасы); Персоналды жаңа бизнес бойынша оқыту жүргізіледі; White-box-жабдық (UfiSpace және IP Infusion) негізінде vcsг виртуалдау бойынша шешімді тестілеу жүргізілді.
Құқықтық тәуекел	<ul style="list-style-type: none"> АЖШ АЖК функционалымен қамтамасыз ету жүргізілуде
ФРОД	<ul style="list-style-type: none"> Нормативтік құжаттар жаңартылды; ОА құрылымдық бөлімшелері мен Компания филиалдарын тексеру тұрақты негізде жүзеге асырылады.
Кадрлық тәуекел	<ul style="list-style-type: none"> Жаппай кәсіптер қызметкерлерінің лауазымдық жалақыларын арттыру жағына қайта қаралды; Басқарма төрағасының қатысуымен ішкі онлайн-конференциялар өткізіледі.
Өндірістік жарақаттанушылық	<ul style="list-style-type: none"> ОА еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қызметтері, Компанияның дивизиондары мен филиалдары қызметкерлерінің еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау бойынша ішкі бақылау жүргізуі.
Сатып алу рәсімдерінің тәуекелі	<p>2 жұмыс тобына қатысу:</p> <ol style="list-style-type: none"> Байланыс және телекоммуникация саласында ұсынылатын «ГЭЖ»; «Квазимемлекеттік сектордың жекелеген субъектілерін сатып алу туралы» және «ҚР кейбір заңнамалық актілеріне квазимемлекеттік сектордың жекелеген субъектілерінің сатып алу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» ҚРЗ жобасы бойынша.
Жеке активтердің сақталуы	<ul style="list-style-type: none"> Компания объектілерін күзетуді және техникалық қорғау жүйелерін қамтамасыз ету жүзеге асырылады.

Дамушы тәуекелдер

Тәуекелдерді басқару бойынша алдын алу шараларын қамтамасыз ету мақсатында тәуекелдер картасына әлі енгізілмеген, бірақ дамып келе жатқан және тәуекелдер картасына одан әрі енуі мүмкін дамушы тәуекелдер анықталды. Алайда, «Қазақтелеком» АҚ қазіргі уақытта ештеңе білмейтін немесе «Қазақтелеком» АҚ маңызды емес деп санайтын басқа тәуекелдердің болуын жоққа шығармайды:

- климатты қорғау іс-әрекеттеріндегі сәтсіздік;
- төтенше ауа-райы құбылыстары;
- биоәртүрліліктің жоғалуы;
- әлеуметтік бірлестіктің эрозиясы;
- өмір сүру дағдарысы;
- жұқпалы аурулардың таралуы;
- жасанды экологиялық апаттар (адамдар жасаған);
- табиғи ресурстардың тапшылығы;
- қарыз дағдарысы;
- геоэкономикалық қарама-қайшылық.

ТБКЖ-ның даму бағыттары

Жаңа сын-қатерлерге, бизнес-ортаның жоғары құбылмалылығына, өнімдер мен қызметтерді тұтынушылардың үнемі өсіп келе жатқан үміттеріне, қазіргі әлемнің геосаяси көрінісіне тәуелділікке және мемлекеттің экономикадағы реттеуші рөлінің күшеюіне байланысты белгісіздік жағдайында тәуекелдерді басқару жүйесіне және ішкі бақылауға деген көзқарасты өзгерту қажеттілігі туындайды.

Компания негіз қалаушы тұжырымдамалар мен стандарттарды қолданып және олардың өлшемдерін басшылыққа ала отырып, тәуекелдерді және ішкі бақылауларды басқарудың ағымдағы моделін жетілдіруге ниетті:

- Корпоративтік басқару және мәдениет;
- Стратегия және мақсат қою;
- Қызмет тиімділігі;
- Өзгерістерді мониторингілеу және енгізу;
- Ақпарат, коммуникациялар және есептілік.

1-қосымша.	210
Есеп туралы	
2-қосымша.	211
Байланысу ақпараты	
3-қосымша.	212
GRI индексі	
4-қосымша.	215
Глоссарий	
5-қосымша.	217
Жасалуына мүдделік бар мәмілелер туралы ақпарат	
6-қосымша.	219
«Қазақтелеком» АҚ-ның 2021 жылғы корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін сақтауы туралы есеп	
7-қосымша.	221
Шоғырландырылған қаржылық есептілік	

6 Қосымшалар

1-қосымша

Есеп туралы

Осы «Қазақтелеком» АҚ біріктірілген жылдық есебі (бұдан әрі — Біріктірілген есеп, Есеп) Компанияның 2021 жылғы қызметінің қаржылық және қаржылық емес көрсеткіштері туралы ақпаратты ашады. Компания ашықтық қағидатын ұстанады және барлық негізгі мүдделі тараптар үшін мәселелердің кең ауқымы бойынша ақпаратты тиімді ашуға ұмтылады. Қаржылық көрсеткіштер бөлігінде Ееп «Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобын, қаржылық емес көрсеткіштер бөлігінде — Орталық аппарат пен Компанияның 15 филиалын қамтиды. Есеп 2021 жылғы 1 қаңтардан 31 желтоқсанға дейінгі тиісті қызметті, есептілік циклі — жылдық қызметті сипаттайды. «Қазақтелеком» АҚ 2017 жылдан бастап жыл сайынғы жария қаржылық емес есептер шығарады. 2020 жылғы бірыңғай Есеп 2021 жылғы 26 мамырда жарияланды. Компанияның барлық есептері «Қазақтелеком» АҚ ресми сайтында қолжетімді.

Қаржылық ақпарат шоғырландыру периметріне кіретін «Қазақтелеком» АҚ компаниялар тобы бойынша 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ХҚЕС стандарттары бойынша шоғырландырылған қаржылық есептілік деректерінің негізінде дайындалды. Қаржылық емес көрсеткіштер орнықты даму саласындағы халықаралық есептілік стандарттарына — GRI стандарттарына (ашу деңгейі — негізгі) сәйкес дайындалды. Есепте неғұрлым өзекті тақырыптарды ашу үшін Компания ішкі және сыртқы ортаға шолу жасау негізінде және мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жасау негізінде GRI стандарттарында көрсетілген жекелеген көрсеткіштер мен тақырыптар бойынша орнықты даму аспектілерінің елеулілігіне талдау жүргізді.

Маңыздылықты талдау нәтижелерін ескере отырып, Есепке арналған ақпарат корпоративтік есеп беру жүйесін және GRI талаптары бойынша арнайы ақпараттық сұраныстарды пайдалана отырып жиналды. Біріктірілген есепті дайындау кезінде Компания GRI стандарттарымен анықталған есептің мазмұнын анықтау қағидаттарын басшылыққа алды:

- **Мүдделі тараптармен өзара әрекеттесу** — ақпаратты ашу кезінде біз мүдделі тараптардың мүдделерін ескеруге тырыстық.
- **Тұрақты даму мәнмәтіні** — Компания өз жұмысын экономикалық, әлеуметтік және экологиялық аспектілерді қамтитын сыртқы орта мәнмәтіні шеңберінде айқындайды.
- **Маңыздылық** — жылдық есепте Компанияның ең маңызды ішкі немесе сыртқы мүдделі тараптары мойындаған тақырыптарға назар аударылады.
- **Толықтық** — Компания тұрақты даму саласындағы маңызды тақырыптарды жан-жақты жариялауға ұмтылады. Есепте Компания және барлық еншілес және тәуелді ұйымдар бойынша қаржылық және қаржылық емес деректер ашылған.

Есепті «Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесі бекітті. Есепте сыртқы растау жоқ.

2-қосымша

Байланыс ақпараты

«Қазақтелеком» АҚ

Заңды мекенжайы:

Қазақстан Республикасы 010000, Нұр-Сұлтан қаласы, Есіл ауданы, Сауран көшесі, 12-үй

Байланыс орталығы: 160

email: telecom@telecom.kz

Офис:

Нұр-Сұлтан қ. — 8 (717) 259 16 00, 258 08 39
Алматы қ. — 8 (727) 258 72 19, 258 72 15

Орын алған немесе болжалды ұрлық, алаяқтық және сыбайлас жемқорлық фактілері бойынша:

8 (800) 080 19 94, sk.hotline@deloitte.kz
www.sk.deloitte-hotline.com

Сатып алу мәселелері бойынша шағымдар мен өтініштерді жинау бойынша тікелей желі:

8(727) 226 82 61

Инвесторлармен өзара іс-қимыл мәселелері бойынша:

+7 (7272) 581 175

БАҚ-пен өзара іс-қимыл мәселелері бойынша:

+7 (7172) 59 15 04

Кадр мәселелері бойынша:

+7 (7272) 64 50 21

Сатып алу порталын техникалық қолдау:

+7 (7172) 55 2266, support2@skc.kz

Кері байланыс

Сіздің пікірлеріңіз біз үшін өте маңызды. Егер Сіз тұрақты даму серіктестігі немесе есеп беру үшін жаңа идеялар мен жаңа мүмкіндіктер ұсынғыңыз келсе, бізге хабарласыңыз:

Корпоративтік басқару қызметі

Әсия Жайлаубаева

email: assiya.zhailyaubayeva@telecom.kz

тел.: +7 717 259 14 14

Айым Әбекенова

email: aiym.ablekenova@telecom.kz

тел.: +7 717 58 71 54

Листингтік компанияның тіркеушісі

«Бағалы қағаздардың орталық депозитарийі»

Қазақстан Республикасы, Алматы қ., «Самал-1» ш/а, 28
тел.: +7 (727) 262 08 46, 355 47 60

3-қосымша

GRI индексі

Көрсеткіш индексі	Көрсеткіштің атауы	Есеп / Түсініктеме бөлімі
GRI 101. Жалпы қағидаттар мен тәсілдер		
GRI 102. Есеп берудің жалпы стандартты элементтері		
Ұйымның бейіні		
102-1	Ұйымның атауы	Компания туралы; Қосымшалар. Байланыс ақпараты
102-2	Ұйымның қызмет түрлері, брендтері, өнімдері мен қызметтері	Компания туралы. Бизнес-портфель
102-3	Ұйымның штаб-пәтерінің орналасқан жері	Қосымшалар. Байланыс ақпараты
102-4	Қызметті жүзеге асыру географиясы	Компания туралы
102-5	Меншік сипаты және ұйымдық-құқықтық нысаны	Компания туралы
102-6	Ұйым жұмыс істейтін нарықтар	Компания туралы
102-7	Ұйымның ауқымы	Компания туралы. Компанияның ұйымдық құрылымы; Компания цифрлармен — 2021 жылғы негізгі индикаторлар
102-8	Қызметкерлер және басқа қызметкерлер туралы ақпарат	Әлеуметтік жауапкершілік. Персоналды басқару
102-9	Жеткізу тізбегі	Компания туралы
102-10	Ұйымда немесе оның жеткізу тізбегінде болған елеулі өзгерістер	Компания туралы; Негізгі оқиғалар
102-11	Сақтық қағидатын қолдану	Тәуекелдерді басқару жүйесі
102-12	Сыртқы бастамалар	Әлеуметтік жауапкершілік. Қауымдастықтарға мүшелік
102-13	Қауымдастықтарға мүшелік	Әлеуметтік жауапкершілік. Қауымдастықтарға мүшелік
Стратегия және талдау		
102-14	Шешім қабылдайтын ең аға лауазымды адамның өтініші	Директорлар кеңесі төрағасының үндеуі; Басқарма төрағасының үндеуі
Этика және адалдық		
102-16	Мінез-құлық құндылықтары, қағидаттары, стандарттары мен нормалары	Корпоративтік этика
Корпоративтік басқару		
102-18	Корпоративтік басқару құрылымы	Корпоративтік басқару жүйесі; Директорлар кеңесі
Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл		
102-40	Мүдделі тараптар топтарының тізімі	Тұрақты дамуды басқару. Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл
102-41	Ұжымдық шарт	Әлеуметтік жауапкершілік. Персоналды басқару
102-42	Мүдделі тараптарды анықтау және іріктеу қағидаттары	Тұрақты дамуды басқару. Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл
102-43	Ұйымның мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жасау тәсілі	Тұрақты дамуды басқару. Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл
102-44	Мүдделі тараптар көтерген негізгі тақырыптар мен алаңдаушылықтар	Тұрақты дамуды басқару. Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл
Есеп беру практикасы		
102-45	Есептілігі шоғырландырылған қаржылық есептілікке енгізілген заңды тұлғалар	Қосымшалар. Есеп туралы
102-46	Есеп мазмұны мен тақырыптар шекарасын анықтау	Тұрақты дамуды басқару. Маңыздылықты талдау; Қосымшалар. Есеп туралы
102-47	Маңызды тақырыптар тізімі	Тұрақты дамуды басқару. Маңыздылықты талдау;
102-48	Алдыңғы есептерде жарияланған ақпаратқа өзгерістер	Қосымшалар. Есеп туралы

102-49	Алдыңғы есепті кезеңдермен салыстырғанда тақырыптардың қамтылуы мен шекараларының елеулі өзгерістері	Қосымшалар. Есеп туралы
Есеп туралы жалпы мәліметтер		
102-50	Есепті кезең	Қосымшалар. Есеп туралы
102-51	Алдыңғы есептің жарияланған күні	Қосымшалар. Есеп туралы
102-52	Есеп беру циклі	Қосымшалар. Есеп туралы
102-53	Осы есепке қатысты сұрақтармен жүгінуге болатын байланыс тұлғасы	Қосымшалар. Байланыс ақпараты
102-54	GRI стандарттарына сәйкес есептілікті дайындау нұсқасы туралы өтініш	Қосымшалар. Есеп туралы
102-55	GRI көрсеткіштерінің кестесі	Қосымшалар. GRI индексі
102-56	Сыртқы сенімділік	Қосымшалар. Есеп туралы
GRI 103. Менеджмент тәсілдері		
103-1	Материалдылық және шектер	Тұрақты дамуды басқару. Маңыздылықты талдау
103-2	Менеджменттің тәсілдері	Белгілі бір маңызды тақырыпты басқаруға көзқарас туралы ақпарат бүкіл есеп бойынша орналасқан
103-3	Менеджментті бағалау	Белгілі бір маңызды тақырыпты басқаруға көзқарас туралы ақпарат бүкіл есепте орналасқан
Маңызды тақырыптар		
Санаты: Экономикалық		
201 — Экономикалық нәтижелілік		
201-1	Құрылған және бөлінген тікелей экономикалық құн	Әлеуметтік-экономикалық үлес; Шоғырландырылған қаржылық есептілік
203 — Тікелей емес экономикалық әсер		
203-1	Инфрақұрылымға және өтеусіз қызметтерге инвестициялардың дамуы және әсер етуі	Әлеуметтік-экономикалық үлес. Қатысу өңірлеріндегі экономикалық әсер — Қайырымдылық және демеушілік қызмет. Әлеуметтік маңызы бар инвестициялық жобалар
203-2	Елеулі непрямые экономикалық ықпал ету	2021 жылғы негізгі оқиғалар. Әлеуметтік-экономикалық үлес
204 — Сатып алу тәжірибелері		
204-1	Қызметті жүзеге асырудың Елеулі өңірлеріндегі жергілікті өнім берушілерге арналған шығыстардың үлесі	Әлеуметтік-экономикалық үлес. Сатып алу тәжірибесі
205 — Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл		
205-1	Сыбайлас жемқорлыққа байланысты тәуекелдерді бағалау жүргізілген бөлімшелер	Комплаенс
205-2	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың саясаты мен әдістері туралы хабардар ету және оларды оқыту	Комплаенс
205-3	Сыбайлас жемқорлықтың расталған жағдайлары және қабылданған іс-әрекеттер	Комплаенс
Санаты: Экологиялық		
302 — Энергия		
302-1	Ұйым ішінде энергияны тұтыну	Қоршаған ортаны қорғау
302-4	Энергияны тұтынуды азайту	Қоршаған ортаны қорғау. Энергия тиімділігі
303 — Су		
303-1	Суды ортақ ресурс ретінде пайдалану	Қоршаған ортаны қорғау. Су ресурстары
303-3	Алынатын судың жалпы мөлшері	Қоршаған ортаны қорғау. Су ресурстары
303-5	Су тұтыну	Қоршаған ортаны қорғау. Су ресурстары

304 — Биоәртүрлілік		
304-1	Ұйымның меншігіндегі, жалға алған немесе басқаруындағы және қорғалатын табиғи аумақтар шекарасынан тыс немесе осындай аумақтарға іргелес жатқан, қорғалатын табиғи аумақтарда және биоалуантүрлілік құндылығы жоғары аумақтарда орналасқан өндірістік алаңдар	Қоршаған ортаны қорғау. Биоәртүрлілікке әсері
305 — Шығарындылар		
305-1	Парниктік газдардың тікелей шығарындылары (1-қамту саласы)	Қоршаған ортаны қорғау. Парниктік газдар
305-2	Парниктік газдардың жанама шығарындылары (2-қамту саласы)	Қоршаған ортаны қорғау. Парниктік газдар
305-7	Атмосфераға азот оксидтерінің, күкірт оксидтерінің және басқа да маңызды ластанушы заттардың шығарындылары	Қоршаған ортаны қорғау. Атмосфераға шығарындылар
306 — Қалдықтар		
306-1	Қалдықтардың пайда болуы және қалдықтармен байланысты айтарлықтай әсер ету	Қоршаған ортаны қорғау. Қалдықтарды басқару
306-2	Қалдықтардың пайда болуы және қалдықтармен байланысты айтарлықтай әсер ету	Қоршаған ортаны қорғау. Қалдықтарды басқару
306-3	Айтарлықтай төгілулер	Қоршаған ортаны қорғау. Қалдықтарды басқару
306-5	Көмуге жіберілген қалдықтар	Қоршаған ортаны қорғау. Қалдықтарды басқару
307 — Табиғат қорғау заңнамасының талаптарына сәйкестігі		
307-1	Табиғат қорғау заңнамасы мен нормативтік талаптардың сақталмауы	Қоршаған ортаны қорғау
Санаты: Әлеуметтік		
401 — Жұмыспен қамту		
401-1	Жаңадан жалданған қызметкерлер және кадрлардың тұрақтамауы	Әлеуметтік жауапкершілік. Персоналды басқару
401-3	Бала күтімі жөніндегі демалыс	Әлеуметтік жауапкершілік. Персоналды басқару
402 — Қызметкерлер мен басшылықтың өзара қарым-қатынасы		
402-1	Ұйым қызметіндегі елеулі өзгерістерге қатысты хабарламаның ең аз кезеңі, сондай-ақ ол ұжымдық келісімде айқындалған ба	Әлеуметтік жауапкершілік. Персоналды басқару
403 — Жұмыс орнындағы денсаулық және қауіпсіздік		
403-1	Жұмыс орнындағы еңбекті қорғау және қауіпсіздік мәселелерін басқару жүйесі	Әлеуметтік жауапкершілік. Өндірістік қауіпсіздік және еңбекті қорғау
403-2	Қауіпті сәйкестендіру, тәуекелдерді бағалау, жазатайым оқиғаларды тергеу	Әлеуметтік жауапкершілік. Өндірістік қауіпсіздік және еңбекті қорғау
403-3	Денсаулық сақтау қызметтері	Әлеуметтік жауапкершілік. Өндірістік қауіпсіздік және еңбекті қорғау
403-4	Жұмысшылардың қатысуы, жұмыс орнындағы еңбекті қорғау және қауіпсіздік мәселелері бойынша кеңестер мен коммуникациялар	Әлеуметтік жауапкершілік. Өндірістік қауіпсіздік және еңбекті қорғау
403-5	Жұмыс орнындағы еңбекті қорғау және қауіпсіздік мәселелері бойынша кәсіптік даярлау	Әлеуметтік жауапкершілік. Өндірістік қауіпсіздік және еңбекті қорғау
403-6	Қызметкерлердің денсаулығын насихаттау	Әлеуметтік жауапкершілік. Өндірістік қауіпсіздік және еңбекті қорғау
403-7	Іскерлік қатынастармен тікелей байланысты денсаулық пен еңбек қауіпсіздігі үшін салдарларды болдырмау және жұмсарту	Әлеуметтік жауапкершілік. Өндірістік қауіпсіздік және еңбекті қорғау
403-8	Жұмыс орнындағы еңбекті қорғау және қауіпсіздік мәселелерін басқару жүйесімен қамтылған қызметкерлер	Әлеуметтік жауапкершілік. Өндірістік қауіпсіздік және еңбекті қорғау
403-9	Өндірістік жарақаттар	Әлеуметтік жауапкершілік. Өндірістік қауіпсіздік және еңбекті қорғау
404 — Оқыту және білім беру		
404-1	Оқу сағаттарының орташа саны	Әлеуметтік жауапкершілік. Персоналды басқару
404-2	Қызметкерлердің дағдыларын дамыту бағдарламалары және бейімдеу бағдарламалары	Әлеуметтік жауапкершілік. Персоналды басқару
404-3	Персоналды бағалау	Әлеуметтік жауапкершілік. Персоналды басқару
405 — Тең мүмкіндіктер		
405-1	Басқару органдары мен қызметкерлердің алуан түрлілігі	Әлеуметтік жауапкершілік. Персоналды басқару
405-2	Әйелдер мен ерлердің төлем қатынасы	Әлеуметтік жауапкершілік. Персоналды басқару
413 — Жергілікті қоғамдастықтар		
413-1	Жергілікті қоғамдастықтармен өзара іс-қимыл жасау, жергілікті қоғамдастықтарға ықпал етуді бағалау және жергілікті қоғамдастықтарды дамыту бағдарламаларын іске асыратын бөлімшелер	Әлеуметтік-экономикалық үлес

4-қосымша

Глоссарий

3G	Third generation — үшінші буын ұялы байланыс технологиялары –бұл жоғары жылдамдықты мобильді қатынасты Интернет қызметтерімен де, деректер арнасын құратын радиобайланыс технологиясымен де біріктіретін қызметтер жиынтығы.
4G	Fourth generation — жоғары талаптары бар ұялы байланыс буыны. Төртінші буынға жылжымалы абоненттерге — 100 Мбит/с және стационарлық абоненттерге — 1 Гбит/с асатын жылдамдықпен деректерді беруді жүзеге асыруға мүмкіндік беретін перспективалы технологиялар жатады.
5G	Fifth generation — жоғары жылдамдықты сымсыз Интернет, деректерді алу/беру жылдамдығын арттыру және диапазонды кеңейту арқылы деректер мен байланыс қызметтеріне тиімді байланыс пен қол жетімділікті қамтамасыз ететін бесінші буын технологиясы.
ADSL	Asymmetric Digital Subscriber Line — асимметриялық цифрлық абоненттік желі — модем технологиясы, онда арнаның қол жетімді өткізу қабілеті Шығыс және кіріс трафиі арасында асимметриялы түрде бөлінеді.
API	Application programming interface — бір компьютерлік бағдарламаның басқа бағдарламамен өзара әрекеттесу тәсілдерінің сипаттамасы.
ARPU	Average Revenue Per User — бір абонентке есептегендегі бір айдағы орташа түсім.
B2B	Business to Business — заңды тұлғалар арасындағы коммерциялық қарым-қатынастарды білдіретін термин.
B2C	Business to Consumer — заңды тұлға мен тұтынушы арасындағы коммерциялық қарым-қатынасты білдіретін термин.
B2G	Business to Government — заңды тұлға мен мемлекет арасындағы коммерциялық өзара қарым-қатынасты білдіретін термин.
B2O	Business to Operators — заңды тұлға мен байланыс операторлары арасындағы коммерциялық өзара қарым-қатынастарды білдіретін термин.
Big Data	Деректердің үлкен көлемін өңдеу.
Blockchain	Белгілі бір ережелерге сәйкес құрылған, ақпараты бар блоктардың үздіксіз тізбегі. Көбінесе блокчейндердің көшірмелері бір-біріне тәуелсіз көптеген компьютерлерде сақталады.
CDMA	Code Division Multiple Access — кодты бөлумен бірнеше қатынасу, цифрлық (сымсыз) байланыс желісі. CDMA сымсыз байланыс жабдықтарын халықаралық байланыс стандарттау ұйымы үшінші буын желілерін құру үшін ең перспективалы ретінде ұсынады.
DWDM	Dense Wave Division Multiplexing — толқынды мультиплекстеу технологиясы, мультисервистік және мобильді желілердің тірек инфрақұрылымы үшін ең сенімді технология болып табылады, желінің өткізу қабілетін күрт арттыруды қамтамасыз етеді және түбегейлі жаңа байланыс қызметтерінің кең жиынтығын жүзеге асырады.
EBITDA	Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization — Компанияның кредит, табыс салығы және амортизация бойынша пайыз шегерілгенге дейінгі пайдасы.
ESG факторлары	Environmental. Social. Governance — қоршаған орта факторлары, әлеуметтік факторлар және басқару факторлары.
Firewall	Компьютерлік желілер немесе хосттар арасында рұқсат етілмеген немесе қажетсіз хабарламалардың алдын алуға арналған технологиялық кедергі.
FMC	One contact (fixed mobile convergence) — тіркелген және ұялы байланысты біріктіретін технология.
FTTH	Fiber to the Home — үйге талшықты-оптикалық кабель (жеке/ жеке үй дегенді білдіреді).
FTTx	Fiber to the x — оптикалық-талшықты қосылу технологиясы.
FWA	Fixed Wireless Access — талшықты-оптикалық байланыс желілерімен қапталмаған аймақтарда пайдаланылатын, 4G базасындағы сымсыз Интернет-технология.
GSM	Арналарды уақыт пен жиілік бойынша бөлетін, жоғары қауіпсіз және 2G сияқты желілерде жұмыс істейтін цифрлық ұялы байланыстың Ғаламдық стандарты.
GPON	Gigabit passive optical network — гигабиттік пассивті оптикалық желілер.
IaaS	Infrastructure as a Service — инфрақұрылым қызмет ретінде, мысалы, виртуалды серверлер мен виртуалды желі; клиент кез келген бағдарламалық жасақтама мен қосымшаларды орната алады.
IPTV	Internet Protocol Television — Интернет протоколы бойынша телевизия, IP протоколы бойынша деректерді беру желілерінде цифрлық телевизия технологиясы (стандарт), цифрлық кабельдік телевизия операторлары пайдаланылатын телевизияның жаңа буыны.
IP-транзит	BGP хаттамасы бойынша деректерді берудің заманауи оптикалық желілері арқылы Интернет желісіне басқарылатын және жоғары жылдамдықты қолжетімділікті ұсыну бойынша қызмет. BGP-Интернетте қолданылатын автономды жүйелер арасындағы динамикалық бағыттау протоколы.
IoT	Internet of things — интернет (сымды немесе сымсыз) арқылы жеке нысандарға салынған құрылғыларға ақпаратты жіберуге және алуға мүмкіндік беретін технологиялардың жалпы атауы.
LoRa	Long Range — модуляцияның технологиясы және аттас әдісі.
LTE	Long-Term Evolution — ұялы телефондарға және деректермен жұмыс істейтін басқа терминалдарға арналған сымсыз жоғары жылдамдықты деректерді беру стандарты.
NPS	Net Promoter Score — тұтынушылардың өнімге немесе Компанияға адалдығын анықтау индексі (ұсынуға дайындық индексі), қайта сатып алуға дайындығын бағалау үшін қолданылады. Клиенттердің адалдығын өлшеудің негізгі индекстерінің бірі болып табылады.

OTT	Over the Top — Интернет арқылы бейне қызметтерді ұсыну әдісі.
ROACE	Return on average capital employed — орташа тартылған капиталдың қайтарымы.
SaaS	Software as a Service — бағдарламалық жасақтама қызмет ретінде, мысалы, электрондық пошта немесе басқа кеңсе қосымшасы; клиент қосымшаны пайдаланады, провайдер бағдарламаның негізгі параметрлерін басқарады.
SAC	Subscriber Acquisition Cost — Компанияның бір сатып алушыны тартуға арналған жиынтық шығындарын көрсететін метрика.
SDN/NFV	Бағдарламалық-конфигурацияланатын желі (Software-Defined Networks, SDN) және желілік функцияларды виртуализациялау (Network Function Virtualization, NFV).
VAS	Value-Added Services — қосылған құны бар қызметтер.
VPN	Virtual Private Network — бір немесе бірнеше желілік қосылыстарды (логикалық желіні) басқа желі (мысалы, Интернет) арқылы қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін технологиялардың жалпыланған атауы.
WAP	Wireless Application Protocol — деректерді сымсыз жіберу ХАТТАМАСЫ. Хаттама портативті құрылғылардың Интернет желісімен байланысын орнату қажет GSM желілері үшін арнайы жасалған. WAP көмегімен мобильді құрылғыны пайдаланушы Интернет желісінен кез келген цифрлық деректерді жүктей алады.
WIMAX	Worldwide Interoperability for Microwave Access — бұл шағылысқан сигналда объектінің тікелей көрінісі болмаса да, үлкен қашықтықта жоғары жылдамдықты қосылыстарды қамтамасыз ететін кең жолақты сымсыз байланыс технологиясы.
WLL	Wireless local loop — радиотелефон желісі мен стационарлық телефон комбинациясы болып табылатын байланыс технологиясының түрі.
АҚТБ	Автоматты қалааралық телефон байланысы.
АЕМ ТӨБЖ	Ауылдық елді мекендердегі талшықты-оптикалық байланыс желілері.
ЕТҚ	Еншілес және тәуелді қоғам.
АКТ	Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар.
КӘЖ	Корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік.
ШОК	Шағын және орта кәсіпорындар.
ЗТБ	Заңды тұлғалар бірлестігі.
ЖҚҚО	Жалпы қызмет көрсету орталығы.
КЖҚ	Кең жолақты немесе жоғары жылдамдықты Интернетке қол жеткізу — модемді және жалпы қолданыстағы телефон желісін қолдана отырып, коммутацияланатын қол жетімділікті пайдалану кезінде мүмкін болатыннан асатын деректерді беру жылдамдығымен Интернетке қол жеткізу.
БКМ	Бақылау-кассалық машина.

5-қосымша

Жасалуына мүдделілік бар мәмілелер туралы ақпарат

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ Басқармасы Басқарманың 2 шешімін мақұлдады және Қоғамның Директорлар кеңесінің қарауына енгізді және Компанияның жасалуына мүдделілік бар мәмілелерді жасасуға қатысты Басқарманың 8 шешімін бекітті, о.і.:

1. «Қазақтелеком» АҚ-мен жасасуға мүдделілік бар мәмілені — «Qazscloud» ЖШС-мен қосымша келісімді жасасу туралы» **Басқарманың 25.01.2021 ж. №4/16 шешімі.**
2. «Қазақтелеком» АҚ-ның жасалуына мүдделілік бар мәмілені — Бірлескен қызмет туралы шартқа 2012.12.14 №743/12-ден/1171-03-ДСД № 11 қосымша келісімді жасасу туралы» **Басқарманың 08.02.2021 ж. №8/37 шешімі.**

Басқарма шешіміне сәйкес «Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС-мен 2012.12.14 №743/12-ДО/1171-03-ДСД Бірлескен қызмет туралы шартқа № 11 телекоммуникация қызметтерін ұсыну туралы, сондай-ақ Интернет желісіне қолжетімділікті ұсыну және деректерді табыстау туралы қосымша келісім жасалды.

3. «Қазақтелеком» АҚ-ның жасалуына мүдделілік бар мәмілені жасасуын мақұлдау туралы» **Басқарманың 01.03.2021 ж. №11/51 шешімі.**

Басқарма шешіміне сәйкес 28.10.2019ж. №DOM-176-19 жоба бойынша қаржылық-экономикалық сараптама, мониторинг және шығындарды басқару бойынша өтеулі қызмет көрсету шартына «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ және «QazTech Ventures» АҚ-мен қосымша келісім жасалды.

4. «Қазақтелеком» АҚ-ның «Кселл» АҚ-мен жасалуына мүдделілік бар мәмілені жасасуы туралы» **Басқарманың 04.03.2021 ж. №12/58 шешімі.**

Басқарма шешіміне сәйкес «Кселл» АҚ-мен FWA қызметін бірлесіп іске асыру туралы шарт жасалады (қол қою сатысында).

5. «Қазақтелеком» АҚ-ның жасалуына мүдделілік бар мәмілені жасасуын мақұлдау туралы» **Басқарманың 10.03.2021 ж. №13/64 шешімі.**

Басқарманың шешіміне сәйкес 28.01.2021 жылғы №130540020197EEP2101034/00 «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ-мен байланыс қызметтерін сатып алу туралы шарт жасалды.

6. «Қазақтелеком» АҚ-ның жасалуына мүдделілік бар мәмілені — Шығыстарды өтеу туралы шартты жасасу туралы» **Басқарманың 12.04.2021 ж. №18/94 шешімі.**

«Қазақтелеком» АҚ Басқармасының шешіміне сәйкес.05.24.2021ж. №1295-и «Қазақтелеком» АҚ-ның «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ-мен «Қазақтелеком» АҚ-ның Компанияны жекешелендіруді іске асыру үшін консультанттарды тарту нәтижесінде шеккен шығыстарын өтеу мақсатында шығыстарды өтеу туралы шарт жасалды.

7. «Цифрлық экономиканы дамыту орталығы» ЖШС-мен мәміле жасасудың кейбір мәселелері туралы» **Басқарманың 26.04.2021 ж. №20/113 шешімі.**

«Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің шешіміне (31.05.2021 № 5 хаттама) сәйкес Қазақстан Республикасында тауарларды таңбалау және қадағалау жобасын бірлесіп іске асыру мақсатында «Қазақтелеком» АҚ мен «Цифрлық экономиканы дамыту орталығы» ЖШС арасында 2021ж.18.06 № 113-23-ДСД Бірлескен қызмет туралы шарт жасалды.

8. «Қазақтелеком» АҚ-ның жасалуына мүдделілік бар мәмілені — 2017 жылғы 28 наурыздағы №104-27-ДСД «НҰРСАТ+» ЖШС-мен бірлескен қызмет шартына №4 қосымша келісімшарт жасасуға мүдделілік бар мәмілені жасасу туралы» **Басқарманың 09.08.2021 ж. №35/220 шешімі.**

«Қазақтелеком» АҚ Басқармасының шешіміне сәйкес электрондық коммерция жобасын бірлесіп іске асыру үшін «НҰРСАТ+» ЖШС-мен 2017 жылғы 28 наурыздағы №104-27-ДСД бірлескен қызмет шартына №4 қосымша келісім жасалды.

9. «Қазақтелеком» АҚ-ның жасалуына мүдделілік бар мәмілені — В2С сегментінде ұялы операторлармен тіркелген және ұялы байланыс қызметтерінің конвергентті пакеттерін сату туралы шартты жасасу туралы» **Басқарманың 29.11.2021 ж. №56/341 шешімі.**

«Қазақтелеком» АҚ мен «Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС арасында 2021.12.20 № 173-08-РП/ДРБ В2С сегментінде ұялы операторлармен тіркелген және ұялы байланыс қызметтерінің конвергентті пакеттерін сату туралы шарт жасалды.

10. «Қазақтелеком» АҚ-ның жасалуына мүдделілік бар мәмілені — 2012.12.14 №743/12-до/1171-03-ДСД № 12 Бірлескен қызмет туралы шартқа қосымша келісімді жасасу туралы» **Басқарманың 06.12.2021 ж. №57/351 шешімі.**

Басқарманың шешіміне сәйкес 29.02.2016 ж. №128-27-ДУ «Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС-мен телекоммуникация қызметтерін ұсыну туралы, сондай-ақ Интернет желісіне қол жеткізу және деректерді беру туралы шарт жасалды.

6-қосымша

«Қазақтелеком» АҚ-ның 2021 жылғы корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерін сақтауы туралы есеп

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ компанияда қабылданған корпоративтік басқару практикасының «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ Корпоративтік басқару қағидаттарына сәйкестігіне талдау жүргізді. Талдау нәтижелерінің толық сипаттамасы төменде келтірілген.

1-тарау. Үкімет Қордың акционері ретінде

Кодекс тарауының атауына қарамастан, онда Компания өз қызметінде басшылыққа алатын және басшылыққа алатын бірқатар ережелер бар. Атап айтқанда, Қор ұйымдарының негізгі стратегиялық міндеті ұзақ мерзімді құнды өсіру және орнықты даму болып табылады. Барлық қабылданатын шешімдер мен іс-қимылдар даму стратегиясына сәйкес келуге тиіс.

Компанияның органдары шешімдер қабылдау және өз құзыреті шегінде кез келген іс-әрекеттерді жүзеге асыру кезінде толығымен дербес және тәуелсіз болады. Акционерлер мен Компания арасындағы өзара қарым-қатынастар (өзара іс-қимыл) тиісті корпоративтік басқару қағидаттарына сәйкес Директорлар кеңесі арқылы жүзеге асырылады.

Компанияның қызметі туралы ақпаратты ашу «Акционерлік қоғамдар туралы» Заңға және Компанияның Жарғысына сәйкес қажетті мәліметтерді бұқаралық ақпарат құралдарында (қаржылық есептілік депозитарийінің, биржалардың Интернет-ресурстары) орналастыру арқылы жүзеге асырылады. Акционерлердің сұраулары бойынша ақпараттың бір бөлігі оларға жеке ұсынылды.

2-тарау. Қор мен ұйымдардың өзара іс-қимылы. Қордың ұлттық басқарушы холдинг ретіндегі рөлі

Корпоративтік басқару жүйесі Компания қызметін басқару мен бақылауды қамтамасыз ететін процестердің жиынтығын, сондай-ақ Басқарма, Директорлар кеңесі, акционерлер мен мүдделі тараптар арасындағы өзара қарым-қатынастар жүйесін білдіреді. Бұл мәселелер Жарғыда, АОҚ, ДҚ, басқарма және басқа да ішкі құжаттарда нақты реттелген.

Қор компанияларды басқаруға ірі акционердің функцияларын іске асыру арқылы, сондай-ақ Директорлар кеңесі арқылы қатысады.

Компанияның Директорлар кеңесі өз құзыреті шеңберінде шешімдер қабылдауда толық дербестікке ие. Қордың жекелеген мәселелер бойынша ұстанымы Директорлар кеңесіндегі қордың өкілдері арқылы жеткізіледі.

Компанияны басқаруды оның органдары заңнамаға және Жарғыға сәйкес жүзеге асырады.

3-тарау. Орнықты

Орнықты даму жөніндегі іс-шараларды үйлестіруді корпоративтік басқару қызметі жүзеге асырады. 2021 жылы «2060 жылға қарай көміртегі бейтараптығына қол жеткізу» мемлекеттік климаттық күн тәртібіне сүйене отырып, сондай-ақ «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ тапсырмаларына сәйкес «Қазақтелеком» АҚ ESG қағидаттарын енгізуге және төмен көміртекті дамуға көшуге кірісті. Компанияда «Қазақтелеком» АҚ Басқармасының 06.12.2022 жылғы шешімдерімен 2022-2023 жылдарға арналған ESG рейтингін алу жөніндегі іс-шаралар жоспары және «Қазақтелеком» АҚ-ның Төмен көміртекті дамуға көшуі жөніндегі іс-шаралар жоспары әзірленді және бекітілді. Орнықты даму саласындағы бастамалар әзірленді, парниктік газдар шығарындыларын есептеу жүргізілді (Score 1, Score 2), «Қазақтелеком» АҚ шығарындыларының 2030 жылға дейінгі нысаналы көрсеткіштері айқындалды. 2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ біріктірілген жылдық есебі ESG-ақпаратты ашу саласындағы үздік қазақстандық тәжірибелердің ТОП-10 рейтингісіне кірді (PWC тәуелсіз бағалауына сәйкес).

4-тарау. Акционерлердің (қатысушылардың) құқықтары және акционерлерге (қатысушыларға) әділ қарым-қатынас

Акционерлердің құқықтарын сақтау Компанияның негізгі міндеті болып табылады. Компанияда заңнамада және ішкі құжаттарда бекітілген акционерлердің құқықтары қатаң сақталады және акционерлерге әділ қарым-қатынас қамтамасыз етіледі.

5-тарау. Директорлар кеңесі мен атқарушы органның тиімділігі

Директорлар кеңесі Акционерлердің жалпы жиналысына есеп беретін, ұйымға стратегиялық басшылықты және Басқарма қызметіне бақылауды қамтамасыз ететін басқару органы болып табылады.

Басқарма Директорлар кеңесіне есеп береді, ұйымның күнделікті қызметіне басшылықты жүзеге асырады және оның стратегияға, даму жоспарына және Акционерлердің жалпы жиналысы мен Директорлар кеңесі қабылдаған шешімдерге сәйкестігін қамтамасыз етеді.

Директорлар кеңесі мен Басқарманың өкілеттіктері нақты бекітілген және бөлінген.

Директорлар кеңесінде және оның комитеттерінде Компанияның мүддесі үшін және барлық акционерлерге әділ қарым-қатынас пен орнықты даму қағидаттарын ескере отырып, тәуелсіз, объективті және тиімді шешімдер қабылдауды қамтамасыз ететін дағдылар, тәжірибе және білім теңгерімі сақталады.

Директорлар кеңесінің комитеттері Директорлар кеңесінің құзыретіне кіретін мәселелерді терең және мұқият қарауға және қабылданатын шешімдердің, әсіресе аудит, тәуекелдерді басқару, Стратегиялық жоспарлау, кадр мәселелері сияқты бағыттар бойынша сапасын арттыруға ықпал етеді. 2021 жылы Компанияда төрт Комитет жемісті қызмет атқарды: аудит, кадрлар, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер бойынша, стратегиялық жоспарлау бойынша, мобильді сегмент бойынша Интеграциялық комитет. Олардың рөлі олар туралы ережелерде нақты реттелген, олар көптеген мәселелерді қарастырады және Директорлар кеңесіне қажетті ұсыныстар береді. 2021 жылдың шілдесінде Интеграциялық комитет өз мақсаттарының жетістіктеріне байланысты таратылып, мобильді желілерді интеграциялау мәселелері Компания Басқармасына бекітілді.

Директорлар кеңесінің қызметін тиімді ұйымдастыру және Директорлар кеңесінің, Басқарманың акционерлермен өзара іс-қимылы мақсатында Директорлар кеңесі өз функцияларын заңнамаға, Жарғыға және басқа да ішкі құжаттарға сәйкес жүзеге асыратын корпоративтік хатшыны тағайындады.

Компанияда алқалы атқарушы орган — Басқарма жұмыс істейді. Басқарма Директорлар кеңесіне есеп береді және Компанияның күнделікті қызметіне басшылықты жүзеге асырады, стратегияны, даму жоспарын және Директорлар кеңесі мен Акционерлердің жалпы жиналысы қабылдаған шешімдерді іске асыруға жауапты болады.

Атқарушы орган басшысының және мүшелерінің уәждемелік ҚНҚ жыл сайын Директорлар кеңесі бекітеді.

Корпоративтік қақтығыстар туындаған жағдайда қатысушылар ұйым мен мүдделі тараптардың мүдделерін тиімді қорғауды қамтамасыз ету мақсатында оларды келіссөздер арқылы шешу жолдарын іздейді. Директорлар кеңесі бекіткен корпоративтік жанжалдар саласындағы құжат қолданылады.

Іскерлік этика қағидаттарын сақтау және Компанияда туындайтын әлеуметтік-еңбек дауларын оңтайлы реттеу мақсатында Омбудсмен тағайындалды. Омбудсменнің рөлі оған жүгінген жұмыскерлерге, еңбек дауларына, дау-жанжалдарға қатысушыларға консультация беру және оларға Қазақстан Республикасы заңнамасының нормаларын сақтауды (оның ішінде қажет болған жағдайда құпиялылықты сақтауды) ескере отырып, өзара қолайлы, сындарлы және іске асырылатын шешімді әзірлеуге жәрдемдесу, проблемалық әлеуметтік-еңбек мәселелерін шешуге жәрдемдесу, сондай-ақ Компания қызметкерлерімен іскерлік этика қағидаттарын сақтау болып табылады.

6-тарау. Тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және аудит

Компанияда тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесі жұмыс істейді. Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару саласында белсенді рөл атқарады.

Тәуекелдерді басқару саласындағы есептерді тоқсан сайын аудит жөніндегі комитет пен Директорлар кеңесі қарайды. Қажет болса, олар осы саладағы іс-шаралар мен процестерді реттейді.

Компанияда Директорлар кеңесіне есеп беретін ішкі аудит қызметі тиімді жұмыс істейді. ІАҚ есептерін аудит жөніндегі комитет және Директорлар кеңесі тоқсан сайын қарайды.

7-тарау. Ашықтық

Компанияның мүдделі тараптарының мүдделерін сақтау мақсатында қаржылық жағдайын, қызмет нәтижелерін, меншік және басқару құрылымын қоса алғанда, өз қызметінің барлық маңызды аспектілері туралы ақпаратты уақтылы және дұрыс ашады. Тиісті ақпарат әртүрлі ресурстарда, оның ішінде қаржылық есептілік депозитарийінің және қор биржасының Интернет-ресурстарында орналастырылады.

Компания жыл сайын тәуелсіз және білікті аудиторды тарту арқылы қаржылық есептіліктің аудитін жүргізеді. Сыртқы аудитор аудиттеген жылдық қаржылық есептілікті жыл сайын Акционерлердің жалпы жиналысы бекітеді.

Сондай-ақ Компания жыл сайын біріктірілген жылдық есепті бекітеді, онда орнықты даму жөніндегі іс-шараларды қоса алғанда, Компанияның өткен жылғы қызметінің барлық тараптары ашылады.

7-қосымша**Шоғырландырылған қаржылық есептілік****2021 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН, ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІМЕН БІРГЕ**

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі	222
Шоғырландырылған қаржылық есептілік	230
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	230
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	232
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	234
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	236
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер	238

«Эрнст энд Янг» ЖШС
Әл-Фараби даңлы, 77/7
«Есентай Тауэр» ғимараты
Алматы қ., 050060
Қазақстан Республикасы
Тел.: +7 727 258 59 60
Факс: +7 727 258 59 61
www.ey.com

ТОО «Эрнст энд Янг»
пр. Аль-Фараби, д. 77/7
здание «Есентай Тауэр»
г. Алматы, 050060
Республика Казахстан
Тел.: +7 727 258 59 60
Факс: +7 727 258 59 61
www.ey.com

Ernst & Young LLP
Al-Farabi ave., 77/7
Esentai Tower
Almaty, 050060
Republic of Kazakhstan
Tel.: +7 727 258 59 60
Fax: +7 727 258 59 61
www.ey.com

Аудиторский отчет независимого аудитора

Акционерам и комитету по аудиту Совета директоров АО «Казактелеком»

Мнение

Мы провели аудит консолидированной финансовой отчетности АО «Казактелеком» и его дочерних организаций (далее «Группа»), состоящей из консолидированного отчета о финансовом положении по состоянию на 31 декабря 2021 года, консолидированного отчета о совокупном доходе, консолидированного отчета об изменениях в капитале и консолидированного отчета о движении денежных средств за год, закончившийся на указанную дату, а также примечаний к консолидированной финансовой отчетности, включая краткий обзор основных положений учетной политики.

По нашему мнению, прилагаемая консолидированная финансовая отчетность отражает достоверно во всех существенных отношениях консолидированное финансовое положение Группы по состоянию на 31 декабря 2021 года, а также ее консолидированные финансовые результаты и консолидированное движение денежных средств за год, закончившийся на указанную дату, в соответствии с Международными стандартами финансовой отчетности (МСФО).

Основание для выражения мнения

Мы провели аудит в соответствии с Международными стандартами аудита (МСА). Наши обязанности в соответствии с этими стандартами описаны далее в разделе «Ответственность аудитора за аудит консолидированной финансовой отчетности» нашего отчета. Мы независимы по отношению к Группе в соответствии с принятым Советом по международным стандартам этики для бухгалтеров (СМСЭБ) Международным кодексом этики профессиональных бухгалтеров (включая международные стандарты независимости) (Кодекс СМСЭБ) и этическими требованиями, применимыми к нашему аудиту консолидированной финансовой отчетности в Республике Казахстан, и нами выполнены прочие этические обязанности в соответствии с этими требованиями и Кодексом СМСЭБ. Мы полагаем, что полученные нами аудиторские доказательства являются достаточными и надлежащими, чтобы служить основанием для выражения нашего мнения.

Ключевые вопросы аудита

Ключевые вопросы аудита – это вопросы, которые, согласно нашему профессиональному суждению, являлись наиболее значимыми для нашего аудита консолидированной финансовой отчетности за текущий период. Эти вопросы были рассмотрены в контексте нашего аудита консолидированной финансовой отчетности в целом и при формировании нашего мнения об этой отчетности, и мы не выражаем отдельного мнения по этим вопросам. В отношении каждого из указанных ниже вопросов наше описание того, как соответствующий вопрос был рассмотрен в ходе нашего аудита, приводится в этом контексте.

Мы выполнили обязанности, описанные в разделе «Ответственность аудитора за аудит консолидированной финансовой отчетности» нашего отчета, в том числе по отношению к этим вопросам. Соответственно, наш аудит включал выполнение процедур, разработанных в ответ на нашу оценку рисков существенного искажения консолидированной финансовой отчетности. Результаты наших аудиторских процедур, в том числе процедур, выполненных в ходе рассмотрения указанных ниже вопросов, служат основанием для выражения нашего аудиторского мнения о прилагаемой консолидированной финансовой отчетности.

Ключевой вопрос аудита

Как соответствующий ключевой вопрос был рассмотрен в ходе нашего аудита

Признание выручки

Признание и оценка выручки от предоставления телекоммуникационных услуг является одним из наиболее значимых вопросов нашего аудита ввиду того, что существует значительный риск искажения выручки, так как биллинговые системы, используемые Группой, представляют собой сложные и автоматизированные процессы. А также влияние порядка учёта изменяющихся тарифных схем и многокомпонентных услуг на выручку может быть значительным.

Выбор и применение политик по признанию выручки, включая применение положений МСФО (IFRS) 15 «Выручка по договорам с покупателями», предполагают использование руководством ряда ключевых суждений и оценок, и, следовательно, выручка может быть искажена вследствие недобросовестных действий или ошибок, включая несвоевременное признание.

Раскрытие информации Группой в отношении учётной политики по признанию выручки включено в Примечание 3 к консолидированной финансовой отчётности, а подробное раскрытие информации о выручке включено в Примечание 33 к консолидированной финансовой отчётности.

Обесценение долгосрочных активов, включая основные средства, нематериальные активы и гудвил

Существует значительный риск обесценения долгосрочных активов Группы. Основным средством, нематериальным активом и гудвилу, присущ риск обесценения в свете стремительных технологических изменений в телекоммуникационной отрасли.

Мы рассмотрели соответствующие системы ИТ и дизайн средств внутреннего контроля за сбором данных в биллинговых системах по операциям учёта выручки, авторизацией изменений и порядка учёта тарифных ставок, введённых в биллинговые системы, и расчётом по тарифам сумм, выставленных клиентам.

Мы выполнили аналитические процедуры, включая ежемесячный анализ выручки и анализ изменений в ключевых показателях выручки, сравнили финансовые и нефинансовые данные. Мы также проанализировали момент признания выручки.

Мы проанализировали ключевые суждения и оценки руководства и положения учётной политики на соответствие требованиям МСФО (IFRS) 15. Мы рассмотрели раскрытие информации по выручке с точки зрения требований МСФО (IFRS) 15.

Мы проанализировали наличие основных внешних и внутренних признаков обесценения основных средств и нематериальных активов Группы.

На каждую отчетную дату Группа оценивает, существуют ли индикаторы обесценения активов. Если такие индикаторы существуют, или же если требуется ежегодное тестирование актива на обесценение, Группа оценивает возмещаемую стоимость актива.

Обесценение долгосрочных активов является одним из наиболее значимых вопросов для аудита, так как тестирование на предмет обесценения единиц, генерирующих денежные средства (ЕГДС), когда присутствуют признаки обесценения, или же если требуется ежегодное тестирование актива на обесценение, является сложным, содержит в высокой степени субъективные допущения, а именно, клиентская база и средний доход с абонента, уровень капитальных вложений и маржа EBITDA в течение прогнозного периода, ставка роста, используемая для экстраполяции потоков денежных средств за пределы прогнозного периода, и ставка дисконта.

Допущения, используемые в ходе теста на обесценение, могут быть некорректными, и, следовательно, может быть вынесено неправильное заключение в отношении необходимости обесценения.

Раскрытие Группы в отношении учетной политики по обесценению нефинансовых активов включено в *Примечание 3* к консолидированной финансовой отчетности, а детальное раскрытие в отношении тестирования гудвила на обесценение включено в *Примечание 11* к консолидированной финансовой отчетности, которое, в частности, раскрывает, что небольшие изменения в используемых основных допущениях могут привести в будущем к обесценению стоимости гудвила.

Учет аренды в соответствии с МСФО (IFRS) 16 «Аренда»

У Группы имеется существенный баланс актива в форме пользования на сумму 70.849.066 тысяч тенге и обязательств по аренде на сумму 49.151.576 тысяч тенге.

Наши аудиторские процедуры включали, среди прочего, оценку и тестирование допущений, применяемых в моделях теста на обесценение гудвила. Мы рассмотрели методологию, которую использовала Группа, на соответствие требованиям МСФО (IAS) 36 *Обесценение активов*. Для проведения процедур мы привлекли нашего внутреннего эксперта по оценке. Мы сравнили допущения и данные, которые использовала Группа, с историческими данными и текущей отраслевой информацией. Мы сосредоточились на чувствительности модели к основным допущениям при тестировании, учитывая вероятность того, что обоснованная возможность изменений допущений вызовет превышение текущей балансовой стоимости ЕГДС над ее возмещаемой стоимостью.

Мы рассмотрели раскрытие информации в консолидированной финансовой отчетности Группы.

Мы изучили выявленные договоры аренды, а также на выборочной основе сравнили вводные данные, используемые в расчете, с договорами аренды.

Учет актива в форме пользования и обязательств по аренде согласно МСФО (IFRS) 16 «Аренда» является одним из наиболее значимых вопросов для аудита консолидированной финансовой отчетности в связи с тем, что балансы, отраженные в учете, являются существенными. Также процесс определения и обработки всех данных, связанных с арендой, является сложным процессом, а оценка актива в форме права пользования и обязательств по аренде основана на допущениях, таких, как ставка дисконтирования и условия аренды, включая опции расторжения и продления.

Раскрытие Группой учетной политики в отношении признания и оценки аренды в соответствии с МСФО (IFRS) 16, включено в *Примечание 3* к консолидированной финансовой отчетности, а подробное раскрытие информации об аренде включено в *Примечание 24* к консолидированной финансовой отчетности.

Учёт государственных субсидий

В 2021 году Правительство утвердило Правила по предоставлению частотных полос, радиочастот, эксплуатации радиоэлектронных средств и высокочастотных устройств («Правила»), на основании которых Группа имеет право на получение государственной субсидии в виде снижения годовой платы за использование радиочастот на 90 % с 1 января 2020 года по 1 января 2025 года. По состоянию на 31 декабря 2021 года сумма полученной государственной субсидии равна 18.798.488 тысяч тенге, из которых 6.285.022 тысяч тенге были признаны в отчете о прибылях и убытках за год закончившийся 31 декабря 2021 года. Субсидия подлежит получению при выполнении условия, а именно финансирование проектов, связанных с широкополосным доступом в интернет в сельской и городской местности.

Мы проанализировали допущения руководства, в частности допущения в отношении определения ставок дисконтирования и условий аренды, включая опции расторжения и продления. Мы пересчитали стоимость активов в форме права пользования и обязательств по аренде по видам договоров аренды и сравнили с результатами расчетов руководства.

Мы рассмотрели раскрытие информации в *Примечании 24* к консолидированной финансовой отчетности.

Мы получили понимание процесса признания государственных субсидий.

Мы изучили соответствующие документы, касающиеся предоставленной субсидии, и проанализировали условия, указанные в Правилах, а также процедуры подачи и утверждения.

Мы изучили информацию, использованную Руководством для формирования суждений о том, были ли выполнены условия, прилагаемые к субсидии, и была ли получена разумная уверенность в том, что субсидия будет получена.

Мы выполнили аналитические процедуры в отношении сумм финансирования проектов, связанных с широкополосным доступом в интернет в сельской и городской местности, получили понимание характера таких расходов и сверили суммы таких расходов на выборочной основе с подтверждающими документами.

Для признания субсидии в соответствии с МСФО (IAS) 20 «Учёт государственных субсидий и раскрытие информации о государственной помощи», Руководство оценивает, выполнены ли соответствующие условия, связанные с субсидией на отчетную дату, и существует ли разумная уверенность в том, что субсидия будет получена.

Мы определили учет государственных субсидий в качестве одного из наиболее значимых вопросов для аудита, поскольку сумма признанной субсидии является существенной для консолидированной финансовой отчетности, а признание субсидии и оценка возможности ее возмещения зависят от существенных суждений Руководства. Область субъективности и суждения включает интерпретацию и выполнение условий, указанных в Правилах, и оценку разумной уверенности в том, что субсидия будет получена.

Политика Группы в отношении признания государственных субсидий включена в Примечание 3 к консолидированной финансовой отчетности, а подробная информация о государственных субсидиях раскрыта в Примечании 32 к консолидированной финансовой отчетности.

Прочая информация, включенная в Годовой отчет Группы за 2021 год

Прочая информация включает информацию, содержащуюся в Годовом отчете Группы за 2021 год, но не включает консолидированную финансовую отчетность и наш аудиторский отчет о ней. Ответственность за прочую информацию несет руководство. Годовой отчет, предположительно, будет нам предоставлен после даты настоящего аудиторского отчета.

Наше мнение о консолидированной финансовой отчетности не распространяется на прочую информацию, и мы не будем предоставлять вывода, выражающего уверенность в какой-либо форме в отношении данной информации.

В связи с проведением нами аудита консолидированной финансовой отчетности наша обязанность заключается в ознакомлении с указанной выше прочей информацией, когда она будет нам предоставлена, и рассмотрении при этом вопроса, имеются ли существенные несоответствия между прочей информацией и консолидированной финансовой отчетностью или нашими знаниями, полученными в ходе аудита, и не содержит ли прочая информация иных существенных искажений.

Мы оценили раскрытия, представленные в Примечании 32 к консолидированной финансовой отчетности Группы в отношении государственных субсидий.

Ответственность руководства и комитета по аудиту Совета директоров за консолидированную финансовую отчетность

Руководство несет ответственность за подготовку и достоверное представление указанной консолидированной финансовой отчетности в соответствии с МСФО и за систему внутреннего контроля, которую руководство считает необходимой для подготовки консолидированной финансовой отчетности, не содержащей существенных искажений вследствие недобросовестных действий или ошибок.

При подготовке консолидированной финансовой отчетности руководство несет ответственность за оценку способности Группы продолжать непрерывно свою деятельность, за раскрытие в соответствующих случаях сведений, относящихся к непрерывности деятельности, и за составление отчетности на основе допущения о непрерывности деятельности, за исключением случаев, когда руководство намеревается ликвидировать Группу, прекратить ее деятельность или когда у руководства нет реальной альтернативы таким действиям.

Комитет по аудиту Совета директоров несет ответственность за надзор за процессом подготовки финансовой отчетности Группы.

Ответственность аудитора за аудит консолидированной финансовой отчетности

Наши цели заключаются в получении разумной уверенности в том, что консолидированная финансовая отчетность в целом не содержит существенных искажений вследствие недобросовестных действий или ошибок, и в выпуске аудиторского отчета, содержащего наше мнение. Разумная уверенность представляет собой высокую степень уверенности, но не является гарантией того, что аудит, проведенный в соответствии с Международными стандартами аудита, всегда выявит существенное искажение при его наличии. Искажения могут быть результатом недобросовестных действий или ошибок и считаются существенными, если можно обоснованно предположить, что по отдельности или в совокупности они могли бы повлиять на экономические решения пользователей, принимаемые на основе этой консолидированной финансовой отчетности.

В рамках аудита, проводимого в соответствии с Международными стандартами аудита, мы применяем профессиональное суждение и сохраняем профессиональный скептицизм на протяжении всего аудита. Кроме того, мы выполняем следующее:

- ▶ выявляем и оцениваем риски существенного искажения консолидированной финансовой отчетности вследствие недобросовестных действий или ошибок; разрабатываем и проводим аудиторские процедуры в ответ на эти риски; получаем аудиторские доказательства, являющиеся достаточными и надлежащими, чтобы служить основанием для выражения нашего мнения. Риск необнаружения существенного искажения в результате недобросовестных действий выше, чем риск необнаружения существенного искажения в результате ошибок, так как недобросовестные действия могут включать сговор, подлог, умышленный пропуск, искаженное представление информации или действия в обход системы внутреннего контроля;
- ▶ получаем понимание системы внутреннего контроля, имеющей значение для аудита, с целью разработки аудиторских процедур, соответствующих обстоятельствам, но не с целью выражения мнения об эффективности системы внутреннего контроля Группы;
- ▶ оцениваем надлежащий характер применяемой учетной политики и обоснованность оценочных значений, рассчитанных руководством, и раскрытия соответствующей информации;

- ▶ делаем вывод о правомерности применения руководством допущения о непрерывности деятельности, и, на основании полученных аудиторских доказательств, вывод о том, имеется ли существенная неопределенность в связи с событиями или условиями, которые могут вызвать значительные сомнения в способности Группы продолжать непрерывно свою деятельность. Если мы приходим к выводу о наличии существенной неопределенности, мы должны привлечь внимание в нашем аудиторском отчете к соответствующему раскрытию информации в консолидированной финансовой отчетности или, если такое раскрытие информации является ненадлежащим, модифицировать наше мнение. Наши выводы основаны на аудиторских доказательствах, полученных до даты нашего аудиторского отчета. Однако будущие события или условия могут привести к тому, что Группа утратит способность продолжать непрерывно свою деятельность;
- ▶ проводим оценку представления консолидированной финансовой отчетности в целом, ее структуры и содержания, включая раскрытие информации, а также того, представляет ли консолидированная финансовая отчетность лежащие в ее основе операции и события так, чтобы было обеспечено их достоверное представление;
- ▶ получаем достаточные надлежащие аудиторские доказательства в отношении финансовой информации организаций и хозяйственной деятельности внутри Группы, чтобы выразить мнение о консолидированной финансовой отчетности. Мы отвечаем за общее руководство, контроль и проведение аудита Группы. Мы являемся единолично ответственными за наше аудиторское мнение.

Мы осуществляем информационное взаимодействие с комитетом по аудиту Совета директоров, доводя до его сведения, помимо прочего, информацию о запланированном объеме и сроках аудита, а также о существенных замечаниях по результатам аудита, в том числе о значительных недостатках системы внутреннего контроля, если мы выявляем таковые в процессе аудита.

Мы также предоставляем комитету по аудиту Совета директоров, заявление о том, что мы соблюдали все соответствующие этические требования в отношении независимости и информировали его обо всех взаимоотношениях и прочих вопросах, которые можно обоснованно считать оказывающими влияние на независимость аудитора, а в необходимых случаях - о действиях, осуществленных для устранения угроз, или принятых мерах предосторожности.

Из тех вопросов, которые мы довели до сведения комитета по аудиту Совета директоров, мы определяем вопросы, которые были наиболее значимыми для аудита консолидированной финансовой отчетности за текущий период и которые, следовательно, являются ключевыми вопросами аудита. Мы описываем эти вопросы в нашем аудиторском отчете, кроме случаев, когда публичное раскрытие информации об этих вопросах запрещено законом или нормативным актом, или когда в крайне редких случаях мы приходим к выводу о том, что информация о каком-либо вопросе не должна быть сообщена в нашем отчете, так как можно обоснованно предположить, что отрицательные последствия сообщения такой информации превысят общественно значимую пользу от ее сообщения.

Руководитель, ответственный за проведение аудита, по результатам которого выпущен настоящий аудиторский отчет независимого аудитора, - Пол Кон.

ТОО «Эрнст энд Янг»

Пол Кон
Партнер по аудиту

Рустамжан Саттаров
Аудитор / Генеральный директор
ТОО «Эрнст энд Янг»

Квалификационное свидетельство аудитора
№ МФ-0000060 от 6 января 2012 года

Государственная лицензия на занятие
аудиторской деятельностью на
территории Республики Казахстан
серии МФЮ-2 № 0000003, выданная
Министерством финансов Республики
Казахстан 15 июля 2005 года

050060, Республика Казахстан, г. Алматы
пр. Аль-Фараби, 77/7, здание «Есентай Тауэр»

5 марта 2022 года

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Мың теңгемен	Ескерт.	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Активтер			
Айналымнан тыс активтер			
Негізгі құралдар	8	476.038.092	463.047.336
Материалды емес активтер	9	205.424.785	217.353.880
Гудвил	11	152.402.245	152.402.245
Айналымнан тыс активтер үшін төленген аванстар	8	3.647.122	3.237.280
Пайдалану құқығындағы активтер	24	70.849.066	79.694.418
Қауымдастырылған ұйымдарға инвестициялар	10	3.460.120	2.982.957
Кейінге қалдырылған салық активтері	43	660.170	1.980.671
Шарт жасасу шығындары		2.494.814	1.732.174
Шартты орындау шығындары		135.051	350.648
Өзге айналымнан тыс қаржылық емес активтер	14	5.601.003	1.819.045
Өзге айналымнан тыс қаржылық активтер	13	7.141.361	4.789.179
Барлық айналымнан тыс активтер		927.853.829	929.389.833
Айналым активтері			
Тауарлы-материалдық қорлар	15	11.962.754	15.490.029
Сауда дебиторлық берешек	16	36.873.043	34.711.705
Аванстық төлемдер	17	7.500.551	4.651.549
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем		7.527.978	4.166.824
Шарт жасасу шығындары		854.321	865.890
Шартты орындау шығындары	20	13.310.432	7.300.331
Өзге қаржылық емес айналым активтері	18	11.592.724	3.626.074
Кері «Репо» шарты бойынша активтер	19	49.999.824	-
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржы активтері	19	-	18.923.399
Ақша қаражаты және олардың баламалары	21	167.109.839	94.428.532
		306.731.466	184.164.333
Сатуға арналған активтер	44	-	1.872.008
Барлық айналым активтері		306.731.466	186.036.341
Барлық актив		1.234.585.295	1.115.426.174

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Мың теңгемен	Ескерт.	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Капитал және міндеттемелер			
Акционерлік капитал	22	12.136.529	12.136.529
Меншікті сатып алынған акциялар	22	(7.065.614)	(7.065.614)
Шетелдік валютаны қайта есептеу резерві	22	(18.338)	(17.200)
Өзге резервтер	22	1.820.479	1.820.479
Бөлінбеген пайда		569.486.063	476.006.801
		576.359.119	482.880.995
Бақыламайтын қатысу үлестері	6	67.818.247	35.659.002
Барлық капитал		644.177.366	518.539.997
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар: ұзақ мерзімді бөлігі	23	282.246.983	316.290.589
Жалдау бойынша міндеттемелер: ұзақ мерзімді бөлігі	24	33.810.098	42.461.444
Өзге ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер		707	1.001
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	43	34.571.582	37.293.300
Жұмыскерлерді сыйақылау міндеттемелері	25	21.848.722	16.265.307
Артықшылықты акциялардың қарыздық құрамдасы	22	814.868	814.868
Шарт бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер	26	8.188.122	6.355.295
Мемлекеттік субсидиялар: ұзақ мерзімді бөлігі	32	14.596.405	-
Активтерді жою бойынша міндеттемелер	27	7.416.005	7.926.958
Барлық ұзақ мерзімді міндеттемелер		403.493.492	427.408.762
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар: қысқа мерзімді бөлігі	23	33.544.325	46.111.485
Жалдау бойынша міндеттемелер: қысқа мерзімді бөлігі	24	15.341.478	16.649.191
Өзге қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	29	19.952.085	21.157.700
Жұмыскерлерді сыйақылау міндеттемелерінің қысқа мерзімді бөлігі	25	1.526.442	1.150.837
Сауда кредиторлық берешек	28	75.100.611	54.866.134
Төленуі тиіс ағымдағы корпоративтік табыс салығы		1.087.723	-
Шарт бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер	30	21.880.659	18.589.517
Мемлекеттік субсидиялар: қысқа мерзімді бөлігі	32	4.202.083	-
Өзге де қысқа мерзімді қаржылық емес міндеттемелер	31	14.279.031	10.057.334
		186.914.437	168.582.198
Сатуға арналған ретінде жіктелген активтермен тікелей байланысты міндеттемелер		-	895.217
Барлық қысқа мерзімді міндеттемелер	44	186.914.437	169.477.415
Барлық міндеттемелер		590.407.929	596.886.177
Барлық капитал мен міндеттемелер		1.234.585.295	1.115.426.174

Басқарма төрағасы

Бас қаржы директоры

Бас бухгалтер

Қ.Б. Есекеев

А.А. Өзбеков

М.М. Оразиманова

ЖИЙНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	2021	2020
Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім	33	581.495.220	520.916.698
Ауылдық мекендерде әмбебап қызметтерді көрсету үшін өтемақы	34	6.412.945	6.413.527
Мемлекеттік субсидиядан кіріс	32	6.285.022	-
		594.193.187	527.330.225
Сатудың өзіндік құны	35	(368.002.607)	(336.970.281)
Жалпы пайда		226.190.580	190.359.944
Жалпы және әкімшілік шығыстар	36	(48.922.105)	(39.343.356)
Қаржылық активтердің құнсыздануынан залал	47	(3.256.363)	(2.238.046)
Қаржылық емес активтердің құнсыздануынан залал	47	(6.001.959)	(6.090.233)
Өткізу шығыстары	37	(13.681.240)	(12.790.172)
Салықтарға және онымен байланысты айыппұлдар мен өсімпұлдарға түзетпе жасау	31, 48	682.820	683.901
Telia және Turkcell өтемақылаудан кіріс	41	9.386.963	-
Сот шағымдары бойынша провизия құру шығыстары	31	-	(4.385.679)
Негізгі құралдарды істен шығару (шығыстары)/кірістері, нетто		(671.797)	(337.285)
Өзге операциялық кірістер	42	4.249.587	4.276.695
Өзге операциялық шығыстар	42	(998.537)	(678.110)
Операциялық пайда		166.977.949	129.457.659
Қауымдастырылған ұйымдар пайдасындағы Топтың үлесі	10	512.364	234.676
Еншілес ұйымдардың кетуінен залал	44	(425.818)	-
Қаржы шығыстары	39	(46.436.473)	(51.449.062)
Қаржы кірістері	39	5.842.984	4.520.300
Валюта баптарын қайта бағалаудан таза кірістер	40	2.259.417	4.161.428
Салық салынғанға дейінгі пайда		128.730.423	86.925.001
Табыс салығы бойынша шығыстар	43	(31.286.637)	(21.661.972)
Есепті жыл пайдасы		97.443.786	65.263.029
Мыналарға келетін:			
Бас компанияның меншік иелерінікі		90.759.490	63.493.359
Бақыламайтын қатысу үлестері	6	6.684.296	1.769.670

ЖИЙНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	2021	2020
Өзге жиынтық залал			
Келесі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктелуге жататын өзге жиынтық залал (салықты шегергенде)			
Шетелдік еншілес ұйымдардың есептілігін қайта есептеудегі бағамдық айырмашылықтар		(1.138)	(13.908)
Келесі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктелуге жататын таза өзге де жиынтық залал		(1.138)	(13.908)
Келесі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктелуге жатпайтын өзге жиынтық кіріс/(залал) (салықты шегергенде)			
Табыс салығын шегергендегі белгіленген төлемдері бар жоспарлар бойынша актуарлы кірістер/(залалдар)	25, 43	(6.302.871)	615.923
Келесі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктелуге жатпайтын таза өзге жиынтық кіріс/(залал)		(6.302.871)	615.923
Табыс салығын шегергендегі бір жыл үшін өзге жиынтық кіріс/(залал)		(6.304.009)	602.015
Табыс салығын шегергендегі бір жыл үшін барлық жиынтық кіріс		91.139.777	65.865.044
Мыналарға келетін:			
Бас компанияның меншік иелеріне		84.455.481	64.095.374
Бақыламайтын қатысу үлестері	6	6.684.296	1.769.670
		91.139.777	65.865.044
Акцияға пайда			
Бас компанияның жай акцияларын ұстаушыларға қатысты бір жыл ішіндегі таза пайда бойынша негізгі және бытыраңқы	22	8.255,40	5.777,75

Басқарма төрағасы

Бас қаржы директоры

Бас бухгалтер

Қ.Б. Есекеев

А.А. Өзбеков

М.М. Оразиманова

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Акционерлік капитал	Меншікті сатып алынған акциялар	Шетел валютасын қайта есептеу резерві	Өзге резервтер	Бөлінбеген пайда	Барлығы	Бақыламайтын қатысу үлестері	Барлық капитал
Ескерт.	22	22	22	22			6	
2020 жылғы 1 қаңтарға	12.136.529	(7.065.614)	(3.292)	1.820.479	420.370.835	427.258.937	36.139.332	463.398.269
Бір жылдағы таза пайда	-	-	-	-	63.493.359	63.493.359	1.769.670	65.263.029
Өзге жиынтық кіріс	-	-	(13.908)	-	615.923	602.015	-	602.015
Барлық жиынтық кіріс	-	-	(13.908)	-	64.109.282	64.095.374	1.769.670	65.865.044
Дивидендтер (22-ескертпе)	-	-	-	-	(8.473.316)	(8.473.316)	(2.250.000)	(10.723.316)
На 31 декабря 2020 жыла	12.136.529	(7.065.614)	(17.200)	1.820.479	476.006.801	482.880.995	35.659.002	518.539.997
Бір жылдағы таза пайда	-	-	-	-	90.759.490	90.759.490	6.684.296	97.443.786
Өзге жиынтық шығыс	-	-	(1.138)	-	(6.302.871)	(6.304.009)	-	(6.304.009)
Барлық жиынтық кіріс	-	-	(1.138)	-	84.456.619	84.455.481	6.684.296	91.139.777
Дивидендтер (22-ескертпе)	-	-	-	-	(18.958.368)	(18.958.368)	(4.394.500)	(23.352.868)
Бақыланбайтын қатысу үлесінен алынған зайды дисконттау (23-ескертпе)	-	-	-	-	-	-	1.260.102	1.260.102
Меншік иелерімен өзге операциялар (22-ескертпе)	-	-	-	-	1.310.411	1.310.411	-	1.310.411
Бақылауды жоғалтуға әкелмейтін еншілес ұйымдардағы қатысу үлесіндегі өзгеріс (5-ескертпе)	-	-	-	-	26.670.600	26.670.600	28.609.347	55.279.947
2021 жылғы 31 желтоқсанға	12.136.529	(7.065.614)	(18.338)	1.820.479	569.486.063	576.359.119	67.818.247	644.177.366

Басқарма төрағасы

Бас қаржы директоры

Бас бухгалтер

Қ.Б. Есекеев

А.А. Өзбеков

М.М. Оразиманова

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	2021	2020
Операциялық қызмет			
Есепті жыл үшін салық салынғанға дейінгі пайда		128.730.423	86.925.001
Мыналарға түзетулер:			
Негізгі құралдардың және пайдалану құқығы нысанындағы активтердің тозуы	8, 24	90.332.002	81.418.841
Материалдық емес активтердің амортизациясы	9	27.512.149	28.945.419
Қаржылық емес активтердің құнсыздануынан залал	47	6.001.959	6.090.233
Қаржылық активтердің құнсыздануынан залал	47	3.256.363	2.238.046
Валюта баптарын қайта бағалаудан таза кірістер/(залалдар)	40	(2.259.417)	(4.161.428)
Жұмыскерлерге сыйақы беру бойынша міндеттемелердегі өзгерістер		(871.089)	473.223
Тауарлы-материалдық қор құнын өткізудің таза құнына дейін есептен шығару	36	521.450	1.199.617
Қауымдастырылған ұйымдардың пайдасындағы Топ үлесі	10	(512.364)	(234.676)
Қаржы шығыстары	39	46.436.473	51.449.062
Қаржы кірістері	39	(5.842.984)	(4.520.300)
Салық тәуекелдері бойынша провизия құруға шығыстар	31	2.226.548	-
Сот шағымдары бойынша провизия құру шығыстары	31	-	4.385.679
Мемлекеттік субсидиядан кіріс	32	(6.285.022)	-
Негізгі құралдардың кетуінен шығындар, нетто		671.797	337.285
Жалдау шарттарын бұзудан залал	24	319.436	-
Салықтарды және онымен байланысты айыппұлдар мен өсімпұлдарға түзетпе жасау	31, 48	(682.820)	(683.901)
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістерге дейінгі операциялық қызметтен ақша қаражатының қозғалысы		289.554.904	253.862.101
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістер			
Сауда дебиторлық берешектегі өзгеріс		(5.253.423)	(3.079.628)
Тауарлы-материалдық қордағы өзгеріс		3.005.825	(6.124.572)
Өзге айналым активтеріндегі өзгеріс		(7.199.343)	2.498.977
Берілген аванстардағы өзгеріс		(2.829.011)	1.061.703
Сауда кредиторлық берешектегі өзгеріс		6.895.576	(6.455.578)
Шарт жасасу шығындары мен шартты орындау шығындарындағы өзгеріс		(535.474)	(80.560)
Шарт бойынша міндеттемелердегі өзгеріс		5.123.969	(606.706)
Өзге қысқа мерзімді міндеттемелердегі өзгеріс		16.944.554	3.947.470
Операциялық қызметтен ақша қаражатының түсімі		305.707.577	245.023.207
Төленген табыс салығы		(28.239.119)	(26.228.465)
Төленген пайыздар	47	(44.661.377)	(50.627.061)
Алынған пайыздар		4.372.735	2.802.949
Операциялық қызметтен алынған таза ақша ағындары		237.179.816	170.970.630

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	2021	2020
Инвестициялық қызмет			
Негізгі құралдарды сатып алу		(83.802.273)	(93.092.011)
Материалды емес активтерді сатып алу		(17.425.609)	(13.365.494)
Негізгі құралдарды өткізуден түсімдер		1.797.882	878.889
Кері «репо» шарты бойынша активтерге төленген ақша қаражаты	19	(49.999.824)	-
Өтемпұлдық құны бойынша ескерілетін қаржы активтерін сатып алу	19	(140.018.401)	(36.751.293)
Өтемпұлдық құны бойынша ескерілетін қаржы активтерін өтеуден түсімдер	19	158.630.603	18.139.091
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтерін өтеуден түсімдер		-	5.385.385
Депозиттерді орналастыру	13, 18	(10.136.700)	(43.243)
Кеткен ақша қаражатын шығарып тастағандағы еншілес ұйымды сатудан түсім	44	987.132	-
Жұмыскерлерге ұзақ мерзімді қарыз беру		(935.162)	(555.099)
Жұмыскерлерден қарызды қайтару		472.912	404.554
Қауымдастырылған ұйымдарға инвестиция	10	-	(529.392)
Пайдалану құқығы шектеулі ақшалай қаражатты қайтару		7.548	9.181
Қауымдасқан ұйымнан алынған дивидендтер	10	35.201	-
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары		(140.386.691)	(119.519.432)
Қаржылық қызмет			
Қарыз алу	47	62.500.000	53.307.169
Қарызды өтеу	47	(107.240.887)	(58.216.453)
Жай және артықшылықты акциялар бойынша төленген дивидендтер	22	(17.661.587)	(10.143.729)
Бақыламайтын қатысу үлестеріне төленген дивидендтер	6, 22	(4.394.500)	(2.250.000)
Жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу	47	(15.072.509)	(14.806.108)
Меншікті акцияларды сатып алу	5	55.279.947	-
Қаржылық қызметтен (пайдаланылған) алынған таза ақша ағындары		(26.589.536)	(32.109.121)
Ақша қаражатына және оның баламаларына бағам айырмасының әсері		2.201.914	3.713.791
Ақша қаражатына және оның баламаларына күтілетін кредиттік залал	21	(4.830)	15.920
Ақша қаражаты мен олардың баламаларының таза өзгерісі		72.400.673	23.071.788
Ақша қаражаттары және олардың баламалары, 1 қаңтарға	21	94.709.166	71.637.378
Ақша қаражаттары және олардың баламалары, 31 желтоқсанға	21	167.109.839	94.709.166

Елеулі ақшалай емес операцияларды ашу 45-ескертпеде берілген.

Басқарма төрағасы

Бас қаржы директоры

Бас бухгалтер

Қ.Б. Есекеев

А.А. Өзбеков

М.М. Оразиманова

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер

2021 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Қазақтелеком» АҚ (бұдан әрі – «Компания» немесе «Қазақтелеком») 1994 жылы маусымда Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құрылды.

Компанияның тіркелген, орналасқан және қызметін жүзеге асыратын орны Қазақстан Республикасы болып табылады. Компанияның заңды мекенжайы: 010000, Нұр-Сұлтан қаласы, Сауран көшесі, 12, Қазақстан Республикасы.

Қазақстан Республикасының Үкіметі Компания акцияларының 51% мөлшеріндегі бақылау пакеті меншігі болып табылатын «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына» немесе «Бас компания») арқылы Компанияны бақылайды. Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсанға Компания акционерлерінің тізбесі беріліп отыр:

	2021 жылғы 31 желтоқсанға	2020 жылғы 31 желтоқсанға
Самұрық-Қазына	51,0%	51,0%
SKYLINE INVESTMENT COMPANY S.A.	24,5%	24,5%
АДР (The Bank of New York — депозитарий)	9,6%	9,6%
«Алатау Капитал Инвест» ЖШС	3,7%	3,7%
«Даму Қоры» корпоративтік қоры	3,4%	–
«Бірыңғай жинақтау зейнетақы қоры» АҚ	–	3,4%
Өзгелері	7,8%	7,8%
	100%	100%

Компания телекоммуникация операторларына көрсетілетін трафикті беру, тәуелсіз телекоммуникация операторларына көрсетілетін ортақ пайдаланылатын телефон желісіне (бұдан әрі – «ОПТЖ») қосу, сондай-ақ ОПТЖ-ға қосылу үшін телекоммуникация операторларына бөлектелген телефон арналарын жалға беру бойынша қызметтер бөлігінде табиғи монополиялар тізіліміне қосылған.

Компания және оның 5-ескертпеде көрсетілген еншілес ұйымдары (бұдан әрі бірлесіп – «Топ») жергілікті, қалааралық және халықаралық, оның ішінде таяу және алыс шетелдермен байланыс қызметін қоса алғанда, тіркелген және мобильдік байланыс нарығының елеулі үлесіне ие; сондай-ақ байланыс арналарын жалға беру, деректер беру, мобильді құрылғыларды сату қызметтерін көрсетеді және басқа да телекоммуникация қызметтерін ұсынады.

Компания басшылығы атынан Басқарма төрағасы 2022 жылғы 5 наурызда Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігін басып шығаруды мақұлдады.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗІ

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына (бұдан әрі – «ҚЕХС») сәйкес Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі – «ҚЕХС жөніндегі кеңес») бекіткен редакцияда дайындалды.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік, егер есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерде басқаша көрсетілмесе, бастапқы құн бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалды. Шоғырландырылған қаржылық есептілік қазақстандық теңгемен (бұдан әрі – «теңге») берілді және барлық сома, егер басқаша көрсетілмесе, бүтін мыңдықпен жуықталып дөңгелектенді.

Қызметтің үздіксіздігі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік қызметтің үздіксіздігі қағидаты негізінде дайындалды, яғни ол қызметтің жалғасуын, активтерді іске асыруды және әдеттегі қызмет барысында міндеттерді реттеуді көздейді.

Шоғырландыру негізі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компания және оның еншілес ұйымдарының 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық есептіліктерінен тұрады. Егер Топ инвестициялар объектісіне қатысудан түсетін ауыспалы кіріске байланысты тәуекелге ұшыраса немесе осындай кірісті алуға құқылы болса, сондай-ақ инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру арқылы кіріске ықпал ету мүмкіндігі болса, бақылау жүзеге асырылады. Атап айтқанда, Топ инвестициялар объектісін мынадай шарттар орындалса ғана бақылай алады:

- Топтың инвестициялар объектісіне қатысты өкілеттіктері болса (яғни инвестициялар объектісінің маңызды қызметін басқарудың ағымдағы мүмкіндігін қамтамасыз ететін күшіндегі құқықтары);
- Топтың инвестициялар объектісіне қатысудан ауыспалы кіріске байланысты тәуекелге ұшырау қаупі немесе осындай кірісті алу құқығы болса;
- Топтың кіріс көлеміне ықпал ету үшін өз өкілеттіктерін пайдалану мүмкіндігі болса.

Негізінен дауыс беру құқығының көп болуы бақылауды қажет етеді. Мұны растау үшін және Топтың инвестициялар объектісіне қатысты дауыс құқығының басым бөлігі немесе осыған ұқсас құқығы болса, Топ барлық орынды фактілер мен жағдайларды осы инвестициялар объектісіне қатысты өкілеттіктерінің барлығын бағалау барысында ескереді:

- инвестициялар объектісінде дауыс құқығына ие басқа ұстаушылармен келісім;
- басқа келісімдерде көзделген құқықтар;
- Топқа тиесілі дауыс беру құқықтары және әлеуетті дауыс беру құқықтары.

Егер бақылаудың бір немесе бірнеше құрамдасының өзгергенін фактілер мен жағдайлар көрсетіп тұрса, Топ инвестициялар объектісіне қатысты бақылаудың болуын қайталап талдайды. Еншілес компанияны шоғырландыру Топ еншілес компанияны бақылауға ие болғанда басталады және Топ еншілес компанияны бақылаудан айырылғанда тоқтатылады. Сатып алынуы немесе істен шығуы бір жыл ішінде орын алған еншілес ұйымның активтері, міндеттемелері, кірістері және шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылады және Топ еншілес ұйымды бақылауды жоғалтқан күнге дейін көрсетіледі.

Пайда немесе залал және өзге жиынтық кірістің («ӨЖК») әрбір құрамдасы Топтың Бас компаниясының акционерлеріне жатады және егер бұл бақылауда емес қатысу үлестерінің теріс сальдосына әкелсе де, бақылауда емес қатысу үлестеріне жатады. Қажет жағдайда еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігі осындай ұйымдардың есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкестікке келтіру үшін түзетіледі. Топ ішінде операцияларды жүзеге асыру нәтижесінде туындайтын барлық топшілік активтер мен міндеттемелер, меншікті капитал, кірістер, шығыстар және ақша ағындары шоғырландыру барысында толықтай алынып тасталады.

Еншілес ұйымдағы қатысу үлесін бақылауды жоғалтуды өзгерту меншікті капиталмен операция ретінде ескеріледі.

Егер Топ еншілес ұйымды бақылауды жоғалтса, ол меншікті капиталының тиісті активтерін (оның ішінде гудвилді), міндеттемелерін, бақыланбайтын қатысу үлестерін және басқа да құрамдастарын тануды тоқтатады және жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп құрамында туындаған пайда немесе залал таниды. Қалған инвестициялар әділ құны бойынша танылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Жаңа стандарттар, қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түсіндірмелер және түзетулер

Топ 2021 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын (егер басқалай көрсетілмесе) жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енетін кейбір стандарттар мен түзетулерді алғаш рет қолданды. Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттарды, түсіндірмелер немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

9 ХҚЕС (IFRS), 39 ХҚЕС (IAS), 7 ХҚЕС (IFRS), 4 ХҚЕС (IFRS) және 16 ХҚЕС-ке (IFRS) «Базалық пайыздық мөлшерлемені реформалау - 2 кезең» түзетулер

Түзетулер ұсыныстың банкаралық мөлшерлемесі (IBOR) іс жүзінде тәуекелсіз баламалы пайыздық мөлшерлемені ауыстырылған жағдайда қаржылық есептілік үшін салдарларды жоюға қолданылатын уақытша босатуларды ұсынады.

Түзетулер мыналарды көздейді:

- реформамен талап етілетін шартты өзгерту немесе ақша ағындарының өзгеруі нарықтық пайыздық мөлшерлеменің өзгеруіне құбылмалы пайыздық мөлшерлеменің балама өзгеруі ретінде қарастырылатын практикалық сипаттағы жеңілдету;
- хеджирлеу қатынастарын және хеджирлеу жөніндегі құжаттаманы айқындауға IBOR реформасы талап ететін өзгерістерді хеджирлеу қатынастарын тоқтатпай енгізуге жол беріледі;
- тәуекелсіз мөлшерлемесі бар құрал ұйымның қалауы бойынша хеджирлеу қатынастары шеңберінде тәуекелді компонент ретінде анықталған жағдайларда, ұйымдарға жеке сәйкестендірілетін компоненттерге қатысты талаптарды сақтау қажеттілігінен уақытша босату беріледі.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізген жоқ. Топ қажет болған жағдайда алдағы кезеңдерде практикалық сипаттағы жеңілдетулерді қолдануға ниетті.

16 ХҚЕС-ке (IFRS) "2021 жылғы 30 маусымнан кейін әрекет ететін COVID-19 пандемиясына байланысты жалға беру бойынша жеңілдіктер" түзетулері

2020 жылғы 28 мамырда ХҚЕС жөніндегі кеңес 16 ХҚЕС-ке (IFRS) "Жалдау" – "COVID-19 пандемиясына байланысты жалдау бойынша жеңілдіктер" түзетулерін шығарды. Осы түзету жалға алушылар үшін COVID-19 пандемиясының тікелей салдары ретінде туындайтын жалдау бойынша жеңілдіктер болған жағдайда жалдау шарттарын өзгертуді есепке алу бөлігінде ХҚЕС (IFRS) 16 талаптарын қолданудан босатуды көздейді. Практикалық сипаттағы жеңілдету ретінде жалға алушыға COVID-19 пандемиясына байланысты берілген жалдау бойынша жеңілдік жалдау шартын өзгерту болып табылатындығын талдау иуралы құқық береді. Осындай шешім қабылдаған жалға алушы егер ол жалдау шартының өзгерісі болып табылмаса, осы өзгеріс 16 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес есепте қалай көрінетініне ұқсас, COVID-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша жеңілдікке байланысты жалдау төлемдерінің кез келген өзгерісін ескеруі керек.

Бұл түзету 2021 жылдың 30 маусымына дейін қолданылады деп болжалды, бірақ COVID-19 пандемиясының 2021 жылдың 31 наурызында жалғасуына байланысты ХҚЕС кеңесі практикалық сипаттағы жеңілдетулерді қолдану мерзімін 2022 жылдың 30 маусымына дейін ұзарту туралы шешім қабылдады.

Жаңа түзету 2021 жылғы 1 сәуірден немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты қолданылады. Топта COVID-19 пандемиясымен байланысты жалға беру бойынша қандай да бір жеңілдіктер жоқ, бірақ қажет болған жағдайда ол рұқсат етілген кезең ішінде практикалық сипаттағы жеңілдетулерді қолдануды жоспарлап отыр.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар

Төменде шығарылған, бірақ Топтың қаржылық есептілігі шығарылған күні әлі күшіне енген, жаңа стандарттар, түзетулер мен түсіндірмелер келтіріледі. Топ осы стандарттарды, түзетулер мен түсіндірулерді, егер қолданылатын болса, олар күшіне енген күннен бастап қолдануға ниетті.

17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары»

2017 жылдың мамырында ХҚЕС жөніндегі кеңес 17 ХҚЕС (IFRS) "Сақтандыру шарттарын" шығарды, ол ақпаратты тану және бағалау, ұсыну және ашу мәселелерін қарастыратын сақтандыру шарттарына арналған қаржылық есептіліктің жаңа жан-жақты стандарты болды. 17 ХҚЕС (IFRS) күшіне енген кезде, ол 2005 жылы шығарылған "Сақтандыру шарттары" 4 ХҚЕС-ті (IFRS) алмастырады. 17 ХҚЕС (IFRS) сақтандыруды шығаратын ұйымның түріне, сондай-ақ дискрециялық қатысу шарттары бар белгілі бір кепілдіктер мен қаржы құралдарына қарамастан, сақтандыру шарттарының барлық түрлеріне қолданылады (яғни, өмірді сақтандыру және өмірді сақтандырудан басқа сақтандыру, тікелей сақтандыру және қайта сақтандыру). Қолдану саласынан бірнеше ерекшеліктер бар. 17 ХҚЕС (IFRS) негізгі мақсаты сақтандырушылар үшін неғұрлым тиімді және дәйекті болып табылатын сақтандыру шарттарын есепке алу моделін ұсыну болып табылады. Негізінен алдыңғы жергілікті есеп саясатына негізделген 4 ХҚЕС (IFRS) талаптарына қарағанда, 17 ХҚЕС (IFRS) бухгалтерлік есептің барлық тиісті аспектілерін қамтитын сақтандыру шарттарын есепке алудың жан-жақты моделін ұсынады. 17 ХҚЕС (IFRS) негізінде мыналармен толықтырылған:

- тікелей қатысу шарттарымен сақтандыру шарттары үшін нақты өзгертулер (ауыспалы сыйақы әдісі);
- жеңілдетілген тәсіл (сыйақыны бөлу негізіндегі тәсіл) негізінен қысқа мерзімді шарттар үшін жалпы модель бар.

17 ХҚЕС (IFRS) 2023 жылғы 1 қаңтардан басталатын немесе осы күннен кейін басталатын есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте салыстырмалы ақпарат ұсыну талап етіледі. Ұйым сондай-ақ 9 ХҚЕС-ті (IFRS) және 15 ХҚЕС-ті (IFRS) 17 ХҚЕС (IFRS) бірінші қолдану күніне немесе оған дейін қолданған жағдайда мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

Бұл стандарт Топқа қолданылмайды.

1 ХҚЕС-ке (IAS) "Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу" түзетулері

2020 жылғы қаңтарда ХҚЕС жөніндегі кеңес міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеуге қатысты талаптар түсіндірілетін ХҚЕС (IAS) 69-76-тармақтарына түзетулер шығарды. Түзетулерде мыналар түсіндіріледі:

- міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы дегеніміз не;
- міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы есепті кезеңнің соңында болуы керек;
- міндеттемелерді жіктеуге ұйымның міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығын орындау ықтималдығы әсер етпейді;
- міндеттеме шарттары, егер айырбасталатын міндеттемеге енгізілген туынды құрал үлестік құрал болса, оның жіктелуіне әсер етпейді.

2021 жылғы қарашада Кеңес стандарттың алдын-ала нұсқасын жариялады, онда егер есеп айырысуды кемінде он екі ай мерзімге кейінге қалдыру құқығы ұйымның есепті күннен кейінгі шарттарды сақтауына байланысты болса, бұл шарттар міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеу мақсаттары үшін есепті күнге қолданыстағы есеп айырысуды кейінге қалдыру құқығына әсер етпейтіні ұсынылған.

Мұндай жағдайларда есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде қаржылық жағдай туралы есепте жеке орындалуға жататын ұзақ мерзімді міндеттемелерді ұсынуды қоса алғанда, ақпарат беруге және ақпаратты ашуға қойылатын қосымша талаптар қолданылатын болады.

Сонымен қатар, Кеңес күшіне ену күнін 2024 жылдың 01 қаңтарынан (2023 жылдың 01 қаңтарынан бастап) ертерек ауыстыруды ұсынды. Пікірлерді Кеңес 2022 жылдың 21 наурызына дейін алуы керек.

3 ХҚЕС-ке (IFRS) "Тұжырымдамалық негіздерге сілтемелер" түзетулері

2020 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі кеңес 3 ХҚЕС-ке (IFRS) "Бизнес бірлестігі" – "Тұжырымдамалық негіздерге сілтемелер" түзетулерін шығарды. Бұл түзетулердің мақсаты - 1989 жылы шығарылған "Қаржылық есептілікті дайындау және ұсыну тұжырымдамасына" сілтемелерді 2018 жылдың наурызында шығарылған "Қаржылық есептерді ұсынудың тұжырымдамалық негіздеріне" сілтемелерге, стандарт талаптарына елеулі өзгерістер енгізбестен ауыстыру.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

ҚЕХС (IFRS) 3-түзету «Тұжырымдамалық негіздерге сілтеме» (жалғасы)

Жекелеген операциялар шеңберінде туындаған жағдайда ҚЕХС (IAS) 37 қолданыс аясына немесе ХҚЕТК (IFRIC) 21 «**міндетті төлемдер**» түсініктеме аясына жатуы мүмкін міндеттемелер мен шартты міндеттемелер үшін «2-күннің» әлеуетті табыстарын немесе шығындарын болдырмау мақсатында кеңес ҚЕХС (IFRS) 3-те қағидаттардан оның шығарылуын тануға қол жеткізуге тырысты.

Дей тұрғанмен, кеңес сілтемені ауыстыру «**Қаржылық есептілікті дайындау және ұсыну тұжырымдамасына**» ықпал ептейтін шартты активтерге қатысты ҚЕХС (IFRS) 3 қолданыстағы талаптарына түсініктеме беруді мақұлдады.

Аталған түзетулер 2022 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін жылдық есептік кезең үшін күшіне енеді және алдағы уақытта қолданылатын болады.

ҚЕХС (IAS) 16-түзету «Негізгі қаражаттар: мақсаты бойынша қолданылғанға дейінгі түсімдер»

2020 жылдың мамырында ҚЕХС жөніндегі кеңес «**Негізгі қаражаттар: мақсаты бойынша қолданылғанға дейінгі түсімдер**» құжатты басып шығарды, тиісінше ұйымдарға осы объектіні орналасу орына дейін жеткізу барысында жүргізіліп, бұйымды сатудан түскен қандай да бір негізгі қаражатты объектінің бастапқы құнынан шығарып тастауға және басшылықтың ниетіне сәйкес оны пайдалану үшін талап етілген жағдайға келтіруге тыйым салынады. Дегенмен ұйым осындай бұйымнан түскен түсімді, сондай-ақ кіріс немесе шығыс құрамында осы бұйымды өндіру құнын мойындайды.

Аталған түзетулер 2022 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін жылдық есептік кезеңде күшіне енеді және өткен кезеңдер үшін осы түзетуді ұйым алғаш қолданған ең бірінші рет берілген қаржылық есептік кезеңнің бастапқы күні (немесе одан кейін) қолдану үшін қол жетімді негізгі құралдар объектілеріне де қолданылуы қажет.

Аталған түзету топқа маңызды ықпал етпейді деп күтіледі.

ҚЕХС (IAS) 37-түзету «Ауыртпалық шарттары – шартты орындауға жұмсалатын шығындар»

2020 жылдың мамырында ҚЕХС жөніндегі кеңес ҚЕХС (IAS) 37-түзетуді енгізді, онда шарттар ауыртпалық жүктейтін немесе шығынды екендігін бағалау кезінде ұйым қандай шығындарды ескеру керектігіне түсініктеме берілген.

Түзетулер «шартпен тікелей байланысты шығындарға» негізделген әдісті қолдануды қарастырған. Тауарлар мен қызметтерді ұсынуда шартпен тікелей байланысты шығындарға осы шартты орындауға кететін қосалқы шығындар, сонымен қатар шартты орындаумен тікелей байланысты бөлінген шығындар да кіреді. Шартпен тікелей байланысы жоқ жалпы және әкімшілік шығындар контрагенттің шарт бойынша қайтару міндеткерлігі жөніндегі жағдайды қоспағанда алынып тасталады.

Аталған түзетулер 2022 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін жылдық есептік кезеңде күшіне енеді. Топ осы түзетулерді алғаш қолданатын жылдық есептік кезеңнің бастапқы күні өзінің барлық міндеттемелерін әлі орындамаған шарттарға қатысты осы түзетулер қолданады.

ҚЕХС (IFRS) 1-түзету «Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарын алғаш рет қолдану - Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарын бірінші рет қолданушы еншілес ұйым»

2018-2020 жылдар аралығында ҚЕХС-ны жыл сайын жетілдіру үдерісі шеңберінде ҚЕХС жөніндегі кеңес ҚЕХС (IFRS) 1 «**Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарын алғаш рет қолдануды**» енгізді. Аталған түзетуге сәйкес ҚЕХС (IFRS) 1 D16(a) тармағын қолдануды шешкен еншілес ұйым негізгі ұйымның ҚЕХС-ға өткен күнін есепке ала отырып, негізгі ұйымның қаржылық есептемесінде көрсетілген соманы пайдаланып, жинақталған курстық айырманы бағалауға құқылы. Аталған түзетулер ҚЕХС (IFRS) 1 D16(a) тармағын қолдануды шешкен ассоциацияланған ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға да қолданылады.

Аталған түзетулер 2022 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін жылдық есептік кезеңде күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға болады.

Аталған түзету топқа қолданылмайды.

ҚЕХС (IFRS) 9-түзету «Қаржылық құралдар» - қаржылық міндеттемені тану аяқталған жағдайда «10% тестіні» өткізу кезіндегі комиссиялық сыйақы

2018-2020 жылдар аралығында ҚЕХС-ны жыл сайын жетілдіру үдерісі шеңберінде ҚЕХС жөніндегі кеңес ҚЕХС (IFRS) 9 енгізді. Түзету жаңа немесе модификацияланған қаржылық міндеттеме шарттарының бастапқы қаржылық міндеттеме шарттарынан қаншалықты өзгеше екендігін бағалау кезінде ұйым ескеретін комиссиялық сыйақы сомасына түсініктеме береді. Бұндай сомаларға басқа тараптың атынан кредитор немесе несие алушы төлеген немесе алған комиссиялық сыйақыны қоса алғанда белгілі бір кредитордың және қарыз алушының арасында төленген немесе алынған комиссиялық сыйақылар жатады. Ұйым осы түзетулерді алғаш қолданатын жылдық есептік кезеңнің бастапқы күні (немесе одан кейін) модификацияланған немесе ауыстырылған қаржылық міндеттемелерге қатысты осы түзетулерді қолдануы қажет.

Аталған түзетулер 2022 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін жылдық есептік кезеңде күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға болады. Аталған түзету топ осы түзетулерді алғаш қолданатын жылдық есептік кезеңнің бастапқы күні (немесе одан кейін) модификацияланған немесе ауыстырылған қаржылық міндеттемелерге қатысты осы түзетулерді қолданады.

Аталған түзету топқа маңызды ықпал етпейді деп күтіледі.

ҚЕХС (IAS) 41-түзету «Ауыл шаруашылығы» – әділ құнын бағалау кезіндегі салық салу

2018-2020 жылдар аралығында ҚЕХС-ны жыл сайын жетілдіру үдерісі шеңберінде ҚЕХС жөніндегі кеңес ҚЕХС (IAS) 41-түзету «**Ауыл шаруашылығы**» – әділ құнын бағалау кезіндегі салық салуды» енгізді. Аталған түзету ҚЕХС (IAS) 41-дің 22-тармағының талаптарын алып тастайды, яғни ұйым ҚЕХС (IAS) 41 қолданыс аймағына жататын активтердің әділ құнын бағалау кезінде салық салумен байланысты ашқа ағынын есепке алмайды.

Ұйым аталған түзетулерді 2022 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін бірінші жылдық есептік кезеңнің бастапқы күні (немесе одан кейін) әділ құнын бағалауға қатысты қолданады. Мерзімінен бұрын қолдануға болады.

Аталған түзету топқа маңызды ықпал етпейді деп күтіледі.

ҚЕХС (IAS) 8-түзету «Бухгалтерлік есеп анықтасы»

2021 жылдың ақпанында ҚЕХС жөніндегі кеңес ҚЕХС (IAS) 8 түзетіп, «бухгалтерлік бағалау» анықтамасын енгізді. Түзетуде бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер мен есепке алу саясатындағы өзгерістер арасындағы айырмашылық және қателіктерді түзетуге түсініктеме беріледі. Сонымен қатар құжатта ұйымдардың бухгалтерлік бағалауды әзілеу үшін өлшеу әдістері мен бастапқы деректерді қалай пайдаланатыны туралы түсініктеме берілген.

Түзетулер 2023 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін жылдық есептік кезеңде күшіне енеді және көрсетілген кезеңнің бастапқы күні немесе одан кейін жүргізілетін есепке алу саясатындағы өзгерістерге жіне бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістерге қатысты қолданылады. Мерзімінен бұрын қолдану осы дәйекті ашқан жағдайда рұқсат беріледі.

Аталған түзету топқа маңызды ықпал етпейді деп күтіледі.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)

ҚЕХС (IAS) 1-түзету және «Есептік саясат жөніндегі ақпаратты ашу» ҚЕХС қолдану бойынша № 2 практикалық ұсынымдама»

2021 жылдың ақпанында ҚЕХС жөніндегі кеңес ҚЕХС (IAS) 1-ге және «Маңыздылығы туралы пайымды қалыптастыру» ҚЕХС қолдану бойынша № 2 практикалық ұсынымдамаға түзету енгізді, онда ұйымдардың есепке алу саясаты жөніндегі ақпаратты ашу кезінде маңыздылық пайымын қолдануға арналған басшылық пен мысалдар көрсетілген. Түзетулер ұйымдарға есепке алу саясатының «маңызды қағидаларын» ашу талаптарын есепке алу саясаты жөніндегі «маңызды ақпаратты» ашу туралы талаптарына ауыстыру арқылы, сондай-ақ есепке алу саясаты жөніндегі ақпаратты ашу туралы шешім қабылданған жағдайда ұйымның маңыздылық ұғымын қалай пайдалану қажеттігіне қатысты басшылыққа алу құжатын қосу есебінен есепке алу саясаты жөніндегі анағұрлым пайдалы ақпаратты ашуға көмек көрсетеді.

ХҚЕС (IAS) 1 және "Есеп саясаты туралы ақпаратты ашу" ХҚЕС қолдану жөніндегі № 2 практикалық ұсынымдарға түзетулер (жалғасы)

ХҚЕС (IAS) 1-ге түзетулер 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігі бар жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады. ХҚЕС қолдану жөніндегі № 2 практикалық ұсынымдардағы түзетулерде есеп саясаты туралы ақпараттың маңыздылығын айқындайтын қолдануға қатысты міндетті нұсқаулық болмағандықтан, осы түзетулердің күшіне ену күнін көрсету талап етілмейді.

Топ қазіргі кезде Топтың есеп саясаты туралы ақпаратын ашуға мүмкіндік беретін, осы түзетулердің әсеріне бағалау жүргізеді.

"Сақтандыру шарттары" ХҚЕС (IFRS) 17 түзетулері: ХҚЕС (IFRS) 17 және ХҚЕС (IFRS) 9 бастапқы қолданылуы - салыстырмалы ақпарат

2021 жылғы 9 желтоқсанда ХҚЕС жөніндегі кеңес ХҚЕС (IFRS) 17 және ХҚЕС (IFRS) 9 бастапқы қолдану кезінде ұсынылған салыстырмалы ақпаратқа ауысу нұсқасын қосу үшін "Сақтандыру шарттары" ХҚЕС (IFRS) 17-ге түзету шығарды. Бұл түзету 2021 жылдың шілдесінде жарияланған 17 ХҚЕС және 9 ХҚЕС – Салыстырмалы ақпараттың бастапқы қолданылуына және мүдделі тараптардың пікірлері негізінде кейінгі қайта келіссөздерге арналған стандарт жобасына (ED) негізделген.

Алғаш рет 2023 жылы ХҚЕС (IFRS) 17 және ХҚЕС (IFRS) 9 "Қаржы құралдары" қолданылатын кезге ХҚЕС жөніндегі кеңес мүдделі тараптардың қаржылық активтер мен сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер арасында салыстырмалы ақпаратта туындауы мүмкін есептегі сәйкессіздіктерге қатысты алаңдаушылығына жауап ретінде осы өтпелі нұсқаны, салыстырмалы кезеңде қаржы активтерін жіктеуді енгізуді шешті.

Түзетулер Топқа айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

"Табыс салығы: бір операциядан туындайтын активтер мен міндеттемелерге байланысты кейінге қалдырылған салық" ХҚЕС (IAS) 12-ге түзетулер

"Табыс салығы: бір операциядан туындайтын активтер мен міндеттемелерге байланысты кейінге қалдырылған салық" ХҚЕС (IAS) 12-ге түзетулер 2021 жылғы 7 мамырда ХҚЕС жөніндегі кеңес "Табыс салығы - бір операциядан туындайтын активтер мен міндеттемелерге байланысты кейінге қалдырылған салық" ХҚЕС (IAS) 12-ге түзетулер енгізді. Кеңес бұл түзетулерді ұйымдардың активтерді де, міндеттемелерді де бастапқы тануға әкелетін жалға алу және пайдаланудан шығару міндеттемелері сияқты операциялар мен оқиғалар бойынша кейінге қалдырылған салықты қалай есепке алатындығындағы айырмашылықтарды азайту үшін енгізді.

Түзетулер 12 IAS стандартына сәйкес бастапқы тануға қатысты ерекшеліктердің көлемін тарылтады, осылайша бұл ерекшелік тең салық салынатын және шегерілетін уақытша айырмашылықтарды тудыратын операцияларға қолданылмайды. Түзетулер салық мақсатында міндеттемелерді қайтаруға төлем жасауды шегеріп тастау – бұл осындай түзетулер қаржылық есепте (және пайыздық шығыстарда) немесе байланысты активте (және пайыздық шығыстарда) танылған міндеттемелер үшін салық салу мақсаттарына осындай шегеріп тастаулардың сәйкестігін нақтылайды. Бұл шешім актив пен міндеттемені бастапқы тану кезінде уақытша айырмашылықтардың бар-жоғын анықтау үшін маңызды. Түзетулер 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап немесе одан кейінгі жылдық есепті кезеңдерге қолданылады. Түзетулерді ерте қолдануға жол беріледі.

Қазіргі уақытта Топ осы түзетулердің Топтың есеп саясаты туралы ақпаратын ашуға әсерін бағалауды жүргізуде.

Шетел валютасын қайта есептеу

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Компанияның және оның негізгі еншілес ұйымдарының функционалдық валютасы болып табылатын теңгемен ұсынылды. Теңге негізгі экономикалық айналымның валютасы болып табылады, онымен Компания және оның негізгі еншілес ұйымдары жұмыс істейді. Топқа кіретін әрбір компания өзінің функционалдық валютасын белгілейді және әр компанияның қаржылық есептілігіне қосылған баптар осындай функционалдық валютамен бағаланады.

Операциялар мен қалдықтар

Шетел валюталарындағы операцияларды ең алдымен Топтың компаниялары операция тану критерийлерін қанағаттандыратын күні қолданыстағы спот-бағам бойынша олардың функционалдық валютасында ескеріледі. Шетел валютасымен берілген монетарлық активтер мен міндеттемелер Қазақстан қор биржасы (бұдан әрі мәтін бойынша – «ҚҚБ») белгілеген және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (бұдан әрі мәтін бойынша – «ҚРҰБ») жариялаған есепті күні қолданыстағы ресми бағам бойынша қайта есептеледі. Барлық айырмашылық жиынтық кіріс туралы шоғырландылған есепте пайда мен залалдарда көрсетіледі.

Шетел валютасында тарихи құны негізінде бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелерді жасау күнінде қолданыстағы бағамдар бойынша қайта есептеледі. Шетел валютасында әділ құнымен бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құнын белгілеу күніндегі бағам бойынша қайта есептеледі. Әділ құны бойынша бағаланатын монетарлық емес баптарды есептеу кезінде туындайтын пайда немесе залал баптың әділ құны өзгерісінен пайда немесе залалды тану қағидаларына сәйкес ескеріледі (яғни, әділ құны бойынша қайта бағалаудан пайдасы мен залалы БЖК немесе пайда не залал құрамында танылатын баптар бойынша бағамды қайта есептеуден бағам айырмашылықтары тиісінше БЖК немесе пайда не залал құрамында танылады).

Мына кестеде шетел валюталарының теңгеге шаққандағы бағамы берілген:

	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	431,80	420,91
Еуро	489,10	516,79
Ресей рублі	5,76	5,62

«КТ-АЙИКС» ЖШҚ (Ресей) шетелдегі бөлімшенің функционалдық валютасы ресей рублі болып табылады. Шоғырландыру барысында шетелдік бөлімшелердің активтері және міндеттемелері есепті күнде қолданыстағы теңгеге шаққандағы бағам бойынша қайта есептеледі, ал мұндай бөлімшелердің жиынтық кірісі туралы шоғырландырылған есептің баптары мәміле жасау сәтіндегі қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Мұндай қайта есептеуде туындаған бағамдық айырма өзге де жиынтық кіріс құрамында танылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Бизнесті біріктіру және гудвил

Бизнесті біріктіру сатып алу әдісін пайдалана отырып ескеріледі. Сатып алу құны сатып алынатын компанияда бақылаудағы емес қатысу үлесі және сатып алу күніне әділ құны бойынша бағаланған берілген өтеу сомасы ретінде бағаланады. Бизнесті біріктіру бойынша әрбір мәміле үшін Топ сатып алатын компанияда бақылаудағы емес қатысу үлесін қалай бағалау туралы шешім қабылдайды: не әділ құны бойынша, не сатып алынатын компаниядағы таза активтерге сәйкесетін бара-бар үлес бойынша. Сатып алумен байланысты шығындар олар келтірілген сәттен бастап жалпы және әкімшілік шығыстар құрамына қосылады.

Сатып алынған қызмет түрлері мен активтер жиынтығы салымды және өте маңызды үдерісті қамтып, олар бірге қайтарымды қалыптастыруға айтарлықтай ықпал еткен кезде, Топ бизнес сатып алынды деген қорытындыға келеді. Егер сатып алынған үдеріс қайтарымды қалыптастыруды жалғастыру мүмкіндігі үшін өте маңызды болып, ал сатып алынған салымдар мұндай үдерісті орындауға қажетті дағдыларға, білім немесе тәжірибеге ие, ұйымдастырылған жұмыс күшін қамтыса немесе қайтарымды құруды жалғастыру мүмкіндігіне айтарлықтай ықпал етсе, онда сатып алынған үдеріс өте маңызды болып есептеледі және бірегей немесе сирек кездесетін не ауқымды шығындарсыз, күш немесе кейінге қалдырылған қайтарымды құруды жалғастыру мүмкіндігінсіз ауыстырылмайтын болып есептеледі.

Егер Топ бизнес сатып алса, онда ол шарт талаптары, экономикалық жағдай және сатып алу күніне тиісті жағдайларға қарай сатып алынған қаржылық активтер мен қабылданған міндеттемелерді тиісті дәрежеде жіктейді және белгілейді. Бұған туынды құралдардың негізгі шарттарына кіргізілген сатып алынатын компанияға бөлу қажеттілігіне талдау жатқызылады.

Сатып алуға тиесілі шартты өтеу сатып алу күніне әділ құны бойынша танылады. Меншікті капитал ретінде жіктелген шартты өтеу қайта бағаланбайды, ал оның келесі өтеуі капитал құрамында ескеріледі. Қаржылық құрал болып табылатын актив немесе міндеттеме ретінде жіктелетін шартты өтеу 9 «Қаржы құралдары» ҚЕХС (IFRS) қолдану саласына жатады және әділ құны бойынша бағаланады. Ал әділ құнының өзгерістері 9 «Қаржы құралдары» ҚЕХС (IFRS) сәйкес жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады. 9 «Қаржы құралдары» ҚЕХС (IFRS) қолдану саласына жатпайтын өзге шартты өтеу әрбір есепті күнге әділ құны бойынша бағаланады, ал әділ құнының өзгерісі пайда мен залал құрамында танылады.

Гудвил әуелден бастапқы құны бойынша бағаланады (берілген өтеу сомасының және танылған бақыланбайтын қатысу үлестерінің және бұдан бұрын сатып алушыға қатысу үлесінің Топ сатып алған таза сәйкестендірілетін активтер мен оның қабылдаған міндеттемелерінің сомасынан артуы ретінде анықталатын). Егер сатып алынған таза активтердің әділ құны берілген өтеу сомасынан асатын болса, Топ барлық сатып алынған активтің және барлық қабылданған міндеттеменің анықталуының, сондай-ақ сатып алу күні танылуы тиіс соманы бағалау кезінде қолданылған іс-жосықтардың дұрыстығын қайтадан талдайды. Егер қайтадан бағалаудан кейін берілген өтеу таза сатып алынған активтердің әділ құнынан тағы да аз болып шықса, пайда пайда немесе залал құрамында танылады.

Кейіннен гудвил құнсызданудан келетін жиналған залалды шегере отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру кезінде сатып алынған гудвилді тестілеу үшін гудвил Топ еншілес ұйымды сатып алған күнінен бастап сатып алынатын еншілес ұйымның өзге де активтері немесе міндеттемелері көрсетілген бірліктерге жатуына немесе жатпауына қарамастан, бизнесті біріктіруден пайда көретін, ақша қаражатын өндіретін Топтың әрбір бірлігіне бөлінеді.

Егер гудвил ақша қаражатын өндіретін бірліктің бір бөлігін құраса және осы бірліктің бір бөлігі шығарылатын болса, шығарылатын қызметке жататын гудвил оның шығуынан түсетін пайда немесе залал анықталған кезде осы қызметтің баланстық құнына қосылады. Бұл жағдайларда шыққан гудвил шығарылған қызмет құны мен ақша қаражатын өндіретін бірліктің қалған бөлігінің құнының қатынасы негізінде бағаланады.

Қауымдастырылған ұйымдарға және бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар

Қауымдастырылған ұйым – бұл қызметіне Компания елеулі ықпал ететін ұйым. Елеулі ықпал – бұл инвестициялар объектісінің қаржылық және операциялық саясаты бойынша шешімдерді қабылдауға қатыса алатын, бірақ осы саясатты бақылай алмайтын немесе бірлесіп бақылай алмайтын өкілеттік.

Бірлескен кәсіпорын – бұл қызметті бірлесіп бақылайтын тараптардың қызметтің таза активтеріне құқықтары бар екенін білдіретін ортақ кәсіпкерлік. Бірлесіп бақылау – маңызды қызметке қатысты шешімдер қабылдау бақылауды бөлісетін тараптардың бірауыздан келісімін талап ететін жағдайда орын алатын, шартпен қарастыра отырып, қызметті бақылауды бөлу.

Елеулі ықпалдың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес ұйымдарды бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас. Топтың қауымдастырылған ұйымдарына инвестициялары және бірлескен кәсіпорын үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі.

Үлестік қатысу әдісіне сәйкес қауымдастырылған ұйымға инвестиция басында бастапқы құны бойынша танылады. Инвестицияның баланстық құны нәтижесінде сатып алу күнінен кейін туындаған қауымдастырылған ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның таза активтерінде Топтың үлесіндегі өзгерістерді тану салдарынан түзетіледі. Қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға жататын гудвил инвестицияның баланстық құнына қосылады және құнсыздануға бөлек тестіленбейді.

Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп қауымдастырылған ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның қызмет нәтижелеріндегі Топтың үлесін көрсетеді. Осындай инвестиция объектілерінің БЖК өзгерістері Топтың БЖК құрамында ұсынылады. Мұнымен қатар егер қауымдастырылған ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның меншікті капиталында тікелей танылған өзгеріс болса, Топ осы өзгерістегі өзінің үлесін таниды және орынды жерде бұл фактіні меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте ашып көрсетеді. Қауымдастырылған ұйыммен немесе бірлескен кәсіпорынмен байланысты Топтың операциялары бойынша туындайтын іске асырылмаған пайда және залалдар Топтың қауымдастырылған ұйымдағы бар қатысу үлесі деңгейінде алынып тасталған.

Қауымдастырылған ұйымның және бірлескен кәсіпорынның пайдасындағы немесе залалындағы Топ үлесі операциялық пайдадан тыс жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тікелей ұсынылған. Ол қауымдастырылған ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның еншілес ұйымдарындағы бақыланбайтын қатысу үлестеріне салық салынғаннан кейінгі және есепке алынғаннан кейінгі пайда немесе залалды білдіреді.

Қауымдастырылған ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның қаржылық есептілігі Топтың қаржылық есептілігі жасалатын есепті кезеңде жасалады. Қажет болған жағдайда есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкестендіру мақсатында оған түзетулер енгізіледі.

Үлестік қатысу әдісін қолданғаннан кейін Топ қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға салған өзінің инвестициясы бойынша құнсызданудан қосымша залалды тану қажеттілігін анықтайды. Әр есепті күнге Топ қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға салған инвестициялардың құнсыздануына объективті растаулардың болуын белгілейді. Осындай растаулар болған жағдайда, Топ қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға инвестицияның өтелетін сомасы мен оның баланстық құны арасындағы айырма ретінде құнсыздану сомасын есептейді және «Қауымдастырылған ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның залалындағы үлесі» бабы бойынша жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте залалды таниды.

Топ қауымдастырылған ұйымға елеулі ықпал етуді немесе бірлескен кәсіпорынды бірлесіп бақылауды жоғалтқан жағдайда қалған инвестицияны әділ құны бойынша бағалайды және таниды. Елеулі ықпалды немесе бірлесіп бақылауды жоғалту кезіндегі қауымдастырылған ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның баланстық құны мен қалған инвестициялардың әділ құны және шығудан түсімдер арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Активтер мен міндеттемелерді айналымдағы/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді деп жіктеу

Топ қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте активтер мен міндеттемелерді айналымдағы/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді деп жіктеу арқылы ұсынады. Актив мына жағдайларда айналымдағы болып табылады:

- › егер оны сату қарастырылған немесе ол әдеттегі операциялық цикл аясында сатуға немесе тұтынуға арналған болса;
- › ол негізінен сатуға арналған болса;
- › оны есепті кезеңнен кейін 12 (он екі ай) ішінде сату қарастырылса; немесе ол есепті кезеңнен кейін кемінде 12 (он екі ай) ішінде міндеттемелерді өтеу үшін оны айырбастауға немесе пайдалануға шектеулер болу жағдайларын қоспағанда, ақша қаражаты немесе оның баламалары болса.

Барлық басқа активтер айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндеттеме:

- › оны әдеттегі операциялық цикл шеңберінде өтеу көзделген;
- › ол негізінен сауда үшін ұсталған;
- › ол есепті кезеңнен кейін 12 (он екі ай) ішінде өтелуге жатқан; немесе
- › Топтың есепті кезеңнен кейін кемінде 12 (он екі ай) ішінде міндеттемелерді өтеуді кейінге қалдыруға шартсыз құқығы болған жағдайларда қысқа мерзімді болып табылады.

Контрагенттің қарауы бойынша үлестік құралдарды шығару және тапсыру арқылы реттеуге болатын міндеттеме талаптары аталған міндеттеменің жіктелуіне ықпал етпейді.

Топ барлық өзге міндеттемені ұзақ мерзімді міндеттеме ретінде жіктейді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері айналымнан тыс/ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Әділ құны бойынша бағалау

Әділ құны бойынша бағаланатын немесе әділ құны қаржылық есептілікте ашылуы тиіс қаржы құралдары мен қаржылық емес активтердің әділ құны туралы ақпаратты ашу 50-ескертпеде көрсетілген.

Әділ құн бағалау күніне нарық қатысушылары арасында әдеттегі операция аясында активті сату немесе міндеттемелерді беру үшін төленген баға болып табылады. Әділ құн бойынша бағалау активті сату немесе міндеттемені беру бойынша операция мынадай жағдайларда өтетінін қарастырады:

- › не аталған актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- › не негізгі нарық болмағанда, аталған актив немесе міндеттеме үшін мейлінше оңтайлы нарықта.

Топқа негізгі немесе мейлінше оңтайлы нарық қолжетімді болуы тиіс.

Активтің немесе міндеттеменің әділ құны нарық қатысушыларының актив немесе міндеттеме бағасын анықтау кезінде пайдалануы мүмкін жорамалдарды қолдану арқылы бағаланады, бұл ретте нарық қатысушылары өздерінің үздік мүдделері үшін әрекет ететіні көзделеді.

Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарық қатысушысының активті ең үздік әрі мейлінше тиімді тәсілмен пайдалану арқылы немесе аталған активті ең үздік әрі мейлінше тиімді тәсілмен пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату нәтижесінде экономикалық тиімділікті өндіру мүмкіндігін ескереді.

Топ бұл ретте орынды қадағалайтын бастапқы деректерді барынша пайдалана отырып және қадағаламайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдалана отырып, туындаған жағдайларда қолдануға болатын және олар үшін әділ құны бойынша бағалау үшін жеткілікті деректер қолжетімді осындай бағалау модельдерін пайдаланады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте әділ құны бойынша бағаланатын немесе әділ құны шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылатын барлық актив пен міндеттеме жалпы алғанда әділ құны бойынша бағалау үшін айтарлықтай болып табылатын ең төменгі деңгейдің бастапқы деректері негізінде әділ құн көздерінің төменде берілген иерархиясы аясында жіктеледі:

- › 1-деңгей – ұқсас активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағаның нарық котировкалары (қандай да бір түзетулерсіз);
- › 2-деңгей – бағалау модельдері, онда әділ құнды бағалау үшін мейлінше төмен сатыға жататын бастапқы деректер тікелей немесе жанама түрде нарықта бақыланатын болып табылады;
- › 3-деңгей – бағалау модельдері, әділ құнды бағалау үшін мейлінше төмен сатыға жататын бастапқы деректер нарықта бақыланбайтын болып табылады.

Мерзімді түрде қаржылық есептілікте қайта бағаланып отыратын активтер мен міндеттемелер жағдайында Топ әр есепті кезең соңына жіктеуді қайтадан талдай отырып, оларды иерархия көзі деңгейлерінің арасында ауыстыру қажеттілігін анықтайды (жалпы әділ құн бойынша бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректер негізінде).

Топтың тиісті бөлімшесі («Жұмыс тобы») инвестициялық жылжымайтын мүлікті және сату үшін қолда бар котировкаланбайтын қаржылық активтерді әділ құны бойынша мерзімді бағалаумен қатар, мысалы, тоқтатылған қызмет құрамында бөлуге арналған активтер сияқты активтердің әділ құны бойынша біржолғы бағалауға арналған саясат пен іс-жосықтарды анықтайды. Жұмыс тобының құрамын Компания басшылығы анықтайды.

Сатуға арналған жылжымайтын мүлік объектілері мен қаржылық активтер сияқты маңызды активтерді, сондай-ақ шартты өтеу сияқты маңызды міндеттемелерді бағалау үшін сыртқы бағалаушылар тартылады. Сыртқы бағалаушыларды тарту туралы шешімді жыл сайын Компанияның Аудит комитеті талқылап, бекіткеннен кейін Жұмыс тобы қабылдайды. Нарықты білуі, беделі, тәуелсіздігі және кәсіби стандарттарға сәйкестігі іріктеу критерийлері болып қабылданады. Бағалау комитеті сыртқы бағалаушылармен талқылағаннан кейін әрбір жағдайда қандай бағалау моделі мен бастапқы деректерді қолдану қажеттігі туралы шешім қабылдайды.

Әр есепті күнге Жұмыс тобы Топтың есеп саясатына сәйкес қайтадан талдауды немесе қайтадан бағалауды қажет ететін активтер мен міндеттемелер құнының өзгерісін талдайды. Мұндай талдау аясында Жұмыс тобы бағалау кезінде қолданылатын ақпаратты шарттармен және басқа орынды құжаттармен салыстыру арқылы соңғы бағалауда қолданылған негізгі бастапқы деректерді тексереді.

Жұмыс тобы және Топтың сыртқы бағалаушылары да әрбір активтің әділетті құнының және міндеттемелердің өзгерісін өзгерістің негізділігін анықтау мақсатында тиісті сыртқы ақпарат көздерімен салыстырады.

Жұмыс тобы және Топтың сыртқы бағалаушылары мерзімді түрде нәтижелерді Топтың Аудит комитетіне және тәуелсіз аудиторларына ұсынып отырады, бұл ретте бағалау кезінде пайдаланылған негізгі кемшін тұстар талқыланады.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсатында Топ активтер мен міндеттемелерді оларға тиесілі сипаттамалары мен тәуекелдерінің, сондай-ақ жоғарыда көрсетілген әділ құны көздерінің иерархиясында қолданылатын сипаты негізінде жіктейді.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Сату үшін ұсталатын айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет

Топ айналымнан тыс активтерді және шығатын топтарды олардың баланстық құны ұзақ пайдалану нәтижесінде емес, негізінен оларды сату арқылы өтелуге жатса, сату үшін ұсталатын деп жіктейді. Сату үшін ұсталатын деп жіктелген айналымнан тыс активтер және шығатын топтар екі мәннің мейлінше аз мәні бойынша – баланстық құны және сату шығындарын шегергендегі әділ құны бойынша бағаланады. Сатуға шығында активтің кетуіне тікелей қатысты қосымша шығындар болып табылады және пайдаға салық бойынша шығыстан және қаржыландыру бойынша шығындардан тұрады.

Сатуға арналған объектіні жіктеу критеріі егер сату ықтималдығы жоғары болса, ал актив немесе кететін топ ағымдағы жағдайында бірден сатылуы мүмкін болса ғана сақталған деп есептеледі. Сатуды жүзеге асыру бойынша қажетті әрекеттер сату бойынша әрекеттердегі айтарлықтай өзгерістердің ықтималдығының аздығын, сондай-ақ сатудан бас тартуды көрсетуі тиіс. Басшылық активті сату бойынша жоспарды іске асыру міндеттемесін өзіне алады және сату жіктеу күнінен бастап бір жыл ішінде аяқталатын болады деп күтілуі қажет.

Жіктеуден кейін сатуға арналған деп анықталған негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизацияланбайды.

Сатуға арналған деп жіктелген активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте айналым/қысқа мерзімді баптар ретінде бөлек көрсетіледі.

Тоқтатылған қызмет жалғасатын қызмет нәтижелерінен алынып тасталады және жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте бөлек баппен пайда ретінде немесе тоқтатылған қызметке салық салынғаннан кейінгі залал ретінде көрсетіледі.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар болған жағдайда, олар жинақталған амортизацияны және құнсыздандудың жинақталған залалдарын шегергендегі бастапқы құны бойынша есептелінеді. Мұндай құн жабдықтардың бір бөлігін ауыстыру құнын және ұзақ мерзімді құрылыс жобаларын тану критерийлері орындалған жағдайда қарыздар бойынша шығындарды қамтиды. Белгілі уақыт аралығынан кейін негізгі құралдардың маңызды компоненттерін ауыстыру қажет болғанда, Топ оларды пайдалы қолданудың тиісті жеке мерзімдеріне сәйкес бөлек амортизациялайды. Елеулі техникалық байқауды өткізу кезінде баламалы түрде оларға байланысты шығындар, егер тану критерийлері орындалса, негізгі құралдардың баланстық құнында жабдықтарды ауыстыру ретінде танылады. Жөндеу мен техникалық күтім жасаудың барлық өзге шығындары жатқызылу сәтінде пайда немесе залал құрамында танылады. Активті оны қолданудан кейін пайдаланудан шығару бойынша күтілген шығындардың берілген құны, егер бағалау міндеттемелерін тану критерийлері орындалса, оны пайдаланғаннан кейін тиісті активтің бастапқы құнына қосылады. Пайдаланудан шығару бойынша танылған бағалау міндеттемесі туралы мейлінше толық ақпарат «Активтерді пайдаланудан шығару міндеттемелері» бөлімінде беріледі (27-ескерте).

Амортизация активтерді пайдалы қолданудың мынадай есептік мерзімдері ішінде жүйелік әдіспен есептеледі:

	Жылдар
Ғимараттар	50
Құрылыстар	10-20
Телекоммуникация жабдығы	3-20
Өзгелері	3-20

Жер амортизацияланбайды.

Негізгі құралдар объектісін және негізгі құралдардың кез келген бастапқыда танылған маңызды объекті компонентін тану олар шығарылғаннан кейін немесе олардың шығуы барысында немесе болашақта пайдаланудан экономикалық пайда болмайтын жағдайда тоқтатылады. Активті тануды тоқтату кезінде туындайтын пайда немесе залал (істен шығарудан түскен таза түсімдер мен активтің баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептеледі) активті тануды тоқтату кезіндегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке қосылады.

Негізі құралдардың жою құны, пайдалы қолдану мерзімдері мен олардың амортизация әдістері әрбір қаржы жылының аяғында талданып, қажетіне қарай перспективалы негізде түзету енгізіледі.

Аяқталмаған құрылыс

Аяқталмаған құрылыс қондыру күтіліп отырған машиналар және жабдықтар құрылысы барысында негізгі құралдармен берілген және бастапқы құны бойынша есептеледі. Аяқталмаған құрылысқа құрылыстың, жабдықтың өзіндік құны және өзге де тікелей шығындар қосылады. Активтерді салу аяқталғаннан кейін немесе жабдықты пайдалануға беру сәтінде құрылыс объектілері тиісті санатқа көшіріледі. Құрылыс объектілері амортизацияға жатпайды.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлік әуелден мәміле бойынша шығындарды қоса отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады. Егер шығындарды тану критерийлері орындалса, баланстық құнға осындай шығындардың туындау кезіндегі бар инвестициялық жылжымайтын мүліктің бір бөлігін ауыстыру құны қосылады және инвестициялық жылжымайтын мүліктің ағымдағы қызмет көрсету шығындары алынып тасталады. Бастапқы танудан кейін инвестициялық жылжымайтын мүлік жинақталған тозу мен жинақталған құнсыздандуды шегергендегі бастапқы құны бойынша есептелінеді. 50 жылды құрайтын тозу пайдалы қолданудың есепті мерзімі ішінде жүйелік әдіспен есептелінеді.

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте инвестициялық жылжымайтын мүлікті тану мынадай жағдайда тоқтатылады: ол істен шықса немесе ол пайдаланудан шығарылса және оны пайдаланудан болашақта ешқандай экономикалық пайда болмаса. Істен шығудың таза түсімдері мен активтің баланстық құны арасындағы айырмашылық оны тану тоқтатылған есепті жылдың жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есебінде танылатын болады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің санатына немесе оның санатынан ауыстыру жылжымайтын мүлікті пайдалану сипаты өзгергенде ғана жүзеге асырылады. Инвестициялық жылжымайтын мүліктен меншік иесі орын алған жылжымайтын мүлік объектісіне ауыстырған кезде кейінгі есепке алудың шартты бастапқы құны пайдалану мақсаттарын өзгерту кезіндегі әділ құнды білдіреді. Меншік иесі алып отырған жылжымайтын мүлік объектісі инвестициялық жылжымайтын мүлік объектісі болса, Топ мұндай жылжымайтын мүлікті пайдалану мақсаты өзгергенге дейінгі негізгі құралдарды есептеу саясатына сәйкес есепке алады.

Материалдық емес активтер

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы тануда бастапқы құнымен бағаланады. Бизнесті біріктіру нәтижесінде сатып алынған материалдық емес активтердің бастапқы құны сатып алу күніндегі әділ құнды білдіреді. Материалдық емес активтер бастапқы танудан кейін жинақталған амортизация мен құнсыздану салдарынан жинақталған шығындарды шегергеннен кейінгі сатып алу құнымен көрсетіледі. Өнімдерді дайындауға капиталға айналдырылған шығындарды қоспағанда, Топтың ішінде өндірілген материалдық емес активтер капиталдандырылмайды және тиісті шығындар олар туындаған кезеңге пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

Материалдық емес активтердің пайдалы қолдану мерзімдері шектеулі.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Нематериальные активы (продолжение)

Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес активтер осы мерзім ішінде амортизацияланады және осы материалдық емес активтің ықтимал құнсыздану белгілері болған жағдайда құнсыздануға бағаланады. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес актив үшін амортизация мерзімі мен әдісі ең аз дегенде әр есепті кезеңнің аяғында қайта қаралады. Пайдалы қолданудың шектеулі мерзімін немесе активте жасалған болашақтағы экономикалық пайданың болжалды құрылымын өзгерту амортизация мерзімін немесе әдісін өзгертеді және есеп бағасының өзгерістері ретінде ескеріледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес активтердің амортизациясына шығыстар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте материалдық емес активтердің функциясы сәйкес келетін шығыстар санатында танылады.

Материалдық емес активті тануды тоқтатудан пайда немесе залал активтің шығуынан таза түсім мен активтің баланстық құны арасындағы айырмашылық ретінде бағаланады және осы активті тануды тоқтату сәтінде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есебінде танылады.

Материалдық емес активтер пайдалы қолданудың есепті мерзімі ішінде жүйелік әдіс бойынша амортизацияланады.

	Жылдар
Лицензиялар	3-20
Бағдарламалық жасақтама	1-14
Клиенттік база	8-10
Өзгелері	2-15

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Топ әрбір есепті күнге активтің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын тексереді. Егер осындай белгілер болса немесе жыл сайынғы активті құнсыздану мәніне тексеру қажет болса, Топ активтің өтелетін құнын бағалайды. Активтің немесе ақша қаражатын өндіретін бірліктің (ақша қаражатын өндіретін бірлік) өтелетін сомасы мынадай мөлшерлердің ең үлкені: істен шығу шығындарын шегергендегі активтің (ақша қаражатын өндіретін бірліктің) әділ құны және активті (ақша қаражатын өндіретін бірлікті) пайдалану құндылығы. Өтелетін құн негізінен өзге де активтер немесе активтердің топтары өндіретініне қарамастан, актив ақша ағынын өндірмейтін жағдайларды қоспағанда, жекелеген актив үшін белгіленеді. Егер активтің немесе ақша қаражатын өндіретін бірліктің баланстық құны оның өтелетін сомасынан асса, ондай актив құнсызданған болып саналады және өтелетін құнына дейін есептен шығарылады.

Пайдаланудан түскен құндылықты бағалау кезінде болашақтағы ақша ағындары активке тән ақша мен тәуекелдің уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша келтірілген құнына дейін дисконтталады. Шығуы бойынша шығындарын шегере отырып, әділ құнын белгілеу кезінде жақын мерзімде болған нарықтық операциялар есепке алынады. Олар болмаған жағдайда тиісті бағалау үлгісі қолданылады. Бұл есептеулер акциялар нарығында еркін айналатын баға белгілеуімен, бағалау коэффициенттерімен немесе әділ құнның басқа да қолжетімді көрсеткіштерімен расталады.

Топ жекелеген активтер жатқызылатын ақша қаражатын өндіретін әр бірлік үшін жеке дайындалатын егжей-тегжейлі жоспарлар мен болжамды есептеулерге сәйкес құнсыздану сомасын анықтайды. Бұл жоспарлар мен болжамды есептеулер негізінен 5 (бес) жылға жасалады. Ұзақ мерзімді өсу қарқынды бесінші жылдан кейінгі болашақтағы ақша ағындарына қатысты қолданылады және есептеледі.

Жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан болған залалдар құнсызданған актив функциясына сәйкес келетін шығыс санаттарының құрамындағы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Топ гудвилді қоспағанда, әрбір есепті күнге активтің құнсыздануынан бұдан бұрын танылған залалдардың белгісінің бар-жоғын немесе қысқарғандығын анықтайды. Егер мұндай белгі орын алса, Топ активтің немесе ақша қаражатын өндіретін бірліктің өтелетін құнын есептейді. Құнсызданудың бұдан бұрын танылған залалдары құнсызданудан болған залалды соңғы таныған мерзімнен бастап активтің өтелетін құнын анықтау үшін пайдаланылған жорамалдарда өзгеріс болған жағдайда ғана қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің баланстық құны оның өтелетін құнынан аспайтын жолмен шектелген, сондай-ақ алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал танылмаған жағдайда аталған актив танылатын амортизация шегерілгендегі баланстық құннан аспайды. Мұндай құнды қалпына келтіру жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Гудвил

Гудвил құнсыздануға жыл сайын 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, сондай-ақ оқиғалар немесе жағдайлар оның баланстық құны құнсызданатынын білдірсе, тестіленеді.

Гудвилдің құнсыздануы гудвил қатысы бар ақша қаражатын өндіретін әр бірліктің (немесе осындай бірліктер тобының) өтелетін құнын бағалау жолымен анықталады. Егер ақша қаражатын өндіретін бірліктің өтелетін құны оның баланстық құнынан кем болса, онда оның құнсыздану залалы танылады. Гудвилдің құнсыздану залалы болашақ кезеңдерде қалпына келтірілмейді.

Қаржылық активтер

Бастапқы тану және бағалау

Бастапқы тану кезінде қаржылық активтер амортизацияланған құны, өзге жиынтық құн (ӨЖК) арқылы әділ құны бойынша және пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша жіктеледі.

Бастапқы тану кезінде қаржылық активтерді жіктеу қаржылық актив және осы активтерді басқару үшін Топ қолданатын бизнес модель бойынша ақша ағындары шартында көзделген сипаттамаларға байланысты. Қаржыландырудың елеулі компонентінен тұрмайтын немесе Топ практикалық сипаттағы жеңілдетуді қолданған сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, Топ бастапқыда қаржылық активтерді пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржылық активтер жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың елеулі компонентінен тұрмайтын немесе Топ практикалық сипаттағы жеңілдетуді қолданған сауда дебиторлық берешек 15 ҚЕХС (IFRS) сәйкес анықталған мәміле бағасы бойынша бағаланады.

Қаржылық активті амортизацияланған құны бойынша немесе басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша жіктеп бағалау үшін осы активтің шарттық талаптары «борыштың негізгі сомасы және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар есебі болып қана табылатын» ақша ағындарын алумен негізделген болуы қажет. Мұндай бағалау SPPI-тест деп аталады және әр құралдың деңгейінде жүзеге асырылады. «Ақшалай ағындар» критерийіне сәйкес келмейтін қаржылық активтер, ақша ағыны бизнес-модельге байланыссыз пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатындай жіктеледі.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық активтер (жалғасы)

Бастапқы тану және бағалау (жалғасы)

Қаржылық активтерді басқару үшін Топ қолданатын бизнес-модель ақша ағындарын өндіру мақсатында Топтың өзінің қаржылық активтерін басқаратын тәсілді сипаттайды. Бизнес-модель шартта көзделген ақша ағындарын алу, қаржылық активтерді немесе екеуін де сату нәтижесі болатынын-болмайтынын анықтайды. Амортизацияланатын құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер, шартта көзделген ақша ағынын алу үшін қаржылық активтерді ұстап қалу мақсаты болып табылатын бизнес-модель аясында ұсталады, ал өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатындай жіктелетін қаржылық активтер, мақсаты шартта көзделген ақша ағынын алу әрі қаржылық активтерді сату жолымен келетін бизнес-модель аясында ұсталады.

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықтағы қағидаларға сәйкес («стандартты талаптарда» сату) белгіленген мерзімдерде жеткізу қажет етілетін активтерді сатып алу немесе сату бойынша барлық операция мәміле жасау күні, яғни Топ өзіне активті сатып алу немесе сату міндеттемесін алған күні танылады.

Топтың қаржылық активтеріне ақша құралдары және олардың баламалары, сауда дебиторлық берешек, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық актив кіреді.

Кейінгі бағалау

Кейіннен бағалау үшін қаржылық активтер төрт санатқа жіктеледі:

- амортизацияланатын құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер (борыштық құралдар);
- жинақталған пайда мен залалдарды кейіннен қайта жіктеу мен өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер (борыштық құралдар);
- тану тоқтатылған жағдайда жинақталған пайда мен залалды қайта жіктеусіз өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ұйымның қалауы бойынша жіктелетін қаржылық активтер (борыштық құралдар);
- пайда немесе залал арқылы бағаланатын қаржылық активтер.

Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер (борыштық құралдар)

Бұл санат топ үшін мейлінше өзекті. Топ мынадай екі шарт орындалса, қаржылық активтерді амортизацияланған құны бойынша бағалайды:

- қаржылық актив мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін қаржылық активтерді ұстау болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталады; және
- борыштың негізгі сомасына және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыз есебіне төлемдер болып қана табылатын ақша ағындарын көрсетілген күндері алумен негізделген қаржылық активтің шарттық талаптары.

Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер нәтижесінде тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе залалдар активті тануды тоқтатқан, ол өзгерген немесе құнсызданған жағдайда пайда немесе залал құрамында танылады.

Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер санатына Топ сауда және басқа дебиторлық берешекті, жұмыскерлерге берілетін қарызды, банк депозиттері мен басқа да айналымнан тыс және айналымдағы қаржылық активтерді жатқызады.

Тануды тоқтату

Қаржылық активті (немесе – қолдануға болатын жерде – қаржылық активтің бір бөлігін немесе ұқсас қаржылық активтердің бір бөлігін) мынадай жағдайларда тану тоқтатылады (яғни Топтың қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есептен алынып тасталады), егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданыс мерзімі өтіп кетсе; не
- Топ активтен ақша ағындарын алуға өз құқықтарын тапсырса немесе үшінші тарапқа алынатын ақша ағындарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша айтарлықтай кешіктірмей беру бойынша міндеттемені өзіне алса; не (а) Топ іс жүзінде активтің барлық тәуекелі мен пайдасын іс жүзінде тапсырса, не (б) Топ тапсырмаса, бірақ активтің барлық тәуекелі мен пайдасын іс жүзінде өзінде сақтамай, осы активтің бақылауын тапсырса.

Егер Топ активтен ақша ағынын алудың барлық құқығын тапсырса немесе транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығымен байланысты тәуекелдер мен пайданың сақталуын бағалайды, егер сақтаса, қандай көлемде сақтағанын бағалайды. Егер Топ тапсырмаса, оған қоса іс жүзінде активтің барлық тәуекелі мен пайдасын өзінде сақтама-са, сондай-ақ активтің бақылауын тапсырмаса, Топ тапсырылған активті ондағы өзінің қатысуын жалғастырып отырған деңгейде тануды жалғастырады. Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Тапсырылған актив және тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқықтар мен міндеттемелерді көрсететін негізде бағаланады.

Тапсырылған актив бойынша кепілдік нысанын қабылдайтын жалғасатын қатысу мынадай шамалардың ең аз шамасымен бағаланады: активтің бастапқы баланстық құны немесе төлемі Топтан талап етілуі мүмкін төлемді өтеудің жоғарғы сомасы.

Қаржылық активтердің құнсыздануы

Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржылық активтер

Топ бағалау резервін пайда немесе залал арқылы әділ емес құнымен бағаланатын барлық борыштық құралға қатысты болжалды кредиттік залалдармен (БКЗ) таниды. БКЗ шартқа сәйкес тиесілі ақша ағындары мен алуды Топ күтіп отырған барлық ақша ағыны арасындағы бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның шамалас мәнін пайдалана отырып дисконтталған айырманың негізінде есептеледі. Күтілетін ақша ағындары ұсталатын құнсыздануды сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын кредиттік сапаны көтерудің басқа механизмдерінен түсетін ақша ағындарынан тұрады.

БКЗ екі кезеңмен танылады. Бастапқы танығанынан бастап кредиттік тәуекелі елеулі артпаған қаржы құралдары жағдайында келесі 12 ай ішінде ықтимал (12 айлық болжалды кредиттік залалдар) дефолттардың салдарынан пайда болуы мүмкін кредиттік залалдарға қатысты залалмен бағалау резерві құрылады. Бастапқы танығанынан бастап кредиттік тәуекелі елеулі артқан қаржы құралдары үшін дефолттың басталу мерзіміне қарамастан (барлық мерзімге болжалды кредиттік залалдар), осы қаржы құралының қалған қолданыс мерзімі ішінде күтілетін кредиттік залалдарға қатысты залалмен бағалау резерві құрылады.

Топ сауда дебиторлық берешекке қатысты БКЗ есептеу кезінде жеңілдетілген амал-тәсілді қолданады. Олай болса, Топ кредиттік тәуекелдің өзгерісін қадағаламайды, мұның орнына әр есепті күнге барлық мерзімге болжалды кредиттік залалдарға тең сомада залалмен бағалау резервін таниды. Топ қарыз алушыларға арналған болжалды факторларды және жалпы экономикалық жағдайларды ескере отырып түзетілген кредиттік залалдардың туындауына қатысты өзінің өткен тәжірибесіне сүйене отырып, бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

Егер шартта көзделген төлемдер 90 күнге кешіктірілсе, Топ қаржылық актив бойынша дефолт болды деп санайды. Егер ішкі және сыртқы ақпарат Топ ұстайтын, шартта көзделген қалған төлемдердің барлық сомасын кредиттік сапаны көтеру механизмдерін ескермей, Топтың алатыны екіталай екенін көрсетсе, белгілі бір жағдайларда Топ қаржылық актив бойынша дефолт болды деген қорытындыға да келуі мүмкін. Егер Топта шартта көзделген ақша ағындарын өтеуге қатысты негізді болжамдар болмаса, қаржылық актив есептен шығарылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

Қаржылық міндеттемелер бастапқы тану кезінде тиісінше пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағалана-тын қаржылық міндеттемелер, кредиттер мен қарыз және кредиторлық берешек ретінде жіктеледі.

Барлық қаржылық міндеттеме мәміле бойынша оларға тікелей жататын шығындарды шегере отырып (кредиттер, қарыз және кредиторлық берешек жағдайында), бастапқы кезде әділ құны бойынша танылады.

Топтың қаржылық міндеттемелері сауда кредиторлық берешекті, қарызды, жалдау міндеттемелері мен ар-тықшылықты акциялардың борыштық құрамдас бөлігін қамтиды.

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалау мынадай түрде олардың жіктелуіне байланысты болады:

Кредиттер мен қарыз

Бұл санат Топ үшін мейлінше маңызды болып табылады. Бастапқы танудан кейін пайыздық кредиттер мен қарыз тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизациялық құны бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар оларды тану тоқтатылғанда, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, амортизация есептелуіне қарай пайда немесе залал құрамында танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөл-шерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын комиссиялықтарды немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеменің амортизациясы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептегі қаржыландыру бойынша шығыстар құрамына қосылады.

Ең бастысы бұл санатқа пайыздық кредиттер мен қарыз кіреді. Толық ақпарат 23-ескертпеде берілген.

Қаржылық кепілдік бойынша міндеттемелер

Топ шығарған қаржылық кепілдік шарттары борышкерлік құралдың талаптарына сәйкес белгілі бір борышкер уақы-тында төлемді төлей алмауы салдарынан осы шарт иесі көтерген залалды өтеуге төлемді жүзеге асыруды талап ететін шарттар болып табылады. Қаржылық кепілдік шарттары бастапқыда кепілдікті шығаруға тікелей қатысы бар мәміле бойынша шығындар ескерілген әділ құны бойынша міндеттеме ретінде танылады. Кейіннен міндеттеме ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдарға» сәйкес анықталған күтілетін кредиттік залалдардың ең үлкен сомасы және бастапқыда танылған, қажет болған жағдайда ҚЕХС (IFRS) 15 «Клиенттермен жасалған шарттар бойынша түсімге» сәйкес танылған жиынтық кіріс сомасы шегерілген сома бойынша бағаланады.

Міндеттемелер құрамында көрсетілетін артықшылықты акциялардың борышкерлік құрамдасы

Міндеттемелер құрамында көрсетілетін және міндеттеменің сипаттамасын көрсететін артықшылықты акциялардың борышкерлік құрамдасы мәміле бойынша шығындарды шегергендегі қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі міндеттемелер құрамында танылады. Аталған акцияларға кепілдік берілетін дивидендтердің тиісті минималды мөлшері жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржыландыру шығыстарының құрамында көрсетіледі. Міндеттеме-лер құрамында көрсетілген үлестің әділ құны бастапқы тануда ұқсас борышкерлік құрал бойынша нарықтық пайыздық мөлшерлеме бойынша күтілетін келешектегі ақша ағындарын дисконттау жолымен анықталады. Капиталдың құрамында көрсетілетін акциялар үлесінің әділ құны бастапқы тануда барлық құралдың бастапқы баланстық құнынан міндеттеме құрамында көрсетілген үлес үшін анықталған әділ құнды шегергеннен кейінгі қалдық құн ретінде танылады. Кейіннен мін-деттемелер құрамында көрсетілетін акциялар үлесі кредиттер мен займдарға қатысты қолданылатын қағидаттарға сәйкес есепке алынады, ал капитал құрамында көрсетілетін акциялар үлесі кейінгі жылдары қайта бағаланбайды.

Сауда кредиторлық берешек

Сауда кредиторлық берешек бойынша міндеттемелер Топқа шоттардың қойылуына қарамастан, алынған тауарлар мен қызметтер үшін келешекте төленуі тиіс әділ құн бойынша есепке алынады.

Тануды тоқтату

Егер міндеттеме өтелсе, жойылса немесе оның қолданыс мерзімі аяқталса, қаржылық міндеттемені тану тоқтатылады. Егер қолда бар қаржылық міндеттеме сол кредитор алдында айтарлықтай айырмашылығы бар талаптардағы басқа міндетте-мемен ауыстырылатын болса, не қолда бар міндеттеменің талаптары айтарлықтай өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өз-герту бастапқы міндеттемені тануды тоқтату және жаңа міндеттемені тану ретінде есепке алынады, ал олардың баланстық құнындағы айырмашылық жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Қаржылық құралдарды өзара есепке алу

Танылған соманы өзара есепке алуға қазіргі сәтте заң жүзінде қорғалған құқық болғанда және нетто-негізде есеп айырысуға, активті сатуға және мұнымен бір мезетте міндеттемелерді өтеуге ниет болғанда, қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алуға, ал нетто-сома қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетуге жатады.

Жалдау

Шарт жасасу сәтінде Топ келісім жалдау болып табылады ма немесе ол жалдау белгілеріне ие ме деген сұрақтарға қа-тысты бағалайды. Басқаша айтқанда, Топ шарт сәйкестендірілген активті пайдалануды бақылау құқығын белгілі кезең мерзімі ішінде өтеу орнына беретінін немесе бермейтінін анықтайды.

Жалға алушы ретіндегі Топ

Топ қысқа мерзімді жалдауды және құны төмен активтерді жалдауды қоспағанда, барлық жалдау шарттарын тануға және бағалауға бірыңғай тәсілді қолданады. Топ жалдау төлемдерін жүзеге асыруға қатысты жалдау бойынша міндет-темелерді және базалық активтерді пайдалану құқығын білдіретін пайдалану құқы нысанындағы активтерді таниды.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

Топ жалдаудың басталу күніне (яғни базалық актив пайдалану үшін қолжетімді болып табылатын күнге) пайдалану құқығы нысанындағы активтерді таниды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауды түзетумен жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған залалдарды шегере отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құнына жалдау бойынша танылған міндеттемелер шамасы, бастапқы көтерген тікелей залал және жалдау басталған күнге немесе осындай күнге дейін жүргізілген жалдау төлем-дері кіреді, жалдау бойынша алынған ынталандыру төлемдері шегеріледі. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер мынадай кезеңдердің мейлінше қысқа кезеңдерінде сызықтық тәсілмен амортизацияланады: жалдау мерзімі немесе активтерді пайдалы қолданудың жорамал мерзімі. Топ пайдалы қолданудың мынадай мерзімдерін белгіледі:

	Жылдар
Ғимараттар мен құрылыстар	5-10
Жабдық	3-15

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Жалдау (жалғасы)

Жалға алушы ретіндегі Топ (жалғасы)

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер (жалғасы)

Егер жалдау мерзімі соңында жалданған активке меншік құқығы Топқа өтсе немесе активтің бастапқы құны оны сатып алу опционының орындалуын көрсетсе, актив оны пайдалы қолданудың жорамал мерзімінде амортизацияланады.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер де құнсыздануға қатысты тексеріледі. Есеп саясатының сипаттамасын «Қаржылық емес активтердің құнсыздануы» бөлімінен қараңыз.

Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдауды бастау күніне Топ жалдау мерзімі ішінде жүзеге асырылуы тиіс жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланатын жалдау міндеттемелерін таниды. Жалдау төлемдеріне алуға арналған жалдау бойынша кез келген ынталандыру төлемдерін шегерумен бекітілген төлемдер (соның ішінде іс жүзінде бекітілген төлемдер), индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді ауыспалы жалдау төлемдері және тарату құнының кепілдіктері бойынша төленеді деп күтілетін сома кіреді. Жалдау төлемдеріне Топ сатып алу опционын орындайтынына жеткілікті сенім болса, сатып алу опционы және егер жалдау мерзімі Топтың жалдауды тоқтату опционын ықтимал орындауын көрсетсе, жалдауды тоқтату үшін төлемдер де кіреді.

Индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді емес ауыспалы жалдау төлемдері мұндай төлемдерді жүзеге асыруға алып келетін оқиға немесе шарт орын алатын кезеңде шығыстар ретінде танылады (олар қорларды өндіру үшін болған жағдайларды қоспағанда).

Жалдау төлемдерінің келтірілген құнын есептеу үшін Топ жалдаудың басталған күніне қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады, себебі жалдау шартына салынған пайыздық мөлшерлемені анықтау оңай болмайды. Жалдаудың басталған күнінен кейін жалдау бойынша міндеттеме шамасы пайыздарды есептеу үшін ұлғаяды және жүзеге асырылған жалдау төлемдерін көрсету үшін азаяды. Сонымен бірге Топ жалдаудың түрленуі, жалдау мерзімінің өзгеруі, жалдау төлемдерінің өзгеруі (мысалы, мұндай төлемдерді анықтау үшін пайдаланылатын индекстер немесе мөлшерлемелердің өзгеруіне байланысты келешектегі төлемдердің өзгеруі) немесе базалық активті сатып алу опционының өзгеруі жағдайында жалдау бойынша баланстық құнды қайта бағалауды жүргізеді.

Қысқа мерзімді жалдау

Топ жалдау мерзімі жалдау басталған күннен 12 айдан аспайтын негізгі құралдардың қысқа мерзімді жалдауына қатысты қысқа мерзімді жалдауды танудан босауды қолданады және жалға беруші шартты бұзу үшін сөзсіз құқыққа ие. Қысқа мерзімді жалдау шарттары бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімі ішінде шығыстарға біркелкі жатқызылады.

Топ жалға беруші ретінде

Топта активке қатысты меншік құқығына байланысты іс жүзіндегі барлық тәуекел мен пайда қалатын жалдау операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Операциялық жалдау шартын жасау кезінде келтірілген бастапқы тікелей шығындар жалға берілген активтің баланстық құнына қосылады және жалдаудан түскен кірістегі негізіндегідей жалдау мерзімі ішінде танылады. Шартты жалдау төлемі алынған кезеңдегі түсім мен өзге кіріс құрамында танылады.

Тауарлы-материалдық қорлар

Қорлар мына екі шаманың мейлінше кішісімен бағаланады: бастапқы сатып алу құны және таза ықтимал сату бағасы.

Шығындар қорларды межелі орынға жеткізу кезінде келтірілген және оларды тиісті жағдайға келтіру шығыстарынан тұрады. Таза ықтимал сату құны әдеттегі қызмет барысындағы өндірісті аяқтауға есептік шығындарды және сатудың ықтимал шығындарын шегергендегі есептік сату бағасы ретінде анықталады. Сипаты мен міндеті ұқсас барлық тауарлы-материалдық қорларға қатысты бір ғана құнды есептеу формуласы қолданылады. Барлық қор орта есеппен алынған құнның әдісі бойынша бағаланады.

Ақша қаражаты мен қысқа мерзімді депозиттер

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі ақша қаражаты мен қысқа мерзімді депозиттерге банктердегі ақша қаражаты және өтеу мерзімі 3 ай немесе одан аз, ақша қаражатының белгілі сомасына жеңіл аударылатын және құнның өзгеруіне қатысты тәуекелі төмен қысқа мерзімді өтімділігі жоғары депозиттер кіреді.

Кері «репо» шарты

Көрсетілген болашақ күнге қайта сату туралы келісімдерге сәйкес сатып алынған бағалы қағаздар қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі. Есептелген пайыздарды қоса алғанда, төленген сыйақы мәміленің экономикалық мәнін Топтың қарызы ретінде көрсете отырып, бағалы қағаздардың қарызы және кері «репо» шарттары бойынша ақшалай қамтамасыз ету құрамында қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі. Сатып алу мен қайта сату бағасы арасындағы айырмашылық таза пайыздық кіріс құрамында көрсетіледі және сыйақының тиімді мөлшерлемесін пайдалана отырып, келісімнің қолданыс мерзімі ішінде есептеледі. Егер қайта сату туралы келісімге сәйкес сатып алынған бағалы қағаздар нәтижесінде үшінші тұлғаларға сатылса, бағалы қағаздарды қайтару бойынша міндеттеме саудаға арналған қаржылық міндеттемелер құрамында қысқа мерзімді сату ретінде көрсетіледі және кез келген пайданы немесе залалды таза кіріске қосу арқылы әділ құны бойынша бағаланады.

Бағалау міндеттемелері

Жалпы

Егер Топтың өткен оқиғаның нәтижесінен туындаған (заңды немесе тәжірибеден келіп шығатын) қолданыстағы міндеті болса, бағалау міндеттемелері танылады; осы міндетті өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайданың жылыстауы ықтимал болып табылады және осындай міндет сомасының сенімді бағасы алынуы мүмкін. Егер Топ бағалау міндеттемелерінің бір бөлігінің немесе барлық бағалау міндеттемесінің өтелуін көздесе, мәселен, сақтандыру шарты бойынша, мұндай өтеуге қол жеткізу ешқандай күдік тудырмайды деген жағдайда ғана өтеу жеке актив ретінде көрсетіледі. Бағалау міндеттемесіне жататын шығыс өтеуді шегергенде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Егер ақшаның уақытша құнының ықпалы айтарлықтай болса, онда бағалау міндеттемелері салық салғанға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады, олар бұл қолданымды болғанда, нақты бір міндеттемеге тән тәуекелдерді көрсетеді. Егер дисконттау қолданылса, онда бағалау міндеттемесінің ұлғаюы уақыт өте келе қаржыландыру шығыстары ретінде танылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Бағалау міндеттемелері (жалғасы)

Объектілерді пайдаланудан шығару бойынша міндеттемелер

Орын алып отырған учаскеде пайдаланудан шығару бойынша бағалау міндеттемесі объектілерді жабу және қалпына келтіруге, сондай-ақ қоршаған ортаны қалпына келтіруге (инфрақұрылымды бөлшектеу және жоюды қоса алғанда, қоқыстарды шығару және түртілген учаскелерді қалпына келтіру) көзделген болашақтағы шығындарға қатысты қоршаған ортаны тиісті бұзу орын алатын есепті кезеңде қалыптасады. Пайдаланудан шығару бойынша шығындар есептік ақша ағындарын пайдалана отырып есептелген міндеттемелерді реттеуге күтілетін шығындардың дисконтталған құны бойынша есептеледі және тиісті активтің бастапқы құны бөлігі ретінде танылады. Ақша ағындары пайдаланудан шығару бойынша міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсететін салық салғанға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Дисконт амортизациясы туындауына қарай шығыстар есебіне жатады және қаржыландыру бойынша шығыстар ретінде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады. Пайдаланудан шығару бойынша есепті болашақтағы шығындар жыл сайын талданады, қажетіне қарай түзетіледі. Есепті болашақтағы шығындардағы немесе қолданылатын дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгерістер тиісті актив құнына қосылады немесе алынып тасталады.

Жұмыскерлерге сыйақы беру

Әлеуметтік салық

Топ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамалық талаптарына сәйкес әлеуметтік салықты төлейді. Әлеуметтік салық бойынша шығыстар олардың пайда болуы кезіндегі шығыстарға жатқызылады.

Мұнымен қатар Топ жинақтаушы зейнетақы қорларға жұмыскерлердің жарнасы ретінде төленетін жұмыскерлердің жалақысынан 10% ұстайды. Қолданыстағы заңнамаға сәйкес жұмыскерлер өз зейнетақы төлемдері үшін жауапты болады және Топтың жұмыскерлер зейнетке шыққаннан кейін оларға қосымша сыйақы беру бойынша ағымдағы немесе болашақтағы міндеттемелері жоқ.

Зейнетақы төлемдері

Топ өз қызметкерлеріне еңбек қызметі аяқталғаннан кейін зейнетақы немесе басқа жәрдемақы төлеумен байланысты ешқандай шығыстарды көтермейді. Қазақстан Республикасының заңнамалық талаптарына сәйкес Топ жұмыскерлердің жалақысынан зейнетақы салымын ұстап қалады және өз жұмыскерлері атынан оларды мемлекеттік немесе жеке зейнетақы қорларына аударады. Зейнетақы жарналары жұмыскерлердің міндеті болып табылады және Топтың жұмыскерлер зейнетке шыққаннан кейін оларға төлемдер бойынша ағымдағы және келешектегі міндеттемелері жоқ. Жұмыскерлер зейнетке шыққаннан кейін барлық зейнетақы төлемдерін тікелей зейнетақы қорлары жүзеге асырады.

Белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік жоспар

Компания өз жұмыскерлерімен жасайтын ұжымдық шарт белгілі бір жұмыскерлер үшін бірқатар ұзақ мерзімді сыйақы мен жұмыстан босағанда алатын жәрдемақыларды көздейді (бұдан әрі – «Белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік жоспар»).

Ұзақ мерзімді сыйақылар белгілі жылдар бойы жұмыс істеген жұмыскерлерге төленеді, ал жұмыстан босағанда алатын жәрдемақылар Компанияның ұжымдық шартында көзделген еңбек қызметінің аяқталуына байланысты біржолғы төлемдерді білдіреді. Көрсетілген сыйақылар көлемі жұмыскердің орташа жалақысы мен жұмыс өтіліне қарай өзгереді.

Белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша сыйақылар беру құны «болжамдалатын шартты бірлік» әдісін пайдаланумен анықталады.

Актуарлы пайда мен залалды қамтитын қайта бағалау нәтижелері, сондай-ақ белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік бағдарлама бойынша таза міндеттеме бойынша таза пайыздар құрамына қосылған соманы қоспағанда, активтің шекті шамасының ықпалы және бағдарлама активтерінің кірістілігі (белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік бағдарлама бойынша таза міндеттеме бойынша таза пайыздар құрамына қосылған соманы қоспағанда) тиісті пайда мен залал туындаған кезеңдегі өзге де жиынтық кіріс арқылы бөлінбеген пайда құрамына тиісті соманы жатқыза отырып, қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте тез арада танылады. Қайта бағалау нәтижелері келесі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына жіктелмейді.

Бұрынғы қызметтер құны мына даталардың мейлінше ертерегіне пайда немесе залал құрамында танылады:

- › жоспарды өзгерту немесе секвестрлеу күні; және
- › Топ қайта құрылымдауға тиісті шығындарды танытын күн.

Таза пайыздар белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза міндеттемеге немесе таза активке қатысты дисконттау мөлшерлемесін пайдалану арқылы анықталады. Топ белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза міндеттеменің көрсетілген өзгерістерін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте «Өткізудің өзіндік құны», «Жалпы және әкімшілік шығыстар» баптары құрамында таниды.

Ақша қаражатымен төленетін дивидендтер және бас компания акционерлеріне ақшалай емес активтерді бөлу

Бөлініс бекітіліп, одан әрі Топтың қарастыру мәні болып табылмайтын жағдайда Топ Бас компания акционерлеріне ақша қаражатын және ақшалай емес активтерді бөлуге қатысты міндеттемені таниды. Заңнамаға сәйкес бөліністі акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей меншікті капитал құрамында танылады.

Ақшалай емес активтерді бөлу міндеттемесі бөлінуге жататын активтердің әділ құны бойынша бағаланады, ал осы активтердің әділ құнын қайта бағалау тікелей меншікті капитал құрамында танылады.

Ақшалай емес активтерді бөлу сәтінде міндеттеменің баланстық құны мен бөлінген активтердің баланстық құны арасындағы айырмашылық жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Меншікті сатып алынған акциялар

Топ сатып алған меншікті үлестік құралдар (меншікті сатып алған акциялар) бастапқы құны бойынша танылады және капиталдан алынып тасталады. Пайда немесе залал құрамында Топтың меншікті үлестік құралдарын сатып алуға, сатуға, шығаруға немесе жоюға байланысты пайда немесе залал танылмайды. Меншікті сатып алынған акциялардың баланстық құны мен оларды кейіннен сату кезінде алынған өтеу сомасы арасындағы айырмашылық капиталда танылады.

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім тауарларды немесе қызметтерді бақылау сатып алушыға берілетін жағдайда және осы тауарларға немесе қызметтерге айырбас ретінде Топ алуды күтіп отырған өтеуді көрсететін сомада таниды.

Топтың қызметі негізінен деректер беру қызметтерін, тіркелген және ұялы байланыс қызметтерін, байланыс арналарын жалға беру, жергілікті, қалааралық және халықаралық қоңыраулар бойынша қызметтерді, желіаралық қосылыстарды ұсынумен/басқа операторларға трафикті берумен, қосымша қызметтерді және жабдық пен мобильдік құрылғыларды сатумен байланысты.

Шарттың басында Топ сатып алушымен жасалған шартта уәде етілген тауарларды және қызметтерді бағалайды және орындауға міндет ретінде сатып алушыға уәде етілген белгілі бір тауарды немесе қызметті немесе белгілі бір тауарлардың немесе қызметтердің жиынтығын анықтайды.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім (жалғасы)

Топ өзі жасасқан және түсім алуды көздейтін барлық шарт бойынша принципал болу туралы қорытындыға келді. Себебі барлық жағдайда ол шарт бойынша міндетті өзіне қабылдаған негізгі тарап болып табылады және тауарлар мен қызметтер сатып алушыға берілгенге дейін оларды бақылайды.

Қызметтер көрсету

Сымсыз және тіркелген жергілікті, қалааралық және халықаралық телекоммуникация байланыс қызметтерін көрсету Топ кірісінің негізгі көзі болып табылады.

Өңделетін трафиктің нақты минут саны ескеріле отырып, жергілікті және шетелдік операторларға желіаралық қосылыс үшін төлем қызмет көрсетуіне қарай танылады.

Қалааралық және халықаралық телефон байланысы қызметтерінен және ұялы байланыс операторларын қоса алғанда, бөгде операторлардың абоненттерімен қосылу қызметтерінен кіріс Топ желісі бойынша қоңырау жасалған сәтте танылады.

Кеңжолақты және басқа интернет қызметтеріне немесе дауыс қызметтеріне қол жеткізу үшін негізінен ай сайынғы төлемдерден тұратын абоненттік төлем уақыт өте келе кіріс ретінде теңдей танылады. Интернетке коммутацияланатын қатынаудан кіріс клиентке ұсынылатын нақты эфирлік уақыт негізінде танылады.

Аналогты және цифрлық байланыс арналарын және жеке желілерді жалға беруден кіріс, сондай-ақ көтерме қатынаудан кіріс уақыт өте келе кіріс ретінде танылады. Себебі Топ шарт бойынша өз міндеттерін орындауы барысында сатып алушы бір уақытта пайда түсіреді және тұтынады.

Жаңа абоненттерді тіркелген және сымсыз байланыс желілеріне қосу кезінде алынған өтелмейтін аванстық төлемдер клиентпен өзара қарым-қатынастың болжалды кезеңі ішінде танылады. Клиентпен қарым-қатынастың болжалды кезеңі бұрынғы қарым-қатынас тәжірибесіне, сондай-ақ салалық тәжірибеге негізделеді.

Клиенттерге ұсынылатын жабдық

Топ интернет және деректер беру бойынша басқа қызметтерді, сондай-ақ модемді, роутерлерді және басқаларды қоса алғанда, аталған қызметтерді көрсету үшін жабдық ұсынады.

Топ ағымдағы операциялық көрсеткіштер талдауын негізге ала отырып, абонент Топтың қызметтерінен бөлек пайдалана алмайтын жабдық орындау үшін жеке сәйкестендірілетін міндеттеме болып табылмайды деген қорытынды жасады.

Топ шартты орындау шығындары ретінде тегін ұсынылатын жабдық құнын ақшаға айналдырады. Шартты орындау шығындары клиентке қызмет көрсетілетін кезең ішінде амортизацияланады.

Жабдықты және мобильді құрылғыларды өткізу

Топ клиенттер үшін қызметтер мен тауарларды бір ұсыныс топтамасына біріктіре алады. Ұсыныста бірнеше тауарды, қызметті немесе активтерге құқықты жеткізу немесе ұсыну (кешенді ұсыныстар) қамтылуы мүмкін. Кейбір жағдайларда келісімдерге бастапқы орнату, қосу немесе активация қосылуы мүмкін және бекітілген төлеммен немесе келешекте жалғасатын төлемдер жиынтығымен бекітілген төлемді көздейді. Жабдықпен байланысты шығындар өткізуден түсетін кірісті тану сәтінде танылады. Кірістер жекелеген сатудың салыстырмалы бағасы әдісі бойынша жеке өнім мен қызметтер арасында бөлінеді.

Жекелеген сату бағасы Топ мобильдік құрылғылар мен байланыс қызметтерін сататын бағанамалық баға негізінде анықталады. Топ ұсынатын қызметтерді немесе тауарларды алумен ғана байланысты пайдаланыла алатын арнайы таптар бойынша түрлендірілген жабдықты сатудан кіріс жеке есепке алынбайды, қызметтерді ұсыну бойынша келісімнің жалпы кезең ішінде біркелкі танылады.

Біреуден артық орындау міндеттемесі бар шарттар бойынша операция сомасы жекелеген сатудың салыстырмалы бағасы әдісі бойынша тауарлар мен қызметтер арасында бөлінеді. Әр жекелеген орындау міндеттемесі бойынша операция құнын есептеу күрделі бағалауды талап етеді. Топ әрбір бөлек орындау міндеттемесінің оқшауланған сату бағасын әдетте қажет жерінде көлемі үшін шегерімдерді ескере отырып, бөлек сатылатын тауардың немесе қызметтің бағасы негізінде анықтайды.

Роуминг бойынша шегерімдер

Топ роумингтік шегерімдерді ұсыну туралы келісімді бірқатар ұялы байланыс операторымен жасайды. Келісімдердің таптарына сәйкес Топ шегерім беруге міндетті, сондай-ақ оларды негізінен операторлар арасында роумингтік трафик көлеміне байланысты алуға құқылы. Топ тарихи деректерге негізделген және тиісті өзгерістерді ескере отырып түзетілген, алуға немесе ұсынуға арналған шегерімдер сомасын анықтау үшін түрлі бағалау мен жорамалдарды пайдаланады. Бағалау деректері жаңадан пайда болған ақпаратты көрсету үшін ай сайын түзетіліп отырады.

Топ алынған шегерімдерді роуминг бойынша шығыстардың азаюы, ал шегерім беруді – роуминг қызметтері түсімі көлемінің азаюы ретінде есепке алады. Топ қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте роуминг бойынша серіктестер алдында тиісті дебиторлық және кредиторлық берешекті көрсету тәсілін анықтау арқылы роумингтік шегерімдерді ұсыну туралы түрлі келісімнің шарттарын талдайды.

Қаржыландырудың елеулі компоненті

Топ негізінен сатып алушылардан қысқа мерзімді аванстық төлемдер алады. Егер шарт жасасу сәтінде уәделі тауарды немесе қызметті сатып алушыға тапсыру мен мұндай тауар немесе қызмет үшін төлем арасындағы кезең бір жылдан аспайды деп күтілсе, 15 ҚЕХС-де (IFRS) көзделген практикалық сипаттың жеңілдігін пайдалану нәтижесінде Топ қаржыландырудың елеулі компоненті әсерін ескере отырып, уәделі өтем сомасын түзетпейді.

Сондай-ақ Топ халықаралық желіге қосылысты іске қосу үшін ұзақ мерзімді аванстар алады. Қаржыландырудың елеулі компонентін көрсету үшін мұндай шарттар бойынша мәміленің тіркелген бағасы шарт жасасу кезінде Топ пен сатып алушылар арасындағы жеке қаржыландыру операциялары үшін қолданылатын мөлшерлемені пайдалану арқылы дисконтталады.

Шарт жасасу шығындары

Топ төлем скретч-карта, сим-карталардың және мобильдік телефондардың бір бөлігін сауда агенттері арқылы сатады. Топ В2С сегментінде жаңадан қосылған абоненттер үшін сату жөніндегі агенттерге комиссиялық сыйақы төлейді. Комиссиялық сыйақы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте шарт жасасу шығындары ретінде ақшаға айналдырылады. Шарт жасасу шығындары клиентпен өзара қарым-қатынастың болжалды кезеңі ішінде жүйелі түрде амортизацияланады.

Ауылдық елді мекендерде әмбебап қызметтер көрсету үшін мемлекеттік субсидиялар және өтемақы

Мемлекеттік субсидиялар алынатынына және оған байланысты шарттар орындалатынына негізді сенімділік болған жағдайда танылады. Егер субсидия белгілі бір шығысты қаржыландыру мақсатында берілген болса, онда ол өтеу қажет болатын тиісті шығындардың шығысына жатқызылатын кезеңдерде жүйелі негізде кіріс ретінде танылуға тиіс. Егер субсидия активті қаржыландыру мақсатында берілген болса, онда ол тиісті активті пайдалы қолданудың болжалды мерзімі ішінде тең үлестермен кіріс ретінде танылады.

Егер Топ субсидияны монетарлық емес активтер түрінде алған болса, актив пен субсидия номиналды шамасы бойынша ескеріледі және базалық активті пайдалы қолданудың болжалды мерзімі ішінде базалық активтен түсетін пайданы тұтыну құрылымына сәйкес жыл сайын тең бөліктермен пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

Ауылдық елді мекендерде әмбебап қызметтер көрсету үшін мемлекеттік субсидиялар және өтемақы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте операциялық қызметтен кіріс ретінде жеке баптармен көрсетіледі.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Шарт бойынша қалдықтар

Шарт бойынша активтер

Шарт бойынша актив ұйымның сатып алушыға тапсырылған тауарлардың немесе қызметтердің орнына өтем алу құқығы болып табылады. Егер Топ сатып алушыға тауарларды немесе қызметтерді сатып алушы өтемді төлегенге дейін немесе өтем төленуге тиіс болған сәтке тапсырса, онда шартты болып табылатын, алынған өтемге қатысты шарт бойынша актив танылады.

Сауда дебиторлық берешек

Егер шартты болып табылатын сыйақы сомасы клиенттен алынатын болса (яғни мұндай өтем төленуге тиіс болатын сәттің басталуы уақыт ағынына ғана байланысты болады), дебиторлық берешек танылады. Қаржы активтеріне қатысты есеп саясаты Қаржы активтері – бастапқы тану және кейінгі бағалау бөлімінде қаралады.

Шарт бойынша міндеттемелер

Төлем клиенттен алынған немесе Топ тиісті тауарлардың немесе қызметтерді клиентке бергенге дейін (қайсысы бірінші болуына қарай) төленуі тиіс болса, шарт бойынша міндеттеме танылады. Топ шарт бойынша өз міндеттемелерін орындаған жағдайда шарт бойынша міндеттеме түсім ретінде танылады (яғни тиісті тауарларды немесе қызметтерді бақылауды клиентке береді).

Пайыздық кіріс

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын барлық қаржы құралы мен сату үшін қолда бар активтер ретінде жіктелген пайыздық қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалану арқылы танылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржы құралын болжалды пайдалану мерзімі немесе бұл орынды болған жағдайда қаржы активінің не міндеттемесінің таза баланстық құнына дейінгі барынша қысқа кезең ішінде алдағы күтілетін төлемдерді немесе ақшалай қаражат түсімін нақты дисконттайтын мөлшерлеме. Пайыздық кіріс жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржыландыру кірісінің құрамына қосылады.

Дивидендтер

Дивидендтерден кіріс Топтың төлемді алу құқығы белгіленген кезде танылады және бұл әдетте акционерлер дивидендтерді бекіткен кезде жүргізіледі.

Шығыстарды тану

Шығыстар жатқызылуына қарай танылады және олар есептеу қағидатының негізінде жатқызылатын кезеңдегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Абоненттерді қосу бойынша шығыстар

Топ клиентпен өзара қарым-қатынастың болжалды кезеңі ішінде болашақ кезеңдердің тиісті кірістеріне жататын қатынауды іске қосу қызметтерін көрсетумен байланысты шығыстардың мерзімін ұзартуды көрсетеді.

Қарыз алу бойынша шығыстар

Активті сатып алу, салу немесе өндіруге тікелей байланысты және оны Топтың қалауы бойынша пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін міндетті түрде ұзақ уақытты қажет ететін қарыз алу бойынша шығындар осындай активтің бастапқы құнының бөлігі ретінде капиталға айналдырылады. Қарыз алу бойынша барлық өзге де шығын олар жатқызылған кезеңдегі шығыстарға жатады. Қарыз алу бойынша шығындарға қарыз құралдарына қатысты Топ тартқан пайыздар мен өзге де шығындарды төлеу кіреді.

Табыс салығы

Ағымдағы табыс салығы

Ағымдағы табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер салық органдарынан өтеуге немесе салық органдарына төлеуге көзделген сома бойынша бағаланады. Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері және салық заңнамасы – бұл Топ өз қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын пайда алатын елдердегі есепті күнге қабылданған немесе нақты қабылданған мөлшерлемелер мен салық заңнамасы.

Тікелей капиталда танылған баптарға жататын ағымдағы табыс салығы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте емес, капитал құрамында танылады. Басшылық тиісті салық заңнамасы әртүрлі түсіндірілуі мүмкін салық декларацияларында көрсетілген ұстанымдарды бағалауды уақытында жүзеге асырып отырады және қажетіне қарай бағалау міндеттемелерін құрайды.

Кейінге қалдырылған табыс салығы

Кейінге қалдырылған табыс салығы қаржылық есептілік мақсаты үшін активтер мен міндеттемелердің салық базасы және олардың баланстық құны арасындағы есепті күндегі уақыт айырмашылықтарын анықтау жолымен міндеттемелер әдісі бойынша есептелінеді.

Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері мынадай жағдайларды қоспағанда, барлық салық салынатын уақыт айырмашылықтары бойынша танылады:

- кейінге қалдырылған салық міндеттемесі бизнестерді біріктіру болып табымайтын операция барысында гудвилді, активті немесе міндеттемені бастапқы тану нәтижесінде пайда болады және операцияны іске асыру сәтінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайда мен залалға да әсер етпейді;
- еншілес ұйымдарға, қауымдастырылған ұйымдарға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен кәсіпкерлікке қатысу үлестерімен байланысты уақыт айырмашылықтарына қатысты, егер уақыт айырмашылығы, қалпына келтіру мерзімдерін бақылау мүмкін болса және уақыт айырмашылығы көз жетерлік болашақта қалпына келтіріледі деген жағдайда.

Кейінге қалдырылған салық активтері есептелетін уақыт айырмасы, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері мен пайдаланылмаған салық залалдары қарсы есептелуі мүмкін салық салынатын пайда болуы мүмкін деген айтарлықтай ықтималдық дәрежесінде, мынадай жағдайларды қоспағанда, барлық есептелетін уақыт айырмашылықтары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері мен пайдаланылмаған салық залалдары бойынша танылады:

- есептелетін уақыт айырмашылығына қатысты кейінге қалдырылған салық активі бизнесті біріктіру салдарынан болмаған және операцияны іске асыру сәтінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайда мен залалға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемені бастапқы тану нәтижесінде пайда болады;
- еншілес ұйымдарға, қауымдастырылған ұйымдарға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен кәсіпкерлік туралы келсімдерге қатысу үлестерімен байланысты есептелетін уақыт айырмашылықтарына қатысты кейінге қалдырылған салық активі уақыт айырмашылықтары көз жетерлік болашақта пайдаланылуына және уақыт айырмашылықтары қарсы пайдаланылуы мүмкін салық салынатын пайда орын алады деген айтарлықтай ықтималдылық бар деңгейде ғана танылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Табыс салығы (жалғасы)

Кейінге қалдырылған табыс салығы (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әрбір есепті күні қарастырылады және кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін салық салу пайдасы жетерліктей орын алады деген ықтималдылық болса, төмендейді. Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күні қарастырылады және болашақтағы салық салу пайдасы кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік береді деген айтарлықтай ықтималдылық болған деңгейде танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері жағдайына қарай есепті күні қолданысқа енгізілген немесе нақты қолданысқа енгізілген салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) негізінде актив сатылатын, ал міндеттеме өтелетін есепті жылы қолданылатын салық мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Пайда немесе залалдың құрамынан тыс танылған баптарға жататын кейінге қалдырылған салық та пайда немесе залал құрамында танылмайды. Кейінге қалдырылған салық баптары олардың негізіндегі операцияларға сәйкес немесе өзге жинытық кіріс құрамында, болмаса тікелей меншікті капиталда танылады.

Бизнесі біріктіру аясында пайда болған, бірақ осы күнге жеке тану критерийлеріне сәйкес келмейтін салық пайдасы фактілер мен жағдаяттардың өзгеруі туралы жаңа ақпарат пайда болған жағдайда кейіннен танылады. Түзету бағалау кезеңі ішінде жүзеге асырылған болса (егер оның шамасы гудвил мөлшерінен аспаса), гудвилдің азаюы деп танылады, өзге жағдайларда ол пайда немесе залал құрамында танылады.

Топ кейінге қалдырылған салық активтері мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін өзара есепке алуды өзінде ағымдағы салық активтерін ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы есепке алуға заңмен қорғалған құқығы болғанда ғана және кейінге қалдырылған салық активтері мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелері бір салық органы салатын және операцияларына салық салынатын бір ұйымға немесе ағымдағы салық міндеттемелері мен активтері бойынша есептеулерді нетто негізде жүргізуді, не бұл активтерді өткізіп, бұл міндеттемелерді бір мезгілде кейінге қалдырылған салық міндеттемелері немесе активтерінің елеулі сомасын өтеу немесе орнын толтыру күтілетін әрбір келешектегі кезеңде өтеу болжанатын, операцияларына салық салынатын бірнеше ұйымнан алынатын пайда салығына жатқызылатын жағдайда ғана жүргізеді.

Шартты активтер мен міндеттемелер

Шартты активтер шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілмейді. Олар экономикалық пайда ағыны мүмкін жерлерде ашылады.

Экономикалық пайданы білдіретін ресурстардың жылыстауы ықтимал болған жағдайларын қоспағанда, шартты міндеттемелер шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілмейді. Олар экономикалық пайданы көрсететін ресурстардың жылыстауы үлкен болмаған жағдайларды қоспаған кездерде ашылады.

Байланысты тараптар

ҚЕХС (IAS) 24 «**Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашуға**» сәйкес тараптар қаржылық немесе операциялық шешімдер қабылдау кезінде бір тарап екінші тарапты бақылау немесе айтарлықтай әсер ету мүмкіндігіне ие болса, олар байланысты тараптар деп саналады.

Байланысты тараптармен операциялар Топтың байланысты тараптары болып табылатын компаниялардан алынған немесе соларға сатылған мүлік, жұмыс және қызметтер үшін есептесулердің жай-күйін көрсету үшін пайдаланылады. Ұқсас сипаттағы баптар жиынтықпен ашылады, бұған байланысты тараптармен операциялардың шоғырландырылған қаржылық есептілікке әсерін түсіну үшін ақпаратты жеке ашу талап етілген жағдайлар жатпайды.

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ МЕН ЖОРАМАЛДАР

Топтың шоғырландырылған қаржы есептілігін дайындау оның басшылығынан шоғырландырылған есептілікте көрсетілетін кірістердің, шығыстардың, активтер мен міндеттемелердің сомасына, сондай-ақ осы баптар туралы және шартты міндеттемелер туралы ақпаратты ашуға әсер ететін пайымдауларды, бағалау мәндері мен жорамалдарды шығаруды талап етеді. Осы жорамалдар мен бағалау мәндеріне қатысты белгісіздік болашақта активтер мен міндеттемелердің баланстық құнына маңызды түзетулер енгізу қажеттілігін талап етуі мүмкін және оларға қатысты осындай жорамалдар мен бағалаулар қабылданады.

Топтың тәуекелдерге ұшырағыштығы туралы және белгісіздіктер туралы басқа да ақпаратты ашу мынадай ескертпелерде ұсынылған:

- қаржы құралдары және қаржы тәуекелдерін басқару мақсаттары мен қағидаттары — 47-ескертпе;
- сезімталдықты талдау туралы ақпаратты ашу — 11 және 25-ескертпелер.

Пайымдаулар

Топтың есеп саясатын қолдану барысында басшылық шоғырландырылған қаржылық есептілікте танылған сомаға айтарлықтай әсер ететін мынадай пайымдауларды қолданды:

Жалға беруді ұзарту опционымен немесе жалға беруді тоқтату опционымен жалдау мерзімін анықтау – Топ жалға беруші ретінде

Топ мерзімінен бұрын тоқтатуға жатпайтын жалдау мерзімі ретінде, егер ол орындалады деген жеткілікті сенімділік болса, оларға қатысты жалдауды ұзарту опционы көзделген кезеңдерімен немесе орындалмайды деген жеткілікті сенімділік болса, оларға қатысты жалдауды тоқтату опционы көзделген кезеңдерімен жалдау мерзімін анықтайды.

Топта жалдауды ұзарту опционы немесе жалдауды тоқтату опционы кіретін бірнеше жалдау шарты бар. Топ пайымдауды өзінде жалдауды ұзарту опционын немесе тоқтату опционын орындай алады деген жеткілікті сенімділік бар ма дегенді бағалау үшін қолданады. Бұл ретте ол кез келген опционның орындалуы үшін экономикалық ынталандырудың пайда болуына алып келетін барлық орынды факторды ескереді. Жалдау басталған күннен кейін Топ елеулі оқиға пайда болған кезде немесе Топтың бақылауындағы және оның жалдауды немесе (жалдауды тоқтату) ұзарту опционын орындау (немесе орындамау) мүмкіндігіне әсер ететін жағдаяттар өзгергенде жалдау мерзімін қайтадан бағалайды.

Топ мерзімінен бұрын тоқтатуға жатпайтын мейлінше қысқа кезеңмен техника мен жабдықты жалдау шарттары бойынша жалдау мерзімін белгілеу кезінде, оларға қатысты ұзарту опционы көзделген кезеңдерді ескерді. Топ әдетте осы жалдау шарттары бойынша ұзарту опционын орындайды, себебі бұл активтерді оңай ауыстыру мүмкіндігінің болмауы өндіріс үдерісіне елеулі кері әсер етеді.

Бағалау мәндері мен жорамалдар

Келесі қаржы жылы ішінде активтер мен міндеттемелердің баланстық құнына маңызды түзетулер енгізу себебі болатын есепті күндегі бағалаулардағы болашақ туралы негізгі жорамалдар және белгісіздіктің басқа да негізгі көздері төменде қаралады. Топтың жорамалдары мен бағалау мәндері шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде көзделген бастапқы деректерге негізделген. Алайда болашаққа қатысты ағымдағы жағдайлар мен жорамалдар Топ бақылай алмайтын нарықтық өзгерістерден немесе жағдайлардан өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер болуына қарай жорамалдарда көрсетіледі.

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ МЕН ЖОРАМАЛДАР (ЖАЛҒАСЫ)

Бағалау мәндері мен жорамалдар (жалғасы)

Негізгі құралдардың және материалдық емес активтердің пайдалы қызмет мерзімі

Топ негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің қалған пайдалы қызмет мерзімін кемінде әрбір қаржы жылының соңында бағалайды және егер күтілгені ілгерідегі бағалаулардан басқаша болса, өзгерістер 8 ҚЕХС (IAS) «Есеп саясаты, есептік бағалаудағы өзгерістер мен қателерге» сәйкес есептік бағалаудағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

Топ 2021 жылы Қазақстан Республикасының телекоммуникация нарығында көшбасшы ұстанымын нығайту және қалыптастыру бойынша стратегиялық масаттарға қол жеткізу үшін Топтың бекітілген инвестициялық жоспары мен стратегиясына сәйкес желіні оңтайландыру мен жаңғыртуға, ескірген жабдықты ауыстыруға, желінің қуатын және желімен қамтуды кеңейтуге кірісті. Топ белгілі бір базалық стансыларды бөлшектеуді және жетілдірілген стансыларды орнатуды жоспарлап отыр. Бұл өндірістік процесс күрделі шығындар жағынан қосымша үнемдеуді және нарықта үздік бәсекелестік ұстанымды қамтамасыз етеді. Осыған орай Топ 2021 жылы алдында жоспарланғаннан ертерек бөлшектеуге жататын немесе интеграция процесі аяқталғаннан кейін басқаша пайдаланбайтын белгілі бір телекоммуникация жабдығын пайдалы қолданудың қалдық мерзіміне қайта бағалау жүргізді. Топ 2021 жылғы 1 қаңтардан бастап қайта бағалау жүргізді, нәтижесінде осы активтерді пайдалы қолданудың қалдық мерзімі орташа алғанда 4 жылға қысқарды. Пайдалы қолданудың қалдық мерзімінің өзгеруі 2021 жылға аяқталған жыл үшін 2.152.469 мың теңгеге амортизациялық аударымдардың жалпы артуына алып келді.

2022-2025 жылдарға қайта бағалаудағы өзгерістер нәтижесі 3.429.119 мың теңге мөлшерінде бағаланды.

	2022	2023	2024	2025	Барлығы
Жеделдетілген амортизация	2.889.119	180.000	180.000	180.000	3.429.119

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Егер активтің немесе ақша қаражатын өндіретін бірліктің баланстық құны мына шамалардың ең үлкені болып табылатын, оның өтелетін құнынан асса, құнсыздану орын алады: істен шығу шығындары мен пайдалану құндылығын шегергендегі әділ құн. Істен шығу шығындарын шегергендегі әділ құнды есептеу тәуелсіз тараптар арасында ұқсас активтерді сатудың қолданыстағы, міндетті күші бар операциялар бойынша қолда бар ақпаратқа немесе активтің істен шығарылуына байланысты келтірілген қосымша шығындарды шегергендегі қадағаланатын нарықтық бағаларға негізделген. Пайдалану құндылығын есептеу дисконтталған ақша ағындарының үлгісіне негізделген. Ақша ағындары бюджеттен келесі 5 (бес) жылға алынады және өткізу үшін ақша ағындарын өндіретін бірліктің құнсыздануына тексерілетін активтер нәтижесін жақсартатын Топтың болашақта әлі де міндеттемелерінің немесе қомақты инвестициясының болмауынан қайта құрылымдау бойынша қызметтен тұрмайды. Қайтарылатын құн дисконтталған ақша ағындары үлгісінде пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне, сондай-ақ күтілген ақша түсімдеріне және экстраполяция мақсатында пайдаланылған өсім қарқынына мейлінше бейім. Сезімталдықты талдауды қоса алғанда, ақша қаражатын өндіретін түрлі бірліктің өтелетін сомасын анықтау кезінде пайдаланатын басты жорамалдар туралы толық ақпарат 11-ескертпеде келтіріледі және түсіндіріледі.

Болжалды кредиттік залал үшін бағалау резерві

Топ кредиттік мекемелердегі дебиторлық берешек және қаражат (ақшалай қаражат пен оның баламалары, банк салымдары) бойынша болжалды кредиттік залалдарға резервтер жасайды.

Болжалды кредиттік залалдарды сауда және өзге дебиторлық берешекке қатысты бағалау кезінде Топ стандартта қарастырылған жеңіл амал-тәсілін қолданды және аталған қаржы құралдарының барлық қызмет мерзіміне болжалды кредиттік залалдарды есептеді. Топ кредиттік залалдар пайда болуының бұрынғы тәжірибесі негізінде дайындалған, қарызға алушыларға тән факторлар мен жалпы экономикалық талаптар ескеріле отырып түзетілген бағалау резерв-

терінің моделін пайдаланды. Топ кредиттік залалдар пайда болуының бұрынғы тәжірибесін түзету үшін болжалды ақпарат негізінде матрицаны жаңартып отыратын болады. Мысалы, келесі жыл ішінде телекоммуникациялық секторда дефолт жағдайлары артуына алып келуі мүмкін болжалды экономикалық талаптар нашарлайды деп күтілсе (мысалы, ЖІӨ), онда дефолттың тарихи деңгейі түзетіледі. Алдыңғы кезеңдердегі дефолт деңгейі туралы бақыланатын деректер әрбір есеп күніне жаңартылады және болжалды бағалардың өзгерістері талданады.

Экономикалық талаптар арқылы болжанатын дефолттың тарихи бақыланатын деңгейлері мен БКЗ арасындағы өзара байланысты бағалау маңызды есеп бағасы болып табылады. БКЗ мөлшері жағдайлар мен болжанатын экономикалық талаптардың өзгерістеріне сезімтал болады. Топтың кредиттік залалдар пайда болуының бұрынғы тәжірибесі мен экономикалық талаптар болжамы сатып алушының болашақтағы нақты дефолты үшін көрсеткіш болмауы мүмкін. Топтың сауда дебиторлық берешегі бойынша БКЗ туралы ақпарат 16-ескертпеде берілген.

Кредиттік мекемелердегі қаражатқа (ақшалай қаражат пен оның баламалары, банк салымдары) қатысты Топ 12 айлық кезеңге болжалды кредиттік залалдарды есеп шықты. 12 айлық болжалды кредиттік залалдар – бұл бүкіл мерзімдегі болжалды кредиттік залалдардың бір бөлігі. Олар есепті күннен кейін 12 ай ішінде ықтимал, қаржы құралы бойынша дефолттар салдарынан туындайтын болжалды кредиттік залалдар болып табылады. Бірақ бастапқы тану сәтінен бастап қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел айтарлықтай артқан жағдайда, залалға арналған бағалау резерві бүкіл мерзімдегі болжалды кредиттік залалдарға тең сомамен бағаланады.

Егер шарт бойынша төлемдер 30 күннен аса кешіктірілсе, Топ кредиттік тәуекел айтарлықтай артты деп есептейді. Сондай-ақ шарт бойынша төлемдер 90 күнге кешіктірілсе, қаржы активі бойынша дефолт деп саналады. Бірақ ішкі немесе сыртқы ақпарат Топ бекітетін кредиттік сапаны арттыру тетіктерін есепке алмағанда, шартта қарастырылған төлемдердің барлық қалған сомасын Топтың алуы ықтималдығы аз деп көрсетсе, Топ белгілі бір жағдайларда қаржы активі бойынша дефолт болды деген қорытынды жасауы мүмкін.

Осылайша, 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша болжалды кредиттік залалдарға арналған резервтер 11.427.430 мың теңге сомасында құрылды (2020 жыл: 11.040.859 мың теңге) (13, 18 және 21-ескертпелер). Экономикадағы, саладағы өзгерістер және нақты сипаттамалар шоғырландырылған қаржылық есептілікте ескерілген резервтерге ықпал етуі мүмкін.

Шартта қаржыландырудың елеулі компонентінің болуы

Топтың сатып алушыға қызмет көрсетуі мен сатып алушының мұндай қызметтердің ақысын төлеу сәті арасындағы уақыт аралығына байланысты Топ кейбір ұзақ мерзімді шарттарда қаржыландырудың елеулі компоненті қамтылған деген қорытындыға келді.

Мұндай шарттар бойынша мәміле бағасы шарт жасасу кезінде Топ пен сатып алушы арасындағы қаржыландырудың жеке операциясына қолданылатын мөлшерлемені пайдалану арқылы дисконтталады.

Шарт жасасу шығындары

Топ делдалдық комиссияны шарт жасасудың қосымша шығыны деп есептейді және мұндай шығындарды сатып алушылармен шарт жасасу шығындары бойынша актив ретінде ақшаға айналдырады. Топ шарт жасасу шығындарын жүйелік негізде амортизациялайды және бұл сатып алушыларға қызмет көрсету мерзімдеріне сәйкес келеді. Қызмет көрсетудің болжалды мерзімдері өзгерген жағдайда Топ амортизация мерзімдерін қайта қарайды.

Шарт бойынша міндеттемелер

Кейінге қалдырылған кірістер шарт бойынша міндеттемелер ретінде танылады және клиенттермен өзара қарым-қатынастың болжалды кезеңі ішінде көрсетіледі. Пайымдама жасау барысында басшылық 15 ҚЕХС-те (IFRS) жазылған клиенттермен шарттар бойынша түсімді танудың егжей-тегжейлі критерийлерін, салалық тәжірибені және Топ клиенттері кетуінің тарихи көрсеткішін есепке алды.

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ МЕН ЖОРАМАЛДАР (ЖАЛҒАСЫ)

Бағалау мәндері мен жорамалдар (жалғасы)

Өтелмейтін аванстық төлемдер

Жеке пайда түсірумен байланысы жоқ, іске қосу қызметтері мен сымды және сымсыз байланыс қызметтері үшін аванстық төлемдер шарт бойынша міндеттемелердің құрамына енгізіледі және клиентпен өзара қарым-қатынастың болжалды кезеңі ішінде көрсетіледі. Пайымдама жасау барысында басшылық 15 ҚЕХС-те (IFRS) көзделген қосу қызметтерінен кірісті тану критерийлерін, салалық тәжірибені және клиенттердің қызметтерден бас тартуы туралы тарихи деректерді ескереді. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша клиентпен қарым-қатынастың орташа кезеңі тіркелген телефония клиенттері үшін 13 (он үш) жыл және интернет клиенттері үшін 5 (бес) жыл деп бағаланады.

Объектілерді пайдаланудан шығару бойынша міндеттеме

Объектілерді пайдаланудан шығару бойынша міндеттеме объектілерді жабуға және қалпына келтіруге, сондай-ақ қоршаған ортаны тиісті бұзушылық орын алатын есепті кезеңде қоршаған ортаны қалпына келтіруге көзделген болашақтағы шығындарға қатысты танылады. Пайдаланудан шығару бойынша шығындар есептік ақша ағындарын пайдалана отырып есептелген міндеттемелерді реттеуге күтілетін шығындардың дисконтталған құны бойынша есептеледі және тиісті активтің бастапқы құнының бөлігі ретінде танылады. Ақша ағындары пайдаланудан шығару бойынша міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсететін салық салғанға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Дисконт амортизациясы туындауына қарай шығыстар есебіне жатады және қаржыландыру бойынша шығыстар ретінде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады. Пайдаланудан шығару бойынша есепті болашақтағы шығындар жыл сайын талданады, қажетіне қарай түзетіледі. Есепті болашақтағы шығындардағы немесе қолданылатын дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгерістер тиісті актив құнына қосылады немесе алынып тасталады.

2021 жылы «Қазақтелеком» АҚ өзінің еншілес компаниялары – «Кселл» АҚ және «Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС-мен бірлесіп, желіні интеграциялау жоспарын әзірледі. Интеграциялау жоспарына сәйкес Топ Қазақстандағы кейбір базалық телекоммуникация стансыларын пайдаланудан шығару мерзіміне қайта бағалау жүргізді және активтерді істен шығару бойынша міндеттемелерді бағалауға ықпалын көрсетті. Нәтижесі 27-ескертпеде ашылып көрсетілген.

Жұмыскерлерге сыйақы беру бойынша міндеттемелер

Топ белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік жоспар бойынша міндеттемелердің дисконтталған құнын және ағымдағы қызметтердің тиісті құнын есептеу үшін актуарлық бағалау әдісін қолданады. Осы әдістің аясында көрсетілген жәрдемақыларды төлеуге болатын жұмыс істеп жатқан және бұрында жұмыс істеген жұмыскерлерге қатысты демографиялық жорамалдарды (жұмыс істеп жатқан жұмыскерлер арасында және еңбек қызметін аяқтаған жұмыскерлер арасында өлім-жітім деңгейі, кадрлар тұрақсыздығы т.с.с.), сондай-ақ қаржылық сипаттағы жорамалдарды (дисконттау мөлшерлемесі, болашақтағы ең аз жылдық жалақы деңгейі) пайдалану көзделеді. Мұндай міндеттемелер ұзақ мерзімді сипатта болады және тиісінше, белгісіздік деңгейі жоғары.

Жұмыскерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі жылдық есепті кезең аяқталғаннан кейін Топтың он екі ай ішінде төлеуді жоспарлаған міндеттемелері болып табылады.

Қолданылатын дисконттау мөлшерлемесін анықтау кезінде Топ басшылығы тиісті валютада жоғары кірісті корпоративтік облигациялардың пайыздық мөлшерлемелерін есепке алады.

Өлім-жітім деңгейі ашық қолжетімді өлім-жітім кестелеріне негізделген. Болашақта жалақы мөлшерлерін ұлғайту және зейнетақы мөлшерлерін ұлғайту инфляцияның күтілетін болашақтағы қарқындарына негізделеді.

Қолданылған жорамалдар туралы толық ақпарат 25-ескертпеде ашып көрсетілген.

Салық

Кейінге қалдырылған салық активтері салық салудан пайда алынады әрі оған қарсы пайдаланылмаған салық шығындары ескеріледі деген ықтималдылық болған деңгейде пайдаланылмаған салық шығындары бойынша танылады. Болашақтағы салық салынатын пайданы алудың ықтимал мерзімі мен мөлшері, сонымен қатар салықтық жоспарлаудың стратегиялары негізіндегі шоғырландырылған қаржылық есептілікте тануға болатын кейінге қалдырылған салық активтерінің сомасын анықтау үшін басшылықтың маңызды пайымдауы қажет.

2021 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша танылған кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны 660.170 мың теңгені құрайды (2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша: 1.980.671 мың теңге). Толық ақпарат 43-ескертпеде берілген.

Жалдау — қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін бағалау

Топ жалдау шартына салынған пайыздық мөлшерлемені оңай анықтай алмайды, сондықтан жалдау бойынша міндеттемені бағалау үшін қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін қолданады. Қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесі – бұл ұқсас мерзімге және ұқсас экономикалық жағдайларда пайдалану құқығы нысанындағы актив құнына ұқсас құнмен активті алуға қажетті қарыз қаражатын ұқсас қамтамасыз ету кезінде Топ тарта алатын пайыздық мөлшерлеме. Осылайша, қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесі Топ «төлеуге тиіс болатын» пайызды көрсетеді және оның анықтамасы жалдау шарттарын көрсету үшін бақыланатын мөлшерлемелерді түзету қажет болса немесе бақыланатын мөлшерлеме болмаған жағдайда, есептеу бағалауларын талап етеді. Топ бақыланатын бастапқы деректерді, болған жағдайда, пайдаланумен қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін анықтайды (нарықтық пайыздық мөлшерлеме сияқты) және ұйым үшін ерекше белгілі есептеу бағалауларын қолданады.

Қаржы құралдарының әділ құны

Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте танылған қаржы құралдарының және қаржылық міндеттемелердің әділ құны белсенді нарық деректері негізінде анықталынбайтын болса, ол дисконтталған ақша ағындарының моделін қоса алғанда, бағалау әдістерін қолдана отырып анықталады. Бұл модельдер үшін бастапқы деректер ретінде мүмкіндігінше қадағалайтын нарықтардан түскен ақпарат қолданылады, алайда бұны іс жүзіне асыру мүмкін болмаған жағдайда, әділ құнын белгілеу үшін белгілі бір пайымдау үлесі талап етіледі. Пайымдау өтімділік тәуекелі, кредит тәуекелі және волатильділік сияқты бастапқы деректерді есепке алуды қамтиды. Осы факторларға байланысты жорамалдарға өзгерістер шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнына әсер етуі мүмкін. Толық ақпарат 47-ескертпеде берілген.

5. ШОҒЫРЛАНДЫРУ

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке мынадай еншілес ұйымдар қосылды:

	Тіркелген ел	Қатыс үлесі	
		2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Хан Тенгри Холдинг Б.В.	Нидерланды	100,00%	100,00%
«КТ-АЙИКС» ЖШҚ	Ресей	100,00%	100,00%
«Востоктелеком» ЖШС	Қазақстан	100,00%	100,00%
«Цифрлық экономиканы дамыту орталығы» ЖШС	Қазақстан	100,00%	100,00%
«Нұрсат+» ЖШС	Қазақстан	100,00%	100,00%
«КТ-Телеком» ЖШС	Қазақстан	100,00%	-
«Кселл» АҚ	Қазақстан	51,00%	75,00%
«КТ Cloud Lab» ЖШС	Қазақстан	-	100,00%

5. ШОҒЫРЛАНДЫРУ (ЖАЛҒАСЫ)

2019 жылғы 17 маусымда «Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесі ашық екі кезеңді конкурс жолымен «KT Cloud Lab» ЖШС еншілес ұйымының жарғылық капиталындағы «Қазақтелеком» АҚ 100% қатысу үлесін сату туралы шешім қабылдаған болатын. 2021 жылғы 14 маусымда Топ тендер жеңімпазымен шарт жасасты, оның талаптары бойынша төлем 3 траншпен жүргізілуі керек. Меншік құқығын беру пропорционалды жүзеге асырылады, бұл ретте төленбеген және берілмеген үлес берешекті толық өтегенге дейін сенімді басқаруға өтеді. 2021 жылғы 14 шілдеде сатып алушы сатып алу құнының 30% мөлшерінде сату-сатып алу шарты бойынша бірінші траншты жүзеге асырды. Сатып алушының «KT Cloud Lab» ЖШС компаниясындағы қалған үлесті мерзімінен бұрын сатып алу бойынша өз құқығын пайдалану ниеті Топқа бірінші траншты алған сәттен бастап «KT Cloud Lab» ЖШС шығарылуын тануға және конкурс жеңімпазынан төлем бойынша берешекті толық көлемде тануға мүмкіндік берді (44-ескертпе).

2021 жылдың 21 қыркүйегінде «Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесі Қазақстан қор биржасында (ҚҚБ) ашық сауда жолымен 24% акцияны сату туралы шешім қабылдады. 2021 жылғы 30 қыркүйекте Топ «Кселл» АҚ 24% дауыс беретін акциясын сатты, нәтижесінде Топтың үлесі 51%-ға дейін азайды. Бақыламайтын акционерлерге осы үлесті сату үшін ақшалай қаражатпен 55.279.947 мың теңге сомаға өтемақы алынды. Сату күніне «Кселл» АҚ таза активтерінің баланстық құны (бастапқы сатып алу кезінде танылған гудвилді қоспағанда) 119.205.613 мың теңге құрады. «Кселл» АҚ-дағы қатысу үлесінен сату нәтижесін түсіндіретін кесте төменде көрсетілген:

Мың теңгемен	2021
Бақыламайтын акционерден алынған ақшалай сыйақы	55.279.947
«Кселл» АҚ 24% акциясының баланстық құны	28.609.347
Бөлінбеген пайда құрамында танылған айырма	26.670.600

6. ІШНАРА МЕНШІКТЕГІ ЕЛЕУЛІ ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАР

«Кселл» АҚ

Төменде «Кселл» АҚ еншілес ұйымы туралы қаржылық ақпарат берілген, онда елеулі бақыламайтын қатысу үлестері бар.

	Тіркелген ел	Бақыламайтын қатысу үлесі	
		2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
АО «Кселл»	Қазақстан	49,00%	25,00%

Төменде аталған еншілес ұйым бойынша жалпылама қаржылық ақпарат берілген, оған елеулі бақыламайтын қатысу үлестері тиесілі. Бұл ақпарат Топ ұйымдары арасындағы операцияларды алып тастағанға дейінгі сомаға негізделген.

Сатып алу сәтінен бастап 2021 және 2020 жылдардағы «Кселл» АҚ-ның жиынтық кірісі туралы жалпылама шоғырландырылған есеп:

Мың теңгемен	2021	2020
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	194.080.886	174.683.563
Мемлекеттік субсидиядан кіріс	2.108.241	–
Өткізудің өзіндік құны	(138.991.033)	(132.257.468)
Сот кінәрат-талаптары бойынша провизия құру шығыстары	–	(4.385.785)
Жалпы және әкімшілік шығыстары	(14.137.364)	(10.426.147)
Қаржылық активтердің құнсыздануынан залалдар	(2.106.078)	(1.547.115)
Қаржылық емес активтердің құнсыздануынан залалдар	(588.658)	(5.223.925)
Өткізу бойынша шығыстар	(3.105.692)	(1.964.949)
Салық және онымен байланысты айыппұлдар мен өсімақыларға түзетпе жасау	682.820	683.901
Қаржыландыру бойынша шығыстар	(10.326.302)	(11.749.583)
Қаржыландырудан кіріс	2.560.723	2.300.398
Валюталық баптарды қайта бағалаудан таза кірістер	402.606	986.942
Өзге де кірістер	794.569	807.545
Өзге де шығыстар	(1.296.604)	(410.009)
Салық салғанға дейінгі пайда	30.078.114	11.497.368
Табыс салығы бойынша шығыс	(8.071.206)	(4.418.647)
Есепті жылдағы пайда	22.006.908	7.078.721
Бас компанияның меншік иелеріне келеді	15.322.612	5.309.051
Бақыламайтын қатысу үлестеріне келеді	6.684.296	1.769.670
Бақыламайтын қатысу үлестерінің пайдасына төленген дивидендтер	4.394.500	2.250.000

2021 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша «Кселл» АҚ қаржылық жағдайы туралы жалпылама шоғырландырылған есеп:

Мың теңгемен	2021	2020
Айналымнан тыс активтер	214.368.308	218.992.458
Айналымдағы активтер	86.413.592	73.253.134
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(85.572.007)	(88.909.214)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(68.086.154)	(60.700.371)
Барлық меншікті капитал	147.123.739	142.636.007
Мыналарға тиесілі:		
Бас компанияның иелеріне	79.305.492	106.977.005
Бақыламайтын қатысу үлестеріне	67.818.247	35.659.002

Сатып алу күнінен бастап 2021 және 2020 жылдардағы «Кселл» АҚ ақша қаражатының қозғалысы туралы жалпылама шоғырландырылған есеп:

Мың теңгемен	2021	2020
Операциялық қызмет	74.056.106	52.259.104
Инвестициялық қызмет	(12.452.350)	(36.621.393)
Қаржылық қызмет	(33.652.906)	(1.887.190)
Ақша қаражатына және олардың баламаларына бағам айырмашылығының әсері	428.455	447.076
Ақша қаражатының және оның баламаларының таза өзгерісі	28.379.305	14.197.597

7. СЕГМЕНТТЕР БОЙЫНША АҚПАРАТ

Топ басқару мақсатында Топтың ұйымдық құрылымына байланысты бизнес-бөлімшелерден тұрады және мынадай есептік операциялық сегменттерден құралады:

- » «Қазақтелеком» АҚ, Топтың құрамынан шыққанға дейін «Востоктелеком» ЖШС және «КТ Cloud Lab» ЖШС бизнес-бөлімшелерінің тіркелген байланыс қызметтерін көрсетуі;
- » «Хан Тенгри Холдинг Б.В» және «Кселл» АҚ еншілес ұйымдары бизнес-бөлімшелерінің GSM және LTE стандарттарында мобильді телекоммуникациялық байланыс қызметтерін көрсетуі.

Жоғарыда көрсетілген есептік сегменттерді көрсету үшін операциялық сегменттерді біріктіру жүргізілген жоқ.

Басшылық ресурстарды бөлу туралы шешімдер қабылдау және олардың қызметінің нәтижелерін бағалау мақсатында әрбір бөлімшеге жеке қызметтің операциялық нәтижелерін мониторингілеуді жүзеге асырады. Сегменттер қызметінің нәтижелері операциялық пайда мен залал негізінде бағаланады, оларды бағалау шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі операциялық пайда немесе залалды бағалауға сәйкес жүргізіледі.

Төмендегі кестелерде 2021 және 2020 жылдары 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін Топтың салалық сегменттері бойынша кірістері мен шығыстары туралы ақпарат көрсетілген.

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Тіркелген телекоммуникация байланысы	GSM және LTE стандарттарындағы мобильді телекоммуникация байланысы	Өзгелері	Элиминациялар мен түзетулер	Топ
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім					
Сыртқы сатып алушыларға өткізу	232.578.232	347.749.151	1.167.837	-	581.495.220
Сегменттер арасында өткізу	38.643.063	16.992.770	1.733.903	(57.369.736)	-
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша барлық түсім	271.221.295	364.741.921	2.901.740	(57.369.736)	581.495.220
Ауылдық жерде әмбебап қызметтерді ұсыну үшін өтемақы					
	6.412.945	-	-	-	6.412.945
Мемлекеттік субсидиядан кіріс					
	1.930.763	4.354.259	-	-	6.285.022
Жиыны	279.565.003	369.096.180	2.901.740	(57.369.736)	594.193.187
Қаржылық нәтижелер					
Амортизация және тозу	(38.758.287)	(80.619.313)	(32.971)	1.566.420	(117.844.151)
Қаржылық шығыстар	(25.129.166)	(22.896.207)	-	1.588.900	(46.436.473)
Қаржылық кірістер	4.110.254	3.308.252	-	(1.575.522)	5.842.984
Дивидендтерден кіріс	37.484.192	-	-	(37.484.192)	-
Топтың қауымдастырылған ұйымдардың пайдасындағы үлесі	-	-	512.364	-	512.364
Қаржылық емес активтердің құнсыздануынан залалдар	(2.654.397)	(3.347.563)	1	-	(6.001.959)
Қаржылық активтердің құнсыздануынан залалдар	(632.827)	(2.637.118)	9.543	4.039	(3.256.363)
Табыс салығы	(9.818.899)	(21.241.803)	(53.588)	(172.347)	(31.286.637)
Сегменттің пайдасы/(залалы)	86.234.388	85.635.478	700.168	(43.839.611)	128.730.423
Операциялық активтер	794.655.256	749.504.167	5.467.577	(315.041.705)	1.234.585.295
Операциялық міндеттемелер	315.082.967	296.628.298	1.438.901	(22.742.237)	590.407.929
Өзге ақпаратты ашу					
Қауымдастырылған ұйымдарға инвестициялар	-	-	3.460.120	-	3.460.120
Күрделі шығындар	38.636.762	74.950.823	60.533	(1.420)	113.646.698

2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Тіркелген телекоммуникация байланысы	GSM және LTE стандарттарындағы мобильді телекоммуникация байланысы	Өзгелері	Элиминациялар мен түзетулер	Топ
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім					
Сыртқы сатып алушыларға өткізу	209.259.384	310.924.680	732.634	-	520.916.698
Сегменттер арасында өткізу	36.613.456	13.395.884	620.740	(50.630.080)	-
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша барлық түсім	245.872.840	324.320.564	1.353.374	(50.630.080)	520.916.698
Ауылдық жерде әмбебап қызметтерді ұсыну үшін өтемақы					
	6.413.527	-	-	-	6.413.527
Жиыны	252.286.367	324.320.564	1.353.374	(50.630.080)	527.330.225
Қаржылық нәтижелер					
Амортизация және тозу	(37.207.916)	(74.634.638)	(29.582)	1.507.876	(110.364.260)
Қаржыландыру шығыстары	(27.773.738)	(25.348.210)	(475)	1.673.361	(51.449.062)
Қаржыландыру кірістері	3.187.081	2.635.644	3	(1.302.428)	4.520.300
Дивидендтерден кірістер	7.011.582	-	-	(7.011.582)	-
Қауымдастырылған ұйымдардың пайдасындағы Топтың үлесі	-	-	234.676	-	234.676
Қаржылық емес активтердің құнсыздануынан залалдар	(2.693)	(6.041.408)	(46.132)	-	(6.090.233)
Қаржылық активтердің құнсыздануынан залалдар	(380.882)	(1.866.211)	(12.005)	21.052	(2.238.046)
Табыс салығы	(7.740.699)	(13.840.162)	90.916	(172.027)	(21.661.972)
Сегменттің пайдасы/(залалы)	41.504.158	51.464.318	52.587	(6.096.062)	86.925.001
Операциялық активтер	750.627.968	724.829.686	3.943.053	(363.974.533)	1.115.426.174
Операциялық міндеттемелер	323.183.472	296.030.213	639.868	(22.967.376)	596.886.177
Өзге ақпаратты ашу					
Қауымдастырылған ұйымдарға инвестициялар	-	-	2.982.957	-	2.982.957
Сатуға арналған активтер	1.872.008	-	-	-	1.872.008
Күрделі шығындар	63.575.357	51.800.983	10.778	-	115.387.118

1. Сегменттер бойынша кіріс шоғырландыру кезінде алынып тасталады.
2. Қаржыландыру шығыстары мен қаржыландыру кірістеріне сегментаралық қаржыландыру шығыстары мен сегментаралық қаржыландыру кірістері кіреді.
3. Сегменттердің операциялық пайдасына сегментаралық операциялар пайдасы кіреді.
4. Күрделі шығындарға негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу кіреді.

Пайданы салыстыру

Мың теңгемен	2021	2020
Сегменттердің пайдасы	172.570.034	93.021.063
Өзгелері	(43.839.611)	(6.096.062)
Топтың пайдасы	128.730.423	86.925.001

Активтерді салыстыру

Мың теңгемен	2021	2020
Сегменттердің операциялық активтері	1.549.627.000	1.479.400.707
Еншілес ұйымдарға Компания инвестицияларын элиминациялау	(291.256.203)	(340.809.525)
Топшілік дебиторлық және кредиторлық берешек бойынша қалдықтарды элиминациялау	(23.785.502)	(23.165.008)
Топтың барлық активі	1.234.585.295	1.115.426.174

7. СЕГМЕНТТЕР БОЙЫНША АҚПАРАТ (ЖАЛҒАСЫ)

Міндеттемелерді салыстыру

Мың теңгемен	2021	2020
Сегменттердің операциялық міндеттемелері	613.150.166	619.853.553
Топішілік дебиторлық және кредиторлық берешек бойынша қалдықтарды элиминациялау	(22.742.237)	(22.967.376)
Топтың барлық міндеттемесі	590.407.929	596.886.177

8. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

Негізгі құралдардың 2021 және 2020 жылдардағы қозғалысы мына түрде берілген:

Мың теңгемен	Жер	Ғимараттар мен құрылыстар	Жабдық	Өзгелері	Аяқталмаған құрылыс	Барлығы
Бастапқы құны						
2020 жылғы 1 қаңтарға	3.264.474	68.716.690	651.460.857	18.887.182	82.945.637	825.274.840
Түсімдер	777	480.587	26.752.929	486.085	71.206.468	98.926.846
Активтерді жою бойынша міндеттемелер (27-ескертпе)	-	-	740.628	-	-	740.628
Аударымдар	-	16.394.604	70.010.032	326.140	(86.730.776)	-
Істен шығару	(5.622)	(331.080)	(6.953.391)	(343.675)	(37.486)	(7.671.254)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	3.259.629	85.260.801	742.011.055	19.355.732	67.383.843	917.271.060
Түсімдер	1.618	250.399	23.266.947	825.316	70.536.573	94.880.853
Активтерді жою бойынша міндеттемелер (27-ескертпе)	-	-	1.205.990	-	-	1.205.990
Аударымдар	-	4.215.650	50.412.085	526.897	(55.154.632)	-
Істен шығару	(33.438)	(960.382)	(20.203.697)	(226.382)	(21.529)	(21.445.428)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	3.227.809	88.766.468	796.692.380	20.481.563	82.744.255	991.912.475
Есептелген тозу және құнсыздану						
2020 жылғы 1 қаңтарға	-	22.417.031	347.898.126	12.651.371	4.186.018	387.152.546
Есептелген тозу	-	3.000.450	63.589.529	1.923.616	-	68.513.595
Құнсыздану	-	165.034	94.746	-	4.964.287	5.224.067
Істен шығару	-	(193.572)	(6.147.925)	(324.987)	-	(6.666.484)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	-	25.388.943	405.434.476	14.250.000	9.150.305	454.223.724
Есептелген тозу	-	3.868.538	71.219.221	1.604.877	-	76.692.636
Құнсыздану	-	(95.100)	974.512	11.446	3.055.954	3.946.812
Істен шығару	-	(449.527)	(18.326.683)	(212.579)	-	(18.988.789)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	-	28.712.854	459.301.526	15.653.744	12.206.259	515.874.383
Қалдық құны						
2020 жылғы 31 желтоқсанға	3.259.629	59.871.858	336.576.579	5.105.732	58.233.538	463.047.336
2021 жылғы 31 желтоқсанға	3.227.809	60.053.614	337.390.854	4.827.819	70.537.996	476.038.092

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс объектілері желінің базалық стансыларын, мобильдік коммутаторлық серверлерді және басқа телекоммуникациялық жабдықтар мен қызметтерді құрастыру үшін жабдық ретінде ұсынылған.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайдаланудағы толығымен амортизацияланған негізгі құралдардың бастапқы баланстық құны 436.917.636 мың теңге құрады (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 404.178.863 мың теңге).

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 3.647.122 мың теңге сомасындағы айналымнан тыс активтер үшін төленген аванстар базалық стансыларды орнату, негізгі құралдарды салу және жеткізу бойынша қызметтерді көрсету үшін аванстарды білдіреді (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 3.237.280 мың теңге). Топ 2021 жылдың ішінде 111.377 мың теңге сомасында айналымнан тыс активтер үшін берілген аванстардың құнсыздануынан залалды таныды (2020 жыл: 356.318 мың теңге) (47-ескертпе).

Құнсыздануға тест

Коронавирустың (COVID-19) таралуы көптеген мемлекеттерді қамтыды және барша әлем бойынша қаржы және азық-түлік нарығында айтарлықтай құлдыруға әкелді. Вирус әлемдік экономикаға қомақты әсер етті (48-ескертпе). Топ басшылығы ішкі және сыртқы ақпарат көздерін, оның ішінде COVID-19 пандемиясының Топқа және макроэкономикалық ортаға ағымдағы және болашақтағы ықпалын талдай келе, бизнеске, қаржылық жағдайға және Топтың қызметі нәтижелеріне қандай да бір айтарлықтай ықпалын анықтаған жоқ. 2021 жыл ішінде Топ төменде сипатталған белгілі бір активтерден өзге, ақша қаражатын тудыратын барлық активтер немесе активтер тобының құнсыздану факторларын анықтаған жоқ.

Топ 2021 жыл ішінде негізгі құралдар мен аяқталмаған құрылыстың құнсыздануынан 890.858 мың теңге (2020 жыл: 259.780 мың теңге) және 3.055.954 мың теңге (2020 жыл: 4.964.287 мың теңге) мөлшерінде залалды таныды, ол технологиялық ескіру мен зақымдалу салдарынан өтелетін құнына дейін белгілі бір активтердің есептен шығарылуын білдірді. Құнсыздану операциялық шығыстар құрамында жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілді.

9. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

2021 және 2020 жылдардағы материалдық емес активтер қозғалысы мына түрде берілген:

Мың теңгемен	Лицензиялар	Бағдарламалық жасақтама	Өзгелері	Әзірленіп жатқан материалдық емес активтер	Барлығы
Бастапқы құны					
2020 жылғы 1 қаңтарға	223.637.046	32.002.666	20.679.853	1.190.442	277.510.007
Түсімдер	3.352.911	11.147.577	448.150	771.006	15.719.644
Аударымдар	(879.619)	(53.410)	-	-	(933.029)
Істен шығару	(70.372)	1.559.087	-	(1.488.715)	-
2020 жылғы 31 желтоқсанға	226.039.966	44.655.920	21.128.003	472.733	292.296.622
Түсімдер	7.260.626	8.165.812	1.145.772	987.645	17.559.855
Істен шығару	(3.154.844)	(327.080)	(1.847.433)	-	(5.329.357)
Аударымдар	(240.107)	1.227.752	-	(987.645)	-
2021 жылғы 31 желтоқсанға	229.905.641	53.722.404	20.426.342	472.733	304.527.120
Жинақталған амортизация мен құнсыздану					
2020 жылғы 1 қаңтарға	20.547.735	21.806.545	4.041.613	-	46.395.893
Амортизациялық есептеулер	18.303.264	8.781.910	1.860.245	-	28.945.419
Істен шығару	-	46.132	-	472.733	518.865
Құнсыздану	(879.619)	(37.816)	-	-	(917.435)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	37.971.380	30.596.771	5.901.858	472.733	74.942.742
Амортизациялық есептеулер	17.620.372	8.055.489	1.836.288	-	27.512.149
Құнсыздану	565.793	1.397.968	-	-	1.963.761
Істен шығару	(3.142.446)	(326.438)	(1.847.433)	-	(5.316.317)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	53.015.099	39.723.790	5.890.713	472.733	99.102.335
Қалдық құны					
2020 жылғы 31 желтоқсанға	188.068.586	14.059.149	15.226.145	-	217.353.880
2021 жылғы 31 желтоқсанға	176.890.542	13.998.614	14.535.629	-	205.424.785

9. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Лицензиялар және тауарлық белгілер, бағдарламалық жасақтама және өзгелері бизнесті біріктіру нәтижесінде сатып алынған материалдық емес активтерді қамтиды.

2021 жыл ішінде Топ материалдық емес активтердің құнсызданудан 1.963.761 мың теңге сомасында залалды таныды (2020 жыл: 518.865 мың теңге). Залал жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептегі қаржылық емес активтердің құнсыздануынан залалдар құрамында көрсетілді.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайдаланудағы толығымен амортизацияланған материалдық емес активтердің бастапқы құны 68.599.192 мың теңге құрады (2020 жылғы 31 желтоқсан: 57.814.037 мың теңге).

10. ҚАУЫМДАСТЫРЫЛҒАН ҰЙЫМДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке мынадай қауымдастырылған ұйымдар енгізілді:

Мың теңгемен	Негізгі қызмет	Тіркелген елі	2021 жылғы 31 желтоқсан		2020 жылғы 31 желтоқсан	
			Баланстық құны	Иелену үлесі	Баланстық құны	Иелену үлесі
«QazCloud» ЖШС	АТ қызметтері	Қазақстан	3.460.120	49%	2.982.957	49%
			3.460.120		2.982.957	

2021 және 2020 жылдардағы қауымдастырылған ұйымдарға инвестициялардың баланстық құнындағы қозғалыс мына түрде берілген:

Мың теңгемен	«QazCloud» ЖШС
2020 жылғы 1 қаңтарға	2.218.889
Жарғылық капиталға қосымша жарна	529.392
Қауымдастырылған ұйымдардың пайдасындағы үлес	234.676
2020 жылғы 31 желтоқсанға	2.982.957
Қауымдастырылған ұйымдардың пайдасындағы үлес	512.364
Жарияланған дивидендтер	(35.201)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	3.460.120

«Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесінің шешімі негізінде «Қазақтелеком» АҚ және «Самұрық-Қазына Бизнес Сервис» ЖШС арасында 2016 жылғы 17 тамызда «Қазақтелеком» АҚ-ның «Kazakhtelecom Industrial Enterprises Services» ЖШС жарғылық капиталына қатысу үлесінің 51% сатып алу-сату шарты жасалды.

2020 жылғы 5 қарашада «Қазақтелеком» АҚ Директорлар кеңесі «QazCloud» ЖШС жарғылық капиталына 529.392 мың теңге мөлшерінде қосымша инвестициялық жарна енгізу туралы шешімді мақұлдады. 2020 жылғы 9 желтоқсанда Топ «QazCloud» ЖШС жарғылық капиталына ақшалай қаражатпен 529.392 мың теңге жарна салды. «QazCloud» ЖШС жарғылық капиталына қосымша жарна салу Топтың қатысу үлесін өзгерткен жоқ, себебі екінші қатысушы «Самұрық-Қазына Бизнес Сервис» ЖШС да өз үлесіне сәйкес «QazCloud» ЖШС жарғылық капиталына жарна салды.

2021 жылдың ішінде «QazCloud» ЖШС дивидендтер жариялап, 35.201 мың теңге мөлшерінде Топқа төледі.

Төмендегі кестеде Топтың «QazCloud» ЖШС-ға инвестициялары бойынша жиынтақталған қаржылық ақпарат келтірілген:

Мың теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Айналымнан тыс активтер	6.934.261	4.364.015
Айналым активтері, қоса алғанда	5.822.194	7.033.758
Ақшалай қаражат пен оның баламалары	2.490.816	4.589.503
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса алғанда	(1.604.501)	(970.186)
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	(99.284)	(881.229)
Қысқа мерзімді міндеттемелер, қоса алғанда	(4.090.485)	(4.339.919)
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	(2.657.079)	(2.711.217)
Меншікті капитал	7.061.469	6.087.668
Меншікті капиталдағы Топ үлесі – 49%	3.460.120	2.982.957
Топ инвестициясының баланстық құны	3.460.120	2.982.957

Мың теңгемен	2021	2020
Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім	13.423.846	6.594.529
Тозу және амортизация	(2.072.460)	(1.040.130)
Қаржылық кірістер	42.134	31.844
Қаржылық шығыстар	(421.906)	(165.072)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(261.410)	(119.735)
Есепті жылға пайда	1.045.640	478.931
Барлық жиынтық кіріс	1.045.640	478.931
Топтың бір жылғы пайдадағы үлесі	512.364	234.676

11. ҚҰНСЫЗДАНУ МӘНІНЕ ТЕКСЕРУ

Гудвил

Бизнестерді біріктіру нәтижесінде сатып алынған гудвилді құнсыздануға тестілеу мақсатында ақша қаражатын өндіретін үш бірлікке («АҚӨБ») («IP TV», «Кселл» АҚ және «Хан Тенгри Холдинг Б.В.») бөлінген. IP TV АҚӨБ тіркелген телекоммуникация байланысы сегментінің бір бөлігі болып табылса, «Кселл» АҚ мен «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» мобильдік телекоммуникациялық байланыс сегментінің бір бөлігі болып табылады.

Ақша қаражатын өндіретін әрбір бірлікке бөлінген гудвилдің баланстық құны:

Мың теңгемен	2021	2020
«Хан Тенгри Холдинг Б.В.» (6-ескертпе)	96.205.967	96.205.967
«Кселл» АҚ	53.489.943	53.489.943
IP TV	2.706.335	2.706.335
	152.402.245	152.402.245

Топ 2021 және 2020 жылдардың желтоқсанында құнсыздануға жыл сайынғы тест жүргізді.

11. ҚҰНСЫЗДАНУ МӘНІНЕ ТЕКСЕРУ (ЖАЛҒАСЫ)

«Хан Тенгри Холдинг Б.В.»

«Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚӨБ өтелетін құны істен шығару шығындарын шегергенде, әділ құны есебінің негізінде анықталды. Себебі ол анағұрлым сенімді нәтиже береді деп саналды. Осы бағалау әдісі әділ құн иерархиясының 3-деңгейін білдіретін бақыланбайтын бастапқы деректерге (дисконтталған ақша ағындарына) негізделген.

Болжанатын ақша ағындарына қолданылатын салық салуға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі 21,09% құрады (2020 жыл: 18,63%), ал бес жылдық мерзім шегінен тыс ақша ағындары 1,5% өсу қарқынын ескерумен экстраполирленген (2020 жыл: 1,5%).

Осы талдау нәтижесінде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басшылық аталған АҚӨБ құнсыздануын анықтаған жоқ.

«Кселл» АҚ

«Кселл» АҚ АҚӨБ компаниясының өтелетін құны істен шығару шығындарын шегергенде, әділ құны есебінің негізінде анықталды. Себебі ол анағұрлым сенімді нәтиже береді деп саналды. Осы бағалау әдісі әділ құн иерархиясының 3-деңгейін білдіретін бақыланбайтын бастапқы деректерге (дисконтталған ақша ағындарына) негізделген.

Болжанатын ақша ағындарына қолданылатын салық салуға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі 19,56% құрады (2020 жыл: 17,88%), ал бес жылдық мерзім шегінен тыс ақша ағындары 1,5% өсу қарқынын ескерумен экстраполирленген (2020 жыл: 1,5%).

Осы талдау нәтижесінде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басшылық аталған АҚӨБ құнсыздануын анықтаған жоқ.

«IP TV» бірлігі

IP TV АҚӨБ өтелетін құны басшылық бес жылдық мерзімге бекіткен қаржылық жоспарларға негізделген болжанатын ақша ағындары негізінде активтерді пайдалану құндылығын есептеу жолымен анықталған.

Болжанатын ақша ағындарына қолданылатын салық салуға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі 16,94% құрады (2020 жыл: 15,02%), ал бес жылдық мерзім шегінен тыс ақша ағындары 1,5% өсу қарқынын ескерумен экстраполирленген (2020 жыл: 1,5%).

Осы талдау нәтижесінде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басшылық аталған АҚӨБ құнсыздануын анықтаған жоқ.

Активтерді пайдалану құндылығын есептеу кезінде пайдаланылатын басты жорамалдар

«IP TV» АҚӨБ активтерін пайдалану құндылығын және «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» мен «Кселл» АҚ АҚӨБ істен шығару шығындарын шегергендегі әділ құнды есептеу кезінде мынадай көрсеткіштерге қатысты жасалған жорамалдар елеулі мәнге ие болды:

- болжанатын кезең ішіндегі клиенттік база және түсімнің өсу қарқынына тікелей әсер ететін абоненттен түсетін орташа кіріс;
- қаржылық жоспарға салынатын күрделі салымдар деңгейі;
- қаржылық жоспарға салынатын EBITDA маржасы;
- болжанатын кезеңнен тыс ақша ағындары эстраполяциясы үшін өсу қарқыны;
- дисконттау мөлшерлемесі.

Клиенттік база, абоненттен түсетін орташа кіріс және түсімнің өсу қарқыны

Клиенттік база және абоненттен түсетін орташа кіріс маңызды, себебі Топ басшылығы өз бәсекелестеріне қатысты болжалды кезең ішінде бөлімшенің позициясы қалай өзгертетінін бағалайды.

Топ басшылығы болжалды кезең ішінде IP TV клиенттік базасын ұлғайтуды күтеді, себебі Топ «Қазақтелеком» АҚ нарықтағы үлесін ұлғайту үшін «Қазақтелеком» АҚ инфрақұрылымының басымдылығын пайдалануды жоспарлайды.

Топ басшылығы халық санының болжалды ұлғаюына негізделген болжалды кезеңде мобильді сегменттегі клиенттік базаның ұлғаюын күтеді. Нәтижесінде Топ бүкіл болжалды кезең ішінде бөлімшенің түсімі артуын күтеді.

Күрделі салымдар деңгейі

«Хан Тенгри Холдинг Б.В.» мен «Кселл» АҚ ӨБ-ге күрделі салымдар деңгейі маңызды. Себебі бөлімшенің клиенттік базаны арттыруды техникалық қолдау және нарық талаптарының өзгерістеріне жауап беру мүмкіндігін анықтайды. Күрделі салымдар деңгейі бөлімшенің халықтың байланыс қызметтеріне қажеттілігін қамту мен желінің сапалық көрсеткіштерін жақсартудағы артықшылықтарын сақтауға және нығайтуға деген қажеттіліктерімен анықталады.

EBITDA маржасы

EBITDA маржасы «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» мен «Кселл» АҚ АҚӨБ бөлімшесінің нарық талаптары, бәсекелестік және өзге факторлар ескерілген өз қаржылық жоспарына салатын кірістілік деңгейін көрсетеді. Аталған көрсеткіштің үдемелі қарқыны бөлімшенің операциялық ауқымының өсуіне және соған сәйкес шығыстар үнеміне сәйкес келеді.

Өсу қарқыны

Өсу қарқыны жарияланған салалық зерттеу материалдары негізінде анықталады.

Дисконттау мөлшерлемесі

Дисконттау мөлшерлемелері АҚӨБ-ге тән тәуекелдердің ағымдағы нарықтық бағасын ақшаның уақытша құнын және ақша ағындарын бағалауға енгізілмеген АҚӨБ құрамына кіретін активтер бойынша жеке тәуекелдерді есепке ала отырып көрсетеді. Дисконттау мөлшерлемесінің есебі Топ қызметіне және оның операциялық сегменттеріне тән нақты талаптарға негізделген және өз капиталының орташа есептелген құнына жүгіне отырып анықталады. Капиталдың орташа есептелген құны қарыздық, сонымен бірге акционерлік капиталды есепке алады. Акционерлік капиталдың құны Топ акционерлерінің инвестициялары бойынша күтілетін кіріс негізінде анықталады. Қарыздық капиталдың құны Топ қызмет көрсетуге міндетті пайыздық қарызға негізделген. Белгілі бір сегменттерге тән тәуекелдер бета жеке коэффициенттерін қолдану арқылы есепке алынады. Бета коэффициенттері ашық қолжетімді нарық ақпараты негізінде жыл сайын қайта бағаланады.

Жорамалдардағы өзгерістерге сезімталдық – «IP TV»

Басты жорамалдарда өтелетін сомаға өзгерістердің ықпалы мынадай:

Клиенттік база, абоненттен түсетін орташа кіріс және түсімнің өсу қарқыны

Басшылық Топқа тиесілі нарықтағы үлесі болжалды кезең ішінде өспейді деп күткенімен, қаржылық жоспарға сәйкес клиенттік базаның өсу қарқының төмендеуі немесе абоненттен түсетін орташа кірістің азаюы ағымдағы бизнес-жоспардан кірістің өсу қарқынының 8,08% (2020 жыл: 3,65%) аса төмендеуіне алып келіп, «IP TV» АҚӨБ-де құнсызданудан залалдың 59.462 мың теңге (2020 жыл: 26 мың теңге) сомаға туындауына әкеліп соқтырады.

11. ҚҰНСЫЗДАНУ МӘНІНЕ ТЕКСЕРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Жорамалдардағы өзгерістерге сезімталдық – «IP TV» (жалғасы)

Күрделі салымдар деңгейі

Күрделі салымдар деңгейі 240%-дан аса (2020 жыл: 95%) аса ұлғаятын болса, бұл «IP TV» АҚӨБ-де құнсызданудан залалдың 2.523 мың теңге (2020 жыл: 201 мың теңге) сомаға туындауына алып келеді.

Өсу қарқыны

Басшылық технологиялық өзгерістердің жылдамдығы мен жаңа қатысушылардың пайда болу мүмкіндігі өсу қарқыны туралы болжалға елеулі әсер етуі мүмкін деп таниды. IP TV бөлімшесі үшін ұзақ мерзімді өсу қарқының төмендеуі құнсызданудан залалдың туындауына алып келмейді.

Дисконттау мөлшерлемесі

Салық салу есебіне дейін дисконттау мөлшерлемесінің 27% (2020 жыл: 23,56%) дейін өсуі IP TV АҚӨБ-де құнсызданудан залалдың 47.663 мың теңге сомаға туындауына алып келеді (2020 жыл: 28 мың теңге).

Жорамалдардағы өзгерістерге сезімталдық – «Хан Тенгри Холдинг Б.В.»

Басты жорамалдарда өтелетін сомаға өзгерістердің ықпалы мынадай:

Клиенттік база, абоненттен түсетін орташа кіріс және түсімнің өсу қарқыны

Басшылық Топқа тиесілі нарықтағы үлесі болжалды кезең ішінде өседі деп күткенімен, қаржылық жоспарға сәйкес клиенттік базаның өсу қарқының баяулауы немесе абоненттен түсетін орташа кірістің азаюы ағымдағы бизнес-жоспардан кірістің өсу қарқының 67% (2020 жыл: 6,30%) аса төмендеуіне алып келіп, «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚӨБ-де құнсызданудан залалдың 389.162 мың теңге (2020 жыл: 720.765 мың теңге) сомаға туындауына әкеліп соқтырады.

Күрделі салымдар деңгейі

Күрделі салымдар деңгейі 45% -дан аса (2020 жыл: 85%) аса ұлғаюы «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚӨБ-де құнсызданудан залалдың 3.481.170 мың теңге (2020 жыл: 1.415.055 мың теңге) сомаға туындауына алып келеді.

ЕБИТДА маржасы

ЕБИТДА маржасының 8%-дан аса төмендеуі (2020 жыл: 14%) «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚӨБ-де құнсызданудан залалдың 2.210.532 мың теңге (2020 жыл: 979.530 мың теңге) сомаға туындауына алып келеді.

Өсу қарқыны

Басшылық технологиялық өзгерістердің жылдамдығы мен жаңа қатысушылардың пайда болу мүмкіндігі өсу қарқыны туралы болжалға елеулі әсер етуі мүмкін деп таниды. «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚӨБ-де жылдық ұзақ мерзімді өсу қарқының төмендеуі құнсызданудан залалдың 207.658 мың теңге (2020 жфл: 41.140 мың теңге) туындауына алып келеді.

Дисконттау мөлшерлемесі

Салық салу есебіне дейін дисконттау мөлшерлемесінің 31% (2020 жыл: 33%) дейін артуы «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚӨБ-де құнсызданудан залалдың 34.820 мың теңге (2020 жыл: 2.399.056 мың теңге) сомаға туындауына алып келеді.

Жорамалдардағы өзгерістерге сезімталдық – «Кселл» АҚ

Басты жорамалдарда өтелетін сомаға өзгерістердің ықпалы мынадай:

Клиенттік база, абоненттен түсетін орташа кіріс және түсімнің өсу қарқыны

Басшылық Топқа тиесілі нарықтағы үлесі болжалды кезең ішінде өседі деп күткенімен, қаржылық жоспарға сәйкес клиенттік базаның өсу қарқының төмендеуі немесе абоненттен түсетін орташа кірістің азаюы ағымдағы бизнес-жоспардан кірістің өсу қарқының 11,87% (2020 жыл: 5,06%) аса төмендеуіне алып келіп, «Кселл» АҚ АҚӨБ-де құнсызданудан залалдың 176.947 мың теңге (2020 жыл: 84.186 мың теңге) сомаға туындауына әкеліп соқтырады.

Күрделі салымдар деңгейі

Күрделі салымдар деңгейі 154%-дан (2020 жыл: 91,5%) аса ұлғаятын болса, бұл «Кселл» АҚ АҚӨБ-де құнсызданудан залалдың 249.101 мың теңге (2020 жыл: 189.203 мың теңге) сомаға туындауына алып келеді.

ЕБИТДА маржасы

ЕБИТДА маржасының 15%-дан аса (2020 жыл: 11,2%) төмендеуі «Кселл» АҚ АҚӨБ-де құнсызданудан залалдың 246.588 мың теңге (2020 жыл: 204.366 мың теңге) сомаға туындауына алып келеді.

Өсу қарқыны

Басшылық технологиялық өзгерістердің жылдамдығы мен жаңа қатысушылардың пайда болу мүмкіндігі өсу қарқыны туралы болжалға елеулі әсер етуі мүмкін деп таниды. «Кселл» АҚ АҚӨБ-де жылдық 11,15% (2020 жыл: 30,21%) және одан артық ұзақ мерзімді өсу қарқының төмендеуі құнсызданудан залалдың 99.362 мың теңге (2020 жыл: 261.186 мың теңге) сомаға туындауына алып келеді.

Дисконттау мөлшерлемесі

Салық салу есебіне дейін дисконттау мөлшерлемесінің 38,8% (2020 жыл: 28,85%) дейін өсуі «Кселл» АҚ АҚӨБ-де құнсызданудан залалдың 445.014 мың теңге (2020 жыл: 270.725 мың теңге) сомаға туындауына алып келеді.

12. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін инвестициялық жылжымайтын мүліктегі қозғалыс мына түрде берілген:

Мың теңгемен	2021	2020
Бастапқы құны		
1 қаңтарға	1.264.668	1.264.668
31 желтоқсанға	1.264.668	1.264.668
Жинақталған тозу және құнсызданудан залал		
1 қаңтарға	(1.264.668)	(1.264.668)
31 желтоқсанға	(1.264.668)	(1.264.668)
Баланстық құны		
1 қаңтарға	-	-
31 желтоқсанға	-	-

Инвестициялық жылжымайтын мүлік мемлекеттік мекемелерге жалға беру мақсатында салынған офистік ғимаратпен қамтылған.

12. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ (ЖАЛҒАСЫ)

1.264.668 мың теңге мөлшерінде құнсыздану инвестициялық жылжымайтын мүліктің баланстық құнын оның өтелетін құнына дейін есептен шығару болып табылады. Өтелетін құнды бағалау өткізу шығыстарын шегерумен пайдалану құнын және әділ құнын талдау негізінде жасалды және 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша нөлге тең деп бағаланды. Себебі Топ оны салу шығынын офистік ғимаратты сату немесе жалдау төлемдері түрінде өтеп алуы ықтималдығы аз. Бұл бағалаулар келешекте өзгеруі мүмкін. Инвестициялық меншіктің әділ құны елеулі қадағаланбайтын бастапқы деректерге сүйене отырып анықталады (3-деңгей).

13. АЙНАЛЫМНАН ТЫС ӨЗГЕ ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына айналымнан тыс өзге қаржылық активтерге мыналар кірді:

Мың теңгемен	2021	2020
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	4.147.622	2.421.066
Жұмыскерлерге қарыз	1.854.480	2.060.858
Ұзақ мерзімді депозит	830.526	-
Шектеулі пайдалану құқығы бар ақша қаражаты	43.243	43.243
Өзгелері	375.674	264.012
	7.251.545	4.789.179
Минус: күтілетін кредиттік залал резерві	(110.184)	-
	7.141.361	4.789.179

31 желтоқсанға аяқталған жылдар үшін күтілетін кредиттік залал резервінің қозғалысы мына түрде берілген:

Мың теңгемен	2021	2020
Жыл басына болжалды кредиттік залал резерві	-	-
Жылға есептеу (47-ескертпе)	(110.184)	-
Жыл соңына болжалды кредиттік залал резерві	(110.184)	-

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына айналымнан тыс өзге қаржылық емес активтерге мыналар кірді:

Мың теңгемен	2021	2020
Теңге	7.098.118	4.745.936
АҚШ доллары	43.243	43.243
	7.141.361	4.789.179

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ұзақ мерзімді дебиторлық берешек 4.147.622 мың теңге (31 желтоқсанға 2020 жыл: 2.421.066 мың теңге) сомаға клиенттермен келісімшарттық телефондар сатып алу келісімдерімен көрсетілген. Бұл ұзақ мерзімді дебиторлық берешек жылдық 7,5% нарықтық мөлшерлеменен дисконтталды (2020 жыл: жылдық 10%).

Жұмыскерлерге берілетін қарыздар 1 жылдан артық және 15 жылға дейін мерзімге берілетін пайызсыз қарыздар болып табылады. Бұл қарыздар берілген күнге жылдық 9,6% пайыздан 19,1% дейін (2020 жыл: жылдық 9,6%-дан 19,1% дейін) нарықтық пайыздық мөлшерлемелер бойынша дисконтталған (2020 жыл: жылдық 9,6% -дан 19,1% дейін). Ұзақ мерзімді қарыздар жұмыскерлердің жалақысынан берешекті ұстау арқылы өтеледі. Қарыздар жұмыскерлердің жылжымайтын мүлкі түріндегі қамтамасыз етуімен беріледі.

2021 жыл ішінде Топ 2036 жылы өтелу мерзімімен және жылдық 0,1% пайыздық мөлшерлеменен «Қазақстан Халық банкі» АҚ ұзақ мерзімді депозиттеріне 1.977.700 мың теңге сома салды. Бұл банк депозиттері тану күніне жылдық 4,1% және 8% пайыздық нарықтық мөлшерлемені пайдаланумен дисконтталды. Нәтижесінде Топ 1.180.433 мың теңге мөлшерінде дисконтты таныды. Орналастыру күніне ұзақ мерзімді депозиттер 797.267 мың теңгеге тең олардың әділ құны бойынша танылды. 2021 жыл ішінде Топ 33.259 мың теңге сомаға дисконт амортизациясын таныды.

14. АЙНАЛЫМНАН ТЫС ӨЗГЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына өзге айналымнан тыс қаржылық емес активтер мыналарды қамтыды:

Мың теңгемен	2021	2020
Операторлар бойынша келешектегі кезеңдер шығыстары	4.907.385	1.353.299
Өтелуге жататын ұзақ мерзімді ҚҚС	-	369.524
Өзгелері	693.618	96.222
	5.601.003	1.819.045

15. ТАУАРЛЫ-МАТЕРИАЛДЫҚ ҚОРЛАР

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына тауарлы-материалдық қорларға мыналар кірді:

Мың теңгемен	2021	2020
Ең аз өзіндік құны мен таза сату бағасы бойынша қайта сатуға арналған тауарлар	8.345.018	11.734.343
Өзіндік құны бойынша кәбілдік материалдар	1.592.830	1.340.654
Өзіндік құны бойынша өзге материалдар мен шикізат	1.174.480	1.641.865
Өзіндік құны бойынша қосалқы бөлшектер	476.464	463.893
Өзіндік құны бойынша отын	373.962	309.274
	11.962.754	15.490.029

2021 жылдың ішінде 521.450 мың теңге (2020 жыл: 1.199.617 мың теңге) сома таза сату бағасы бойынша көрсетілген тауарлы-материалдық қорларға қатысты шығыстар ретінде танылды. Бұл сома 2021 жылы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепті «Жалпы және әкімшілік шығыстар» бабы бойынша көрсетілді.

16. САУДА-ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына сауда дебиторлық берешекке мыналар кірді:

Мың теңгемен	2021	2020
Сауда дебиторлық берешек	43.125.578	40.847.311
	43.125.578	40.847.311
Минус: болжалды кредиттік залалдар үшін резерв	(6.252.535)	(6.135.606)
	36.873.043	34.711.705

16. САУДА-ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (ЖАЛҒАСЫ)

31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы болжалды кредиттік залалдар үшін резервтегі қозғалыс мына түрде берілген:

Мың теңгемен	2021	2020
Жыл басына болжалды кредиттік залалдар үшін резерв	(6.135.606)	(4.950.893)
Бір жылға есептеу (47-ескертпе)	(2.971.041)	(2.159.063)
Бір жылдағы есептен шығару	2.854.112	974.350
Жыл соңына болжалды кредиттік залалдар үшін резерв	(6.252.535)	(6.135.606)

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсанға Топтың сауда дебиторлық берешек бойынша кредиттік тәуекелге ұшырауы туралы ақпарат резервтер матрицаларын пайдалану арқылы ұсынылған:

Мың теңгемен	Төлемдердің мерзімін өткізу							
	Ағымдағы	1 күннен 30 күнге дейін	31 күннен 60 күнге дейін	61 күннен 90 күнге дейін	91 күннен 120 күнге дейін	121 күннен 360 күнге дейін	360 күннен аса	Барлығы
Болжалды кредиттік залал пайызы	0,33%	6,41%	18,96%	21,48%	33,27%	70,72%	100,00%	
Дефолт кезінде жалпы есеп айырысу жиынтық баланстық құны	30.226.850	4.261.151	1.452.441	1.031.152	528.807	1.430.581	4.194.596	43.125.578
Болжалды кредиттік залал	(100.287)	(273.025)	(275.421)	(221.529)	(175.955)	(1.011.722)	(4.194.596)	(6.252.535)

Төменде 2020 жылғы 31 желтоқсанға Топтың сауда дебиторлық берешек бойынша кредиттік тәуекелге ұшырауы туралы ақпарат резервтер матрицаларын пайдалану арқылы ұсынылған:

Мың теңгемен	Төлемдердің мерзімін өткізу							
	Ағымдағы	1 күннен 30 күнге дейін	31 күннен 60 күнге дейін	61 күннен 90 күнге дейін	91 күннен 120 күнге дейін	121 күннен 360 күнге дейін	360 күннен аса	Барлығы
Болжалды кредиттік залал пайызы	0,50%	6,89%	18,30%	23,32%	39,95%	68,41%	100,00%	
Дефолт кезінде жалпы есеп айырысу жиынтық баланстық құны	28.423.009	3.314.635	1.694.987	1.062.628	791.244	2.117.242	3.443.566	40.847.311
Болжалды кредиттік залал	(141.385)	(228.289)	(310.136)	(247.793)	(316.064)	(1.448.373)	(3.443.566)	(6.135.606)

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың сауда дебиторлық берешегі мынадай валюталармен берілген:

Мың теңгемен	2021	2020
Теңге	35.252.251	33.215.353
АҚШ доллары	1.413.021	1.260.092
Еуро	199.179	205.826
Басқа валютада	8.592	30.434
	36.873.043	34.711.705

17. АВАНСТЫҚ ТӨЛЕМДЕР

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына аванстық төлемдерге мыналар кірді:

Мың теңгемен	2021	2020
Аванстық төлемдер	7.509.687	4.688.615
	7.509.687	4.688.615
Минус: құнсыздану резерві	(9.136)	(37.066)
	7.500.551	4.651.549

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін құнсыздану үшін резерв қозғалысы:

Мың теңгемен	2021	2020
Жыл басына құнсыздану резерві	(37.066)	(44.563)
Бір жылда қалпына келтірілгені	19.991	9.017
Бір жылда есептен шығарылғаны	7.939	(1.520)
Жыл соңына құнсыздану үшін резерв	(9.136)	(37.066)

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына қысқа мерзімді активтерге төленген аванстар Топтың операциялық қызметі үшін қызметтер мен ТМҚ жеткізгені үшін мердігерлерге берілді.

18. АЙНАЛЫМДАҒЫ ӨЗГЕ ДЕ ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына айналымдағы өзге де қаржылық активтерге мыналар кірді:

Мың теңгемен	2021	2020
Банк депозиттері	11.558.500	3.399.500
Жұмыскерлерге берілген қарыздар	1.245.820	1.502.112
Қолданылуы шектеулі ақша қаражаты	912.769	920.317
Жұмыскерлердің берешегі	372.763	364.405
Өзге де дебиторлық берешек	2.559.341	2.341.581
	16.649.193	8.527.915
Минус болжалды кредиттік залалдар үшін резерв	(5.056.469)	(4.901.841)
	11.592.724	3.626.074

«Эксимбанк Қазақстан» АҚ-да орналасқан депозитті қоспағанда, 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың бастапқы мерзімі 3 (үш) айдан артық, бірақ 12 (он екі) айдан аз банк депозиттері болған жоқ.

2021 және 2020 жылғы 31 желтоқсанға болжалды кредиттік залалдарға арналған резервке банк таратылуына байланысты «Эксимбанк Қазақстан» АҚ-да орналастырылып, депозитке аударылған 3.399.500 мың теңге мөлшеріндегі резерв кіреді.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ сондай-ақ бастапқы өтеу мерзімі 3 (үш) айдан артық, бірақ 12 (он екі) айдан аспайтын «Банк ВТБ» АҚ банкіне 9,0% мөлшерлеменен 3.000.000 мың теңге және «Сбербанк» АҚ-ға 9,0% мөлшерлеменен 3.000.000 мың теңге, АҚШ долларында «Банк РБК» АҚ-ға 1,2% мөлшерлеменен 2.159.000 мың теңге мөлшерінде банк депозиттерін орналастырды.

18. АЙНАЛЫМДАҒЫ ӨЗГЕ ДЕ ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Қолданылуы шектеулі ақша қаражаты банк операцияларын жүзеге асыруға лицензияны қайтарып алуға байланысты өндіріп алуға ықтималдығы аз ретінде бағаланатын «Қазинвестбанк» АҚ мен «Эксимбанк Қазақстан» АҚ-дағы шоттарда тиісінше, 413.315 мың теңге және 499.454 мың теңге сомаға ақша қаражатын білдіреді. Болжалды кредиттік залалдар үшін резерв осы ақша қаражатының барлық сомасына ескерілген.

31 желтоқсанға аяқталған жылдар үшін болжалды кредиттік залалдар резервінің қозғалысы мына түрде берілген:

Мың теңгемен	2021	2020
Жыл басына болжалды кредиттік залалдар үшін резерв	(4.901.841)	(4.820.587)
Жыл басына есептеу (47-ескертпе)	(168.526)	(90.887)
Бір жылға есептен шығару	13.898	9.633
Жыл соңына болжалды кредиттік залалдар үшін резерв	(5.056.469)	(4.901.841)

Төменде 2020 жылғы 31 желтоқсанға жұмыскерлерге берілген қарыз және өзге дебиторлық берешек бойынша Топтың кредиттік тәуекелге ұшырауы туралы ақпарат резервтер матрицасын пайдалану арқылы берілген:

Мың теңгемен	Төлемдердің мерзімін өткізу							
	Ағымдағы	1 күннен 30 күнге дейін	31 күннен 60 күнге дейін	61 күннен 90 күнге дейін	91 күннен 120 күнге дейін	121 күннен 360 күнге дейін	360 күннен аса	Барлығы
Болжалды кредиттік залал пайызы	7,28%	4,98%	28,80%	13,52%	29,50%	47,03%	100,00%	
Дефолт кезінде жалпы есеп айырысу жиынтық баланстық құны	3.645.929	21.030	500	3.218	3.309	44.611	459.327	4.177.924
Болжалды кредиттік залал	(265.298)	(1.048)	(144)	(435)	(976)	(20.979)	(459.327)	(748.207)

2020 жылғы 31 желтоқсанға жұмыскерлерге берілген қарыздар, жұмыскерлердің берешегі және өзге де дебиторлық берешектердің берілуі мерзімінің талдамасы мына түрде берілген:

Мың теңгемен	Төлемдердің мерзімін өткізу							
	Ағымдағы	1 күннен 30 күнге дейін	31 күннен 60 күнге дейін	61 күннен 90 күнге дейін	91 күннен 120 күнге дейін	121 күннен 360 күнге дейін	360 күннен аса	Барлығы
Болжалды кредиттік залал пайызы	1,75%	1,99%	8,57%	7,37%	24,86%	56,30%	100,00%	
Дефолт кезінде жалпы есеп айырысу жиынтық баланстық құны	3.631.594	26.950	14.707	5.444	1.585	27.351	500.467	4.208.098
Болжалды кредиттік залал	(63.568)	(535)	(1.260)	(401)	(394)	(15.399)	(500.467)	(582.024)

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына айналымдағы өзге де қаржылық активтер мынадай валюталарда берілген:

Мың теңгемен	2021	2020
Теңге	9.425.976	3.618.457
АҚШ доллары	2.166.748	7.617
	11.592.724	3.626.074

19. КЕРІ «РЕПО» ШАРТЫ БОЙЫНША АКТИВТЕР ЖӘНЕ АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНЫ БОЙЫНША ЕСКЕРІЛЕТІН ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР

Кері «репо» шарты бойынша активтер

Топ 2021 жылы желтоқсан айында «Халық Финанс» АҚ-мен кері «репо» шартын жасады. Бұл келісімінің мәні Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі шығарған купондық еурооблигациялар (ISIN XS1120709669) және купондық MEY-KAM (ISIN KZKD000915) болып табылады. Топ контрагенттің дефолты кезінде берілген бағалы қағаздарды сатуға немесе қайта кепілге қоюға құқылы. Кері «репо» шарты бойынша кепілдегі бағалы қағаздардың әділ құны 49.999.824 мың теңгені құрады. Шарттың қолданыс мерзімі 2022 жылдың 31 наурызында аяқталады. Шарт валютасы – теңге. Алынған бағалы қағаздардың бағасы 51.172.262 мың теңгені құрайды.

Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер

2020 жылғы 31 желтоқсанға амортизацияланатын құны бойынша ескерілетін 18.923.399 мың теңге сомадағы қаржылық активтер теңгемен ірілендірілген Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінің («ҚРҰБ») қысқа мерзімді дисконтты ноталарымен берілген, 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша толығымен өтелді. 2021 және 2020 жылдары Топ сәйкесінше 140.018.401 мың теңге және 36.751.293 мың теңге құны бойынша қысқа мерзімді дисконтты ноталарды сатып алды. 2021 жылдың ішінде қысқа мерзімді дисконтты ноталар номиналды құны бойынша 158.630.603 мың теңге сомаға өтелді және пайыздық кіріс 1.369.397 мың теңге (2020 жыл: 18.139.091 мың теңге номиналды құны бойынша пайыздық кіріс 760.909 мың теңге).

2021 және 2020 жылғы 31 желтоқсанға амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер мыналарды құрайды:

Мың теңгемен	Өтеу күні	Өтеудегі кірістілік	Номиналды құны	2021 жылдың 31 желтоқсаны	2020 жылдың 31 желтоқсаны
ҚРҰБ ноталары	2021 жылдың 13 қаңтары	8,92%	10.000.000	–	9.968.318
ҚРҰБ ноталары	2021 жылдың 15 қаңтары	9,41%	4.000.000	–	3.984.591
ҚРҰБ ноталары	2021 жылдың 22 қаңтары	9,85%	3.000.000	–	2.982.294
ҚРҰБ ноталары	2021 жылдың 22 қаңтары	9,85%	2.000.000	–	1.988.196
			19.000.000	–	18.923.399

Шартта көзделген ақша ағындары негізгі сома және пайыздар болып табылатын, қаржылық активтер шартта көзделген ақша ағындарын жинау үшін тиісті бизнес-модель аясында ұсталатын талаппен Топ амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтерді таныды.

20. АЙНАЛЫМДАҒЫ ӨЗГЕ ДЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына айналымдағы өзге де активтерге мыналар кірді:

Мың теңгемен	2021	2020
Өтелуге ҚҚС	6.850.749	4.661.908
корпоративтік табыс салығынан басқа алдын ала төленген салықтар	3.536.444	1.241.207
Операторларды қосу бойынша келешектегі кезеңдер шығыстары	906.594	237.750
Өзгелері	2.016.645	1.159.466
	13.310.432	7.300.331

21. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына ақша қаражаты мен оның баламаларына мыналар кірді:

Мың теңгемен	2021	2020
Ағымдағы банк шоттарындағы ақша қаражаты	97.556.615	84.060.922
Өтеу мерзімі ашылу күнінен бастап 90 күннен аз депозиттер	69.547.376	10.325.020
Кассадағы ақша қаражаты	14.090	46.002
	167.118.081	94.431.944
Минус: болжалды кредиттік залалдар үшін резерв	(8.242)	(3.412)
	167.109.839	94.428.532

Ағымдағы банк шоттарындағы ақша қаражатына жылдық 0,2-ден 7,0% пайыздық мөлшерлемен пайызға дейін пайыз есептеледі (2020 жыл: жылдық 0,1 –ден 7,25% дейін).

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша 69.547.376 мың теңге сомасына қысқа мерзімді депозиттер Топтың ақша қаражатына ағымдағы қажеттіліктеріне байланысты бір айдан үш айға дейінгі әр түрлі кезеңдерге орналастырды, жылдық пайыздық мөлшерлемесі 8,90% (2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 10.325.020 мың теңге, пайыздық мөлшерлемесі 8,50% дейін).

Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп мақсаттары үшін ақша қаражаты мен олардың баламалары 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мыналарды қамтыды:

Мың теңгемен	2021	2020
Ағымдағы банк шоттарындағы ақша қаражаты	97.556.615	84.060.922
Өтеу мерзімі ашылу күнінен бастап 90 күннен аз депозиттер	69.547.376	10.325.020
Шығатын топқа жататын ағымдағы банк шоттарындағы ақша қаражаты	-	280.634
Кассадағы ақша қаражаты	14.090	46.002
	167.118.081	94.712.578
Минус: болжалды кредиттік залалдар үшін резерв	(8.242)	(3.412)
	167.109.839	94.709.166

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсанға ақша қаражаты мен оның баламалары мынадай валюталарда берілген:

Мың теңгемен	2021	2020
АҚШ доллары	104.821.000	79.699.144
Теңге	60.770.210	13.491.284
Еуро	1.212.064	1.116.469
Ресей рублі	305.666	120.751
өзгелері	899	884
	167.109.839	94.428.532

2021 жылдың 31 желтоқсанына аяқталған жыл үшін болжалды кредиттік залал үшін резервтегі қозғалыс:

Мың теңгемен	2021	2020
Жыл басына болжалды кредиттік залалдар үшін резерв	(3.412)	(19.332)
Бір жылға есептелгені/қалпына келтірілгені (47-ескертпе)	(4.830)	15.920
Жыл соңына болжалды кредиттік залалдар үшін резерв	(8.242)	(3.412)

22. КАПИТАЛ

Жарияланған және шығарылған акциялар

	Акциялар саны		Мың теңгемен		Барлық шығарылған акциялар
	Жай акциялар	Артықшылықты дауыс бермейтін акциялар	Жай акциялар	Артықшылықты дауыс бермейтін акциялар	
2019 жылғы 31 желтоқсанға	10.922.876	1.213.653	10.922.876	1.213.653	12.136.529
2020 жылғы 31 желтоқсанға	10.922.876	1.213.653	10.922.876	1.213.653	12.136.529
2021 жылғы 31 желтоқсанға	10.922.876	1.213.653	10.922.876	1.213.653	12.136.529

Акционерлерден сатып алынған меншікті акциялар

	Акциялар саны		Мың теңгемен		Барлығы
	Жай акциялар	Артықшылықты дауыс бермейтін акциялар	Жай акциялар	Артықшылықты дауыс бермейтін акциялар	
2019 жылғы 31 желтоқсанға	216.852	914.868	3.052.617	4.012.997	7.065.614
Меншікті акцияларды сатып алу					
Бұрын сатып алынған меншікті акцияларды сату	-	-	-	-	-
2020 жылғы 31 желтоқсанға	216.852	914.868	3.052.617	4.012.997	7.065.614
Меншікті акцияларды сатып алу					
Бұрын сатып алынған меншікті акцияларды сату	-	-	-	-	-
2021 жылғы 31 желтоқсанға	216.852	914.868	3.052.617	4.012.997	7.065.614

Сатып алынған акцияларды шегергендегі шығарылған

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша сатып алынған акцияларды шегергендегі шығарылған жай және артықшылықты акциялар саны тиісінше 10.706.024 және 298.785.

Артықшылықты акциялар

Артықшылықты акциялар иелерінің бір акцияға шаққанда 300 теңге мөлшерінде жыл сайынғы кумулятивті дивидендтерді және жай акциялардың иелеріне төленетін акцияға дивидендтер сомасынан алуға құқығы бар. Артықшылықты акциялар бойынша дивидендтерді төлеу «Қазақтелеком» АҚ акционерлері жиналысының шешімін талап етпейді. Жыл сайынғы кумулятивті дивидендтердің болашақтағы ақша ағындарының дисконтталған құны 2021 жылғы 31 желтоқсанға сомасы 814.868 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 814.868 мың теңге). Бұл міндеттеме ұзақ мерзімді міндеттемелер құрамындағы артықшылықты акциялардың борыштық құрамдас бөлігі ретінде көрсетілген.

Дивидендтер

Артықшылықты акциялар бойынша төленетін дивидендтердің міндетті мөлшері Компания Жарғысына сәйкес бір акцияға шаққанда 300 теңгені құрайды. Тиісінше, артықшылықты акциялар құрамдастырылған қаржы құралдары болып табылады, демек міндеттемелер мен капиталда ескерілетін компоненттер қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте бөлек жолмен міндеттемелер немесе капитал құрамында көрсетіледі. 2021 жылғы 31 желтоқсанға 89.636 мың теңге сомасындағы белгіленген дивидендтер есептелінді (2020 жыл: 89.636 мың теңге) және жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте туралы есепте пайыздар бойынша шығыс ретінде көрсетіледі (39-ескертпе).

22. КАПИТАЛ (ЖАЛҒАСЫ)

Акционерлерден сатып алынған меншікті акциялар (жалғасы)

Дивидендтер (жалғасы)

2021 жылғы 30 сәуірде «Қазақтелеком» АҚ акционерлерінің жылдық жалпы жиналысында қабылданған шешімнің негізінде Компания 2020 жылдың қорытындылары бойынша 427.525 мың теңге сомасында артықшылықты акциялар бойынша қосымша дивидендтерді және 22.925.343 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанға: тиісінше 142.852 мың теңге және 10.580.464 мың теңге) мөлшерінде жай акциялар бойынша дивидендтерді жариялады. Жай акциялар бойынша есептелген дивидендтер 2021 жылдың ішінде төленді. 2021 жылғы 31 желтоқсанға акцияға (жай және артықшылықты) дивидендтер 1.730,88 теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанға: жай және артықшылықты акцияға 778,11 теңге) құрады.

31 желтоқсанға аяқталған жылдар үшін төленетін дивидендтер қозғалысы:

Мың теңгемен	2021	2020
Жыл басына төленетін дивидендтер	17.577	1.598.354
Бас компанияның акционерлеріне жай акциялар бойынша жарияланған дивидендтер	18.530.843	8.330.464
Бақыламайтын акционерлерге жай акциялар бойынша жарияланған дивидендтер	4.394.500	2.250.000
Міндетті мөлшерден тыс артықшылықты акцияларға жарияланған дивидендтер	427.525	142.852
Артықшылықты акциялардың борыштық құрамдас бөлігі бойынша пайыздық шығыс (39-ескертпе)	89.636	89.636
Өзара есеп айырысу	(1.386.421)	-
Бас компанияның акционерлеріне төленген дивидендтер	(17.661.587)	(10.143.729)
Бақыламайтын акционерлерге төленген дивидендтер	(4.394.500)	(2.250.000)
Жылдың соңына төленетін дивидендтер (29-ескертпе)	17.573	17.577

2021 жыл үшін Топ дивидендтер бойынша төлем көзінде .191 мың теңге (2020 жыл: 162.819 мың теңге) мөлшерінде салық төледі.

Меншік иелерімен өзге де операциялар

«Самұрық-Қазына» АҚ шешіміне сәйкес, «Қазақтелеком» АҚ IPO іске асыру шеңберінде 2018-2021 жылдары «Қазақтелеком» АҚ тәуелсіз консультанттарды тартты. «Самұрық-Қазына» АҚ Басқармасы шешіміне сәйкес мұндай шығыстарды «Самұрық-Қазына» АҚ өтеуге тиіс болатын. Осылайша 2021 жылы екі тарап шығыстарды өтеу туралы келісімге қойды. Оған сәйкес жалпы шығыстар сомасы ҚҚС-сыз 1.310.411 мың теңгені құрады. Шығыстардың бір бөлігі ҚҚС қоса алғанда 1.386.421 мың теңге мөлшерінде төленетін дивидендтер есебі арқылы өтелді (1.237.876 мың теңге, ҚҚС-сыз). 72.535 мың теңге мөлшеріндегі қалған бөлігі 2021 жылы ақшалай алынды.

Өзге резервтер

Компанияның Жарғысына сәйкес жарияланған жарғылық капиталдың 15% мөлшерінде резервтік капитал құрды. Бұл резервтік капитал бөлінбеген пайда есебінен құрылды. 2021 және 2020 жылдары резервтік капиталда қозғалыс болған жоқ.

Шетел валютасын қайта есептеу резерві

Шетел валютасын қайта есептеу қоры функционалдық валютасы теңге болып табылмайтын және қаржылық есептілігі 3-ескертпеде ашылған есеп саясатына сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылатын еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігін қайта есептеу кезінде туындайтын бағамдық айырмашылықтарды көрсету үшін пайдаланылады.

Бір акцияға шаққандағы пайда

Бір акцияға шаққандағы базалық пайда Бас компанияның жай акцияларын ұстаушылар арасында бөлуге жататын бір жылғы таза пайдасын (артықшылықты акциялар бойынша төленетін дивидендтердің таза сомасын ескере отырып түзетілген) жыл ішінде айналымдағы жай және артықшылықты акциялардың орташа есептелген санына бөлу арқылы есептеледі.

Бір акцияға шаққандағы бөліктелген пайда акцияның базалық пайдасына тең, себебі Топта ешқандай бөліктелген әлеуетті жай акциялары жоқ.

Келесі кестеде бір акцияға шаққандағы базалық және бөліктелген пайданы есептеу кезінде пайдаланылатын пайда мен акциялар бойынша деректер көрсетілген:

Мың теңгемен	2021	2020
Таза пайда	90.759.490	63.493.359
Айырбасталымды артықшылықты акциялар бойынша пайыздар (39-ескертпе)	89.636	89.636
Бір акцияға шаққандағы базалық және бөліктелген пайданы есептеу үшін таза пайда	90.849.126	63.582.995
Бір акцияға шаққандағы базалық және бөліктелген пайданы есептеу үшін жай және артықшылықты акциялардың орташа есептелген саны	11.004.809	11.004.809
Бір акцияға шаққандағы базалық және бөліктелген пайда, теңге	8.255,40	5.777,75

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті жасау күні мен есепті күн арасында жай акциялармен немесе артықшылықты акциялармен басқа ешқандай операциялар жүргізілген жоқ.

Қазақстандық Қор Биржасы талаптарына сәйкес ашылатын қосымша ақпарат («ҚҚБ»)

ҚҚБ талаптарына сәйкес есептелген жай акциялар құны

Төменде ҚҚБ талаптарын сәйке есептелген бір дай акцияның құны көрсетілген:

Мың теңгемен	2021	2020
Барлық актив	1.234.585.295	1.115.426.174
Минус: гудвилді қоса алғанда, материалдық емес активтер	357.827.030	369.756.125
Минус: барлық міндеттеме	590.407.929	596.886.177
Минус: сатып алынған акцияларды шегергендегі артықшылықты акциялардың номиналды құны	298.785	298.785
ҚҚБ талаптарына сәйкес жай акциялар құнын есептеу үшін таза активтер	286.051.551	148.485.087
Жай акциялар саны	10.706.024	10.706.024
ҚҚБ талаптарына сәйкес есептелген бір жай акцияның құны (теңгемен)	26.719	13.869

Артықшылықты дауыс бермейтін акциялардың иелеріне төленетін дивидендтер мөлшері ақпаратты ашуға қойылатын тағы бір талап болып табылады. Бір артықшылықты дауыс бермейтін акцияның баланстық құны артықшылықты дауыс бермейтін акциялар санына бөлінген дауыс бермейтін артықшылықты акцияларды ұстаушыларға тиесілі капитал мен дауыс бермейтін артықшылықты акциялардың қарыздық құрамдасы сомасы ретінде есептеледі. ҚҚБ талаптарына сәйкес акционерлер, олардың төлем деректемелері туралы өзекті ақпараттың болмағандықтан төленбейтін артықшылықты акциялар бойынша төленуге жататын дивидендтер есепке алынбайды. 2021 жылғы 31 желтоқсанға бұл көрсеткіш 3.727 теңгені (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 3.727 теңге) құрады.

23. ҚАРЫЗ

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына қарыз мыналардан тұрды:

Мың теңгемен	Орташа есептелген пайыздық мөлшерлеме	2021 жыл	Орташа есептелген пайыздық мөлшерлеме	2020 жыл
Жылдық тіркелген мөлшерлемесі 7,12%-дан 11,86% дейінгі облигациялар	11,85%	158.100.718	11,85%	180.952.977
Жылдық тіркелген пайыздық мөлшерлемесі 7,12%-дан 13,06% дейінгі қарыздар	10,90%	157.690.590	10,99%	181.449.097
		315.791.308		362.402.074

Қарызды өтеу мерзімі мынадай түрде берілген:

Мың теңгемен	2021	2020
Қарыздың ағымдағы бөлігі	33.544.325	46.111.485
1 жылдан 2 жылға дейінгі өтеу мерзімімен	24.453.132	28.978.947
2 жылдан 5 жылға дейінгі өтеу мерзімімен	239.849.225	187.254.778
Өтеу мерзім 5 жылдан аса	17.944.626	100.056.864
Қарыздың барлық ұзақ мерзімді бөлігі	282.246.983	316.290.589
Барлық қарыз	315.791.308	362.402.074

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қарыз мынаны құрады:

Қарыз	Өтеу күні	Валюта	Тиімді сыйақы мөлшерлемесі	2021	2020
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ	21 мая 2027 года	Тенге	12,20%	58.057.949	68.609.396
«First Heartland Jusan Bank» АҚ	10 ноября 2024 года	Тенге	11,70%	39.870.617	-
«Қазақстан Даму Банкі» АҚ (46-ескертпе)	30 июня 2032 года	Тенге	7,95-8,41%	23.611.713	25.762.791
«Қазақстан Даму Банкі» АҚ (46-ескертпе)	19 декабря 2024 года	Тенге	7,12-9,30%	16.039.080	23.651.673
«Қазақстандағы Қытай Банкі» АҚ ЕБ	2 июня 2024 года	Тенге	10,70%	13.105.003	11.059.412
«Банк ВТБ» АҚ	15 октября 2023 года	Тенге	11,90%	7.006.228	6.005.330
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ	22 февраля 2024 года	Тенге	11,20%	-	15.223.348
«Еуразия даму банкі» АҚ	20 июня 2024 года	Тенге	13,06%	-	18.129.058
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ	30 июня 2023 года	Тенге	12,18%	-	13.008.089
Барлығы				157.690.590	181.449.097

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қарыздарының тіркелген пайыздық мөлшерлемесі бар.

«Қазақстан Халық Банкі» АҚ (өтеу мерзімі –2027 жылғы 21 мамыр)

2021 жыл ішінде Топ кредит бойынша 10.428.192 мың теңге мөлшерінде негізгі қарызды өтеді және «Қазақстан Халық Банкі» АҚ –мен жасалған өтеу мерзімі 2027 жылғы 21 мамырдағы кредиттік желі шарттары бойынша 7.546.064 мың теңге мөлшерінде пайызды өтеді (2020 жыл: тиісінше 10.428.192 мың теңге және 8.761.130 мың теңге).

«First Heartland Jusan Bank» АҚ (өтеу мерзімі — 2024 жылғы 10 қараша)

2021 жылы 10 қарашада Топ пен «First Heartland Jusan Bank» АҚ 60.500.000 мың теңге сомаға кредиттік желі туралы келісімге қол қойды. 2021 жылы 11 қарашада 22.000.000 мың теңге және 12.000.000 мың теңге сомаға транштар алынды, олардың жылдық пайыздық мөлшерлемесі сәйкесінше 11% және 10,7%. Қосымша, 2021 жылы 25 қарашада 6.500.000 мың теңге сомаға үшінші транш алынды, жылдық пайыздық мөлшерлемесі 11% өтеу мерзімі 2024 жылы 10 қараша. Бастапқы тану күніне кредит, кредит бері сәтіне 12,9% тең, ұқсас құралдар үшін бақыланатын, нарықтық мөлшерлеме бойынша ақша қаражатының болжалды кетуі негізінде әділ құны бойынша танылды. Барлық үш траншты бастапқы тану кезінде 1.260.102 мың теңге мөлшерінде дисконттың жалпы сомасы «Бақыламайтын қатысу үлесі» құрамында, капитал құрамында танылды.

«Қазақстан Даму Банкі» АҚ (өтеу мерзімі — 2032 жылғы 30 маусым)

2021 жыл ішінде, Топ «Қазақстан Даму Банкі» АҚ-мен өтеу мерзімі 2032 жылдың маусымына дейін, жасалған кредиттік желі шарттары бойынша 2.133.332 мың теңге мөлшерінде негізгі қарызды өтеді және 1.814.734 мың теңге мөлшерінде пайызды өтеді (2020 жыл: 1.066.666 мың теңге және 1.435.082 мың теңге, тиісінше).

«Қазақстан Даму Банкі» АҚ (өтеу мерзімі — 2024 жылғы 19 желтоқсан)

2021 жыл ішінде Топ өтеу мерзімі 2024 жылғы желтоқсанға дейін «Қазақстан Даму Банкі» АҚ-мен жасалған кредиттік желі шарттары бойынша 7.425.363 мың теңге мөлшеріндегі негізгі қарызды өтеді және 1.813.732 мың теңге мөлшерінде пайызды өтеді (2020 жыл: 5.485.532 мың теңге және 2.195.942 мың теңге, тиісінше).

«Қазақстандағы Қытай Банкі» АҚ ЕБ (өтеу мерзімі — 2024 жылғы 2 маусым)

2019 және 2020 жылдар ішінде Топ өтеу мерзімі 36 ай және жылдық тіркелген пайызы 10,5% «Қазақстандағы Қытай Банкі» АҚ ЕБ-мен жасалған кредиттік желі туралы келісім аясында тиісінше 5.000.000 мың теңге және 6.000.000 мың теңге сомақарыш алды. 202 жылы 14 қазанда Топ «Қазақстандағы Қытай Банкі» АҚ ЕБ-мен кредиттік желі туралы келісім бойынша пайыздық мөлшерлемені жылдық 10,5%-дан 10,3% дейін төмендетуге кредиттік келісімге қосымшаға қол қойды. Пайыздық мөлшерлемені өзгерту ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес елеулі өзгерістер болып табылмайды және осылайша бастапқы міндеттемені тануды тоқтатуға алып келген жоқ.

2021 жылы 2 маусымда Топ «Қазақстандағы Қытай Банкі» АҚ ЕБ-нен сол кредиттік желі аясында 2.000.000 мың теңге мөлшерінде қосымша транш алды. 2021 жыл ішінде Топ 1.253.453 мың теңге (2020 жыл: 892.085 мың теңге) мөлшерінде пайызды төледі.

«ВТБ Банкі» АҚ (өтеу мерзімі –2023 жылғы 15 қазан)

2020 жылғы 28 қазанда Топ қайтару мерзімі 2023 жылдың қазан айына дейін және жылдық пайыздық мөлшерлемесі 10,7% «ВТБ Банкі» АҚ ЕБ-мен кредиттік желі шарты аясында 6.000.000 мың теңге сомасына қарыз алды. 2021 жылы 31 наурызда Топ «ВТБ Банкі» АҚ ЕБ-мен кредиттік желі сомасын 6.000.000 мың теңгеден 7.000.000 мың теңгеге дейін ұлғайту туралы қосымша келісімге қол қойды және өтеу мерзімі 2023 жылғы 15 қазанға дейін 10,7% жылдық пайыздық мөлшерлемені 1.000.000 мың теңге алды. 2021 жыл ішінде Топ 721.718 мың теңге (2020 жыл: 239.207 мың теңге) мөлшерінде пайыз төледі.

23. ҚАРЫЗ (ЖАЛҒАСЫ)

«Қазақстан Халық Банкі» АҚ (өтеу мерзімі – 2024 жылғы 22 ақпан)

2020 жылы 23 сәуірде Топ «Қазақстан Халық Банкі» АҚ қайтару мерзімі 36 ай және тіркелген пайыздық мөлшерлемесі жылына 11,5% кредит желісі туралы келісім аясында 15.000.000 мың теңге сомасына қарыз алды. 2020 жылы 15 шілдеде қарыз бойынша жылдық пайыздық мөлшерлеме 11,5%-дан 11,2%-ға дейін төмендетілді. Пайыздық мөлшерлеменің өзгеруі ҚЕХС (IFRS) 9 сәйкес айтарлықтай өзгерістерге әкелмейді және осылайша бастапқы міндеттемені тануды тоқтатуға әкелген жоқ. 2020 жылы топ пайыздық мөлшерлемені өзгерту нәтижесінде 115.580 мың теңге мөлшерінде қаржылық кірісті таныды. 2020 жыл ішінде Топ 864.125 мың теңге пайыз төледі. 2021 жылы 24 ақпанда Топ кредиттік желінің бір шарты аясында «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-дан 2.100.000 мың теңге және 4.900.000 мың теңге мөлшерінде екі транш алды. 2021 жылы 11 қарашада Топ тиісінше 22.000.000 мың теңге және 2.358.222 мың теңге мөлшерінде негізгі қарыз бен пайызды өтеді.

«Еуразиялық даму банкі» (өтеу мерзімі – 2024 жылғы 20 маусым)

2021 жылы 20 мамырда Топ «Еуразиялық даму банкі» АҚ-мен кредиттік желі келісімі бойынша жылдық пайыздық мөлшерлемені 11,5%-дан 11,19% дейін төмендету туралы кредиттік келісімге толықтыруға қол қойды. Пайыздық мөлшерлеменің өзгеруі ҚЕХС (IFRS) 9 сәйкес айтарлықтай өзгерістерге әкелмейді және осылайша бастапқы міндеттемені тануды тоқтатуға әкелген жоқ. 2021 жылы Топ 18.500.000 мың теңге мөлшерінде негізгі қарызды және 762.317 мың теңге мөлшерінде пайызды толығымен өтеді.

«Қазақстан Халық Банкі» АҚ (өтеу мерзімі – 2023 жылғы 30 маусым)

2020 жылы 30 маусымда Топ тиімді пайыздық мөлшерлемесі 12,18% және өтеу мерзімі 2023 жылғы маусымдағы «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-мен кредиттік желі аясында 13.000.000 мың теңге мөлшерінде қарыз алды. 2020 жыл ішінде Топ 736.089 мың теңге мөлшерінде қарыз төледі.

2021 жылы 1 шілдеде Топ 13.000.000 мың теңге негізгі қарызды және 744.177 мың теңге пайызды мерзімінен бұрын өтеді.

АО «Альфа Банк» АҚ (өтеу мерзімі – 2024 жылғы 5 қаңтар)

2021 жылы 6 қаңтарда Топ «Альфа Банк» АҚ-дан өтеу мерзімі 2024 жылғы 5 қаңтарға дейін 10,7% жылдық пайыздық мөлшерлемесі бойынша 12.000.000 мың теңге қарыз алды. 2021 жылы 19 мамырда Топ 2026 жылғы 19 мамырға дейінгі мерзіммен, қолжетімділік кезеңі 2025 жылғы 19 мамырға дейін, 10,7% жылдық пайыздық мөлшерлеменен кредиттік лимитті 14.000.000 мың теңгеден 21.000.000 мың теңгеге дейін ұлғайту туралы қосымша келісім жасасты. 2021 жылы 11 қарашада Топ тиісінше 12.000.000 мың теңге және 1.102.100 мың теңге негізгі қарыз бен пайызды толығымен қайтарды.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша жағдай бойынша шығарылған борыштық бағалы қағаздар мен қарыз мынаны құрады:

Облигациялар	Өтеу күні	Валютасы	Тиімді сыйақы мөлшерлемесі	2021	2020
«Қазақтелеком» АҚ (KZTKb3) жергілікті облигациялары	19 июня 2026 года	Тенге	11,86%	80.225.718	80.207.595
«Қазақтелеком» АҚ жергілікті облигациялары (KTCB.1024 и KTCB2.1024) (46-ескерте)	1 ноября 2024 года	Тенге	11,84%	77.875.000	77.875.000
«Кселл» АҚ (KCELB1) жергілікті облигациялары	16 января 2021 года	Тенге	11,84%	–	22.870.382
				158.100.718	180.952.977

«Қазақтелеком» АҚ жергілікті облигациялары (KZTKb3)

2019 жылы 19 маусымда Топ «Қазақстандық қор биржасы» АҚ-ға жалпы сомасы 80.000.000 мың теңгеге облигациялар орналастырды, тиімді мөлшерлемесі 11,86% және өтеу мерзімі 2026 жылдың маусымы. Бір облигацияның номиналды құны – бір мың теңге. 2021 жыл ішінде Топ 9.200.001 мың теңге (2020 жыл: 9.200.227 мың теңге) сомаға пайызды төледі.

«Қазақтелеком» АҚ жергілікті облигациялары» (KTCB.1024 және KTCB2.1024)

2018 жылдың 6 қарашасы мен 12 желтоқсанында Топ 11,84% мөлшерлеменен және 2024 жылдың қарашасында өтеу мерзімімен жалпы сомасы 100.000.000 мың теңгеге "Астана" халықаралық қор биржасында («АИХ») купондық облигацияларды листингілеуді жүзеге асырды. Бір облигацияның номиналды құны – бір мың теңге. Осы шығарылымдағы облигацияларды Бас компания сатып алды.

Купондық облигацияларды сатып алу-сату туралы Бас компаниямен жасалған шарттардың талаптарына сәйкес Топ 2019 жылдың 31 желтоқсанына дейінгі мерзімде шарттағы жалпы соманы жабатындай көлемде қамтамасыз етуді немесе қайсысы кешірек түсетіндігіне орай Компанияның акцияларын қор биржасында бастапқы/екінші рет орналастыруды міндетіне алады. 2020 жылғы 18 тамызда «Кселл» АҚ 150 миллион дана немесе 75% акциясы Бас компанияға Топтың купондық облигациялары бойынша қамтамасыз ету ретінде кепілге берілді.

2020 жылғы 10 желтоқсанда Топ 2024 жылғы 1 қарашаға дейін қайтару мерзімімен жергілікті облигацияларды Бас компаниядан 25.000.000 мың теңге көлемінде сатып алды.

2021 жыл ішінде Топ 8.625.000 мың теңге (2020 жыл: 12.290.625 мың теңге) сомаға пайыз төледі.

«Кселл» АҚ жергілікті облигациялары (KCELB1)

2019 жылы 21 ақпанда Топ Қазақстан қор биржасына облигациялар орналастырды, оның аясында 17.024.648 мың теңге сомасындағы облигациялар кірістілігі жылына 11,5% инвесторлар арасында орналастырылды, ал 2018 жылы 16 қаңтарда 11,5% пайыз кірістілігімен 4.950.000 мың теңге сомаға облигацияларды орналастырды. 2020 жыл ішінде Топ 2.501.711 мың теңге сомаға пайызды өтеді. 2021 жылы 26 қаңтарда кестеге сәйкес Топ 21.754.000 мың теңге негізгі бөлігін және 1.250.855 мың теңге сома есептелген пайызды қоса алғанда 23.004.855 мың теңге сомада облигацияларды толығымен өтеді.

Ковенанттар

Топ кредиттік шарттардың талаптарына сәйкес қаржылық және қаржылық емес ковенанттарды орындауды қамтамасыз етуге міндетті. Қаржылық ковенанттарды сақтамау кредиторларға кредиттерді мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығын береді. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топ барлық қаржылық және қаржылық емес ковенантты сақтады.

24. ПАЙДАЛАНУ ҚҰНЫ ЖӘНЕ ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР НЫСАНЫНДАҒЫ АКТИВТЕР

Төменде пайдалану құқығы нысанындағы активтердің баланстық құны және оның жыл ішіндегі өзгерістері берілген:

Мың теңгемен	Ғимараттар мен құрылыстар	Жабдық	Барлығы
Бастапқы құн			
2020 жылғы 1 қаңтарға	60.344.073	42.848.491	103.192.564
Түсімдер	920.142	-	920.142
Модификация	(137.957)	-	(137.957)
Бұзу	(283.107)	-	(283.107)
Кері жалдаумен мәміле жүргізу нәтижесінде пайдалану құқығы нысанында танылған активтер	3.150	-	3.150
2020 жылдың 31 желтоқсанына	60.846.301	42.848.491	103.694.792
Түсімдер	4.072.579	-	4.072.579
Модификация	1.795.233	-	1.795.233
Бұзу	(1.179.162)	-	(1.179.162)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	65.534.951	42.848.491	108.383.442
Жинақталған тозу			
2020 жылғы 31 желтоқсанға	7.196.419	3.898.709	11.095.128
Есептелген тозу	9.373.301	3.531.945	12.905.246
2020 жылғы 31 желтоқсанға	16.569.720	7.430.654	24.000.374
Есептелген тозу	10.451.786	3.187.580	13.639.366
Бұзу	(105.364)	-	(105.364)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	26.916.142	10.618.234	37.534.376
Қалдық құны			
2020 жылғы 31 желтоқсанға	44.276.581	35.417.837	79.694.418
2021 жылғы 31 желтоқсанға	38.618.809	32.230.257	70.849.066

Төменде жалдау бойынша міндеттемелердің баланстық құны және оның жыл ішіндегі өзгерістері берілген:

Мың теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсанға	2020 жылғы 31 желтоқсанға
Кезең басына	59.110.635	73.216.589
Түсімдер (47-ескертпе)	4.072.579	920.142
Модификация (47-ескертпе)	1.795.233	(137.957)
Расторжения (47-ескертпе)	(754.362)	(281.000)
Кері жалдаумен мәмілелер (47-ескертпе)	-	198.969
Пайыздар бойынша шығыстар (39-ескертпе)	7.469.004	8.254.779
Пайыздар төлемі (47-ескертпе)	(7.469.004)	(8.254.779)
Ақша қаражатымен негізгі қарызды қайтару (47-ескертпе)	(15.072.509)	(14.806.108)
Кезең соңына	49.151.576	59.110.635

Төменде ұзақ және қысқа мерзімді міндеттемелердің баланстық құны және оның жыл ішіндегі өзгерістері берілген:

Мың теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсанға	2020 жылғы 31 желтоқсанға
Обязательства по аренде: долгосрочная часть	33.810.098	42.461.444
Обязательства по аренде: краткосрочная часть	15.341.478	16.649.191

Төменде пайда және залал құрамында танылған сомалар көрсетілген:

Мың теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Пайдалану құқығы нысанындағы активтерге есептелген тозу	13.639.366	12.905.246
Жалға беру міндеттемелері бойынша пайыздық шығындар (39-ескертпе)	7.469.004	8.254.779
Қысқа мерзімді жалға алу және құны төмен активтерді жалға алу шығыстары (іске асырудың өзіндік құнына қосылған) (35-ескертпе)	1.007.372	611.299
Қысқа мерзімді жалға алу шығыстары (жалпы және әкімшілік шығыстар қосылған) (36-ескертпе)	241.174	78.946
	22.356.916	21.850.270

2021 жылы жалдау бойынша ақша ағындарының жалпы сомасы құны төмен активтерді жалға және қысқа мерзімді жалға алуға жататын 1.248.546 мың теңге көлеміндегі ақша қаражатын қоса алғанда 23.789.831 мың теңгені құрады (2020 жылы: тиісінше 23.751.132 мың теңге және 690.245 мың теңге). 2021 жылы Топта 4.072.579 мың теңге көлемінде пайдалану құқығы және жалға алу міндеттемелері бойынша ақшалай емес активтердің түсуі болды (2020 жыл: 920.142 мың теңге).

25. ЖҰМЫСКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫ БЕРУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Мемлекеттік зейнеткерлік қамтамасыз ету бойынша міндеттемелер

Топ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының талаптарына сәйкес әлеуметтік салықты төлейді. Әлеуметтік салық және жалақыны есептеу олардың туындауына қарай шығыстарда көрсетіледі.

Сондай-ақ Топ жұмыскерлердің жалақысынан жинақтаушы зейнетақы қорларына жұмыскерлердің жарнасы ретінде төленетін 10 % ұстап қалады. Мұндай шығыстар орын алған кезеңі бойынша көрсетіледі.

Жұмыскерлерге сыйақы беру бойынша міндеттемелер

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың сыйақы беру бойынша жалпы міндеттемелері мыналарды қамтыды:

Мың теңгемен	2021	2020
Белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік жоспарлар бойынша міндеттемелердің дисконтталған құны	22.685.554	16.688.944
Басқа ұзақ мерзімді төлемдер бойынша міндеттемелердің дисконтталған құны	689.610	727.200
	23.375.164	17.416.144

Зейнеткерлік жоспар Компания мен жұмыскерлер арасында жасалған еңбек шартына сәйкес мемлекеттік зейнетақымен қамтамасыз ету бойынша міндеттемелерді орындауды көздейді. Басқа ұзақ мерзімді төлемдер мерейтойлық күндерге сыйақылар төлемін, қызметкерлердің қайтыс болуына байланысты төлемдер және басқаларды қамтиды.

Топ мұндай міндеттемелермен қор құрған жоқ.

25. ЖҰМЫСКЕРЛЕРГЕ СЫАҚЫ БЕРУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Жұмыскерлерге сыйақы беру бойынша міндеттемелер (жалғасы)

Төменде 31 желтоқсанға аяқталған жылдар үшін белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік жоспарлар бойынша дисконтталған құнын салыстырып тексеру берілген:

Мың теңгемен	2021	2020
Жыл басына барлық міндеттемелер	16.688.944	16.823.296
Ағымдағы қызметтердің құны	569.878	422.107
Пайыздық шығындар	1.326.771	1.278.571
Жыл ішінде төленген сыйақы	(2.730.146)	(1.300.764)
Өзге жиынтық кіріс құрамында жыл ішінде танылған актуарлық залал/(кіріс)	6.830.107	(534.266)
Жыл аяғына барлық міндеттеме	22.685.554	16.688.944
Жыл ішінде төленетін міндеттемелер	(1.425.479)	(1.044.538)
Бір жылдан аса уақыттан кейін төленетін міндеттемелер	21.260.075	15.644.406

Төменде 31 желтоқсанға аяқталған жылдар үшін белгіленген төлемдермен өзге де ұзақ мерзімді төлемдер бойынша міндеттемелердің дисконтталған құнын салыстырып тексеру берілген:

В тыс. тенге	2021	2020
Жыл басына барлық міндеттемелер	727.200	640.344
Ағымдағы қызметтер құны	52.375	56.861
Пайыздық шығындар	57.812	48.666
Жыл ішінде төленген сыйақы	(85.975)	(77.960)
Өзге жиынтық кіріс құрамында жыл ішінде танылған актуарлық залал/(кіріс)	(61.802)	59.289
Жыл аяғына барлық міндеттеме	689.610	727.200
Жыл ішінде төленетін міндеттемелер	(100.963)	(106.299)
Бір жылдан аса уақыттан кейін төленетін міндеттемелер	588.647	620.901

2021 жылы танылған актуарлық залал негізінен дисконттау мөлшерлемесі ментарих түзетулерге қатысты өзгерістер нәтижесінде пайда болды.

Жалпы сомасы 1.945.034 мың теңге болатын ағымдағы қызметтер құны, пайыздық шығындар және басқа да жеңілдіктер бойынша жұмыскерлерге актуарлық залал өткізудің өзіндік құны құрамындағы шығыстарда және жалпы және әуімшілік шығыстарда персоналға шығындар ретінде көрсетілген (2020 жыл: 1.865.494 мың теңге) (38-ескертпе).

2021 жылы өзге де жиынтық кіріс құрамында танылған актуарлық залал табыс салығын 6.302.871 мың теңге (2020 жыл: 615.923 мың теңге) құрады.

Топтың танылмаған актуарлық залал немесе өткен қызметтерден танылмаған құны болған жоқ.

Міндеттемелерді есептеуде жұмыскерлердің өлім деңгейіне қатысты жарияланған статистикалық деректер мен жұмыскерлердің саны, жасы, жынысы мен еңбек өтіліне қатысты Топтың нақты деректері пайдаланылды. Топтың зейнеткерлік жоспарлары бойынша зейнеткерлік міндеттемелерді анықтау кезінде пайдаланылған басқа да негізгі болжамдар мына кестеде көрсетілген:

	2021	2020
Дисконттау мөлшерлемесі	7,95%	7,95%
Ең төменгі жылдық жалақының болжамды ұлғаюы	8,10%	7,50%

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша елеулі жорамалдар үшін сезімталдықтың сандық талдауы берілген:

	Дисконттау мөлшерлемесі		Ең төменгі жылдық жалақының болжамды ұлғаюы	
Сезімталдық деңгейі	0,5%-ға өсу	0,5%-ға төмендеу	1%-ға өсу	1%-ға төмендеу
Белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік жоспар бойынша міндеттемелерге ықпал, мың теңгемен	(1.178.236)	1.459.647	1.653.978	(1.557.960)

Төменде 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша елеулі жорамалдар үшін сезімталдықтың сандық талдауы берілген:

	Дисконттау мөлшерлемесі		Ең төменгі жылдық жалақының болжамды ұлғаюы	
Сезімталдық деңгейі	0,5%-ға өсу	0,5%-ға төмендеу	1%-ға өсу	1%-ға төмендеу
Белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік жоспар бойынша міндеттемелерге ықпал, мың теңгемен	(952.376)	1.311.061	1.306.837	(1.235.297)

Жоғарыда көрсетілген сезімталдық талдауы белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік жоспар бойынша міндеттеме негізгі жорамалдардың дәйекті өзгерістері ықпал ететін әдістің негізінде жүргізілді, есепті кезең соңындағы жағдай бойынша олардың мәндері экстраполяциялау арқылы анықталады. Сезімталдық талдауы басқа жорамалдар өзгермейтін жағдайда елеулі жорамалдардың өзгерісіне негізделеді. Сезімталдық талдауы белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік бағдарламасы бойынша міндеттеменің нақты өзгерісін көрсетпеуі мүмкін, себебі жорамалдардың өзгерістері бір-біріне қатыссыз өтетіндіктен оның орын алу мүмкіндігі аз.

26. ШАРТ БОЙЫНША ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына шарт бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер мынадай баптармен берілді:

Мың теңгемен	2021	2020
Операторлармен шарттар бойынша міндеттемелер	4.766.404	3.775.772
Абоненттерді қосу бойынша шарт міндеттемелері	544.722	704.852
Шарттар бойынша өзге де міндеттемелер	2.876.996	1.874.671
	8.188.122	6.355.295

Шарт бойынша 31 желтоқсанға міндеттемелер қозғалысы:

Мың теңгемен	2021	2020
Шарт бойынша 1 қаңтарға міндеттемелер	24.944.812	25.850.243
Жыл ішінде келешектегі кезеңдерге жатқызылғаны	232.019.257	327.962.587
Түсім ретінде танылғаны	(226.895.288)	(328.868.018)
Шарт бойынша 31 желтоқсанға міндеттемелер	30.068.781	24.944.812
Қысқа мерзімді (30-ескертпе)	21.880.659	18.589.517
Ұзақ мерзімді	8.188.122	6.355.295

27. АКТИВТЕРДІ ТАРАТУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Активтерді тарату міндеттемелері резерві ақша ағындары бағалаумен пайдаланумен, учаскелер мен объектілерді бастапқа жағдайына дейін қалпына келтіруге болжалды шығындардың дисконтталған құны бойынша көрсетілді және нақты актив құны ретінде танылады. Ақша ағындары міндеттемелерді пайдаланудан шығару бойынша тәуекелдерді көрсететін, салық салуға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына активтердің шығуы бойынша міндеттемелер резервінің қозғалысы:

Мың теңгемен	2021	2020
1 қаңтарға активтерді тарату бойынша міндеттемелер үшін резерв	8.480.576	7.221.083
Дисконт амортизациясы (39-ескертпе)	597.758	518.865
Қосымша құрылған резервтер (8-ескертпе)	1.205.990	740.628
31 желтоқсанға активтерді тарату бойынша міндеттемелер резерві	10.284.324	8.480.576
Қысқа мерзімді бөлігі (31-ескертпе)	2.868.319	553.618
Ұзақ мерзімді бөлігі	7.416.005	7.926.958

28. САУДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына сауда кредиторлық берешекке мыналар кірді:

Мың теңгемен	2021	2020
Негізгі құралдарды жеткізуге сауда кредиторлық берешек	46.945.570	34.791.217
Көрсетілген қызметтер үшін сауда кредиторлық берешек	27.284.558	18.624.547
Алынған ТМҚ үшін сауда кредиторлық берешек	870.483	1.450.370
	75.100.611	54.866.134

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына сауда кредиторлық берешекке пайыз есептелген жоқ.

2020 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанына сауда кредиторлық берешек мынадай валюталармен берілді:

Мың теңгемен	2021	2020
Теңге	56.541.166	48.813.976
АҚШ доллары	16.879.626	4.825.924
Еуро	1.478.207	1.011.825
Ресей рублі	194.828	108.125
Өзгелері	6.784	106.284
	75.100.611	54.866.134

29. ӨЗГЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына өзге қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер мыналарды қамтыды:

Мың теңгемен	2021	2020
Жұмыскерлермен есептесу	19.363.782	18.724.559
Төленуге тиіс дивидендтер (22-ескертпе)	17.573	17.577
Сауда маркасын пайдаланғаны үшін міндеттемелер	-	1.861.290
Өзгелері	570.730	554.274
	19.952.085	21.157.700

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына өзге қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелерге пайыздар есептелінбеді, қалдықтар көбінесе теңгемен көрсетілді.

2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша сауда маркасын пайдаланғаны үшін 1.861.290 мың теңге мөлшеріндегі міндеттеме Tele2 сауда маркасын пайдаланғаны үшін роялти төлеу бойынша Топтың міндеттемесімен ұсынылған болатын.

30. ШАРТ БОЙЫНША ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына шарттар бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер мыналарды қамтыды:

Мың теңгемен	2021	2020
Алынған аванстар	19.697.210	16.613.199
Операторлармен шарттар бойынша міндеттемелер	1.674.654	1.382.292
Абоненттерді қосуға шарттар бойынша міндеттемелер	312.099	365.438
Шарттар бойынша өзге міндеттемелер	82.586	83.758
Өзгелері	114.110	144.830
	21.880.659	18.589.517

Алынған аванстар клиенттерге телекоммуникациялық байланыс, интернет, IP TV қызметтерін көрсеткені үшін алдын ала төлемді білдіреді. Клиенттерді үш негізгі топқа бөлуге болады: жеке тұлғалар, жеке компаниялар және мемлекеттік сектор.

31. ӨЗГЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕМЕС МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына өзге қысқа мерзімді қаржылық емес міндеттемелер мыналарды қамтыды:

Мың теңгемен	2021	2020
Бағалау міндеттемелері		
Салық тәуекелдері бойынша бағалау міндеттемелері	3.842.611	1.616.063
Шарттық міндеттемелер мен айыппұлдар бойынша сот шағымдары	3.684.675	4.385.679
Активтердің кетуі бойынша міндеттемелер (27-ескертпе)	2.868.319	553.618
	10.395.605	6.555.360
Өзге қаржылық емес міндеттемелер		
Табыс салығынан басқа, төлемге салық	2.745.141	2.091.070
Зейнетақы қорларымен есептесу	712.895	604.275
Өзгелері	425.390	806.629
	3.883.426	3.501.974
	14.279.031	10.057.334

31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы салық тәуекелдері бойынша бағалау міндеттемелеріндегі өзгерістер:

Мың теңгемен	2021	2020
1 қаңтарға бағалау міндеттемелері	1.616.063	1.679.431
Салық тәуекелдері бойынша бағалау міндеттемелерін есептеу	2.226.548	620.533
Салықтарды және олармен байланысты айыппұлдар мен өсімақыларды кері қайтару	-	(683.901)
31 желтоқсанға бағалау міндеттемелері	3.842.611	1.616.063

31. ӨЗГЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕМЕС МІНДЕТТЕМЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы шарттар бойынша міндеттемелер бойынша сот талаптарындағы өзгерістер:

Мың теңгемен	2021	2020
1 қаңтарға бағалау міндеттемелері	4.385.679	-
Сот талап-арыздары бойынша резервтерді есептеу	-	4.385.679
Салықтарды және олармен байланысты айыппұлдар мен өсімақыларды кері қайтару	(682.820)	-
Өзге резервтерді қалпына келтіру	(18.184)	-
31 желтоқсанға бағалау міндеттемелері	3.684.675	4.385.679

2021 жыл ішінде Топ салық тәуекелдері бойынша 2.226.548 мың теңге мөлшерінде бағалау міндеттемелерін есептеді, оның ішіндегі 1.055.681 мың теңге Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Мемлекеттік кірістер комитетінің өкілдері жүргізген салық қолшуларына жатады (48-ескертпе), ал 1.170.867 мың теңге тәуелсіз салық мамандары жүргізген салық тексеруіне жатады.

2020 жылы Топ шарттық міндеттемелер, айыппұлдар мен өсімқылар бойынша 3.684.675 мың теңге және тиісінше 701.004 мың теңге мөлшеріндегі резервті таныды. Себебі басшылық бұл міндеттемелер бойынша тәуекелді жоғары деп бағалады (48-ескертпе).

Кедендік тексеру аяқталуына байланысты 682.820 мың теңге мөлшеріндегі айыппұлдар мен өсімақылар бойынша резервтің бір бөлігі кері қайтарылды (48-ескертпе).

32. МЕМЛЕКЕТТІК СУБСИДИЯЛАР

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына мемлекеттік субсидиялар мыналарды қамтыды:

Мың теңгемен	2021	2020
1 қаңтарға мемлекеттік субсидиялар	-	-
Бір жыл ішінде алынғаны	25.083.510	-
Пайда мен шығын туралы есепте көрсетілгені	(6.285.022)	-
31 желтоқсанға мемлекеттік субсидиялар	18.798.488	-
Қысқа мерзімді бөлігі	4.202.083	-
Ұзақ мерзімді бөлігі	14.596.405	-

2021 жылы Үкімет Жиіліктер жолақтарын, радиожиіліктерін ұсыну, радиоэлектрондық құралдар мен жоғары жиілікті құрылғыларды пайдалану қағидаларына («Қағидалар») өзгерісті бекітті. Осы Қағидалар негізінде Топ 2020 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 қаңтар аралығында радиожиіліктерді 90%-ға төмендетілген жылдық төлеммен пайдалану түрінде мемлекеттік субсидия алу құқығына ие. Мемлекеттік субсидиялар талаптарды сақтау шартымен, атап айтқанда ауылдық және қалалық елді мекендерде интернет желісіне кеңжолақты қатынау ұсынумен байланысты жобаларды қаржыландырып жатқанда ұсынылады. Егер интернет желісіне кеңжолақты қатынау ұсынумен байланысты жобаларды қаржыландыру сомасы берілген салық жеңілдігінен аз болса, онда Топ билік органдары алдында орындалмаған міндеттемелерінің сомасы мөлшерінде радиожиіліктерді пайдалану үшін жыл сайынғы төлемді төлеуге тиіс болады.

Топ 2020 және 2021 жылдары радиожиіліктерді пайдалану үшін жыл сайынғы төлемді төмендету нәтижесінде босаған 11.512.079 мың теңге және 13.571.431 мың теңге мөлшеріндегі қаражатты жекелеген мүлік объектілері мен жабдықтар сатып алуға және құрылысқа (негізінен базалық стансылар) жұмсады. Активтермен байланысты мемлекеттік субсидиялар кейінге қалдырылған кіріс ретінде танылып, активті пайдалы қолдану мерзімі ішінде жүйелі негізде пайда немесе шығын құрамында көрсетіледі. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мемлекеттік субсидиялардың қалдық балансы 18.798.488 мың теңгені құрады, ал тиісті амортизациялық есептеулерді жабу үшін қажетті кезеңдегі пайда немесе шығын құрамында көрсетілген мемлекеттік субсидиялардың бір бөлігі 6.285.022 мың теңгені құрады.

2021 жылғы 31 желтоқсанға бұл субсидиялармен байланысты орындалмаған талаптар немесе болжанбаған жағдайлар жоқ

33. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ШАРТТАР БОЙЫНША ТҮСІМ

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін сатып алушылармен шарттар бойынша түсім мынадай баптармен берілді:

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Тіркелген телекоммуникациялық байланыс	Мобильді байланыс	Өзгелері	Барлығы
Деректер беру бойынша қызметтер	123.740.238	160.025.192	14.013	283.779.443
Сым және сымсыз телефон байланысы қызметтері	36.408.258	127.891.407	-	164.299.665
Жабдықтар мен мобильді құрылғылар сату	6.744	37.999.601	-	38.006.345
Желіаралық қосылыс қызметтері	15.856.166	13.318.623	-	29.174.789
Байланыс арналарын жалға беру	3.009.668	-	-	3.009.668
Өзгелері	53.557.159	8.514.327	1.153.824	63.225.310
	232.578.233	347.749.150	1.167.837	581.495.220
Уақыт өткеннен кейін берілген қызметтер	232.571.489	309.749.549	1.167.837	543.488.875
Белгілі бір уақытта берілген тауарлар	6.744	37.999.601	-	38.006.345
	232.578.233	347.749.150	1.167.837	581.495.220
B2C*	122.030.130	294.464.846	992.996	417.487.972
B2B**	39.135.832	27.859.795	174.841	67.170.468
B20***	18.449.109	25.173.331	-	43.622.440
B2G****	52.963.162	251.178	-	53.214.340
	232.578.233	347.749.150	1.167.837	581.495.220

2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Тіркелген телекоммуникациялық байланыс	Мобильді байланыс	Өзгелері	Барлығы
Деректер беру бойынша қызметтер	112.334.456	145.691.466	14.146	258.040.068
Сым және сымсыз телефон байланысы қызметтері	38.705.399	112.547.108	-	151.252.507
Жабдықтар мен мобильді құрылғылар сату	10.909	34.411.607	-	34.422.516
Желіаралық қосылыс қызметтері	15.116.577	10.863.509	-	25.980.086
Байланыс арналарын жалға беру	3.034.972	-	-	3.034.972
Өзгелері	40.057.071	7.410.990	718.488	48.186.549
	209.259.384	310.924.680	732.634	520.916.698
Уақыт өткеннен кейін берілген қызметтер	209.248.475	276.513.073	732.634	486.494.182
Белгілі бір уақытта берілген тауарлар	10.909	34.411.607	-	34.422.516
	209.259.384	310.924.680	732.634	520.916.698
B2C*	111.959.505	260.667.094	-	372.626.599
B2B**	36.633.762	28.258.893	732.634	65.625.289
B20***	17.383.629	20.754.915	-	38.138.544
B2G****	43.282.488	1.243.778	-	44.526.266
	209.259.384	310.924.680	732.634	520.916.698

* B2C (Business-to-consumer – тұтынушыға арналған бизнес) түпкілікті тұтынушыларға (жеке тұлғаларға) көрсетілетін қызметтер.

** B2B (Business-to-business – бизнеске арналған бизнес) ірі кәсіпорындар мен ШОБ қоса алғанда, корпоративтік секторға көрсетілетін қызметтер.

*** B2O (Business-to-operators – операторларға арналған бизнес) байланыс операторларына көрсетілетін қызметтер.

**** B2G (Business-to-government – мемлекетке арналған бизнес) мемлекеттік секторға көрсетілетін қызметтер.

34. АУЫЛДЫҚ ЖЕРЛЕРДЕ ӘМБЕБАП ҚЫЗМЕТТЕРДІ КӨРСЕТУГЕ ӨТЕМАҚЫ

2017 жылы субсидиялау туралы нормативтік құжаттарға өзгерістер енгізілді. Атап айтқанда, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 2 мамырдағы № 238 қаулысына сәйкес әмбебап қызметтер операторларын анықтау бойынша конкурс өткізудің жаңа қағидаларын, соның ішінде субсидия мөлшерлемелерін есептеу тәртібі және уәкілетті органның байланыс операторына әмбебап қызметтер көрсету міндеттемесін беру тәртібі, байланыс операторларына әмбебап байланыс қызметтерін ұсыну бойынша талаптар, әмбебап байланыс қызметтері тізбесі бекітілді және Қазақстан Республикасы Үкіметінің жекелеген шешімдерінің күші жойылды деп танылды.

Әмбебап қызметтер операторын анықтау үшін тендер 2021 жылғы ақпанда өткізіліп, нәтижесінде «Қазақтелеком» АҚ әмбебап қызметтерді операторы ретінде таңдалды. 2021 жылғы 31 желтоқсанға бұл субсидиялармен байланысты ешқандай орындалмаған талаптар немесе күтпеген жағдайлар жоқ.

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы алынған субсидиялардың жалпы сомасы 6.412.945 мың теңгені құрады (2020 жыл: 6.413.527 мың теңге).

35. ӨТКІЗУДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

31 желтоқсанға аяқталған жылдар үшін өзіндік құн мынадай түрде берілді:

Мың теңгемен	2021	2020
Тозу және амортизация	111.995.228	105.590.510
Персоналға арналған шығыстар (38-ескертпе)	86.709.615	80.316.588
SIM-карталар, скретч-карталар, бастапқы топтамалар мен мобильдік құрылғылар құны	34.511.790	30.435.527
Желіаралық қосылыс қызметтері	30.002.086	29.802.995
Жөндеу және техникалық күтім жасау шығыстары	22.657.762	20.824.147
Жилік диапазонын пайдалану үшін төлемдер	17.032.520	14.453.143
Электр энергиясы	10.367.857	8.481.407
Байланыс арналарын жалға беру	9.576.912	10.233.175
Байланыс қызметтерін көрсету құқығына төлемдер	7.937.629	7.146.145
Контент шығыстары	6.544.992	4.466.583
Материалдар	5.946.359	6.086.681
Лицензиялық бағдарламалық жасақтаманы пайдалану үшін төлем	3.545.055	2.798.041
Күзет және қауіпсіздік	3.296.045	3.285.881
Коммуналдық қызметтер	2.602.614	2.336.516
Таңбалау бойынша шығыстар	1.874.790	426.815
Иссапар шығыстары	1.290.262	1.004.466
Қысқа мерзімді жалдау және құны төмен активтерді жалдау бойынша шығыстар (24-ескертпе)	1.007.372	611.299
Төтенше жағдаймен байланысты шығыстар	1.003.104	1.337.089
Мүлікті сақтандыру	961.921	747.157
Консультанттарды жалдау шығыстары	924.271	62.768
Желіні бірлесіп пайдалану бойынша шығыстар	814.643	720.119
Спутниктік байланыс қызметтері	799.349	814.243
Өзгелері	6.600.431	4.988.986
	368.002.607	336.970.281

36. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін жалпы және әкімшілік шығыстар мынадай баптармен берілді:

Мың теңгемен	2021	2020
Персоналға арналған шығыстар (38-ескертпе)	20.933.606	19.914.268
Табыс салығынан басқа салық	7.444.303	4.501.801
Тозу және амортизация	5.848.923	4.773.750
Консультациялық қызметтер	5.808.933	2.240.647
Персоналды аутсорингілеу шығыстары	832.488	-
Жөндеу және техникалық күтім жасау шығыстары	747.285	525.946
Әлеуметтік іс-шаралар	642.660	365.396
Иссапар шығыстары	593.516	286.401
Өткізудің таза құнына дейін тауар-материалдық қорлардың құнын есептен шығару (15-ескертпе)	521.450	1.199.617
Жұмыскерлердің біліктілігін арттыру	430.248	289.410
Материалдар	361.277	470.726
Коллекторлық қызметтер	284.271	360.849
Қысқа мерзімді жалдау бойынша шығыстар (24-ескертпе)	241.174	78.946
Банк комиссиялары	230.099	229.113
Сақтандыру	220.943	225.138
Күзет және қауіпсіздік	148.762	107.468
Өзгелері	3.632.167	3.773.880
	48.922.105	39.343.356

37. ӨТКІЗУ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін өткізу бойынша шығыстар мынадай баптармен берілді:

Мың теңгемен	2021	2020
Маркетинг және жарнама	8.959.743	6.880.692
Шарт жасасу шығындарын амортизациялау	3.568.740	4.599.413
Өзгелері	1.152.757	1.310.067
	13.681.240	12.790.172

38. ПЕРСОНАЛҒА АРНАЛҒАН ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін персоналға арналған шығыстар мынадай баптармен берілді:

Мың теңгемен	2021	2020
Жалақы	96.389.163	89.707.975
Еңбекке ақы төлеу қорынан салық	9.309.024	8.657.387
Жұмыскерлерге сыйақы беру шығыстары (25-ескертпе)	1.945.034	1.865.494
	107.643.221	100.230.856

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін персоналға арналған шығыстарды бөлу мынадай баптар бойынша берілді:

Мың теңгемен	2021	2020
Өткізудің өзіндік құны (35-ескертпе)	86.709.615	80.316.588
Жалпы және әкімшілік шығыстар (36-ескертпе)	20.933.606	19.914.268
	107.643.221	100.230.856

39. ҚАРЖЫЛЫҚ (ШЫҒЫСТАР)/ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін қаржылық шығыстар және қаржылық кірістер мынадай баптармен берілді:

Мың теңгемен	2021	2020
Қаржылық шығыстар		
Қарыздар бойынша пайыздық шығыстар (47-ескертпе)	(36.617.616)	(42.165.267)
Жалдау міндеттемелері бойынша пайыздық шығыс (24-ескертпе)	(7.469.004)	(8.254.779)
Айналымнан тыс өзге қаржылық активтерді дисконттау	(1.356.558)	(18.251)
Дисконттың амортизациясы (активтерді жою бойынша міндеттемелер) (27-ескертпе)	(597.758)	(518.865)
Жұмыскерлерге берілетін ұзақ мерзімді қарызды дисконттау	(110.649)	(259.241)
Артықшылықты акциялардың борыштық құрамдас бөлігі бойынша пайыздық шығыс (22-ескертпе)	(89.636)	(89.636)
Өзге де шығыстар	(195.252)	(143.023)
	(46.436.473)	(51.449.062)
Қаржылық кірістер		
Депозиттер бойынша пайыздық кіріс	2.672.065	1.320.422
Амортизациялық құны бойынша ескерілетін қаржылық активтерге пайыздық кіріс	1.058.200	1.064.616
Ақша қаражатының қалдықтары бойынша пайыздық кіріс	910.686	771.777
Жұмыскерлерге берілетін ұзақ мерзімді қарыз бойынша дисконт амортизациясы	818.676	918.945
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек бойынша дисконт амортизациясы	162.137	182.403
Ұзақ мерзімді қарыздар бойынша дисконтты тану	-	147.554
Өзге де кірістер	221.220	114.583
	5.842.984	4.520.300

40. ВАЛЮТАЛЫҚ БАПТАРДЫ ҚАЙТА БАҒАЛАУДАН ТАЗА КІРІСТЕР/(ШЫҒЫСТАР)

2015 жылдың 20 тамызында Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі мен Қазақстан Республикасының Үкіметі «теңгенің еркін айырбас бағамына» өтуі және валюта дәлізін алып тастағаны туралы хабарлады. Нәтижесінде қазақстандық теңгенің АҚШ доллары мен басқа да басты валюталарға қатысты бағамы шамамен 90% пайызға айтарлықтай құнсызданды. Кейіннен АҚШ долларына шаққандағы теңге бағамы нарықтық жағдайларға байланысты айтарлықтай толқып отырды. 2021 жыл ішінде бір АҚШ доллары үшін айырбастау бағамы 413,36 теңгеден 426,03 теңгеге, яғни 15%-ға өсті (2020 жыл ішінде бір АҚШ доллары үшін айырбастау құны 382,87 теңгеден 413,36 теңгеге өсті). Топ 2021 жылы валюталық баптарды қайта бағалаудан 2.259.417 мың теңге көлемінде таза кірісті таныды (2020 жылы: валюталық баптарды қайта бағалаудан таза кіріс 4.161.428 мың теңгені құраған).

41. TELIA ЖӘНЕ TURKCELL ӨТЕМАҚЫЛАРЫНАН КІРІС

2021 жылғы 20 мамырда «Қазақтелеком» АҚ, Telia Company A.B. және Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. арасында 2018 жылғы 12 желтоқсанда «Кселл» АҚ акцияларын сатып алу туралы шартта қамтылған белгілі бір кепілдіктердің бұзылуымен байланысты шағымдар бойынша 2019 жылы «Қазақтелеком» АҚ Лондон халықаралық арбитраждық сотында бастаған арбитраждық іс аясында бейбіт келісімге қол жеткізді.

Келіссөздер нәтижесінде Telia Company A.B. және Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. 22 млн АҚШ доллары, яғни 9.386.963 мың теңге мөлшерінде өтемақы төлеуге келісті. 2021 жылғы мамырда Топ өтемақыны толық көлемде алды.

42. ӨЗГЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ КІРІСТЕР/(ШЫҒЫСТАР)

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін өзге де операциялық кірістер мен шығыстар мынадай баптармен берілді:

Мың теңгемен	2021	2020
Өзге де операциялық кірістер		
Жалға беру кірістері	1.645.395	1.696.194
Айыппұлдар мен өсімақылар	378.858	760.473
Есептен шығарылған міндеттемелерден кіріс	266.905	250.519
Коммуналдық қызметтерге шығыстардың орнын толтыру	141.975	150.898
Қорғалған байланыс арналарын ұсыну бойынша қызметтер	115.308	311.964
Өзгелері	1.701.146	1.106.647
	4.249.587	4.276.695
Өзге де операциялық шығыстар		
Коммуналдық шығыстар	(495.641)	(497.671)
Жалға алу шығыстары	(10.369)	(10.954)
Өзгелері	(492.527)	(169.485)
	(998.537)	(678.110)

Жалдау кірісі негізінен технологиялық жабдықтарды орнату үшін алаңдарды үшінші тұлғаларға жалға беруден тұрады.

43. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін табыс салығы бойынша шығыстар мына баптармен берілді:

Мың теңгемен	2021	2020
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	33.297.458	27.986.492
Өткен жылдың табыс салығына қатысты түзетулер	(1.136.840)	71.202
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша үнемдеу	(873.981)	(6.395.722)
	31.286.637	21.661.972

Топ және оның «КТ-АЙИКС» ЖШҚ-дан басқа еншілес ұйымдары Қазақстан Республикасында салық салынуға жатады. «КТ-АЙИКС» ЖШҚ Ресей Федерациясында салық салынуға жатады.

Жоғарыда көрсетілген еншілес ұйымнан басқа, Топ пен оның еншілес ұйымдары үшін ресми салық мөлшерлемесі 2021 және 2020 жылдары 20% құрады.

43. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (ЖАЛҒАСЫ)

20% көлеміндегі ресми мөлшерлемені (2020 жыл: 20%) пайдалану арқылы есептелген салық салынғанға дейінгі пайдаға қатысты табыс салығы бойынша шығыстарды 31 желтоқсанда аяқталған жылдарға ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстармен салыстыру төменде берілген:

Мың теңгемен	2021	2020
Салық салынғанға дейінгі пайда	128.730.423	86.925.001
20% ресми салық мөлшерлемесі бойынша есептелген табыс салығы	25.746.085	17.385.000
Өткен жылдардың кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығына қатысты түзетулер	2.110.967	328.000
Алдағы кезеңдерге ауыстырылған, танылмаған салық шығынын өзгерту	1.530.000	-
Қаржылық емес активтердің құнсыздануы	1.200.392	1.218.047
Салық тәуекелдері бойынша бағалау міндеттемелерін құру шығыстары	445.310	-
IPO-мен байланысты шығыстардың орнын толтыру	262.082	-
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелермен байланысты шегерілмейтін шығыстар	243.710	218.297
Қауымдастырылған ұйымдардың пайдасындағы Топтың үлесі	(102.473)	(46.935)
Ауыстыруға жататын салық шығындары	(192.000)	-
Өткен жылдың табыс салығына қатысты түзетулер	(1.136.840)	71.202
Сот шағымдары бойынша резервке шығыстар	-	877.136
Шегерілмейтін шығыстар	1.179.404	1.611.225
Табыс салығы бойынша барлық шығыс	31.286.637	21.661.972

2021 жылдың 31 желтоқсанына шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген активтердің салық базасы мен міндеттемелер, сомалар арасындағы мерзімдік айырмашылықтарына есепті күнде қолданыстағы ресми салық мөлшерле-мелерін қолдану арқылы есептелген кейінге қалдырылған салықта мынадай позициялар қамтылды:

Мың теңгемен	Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп		Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп		Өзге жиынтық залал құрамында	
	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан	2021	2020	2021	2020
Кейінге қалдырылған салық активтері						
Негізгі құралдар	6.976.577	12.170.519	(5.193.942)	356.890	-	-
Кейінге қалдырылған қызметтер	5.088.426	4.520.418	568.008	3.869.541	-	-
Мемлекеттік субсидиялар	3.759.698	-	3.759.698	-	-	-
Жұмыскерлерді сыйақылауға резерв	2.488.757	2.460.521	28.236	320.445	-	-
Активтерді пайдаланудан шығару бойынша міндеттемелер	2.056.865	1.663.002	393.863	218.785	-	-
Көшіруге салық залалдары	1.887.152	1.684.616	202.536	306.891	-	-
Жұмыскерлерді сыйақылау бойынша міндеттемелер	1.551.305	1.330.675	(306.606)	(9.282)	527.236	81.657
Жалдау бойынша міндеттемелер	1.185.390	864.188	321.202	205.213	-	-
Жұмыскерлердің пайдаланбаған демалыстары бойынша есептелген резерв	834.007	753.244	80.763	152.204	-	-
Күтілетін кредит залалына есептелген резервтер	528.638	627.375	(98.737)	80.006	-	-
Материалдық емес активтер	258.912	181.306	77.606	45.052	-	-
Шартты бұзғаны үшін айыппұл төлеу міндеттемелері	-	372.258	(372.258)	(264.392)	-	-
Өзгелері	1.120.466	1.196.643	(76.177)	(3.018.372)	-	-
Минус: кейінге қалдырылған салықты шегергендегі танылмаған салық активтері	(1.530.000)	-	(1.530.000)	-	-	-
Минус: кейінге қалдырылған салық міндетте-мелерін шегергендегі кейінге қалдырылған салық активтері	(25.546.023)	(25.844.094)	298.071	(2.182.368)	-	-
Кейінге қалдырылған активтер	660.170	1.980.671	(1.847.737)	80.613	527.236	81.657
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері						
Негізгі құралдар	29.929.543	30.691.836	(762.293)	(1.817.448)	-	-
Материалдық емес активтер	29.706.769	32.259.165	(2.552.396)	(2.552.297)	-	-
Өзгелері	481.293	186.393	294.900	237.004	-	-
Минус: кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін шегергендегі кейінге қалдырылған салық активтері	(25.546.023)	(25.844.094)	298.071	(2.182.368)	-	-
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	34.571.582	37.293.300	(2.721.718)	(6.315.109)	-	-
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша үнемдеу	-	-	873.981	6.395.722	527.236	81.657

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелері былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2021	2020
Кейінге қалдырылған салық активтері	660.170	1.980.671
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	(34.571.582)	(37.293.300)
Кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелері	(33.911.412)	(35.312.629)
Мың теңгемен	2021	2020
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін салыстыру, нетто		
1 қаңтарға сальдо	(35.312.629)	(41.790.008)
Есепті кезеңге табыс салығы бойынша үнемдеу – мерзімді шектердің пайда болуы және қалпына келтіру	873.981	6.395.722
Басқа жиынтық залалдың құрамындағы танылған кейінге қалдырылған салықты шегергенде	527.236	81.657
31 желтоқсанға сальдо	(33.911.412)	(35.312.629)

Топ бір салық органы алатын табыс салығына қатысты ағымдағы салық активтері мен ағымдағы салық міндеттемелерін және кейінге қалдырылған салық активтері мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін есептеуге заңды құқығы болған жағдайда ғана салық активтері мен міндеттемелері арасында өзара есепке алу жүргізеді.

Кейінге қалдырылған салық активі болашақта осы актив қарсы қолданылуы мүмкін салық салынатын пайдаға қол жеткізудің айтарлықтай ықтималдығы болатын дәрежеде ғана танылады. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес салық залалдары олар пайда болған күннен бастап 10 жылға дейін кейінге қалдырылуы мүмкін және 2029 жылы аяқтала бастайды. Кейінге қалдырылған салық активтері тиісті салық үнемін іске асыру ықтималдығы жоқ дәрежеде азайтылады. 2021 жыл ішінде Топ кейінге ауыстырылған салық залалға жатқызылған, 1.500.000 мың теңге көлеміндегі кейінге қалдырылған салық активтерін тануды тоқтатты.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған салық міндеттемелері танылмаған, еншілес ұйымдардағы инвестициялармен байланысты уақытша айырмашылықтардың жиынтық сомасы 13.713.293 мың теңгені (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 23.297.788 мың теңге) құрады. Топ осы уақытша айырмашылықтардың пайдалануын бақылай алады және бұл уақытша айырмашылықтар жуырдағы уақытта пайдаланылады деп күтпейді.

44. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМНЫҢ ШЫҒУЫ

«KT Cloud Lab» ЖШС

2019 жылғы 17 маусымда Топ екі кезеңді ашық конкурс арқылы «KT Cloud Lab» ЖШС-ны іске асыру туралы келісімге қол қойды. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «KT Cloud Lab» ЖШС активтері мен міндеттемелері сатуға арналған активтер ретінде жіктелді және сатуға арналған активтермен тікелей байланысты міндеттемелер 18.872.008 мың теңгеге және 895.217 мың теңгеге тең болды.

Шарт талаптары бойынша төлемдер 3 траншпен (бірінші траншшартқа қол қойылған күннен бастап 30 күн ішінде сатып алу құнының 30% мөлшерінде, екінші транш шартқа қол қойылған күннен кейін 12 ай ішінде сатып алу құнының 35% мөлшерінде және үшінші транш шартқа қол қойылған күннен кейін 24 ай ішінде сатып алу құнының 35% мөлшерінде) төленуге тиіс.

Сатып алушы 2021 жылғы 14 шілдеде сатып алу-сату шарты бойынша сатып алу құнының 30% мөлшерінде бірінші траншты жүзеге асырды. Сатып алушының «KT Cloud Lab» ЖШС компаниясындағы қалған үлесін мерзімінен бұрын сатып алу құқығын пайдалану ниеті Топқа бірінші траншты алған сәттен бастап «KT Cloud Lab» ЖШС шығын тануға және конкурс жеңімпазынан төлем бойынша берешекті толық көлемде тануға мүмкіндік берді.

Сатып алушы 2021 жылғы 20 қазанда сатып алу құнының қалған бөлігін мерзімінен бұрын өтеді.

44. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМНЫҢ ШЫҒУЫ (ЖАЛҒАСЫ)

«КТ Cloud Lab» ЖШС (жалғасы)

«КТ Cloud Lab» ЖШС таза активтері былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	Дата выбытия	31 декабря 2020 года
Активтер		
Негізгі құралдар	525.792	524.616
Материалдық емес активтер	483.934	483.934
Өзге айналымнан тыс қаржылық активтер	77.431	78.504
Тауар-материалдық қорлар	8.546	14.485
Сауда дебиторлық берешек	916.395	277.519
Өзге айналымдағы қаржылық емес активтер	22.958	43.130
Өзге айналымдағы қаржылық активтер	164.340	165.422
Берілген аванстар	15.819	3.764
Ақша қаражаты және оның баламалары	447.868	280.634
Сатуға арналған деп жіктелген активтер	2.663.083	1.872.008
Міндеттемелер		
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	11.099	11.099
Сауда кредиторлық берешек	146.423	227.904
Басқа қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	199.715	235.884
Шарт бойынша міндеттемелер	63	136
Өзге қысқа мерзімді қаржылық емес міндеттемелер	444.965	420.194
Сатуға арналған деп жіктелген активтермен тікелей байланысты міндеттемелер	802.265	895.217
Шығу тобымен тікелей байланысты емес таза активтер	1.860.818	976.791

2021 жылы Топ жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте еншілес ұйымды шығарудан 425.818 мың теңге көлемінде залалды таныды.

Төменде «КТ Cloud Lab» ЖШС-ны сатудың әсерін түсіндіретін кесте берілген:

Мың теңгемен	2021
Алынған ақшалай сыйақы	1.435.000
Минус: ақшалай қаражаттың шығуы	(447.868)
Еншілес ұйымды сатудан таза ақшалай ағындар	987.132

45. АҚШАСЫЗ ОПЕРАЦИЯЛАР

Бұл ақшасыз айтарлықтай операциялар ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептен алынып тасталды:

Топ 2021 жылы радиожиліктерді пайдалану үшін жылдық төлемге 90% жеңілдік ұсынатын, жалпы сомасы 25.083.510 мың теңге мемлекеттік субсидия алды.

2021 жылы Топ алдыңғы жылы (2020 жыл: 32.009.038 мың теңге) сатып алынған негізгі құралдар мен материалды емес активтер үшін 34.791.217 мың теңге сома төледі. Негізгі құралдар 46.945.570 мың теңге сомаға 2021 жылы сатып алынған, бірақ 2021 жылғы 31 желтоқсанға төленбеген (2020 жыл: 34.791.217 мың теңге).

Топ 2021 жылы жұмыскерлердің жалақысынан 1.632.947 мың теңге көлемінде (2020 жыл: 1.894.649 мың теңге) бұған дейін берілген несиелердің сомасын ұстап қалды.

Топ 2021 жыл ішінде 1.386.421 мың теңге сомаға дивидендтер бойынша кредиторлық берешектің басқа дебиторлық берешекпен өзара есеп айырысуын жүзеге асырды.

46. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР

«Бас компания бақылайтын кәсіпорындар» санатына бас компания бақылайтын ұйымдар кіреді. Бас компания бақылайтын кәсіпорындарға кіретін компаниялармен операциялар негізінен Топтың «Қазақстан Темір жолы» ҰК» АҚ, «Қазмұнайгаз» ҰК» АҚ, «КЕГОК» АҚ, «Қазпошта» АҚ-лармен операцияларымен берілген. Топ телекоммуникация қызметтерін бас компанияға, бас компания бақылайтын кәсіпорындарға көрсетеді.

Байланысты тараптармен мәмілелер тараптар арасында келісілген талаптармен жасалды. Олардың нарықтыққа сәйкес келуі міндетті болған жоқ және үшінші тараптар үшін қолжетімсіз болуы мүмкін. Жыл аяғына өтелмеген қалдықтар қамтамасыз етілмеген, қысқа мерзімді болып табылады, ал есептеулер төменде сипатталған жағдайларды қоспағанда, ақшалай нысанда жүргізіледі.

2021 жылдың 31 желтоқсанына Топ байланысты тараптардың дебиторлық берешегіне қатысты 99.863 мың теңге көлеміндегі күтілетін кредиттік залалды бағалау резерві ретінде таныды.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін байланысты тараптармен сату мен сатып алу және 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына байланысты тараптармен мәмілелер бойынша қалдық мынадай түрде берілді:

Мың теңгемен	2021	2020
Тауарлар мен қызметтерді сату		
Бас компания	22.762	37.924
Бас компания бақылайтын кәсіпорындар	1.972.355	2.462.596
Қауымдастырылған ұйым («Qaz Cloud» ЖШС)	1.007.919	826.289
Мемлекеттік мекемелер	54.090.034	38.055.152
Тауарлар мен қызметтерді сату		
Бас компания	–	–
Бас компания бақылайтын кәсіпорындар	3.841.442	2.277.127
Қауымдастырылған ұйым («Qaz Cloud» ЖШС)	1.563.631	701.511
Мемлекеттік мекемелер	264.391	244.924
Қарыз бен облигациялар бойынша есептелген сыйақы		
Мемлекеттің бақылауындағы кәсіпорындар		
(«Қазақстан Даму Банкі» АҚ)	3.401.926	3.749.325
Қарыздар бойынша орташа сыйақы мөлшерлемесі	8,09%	8,09%
Бас компания*	8.625.000	11.332.292
Облигациялар бойынша орташа сыйақы мөлшерлемесі	11,84%	11,84%

* «Қазақтелеком» АҚ жергілікті облигацияларын (КТСВ.1024 және КТСВ2.1024) бас компания сатып алған.

46. БАЙЛАНЫСТЫ ҰЙЫМДАРМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР (ЖАЛҒАСЫ)

Мың теңгемен	2021	2020
Ақша қаражаты мен оның баламалары		
Мемлекеттің бақылауындағы кәсіпорындар («Қазақстан Даму Банкі» АҚ)	229	50
Қарыз бен облигациялар (23-ескертпе)		
Мемлекеттің бақылауындағы кәсіпорындар («Қазақстан Даму Банкі» АҚ)	39.650.793	49.414.464
Бас компания*	77.875.000	77.875.000
Сауда және басқа дебиторлық берешек		
Бас компания	1.521	2.760
Бас компания бақылайтын кәсіпорындар	378.563	608.395
Қауымдастырылған ұйым («Qaz Cloud» ЖШС)	130.273	137.327
Мемлекеттік мекемелер	8.970.497	6.019.838
Кредиторлық берешек		
Бас компания	59	59
Бас компания бақылайтын кәсіпорындар	1.069.641	231.402
Қауымдастырылған ұйым («Qaz Cloud» ЖШС)	423.755	134.869
Мемлекеттік мекемелер	1.676.754	1.081.231
Басқа айналымнан тыс активтер		
Басты басқарушы персоналға ұзақ мерзімді қарыз	11.655	23.573

* «Қазақтелеком» АҚ жергілікті облигацияларын (KTCB.1024 және KTCB2.1024) бас компания сатып алған.

Басты басқарушы персоналға сыйақы беру

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдарға жалпы және әкімшілік шығыстар құрамында қоса берілген жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген басты басқарушылық персоналға сыйақының жалпы сомасы тиісінше 3.051.1642 мың теңге және 2.564.537 мың теңге болды. Басты басқарушылық персоналға өтемақы еңбек келісінде тіркелген жалақыдан, сондай-ақ бір жылдағы жұмыс қорытындылары бойынша сыйақыдан құралған.

34 және 32-ескертпелерде көрсетілгендей, Қазақстан Республикасының Үкіметі Топқа ауылдық жерлерде әмбебап қызметтер көрсету үшін белгілі бір өтемақы және мемлекеттік субсидия ұсынады.

47. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ ЖӘНЕ ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН ҚАҒИДАТТАРЫ

Қаржылық активтердің құнсыздануынан залалдар

2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін жылға қаржылық активтердің құнсыздануынан залалдар 110.184 мың теңге мөлшеріндегі айналымнан тыс басқа қаржылық активтер (13-ескертпе), 2.971.041 мың теңге мөлшеріндегі сауда дебиторлық берешек (16-ескертпе), 168.526 мың теңге мөлшерінде айналымдағы басқа қаржылық активтер (18-ескертпе), 4.830 мың теңге мөлшеріндегі ақша қаражаты және оның баламалары (21-ескертпе) және 1.782 мың теңге мөлшеріндегі «KT Cloud Lab» ЖШС (Топ құрамынан шығарылғанға дейін) сауда дебиторлық берешегі бойынша күтілетін кредиттік залалдармен есептелген/(қалпына келтірілген) резервтен тұрады (2020 жыл: 2.159.063 мың теңге мөлшеріндегі сауда дебиторлық берешек, 90.0887 мың теңге мөлшеріндегі айналымдағы басқа қаржылық активтер, (15.920) мың теңге мөлшеріндегі ақша қаражаты және оның баламалары, 4.016 мың теңге мөлшеріндегі «KT Cloud Lab» ЖШС сауда дебиторлық берешегі бойынша).

Қаржылық емес активтердің құнсыздануынан залалдар

2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылға қаржылық емес активтердің құнсыздануынан залалдар 111.377 мың теңге мөлшеріндегі айналымнан тыс активтер үшін төленген аванстардың құнсыздануынан есептелген/(қалпына келтірілген) резервтен (8-ескертпе), (19.991) мың теңге мөлшеріндегі аванстық төлемдерден (17-ескертпе), 3.2946.812 мың теңге мөлшеріндегі негізгі құралдардың құнсыздануынан (8-ескертпе) және 1.963.761 мың теңге мөлшеріндегі материалдық емес активтердің құнсыздануынан (9-ескертпе) тұрады (2020 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін 356.318 мың теңге мөлшеріндегі айналымнан тыс активтер үшін төленген аванстардың құнсыздануынан, (9.017) мың теңге мөлшеріндегі аванстық төлемдерден және 5.224.067 мың теңге мөлшеріндегі негізгі құралдардың құнсыздануынан және 518.865 мың теңге мөлшеріндегі материалдық емес активтердің құнсыздануынан резерв).

Топтың негізгі қаржы құралдарының құрамына қарыз, жалдау бойынша міндеттемелер, ақша қаражаты мен оның баламалары, банк депозиттері, сондай-ақ дебиторлық және кредиторлық берешек кіреді. Топтың қаржы құралдарымен байланысты негізгі тәуекелдеріне пайыз мөлшерлемесінің өзгеру тәуекелі, валюталық және кредиттік тәуекелдер жатады. Сондай-ақ Топ барлық қаржы құралымен байланысты нарық тәуекелін және өтімділік тәуекелін мониторингилеуді жүзеге асырады.

Пайыз мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі

Пайыз мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі нарықтық пайыз мөлшерлемелерінің өзгеруіне орай қаржы құралы құнының ауытқуымен байланысты тәуекелді білдіреді. 2021 жылдың және 2020 жылдың 31 желтоқсанына Топтың өзгермелі пайыз мөлшерлемелері бар кредиттері және қарыздары болған жоқ және нарықтық пайыз мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекеліне ұшырамады.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – бұл қаржы құралының құны валюта бағамдарындағы өзгерістер салдарынан өзгеріп отыру тәуекелі.

АҚШ долларымен берілген елеулі кредиторлық берешек, ақша қаражаты мен оның баламаларының, банктік депозиттер мен дебиторлық берешектің болуына байланысты, Топтың қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есебіне АҚШ доллары/теңге айырбас бағамдарының өзгеруі айтарлықтай ықпал етуі мүмкін.

Төмендегі кестеде салық салғанға дейінгі Топ пайдасының (монетарлық активтері мен міндеттемелерінің әділ құнындағы өзгерістер есебінен) басқа айналымдар өзгеріссіз болғанда, өзгерісін негізді түрде болжамдау мүмкін болғанда, АҚШ долларының теңгеге қатысты айырбас бағамының сезімталдығы көрсетілген. Көрсетілген факторлар Топтың капиталына әсер етпейді.

Мың теңгемен	2021			2020	
	Айырбас бағамының ұлғаюу/ (азаяуы)	Салық салғанға дейінгі пайдаға әсері	Айырбас бағамының ұлғаюу/ (азаяуы)	Салық салғанға дейінгі пайдаға әсері	
АҚШ доллары	13%	12.599.504	14%	10.556.797	
	-10%	(9.691.926)	-11%	(8.294.626)	

Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел – контрагенттер қаржы құралы немес клиенттік шарт бойынша өз міндеттемелерін орындамауы салдарынан Топтың көтеретін қаржылық залал тәуекелі. Топ операциялық (ең алдымен, сауда дебиторлық берешегіне қатысты) және қаржылық қызметіне байланысты, банктегі депозиттер мен қаржылық ұйымдар, валюталық операциялар мен басқа да қаржылық құралдарды қоса алғанда, кредиттік тәуекелге бейім.

47. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ ЖӘНЕ ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН ҚАҒИДАТТАРЫ (ЖАЛҒАСЫ)

Сауда және басқа да дебиторлық берешек

Топтың кредиттік тәуекелі шоғырланған қаржылық құралдары – бұл ең алдымен сауда және басқа да дебиторлық берешек. Осы активтермен байланысты кредиттік тәуекел Топтағы клиенттер санының көптігі мен клиенттердің және басқа да дебиторлардың кредит төлеу қабілеттілігіне үздіксіз мониторинг жасау рәсімі салдарынан шектелген.

Күтілетін кредиттік залалды бағалауда матрица қорын қолдану арқылы әр есепті күнге құнсыздандуды тану қажеттілігі талданады. Резервтердің мөлшерлемесі төлем мерзімін өткізіп алған күннің санына байланысты түрлі клиенттік сегменттегі топтар үшін залалдың туындауы (яғни географиялық өңір, өнімнің түрі, сатып алушының түрі мен рейтингісі, аккредитивтер немесе басқа да кредиттік тәуекелдерді сақтандыру түрлерімен қамтамасыз ету бойынша) сипаттамасына ұқсас қойылады. Есеп айырысу белгіленген есептіліктің ықтималдығын, уақытша ақша құны мен есепті күнге қолжетімді өткен оқиғалар, ағымдағы жағдайлар мен болашақтағы болжамды экономикалық жағдайлар туралы негізделген және расталған ақпарат ескерілген нәтижелерді көрінеді. Әдетте сауда және басқа да дебиторлық берешек, егер бір жылдан аса мерзімі өткен және тиесілі қаржыны мәжбүрлі талап ету арқылы рәсімдеу қолданылмаса, алынып тасталады. Есепті күнге кредиттік тәуекелге мейлінше түсіп қалу әр сыныптама бойынша 13, 16, 18 және 19-ескертпелерде қарастырылған қаржылық активтердің әр класының теңгерімдік құнымен ұсынылды.

Қаржылық құралдар және ақша депозиттері

Топтың қаржылық саясатына сәйкес бос ақшалай қаражатты бірнеше ірі қазақстандық банкке (кредиттік рейтингілері барынша жоғары) орналастырады. Банктердегі бос ақшалай қаражатты орналастыруға байланысты кредиттік тәуекелді басқару үшін Топ басшылығы банктердің кредит төлеу қабілетін бағалау жұмыстарын мерзімді жүргізіп отырады. Депозитті бағалау жұмыстарын жеңілдету үшін Топ салыстырмалы несие міндеттемелері мен ағымдағы есеп айырысу шоты бар және қызметін оңай мониторинг жасай алатын банктерге басымдылық береді.

Мың теңгемен	2021 жыл рейтингісі	2020 жыл рейтингісі	Ақша қаражаты қалдығы		Депозит шоттардағы қалдық	
			2021	2020	2021	2020
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ	BB+/тұрақты/BBB-, kzAA	BB/тұрақты/BB, kzA+	74.754.897	78.477.311	34.752.026	1.542.952
«First Heartland Jysan Bank» АҚ	B/тұрақты, kzBB+	B/жағымсыз, kzBB+	19.657.548	291	11.000.000	-
Credit Suisse (Schweiz) AG	A+	A+	1.838.596	1.056.758	-	-
«Altyn Bank» АҚ («Қазақстан Халық Банкі» АҚ ЕБ)	BBB-/тұрақты, kzAA+	BBB-/тұрақты, kzAA+	772.040	1.299.966	20.000.400	8.781.410
«Сбербанк России» ҚАҚ	Вaa3/ тұрақты	Вaa3/ тұрақты	188.971	181.893	-	-
«Ситибанк Қазақстан» АҚ	A+/тұрақты/A+	A+/тұрақты/A+	174.505	2.887.111	1.040	658
«Каспи Банк» АҚ	BB-/жағымды, kzA	BB-/тұрақты, kzA	65.733	145.276	-	-
«Банк ЦентрКредит» АҚ	B/тұрақты, kzBBB-	B/тұрақты, kzBB+	51.091	302	-	-
«Сбербанк» АҚ ЕБ	BBB-/тұрақты, kzAA+	BBB-/тұрақты, kzAA+	44.131	7.917	3.793.910	-
«Қазақстандағы Қытай банкі» ЕБ АҚ	BBB+/тұрақты, kzAAA	BBB+/тұрақты, kzAAA	465	393	-	-
АО «Банк Развития Казахстана»	BBB-/тұрақты/BBB, kzAAA	BB+/тұрақты/B, kzAA+	229	50	-	-
ВТБ банкі АҚ ЕҰ (Қазақстан)	BB+/тұрақты, kzAA	BB+/тұрақты, kzAA	103	61	-	-
«ДБ «Альфа-Банк» ЕБ» АҚ	BB/тұрақты/BB-, kzA+	BB-/тұрақты/BB-, kzBBB+	64	85	-	-
«Форте Банк» АҚ	B+/жағымды/B+, kzBBB+	B/тұрақты/B+, kzBBB	-	70	-	-
«АТФБанк» АҚ	B/тұрақты/B, kzBB+	B-/тұрақты/B-, kzBB-	-	26	-	-
Барлығы			97.548.373	84.057.510	69.547.376	10.325.020

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл Топтың қалыпты немесе күтпеген жағдайларда төлем мерзімі келген кезде төлемдер бойынша өз міндеттемелерін орындай алмау тәуекелі.

Топ ағымдағы өтімділікті жоспарлау құралын пайдалана отырып, ақша қаражатының жетіспеу тәуекелін бақылауды жүзеге асырады. Бұл құрал қаржы инвестицияларының және қаржылық активтердің (мысалы, дебиторлық берешек және басқа да қаржылық активтер) өтелу мерзімін, сондай-ақ операциялық қызметтің болжамды ақша ағындарын ескереді.

Топтың міндеті – қарыз және жалдау шарттарын пайдалану жолымен үздіксіз қаржыландыру мен қолайлылық арасындағы балансты тепе-теңдікте ұстап тұру. Топтың саясатына сәйкес келесі 12 ай ішінде 30%-дан аспайтын қарыз бен жалдау шарттары өтелуі тиіс. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген қарыз қаражаты мен жалдаудың баланстық құнын негізге ала отырып, Топтың қарыз қаражатының шамамен 13% бір жыл ішінде өтелуге жатады (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 15%).

Төмендегі кестеде міндеттемелерді өтеу мерзімдері бөлігінде Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы жалпылама ақпарат берілген:

Мың теңгемен	Талап етілгенге дейін	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан аса	Барлығы
2021 жылдың 31 желтоқсанына						
Қарыз	-	9.820.160	57.049.596	314.513.423	17.348.143	398.731.322
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	4.986.740	14.145.911	49.582.402	13.021.976	81.737.029
Сауда кредиторлық берешек	57.253.546	7.437.264	10.409.801	-	-	75.100.611
Өзге қаржылық міндеттемелер	-	19.952.085	-	707	-	19.952.792
	57.253.546	42.196.249	81.605.308	364.096.532	30.370.119	575.521.754
2020 жылдың 31 желтоқсанына						
Қарыз	-	33.244.905	36.815.685	296.497.461	110.334.560	476.892.611
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	5.505.016	15.572.341	45.380.417	6.948.821	73.406.595
Сауда кредиторлық берешек	41.827.632	5.433.430	7.605.072	-	-	54.866.134
Өзге қаржылық міндеттемелер	-	19.296.410	1.861.290	1.001	-	21.158.701
	41.827.632	63.479.761	61.854.388	341.878.879	117.283.381	626.324.041

Ақша ағындарының қозғалысымен байланысты тәуекелдер

Ақша қаражатының қозғалысымен байланысты тәуекел монетарлық қаржы құралына байланысты болашақтағы ақша ағындары құнының өзгеру тәуекелін білдіреді.

Ақша ағындарына қажеттілік мониторингті тұрақты түрде жүзеге асырылады және басшылық туындауына орай кез келген міндеттемелерді орындауға қажетті қаражаттың болуын қамтамасыз етеді. Топ басшылығы ақшалай қаржы құралымен байланысты болашақтағы ақша ағындарының ешқандай ықтимал ауытқулары Топтың қызметіне айтарлықтай ықпал етпейді деп есептейді.

Капиталды басқару

Қызметті қолдау және акционерлік құнды барынша көбейту мақсатында жоғары кредит рейтингі мен жеткілікті капиталдың тұрақты коэффициенттерін қамтамасыз ету Топ капиталын басқарудың негізгі мақсаты болып табылады.

Топ өз капиталының құрылымын басқарады және оған экономикалық жағдайдың өзгеруіне орай түзету енгізеді. Капитал құрылымын қолдау немесе оған түзету енгізу үшін Топ жай акциялар иегерлерінің дивидендік төлемдер көлемін қайта қарауы, акционерлерге капиталдарды қайтаруы немесе жаңа акциялар шығаруы мүмкін. 2021 және 2020 жылдары Топ капиталды басқару мақсатына, саясатына немесе үдерістеріне өзгерістер енгізген жоқ.

47. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ ЖӘНЕ ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН ҚАҒИДАТТАРЫ (ЖАЛҒАСЫ)

Капиталды басқару (жалғасы)

Топ таза берешектің жалпы капиталға арақатынасын білдіретін берешек коэффициентін пайдалана отырып, капитал мониторингін жүзеге асырады. Топтың саясаты бұл коэффициентті 1,0 шегінде ұстап тұруды көздейді. Топ пайыздық қарызды және жалдау бойынша міндеттемелерді таза берешек құрамына қосады. Капитал Топтың акционерлеріне келетін капиталдан тұрады.

Төмендегі кестеде кезеңнің аяғына Топтың берешек коэффициенті берілген:

Мың теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Пайыздық кредиттер мен қарыз	315.791.308	362.402.074
Жалдау бойынша міндеттемелер	49.151.576	59.110.635
Таза берешек	364.942.884	421.512.709
Бақыламайтын қатысу үлестерін қоса алғанда, капитал жиыны	644.177.366	518.539.997
Берешек коэффициенті	0,57	0,81

Әділ құн

Әділ құнын анықтау мақсатында Топ жоғарыда көрсетілгендей, активтер немесе міндеттемелердің сипаттамалары мен тәуекелдері негізінде активтер мен міндеттемелердің санаттарын және әділ құн иерархиясы деңгейлерін анықтады.

Төмендегі кестеде Топ активтері мен міндеттемелері әділ құнының баға көздері иерархиясы берілген. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы қаржы құралдары әділ құнының баға көздері иерархиясы саны туралы ақпараттың ашылып жазылуы:

Мың теңгемен	Бағалау күні	Мыналарды қолданғандағы әділ құн бағасы			Барлығы
		Белсенді нарықтардағы котировкалар (1-деңгей)	Маңызды бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Маңызды бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)	
Әділ құны ашылатын активтер					
Кері «репо» шарты бойынша активтер	2021 жылғы 31 желтоқсан	-	49.999.824	-	49.999.824
Айналымнан тыс өзге қаржылық активтер	2021 жылғы 31 желтоқсан	-	-	6.752.172	6.752.172
Айналымдағы өзге қаржылық активтер	2021 жылғы 31 желтоқсан	-	-	11.592.724	11.592.724
Сауда дебиторлық берешек	2021 жылғы 31 желтоқсан	-	-	36.873.043	36.873.043
Әділ құны ашылатын міндеттемелер					
Қарыз	2021 жылғы 31 желтоқсан	-	-	319.483.880	319.483.880
Өзге ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	2021 жылғы 31 желтоқсан	-	-	707	707
Өзге қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	2021 жылғы 31 желтоқсан	-	-	19.952.085	19.952.085
Сауда дебиторлық берешек	2021 жылғы 31 желтоқсан	-	-	75.100.611	75.100.611

Төменде Топтың активтері мен міндеттемелерінің әділ құнын бағалау көздерінің иерархиясы берілген. Қаржы құралдарының әділ құнын бағалау көздерінің иерархиясы туралы ақпараттың 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ашылуы:

Мың теңгемен	Бағалау күні	Мыналарды қолданғандағы әділ құн бағасы			Барлығы
		Белсенді нарықтардағы котировкалар (1-деңгей)	Маңызды бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Маңызды бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)	
Әділ құны ашылатын активтер					
Кері «репо» шарты бойынша активтер	2020 жылғы 31 желтоқсан	18.624.000	-	-	18.624.000
Айналымнан тыс өзге қаржылық активтер	2020 жылғы 31 желтоқсан	-	-	5.139.320	5.139.320
Айналымдағы өзге қаржылық активтер	2020 жылғы 31 желтоқсан	-	-	3.626.074	3.626.074
Сауда дебиторлық берешек	2020 жылғы 31 желтоқсан	-	-	34.711.705	34.711.705
Әділ құны ашылатын міндеттемелер					
Қарыздар	2020 жылғы 31 желтоқсан	-	-	361.549.441	361.549.441
Өзге ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	2020 жылғы 31 желтоқсан	-	-	1.001	1.001
Өзге қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	2020 жылғы 31 желтоқсан	-	-	21.157.700	21.157.700
Сауда кредиторлық берешек	2020 жылғы 31 желтоқсан	-	-	54.866.134	54.866.134

Төменде қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте әділ құны бойынша көрсетілмейтін Топтың қаржылық активтері мен міндеттемелерінің санаттары бойынша баланстық құн мен әділ құнның салыстырмасы берілген. Кестеде қаржылық емес активтер мен қаржылық емес міндеттемелердің әділ құн мәндері көрсетілмеген.

Мың теңгемен	Баланстық құн 2021 жыл	Әділ құн 2021 жыл	Танылмаған кіріс/(шығыс) 2021 жыл	Баланстық құн 2020 жыл	Әділ құн 2020 жыл	Танылмаған кіріс/(шығыс) 2020 жыл
Қаржылық активтер						
Ақша қаражаты мен оның баламалары	167.109.839	167.109.839	-	94.428.532	94.428.532	-
Айналымнан тыс өзге қаржылық активтер	7.141.361	6.752.172	(389.189)	4.789.179	5.139.320	350.141
Айналымдағы өзге қаржылық активтер	11.592.724	11.592.724	-	3.626.074	3.626.074	-
Кері «репо» шарты бойынша активтер	49.999.824	49.999.824	-	-	-	-
Амортизациялық құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	-	-	-	18.923.399	18.624.000	(299.399)
Сауда дебиторлық берешек	36.873.043	36.873.043	-	34.711.705	34.711.705	-
Қаржылық міндеттемелер						
Қарыз	315.791.308	319.483.880	(3.692.572)	362.402.074	361.549.441	852.633
Өзге ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	707	707	-	1.001	1.001	-
Өзге қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	19.952.085	19.952.085	-	21.157.700	21.157.700	-
Сауда кредиторлық берешек	75.100.611	75.100.611	-	54.866.134	54.866.134	-
Өткізілмеген әділ құндағы барлық танылмаған өзгеріс			(4.081.761)			903.375

47. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ ЖӘНЕ ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН ҚАҒИДАТТАРЫ (ЖАЛҒАСЫ)

Бағалау әдістемелері және жорамалдар

Төменде осы қаржылық есептілігінде әділ құны бойынша көрсетілмеген қаржы құралдарының әділ құнын анықтау кезінде пайдаланылған әдістемелер мен жорамалдар сипатталған.

Әділ құны шамамен олардың баланстық құнына тең активтер

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер өтімді немесе өтеу мерзімі қысқа (үш айдан кем) болған жағдайда олардың әділ құны шамамен баланстық құнына тең дегенге жол беріледі. Сондай-ақ бұл жорамал талап етілетін салымдарға және өтеу мерзімі белгіленбеген жинақтаушы шоттарға қолданылуы мүмкін.

Мың теңгемен	2021 жылғы 1 қаңтар	Алған қарыз	Түсімдер	Модификация	Бұзу	Қайта жіктелді	Негізгі борышты өтеу	Пайыздық шығыс (39-ескертпе)	Пайыздар төлеу	Дисконт	Басқа	2021 жылғы 31 желтоқсан
Қарыз: ұзақ мерзімді бөлігі	316.290.589	62.500.000	-	-	-	(95.283.504)	-	-	-	(1.260.102)	-	282.246.983
Қарыз: қысқа мерзімді бөлігі	46.111.485	-	-	-	-	95.283.504	(107.240.887)	36.617.616	(37.192.373)	-	(35.020)	33.544.325
Жалдау бойынша міндеттемелер: ұзақ мерзімді бөлігі	42.461.444	-	4.072.579	1.795.233	(754.362)	(13.764.796)	-	-	-	-	-	33.810.098
Жалдау бойынша міндеттемелер: қысқа мерзімді бөлігі	16.649.191	-	-	-	-	13.764.796	(15.072.509)	7.469.004	(7.469.004)	-	-	15.341.478
Жиыны	421.512.709	62.500.000	4.072.579	1.795.233	(754.362)	-	(122.313.396)	44.086.620	(44.661.377)	(1.260.102)	(35.020)	364.942.884

2020 жылғы қаржы қызметімен байланысты міндеттемелердегі өзгерістер мынадай түрде берілді:

Мың теңгемен	2020 жылғы 1 қаңтар	Алған қарыз	Түсімдер	Модификация	Бұзу	Кері жалдау мәмілелері	Қайта жіктелді	Негізгі борышты өтеу	Пайыздық шығыс (39-ескертпе)	Пайыздар төлеу	Дисконт	Басқа	2020 жылғы 31 желтоқсан
Қарыз: ұзақ мерзімді бөлігі	339.138.061	53.307.169	-	-	-	-	(76.007.087)	-	-	-	(147.554)	-	316.290.589
Қарыз: қысқа мерзімді бөлігі	28.477.663	-	-	-	-	-	76.007.087	(58.216.453)	42.165.267	(42.372.282)	-	50.203	46.111.485
Жалдау бойынша міндеттемелер: ұзақ мерзімді бөлігі	57.781.449	-	920.142	(137.957)	(281.000)	198.969	(16.020.159)	-	-	-	-	-	42.461.444
Жалдау бойынша міндеттемелер: қысқа мерзімді бөлігі	15.435.140	-	-	-	-	-	16.020.159	(14.806.108)	8.254.779	(8.254.779)	-	-	16.649.191
Жиыны	440.832.313	53.307.169	920.142	(137.957)	(281.000)	198.969	-	(73.022.561)	50.420.046	(50.627.061)	(147.554)	50.203	421.512.709

Амортизацияланатын құн бойынша ескерілетін қаржылық міндеттемелер

Алынған қарыздың әділ құны шарттары, кредит тәуекелі мен өтеу мерзімі ұқсас берешек бойынша қазіргі уақытта қолданыстағы мөлшерлемелер пайдаланыла отырып, алдағы ақша қаражаты ағындарын дисконттау арқылы бағаланады.

Қаржы қызметімен байланысты міндеттемелердегі өзгерістер

2021 жылғы қаржы қызметімен байланысты міндеттемелердегі өзгерістер мынадай түрде берілді:

48. ШАРТ ЖӘНЕ ТАЛАП МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ

Операциялық орта

Қазақстанда нарықтық экономика талаптарына жауап беретін экономикалық реформалар және құқықтық, салық және әкімшілік инфрақұрылымды дамыту жалғасуда. Қазақстандық экономиканың болашақтағы тұрақтылығы көп жағдайда осы реформалар барысына, сондай-ақ Үкімет экономика, қаржы және ақша-кредит саясаты саласында қабылдайтын шаралар тиімділігіне байланысты болмақ.

Коронавирус пандемиясы және нарық жағдайлары

Коронавирус пандемиясының салдары 2020 жылы айтарлықтай әсер етті, сондай-ақ 2021 жылы кәсіпорындарынан операцияларын тоқтатуды және/немесе шектеулер енгізуді әлі де талап етуде. 2021 жылғы 1 шілдеде Денсаулық сақтау министрлігі ПТР-скрининг өткізіп, COVID-19 индиялық штаммы барлық облыста және Нұр-Сұлтан, Алматы, Шымкент қалаларында анықталды. Осылайша, 2021 жылғы 1 шіледен бастап Қазақстан Республикасының бас мемлекеттік санитарлық дәрігері жаңа қаулы енгізіп, облыстар мен Алматы, Нұр-Сұлтан, Шымкент қалаларының әкімдеріне, «Атамекен» ҰКП (келісім бойынша), ұлттық компанияларға, ұйымдардың басшыларына, Қазақстан Республикасының аумағында қызметін жүзеге асыратын және кез келген меншік нысанындағы жеке әрі заңды тұлғаларға қызметкерлерін COVID-19 вакцинасының бірінші құрамдасымен 2021 жылғы 10 тамызға дейін, ал екінші құрамдасымен 2021 жылғы 1 қыркүйекке дейін профилактикалық екпе жасау (тұрақты медициналық қарсы көрсетілімдері бар және соңғы үш айда COVID-19-дан емделіп шыққан тұлғаларды қоспағанда) талабын қойды. Аталған ұйымдарда екпе жасамаған қызметкерлер үшін тұрақты жұмысқа келуге шектеу қойылды.

2021 жылғы қарашада Бүкіләлемдік денсаулық сақтау ұйымы (БДҰ) Оңтүстік Африкада тіркелген Омикрон штаммы туралы хабарлады. Омикрон алдыңғы штамдармен салыстырғанда шамамен 70 есе жылдам таралады. Қазақстанда бірінші рет Омикрон 2022 жылғы қаңтардың басында анықталып, COVID-19 ауырған адамдар саны тәулігіне орташа есеппен 10.000 дейін жетті. Үкімет вирустың таралу жолдарын тоқтату мақсатында қосымша шектеулер енгізді. Қазіргі уақытта сауда орталықтары, ойын-сауық орталықтары мен жабық спорт кешендері сияқты қоғамдық орындарға вакцина алған тұлғалар ғана кіре алады.

Вирусты тоқтату мақсатында қабылданған шаралар көптеген кәсіпорынның операциялық қызметіне кері әсер етіп, жұмыс барысын өзгертіп, нарықта айтарлықтай экономикалық құлдырауға алып келді. Вирус әлі де өршіп жатқанын ескерсек, бұл жағдайдың Топтың бизнесіне ықпалын толық көлемде болжап, қаншалықты жалғасарын нақты айту қиын.

Топтың бизнес-моделі тұрақты болуына қарамастан, төтенше жағдайлардың салдарынан сақтандырылмаған. Халықаралық сапарлардың қысқаруы роуминг кірісіне тікелей ықпал етуде, сондай-ақ алдағы уақытта экономикалық қысым клиенттердің кірісіне өз әсерін береді деп күтілуде. Бірақ деректер көлемі едәуір артқаны байқалады және Топ желілерінің жоғары сапасы, жылдамдығы мен сенімділігі клиенттердің ниеттестігін нығайтып отыр.

Топ желілік инфрақұрылымға инвестиция салуды пандемия барысында да жалғастырды: жүктеменің айтарлықтай артуына қарамастан, желілер тұрақты түрде жұмыс істеп тұрды. Топ жұмыс беруші ретінде өз міндеттемелерін орындады, кешенді қағидалар енгізді, сондай-ақ жұмыскерлері бір уақытта үйден жұмыс істеп, әрі клиенттерге қызмет көрсетуін жалғастыруына жағдай жасау үшін қауіпсіздік пен қолдау шараларын қабылдады. Топ объектілер мен дүкендерде гигиена бойынша сарапшылардың қолдауымен қатаң тазалық пен қауіпсіздік шараларын енгізді.

Топ басшылығы 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қолжетімді ақпарат негізінде ұзақ мерзімді активтерінде құнсыздану белгілері болған жоқ деп есептейді. Алайда коронавирус пандемиясының ұзақ мерзімді ықпалын көлемі тұрғысынан бағалау мүмкін емес. Топ жалпы экономикаға ауқымды әсерін болжап, пандемияның цифровизациялау үрдісін дамытуға айтарлықтай себеп болғанын атап өтеді. Бұл телекоммуникация саласы мен IT-секторындағы Топ рөлін нығайтып, технологияларды және байланыс желілерін жетілдіруге мүмкіндік береді.

Инвестициялық сипаттағы міндеттемелер

Топ құрылыс жобаларын орындауға және телекоммуникация жабдығын сатып алуға шарттар жасасады. 2021 жылғы 31 желтоқсанға Топтың көбінесе телекоммуникация жабдығын сатып алумен және телекоммуникация желісін салумен байланысты ҚҚС қоса алғанда, жалпы сомасы 45.138.707 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 33.543.751 мың теңге) шарт міндеттемелері болды.

Лицензиялық міндеттемелер

Сымсыз байланыс қызметтерін көрсетуге арналған бірқатар лицензияның талаптарына сәйкес Топтың өз желісін қамту аймағына қатысты белгілі бір міндеттемелері бар. Топ Қазақстан Республикасының негізгі магистральдар бойымен өтетін аудандарды, шағын қалалар мен қалалық типтегі кенттерді қамти отырып, мобильді желінің қамту аймағын кеңейтуге міндетті. Топ басшылығы Топ лицензия талаптарын сақтайды деп есептейді.

Салық салу

Қазақстан Республикасының салық заңнамасы мен нормативтік базасы тұрақты өзгерістерге ұшырайды және түрлі түсіндірулерге жол береді. Мұнымен бірге басшылық Халықаралық электр байланысы одағына кіретін бейрезиденттермен Топ жұмыс істейтін және белгілі салықтық босатуды беретін халықаралық шарттар ұлттық салық заңнамасы алдында басымдылыққа ие деп есептейді. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдары арасындағы пікір қайшылығы жиі кездесетін жағдай. Анықталған және расталған қазақстандық салық заңнамасын бұзудың айыппұл мен өсімақысының қолданыстағы тәртібі қаталдықпен ерекшеленді. Айыппұл мөлшері есептелген салық сомасының 50%-ден 80%-ға дейінгі көлемін құрайды, ал өсімақы Қазақстан Ұлттық Банкі белгілеген, 1,25-ке көбейтілген қайта қаржыландыру мөлшерлемесінің негізінде есептеледі. Осының нәтижесінде айыппұл мен өсімақының сомасы есептелген салық сомасынан бірнеше рет жоғары болуы мүмкін. Салық тексерулері тікелей тексеру жылы алдындағы қызметтің бес күнтізбелік жылын қамти алады.

Қазақстандық салық жүйесімен байланысты екіұштылықтың себебінен есептелген салықтың, өсімақы мен айыппұл мен пайыздардың қорытынды сомасы, егер мұндайлар бар болса, осы күнге жұмсалған және 2021 жылдың 31 желтоқсанына есептелген сомадан асып кетуі мүмкін. Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көзделген немесе осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте басқа түрде ашылған жағдайларды қоспағанда, Басшылықтың пікірінше, 2021 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша заңнаманың тиісті ережелері дұрыс талданып берілген және Топтың салық ұстанымдары расталатынына ықтималдық бар.

48. ШАРТ ЖӘНЕ ТАЛАП МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Салық салу (жалғасы)

Салық тәуекелдерін бағалау

2020 жылдың басында «Кселл» АҚ алдыңғы жылдары өзі таныған қосымша құн салығы мен жеке табыс салығы бойынша салық тәуекелінің резервтерін қайта есептесу жүргізді. Нәтижесінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін «Кселл» АҚ 256.782 мың теңге және 210.827 мың теңге мөлшерінде қосымша құн салығы мен жеке табыс салығы бойынша резервті қайта қалпына келтіруден кірісті таныды. 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін «Кселл» АҚ салық міндеттемелерінің мерзімі өтуіне байланысты танылған 216.327 мың теңге мөлшеріндегі салықтарды және оларға қатысты айыппұлдар мен өсімпұлдарды кері қайтарудан кірісті таныды.

Сонымен қатар «Кселл» АҚ 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте 174.980 мың теңге мөлшерінде КТС бойынша резервті таныды.

2012 жыл – 2015 жылдың 3-тоқсаны үшін салық тексеруі

2017 жылғы шілдеде салық органы 2012 жыл - 2015 жылдың 3-тоқсаны үшін «Кселл» АҚ бойынша кешенді салық тексеруін аяқтады. Салықтық тексеру нәтижелері бойынша 9.008.002 мың теңге мөлшеріндегі салық және өсімақы толық есептелді, оның 5.789.678 мың теңгесі – салық және 3.218.324 мың теңгесі – өсімақы. «Кселл» АҚ ішінара сұрақтар бойынша салық органының талаптарымен келіспеді, сондықтан сотқа жүгінді.

2018 жылғы қаңтарда «Кселл» АҚ алғашқы инстанция сотында салық органының хабарламасына шағым түсірді, сот «Кселл» АҚ талаптарын қанағаттандырудан бас тартты. 2018 жылғы маусымда апелляциялық инстанция соты апелляциялық шағымды қарап, «Кселл» АҚ пайдасына шешілмеген алғашқы инстанция соты шешімін күшінде қалдырды. Сот шешімі заңды күшіне енгеніне қарамастан, «Кселл» АҚ Қазақстан Республикасының Жоғарғы Сотында көрсетілген сот актілеріне шағым түсіру құқығын сақтады. 2018 жылғы 5 қарашада «Кселл» АҚ Қазақстан Республикасының Жоғарғы Сотының кассациялық инстанциясына өтінішхат түсірді. 2018 жылғы 5 желтоқсанда Қазақстан Республикасының Жоғарғы Соты өтінішхатты кері қайтарды.

2019 жылғы ақпанда «Кселл» АҚ Қазақстан Республикасының Жоғарғы Сотына апелляция берді. Қазақстан Республикасының Жоғарғы Сотының 2019 жылғы 23 шілдедегі шешімі негізінде «Кселл» АҚ апелляциясы ішінара қанағаттандырылды. Атап айтқанда, алғашқы инстанция сотының шешімі мынадай істер бөлігінде кері қайтарылды:

- 2.196.555 мың теңге мөлшеріндегі резидент емес заңды тұлғаларға көрсетілген қызметтер бойынша төлем көзінен төленетін қосымша есептелген салық;
- 779.916 мың теңге мөлшеріндегі резидент емес заңды тұлғаларға ұсынылған бағдарламалық жасақтамаға қашықтан техникалық күтім жасау қызметтеріне қосымша есептелген ҚҚС;
- осы салықтармен байланысты 2.839.574 мың теңге мөлшеріндегі айыппұл және өсімпұл.

«Кселл» АҚ 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте салықты түзетуден кірісті және онымен байланысты жалпы сомасы 5.816.045 мың теңге айыппұл және өсімпұлды таныды.

2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін «Кселл» АҚ салық және салық міндеттемелері бойынша талап қою мерзімінің өтіп кетуіне байланысты танылған 683.901 мың теңге мөлшеріндегі тиісті айыппұлдар мен өсімпұлдар бойынша резервті қалпына келтіруден кірісті таныды.

2016 және 2020 жылдар аралығына салық шолуы

2021 жылғы тамыз бен 2022 жылғы ақпан аралығында «Қазақтелеком» АҚ-да салық тексеруі түрінде 2016 жылдан бастап 2020 жылға дейінгі кезеңдегі тарихи деректерге салық шолуы жүзеге асырылды. Шолуды «Көлденең мониторинг» жобасын іске асыру аясында Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Мемлекеттік кірістер комитетінің өкілдері жүргізді. Жоба алдағы уақытта салықтардың дұрыс аударылуын бақылау мақсатында салық төлеуші мен салық органының арасындағы өзара іс-қимылдың жаңа түрін білдіреді.

Шолу қорытындысы бойынша жалпы сомасы 2.637.804 мың теңгеге салық тәуекелдерінің тізілімі құрылды. 2021 жылға қаржы есептілігін шығару сәтіне ол ұсынымдық сипатқа ие.

Топ салық заңнамасын дұрыс түсінді деп есептейді және әлеуетті қосымша есептеулер бойынша шағымдануға ниетті. Бұл ретте шағымдар статистикасын, сондай-ақ қазіргі уақытта салықтық ортада орын алған, резидент емес тұлғаларға салынатын салыққа қатысты даулы жағдайды ескерсек, Топ салық тәуекелдерінің тізілімін ықтималдылық дәрежесі бойынша саралаған және 1.055.681 мың теңге сомасына резерв құру, сондай-ақ 1.487.574 мың теңге мөлшеріндегі салық тәуекелдерін шартты міндеттемелер деп жариялауға шешім қабылдады (31-ескертпе).

Топ компанияның жиналып қалған міндеттемелері бойынша 94.549 мың теңге сомасындағы салық шешімдерімен келісті.

Техникалық регламенттің жаңа талаптары

"Жедел-ізвестіру іс-шараларын өткізуді, абоненттер туралы қызметтік ақпаратты жинауды және сақтауды қамтамасыз ету бойынша телекоммуникациялық жабдықтарға қойылатын жалпы талаптар" **Техникалық регламентін бекіту туралы** Ұлттық қауіпсіздік комитетінің 2016 жылғы 20 желтоқсандағы №91 бұйрығы 2017 жылғы 7 ақпанда жарияланып, 2018 жылғы 8 ақпанда күшіне енді. Жаңа регламентке сәйкес телекоммуникациялық жабдыққа жедел-ізвестіру шараларын өткізу, абоненттер туралы ақпарат жинау және сақтау (бұдан әрі - ОРА) үшін техникалық мүмкіндіктерін кеңейтуден тұратын қосымша талап қойылады.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ жалпы сомасы 4.390.109 мың теңгеге лицензиялық және порттық қуаттарды ішінара жаңғырту мен кеңейтуді жүзеге асырды. Топ жаңғырту жұмыстарын 2022 жылы толықтай аяқтауды жоспарлап отыр және жаңғырту мен кеңейтуге күрделі шығындардың жалпы сомасы 7.586.332 мың теңгені құрайды деп күтуде.

Кедендік тексеру

2019 жылғы 13 қыркүйекте Алматы Кедендік бақылау департаменті («КБД») 2014-2019 жылдар аралығындағы «Кселл» АҚ қызметіне қатысты кедендік аудитті бастау туралы бұйрық шығарды. КБД тауарлардың кедендік құнының дұрыс анықталмауымен және оның дұрыс жіктелмеуімен байланысты ықтимал бұзушылықтарға «Кселл» АҚ салық есептілігінің құжаттарын тексереді. 2019 жылғы 9 қазанда КБД «Кселл» АҚ қажетті құжаттарды дайындауына мүмкіндік беру үшін кедендік аудитті уақытша тоқтатты. 2020 жылғы 9 қыркүйекте «Кселл» АҚ КБД сұраған құжаттардың бар пакетін ұсынды, оларды қазіргі уақытта КБД аудиторлары тексеруде. Бұл кедендік аудит кедендік қағидалардың ықтимал бұзушылықтарымен, тауарлардың кедендік құнын дұрыс анықтамаумен байланысты және «Кселл» АҚ бұзушылықтары анықталған жағдайда әкімшілік жауапкершілікке тартылуы мүмкін және импортқа ҚҚС және төлем комиссиясын кешіктіруді қоса алғанда, тиісті кедендік алымдарды төлеуге міндетті болады. «Кселл» АҚ ықтималдықты және болуы мүмкін қосымша есептеулер сомасын, айыппұлдар мен өсімақыларды бағалай алмайды. 2020 жылғы 15 қазанда Кедендік бақылау департаменті «Кселл» АҚ кедендік тексеруді белгісіз мерзімге ауыстыру туралы хабарлама шығарды. «Кселл» АҚ экономикалық пайдадан тұратын ресурстардың жылыстау ықтималдығын жоғары деп бағалады және қосымша шығыстар, айыппұлдар мен өсімақылар бойынша резервті 701.004 мың теңге мөлшерінде таныды (31-ескертпе).

2021 жылғы 22 сәуірде кедендік аудит қайта басталып, алдын ала есеп жасалды. Есепке сәйкес «Кселл» АҚ 39.354 мың теңге мөлшерінде ҚҚС және төлем мерзімін кешіктіргені үшін 18.152 мың теңге мөлшерінде айыппұл төледі. «Кселл» АҚ алдын ала есепті қарастырды.

2021 жылғы 29 сәуірде КБД көшпелі кедендік тексеру жүргізілгені туралы ресми хат және тексеру нәтижелері туралы хабарлама жіберді. Хабарламада «Кселл» АҚ 57.506 мың теңге төлеп, кедендік декларациясына өзгерістер енгізуі қажеттігі көрсетілген. Хабарламаны орындау үшін «Кселл» АҚ салықтың қалған бөлігі мен төлемді кешіктіргені үшін айыппұл сомасын төледі, сондай-ақ кедендік декларациясына өзгерістер енгізді.

2021 жылғы 28 мамырда «Кселл» АҚ кедендік органға хабарламада баяндалған талаптардың орындалғаны туралы хат жіберді. 2021 жыл ішінде «Кселл» АҚ 682.820 мың теңге мөлшерінде пайдаланылмаған резерв бөлігін қалпына келтірді (31-ескертпе).

48. ШАРТ ЖӘНЕ ТАЛАП МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Амдокс компанияларына қарсы арбитраж

«Амдокс-Қазақстан» ЖШС және «Амдокс Софтвэр Солюшнс» ЖШҚ (бірге «Амдокс» деп аталады) TeliaSonera AB және Amdocs Software System Ltd арасындағы 2014 жылғы сәуірдегі бас келісімге («Негізгі келісім») және қосымшаларын қоса алғанда, Жеткізу шартына (бұдан әрі «Жеткізу шарты») сәйкес конвергенттелген биллинг жүйесін әзірлеп, Кселл жүйесіне енгізіп және орнатуға тиіс болатын.

2018 жылғы қарашада «Кселл» АҚ конвергенттелген биллинг жүйесінің сапасы және Амдокс шарт міндеттемелерін Жеткізу шартының талаптарына сәйкес орындамауына байланысты, техникалық қолдау қызметтерін қоспағанда, Жеткізу шартын бұзатыны туралы Жеткізушіге хабарлады. Сонымен қатар OLC (онлайн-тарифтеу) жүйесін жеткізу және енгізу кешіктірілді. Сондай-ақ 2020 жылғы мамырда «Кселл» АҚ Жеткізушіге техникалық қолдау туралы шарттан да шығатыны туралы хабарлады. Амдокс жеткізу туралы келісімнің әрекетін тоқтатуға және техникалық қолдау туралы келісімнен шығуға қатысты «Кселл» АҚ ұйғарымдарымен келіспеді.

«Кселл» АҚ мен Амдокс арасындағы шарттық қатынастар швед заңнамасына сәйкес реттеледі және түсіндіріледі және осындай қарым-қатынастарға байланысты кез келген дау, қайшылықтар немесе шағымдар Стокгольм сауда палатасының Арбитраждық институтының («Халықаралық арбитраж») қағидаларына сәйкес Стокгольм арбитражында қаралуға тиіс.

2020 жылғы 18 желтоқсанда «Кселл» АҚ Амдоксқа қатысты арбитраждық іс қозғау туралы өтінішімен Халықаралық арбитражға жүгінді. «Кселл» АҚ арызданған талаптардың жалпы сомасы шамамен 25.792 мың еуроны (12.823.267 мың теңгеге тең) құрады.

«Кселл» АҚ өтініші Стокгольм сауда палатасының (бұдан әрі — "ССП") Арбитраждық институтында 2020 жылғы желтоқсанда тіркелді. 2020 жылғы 29 желтоқсанда ССП Амдокс компанияларына арбитраждық іс басталғаны туралы хабарлама жіберіп, арбитраж туралы сұрауға жауап белгіледі.

2021 жылғы 26 қаңтарда Амдокстан жауап алынып, Амдокс дауды ССП-да қарауға келісімін берді. Бұнымен қоса Амдокс қазіргі сәтте шамамен 13.886 мың АҚШ доллары (6.046.350 мың теңгеге тең) сомасына және жұмыстар көлемінде қамтылмаған, қосымша жұмыстар мен басқа қызметтер үшін төленбеген жиындар үшін қарсы талап-арыз берді. Бұл жұмыстардың сомасы есептелмеген және олар «Кселл» АҚ-ның OLC пен 1-кезеңдегі ықтимал кешіктіру төлемімен байланысты болып отыр.

2021 жылғы 16 және 23 сәуірде аралық соттың ұйымдастыру отырыстары өтіп, солардың нәтижесінде тараптар үдерістік регламент пен жұмыстар кестесі бойынша келісімге келді. Негізгі мәселе бойынша сот ісі 2022 жылғы 5 және 16 қыркүйек арасында қаралып, ал трибунал шешімі 2022 жылғы желтоқсанда шығады деп жоспарлануда.

Үдерістік кестеге сәйкес сот ісінің келесі сатысында «Кселл» АҚ мынадай соттық қорғауды талап етті (бастапқы соманы 90%-ға арттыру):

1. «Кселл» АҚ 2018 жылғы 22 қарашада хабарлама беруі арқылы жеткізу шартын ішінара бұзуын жарамды және күшіне енді деп тану;

2. жауап берушілерден бірге және жеке-жеке 59.773 мың АҚШ долларын (26.001.255 мың теңгеге тең) төлеуге міндеттеу, сондай-ақ жоғарыда аталған сомалар төленгенге дейін және төленгеннен кейін пайыздар төлеуге және осы сот ісіне байланысты «Кселл» АҚ шығындарын өтеуге міндеттеу.

2021 жылғы 5 қарашада Амдокс 17.697 мың АҚШ доллары (7.699.056 мың теңгеге тең) сомасына және арбитраждық сот ісіне байланысты Амдокс шығындарын (арбитрлардың және заң консультанттарының гонорары, басқа да шығындар) қоса алғанда, швед заңнамасына сәйкес қолданылатын пайыздарға (8% жылдық; міндеттеме пайда болған күннен бастап берілген талап-арыздарға қарай күндерінде айырмашылық болуы мүмкін) кеңейтілген қарсы талап-арыздар берді:

1. «Кселл» АҚ бастамасымен жеткізу шартын (келісімшартын) ішінара бұзуын жарамсыз деп тану, мұндай бұзуды шарт талаптарын бұзу деп тану; «Кселл» АҚ осындай бұзушылықпен байланысты залал үшін жауапкершілікке тартылады деп тану;
2. Амдокс шешім шығарылған күннен бастап Пайыздар және алымдарды өтеу туралы Швеция Заңының 6-бөліміне сәйкес талап етілген сома толық көлемде төленген күнге дейін төлеген арбитраждық алымдарды, Амдокс шешім шығарылған күннен бастап Пайыздар және алымдарды өтеу туралы Швеция Заңының 6-бөліміне сәйкес талап етілген сома толық көлемде төленген күнге дейін өзінің заң консультанттарына төлеген жәнеарбитражға байланысты басқа шығындарды өтеуді.

«Кселл» АҚ жоғарыда аталған қарсы талап-арыздарға 2022 жылғы 15 ақпанға дейін жауап ұсынуды жоспарлаған. 2022 жылғы қаңтарда Қазақстанда төтенше жағдай енгізілуіне байланысты «Кселл» АҚ Амдокс қарсы талап-арыздарына жауап ұсыну мерзімін ұзарту туралы өтініш берді. Құжаттарды ұсыну мерзімі 2022 жылғы 1 наурызға дейін ұзартылды.

2022 жылғы 1 наурызда «Кселл» АҚ Амдокстың кеңейтілген талап-арыздарына жауап ұсынып, талаптардың ешбірімен келіспейтінін хабарлады және өз аргументтеріне қолдау ретінде техникалық сарапшының екінші сараптамалық қорытындысын ұсынды, сондай-ақ Амдокс берген шешімге тәуелсіз баға беру үшін Alvarez & Marsal компаниясынан қаржы сарапшысын тартты.

Қазіргі уақытта «Кселл» АҚ өз аргументтеріне қатысты Амдокс жауабын күтіп отыр. Жауап ұсыну мерзімі — 2022 жылғы 10 мамыр.

2021 және 2020 жылдарғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін «Кселл» АҚ Амдокс компанияларына қатысты арбитраждық сот істеріне 3.684.675 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсан: 3.684.675 мың теңге) (31-ескертпе) мөлшерінде резерв аударды. 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға басшылық қосымша резервке болжам жасап, сомасын бағалай алмайды.

5G қызметтер

Ұлттық экономика министрлігі Бәсекелестікті қорғау комитетінің бұйрығына сәйкес Top 5G қызметтерін ұсынуды 2022 жылғы 31 желтоқсаннан кешіктірмей бастауға міндетті.

49. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

2022 жылғы 2 қаңтарда Қазақстанның Маңғыстау облысында сұйытылған табиғи газдың бөлшек бағасының едәуір өсуімен байланысты наразылық акциялары басталды. Бұл жағдай басқа қалаларға да тарап, тәртіпсіздік орын алып, мүліктің бүлінуіне және адамдардың өліміне алып келді. 2022 жылғы 5 қаңтарда Үкімет төменше жағдай енгізілуі туралы хабарлады.

Жоғарыда аталған наразылықтарға байланысты төтенше жағдай енгізілуі нәтижесінде Қазақстан Президенті салық заңнамасына өзгерістер енгізуді, қаржылық тұрақтылықты қолдау шараларын қабылдауды, инфляция деңгейін және теңгенің айырбас бағамын тұрақтандыру мен бақылауды қоса алғанда, алдағы уақыттағы шаралар жөнінде бірқатар жария хабарламалар жасады.

Наразылықтар кезінде Алматы қаласы мен Алматы облысында, Шымкент және Ақтөбе қалаларында орналасқан «Кселл» алты дүкені, «Altel/Tele2» төрт дүкені тоналды, сондай-ақ Топтың екі ірі офисіне шабуыл жасалды. Топ басшылығы қазіргі уақытта аталған залалдың сомасын шамамен 727.070 мың теңгеге бағалап отыр.

Топ басшылығы төтенше жағдай жариялануына байланысты абоненттерді үздіксіз байланыспен қамтамасыз ету және шұғыл жағдайларда Үкіметке көмек көрсету мақсатында жедел мәселелерді уақытында шешу үшін жедел штаб құрды.

Топ үшін абоненттерін ұялы байланыспен тоқтаусыз қамтамасыз ету басты міндет болды және басшылық төтенше жағдай кезінде абоненттерін, соның ішінде шағын және орта бизнес өкілдерін қолдау туралы шешім қабылдады. Қазақстанның бүкіл аумағында жарияланған төтенше жағдай кезінде және 2022 жылғы қаңтардың соңына дейін мобильді операторлардың корпоративтік клиенттері шоттарында қаражаты жеткіліксіз болған жағдайда да сөйлесу және интернетке қатынау мүмкіндігінен шектелген жоқ.

2022 жылғы 10 қаңтарда Қазақстанның Ұлттық қауіпсіздік комитеті еліміздегі жағдай тұрақталып, бақылауға алынғанын хабарлады. 2022 жылғы 19 қаңтарда төтенше жағдай тоқтатылды.

2022 жылғы 19 қаңтарда Топ 2022 жылғы 16 ақпанға дейін өтеу мерзімімен 19.854.000 мың теңге сомаға ҚРҰБ ноталарын сатып алды.

2022 жылғы ақпанда Ресей Федерациясы мен Украина арасындағы қақтығыс салдарынан батыс елдерінің көпшілігі тарапынан Ресей Федерациясына қарсы санкциялар жарияланды. Бұл санкциялар Ресей Федерациясына экономикалық кері ықпал етуге бағытталған.

Геосаяси шиеленістің артуына байланысты 2022 жылғы ақпаннан бастап қор және валюта нарықтарында құбылмалылық айтарлықтай өскені, сондай-ақ АҚШ доллары мен еуроға қатысты теңге бағамының едәуір түскені байқалады. 2022 жылғы 5 наурыздағы жағдайға айырбастау бағамы 2021 жылғы 31 желтоқсанмен салыстырғанда 14% артқан және бір АҚШ доллары үшін 499,2 теңгені құрайды.

Топ бұл оқиғаларды есепті кезеңнен кейін түзетпейтін оқиғалар ретінде бағалайды және қазіргі сәтте олардың көлемдік әсерін жеткілікті дәрежеде бағалау мүмкін емес.

Қазіргі таңда Топ басшылығы өзгермелі микро және макроэкономикалық жағдайлардың Топтың қаржылық жағдайы мен қызмет нәтижелеріне ықтимал әсеріне талдау жүргізіп жатыр.